

SPRAWOZDANIE

Z WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA
ZA OKRES OD 1 STYCZNIA DO 31 GRUDNIA 2019 R.

OMÓWIENIE

Rada Ministrów
Warszawa
2020

SPIS TREŚCI

Rozdział 1

Ocena realizacji scenariusza makroekonomicznego Polski oraz stabilizująca reguła wydatkowa 9

- 1.1. Ocena sytuacji makroekonomicznej Polski w 2019 r. na tle prognoz z uzasadnienia do ustawy budżetowej na 2019 r. 9
- 1.2. Stabilizująca reguła wydatkowa - informacje o realizacji wielkości, o których mowa w art. 112aa ustawy o finansach publicznych w zakresie kwoty wydatków (ust. 1), nieprzekraczalnego limitu wydatków (ust. 3) oraz o sumie corocznych różnic (ust. 5) 14

Rozdział 2

Wykonanie postanowień ustawy budżetowej 15

- 2.1. Podstawowe wielkości określone w art. 1 i 2 ustawy budżetowej 15
- 2.2. Realizacja pozostałych postanowień ustawy budżetowej 24

Rozdział 3

Dochody budżetu państwa 33

- 3.1. Warunki gromadzenia dochodów w 2019 r. 33
- 3.2. Struktura dochodów budżetu państwa 34

Rozdział 4

Wydatki budżetu państwa 57

- 4.1. Wydatki budżetu państwa – informacje ogólne 57
- 4.2. Informacja o wydatkach, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 59
- 4.3. Omówienie wykonania wydatków według działów i części budżetowych z uwzględnieniem różnic między wielkościami uchwalonymi a wykonanymi 62
- 4.4. Wydatki według grup ekonomicznych 78
  - 4.4.1. Dotacje i subwencje 85
  - 4.4.2. Świadczenia na rzecz osób fizycznych 116
  - 4.4.3. Wydatki bieżące jednostek budżetowych 119
  - 4.4.4. Wydatki majątkowe 123
  - 4.4.5. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa 130
  - 4.4.6. Środki własne Unii Europejskiej 131
  - 4.4.7. Wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej 133
- 4.5. Informacja o realizacji programów wieloletnich 136
- 4.6. Wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej w 2019 r. 207

Rozdział 5	
Budżet środków europejskich	213
Rozdział 6	
Rozliczenia z Unią Europejską	217
Rozdział 7	
Wykonanie planów finansowych państwowych funduszy celowych	227
7.1. Fundusze związane z ubezpieczeniami społecznymi	228
7.1.1. Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	229
7.1.2. Fundusz Emerytalno-Rentowy	232
7.1.3. Fundusz Prewencji i Rehabilitacji	234
7.1.4. Fundusz Administracyjny	235
7.1.5. Fundusz Emerytur Pomostowych	236
7.2. Fundusze związane z zadaniami socjalnymi państwa	237
7.2.1. Fundusz Pracy	237
7.2.2. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	239
7.2.3. Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	240
7.2.4. Fundusz Solidarnościowy	242
7.2.5. Fundusz Dostępności	243
7.3. Fundusze związane z prywatyzacją	244
7.3.1. Fundusz Reprywatyzacji	244
7.3.2. Fundusz Rekompensacyjny	246
7.4. Fundusze związane z bezpieczeństwem i obronnością kraju	247
7.4.1. Fundusz Zapasów Interwencyjnych	247
7.4.2. Fundusz Wsparcia Policji	248
7.4.3. Fundusz Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego	249
7.4.4. Fundusz – Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców	250
7.4.5. Fundusz Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy	250
7.4.6. Fundusz Modernizacji Sił Zbrojnych	251
7.4.7. Fundusz Wsparcia Straży Granicznej	252
7.4.8. Fundusz Wsparcia Państwowej Straży Pożarnej	253
7.4.9. Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej	253
7.5. Fundusze związane z kulturą i kulturą fizyczną	255
7.5.1. Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków	256
7.5.2. Fundusz Zajęć Sportowych dla Uczniów	256
7.5.3. Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej	257

7.5.4.	Fundusz Promocji Kultury	258
7.6.	Pozostałe fundusze	259
7.6.1.	Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym	259
7.6.2.	Fundusz Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego	260
7.6.3.	Fundusz Rozwiązywania Problemów Hazardowych	260
7.6.4.	Fundusz Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego	261
7.6.5.	Fundusz Niskoemisyjnego Transportu	262
7.6.6.	Fundusz Dróg Samorządowych	263
7.6.7.	Fundusz Rozwoju Przewozów Autokarowych o Charakterze Użyteczności Publicznej	265
7.6.8.	Fundusz Inwestycji Kapitałowych	266
7.6.9.	Fundusz Wypłaty Różnicy Ceny	267

Rozdział 8

Wykonanie planów finansowych agencji wykonawczych, instytucji gospodarki budżetowej oraz państwowych osób prawnych, o których mowa w art. 9 pkt 14 ustawy o finansach publicznych		269
8.1.	Agencje Wykonawcze	269
8.1.1.	Polska Agencja Kosmiczna	271
8.1.2.	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	271
8.1.3.	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju	272
8.1.4.	Narodowe Centrum Nauki	273
8.1.5.	Agencja Mienia Wojskowego	274
8.1.6.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	275
8.1.7.	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	276
8.1.7.a.	Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa	277
8.1.8.	Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych	277
8.1.9.	Agencja Rezerw Materiałowych	278
8.1.10.	Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego	279
8.2.	Instytucje gospodarki budżetowej	280
8.2.1.	Centrum Obsługi Kancelarii Prezydenta RP	281
8.2.2.	Centrum Zakupów dla Sądownictwa Instytucji Gospodarki Budżetowej	282
8.2.3.	Centrum Obsługi Administracji Rządowej	282
8.2.4.	Centralny Ośrodek Informatyki	282
8.2.5.	Centrum Usług Logistycznych	283
8.2.6.	Centralny Ośrodek Sportu	284
8.2.7.	Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego	284

8.2.8.	Mazowiecka Instytucja Gospodarki Budżetowej „MAZOVIA”	285
8.2.9.	Profilaktyczny Dom Zdrowia w Juracie	286
8.2.10.	Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS	286
8.3.	Państwowe osoby prawne	287
8.3.1.	Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia	291
8.3.2.	Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego	291
8.3.3.	Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka	291
8.3.4.	Krajowy Zasób Nieruchomości	292
8.3.5.	Urząd Dozoru Technicznego	292
8.3.6.	Polskie Centrum Akredytacji	293
8.3.7.	Polska Organizacja Turystyczna	293
8.3.8.	Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”	294
8.3.9.	Polski Instytut Sztuki Filmowej	294
8.3.10.	Centrum Polsko – Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia	295
8.3.11.	Polska Agencja Antydopingowa	295
8.3.12.	Polski Klub Wyścigów Konnych	296
8.3.13.	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie	296
8.3.14.	Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego	297
8.3.15.	Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej	297
8.3.16.	Polska Agencja Żeglugi Powietrznej	298
8.3.17.	Transportowy Dozór Techniczny	300
8.3.18.	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	301
8.3.19.	Parki Narodowe	302
8.3.20.	Polski Instytut Spraw Międzynarodowych	302
8.3.21.	Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji	302
8.3.22.	Zakład Ubezpieczeń Społecznych	303
8.3.23.	Rzecznik Finansowy	305
8.3.24.	Centrum Łukasiewicz	305
8.3.25.	Instytut Europy Środkowej	306
8.3.26.	Polski Instytut Ekonomiczny	307
8.3.27.	Polskie Laboratorium Antydopingowe	307
8.3.28.	Agencja Badań Medycznych	308
8.3.29.	Polska Agencja Nadzoru Audytowego	308
8.3.30.	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego	309

Rozdział 9	
Finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa	311
9.1. Potrzeby pożyczkowe netto budżetu państwa i ich finansowanie	311
9.2. Przychody i rozchody budżetu państwa	314
Rozdział 10	
Państwowy dług publiczny, poręczenia i gwarancje oraz należności Skarbu Państwa	323
10.1. Państwowy dług publiczny	324
10.2. Dług Skarbu Państwa	327
10.3. Poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa w 2019 r.	333
10.4. Należności Skarbu Państwa	334
Rozdział 11	
Sektor finansów publicznych	343
11.1. Dochody, wydatki i wynik sektora finansów publicznych	343
11.2. Fiskalne kryteria konwergencji	345
Spis tablic	347

Uwaga:

mogą wystąpić różnice pomiędzy tablicami w części opisowej sprawozdania, a tablicami w częściach tabelarycznych, z uwagi na zaokrąglenia. Sumowanie poszczególnych składników zaokrąglonych kwot może wykazywać niewielkie różnice wynikające z tych zaokrągleń.

Rozdział 1

Ocena realizacji scenariusza makroekonomicznego Polski oraz stabilizująca reguła wydatkowa

1.1. Ocena sytuacji makroekonomicznej Polski w 2019 r. na tle prognoz z uzasadnienia do ustawy budżetowej na 2019 r.

Otoczenie zewnętrzne

W 2019 r. gospodarka europejska spowolniła. Wzrost gospodarczy w Unii Europejskiej (UE28) wyniósł 1,5% i był znacznie niższy niż rok wcześniej (2,0%). Pogorszenie dynamiki aktywności było szczególnie widoczne w końcu roku, kiedy kwartalne tempo wzrostu PKB obniżyło się do 0,1% (kw/kw, sa). W dużej mierze przyczyniły się do tego gorsze wyniki przetwórstwa przemysłowego, w tym niemieckiego, będące m. in. efektem osłabienia dynamiki światowego handlu. Dynamika konsumpcji ustabilizowała się nieco powyżej zeszłorocznego poziomu, podczas gdy wyraźnie szybciej niż przed rokiem rosły inwestycje. Tempo wzrostu wolumenu importu UE28 zwiększyło się do 3,8% z 3,1% w 2018 r., pozostając jednak wyraźnie poniżej długookresowej średniej. W warunkach osłabienia popytu zagranicznego spowolniło natomiast tempo wzrostu eksportu (do 2,9% z 3,3%).

Dynamika aktywności na polskich głównych rynkach eksportowych okazała się słabsza od prognoz przyjętych w uzasadnieniu do ustawy budżetowej na 2019 r. Opierały się one na prognozach Komisji Europejskiej z lipca 2018 r., które dla 2019 r. przewidywały realne tempo wzrostu PKB w UE28 w wysokości 2,0%.

Produkt Krajowy Brutto

PKB w Polsce w 2019 r. zwiększył się realnie o 4,1%, wobec 5,3% zanotowanych w 2018 r. PKB w ujęciu nominalnym osiągnął poziom 2.273,6 mld zł i był o 7,2% wyższy niż w 2018 r.

Dynamiki dwóch głównych komponentów PKB, tj. konsumpcji prywatnej i inwestycji okazały się słabsze niż rok wcześniej, choć pozostały na stosunkowo wysokim poziomie. Konsumpcji prywatnej sprzyjała dobra sytuacja na rynku pracy i nowe transfery społeczne, co łącznie wpłynęło na przyspieszenie tempa wzrostu realnych dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych oraz dobre nastroje konsumentów. Jej niższy niż przed rokiem wzrost (3,8% wobec 4,5%) to efekt wzrostu stopy oszczędności. Popyt inwestycyjny zwiększył się o 7,2% wobec 9,4% w 2018 r. W przeciwieństwie do sytuacji z 2018 r. do wzrostu inwestycji ogółem przyczyniły się nakłady brutto na środki trwałe poza sektorem instytucji rządowych i samorządowych.

Wkład przyrostu zapasów był negatywny (1,4 pkt proc.), co w głównej mierze wpłynęło na niższą niż przed rokiem dynamikę popytu krajowego i w konsekwencji przyczyniło się do spowolnienia tempa wzrostu importu. Pogorszenie dynamiki aktywności na polskich głównych rynkach eksportowych już w 2018 r. i utrzymanie jej niskiej dynamiki w 2019 r.

wpłynęło z opóźnieniem na dalsze obniżenie tempa wzrostu eksportu. Pozostało ono jednak wyższe od tempa wzrostu importu, co przyczyniło się do dodatniej kontrybucji eksportu netto we wzrost PKB.

Zanotowane tempo wzrostu PKB okazało się bardzo bliskie przyjętemu w uzasadnieniu do ustawy budżetowej na 2019 r. – różnica w wysokości 0,3 pkt proc. jest stosunkowo niewielka. Struktura wzrostu gospodarczego była jednak inna niż oczekiwano.

Słabiej od zakładanej wypadła dynamika popytu krajowego, przede wszystkim w efekcie słabszej kontrybucji przyrostu rzeczowych środków obrotowych. W konsekwencji niższa od prognozowanej była też dynamika importu. Wolniej niż zakładano wzrósł też eksport, jednak jego dynamika okazała się być wyraźnie wyższa od dynamiki importu, co przełożyło się na wyższy niż oczekiwano wkład eksportu netto.

Rynek pracy

W 2019 r. kontynuowana była poprawa sytuacji na rynku pracy. Przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej bez jednostek mikro¹ było o 2,2% wyższe niż przed rokiem, w tym w sektorze przedsiębiorstw wzrosło o 2,7%. Zakładając wzrost liczby etatów w jednostkach mikro, szacuje się², że łącznie przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej w 2019 r. zwiększyło się również o 2,2% w skali roku, wobec wzrostu o 1,9% rok wcześniej.

Zdecydowanie największy pozytywny wpływ na zmianę liczby etatów w gospodarce narodowej bez jednostek mikro miały usługi rynkowe. W mniejszym stopniu zwiększyło się przeciętne zatrudnienie w pozostałych sektorach ekonomicznych z wyjątkiem rolnictwa.

Wzrost popytu na pracę znalazł odzwierciedlenie w spadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych, która na koniec 2019 r. była o 102,5 tys. (tj. o 10,6%) niższa w porównaniu do poziomu obserwowanego rok wcześniej. Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec 2019 r. wyniosła 5,2%, tj. była niższa o 0,6 pkt proc. niż na koniec 2018 r.

Wzrostowi zatrudnienia towarzyszyła zwiększona presja płacowa. Przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w ujęciu nominalnym zwiększyło się o 7,2%, tj. o 0,1 pkt proc. więcej niż w roku poprzednim oraz o ok. 3 pkt proc. więcej niż przeciętnie w latach 2009-2017 (5,6%). Po uwzględnieniu wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem przeciętna płaca była realnie o 4,7% wyższa niż przed rokiem, co oznacza, że wzrost siły nabywczej wynagrodzeń w 2019 r. był niższy niż rok wcześniej.

W efekcie tych czynników – zgodnie z szacunkami Ministerstwa Finansów – nominalny wzrost funduszu wynagrodzeń w gospodarce narodowej w 2019 r. wyniósł 9,5% i był

---

¹ Jednostki mikro – jednostki o liczbie pracujących do 9 osób.

² Wstępne dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej w pełnej zbiorowości w 2019 r. zostaną opublikowane przez GUS 17 czerwca br., natomiast ostateczne dane w tym zakresie ukażą się 30 listopada br.

zbliżony do obserwowanego rok wcześniej. Realne tempo wzrostu funduszu wynagrodzeń w gospodarce narodowej w 2019 r. nieznacznie spowolniło do 7,0% z 7,4% w 2018 r.

Dostępne dane wskazują, że roczne tempo wzrostu przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej w 2019 r. mogło wynieść 2,2% wobec 0,5% przyjętych w uzasadnieniu do ustawy budżetowej na 2019 r. Wyższa dynamika liczby etatów w całej gospodarce wynikała przede wszystkim z większego od zakładanego wzrostu zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw. Rezultatem wyższego od prognozowanego popytu na pracę była niższa (o 0,4 pkt proc.) od przewidywań stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec 2019 r. Lepsza od oczekiwań sytuacja na rynku pracy wpłynęła z kolei na wyższe od prognozowanego tempo wzrostu płac w gospodarce narodowej (o 1,6 pkt proc.).

Procesy inflacyjne

W poszczególnych miesiącach 2019 r. inflacja stopniowo rosła. W czerwcu roczne tempo wzrostu cen konsumpcyjnych przekroczyło poziom celu inflacyjnego, a pod koniec roku zbliżyło się do górnej granicy dopuszczalnego odchylenia od celu. Średnio w całym 2019 r. inflacja wyniosła 2,3%. W najszybszym tempie rosły ceny żywności, co było związane z ograniczeniami podażowymi, zwłaszcza na rynku warzyw i mięsa wieprzowego. Z kolei niższe niż przed rokiem (w ujęciu średniorocznym) były ceny energii, co wynikało ze spadku cen energii elektrycznej oraz niskiej dynamiki cen paliw. Opóźnione skutki wysokiej dynamiki aktywności gospodarczej i bardzo dobrej sytuacji na rynku pracy przyczyniały się do stopniowego wzrostu inflacji bazowej (tj. zmiany cen towarów i usług konsumpcyjnych po wyłączeniu cen żywności i cen energii), która średnio w 2019 r. wyniosła 2,0%. Odwrotna tendencja dotyczyła cen produkcji sprzedanej przemysłu, których tempo wzrostu w poszczególnych kwartałach 2019 r. było coraz niższe. Średnio w roku ceny produkcji przemysłowej były wyższe o 1,2%.

Średnioroczny wzrost cen konsumpcyjnych w 2019 r. był zgodny z prognozą przyjętą w uzasadnieniu do ustawy budżetowej na 2019 r. Nieco odmienna od oczekiwań okazała się struktura inflacji: wyższa dynamika wzrostu cen żywności, a niższa cen energii, przy inflacji bazowej zgodnej z prognozą.

Bilans płatniczy

W 2019 r. nastąpiło osłabienie dynamiki obrotów towarowych z zagranicą, jednak przy pozytywnym *terms of trade* w wyraźnie większym stopniu dotknęło ono importu. W efekcie poprawie uległo saldo obrotów towarowych (do 0,5% PKB z -1,0% PKB w roku wcześniejszym). Dodatkowo silna pozycja polskich firm transportowych na rynku europejskim i dalszy rozwój sektora usług dla biznesu przełożyły się na kolejny rekordowy poziom nadwyżki usług (4,8% PKB). Z drugiej natomiast strony wyższe dochody nierezydentów z inwestycji bezpośrednich w Polsce wpłynęły na pogłębienie deficytu dochodów pierwotnych (do 4,4% PKB). Wzrost dotyczył jednak reinwestowanych zysków,

które zgodnie z zasadą podwójnego księgowania klasyfikowane są również na rachunku finansowym w napływie (pasywach) inwestycji bezpośrednich i mają neutralny wpływ na bilans płatniczy. Podobnie jak w 2018 r. dość bliskie zbilansowania było z kolei saldo dochodów wtórnych (-0,3% PKB).

Cały rachunek obrotów bieżących bilansu płatniczego zamknął się nadwyżką na poziomie 0,5% PKB (wobec 1,0% PKB deficytu rok wcześniej). Dane okazały się lepsze od prognoz przyjętych w uzasadnieniu do ustawy budżetowej na 2019 r. (-1,0% PKB), co wynikało głównie z wystąpienia - wbrew pierwotnym założeniom - dodatniego wkładu eksportu netto we wzrost PKB.

Stopy procentowe

Podstawowym instrumentem wykorzystywanym w ramach realizowanej przez Narodowy Bank Polski strategii bezpośredniego celu inflacyjnego była w 2019 r. krótkoterminowa stopa procentowa.

W 2019 r. Rada Polityki Pieniężnej pozostawiła stopy procentowe NBP na niezmienionym poziomie (stopa referencyjna w wysokości 1,5%), oceniając, że prognozowane przyśpieszenie inflacji w I kw. 2020 r. będzie miało jedynie przejściowy charakter i w kolejnych miesiącach inflacja będzie się obniżać. Utrzymując koszt pieniądza banku centralnego bez zmian RPP argumentowała również, że ryzyko trwałego odchylenia się dynamiki cen konsumpcyjnych od celu jest ograniczane przez prognozowane stopniowe obniżanie się tempa wzrostu gospodarczego. W rezultacie wobec perspektywy kształtowania się inflacji w pobliżu celu w horyzoncie oddziaływania polityki pieniężnej uznano, że bieżący poziom stóp procentowych sprzyja utrzymaniu polskiej gospodarki na ścieżce zrównoważonego wzrostu oraz zachowaniu równowagi makroekonomicznej.

Średnio w roku stopa referencyjna NBP ukształtowała się na poziomie 1,5%, tj. zgodnym z prognozą zawartą w uzasadnieniu do ustawy budżetowej na 2019 r.

Kurs walutowy

Średnio w 2019 r. kurs euro w złotych (EUR/PLN) ukształtował się na poziomie 4,30, a kurs dolara amerykańskiego (USD/PLN) wyniósł 3,84 i był o odpowiednio 0,8% oraz 6,3% wyższy niż rok wcześniej.

Główny wpływ na kształtowanie się kursu polskiej waluty miały w 2019 r. czynniki globalne, przy czym w I połowie roku kurs złotego charakteryzował się relatywnie niską zmiennością. Pogorszenie sentymentu wobec rynków wschodzących doprowadziło wprawdzie w lutym do osłabienia złotego w relacji do euro, ale okazało się ono tylko przejściowe i umiarkowane. Z kolei w czerwcu polska waluta umocniła się korzystając ze złagodzenia stanowiska co do przyszłej polityki pieniężnej przez główne banki centralne. Większe wahania kursu EUR/PLN miały miejsce w okresie sierpień - wrzesień 2019 r. Początkowo polska waluta

znalazła się pod presją zwiększonej awersji do ryzyka na globalnych rynkach finansowych, wywołanej wojną handlową pomiędzy USA i Chinami, a następnie traciła w wyniku niepewności związanej z wyrokiem TSUE w sprawie walutowych kredytów hipotecznych. W końcu roku polską walutę wsparł natomiast spadek awersji do ryzyka na światowych rynkach finansowych.

W porównaniu z techniczną prognozą³ z uzasadnienia do ustawy budżetowej na 2019 r. (zakładającą stały poziom kursu walutowego w horyzoncie prognozy) kurs EUR/PLN był w 2019 r. wyższy o 3,6%, a kurs USD/PLN wyższy o 15,0%.

---

³ Kurs z 30 stycznia 2018 r.

1.2. Stabilizująca reguła wydatkowa - informacje o realizacji wielkości, o których mowa w art. 112aa ustawy o finansach publicznych w zakresie kwoty wydatków (ust. 1), nieprzekraczalnego limitu wydatków (ust. 3) oraz o sumie corocznych różnic (ust. 5)

Kwota wydatków, o której mowa w art. 112aa ust. 1 ustawy o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 poz. 869) została określona w art. 1 ust. 3 ustawy budżetowej na rok 2019 w wysokości 847.773.421 tys. zł. Suma wydatków wszystkich podmiotów nią objętych wyniosła 857.108.529 tys. zł.

Kwota nieprzekraczalnego limitu wydatków, o którym mowa w art. 112aa ust. 3 ustawy o finansach publicznych, została określona w art. 1 ust. 4 ustawy budżetowej na rok 2019 na kwotę 622.612.263 tys. zł. Suma wydatków wszystkich podmiotów nim objętych wyniosła 618.817.756 tys. zł i była niższa od limitu wydatków określonego w ustawie budżetowej na 2019 rok o 3.794.507 tys. zł. Limit wydatków na koniec roku pozostał nieprzekroczony.

Zgodnie z art. 112aa ust. 4 ustawy o finansach publicznych na wysokość kwoty wydatków wpływa mechanizm korygujący stabilizującej reguły wydatkowej, oparty o wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych (GG) oraz o wysokość państwowego długu publicznego. Zgodnie z nim, w sytuacji gdy państwowy dług publiczny przeliczony zgodnie z art. 38a ustawy o finansach publicznych oraz deficyt sektora GG nie przekraczają ustalonych progów, wysokość korekty z tytułu nierównowagi finansów publicznych zależy od tego, czy próg ± 6 pkt proc. PKB został przekroczony przez sumę różnic między wynikiem nominalnym a średniookresowym celem budżetowym (MTO), poczynając od pierwszej różnicy zanotowanej za 2014 r. Średniookresowy cel budżetowy jest elementem konstrukcyjnym ram polityki fiskalnej w Unii Europejskiej, którego celem jest ograniczenie ryzyka przekroczenia przez deficyt sektora GG 3% PKB. MTO przyjęte przez każdy kraj nie może być niższe niż minimalna wartość MTO szacowana przez Komisję Europejską (KE) raz na trzy lata. Aktualnie przyjęte przez Polskę MTO wynosi -1% PKB.

Policzona zgodnie z art. 112aa ust. 5, na podstawie aktualnych danych GUS, suma corocznych różnic między wartością relacji wyniku nominalnego do produktu krajowego brutto oraz poziomem MTO w roku 2019 wyniosła -3,84 pkt¹.

---

¹ Suma odchyżeń od deficytu 1% PKB w wartościach nominalnych (tj. w tys. zł) w kolejnych latach w relacji do PKB w danym roku.

Rozdział 2

Wykonanie postanowień ustawy budżetowej

2.1. Podstawowe wielkości określone w art. 1 i 2 ustawy budżetowej

Dochody, wydatki oraz deficyt budżetu państwa

W art. 1 ustawy budżetowej na rok 2019 z dnia 16 stycznia 2019 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 198) ustalono:

- 1) dochody budżetu państwa na kwotę 387.734.520 tys. zł,
- 2) wydatki budżetu państwa na kwotę 416.234.520 tys. zł,
- 3) deficyt budżetu państwa na kwotę nie większą niż 28.500.000 tys. zł.

Realizację podstawowych wielkości budżetu państwa w 2019 r. w stosunku do postanowień ustawy budżetowej oraz w porównaniu do 2018 r. przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2018 r.	Ustawa budżetowa na 2019 r.	Wykonanie 2019 r.	4-3	4:3	4:2	
						nominalnie	realnie
	w tys. zł				%		
1	2	3	4	5	6	7	8
Dochody	380.048.140	387.734.520	400.535.255	12.800.735	103,3	105,4	103,0
Wydatki	390.454.347	416.234.520	414.273.014	-1.961.506	99,5	106,1	103,7
Deficyt	10.406.208	28.500.000	13.737.759	-14.762.241	48,2	132,0	129,0

Dochody budżetu państwa zostały zrealizowane w 2019 r. w wysokości 400.535.255 tys. zł i były wyższe o 12.800.735 tys. zł w stosunku do kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej na rok 2019, tj. o 3,3%. Wyższe, niż planowano w ustawie wykonanie dochodów było konsekwencją znacznie wyższej realizacji dochodów podatkowych, w szczególności z tytułu podatku od osób prawnych oraz dochodów niepodatkowych, w tym dochodów państwowych jednostek budżetowych.

Szczegółowe przyczyny wyższego wykonania dochodów zostały omówione w części charakteryzującej sytuację makroekonomiczną oraz w części opisującej zmiany poszczególnych tytułów dochodów budżetu państwa.

Wydatki budżetu państwa wykonane zostały w 2019 r. w wysokości 414.273.014 tys. zł i były niższe o 1.961.506 tys. zł w stosunku do kwoty ustalonej w ustawie budżetowej na rok 2019, tj. o 0,5%.

Niższe niż planowano w ustawie budżetowej wykonanie wydatków było efektem przede wszystkim niższej realizacji wydatków w grupie ekonomicznej – współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej, a także wydatków bieżących oraz wydatków majątkowych.

Wykonanie wydatków budżetu państwa zostało szczegółowo omówione w Rozdziale 4 Wydatki budżetu państwa.

Deficyt budżetu państwa został zrealizowany w wysokości 13.737.759 tys. zł. W stosunku do ustalonego w art. 1 ust. 5 ustawy budżetowej na 2019 r. nieprzekraczalnego poziomu 28.500.000 tys. zł był on niższy o 14.762.241 tys. zł, tj. o 51,8%.

Proces finansowania potrzeb pożyczkowych przebiegał w niepewnych, zmiennych i złożonych uwarunkowaniach rynkowych, gospodarczych i geopolitycznych. Do głównych czynników, pod wpływem których kształtował się przedmiotowy proces zaliczyć należy uwarunkowania międzynarodowe, w tym przede wszystkim politykę monetarną głównych banków centralnych w strefie euro (Europejski Bank Centralny), USA (System Rezerwy Federalnej) i Japonii, niepewność związana z warunkami wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. Spośród czynników lokalnych największe znaczenie miało utrzymywanie stabilnej polityki monetarnej przez Narodowy Bank Polski (główna stopa referencyjna na poziomie 1,5%), utrzymywanie się inflacji w granicach celu inflacyjnego (2,5%±1%), dobra sytuacja gospodarcza i korzystna realizacja budżetu państwa, a także oceny agencji ratingowych.

Dokładny opis procesu finansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa został przedstawiony w rozdziale 9.

Dochody, wydatki oraz deficyt budżetu środków europejskich

Zgodnie z art. 110 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych budżet państwa obok prognozowanych podatkowych i niepodatkowych dochodów budżetu państwa, planowanych wydatków budżetu państwa i planowanego deficytu budżetu państwa określa również łączną kwotę prognozowanych dochodów, planowanych wydatków oraz wynik budżetu środków europejskich.

W związku z powyższym w art. 2 ustawy budżetowej na rok 2019 ustalono:

- 1) dochody budżetu środków europejskich na kwotę 69.716.396 tys. zł,
- 2) wydatki budżetu środków europejskich na kwotę 85.281.687 tys. zł,
- 3) deficyt budżetu środków europejskich na kwotę 15.565.291 tys. zł.

Wykonanie budżetu środków europejskich w stosunku do postanowień ustawy budżetowej oraz w porównaniu do 2018 r. prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2018 r.	Ustawa budżetowa na 2019 r.	Wykonanie 2019 r.	4-3	4:3	4:2	
						nominalnie	realnie
	w tys. zł					%	
1	2	3	4	5	6	7	8
Dochody	63.328.215	69.716.396	73.549.101	3.832.705	105,5	116,1	113,5
Wydatki	66.852.777	85.281.687	70.906.596	-14.375.091	83,1	106,1	103,7
Wynik	-3.524.562	-15.565.291	2.642.505	18.207.796			

Szczegółowe omówienie budżetu środków europejskich przedstawione zostało w Rozdziale 5 Budżet środków europejskich.

Wydatki budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich

Poniżej zaprezentowano łączne wykonanie wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich według działów budżetowych.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2018				Wykonanie 2019				Wskaźniki	
	Razem		w tym:		Razem		w tym:		5-2	5:2
	(BP+BSE)		(BSE)		(BP+BSE)		(BP)			
	2	3	4	5	6	7	8	9		
Ogółem	457.307.125	390.454.347	66.852.777	485.179.610	414.273.014	70.906.596	27.872.485	106,1		
w tym:										
010 Rolnictwo i łowiectwo	29.650.811	9.935.903	19.714.907	28.332.022	8.371.622	19.960.400	-1.318.789	95,6		
020 Leśnictwo	34.205	10.603	23.603	52.297	11.206	41.091	18.092	152,9		
050 Rybactwo i rybactwo	529.407	171.941	357.467	401.538	144.204	257.334	-127.870	75,8		
100 Górnictwo i kopalnictwo	1.552.744	1.552.744	910.041	4.198.051	816.018	3.382.033	-842.703	58,6		
150 Przemysł i energoelektryczna, gaz i wodę	4.319.557	843.275	3.476.283	4.198.051	816.018	3.382.033	-121.507	97,2		
400 Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	215	215		1.500	1.500		1.285	697,4		
500 Handel	388.926	362.741	26.185	475.411	373.045	102.366	26.484	106,8		
550 Hotele i restauracje	15.456	15.456		17.623	17.623		2.167	114,0		
600 Transport i łączność	30.834.720	17.455.556	13.379.165	25.463.862	12.011.739	13.452.123	-5.370.858	82,6		
630 Turystyka	57.823	57.823		58.392	58.399	83	569	101,0		
700 Gospodarka mieszkaniowa	2.312.775	2.312.775		767.550	767.550		-1.545.225	33,2		
710 Działalność usługowa	567.685	442.452	125.233	475.107	474.966	141	-92.578	83,7		
720 Informatyka	195.849	195.172	677	26.057	24.386	1.671	-169.792	13,3		
730 Szkolnictwo wyższe i nauka*	8.439.045	6.627.758	1.811.287	27.388.410	24.007.999	3.380.411	18.949.365	324,5		
750 Administracja publiczna	15.595.031	14.101.119	1.493.912	16.879.066	15.401.275	1.477.791	1.284.035	108,2		
751 Urzędy naczelnych organów władzy państwowej kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2.836.537	2.836.537		2.898.685	2.898.599	86	62.148	102,2		
752 Obrona narodowa	34.750.187	34.750.187		35.741.077	35.741.077		990.890	102,9		
753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	76.770.778	76.770.778		88.093.616	88.093.616		11.322.838	114,7		
754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	16.830.451	16.434.133	396.318	18.936.357	18.682.565	253.792	2.105.906	112,5		
755 Wymiar sprawiedliwości	12.712.700	12.540.527	172.172	13.684.538	13.556.304	128.234	971.838	107,6		
756 Dochody od osób prawnych, od osób fiz. i od in. jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki z wiązane z ich poborem	5.976	5.976		5.588	5.588		-388	93,5		
757 Obsługa długu publicznego	29.486.290	29.486.290		27.336.116	27.336.116		-2.150.174	92,7		
758 Różne rozliczenia	98.444.148	79.118.083	19.326.065	107.109.272	85.336.952	21.772.320	8.665.124	108,8		
801 Oświata i wychowanie	4.443.840	3.888.782	555.059	4.523.244	3.976.274	546.970	79.403	101,8		
803 Szkolnictwo wyższe*	16.506.289	16.100.290	405.999	0			-16.506.289	0,0		
851 Ochrona zdrajcy	11.653.717	10.643.696	1.010.021	11.741.525	10.931.116	810.409	87.809	100,8		
852 Pomoc społeczna	4.585.472	4.576.575	8.897	4.649.860	4.641.038	8.822	64.388	101,4		
853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	6.160.017	4.658.692	1.501.325	7.046.233	5.505.170	1.541.063	886.216	114,4		
854 Edukacyjna opieka wychowawcza	387.017	386.044	974	388.482	388.482		1.465	100,4		
855 Rodzina	39.859.608	39.859.608		48.827.914	48.827.914		8.968.306	122,5		
900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4.244.834	1.630.186	2.614.648	5.350.993	2.032.828	3.318.165	1.106.159	126,1		
921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2.760.296	2.307.716	452.581	3.074.269	2.542.976	531.293	313.973	111,4		
925 Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	110.423	110.423		112.408	112.408		1.985	101,8		
926 Kultura fizyczna	264.295	264.295		271.355	271.355		7.060	102,7		

* Dział 730 Nauka otrzymał brzmienie "730 Szkolnictwo wyższe i nauka", natomiast dział 803 Szkolnictwo wyższe i nauka - został uchylony zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. 2019 r. poz 257).

Do najistotniejszych kwotowo działów budżetowych, tj. mierzonych wielkością łącznych wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich dokonanych w 2019 r., należy zaliczyć działy:

- **758 Różne rozliczenia: 107.109.272 tys. zł.** W ramach przedmiotowego działu z budżetu krajowego finansowana jest przede wszystkim subwencja ogólna dla jednostek samorządu terytorialnego, dokonywane są rozliczenia z budżetem ogólnym Unii Europejskiej z tytułu środków własnych oraz zabezpieczane są środki w ramach rezerw celowych. Natomiast w ramach budżetu środków europejskich wydatki dokonywane w tym dziale miały na celu wsparcie rozwoju regionalnego i dokonywane były głównie w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, przy czym niemal całość poniesionych wydatków dotyczyła wydatków majątkowych dla Perspektywy Finansowej 2014-2020,
- **753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: 88.093.616 tys. zł.** W ramach przedmiotowego działu finansowana jest obsługa i realizacja świadczeń z zakresu ubezpieczeń społecznych ponoszona wyłącznie w ramach budżetu krajowego. W 2019 r. do najistotniejszych zadań realizowanych w tym dziale należy wskazać: przekazanie dotacji uzupełniających z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Emerytalno-Rentowego Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, dokonanie wpłaty do Funduszu Rezerwy Demograficznej, a także wypłatę świadczeń emerytalno-rentowych tzw. służb mundurowych oraz uposażeń dla sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku oraz ich rodzin,
- **855 Rodzina: 48.827.914 tys. zł.** W ramach przedmiotowego działu wydatki ponoszone są tylko w ramach budżetu krajowego, na realizację przede wszystkim zadań: Program „Rodzina 500+”, w tym realizacja świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci oraz wydatkowanie środków na: realizację dodatku wychowawczego, dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto dokonano wypłaty świadczenia dobry start, świadczeń rodzinnych, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, zasiłku dla opiekuna oraz opłacano składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz zasiłek dla opiekuna. W ramach przedmiotowego działu sfinansowano także składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osoby przebywające na urloпах wychowawczych lub pobierające zasiłki macierzyńskie,
- **752 Obrona narodowa: 35.741.077 tys. zł.** W ramach przedmiotowego działu finansowane są wydatki przeznaczone na przebudowę i modernizację techniczną oraz finansowanie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, które są ponoszone wyłącznie w ramach budżetu krajowego. W 2019 r. w dziale obrona narodowa sfinansowane zostały przede wszystkim: wydatki majątkowe przeznaczone na realizację inwestycji i zakupy inwestycyjne resortu obrony narodowej oraz na dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji budowlanych dotyczących Programu Inwestycji NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP), wydatki osobowe, tj. uposażenia żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy oraz świadczenia pieniężne relacjonowane do uposażeń, wynagrodzenia pracowników cywilnych wraz z pochodnymi; wydatki na zakup usług remontowych,

zdrowotnych, telekomunikacyjnych oraz na zakup materiałów i wyposażenia, energii oraz środków żywności; dotacje dla Agencji Mienia Wojskowego na wypłatę świadczeń mieszkaniowych dla żołnierzy zawodowych; projekty badawcze i celowe w dziedzinie obronności; wydatki dotyczące „Programu Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych”; działalność jednostek organizacyjnych prokuratury powszechnej właściwych w sprawach wojskowych, zadania wynikające z „Programu Mobilizacji Gospodarki”, a także na zadania realizowane w obszarze programu wieloletniego "Zabezpieczenie transportu powietrznego najważniejszych osób w państwie (VIP)",

- **010 Rolnictwo i łowiectwo: 28.332.022 tys. zł.** Przedmiotowy dział obejmuje głównie wydatki wspólnej polityki rolnej (WPR), ponoszone zarówno w ramach budżetu krajowego, jak i budżetu środków europejskich. Z budżetu środków europejskich, w 2019 roku, finansowane były płatności bezpośrednie oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020), a także wsparcie dla grup producentów rolnych i działania interwencyjne na rynkach rolnych. Budżet krajowy obejmował współfinansowanie wydatków ponoszonych z budżetu środków europejskich oraz finansowanie wyprzedzające w ramach PROW 2014-2020, kierowane do jednostek samorządu terytorialnego, realizujących inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa, a także pomoc techniczną realizowaną w ramach tego Programu. Ponadto, w roku 2019 ze środków krajowych w dziale tym wydatki były ponoszone także na: utrzymanie i realizację zadań przez jednostki budżetowe działające w obszarze rolnictwa; utrzymanie i realizację zadań przez agencje wykonawcze, tj. Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych i Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, wypłatę pomocy dla rolnictwa (w tym m.in. dotacje przedmiotowe na zadania z zakresu postępu biologicznego w produkcji roślinnej i zwierzęcej, rolnictwa ekologicznego i ochrony roślin, dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, dopłaty do paliwa rolniczego) i zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt,
- **730 Szkolnictwo wyższe i nauka¹: 27.388.410 tys. zł.** W ramach przedmiotowego działu w 2019 r. wydatki sfinansowane ze środków krajowych zostały przeznaczone przede wszystkim na dotacje i subwencje dla podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Natomiast w ramach budżetu środków europejskich główne wydatki zostały zrealizowane w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020. Ponadto w ramach części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego zostały także poczynione wydatki z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (głównie w ramach wydatków majątkowych) oraz w ramach części 28 – Szkolnictwo Wyższe z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja i Rozwój 2014-2020,

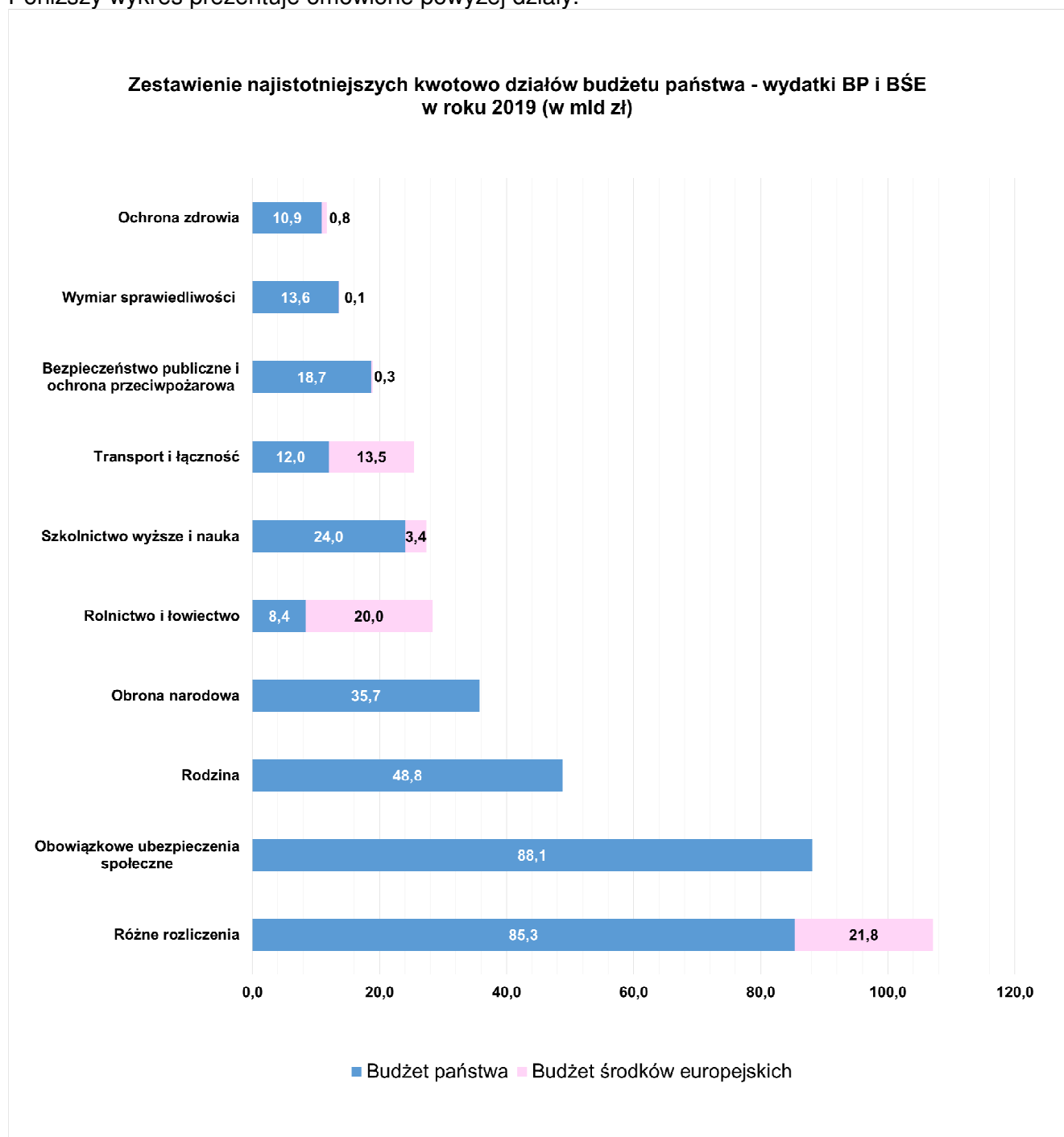
---

¹ W 2019 r. dział "730 Nauka" otrzymał brzmienie "730 Szkolnictwo wyższe i nauka", natomiast dział "803 Szkolnictwo wyższe" został uchylony zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. 2019 r. poz. 257)

- **600 Transport i łączność: 25.463.862 tys. zł.** W ramach przedmiotowego działu finansowane są głównie wydatki na projekty drogowe oraz kolejowe, ponoszone zarówno w ramach budżetu krajowego jak i budżetu środków europejskich. Do najistotniejszych wydatków krajowych z tego działu w 2019 r. zaliczyć należy wydatki na: infrastrukturę kolejową i krajowe pasażerskie przewozy kolejowe (w tym dotacja dla PKP PLK S.A. z tytułu kosztów zarządzania infrastrukturą kolejową, a także dotacje na finansowanie międzywojewódzkich kolejowych przewozów pasażerskich w ramach usługi publicznej oraz rekompensaty w zakresie utraconych przychodów z tytułu stosowania ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów w transporcie kolejowym); realizację zadań drogowych (w tym w ramach Programu Budowy Dróg Krajowych) oraz finansowania ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w przewozach autobusowych. Natomiast z budżetu środków europejskich największych wydatków z tego działu dokonano w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (perspektywa 2014-2020), gdzie największe środki zostały skierowane na projekty drogowe oraz kolejowe,
- **754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa: 18.936.357 tys. zł.** W ramach przedmiotowego działu wydatki ponoszone są głównie w ramach budżetu krajowego. W 2019 r. z tego działu zostały rozdysponowane środki przede wszystkim z przeznaczeniem na funkcjonowanie: Policji, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu oraz Centralnego Biura Antykorupcyjnego. W ramach tego działu ponoszone są także wydatki związane z zarządzaniem kryzysowym i obroną cywilną,
- **755 Wymiar sprawiedliwości: 13.684.538 tys. zł.** W ramach przedmiotowego działu wydatki ponoszone są głównie w ramach budżetu krajowego i przeznaczone są przede wszystkim na: funkcjonowanie sądów powszechnych oraz powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury; realizację zadań wykonywanych przez Służbę Więzienną; funkcjonowanie centralnych administracyjnych jednostek wymiaru sprawiedliwości, w tym m.in. Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego, zakładów dla nieletnich oraz dotację do Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Ponadto w ramach działu realizowany jest „Program modernizacji Służby Więziennej w latach 2017-2020” oraz zadania w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej,
- **851 Ochrona zdrowia: 11.741.525 tys. zł.** W ramach przedmiotowego działu wydatki ponoszone są zarówno w ramach budżetu krajowego jak i budżetu środków europejskich. Środki krajowe przeznacza się przede wszystkim na dotację do Narodowego Funduszu Zdrowia na realizację zadań zespołów ratownictwa medycznego, refundację leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych, które przysługują świadczeniobiorcom po ukończeniu 75 roku życia oraz na finansowanie świadczeń wysokospecjalistycznych. Ponadto wydatki z budżetu państwa przeznacza się na dotacje dla szpitali klinicznych, programy polityki zdrowotnej, w tym głównie w ramach programów wieloletnich: „Narodowy Program Zwalczania Chorób Nowotworowych” oraz „Narodowy Program Rozwoju Medycyny

Transplantacyjnej”, Inspekcję Sanitarną oraz opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne, a także wydatki na System Wspomagania Dowodzenia Państwowego Ratownictwa Medycznego. W 2019 r. przekazano również środki do Narodowego Funduszu Zdrowia w wysokości 2.693.676 tys. zł w celu zwiększenia funduszu zapasowego, z przeznaczeniem na sfinansowanie świadczeń opieki zdrowotnej. Natomiast w ramach budżetu środków europejskich główne wydatki zostały poczynione w części 46 – Zdrowie z Programów Operacyjnych: Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 oraz Wiedza Edukacja i Rozwój 2014-2020.

Poniższy wykres prezentuje omówione powyżej działy.

Stabilizująca reguła wydatkowa - kwota wydatków oraz nieprzekraczalny limit wydatków

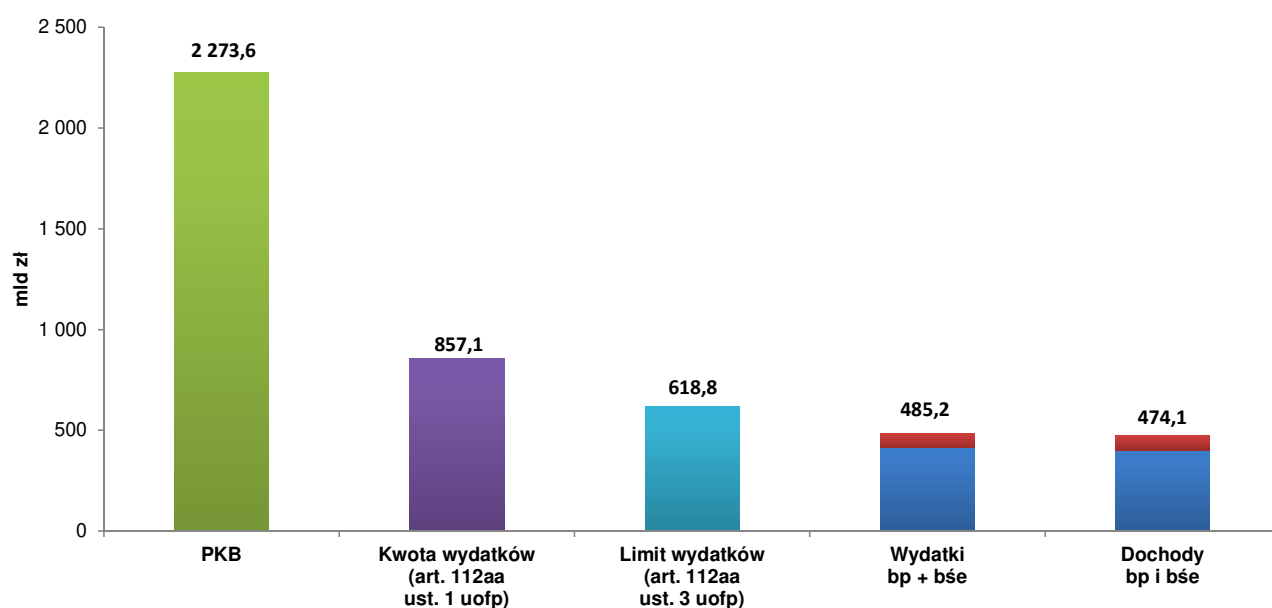
W art. 1 ustawy budżetowej na rok 2019 ustalono:

- 1) kwotę planowanych wydatków, obliczoną zgodnie z art. 112aa ust. 1 ustawy o finansach publicznych w wysokości 847.773.421 tys. zł,
- 2) kwotę planowanego limitu wydatków, o którym mowa w art. 112aa ust. 3 ustawy o finansach publicznych w wysokości 622.612.263 tys. zł.

Realizację wyżej wymienionych wielkości w 2019 r. w stosunku do postanowień ustawy budżetowej oraz w porównaniu do 2018 r. przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2018 r.	Ustawa budżetowa na 2019 r.	Wykonanie 2019 r.	4-3	4:3	4:2	
						nominalnie	realnie
	w tys. zł				%		
1	2	3	4	5	6	7	8
Kwota wydatków (art. 112aa ust. 1 uofp)	811.041.398	847.773.421	857.108.529	9.335.108	101,1	105,7	103,3
Limit wydatków (art. 112aa ust. 3 uofp)	590.546.620	622.612.263	618.817.756	-3.794.507	99,4	104,8	102,4

Poniżej zobrazowano jak kształtowało się w 2019 r. wykonanie podstawowych kategorii budżetowych, tj. wydatków budżetu państwa (bp) oraz budżetu środków europejskich (bśe), a także kwoty wydatków oraz limitu wydatków, o których mowa odpowiednio w art. 112aa ust. 1 oraz ust. 3 ustawy o finansach publicznych oraz wydatków i dochodów na tle Produktu Krajowego Brutto (PKB).

2.2. Realizacja pozostałych postanowień ustawy budżetowej

Poniżej omówiona została realizacja wybranych artykułów ustawy budżetowej na rok 2019, w szczególności tych, które miały istotne znaczenie w realizacji budżetu państwa w 2019 r., ze względu na ustalenie w nich m.in. prognozowanych kwot przychodów i rozchodów budżetu państwa, limitu zadłużenia z tytułu zaciągniętych i spłaconych kredytów lub pożyczek oraz emisji i spłaty skarbowych papierów wartościowych, limitu gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa lub nie zostały omówione w dalszej części sprawozdania.

1. W **art. 3** ust. 1 ustawy budżetowej ustalone zostały przychody i rozchody budżetu państwa na kwotę odpowiednio 347.522.148 tys. zł oraz 303.456.857 tys. zł. Rozchody podlegające ustawowemu limitowi, tj. z wyłączeniem rozchodów z tytułu zobowiązań finansowych zaciąganych i spłacanych w tym samym roku, ukształtowały się na poziomie 291.048.074 tys. zł, a odpowiadająca im kwota przychodów – na poziomie 302.143.327 tys. zł.

Niższa realizacja przychodów była wypadkową przede wszystkim:

- niższych przychodów z tytułu skarbowych papierów wartościowych na rynku krajowym i zagranicznym, kredytów otrzymanych z międzynarodowych instytucji finansowych oraz pozostałych przychodów krajowych i zagranicznych (mają one w części charakter potencjalny),
- wyższych przychodów z tytułu zarządzania płynnością sektora finansów publicznych, wyższego stanu środków na rachunkach budżetowych na koniec 2018 r., a także przepływów związanych z rachunkiem walutowym.

Niższa realizacja rozchodów była wypadkową przede wszystkim:

- niższych rozchodów z tytułu pozostałych rozchodów krajowych i zagranicznych (mają one w części charakter potencjalny), udzielonych kredytów i pożyczek oraz przepływów związanych z rachunkiem walutowym,
- wyższych rozchodów z tytułu skarbowych papierów wartościowych na rynku krajowym i zagranicznym oraz kredytów otrzymanych (wynika to z operacji przeprowadzanych w ramach zarządzania długiem Skarbu Państwa), zarządzania płynnością sektora finansów publicznych, zarządzania środkami europejskimi (wyższe środki przekazane na dochody budżetu środków europejskich), a także wyższego stanu środków na rachunkach budżetowych na koniec 2019 r.

Zrealizowane przychody i rozchody obejmujące wszystkie operacje, w tym również z tytułu zobowiązań zaciąganych i spłacanych w tym samym roku budżetowym oraz operacji finansowych dokonywanych pomiędzy rachunkami Ministra Finansów, wyniosły odpowiednio: 4.073.581.642 tys. zł i 4.062.486.389 tys. zł.

W art. 3 ust. 2 ustawy budżetowej ustalone zostało planowane saldo przychodów i rozchodów budżetu państwa na kwotę 44.065.291 tys. zł odpowiadającą sumie założonego deficytu budżetu państwa i deficytu budżetu środków europejskich. Zrealizowane saldo wyniosło 11.095.253 tys. zł i było niższe ze względu na lepszy od założonego zarówno wynik budżetu państwa, jak i wynik budżetu środków europejskich.

2. Realizacja **art. 5** ustawy budżetowej, określającego dopuszczalne limity przyrostu zadłużenia w skarbowych papierach wartościowych z tytułu ich emisji i wykupu, przedstawiała się następująco:

- przy ustawowym limicie przyrostu zadłużenia na dzień 31 grudnia 2019 r. z tytułu zaciągniętych i spłaconych kredytów lub pożyczek oraz emisji i spłaty skarbowych papierów wartościowych w wysokości 100.000.000 tys. zł nastąpiło oddłużenie na kwotę 996.101 tys. zł,

Realizacja niższa od przyjętego w ustawie limitu była efektem niższych od założonych potrzeb pożyczkowych netto, przede wszystkim mniejszego deficytu budżetu państwa, lepszego wyniku budżetu środków europejskich (nadwyżka wobec zakładanego deficytu) i większych środków pozyskanych w ramach konsolidacji zarządzania płynnością sektora finansów publicznych, przy braku potrzeb pożyczkowych, które w ustawie mają charakter potencjalny,

- skarbowe papiery wartościowe przeznaczone na przedterminową spłatę, wykup lub zamianę innych niż skarbowe papiery wartościowe zobowiązań Skarbu Państwa, a także na spłatę zobowiązań Skarbu Państwa wynikających z ustaw, orzeczeń sądów lub innych tytułów zostały wyemitowane na kwotę 5.860.000 tys. zł, przy limicie ustawowym na poziomie 15.000.000 tys. zł.

3. W **art. 6** ustawy budżetowej na rok 2019 został ustalony limit gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa w wysokości 200.000.000 tys. zł. W 2019 r. udzielono gwarancji Skarbu Państwa na łączną kwotę 6.929.552,8 tys. zł, co stanowi 3,5% zaplanowanej kwoty limitu.

Zgodnie z art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz.U. z 2020 r. poz. 122), łączną kwotę, do wysokości której mogą być udzielane przez Skarb Państwa poręczenia i gwarancje, określa ustawa budżetowa, przy czym, zgodnie z art. 31 ust. 2 ww. ustawy, kwota ta nie obejmuje poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa udzielonych na wykonanie zobowiązań objętych już poręczeniem lub gwarancją Skarbu Państwa, w zakresie, w jakim nie powoduje to zwiększenia zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji.

W 2019 roku przedmiotem prac Ministerstwa Finansów było 10 wniosków o udzielenie gwarancji Skarbu Państwa, z czego podpisano umowy gwarancji wynikające z trzech

wniosków, tj. jednego wniosku złożonego przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. oraz dwóch wniosków złożonych przez BGK, dotyczących gwarancji spłaty zobowiązań zaciąganych w celu zasilenia Krajowego Funduszu Drogowego (KFD).

Natomiast w odniesieniu do jednego wniosku, pomimo podjęcia przez Radę Ministrów uchwały w sprawie udzielenia gwarancji, nie doszło do udzielenia gwarancji ze względu na brak emisji długu (obligacje BGK na rzecz KFD), a w przypadku sześciu pozostałych wniosków, tj. trzech wniosków spółki PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. oraz trzech wniosków BGK (dotyczących zasilenia KFD), w roku 2019 nie została zakończona procedura udzielenia gwarancji i prace w tym zakresie są kontynuowane w 2020 r.

Z uwagi na fakt, iż istotną część ww. limitu tworzą kwoty uwzględnione na ewentualne gwarancje dotyczące wsparcia sektora bankowego w przypadku wystąpienia zjawisk kryzysowych, niewykorzystanie prognozowanego limitu należy ocenić pozytywnie.

Możliwość udzielenia ww. wsparcia m.in. w postaci gwarancji przewiduje:

- art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 1436),
- art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji oraz o rządowych instrumentach stabilizacji finansowej (Dz.U. z 2018 r. poz. 124).

W 2019 r. nie udzielano pomocy na podstawie przepisów przedmiotowych ustaw.

4. W **art. 7** ustawy budżetowej na rok 2019 ustalony został limit łącznych zobowiązań Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. z tytułu gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeń eksportowych i gwarancji ubezpieczeniowych – w wysokości 15.000.000 tys. zł. Łączne zaangażowanie KUKE S.A. z tytułu gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeń eksportowych i gwarancji ubezpieczeniowych wynosiło według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. 8.498.738,6 tys. zł, co stanowiło 56,7% limitu zobowiązań określonego w ustawie budżetowej na 2019 r.

Limit ten ustalany jest co roku w wysokości pozwalającej na ewentualne objęcie ubezpieczeniem KUKE S.A. transakcji eksportowych o dużych wartościach jednostkowych. W roku ubiegłym KUKE S.A. udzieliła mniej ubezpieczeń w stosunku do prognozowanych na etapie planowania, co skutkowało ograniczonym wykorzystaniem ww. limitu.

5. Zgodnie z **art. 8** ustawy budżetowej Minister Finansów upoważniony został do:
  - 1) dokonywania ze środków budżetu państwa wypłat z tytułu kredytów i pożyczek udzielanych na podstawie umów międzynarodowych rządowi innych państw – do kwoty 1.500.000 tys. zł. Kwota ta zakładała kontynuację wypłat dla polskich eksporterów w ramach kredytów dla Kenii (umowa z dnia 22 września 2015 r.), Tanzanii (umowa z dnia 28 września 2015 r.), Wietnamu (umowa z 22 stycznia 2008 r.), Mołdawii (umowa z dnia 14 maja 2014 r.), uruchomienie wypłat z tytułu kredytu dla Ukrainy (umowa z dnia 9 września 2015 r.), Angoli (umowa z dnia

6 marca 2017 r.), Mongolii (umowa z dnia 9 maja 2017 r.), Kirgistanu (umowa z 24 czerwca 2014 r.) oraz ewentualne wypłaty z tytułu kredytów przewidywanych do zawarcia m.in. z Wietnamem (umowy wykonawcze do umowy ramowej podpisanej z Wietnamem 28 listopada 2017 r.), Zambią, Senegalem, Sri Lanką, Gwineą i Liberią.

Kwotę związaną z finansowaniem potrzeb pożyczkowych budżetu państwa zaplanowano w wysokości 1.005.637 tys. zł. Faktyczne wykorzystanie w 2019 r. wyniosło 126.714,2 tys. zł czyli ok. 12,6% planu.

Niższe od planowanego wykorzystanie środków na udzielenie pożyczek i kredytów rządów innych państw na podstawie umów międzynarodowych było spowodowane m.in.:

- brakiem realizacji kolejnych kontraktów przewidywanych do finansowania w ramach umów z Kenią, Mołdawią, Ukrainą i Mongolią,
- brakiem kontraktów do finansowania w ramach umów zawartych z Angolą oraz Kirgistanem,
- brakiem zawarcia założonych przy planowaniu umów m.in. z Liberią, Senegalem, Zambią, Gwineą, Sri Lanką oraz umów wykonawczych do umowy ramowej podpisanej z Wietnamem 28 listopada 2017 r.,

2) udzielania ze środków budżetu państwa:

- a) pożyczek dla Banku Gospodarstwa Krajowego na zwiększenie funduszy własnych Banku – do kwoty 2.000.000 tys. zł.

Zgodnie z art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz.U. z 2019 r. poz. 2144, z późn. zm.) minister właściwy do spraw finansów publicznych może udzielić Bankowi Gospodarstwa Krajowego (BGK) pożyczki ze środków budżetu państwa na zwiększenie funduszy własnych.

W roku 2019 BGK, podobnie jak w roku 2018, nie występował o udzielenie pożyczki w formie pożyczki podporządkowanej. Zaplanowana na 2019 r. kwota pożyczek miała charakter ostrożnościowy i stanowiła awaryjną możliwość wsparcia finansowego BGK w celu umożliwienia realizacji zadań zleconych przez Rząd,

- b) pożyczek dla Bankowego Funduszu Gwarancyjnego – do kwoty 4.000.000 tys. zł.

Zgodnie z art. 270 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz.U. z 2020 r. poz. 842) źródłami finansowania Funduszu są m.in. środki z pożyczek udzielonych z budżetu państwa.

W 2019 r. Bankowy Fundusz Gwarancyjny nie występował o udzielenie pożyczki, o której mowa w powyższym przepisie,

- c) pożyczek dla jednostek samorządu terytorialnego w ramach postępowania naprawczego lub ostrożnościowego – do kwoty 200.000 tys. zł.

W 2019 r. zostały udzielone pożyczki z budżetu państwa w ramach postępowań naprawczych oraz ostrożnościowych w łącznej wysokości 76.234,4 tys. zł, co stanowi 38,1% zaplanowanego limitu. W roku ubiegłym przedmiotem prac Ministerstwa Finansów były cztery wnioski o udzielenie pożyczki z budżetu państwa, co skutkowało podpisaniem umów pożyczki z dwiema jednostkami, tj. gminą Strzelno i powiatem kluczborskim. Natomiast jeden wniosek został rozpatrzony negatywnie, a jeden był niekompletny,

- d) pożyczek dla Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. – na wypłatę gwarantowanych przez Skarb Państwa odszkodowań z tytułu ubezpieczeń eksportowych oraz kwot gwarancji ubezpieczeniowych – do kwoty 316.000 tys. zł.

Limit pożyczek dla KUKES S.A na rok 2019 został zaplanowany w oparciu o prognozy KUKES S.A dotyczące przepływów na wyodrębnionym rachunku Interes Narodowy (rachunek dedykowany obsłudze systemu gwarantowanych ubezpieczeń eksportowych). Ostateczna wartość wypłaconych odszkodowań była niższa niż na etapie planowania budżetowego, co spowodowało, że środki zgromadzone na rachunku Interes Narodowy były wystarczające do wypłaty tych odszkodowań i w efekcie w 2019 r. nie zaistniała konieczność udzielenia żadnej pożyczki z budżetu państwa. W związku z powyższym limit zaplanowany na ww. cel w ustawie budżetowej na rok 2019 nie został wykorzystany,

- e) pożyczek dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na wypłatę świadczeń gwarantowanych przez państwo – do kwoty 12.000.000 tys. zł.

W roku 2019 nie udzielono Funduszowi Ubezpieczeń Społecznych pożyczki z budżetu państwa. Limit na pożyczki dla FUS określony w ustawie budżetowej ma charakter ostrożnościowy, znajdujący swoje uzasadnienie w niepewnej i zmiennej sytuacji związanej z wpływami ze składek do FUS. Pozwala to na elastyczne zarządzanie płynnością finansową wypłat świadczeń z FUS oraz zapewnia gwarancje wypłat świadczeń przez państwo.

6. Z określonej w **art. 15** ustawy budżetowej na rok 2019 liczby etatów Policji 103.395, w tym 103.309 etatów w jednostkach organizacyjnych Policji, faktyczna realizacja zatrudnienia wyniosła 97.498, w tym w jednostkach organizacyjnych Policji – 97.406.
7. Wykonanie **art. 17** ustawy budżetowej na rok 2019 dotyczące służby cywilnej przedstawiało się następująco:
- 1) limit mianowań urzędników – z dniem 1 grudnia 2019 r. uzyskało mianowanie 415 osób, co stanowiło 98,8% planu (420 osób).

Prawo do mianowania w służbie cywilnej w 2019 r. uzyskało łącznie 416 osób, z tego:

- 382 pracowników służby cywilnej, którzy ukończyli postępowanie kwalifikacyjne z wynikami uprawniającymi do mianowania,

- 34 absolwentów Krajowej Szkoły Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego, którzy w 2019 r. złożyli wnioski o mianowanie.

W związku z ustaniem stosunku pracy jednej z osób uprawnionych do mianowania ostatecznie mianowanie uzyskało 415 osób,

- 2) środki na wynagrodzenia zrealizowano w wysokości 9.195.788 tys. zł, co stanowi 99,7% planu po zmianach w wysokości 9.223.349 tys. zł,
  - 3) środki na szkolenia zrealizowano w wysokości 60.487 tys. zł, co stanowi 90,4% planu po zmianach w wysokości 66.918 tys. zł.
8. Prognozowany w **art. 18** ustawy budżetowej średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem na poziomie 102,3% zgodnie z komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 stycznia 2020 r. (M.P. poz. 72) w 2019 r. wyniósł 102,3%. Oznacza to, że odnotowany w 2019 r. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych był zgodny z prognozowanym.
  9. Prognozowany w **art. 19** ustawy budżetowej średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów w wysokości 102,6% zgodnie z komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 stycznia 2020 r. (M.P. poz. 77) w 2019 r. wyniósł 102,6%. Oznacza to, że odnotowany w 2019 r. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw emerytów i rencistów był zgodny z prognozowanym.
  10. Ustalona w **art. 20** ustawy budżetowej na rok 2019 wysokość odpisu z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych została zrealizowana w kwocie 3.865.499 tys. zł, tj. zgodnie z planem.
  11. Określona w **art. 21** ustawy budżetowej na rok 2019 kwota wydatków na prewencję rentową w wysokości 224.780 tys. zł została zrealizowana w wysokości 204.225 tys. zł, co stanowiło 90,9% planu.

Niższe wykonanie w stosunku do planu wynikało m.in. z mniejszej niż zakładano liczby orzeczeń o potrzebie rehabilitacji (blisko 5 tys. orzeczeń mniej w stosunku do 2018 r.), z poniesienia niższych wydatków na zwrot kosztów przejazdu i kosztów opłaty uzdrowskiej, niższych stawek w ofertach na świadczenie usług rehabilitacji leczniczej, a także mniejszej liczby zawartych umów.
  12. Ustalona w **art. 22** ustawy budżetowej na rok 2019 wysokość odpisu z Funduszu Emerytur Pomostowych na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych została zrealizowana w kwocie 3.022 tys. zł, tj. zgodnie z planem.
  13. Wysokość należności dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu poniesionych kosztów poboru i dochodzenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych składek

na otwarte fundusze emerytalne wyniosła w 2019 roku 0,4% kwoty składek przekazanych do funduszy, tj. zgodne z **art. 23**.

14. W roku 2019 odpis od funduszu emerytalno-rentowego na fundusz administracyjny Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, o którym mowa w **art. 24** ustawy budżetowej na rok 2019, wyniósł 574.528 tys. zł i został wykonany zgodnie z planem.
15. Prognozowana w **art. 25** ustawy budżetowej na poziomie 4.765 zł kwota przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej zgodnie z komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 11 lutego 2020 r. (M.P. poz. 174) w 2019 r. wyniosła 4.918 zł i w ujęciu nominalnym była o 7,2% wyższa niż rok wcześniej. Oznacza to, że wysokość przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2019 r. była o ok. 153 zł wyższa od prognozowanej, a nominalne tempo wzrostu było o 1,6 pkt. proc. wyższe od prognozowanego.
16. Zgodnie z **art. 26** ustawy budżetowej na rok 2019 jednostki samorządu terytorialnego zobowiązane były do dokonywania wpłat, o których mowa w art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 23, z późn. zm.). Z wyżej wymienionego tytułu do budżetu państwa wpłynęły dochody wpłacone przez:
  - 1) gminy, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej, w wysokości 700.098 tys. zł, co stanowiło 100% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej na rok 2019 w wysokości 699.991 tys. zł, przy czym kwota ta obejmuje zwiększone przez Ministra Finansów w trakcie roku budżetowego wpłaty z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin na 2019 r. o kwotę 108 tys. zł,
  - 2) powiaty, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej, w wysokości 1.383.964 tys. zł, co stanowiło 100% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej,
  - 3) województwa, z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej w wysokości 509.369 tys. zł, tj. 100% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej.
17. W **art. 34** ustawy budżetowej ustalono łączną kwotę, do wysokości której organy administracji rządowej mogą zaciągać zobowiązania finansowe z tytułu umów o partnerstwie publiczno-prywatnym na poziomie 1.000.000 tys. zł, tj. poziomie zgłoszonym przez ministra właściwego do spraw gospodarki, w zakresie kompetencji którego znajduje się m.in. rozpowszechnianie i promowanie partnerstwa publiczno-prywatnego.

W roku 2019 żaden organ administracji rządowej nie zawarł umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym i w związku z tym ustalony limit nie został wykorzystany.
18. **Art. 37** ustawy budżetowej

Na mocy przepisów ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz.U. poz. 2104, z późn. zm.), jednostki sektora finansów publicznych realizujące

projekty finansowane z udziałem Funduszu Spójności mogły otrzymać z budżetu państwa środki na prefinansowanie tych projektów. Zgodnie z art. 112 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz.U. poz. 1241, z późn. zm.), do programów i projektów realizowanych w ramach Narodowego Planu Rozwoju, o którym mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju, stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w art. 85 (ww. ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych), w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1832), a w zakresie prefinansowania programów i projektów współfinansowanych środkami pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej - także akty wykonawcze wydane na ich podstawie, z zastrzeżeniem art. 120 niniejszej ustawy, do czasu zakończenia realizacji tych programów i projektów.

Po stronie przychodów dla projektów realizowanych z udziałem Funduszu Spójności uzyskano 1.509 tys. zł, co stanowi 100% kwot zaplanowanych w załączniku nr 18 do ustawy budżetowej na 2019 r. Tym samym spłacona została ostatnia pożyczka w ramach mechanizmu prefinansowania.

W związku z faktem, że ostatnie środki w ramach mechanizmu prefinansowania uruchomione były w 2011 r., w 2019 r. nie zaplanowano z tego tytułu rozchodów w załączniku nr 18 do ustawy budżetowej.

W oparciu o przepisy art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 27 maja 2015 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej (Dz.U. z 2018 r. poz. 719), w powiązaniu z przepisami art. 89 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych jednostki samorządu terytorialnego oraz lokalne grupy działania, realizujące operacje z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) mogą otrzymywać środki z budżetu państwa na wyprzedzające finansowanie kosztów kwalifikowalnych w formie oprocentowanej pożyczki udzielanej przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Ujęte w załączniku nr 18 do ustawy budżetowej na rok 2019 pożyczki na realizację projektów w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 – 2020, finansowane z rozchodów budżetu państwa, zaplanowane zostały w wysokości 330.840 tys. zł, a ich spłaty w kwocie 464.105 tys. zł. Ww. pożyczki zrealizowane zostały w wysokości 157.166 tys. zł, a ich spłaty stanowiły kwotę 228.641 tys. zł. Saldo przychodów i rozchodów budżetu państwa z tego tytułu było dodatnie i wyniosło 71.475 tys. zł.

Rozdział 3

Dochody budżetu państwa

3.1. Warunki gromadzenia dochodów w 2019 r.

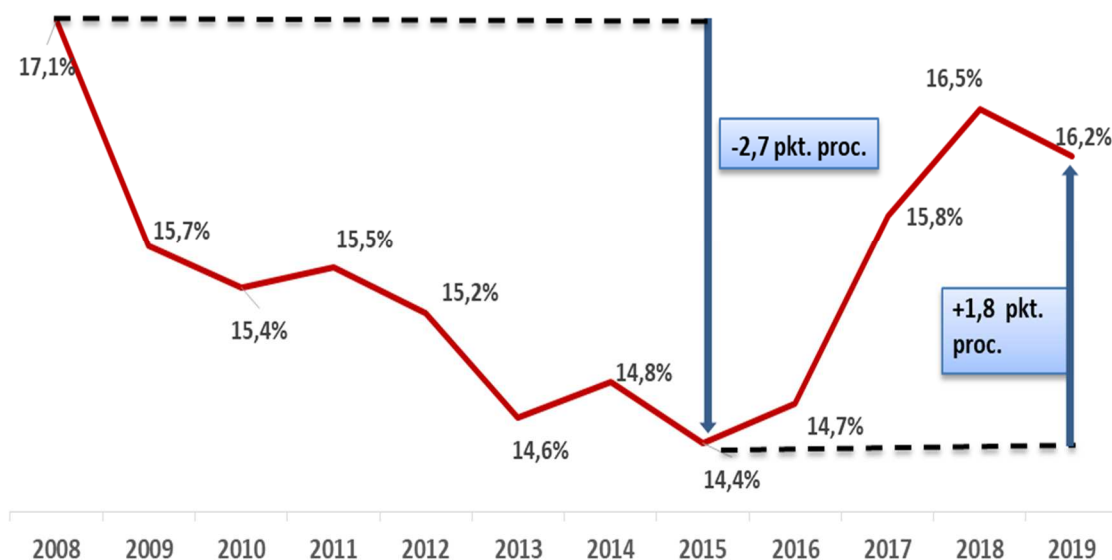
Dochody budżetu państwa w 2019 r. wyniosły 400.535.255 tys. zł i były wyższe o 12.800.735 tys. zł (tj. o 3,3%) od prognozowanych w ustawie budżetowej.

W porównaniu do ustawy budżetowej wyższe były zarówno dochody podatkowe (o 7.559.421 tys. zł) oraz dochody niepodatkowe (o 5.572.994 tys. zł).

W 2019 r. dochody podatkowe budżetu państwa były wyższe od zaplanowanych w ustawie budżetowej o 7.559.421 tys. zł (tj. 2,1%), natomiast w porównaniu do 2018 r., wzrost dochodów podatkowych wyniósł 17.936.878 tys. zł. (tj. 5,1%) Na poziom dochodów budżetu państwa w 2019 r. wpływ miała sytuacja makroekonomiczna jak również działania podjęte przez administrację skarbową mające na celu uszczelnienie systemu podatkowego.

W 2019 r. relacja dochodów podatkowych budżetu państwa do PKB spadła do poziomu 16,2%, czyli o 0,3 pkt proc. w porównaniu z 2018 r.

Wykres 1. Dochody podatkowe budżetu państwa w relacji do PKB (%) w latach 2008-2019.

Źródło: dane GUS, MF

Spadek relacji do PKB nastąpił głównie w podatku VAT (o 0,3 pkt proc.) oraz podatku akcyzowym (o 0,2 pkt proc.). W przypadku podatku VAT należy zauważyć, że udział do PKB dochodów z VAT według metodyki ESA2010 (dane porównywalne z PKB), udział wpływów z VAT był tylko nieznacznie niższy niż ten obserwowany w 2018 r. (spadek o 0,1 pkt proc.).

W przypadku podatku akcyzowego należy zauważyć, że z uwagi na charakter tego podatku (stawki kwotowe liczone od ilości), spadek udziału do PKB, w przypadku braku podwyżek stawek akcyzy, jest całkowicie naturalny. Dodatkowo należy uwzględnić fakt, że od 2019 r. obowiązuje nieplanowana w ustawie budżetowej, obniżona stawka akcyzy na energię elektryczną.

Pomimo istotnej poprawy w ostatnich czterech latach (o 1,8 pkt proc. w relacji do PKB), relacja dochodów podatkowych budżetu państwa do PKB jest wciąż niższa w porównaniu z sytuacją sprzed kryzysu. W 2008 r. dochody podatkowe budżetu państwa stanowiły 17,1% PKB, natomiast w 2019 r. 16,2% PKB.

W 2019 r. dochody niepodatkowe były wyższe o 5.572.994 tys. zł w stosunku do ustawy budżetowej głównie z powodu wyższej wpłaty z tytułu dochodów państwowych jednostek budżetowych i innych dochodów niepodatkowych. Dochody te były wyższe o 4.614.538 tys. zł w stosunku do ustawy budżetowej na 2019 r. Wzrost dochodów państwowych jednostek budżetowych i innych dochodów niepodatkowych w 2019 r. wynika między innymi z wyższej wpłaty z aukcji uprawnień do emisji gazów cieplarnianych, od zaplanowanego w ustawie budżetowej na 2019 r. o około 66,9%. Wynikało to z faktu uzyskania na aukcjach wyższej od założonej średniej ważonej ceny uprawnień do emisji w EUR (wykonanie ok. 24,54 EUR/t CO₂ wobec planu 14,77 EUR/t CO₂) przy nieznacznie niższym od zaplanowanego średnim ważonym kursie EUR/PLN wobec planowanego 4,30 PLN/EUR) i sprzedaży założonej liczby uprawnień do emisji.

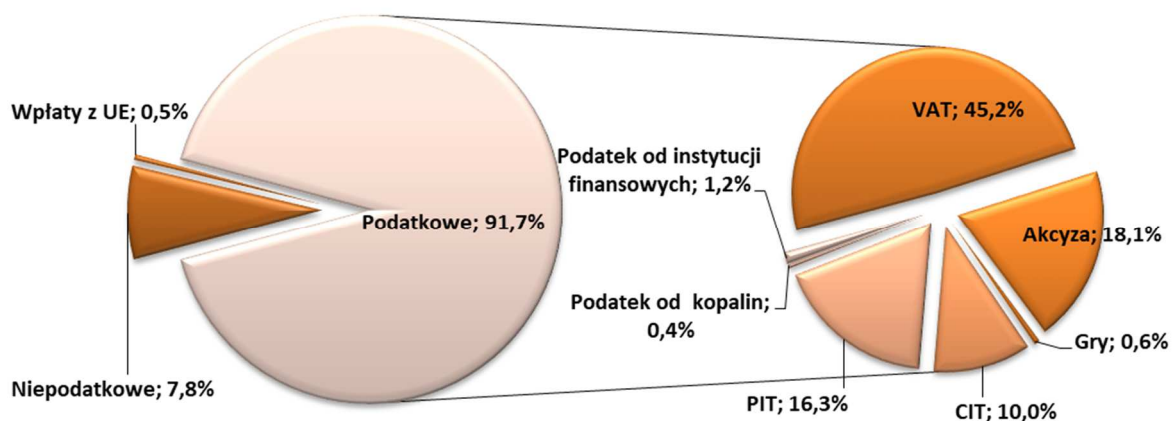
3.2. Struktura dochodów budżetu państwa

W porównaniu do 2018 r. nastąpił wzrost dochodów o 20.487.389 tys. zł, tj. o 5,4%. Realizację dochodów budżetu państwa w 2019 r. według źródeł przedstawia poniższa tablica:

Wyszczególnienie	2018 Wykonanie	2019		4:2	4:3
		Ustawa	Wykonanie		
	tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6
DOCHODY OGÓŁEM	380.048.140	387.734.520	400.535.255	105,4	103,3
Dochody podatkowe i niepodatkowe	378.241.754	385.537.340	398.669.755	105,4	103,4
1. Dochody podatkowe	349.353.843	359.731.300	367.290.721	105,1	102,1
1.1. Podatki pośrednie	248.957.472	254.680.000	255.624.245	102,7	100,4
a) podatek od towarów i usług	174.947.071	179.600.000	180.891.751	103,4	100,7
b) podatek akcyzowy	72.108.486	73.000.000	72.395.920	100,4	99,2
c) podatek od gier	1.901.915	2.080.000	2.336.574	122,9	112,3
1.2. Podatek CIT	34.640.853	34.800.000	39.984.713	115,4	114,9

Wyszczególnienie	2018 Wykonanie	2019		4:2	4:3
		Ustawa	Wykonanie		
		tys. zł			%
1	2	3	4	5	6
1.3. Podatek PIT	59.558.738	64.300.000	65.444.928	109,9	101,8
1.4. Podatek od wydobycia niektórych kopalin	1.689.121	1.400.000	1.536.509	91,0	109,8
1.5. Podatek od niektórych instytucji finansowych	4.507.386	4.551.300	4.700.379	104,3	103,3
1.6. Pozostałe dochody podatkowe	273	0	-54		
2. Dochody niepodatkowe	28.887.911	25.806.040	31.379.034	108,6	121,6
2.1. Dywidendy i wpłaty z zysku	2.792.216	2.781.618	3.510.656	125,7	126,2
2.2. Cło	4.034.596	4.184.000	4.409.000	109,3	105,4
2.3. Dochody państwowych jednostek budżetowych i inne dochody niepodatkowe	19.801.635	16.247.096	20.861.634	105,4	128,4
2.4. Wpłaty jednostek samorządu terytorialnego	2.259.465	2.593.326	2.597.744	115,0	100,2
3. Środki z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegających zwrotowi	1.806.385	2.197.180	1.865.501	103,3	84,9

Poniższy wykres przedstawia strukturę dochodów budżetu państwa w 2019 r.

Źródło: dane MF

W 2019 r., w porównaniu z 2018 r., zmieniła się struktura dochodów podatkowych i niepodatkowych w dochodach ogółem. Udział dochodów podatkowych spadł o 0,2 pkt proc., kosztem wzrostu dochodów niepodatkowych o ok. 0,2 pkt proc.

Podatek od towarów i usług

W 2019 r. dochody z podatku od towarów i usług wyniosły 180.891.751 tys. zł i były wyższe o 1.291.751 tys. zł od kwoty prognozowanej w ustawie budżetowej. Oznacza to wykonanie prognozy dochodów z podatku VAT zawartej w ustawie budżetowej na 2019 r. na poziomie 100,7%. W porównaniu do 2018 r. dochody z podatku VAT były wyższe o 5.944.681 tys. zł, tj. o 3,4% nominalnie i o 1,1% realnie. Relacja omawianych wpływów do PKB wyniosła 8,0% i w stosunku do relacji zanotowanej w 2018 r. zmniejszyła się o 0,3 pkt proc.

Według metodyki ESA 2010 dochody z VAT w 2019 r. wzrosły o 5,8% w stosunku do 2018 r.

Na wzrost wykonania dochodów, obok czynników makroekonomicznych, wpłynęły wprowadzone działania uszczelniające system podatkowy.

Najistotniejszym czynnikiem mającym wpływ na wykonanie dochodów z podatku od towarów i usług było wprowadzenie z dniem 1 lipca 2018 r. mechanizmu podzielonej płatności – MPP (ang. split payment). MPP to jedno z najskuteczniejszych rozwiązań przeciwdziałających nadużyciom i oszustwom podatkowym, gdyż celuje w samą ideę wyłudzenia VAT – eliminuje ryzyko znikania podatników wraz z zapłaconym im podatkiem VAT przez kontrahentów, a nieodprowadzonym podatkiem VAT. Z założenia utrudnia lub wręcz uniemożliwia powstawanie nadużyć już na etapie samej transakcji, zwiększa przejrzystość rozliczeń VAT-owskich i utrudnia wyprawdanie pieniędzy za granicę.

Istotny wpływ w tym zakresie miało także wdrożenie obowiązkowego składania Jednolitego Pliku Kontrolnego (JPK_VAT), tj. rozszerzenie od 1 stycznia 2018 r. tego obowiązku na wszystkich podatników podatku od towarów i usług.

Na wykonanie dochodów w 2019 r. pozytywny wpływ miał również system STIR, wprowadzony w 2018 r. System ma na celu przeciwdziałanie wykorzystywaniu sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych.

Według wstępnych szacunków Ministerstwa Finansów¹, w 2019 r. luka podatkowa nie uległa istotnej zmianie, tj. z 12,08% potencjalnych wpływów w 2018 r. do 12,03% w 2019 r., w porównaniu do luki na poziomie 24-25% w latach 2012-2015.

Podatek akcyzowy

W 2019 r. dochody z tytułu podatku akcyzowego wyniosły 72.395.920 tys. zł i stanowiły 99,2% prognozy z ustawy budżetowej.

W porównaniu do 2018 r. dochody z podatku akcyzowego wzrosły o 287.434 tys. zł, tj. o 0,4% nominalnie a realnie spadły o 1,9%. Relacja omawianych wpływów do PKB wyniosła 3,2% i w stosunku do relacji zanotowanej w 2018 r. zmniejszyła się o 0,2 pkt proc.

---

¹ Dla lat 2017–19 dane mają charakter wstępny ze względu na brak danych statystycznych w takiej szczegółowości, która umożliwiłaby przeprowadzenie pełnego szacunku.

Dochody budżetu z podatku akcyzowego w 2019 r. i 2018 r. z wyszczególnieniem wpływów od głównych grup wyrobów przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2018	2019		4:2	4:3
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Wykonanie		
		tys. zł			%
1	2	3	4	5	6
Podatek akcyzowy ogółem	72.108.486	73.000.000	72.395.920	100,4%	99,2%
Wyroby energetyczne	35.213.145	36.401.959	35.626.890	101,2%	97,9%
Paliwa silnikowe	33.557.420	34.635.803	33.891.237	101,0%	97,9%
Gaz do napędu silników spalinowych	1.068.924	1.089.371	1.127.466	105,5%	103,5%
Oleje smarowe	192.055	240.608	201.958	105,2%	83,9%
Paliwa opałowe (z wyłączeniem węgla)	165.537	193.789	188.828	114,1%	97,4%
Wyroby węglowe	73.479	81.770	70.886	96,5%	86,7%
Wyroby gazowe (z wył. gazu do napędu silników spalinowych)	155.730	160.618	146.515	94,1%	91,2%
Energia elektryczna	2.416.241	2.487.035	749.951	31,0%	30,2%
Wyroby tytoniowe	19.813.010	18.999.732	20.892.741	105,4%	110,0%
Wyroby alkoholowe	11.783.914	12.160.357	12.089.794	102,6%	99,4%
Alkohol etylowy	7.843.553	8.228.484	8.347.338	106,4%	101,4%
Piwo	3.552.718	3.542.510	3.350.130	94,3%	94,6%
Wino, napoje fermentowane i wyroby pośrednie	387.643	389.363	392.326	101,2%	100,8%
Samochody osobowe	2.880.823	2.948.230	3.035.733	105,4%	103,0%
Susz tytoniowy	1.309	2.687	819	62,6%	30,5%
Pozostałe wyroby	46	-	-9	-	-

Dochody z akcyzy od paliw silnikowych w 2019 r. były o 333.817 tys. zł, tj. o 1,0% wyższe niż w 2018 r.

Zgodnie z danymi Polskiej Organizacji Przemysłu i Handlu Naftowego (POPIHN) w 2019 r., w porównaniu do 2018 r., konsumpcja benzyn silnikowych wzrosła o około 6,0%, zaś oleju napędowego o około 3,0%. Według dostępnych danych GUS w trzech pierwszych kwartałach 2019 r. dostawy na rynek benzyny silnikowej wzrosły o 4,4% r/r, a dostawy oleju napędowego wzrosły o 4,5% r/r.

Dochody z akcyzy od gazu do napędu silników spalinowych w 2019 r. były wyższe o 58.542 tys. zł, tj. o 5,5% w porównaniu z 2018 r.

Zgodnie z danymi Polskiej Organizacji Przemysłu i Handlu Naftowego w 2019 r. konsumpcja gazu płynnego LPG wzrosła o 5% w stosunku do 2018 r.

Dochody z akcyzy od olejów smarowych w 2019 r. były wyższe o 9.903 tys. zł (tj. o 5,2%) w porównaniu z 2018 r.

Na poziom dochodów zrealizowanych w 2019 r. wpływ mogły mieć zmiany systemowe w zakresie podatku akcyzowego wprowadzone na mocy ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 520). Istotą regulacji było m.in. wyeliminowanie nieprawidłowości w opodatkowaniu akcyzą olejów smarowych, które często są klasyfikowane jako preparaty smarowe, poprzez opodatkowanie akcyzą preparatów smarowych taką samą stawką akcyzy jak oleje smarowe.

Dochody z akcyzy od olejów opałowych w 2019 r. były o 23.291 tys. zł (tj. o 14,1%) wyższe od dochodów uzyskanych w 2018 r.

Na osiągnięty poziom dochodów z tytułu podatku akcyzowego od olejów opałowych wpływ mogły mieć działania uszczelniające wprowadzone na mocy ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o systemie monitorowania drogowego i kolejowego przewozu towarów oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1556). Ustawa ta wprowadziła m.in. obowiązek rejestracji przez podmioty dokonujące sprzedaży oleju opałowego oraz podmioty zużywające olej opałowy oraz rozszerzyła system monitorowania drogowego i kolejowego przewozu towarów SENT o obrót olejami opałowymi. Celem tych działań było stworzenie warunków ułatwiających organom podatkowym weryfikację rozliczeń kwot akcyzy od olejów opałowych.

Nowe warunki obrotu olejami opałowymi obowiązują od 1 września 2019 r.

Dochody z akcyzy od wyrobów węglowych w 2019 r. były niższe o 2.593 tys. zł, tj. o 3,5% r/r.

Mając na uwadze, że ustawa o podatku akcyzowym przewiduje szeroki katalog zwolnień w zakresie podatku akcyzowego od wyrobów węglowych przeznaczonych do celów opałowych obserwowana prawidłowość w zakresie dochodów mogła być skutkiem skali wykorzystania preferencji podatkowych.

Dochody z akcyzy od wyrobów gazowych (z wyłączeniem gazu do napędu silników spalinowych) w 2019 r. były niższe o 9.215 tys. zł (tj. o 5,9%) od dochodów uzyskanych w 2018 r.

Należy mieć na uwadze, iż dochody z tytułu opodatkowania tej grupy wyrobów akcyzą stanowią niewielki odsetek dochodów z akcyzy ogółem. Dochody z tytułu akcyzy od wyrobów gazowych stanowią ok. 0,2% kwoty dochodów z akcyzy ogółem zrealizowanych w 2019 r.

Dochody z akcyzy od energii elektrycznej w 2019 r. były niższe o 1.666.290 tys. zł (tj. o 69,0%) w porównaniu do 2018 r.

Odnotowany spadek dochodów z podatku akcyzowego od energii elektrycznej związany jest z obniżką – od dnia 1 stycznia 2019 r. – stawki podatku akcyzowego od energii elektrycznej z poziomu 20 zł/MWh do poziomu 5 zł/MWh. Obniżenie stawki akcyzy od energii elektrycznej

jest jednym z czterech mechanizmów, przewidzianych w ustawie z dnia 28 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U poz. 2538 z późn. zm.), które miały na celu utrzymanie cen energii elektrycznej.

Dochody z akcyzy od wyrobów tytoniowych w 2019 r. były wyższe o 1.079.731 tys. zł, tj. o 5,4% w stosunku do dochodów uzyskanych w 2018 r.

Czynnikiem determinującym wzrost dochodów budżetowych z tytułu podatku akcyzowego od wyrobów tytoniowych jest wzrost konsumpcji z legalnych źródeł. Według danych GUS, dostawy papierosów w 2019 r. zwiększyły się o 5,0% w porównaniu do 2018 r.

Wzrost dochodów akcyzowych z tytułu opodatkowania wyrobów tytoniowych związany jest także z obserwowanym na przestrzeni ostatnich lat zmniejszeniem się skali nielegalnego rynku papierosów, tj. spadku udziału wyrobów nielegalnych w krajowym rynku tytoniowym. Wyniki badań Instytutu Doradztwa i Badań Rynku Almares wskazują na spadek szarej strefy w obrocie papierosami w ostatnich latach. W drugim, trzecim i czwartym kwartale 2019 r. wielkość szarej strefy obrotu papierosami w Polsce wyrażonej jako udział w całym rynku wyrobów tytoniowych wyniosła odpowiednio 9,4%, 9,9% i 10,4%. W 2018 r. wielkości te wyniosły odpowiednio 12,3%, 11,4%, 11,3%².

Obserwowane zjawisko może być efektem działań służb kontrolnych (zarówno na granicy, jak i tych prowadzonych wewnątrz kraju np. w ramach tzw. kontroli SENT) mających na celu przeciwdziałanie szarej strefie w tym zakresie, jak i wzrostu cen wyrobów tytoniowych w nielegalnym obrocie na bazarach i targowiskach.

Dochody z akcyzy od alkoholu etylowego w 2019 r. były wyższe o 503.785 tys. zł, tj. o 6,4% w stosunku do 2018 r.

Wzrost dochodów z akcyzy od alkoholu etylowego należy wiązać z podjęciem przez branżę działań przygotowawczych w związku z zapowiedzianymi podwyżkami stawek akcyzy na wyroby akcyzowe będące używkami, m.in. na alkohol etylowy. Działania wyprzedzające podmiotów branży spirytusowej polegały na gwałtownym zwiększeniu produkcji i zapasów alkoholu, od którego zapłacono akcyzę według stawki przed podwyżką, co wpłynęło na znaczny wzrost dochodów z podatku akcyzowego pod koniec 2019 r.

Ponadto na odnotowany poziom dochodów z podatku akcyzowego od wyrobów spirytusowych mogło mieć wpływ zmniejszenie wielkości szarej strefy. Jak wynika z danych Krajowej Administracji Skarbowej wielkość szarej strefy alkoholu etylowego w stosunku do wielkości dostaw rynkowych w 2018 r. wyniosła 6,3%, zaś w 2019 r. zmalała do poziomu 3,9%.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w 2019 r. dostawy wódki czystej, likierów oraz innych napojów spirytusowych w Polsce, w porównaniu do 2018 r. wzrosły o 14,9%. Mając na uwadze, że grupa ta obejmuje wyroby o zróżnicowanej zawartości alkoholu,

---

² <http://www.kspt.org.pl/img/zdjecia/Poland%20Q4%202019%20EPS%20Report.pdf>, s. 10, data dostępu 01.04.2020.

który stanowi podstawę opodatkowania akcyzą, dane o dostawach nie mają bezpośredniego przełożenia na dynamikę dochodów z tytułu akcyzy, jednakże stanowią potwierdzenie zaobserwowanych trendów wzrostowych w zakresie dochodów.

Dochody z akcyzy od piwa w 2019 r. były o 202.588 tys. zł, tj. o 5,7% niższe niż w 2018 r. Spadek dochodów z tytułu akcyzy od piwa wynika z niższej niż w latach ubiegłych produkcji piwa. Jak wynika z wyliczeń serwisu portalspozywczy.pl³, w 2019 r. produkcja piwa w Polsce spadła o 3,5% wobec 2018 r. Z kolei zgodnie z danymi GUS dostawy na rynek piwa w 2019 r. spadły o 4,6% r/r.

Obserwowane tendencje w zakresie dochodów z tytułu akcyzy, podaży i produkcji piwa są wynikiem spadku popytu na ten wyrób, do czego przyczynił się zauważalny wzrost popularności i spożycia piwa bezalkoholowego, które nie jest wyrobem akcyzowym, ale konkuruje z piwem tradycyjnym. Dodatkowo piwo bezalkoholowe było przedmiotem wzmożonych kampanii reklamowych. Z analiz firmy Nielsen wynika, że rynek odnotował dynamiczny wzrost piw bezalkoholowych. W 2019 r. udział konsumpcji piw bezalkoholowych w całej kategorii piwa wyniósł 4,7%. Udział wartości sprzedaży piw bezalkoholowych w wartości sprzedaży piwa wzrósł w 2019 r. do poziomu 4,7% z poziomu 3,1% w 2018 r.⁴ Ponadto na poziom wykonania dochodów budżetowych z tytułu podatku akcyzowego od piwa mogła mieć wpływ realizacja preferencji podatkowych adresowanych do małych i średnich browarów produkujących do 200 tys. hl piwa rocznie (stawka akcyzy obniżona o połowę), jak również ewentualne konsekwencje wyroku TSUE w sprawie C-30/17, który wpływa na obniżenie wymiaru akcyzy od piw smakowych z uwagi na mniejszy ekstrakt, od którego naliczana jest akcyza.

Dochody z akcyzy od wina, napojów fermentowanych i wyrobów pośrednich w 2019 r. były wyższe o 4.683 tys. zł, tj. o 1,2% w porównaniu z 2018 r. Wysokość tych dochodów jest wynikiem kształtowania się sprzedaży ww. wyrobów.

Według danych GUS dostawy na rynek krajowy np. win gronowych w 2019 r. były o 4,5% wyższe niż w 2018 r.

Dochody z akcyzy od samochodów osobowych w 2019 r. były o 154.910 tys. zł, tj. o 5,4% wyższe w stosunku do 2018 r. Dochody z tego tytułu zostały ukształtowane przez dwa czynniki: wielkość przywozu do kraju używanych samochodów (import i nabycie wewnątrzspółnotowe) oraz wzrost sprzedaży w Polsce nowych samochodów.

Z danych KPMG i Polskiego Związku Przemysłu Motoryzacyjnego wynika, że w 2019 r. liczba zarejestrowanych nowych samochodów osobowych na polskim rynku wzrosła o 4,5% w porównaniu do 2018 r. W znacznej mierze jest to wynik zakupów dokonywanych przez

---

³ <https://www.portalspozywczy.pl/alkohole-uzywki/wiadomosci/produkcja-piwa-wzrosla-o-2-5-proc-w-styczni-2020-r.181420.html>, data dostępu 02.05.2020 r.

⁴ <https://www.portalspozywczy.pl/alkohole-uzywki/wiadomosci/nielsen-spada-srednia-zawartosc-alkoholu-w-piwie-piwa-bezalkoholowe-to-juz-samodzielną-kategoria-ryнку.181636.html>, data dostępu 02.05.2020 r.

klientów instytucjonalnych rejestrujących samochody osobowe. W 2019 r. odnotowany został wzrost rejestracji dokonywanych przez tę grupę klientów o 2,2% w porównaniu do 2018 r. Równocześnie nastąpił także istotny wzrost – o 10,5% w stosunku do roku 2018 r. – ilości nowych samochodów zarejestrowanych przez nabywców indywidualnych. Zgodnie z danymi KPMG i PZPM najszybciej rośnie popyt na małe i średnie SUV-y oraz cross-over-y. Ze względu na pojemność silników ww. samochodów, podatek akcyzowy należny od tych pojazdów obliczany jest, co do zasady, według wyższej stawki (tj. 18,6% wartości pojazdu), co przyczynia się do wzrostu dochodów podatkowych.

Wzrost popytu na samochody osobowe, zwłaszcza na samochody używane, mógł być związany ze wzrostem środków finansowych będących do dyspozycji społeczeństwa.

Dochody z akcyzy od suszu tytoniowego w 2019 r. wyniosły 819 tys. zł. Dochody te były niższe o 490 tys. zł (tj. o 37,4%) od dochodów uzyskanych w 2018 r.

Ze względu na istotę rozwiązań prawnych w zakresie produkcji i obrotu suszem tytoniowym, przewidzianych na gruncie ustawy o podatku akcyzowy, w przypadku suszu tytoniowego ewentualne dochody z akcyzy to wynik wykrytych nieprawidłowości w zakresie obrotu tym wyrobem, które mają charakter incydentalny. Stąd też wynikają rozbieżności pomiędzy prognozowanymi oraz zrealizowanymi dochodami z akcyzy od suszu tytoniowego.

Podatek od gier

W 2019 r. dochody z tytułu podatku od gier wyniosły 2.336.574 tys. zł i były wyższe w porównaniu do prognozy przyjętej w ustawie budżetowej o 256.574 tys. zł, tj. o 12,3%. Natomiast w porównaniu do wykonania 2018 r. były wyższe o 434.659 tys. zł, tj. nominalnie o 22,9%, a realnie o 20,1%.

Wyższe wykonanie dochodów z tytułu podatku od gier niż założone w ustawie budżetowej oraz w stosunku do roku 2018 należy wiązać przede wszystkim z efektami wdrożonej w 2017 r. nowelizacji ustawy o grach hazardowych⁵. Wprowadziła ona blokowanie dostępu do stron internetowych oferujących nielegalne gry hazardowe oraz zakaz świadczenia usług płatniczych przez dostawców tych usług na rzecz nielegalnie funkcjonujących podmiotów. Wdrożone instrumenty pozwoliły ograniczyć poziom szarej strefy w grach świadczonych przez Internet z 29,1% w 2018 r. do 18,5% w 2019 r. i co z tym związane przekierowały graczy z szarej strefy do legalnych operatorów. Dzięki tym zmianom w 2019 r. osiągnięto dalszy pozytywny skutek w postaci przyrostu podatku z zakładów wzajemnych o 201.010 tys. zł w porównaniu do 2018 r. Dodatkowo ww. ustawa dopuściła m.in. zarządzanie innych gier hazardowych przez sieć Internet w formie monopolu państwa, co nastąpiło w grudniu 2018 r. i pozwoliło w pierwszym pełnym roku funkcjonowania tych rozwiązań na realizację podatku od gier z tego tytułu na poziomie 77 495 tys. zł.

---

⁵ ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o grach hazardowych i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 88).

W pozostałych segmentach gier wzrost podatku należy tłumaczyć wzrostem popytu na dane gry. W przypadku gier na automatach w salonach gier wzrost popytu należy wiązać z rosnącą liczbą otwieranych systematycznie salonów gier na automatach, których na koniec 2019 r. działało 201, wobec 23 na koniec 2018 r.

Podatek dochodowy od osób prawnych

Dochody budżetu państwa z podatku dochodowego od osób prawnych zostały zrealizowane w 2019 r. w kwocie 39.984.713 tys. zł i były wyższe w porównaniu do prognozy przyjętej w ustawie budżetowej o 5.184.713 tys. zł, tj. o 14,9%. Natomiast w porównaniu do wykonania 2018 r. były wyższe o 5.343.860 tys. zł, tj. nominalnie o 15,4%, a realnie o 12,8%. Relacja do PKB omawianych dochodów wyniosła 1,8% i zwiększyła się o 0,2 pkt proc. w stosunku do 2018 r.

Łącznie podatnicy w 2019 r. wpłacili 50.886.436 tys. zł podatku dochodowego od osób prawnych (dochód budżetu państwa oraz część stanowiąca dochody jednostek samorządu terytorialnego), z tego podmioty niefinansowe – 40.997.126 tys. zł, tj. o 6.004.756 tys. zł (17,2%) więcej niż w 2018 r. W przypadku tej grupy podatników kwota ta stanowiła 116,5% prognozy przyjętej na 2019 r. Banki i pozostałe instytucje finansowe w 2019 r. wpłaciły natomiast 9.867.674 tys. zł podatku dochodowego, tj. o 528.219 tys. zł (o 5,7%) więcej niż w 2018 r. Podatek wpłacony w 2019 r. przez podmioty finansowe stanowił 105,1% prognozy przyjętej w ustawie budżetowej na 2019 r.

Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych od dochodów zagranicznej jednostki kontrolowanej w 2019 r. wyniosły 21.636 tys. zł, co stanowiło 270,5% prognozy przyjętej na ten rok i były wyższe o 13.685 tys. zł, tj. o 172,1% od wpływów z tego tytułu w 2018 r.

W 2019 r. (stan na dzień 5 grudnia 2019 r.) osoby prawne złożyły 65 zeznań podatkowych o wysokości osiągniętego dochodu z zagranicznej spółki kontrolowanej (CIT-CFC) za 2018 r., wykazując podatek należny w kwocie 25,6 mln zł, o 18,0 mln zł wyższy niż za rok poprzedni.

Na wykonanie dochodów budżetowych z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych miały wpływ:

- 1) działania mające na celu zwiększenie stopnia przestrzegania przepisów podatkowych, ograniczających straty z tytułu oszustw podatkowych oraz unikania opodatkowania. Do działań tych zaliczyć należy między innymi: wdrożenie dla wszystkich przedsiębiorców systemu miesięcznego raportowania sprzedaży i zakupów (JPK), czy też wprowadzenie klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania,
- 2) działania legislacyjne w obszarze podatków dochodowych mające na celu uszczelnienie systemu podatkowego. Wprowadzone rozwiązania polegały w szczególności na:
  - rozdzieleniu źródeł przychodów,
  - limitowaniu wysokości kosztów uzyskania przychodów,

- wdrożeniu minimalnego podatku dochodowego od wartości nieruchomości komercyjnych,
- modyfikacji przepisów dotyczących zagranicznej jednostki kontrolowanej, podatkowej grupy kapitałowej.

Pozytywne efekty tych działań potwierdza analiza danych jednostkowych podatników podatku dochodowego od osób prawnych wynikających z zeznań podatkowych złożonych za 2018 r.

Przykładem efektów wprowadzonych działań jest wzrost podatku należnego CIT za 2018 r., będący następstwem rozdzielenia źródeł przychodów, co jest obserwowane również w grupie największych podatników tego podatku, których dane są publikowane na stronie internetowej Ministerstwa Finansów⁶,

- 3) dobra sytuacja przedsiębiorstw niefinansowych w 2019 r. Zgodnie z raportem Głównego Urzędu Statystycznego pt. *Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2019 roku* wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw były wyższe od uzyskanych rok wcześniej. Nieznacznie poprawiły się wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Wynik finansowy brutto wyniósł 147,3 mld zł wobec 137,7 mld zł przed rokiem, a jego obciążenia ukształtowały się na poziomie 26,1 mld zł (wobec 25,0 mld zł). Wynik finansowy netto wyniósł 121,2 mld zł i był wyższy o 7,5% niż przed rokiem. Zysk netto wyniósł 143,6 mld zł i był wyższy o 4,2% od uzyskanego w 2018 roku, a strata netto wyniosła 22,4 mld zł i zmniejszyła się o 10,7%. Zysk netto wykazało 81,8% ogółu przedsiębiorstw (wobec 80,6% rok wcześniej), a uzyskane przez nie przychody stanowiły 87,6% przychodów z całokształtu działalności badanych przedsiębiorstw (wobec 85,9% przed rokiem),
- 4) stabilna sytuacja podmiotów sektora finansowego. Dobrą sytuację banków potwierdza Komisji Nadzoru Finansowego w raporcie pt. *Sytuacja sektora bankowego w I kwartale 2019 roku*⁷. W analizowanym okresie 2019 r. sytuacja sektora bankowego pozostawała stabilna, czemu sprzyjało utrzymujące się wysokie tempo wzrostu gospodarki, korzystna sytuacja na rynku pracy (stopa bezrobocia rejestrowanego w marcu br. wynosiła 5,9%, a BAEL 3,7%; wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w ujęciu rok/rok wzrosło w I kwartale br. nominalnie o 6,7%, a realnie o 5,3%), jak też dobre nastroje przedsiębiorstw i konsumentów.
W I kwartale 2019 r. odnotowano wzrost całkowitych przychodów operacyjnych netto sektora bankowego w stosunku do analogicznego okresu ub.r. (o 1.433 mln zł; 8,9%), głównie dzięki zwiększeniu wyniku odsetkowego (o 910 mln zł; 8,2%). Poprawa wyniku odsetkowego nastąpiła na skutek wzrostu przychodów odsetkowych (o 1 279 mln zł; 8,5%), których przyrost w ujęciu wartościowym był znacząco wyższy niż odnotowany

⁶ <https://www.gov.pl/web/finanse/dane-za-rok-2018>

⁷ https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/RAPORT_O_SYTUACJI_BANKOW_2019_I_Q_66645.pdf

w tym okresie wzrost kosztów odsetkowych (o 370 mln zł; 9,4%). Głównym czynnikiem wzrostu przychodów odsetkowych było ich zwiększenie z tytułu kredytów konsumpcyjnych (o 389 mln zł; 9,8%), kredytów dla sektora przedsiębiorstw (o 307 mln zł; 9,9%) oraz kredytów mieszkaniowych (o 240 mln zł; 8,8%). W kierunku wzrostu całkowitych przychodów operacyjnych oddziaływał również wzrost przychodów z tytułu dywidend (o 315 mln zł; 156,8%) oraz wyniku z pozostałych pozycji (o 286 mln zł; 19,2%).

Wg danych KNF w 2019 r. odnotowano wzrost całkowitych przychodów operacyjnych netto sektora bankowego w stosunku do 2018 r. (o 6.005 mln zł, tj. o 9,3%). Natomiast zysk (strata) brutto wzrosły o 1.565 mln zł, tj. o 8,6%.

Podatek dochodowy od osób fizycznych

Dochody budżetu państwa w 2019 r. z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych zostały zrealizowane w kwocie 65.444.928 tys. zł i były wyższe w porównaniu do prognozy przyjętej w ustawie budżetowej o 1.144.928 tys. zł, tj. o 1,8%. W porównaniu z 2018 r. dochody z podatku dochodowego od osób fizycznych były wyższe o 5.886.190 tys. zł, tj. nominalnie o 9,9%, a realnie o 7,4%. Relacja omawianych wpływów do PKB wyniosła 2,9% i zwiększyła się o 0,1 pkt proc. w stosunku do 2018 r.

Wykonanie dochodów budżetu państwa w 2019 r. z podatku PIT według poszczególnych tytułów kształtowało się następująco:

- podatek pobierany przy zastosowaniu skali podatkowej i według 19% stawki podatku od dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej lub działów specjalnych produkcji rolnej wyniósł 54.530.918 tys. zł (wzrost o 10,1% w stosunku do poprzedniego roku),
- zryczałtowany podatek dochodowy wyniósł 9.302.903 tys. zł (wzrost o 13,2%),
- podatek od dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych lub pochodnych instrumentów finansowych wyniósł 1.598.254 tys. zł (spadek o 12,3%),
- podatek od dochodów zagranicznej jednostki kontrolowanej – 12.853 tys. zł.

W stosunku do prognozy zapisanej w ustawie budżetowej:

- wyższe okazały się wpływy od dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej i działów specjalnych produkcji rolnej opodatkowanych według 19% stawki podatku (dochody budżetu państwa łącznie z udziałami jednostek samorządu terytorialnego) o 1.199.080 tys. zł (o 3,9%),
- niższe okazały się wpływy z tytułu podatku PIT pobieranego przy zastosowaniu skali podatkowej (dochody budżetu państwa łącznie z udziałami jednostek samorządu terytorialnego) o 70.093 tys. zł (o 0,1%),
- niższe okazały się dochody z podatku od dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych lub pochodnych instrumentów finansowych o 201.746 tys. zł (o 11,2%),

- wyższe okazały się dochody z ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych o 364.196 tys. zł (o 10,9%),
- niższe okazały się dochody ze zryczałtowanego podatku dochodowego od przychodów osób duchownych o 118 tys. zł (o 1,3%),
- wyższe okazały się dochody z ryczałtu od przychodów z odsetek lub innych środków pieniężnych o 49.784 tys. zł (o 2,3%),
- wyższe okazały się dochody z pozostałych ryczałtów o 343.041 tys. zł (o 11,3%).

Wpływy z tytułu podatku PIT pobieranego przy zastosowaniu skali podatkowej w 2019 r. (dochody budżetu państwa łącznie z udziałami jednostek samorządu terytorialnego) wzrosły o 5.589.859 tys. zł (o 7,6%) w porównaniu do wpływów z tego tytułu w 2018 r. Wzrost ten związany był ze wzrostem funduszu wynagrodzeń w gospodarce narodowej oraz emerytur i rent.

W 2019 r. miała miejsce lepsza niż planowano w ustawie budżetowej na 2019 r. sytuacja na rynku pracy. Według danych GUS przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w 2019 r. wyniosło 4.918 zł i było o 7,2% wyższe niż przed rokiem (wobec nominalnego wzrostu o 5,6% prognozowanego do ustawy budżetowej na 2019 r.). Według szacunków Ministerstwa Finansów⁸, przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej było o 2,2% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 0,5% prognozowanego do ustawy budżetowej na 2019 r.).

Zgodnie z szacunkami Ministerstwa Finansów, w 2019 r. nominalny wzrost funduszu wynagrodzeń w gospodarce narodowej wyniósł około 9,5% i był najwyższy od dziesięciu lat, natomiast funduszu wynagrodzeń w gospodarce narodowej oraz emerytur i rent około 8,5%.

Obok sytuacji na rynku pracy, wpływ na dochody z tytułu PIT pobieranego z zastosowaniem skali podatkowej miały wprowadzone w 2019 r., i obowiązujące w tym roku, istotne zmiany systemowe związane ze zmniejszeniem obciążeń fiskalnych:

- wprowadzenie zwolnienia od podatku przychodów ze stosunku pracy, spółdzielczego stosunku pracy, stosunku służbowego lub stosunku pracy nakładczej oraz przychodów z działalności wykonywanej osobiście, otrzymanych przez pracownika do ukończenia 26 roku życia, do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 85.528 zł (zwolnienie obowiązuje od 1 sierpnia 2019 r. z limitem na 2019 r. – 35.636,67 zł),
- ponad dwukrotne podwyższenie kwotowych kosztów uzyskania przychodów dla pracowników od 01 października 2019 r.,
- obniżenie z 18% do 17% stawki podatku z pierwszego przedziału skali podatkowej od 1 października 2019 r.

---

⁸ Wstępne dane zostaną opublikowane przez GUS 17 czerwca br., natomiast ostateczne dane w tym zakresie ukażą się 30 listopada br.

W 2019 r. odnotowano również wzrost o 4.698.655 tys. zł (17,2%) wpływów podatkowych (dochody budżetu państwa łącznie z udziałami jednostek samorządu terytorialnego) od dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej lub działów specjalnych produkcji rolnej opodatkowanych według 19% stawki podatku, w porównaniu do wpływów z tego tytułu w 2018 r. Na realizację dochodów z ww. tytułu miała wpływ korzystna sytuacja gospodarcza kraju oraz podejmowane działania mające na celu poprawę otoczenia prawnego przedsiębiorców.

Znaczenie dla realizacji wpływów z tego tytułu miało również saldo z rozliczenia rocznego, które było korzystne dla sektora finansów publicznych. Saldo z rozliczenia podatku od dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej lub działów specjalnych produkcji rolnej opodatkowanych według 19% stawki podatku za 2018 r. było o 811.514 tys. zł, tj. o 31,7% wyższe od salda z rozliczenia za 2017 r.

Dochody budżetowe w 2019 r. z tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego wyniosły 9.302.903 tys. zł, co stanowiło 108,9% prognozy przyjętej w ustawie budżetowej na 2019 r. i były wyższe od zrealizowanych w 2018 r. o 1.085.749 tys. zł, tj. o 13,2%.

Na realizację dochodów z tego tytułu miały wpływ przede wszystkim wpływy z tytułu:

- ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, które wyniosły 3.701.196 tys. zł i stanowiły 39,8% wszystkich wpływów zryczałtowanego podatku dochodowego. Ryczałt w 2019 r. był wyższy o 364.196 tys. zł, tj. o 10,9% od prognozowanego na ten rok oraz o 540.759 tys. zł, tj. o 17,1% wyższy od ryczałtu w 2018 r.,
- pozostałych ryczałtów (np. z tytułu dywidend i innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, z tytułu wygranych w konkursach, grach i zakładach wzajemnych), które wyniosły 3.373.041 tys. zł i stanowiły 36,3% wszystkich wpływów zryczałtowanego podatku dochodowego. Wpływy te były o 343.041 tys. zł, tj. o 11,3% wyższe od prognozowanych na ten rok oraz o 354.615 tys. zł, tj. o 11,7% wyższe niż w 2018 r.

Dochody budżetu państwa z podatku od dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych lub pochodnych instrumentów finansowych w 2019 r. były niższe o 224.889 tys. zł, tj. o 12,3% w stosunku do 2018 r. Podatek ten jest odprowadzany od dochodów podatnika uzyskanych w ciągu roku poprzedzającego rok budżetowy. Opłacany jest i wykazywany w zeznaniu rocznym składanym po zakończeniu roku. W związku z powyższym, na wysokość wpływów budżetowych osiągniętych z tego tytułu w 2019 r. miała wpływ wysokość podatku od dochodów uzyskanych w 2018 r.

Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych od dochodów zagranicznej jednostki kontrolowanej w 2019 r. wyniosły 12.853 tys. zł, co stanowiło 321,3% prognozy przyjętej na ten rok i były wyższe o 8.360 tys. zł, tj. o 186,1% od wpływów z tego tytułu w 2018 r.

Podatek od wydobycia niektórych kopalin

Dochody budżetu państwa w 2019 r. z podatku od wydobycia niektórych kopalin wyniosły 1.536.509 tys. zł i były wyższe w porównaniu do prognozy przyjętej w ustawie budżetowej o 136.509 tys. zł, tj. o 9,8%. W porównaniu z 2018 r. dochody z podatku od wydobycia niektórych kopalin były niższe o 152.612 tys. zł, tj. nominalnie niższe o 9%, a realnie o 11,1%.

Dochody z podatku od wydobycia niektórych kopalin w zakresie miedzi i srebra uzależnione są od wielu czynników, tj. wolumenu wydobycia miedzi, srebra, notowań miedzi i srebra na giełdach referencyjnych w Londynie i od kursu walutowego dolara amerykańskiego.

Wysokość tego podatku w zakresie ropy naftowej i gazu ziemnego uzależniona jest od wielkości wydobycia ropy naftowej i gazu ziemnego, notowania gazu ziemnego na Towarowej Giełdzie Energii S.A. oraz ceny ropy naftowej ustalone przez Organizację Krajoł Eksportujacych Ropę Naftową (OPEC) i kurs walutowy dolara amerykańskiego.

W 2019 r. dokonane zostały dwie zmiany legislacyjne w zakresie podatku od wydobycia niektórych kopalin, które miały wpływ na poziom wykonania dochodów z tego tytułu. Z jednej strony, od 1 lipca 2019 r. nastąpiła obniżka stawki tego podatku dla miedzi i srebra o 15%, z drugiej o 2 miesiące przyspieszono pobór podatku od wydobycia ropy naftowej i gazu ziemnego – co nastąpiło z dniem 1 listopada 2019 r.

Czynnikiem mającym największy wpływ na wyższy od zakładanego poziom dochodów z tytułu podatku od wydobycia niektórych kopalin, pomimo obniżenia stawki tego podatku, był istotnie wyższy od prognozowanego poziom średniego kursu dolara amerykańskiego.

Podatek od niektórych instytucji finansowych

Dochody budżetu państwa z podatku od niektórych instytucji finansowych w 2019 r. wyniosły 4.700.379 tys. zł i były wyższe od prognozy przyjętej w ustawie budżetowej o 149.079 tys. zł, tj. o 3,3%. W porównaniu z 2018 r. dochody z podatku od niektórych instytucji finansowych odnotowały wzrost o 192.993 tys. zł, tj. nominalnie o 4,3%, a realnie o 1,9%.

Wpływ na powstałą różnicę pomiędzy kwotą dochodów z tytułu podatku od niektórych instytucji finansowych prognozowanych w ustawie budżetowej, a kwotą dochodów z tego tytułu faktycznie zrealizowaną miał głównie wyższy niż zakładano wzrost o 7,1% średniomiesięcznej wartości aktywów instytucji objętych tym podatkiem. Stanowią one główny element podstawy opodatkowania przedmiotowym podatkiem. Równoczesny zaobserwowany został wzrost średniomiesięcznych kwot zmniejszenia podstawy opodatkowania o 10,5%, nominalnie był on jednak znacznie niższy niż wzrost wartości aktywów.

Dywidendy i wpłaty z zysku

Dochody określone w ustawie budżetowej jako dywidendy i wpłaty z zysku obejmują wpłaty z zysku przedsiębiorstw państwowych i jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, dywidendy z tytułu posiadanych przez Skarb Państwa akcji i udziałów w spółkach oraz wpłaty do budżetu państwa od Banku Gospodarstwa Krajowego. W porównaniu z 2018 r. dochody z dywidend i wpłaty z zysku odnotowały wzrost o 729.038 tys. zł, tj. nominalnie o 25,7%, a realnie o 22,9%.

W 2019 r. wpływy z dywidend i wpłat z zysku zostały zrealizowane w kwocie 3.510.656 tys. zł i stanowiły 126,2% kwoty prognozowanej w ustawie budżetowej.

Na kwotę wpływów z tytułu dywidend i wpłat z zysku w 2019 r. składają się następujące pozycje:

- dywidendy z tytułu udziałów Skarbu Państwa w spółkach w kwocie 2.856.424 tys. zł, które stanowiły 135,5% prognozy oraz 153,2% wykonania w 2018 r.; największymi płatnikami były spółki: Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. w kwocie 826.608 tys. zł, Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S. A w kwocie 489.332 tys. zł, Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w kwocie 456.908 tys. zł, PKN Orlen S.A. w kwocie 411.986 tys. zł, Aktualna polityka właścicielska wobec spółki Skarbu Państwa, przyjęta przez Rząd, opiera się na ogólnym założeniu, iż wypracowany zysk pozostaje w spółce i służy jej długofalowemu rozwojowi, a także realizacji projektów inwestycyjnych o istotnym znaczeniu dla gospodarki, co ma znaczący wpływ na wysokość zrealizowanych dochodów z dywidend,
- wpłaty z zysku przedsiębiorstw państwowych i jednoosobowych spółek Skarbu Państwa w kwocie 289.487 tys. zł, które stanowiły 82,7% prognozy oraz 57,5% wykonania roku poprzedniego; największe dochody z tytułu wpłat z zysku wpłynęły od jednoosobowych spółek Skarbu Państwa zaliczanych do sektora energetycznego; na niższą od prognozowanej realizację wpłat z zysku w 2019 r. wpłynęły między innymi znacznie niższe dochody od kilku głównych płatników (a w tym zwroty wynikające z ujemnej różnicy pomiędzy sumą wpłat dokonanych w 2019 r. a zwrotem dokonany przez urzędy skarbowe na rzecz tych podmiotów, wynikającym z rocznego rozliczenia za rok 2018, tak jak miało to miejsce w przypadku PP Porty Lotnicze, Poczty Polskiej S.A. oraz Węglokoksu S. A.).

Największe wpłaty z zysku w 2019 r. zrealizowały następujące podmioty: Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (100.481 tys. zł), PERN S.A. (73.767 tys. zł), Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. (48.717 tys. zł), Totalizator Sportowy Sp. z o.o. (35.682 tys. zł), Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych S.A. (18.448 tys. zł).

Ponadto Bank Gospodarstwa Krajowego, w wyniku podjęcia przez Radę Nadzorczą BGK uchwały w sprawie zatwierdzenia podziału zysku netto BGK za 2018 r., przekazał w 2019 r. na dochody budżetu państwa kwotę 364.745 tys. zł., tj. o 12,5% wyższą od kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej. Różnica wynikała z przekroczenia przez Bank planowanego zysku netto w związku z uzyskanymi oszczędnościami w kosztach działania i amortyzacji oraz osiągnięciem wyższego wyniku z działalności bankowej.

Cło

Dochody z cła w 2019 r. wyniosły 4.409.000 tys. zł i były wyższe od kwoty prognozowanej w ustawie budżetowej o 225.000 tys. zł, tj. o 5,4%. W stosunku do 2018 r. dochody były wyższe o 374.404 tys. zł, tj. nominalnie o 9,3%, a realnie o 6,8%.

Generalną przyczyną różnic między prognozą dochodów z cła przyjętą do ustawy budżetowej na 2019 r. a ich realizacją było odmienne od zakładanego ostateczne ukształtowanie się czynników decydujących o wysokości dochodów z cła, będące pochodną innego ukształtowania się sytuacji makroekonomicznej.

Podstawowymi przyczynami wyższego wykonania dochodów budżetu państwa z tytułu cel w omawianym okresie były:

- wyższy o 3,66% od przyjętego do kalkulacji dochodów z cła na 2019 r. średni kurs rynkowy waluty EURO,
- wyższa o 0,04 punktu procentowego efektywna stawka celna.

Dochody państwowych jednostek budżetowych i inne dochody niepodatkowe

Dochody państwowych jednostek budżetowych i inne dochody niepodatkowe w 2019 r. osiągnęły kwotę 20.861.634 tys. zł i były wyższe o 4.614.538 tys. zł, tj. o 28,4% od kwoty ustalonej w ustawie budżetowej. Wyższe od zaplanowanego w ustawie budżetowej na 2019 r. o około 66,9% było wykonanie dochodów ze sprzedaży uprawnień do emisji gazów cieplarnianych, co wynikało z faktu uzyskania na aukcjach wyższej od założonej średniej ważonej ceny uprawnień do emisji w EUR (wykonanie ok. 24,54 EUR/t CO₂ wobec planu 14,77 EUR/t CO₂) przy nieznacznie niższym od zaplanowanego średnim ważonym kursie EUR/PLN (faktyczny kurs 4,25 PLN/EUR wobec planowanego 4,30 PLN/EUR) i sprzedaży założonej liczby uprawnień do emisji.

W porównaniu z 2018 r. dochody państwowych jednostek budżetowych i innych dochodów niepodatkowych w 2019 r. zwiększyły się nominalnie o 5,4%, a realnie o 3%.

Istotniejsze dochody uzyskano w działach:

- Gospodarka mieszkaniowa – wykonanie wyniosło 1.583.227 tys. zł i było o 123.763 tys. zł wyższe od prognozy (o 8,5%), głównymi źródłami dochodów w tym dziale są dochody: części 18 – Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo - w wysokości 48.170 tys. zł oraz części 85 – Budżety wojewodów – w wysokości 1.535.057 tys. zł. Wyższe w stosunku do planu wykonanie dochodów związane było między innymi z dużo większym niż planowano zainteresowaniem lokatorów oddłużonych lokali mieszkalnych przekształceniem prawa spółdzielczego w prawo własności lokali, wpłat z tytułu rozliczeń dotyczących wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych oraz zwrotów do Funduszu Dopłat dofinansowania wkładu własnego udzielonego w latach 2014-2017 w ramach programu Mieszkanie dla Młodych (MdM) beneficjentom, którzy dokonali czynności skutkującej zwrotem udzielonego

dofinansowania (dochody nieplanowane). Ponadto wyższe w stosunku do planu wykonanie dochodów związane było z uzyskaniem większych wpływów z tytułu najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, wpłat z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego,

- Wymiar sprawiedliwości – wykonanie wyniosło 2.711.548 tys. zł i było o 309.750 tys. zł wyższe od prognozy (o 12,9%); źródłami dochodów w tym dziale są głównie opłaty i koszty sądowe oraz inne opłaty uiszczane na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego, grzywny, mandaty, inne kary pieniężne od osób fizycznych, prawnych i innych jednostek organizacyjnych, wpływy z usług, na które składają się m. in. środki pozyskane z opłat za publikację ogłoszeń w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, a także za wydanie odpisu, wyciągu, zaświadczenia przez oddział Krajowego Rejestru Sądowego lub ekspozyturę Centralnej Informacji o Zastawach Rejestrowych, dochody z tytułu wynajmu lokali i pomieszczeń, usług kserograficznych, wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów za nienależyte świadczenie usług i niezgodne z umową wykonanie dostaw przez wykonawców oraz wpływy ze spłat oprocentowanych pożyczek udzielonych sędziom i prokuratorom na zaspokojenie ich potrzeb mieszkaniowych. Na wyższy poziom wykonania dochodów wpływ miało przede wszystkim uzyskanie wyższych niż planowano wpływów z tytułu: opłat i kosztów sądowych, grzywn, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych, prawnych i innych jednostek organizacyjnych oraz kar i odszkodowań wynikających z umów,
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – wykonanie wyniosło 5.420.222 tys. zł i było o 921.879 tys. zł wyższe od prognozy (o 20,5%). Największym źródłem dochodów w tym dziale są dochody z tytułu sprzedaży uprawnień do emisji gazów cieplarnianych – 5.077.513 tys. zł. Wyższe od zaplanowanego w ustawie budżetowej na 2019 r. o około 67,6% wykonanie dochodów ze sprzedaży uprawnień do emisji gazów cieplarnianych wynikało z faktu uzyskania na aukcjach wyższej od założonej średniej ważonej ceny uprawnień do emisji w EUR (wykonanie ok. 24,54 EUR/tCO₂ wobec planu 14,77 EUR/tCO₂) przy nieznacznie niższym od zaplanowanego średnim ważonym kursie EUR/PLN (faktyczny kurs 4,25 PLN/EUR wobec planowanego 4,30 PLN/EUR) i sprzedaży założonej liczby uprawnień do emisji,
- Obsługa długu publicznego – wykonanie wyniosło 2.394.389 tys. zł i było wyższe o 892.421 tys. zł od prognozy (o 59,4%); wyższe wykonanie dochodów wynikało głównie z wyższej od zakładanej sprzedaży skarbowych papierów wartościowych na rynku krajowym. W porównaniu do 2018 r. zrealizowane dochody były wyższe o 1.298.345 tys. zł, tj. o ok. 54%,
- Administracja publiczna (bez części 77) – wykonanie wyniosło 1.040.937 tys. zł i było o 129.152 tys. zł wyższe od prognozy (o 14,2%); Wyższe niż zakładano wykonanie dochodów wynika przede wszystkim z uzyskania wyższych niż planowano wpływów

z tytułu rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych, różnych opłat, opłat za koncesje i licencje oraz z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów.

Podstawowe źródła zrealizowanych dochodów stanowią: wpływy z opłat paszportowych oraz pozostałych opłat konsularnych, wpływy z różnych opłat, wpływy z opłat za koncesje i licencje i wpływy z różnych dochodów,

- Transport i łączność – wykonanie wyniosło 958.107 tys. zł i było o 90.315 tys. zł wyższe od prognozy (o 10,4%). Wyższe od zaplanowanego w ustawie budżetowej na 2019 r., wykonanie dochodów wynika przede wszystkim z wyższego wykonania dochodów realizowanych przez Urząd Komunikacji Elektronicznej (z tytułu opłat za koncesje i licencje oraz z tytułu opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne, w tym opłaty za częstotliwości), a także Generalną Dyрекcyję Dróg Krajowych i Autostrad (z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów). Głównymi źródłami dochodów w tym dziale są:
  - wpływy zrealizowane przez Urząd Komunikacji Elektronicznej w łącznej kwocie 756.508 tys. zł., w tym m. in. z tytułu:
    - opłat za udzielone koncesje UMTS w kwocie 367.382 tys. zł,
    - opłat za prawo do wykorzystywania częstotliwości w kwocie 283.494 tys. zł,
    - opłat za prawo do wykorzystywania zasobów numeracji i opłaty telekomunikacyjnej uiszczanej przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych w kwocie 102.892 tys. zł,
  - grzywny, mandaty i inne kary pieniężne w kwocie 38.298 tys. zł, z tego:
    - kary pieniężne nałożone na osoby fizyczne w drodze decyzji administracyjnych i grzywny nałożone w drodze mandatu karnego, w kwocie 20.527 tys. zł,
    - grzywny i inne kary pieniężne nałożone na osoby prawne i inne jednostki organizacyjne w kwocie 17.771 tys. zł.

Dochody z tego tytułu zostały zrealizowane głównie przez Inspekcję Transportu Drogowego.

***

W ramach wyżej wymienionych tytułów wyodrębnić należy dochody związane z zadaniami z zakresu administracji rządowej realizowanymi przez jednostki samorządu terytorialnego oraz innymi zadaniami zleconymi tym jednostkom odrębnymi ustawami.

Wypracowane dochody z tytułu realizacji tych zadań wyniosły 1.930.405.402 tys. zł i były wyższe od kwoty ustalonej w ustawie budżetowej o 176.431 tys. zł, tj. o 10%. W porównaniu z 2018 r. wpływy z tego tytułu były wyższe o 104.671 tys. zł, tj. o 5,7%.

Wyżej wymienione dochody zostały osiągnięte głównie w dziale:

- 700 – Gospodarka mieszkaniowa, w tym z tytułu gospodarowania przez starostów realizujących zadania zlecone jednostkom samorządu terytorialnego mieniem stanowiącym własność Skarbu Państwa w wysokości 1.529.534 tys. zł (wyższej od kwoty ustalonej w ustawie budżetowej o 5,6%); dochody z tego tytułu pochodziły głównie z opłat za trwałe zarząd, użytkowanie i użytkowanie wieczyste nieruchomości Skarbu Państwa

- oraz przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Wyższe w stosunku do planu wykonanie dochodów związane było z uzyskaniem większych wpływów z tytułu najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, wpłat z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego,
- 855 – Rodzina, w wysokości 368.175 tys. zł i były wyższe od prognozy o 30,9%; dochody w tym dziale pochodziły głównie ze ściągniętych należności od dłużników alimentacyjnych wraz z odsetkami,
  - 852 – Pomoc społeczna, w wysokości 17.534 tys. zł i były wyższe od kwoty prognozowanej w ustawie budżetowej o 30,8%; dochody w tym dziale pochodziły przede wszystkim z odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz z odpłatności za pobyt osób z zaburzeniami psychicznymi w ośrodkach wsparcia,
  - 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, w wysokości 3.736 tys. zł i były wyższe od kwoty ujętej w ustawie budżetowej o 53,8%; dochody w tym dziale pochodziły głównie z tytułu grzywien nakładanych na różne podmioty, mandatów, kar pieniężnych, wpływów z różnych opłat od ludności, osób prawnych, czynszu za najem i dzierżawę składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze, odsetek oraz wpływów z różnych dochodów,
  - 710 – Działalność usługowa, w wysokości 2.507 tys. zł i były wyższe od kwoty ustalonej w ustawie budżetowej o 95,7%; źródłem zrealizowanych dochodów były głównie grzywiny nakładane przez Powiatowe Inspektoraty Nadzoru Budowlanego w celu przymuszenia do wykonania obowiązków o charakterze niepieniężnym, wynikających z prawa budowlanego,
  - 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, w wysokości 3.365 tys. zł i były wyższe od kwoty prognozowanej w ustawie budżetowej o 43,7%; źródłem dochodów były wpływy z tytułu opłaty za wydanie karty parkingowej przez przewodniczącego powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności oraz z tytułu opłaty za wydanie duplikatu legitymacji osoby niepełnosprawnej przez powiatowy zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności,
  - 750 – Administracja publiczna, w wysokości 2.874 tys. zł i były niższe od kwoty prognozowanej w ustawie budżetowej o 57,7%; wykonanie dochodów w tym dziale stanowiły przede wszystkim wpływy z tytułu opłat za udostępnienie danych osobowych z gminnych zbiorów meldunkowych,
  - 600 – Transport i łączność, w wysokości 1.651 tys. zł i były wyższe od kwoty ustalonej w ustawie budżetowej o 16,4%; w dziale ujęte są przede wszystkim dochody z tytułu opłat za wydanie zaświadczeń i wtórników zaświadczeń ADR, stosownie do przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych,

- 010 – Rolnictwo i łowiectwo, w kwocie 188 tys. zł i były wyższe od kwoty ustalonej w ustawie budżetowej o 717%; źródłem dochodów były przede wszystkim dochody z tytułu wpływów ze sprzedaży i dzierżawy nieruchomości rolnych Skarbu Państwa, dochody z tytułu sprzedaży surowca drzewnego, z tytułu sprzedaży tusz zwierząt pozyskanych z odstrzału redukcyjnego zgodnie z ustawą Prawo łowieckie oraz ekwiwalentu za bezprawnie pozyskaną zwierzynę,
- 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, w kwocie 148 tys. zł i były niższe od kwoty ustalonej w ustawie budżetowej o 52,2%; w dziale ujęte są przede wszystkim dochody z tytułu opłat legalizacyjnych wynikających z ustawy Prawo wodne oraz z tytułu opłat rejestrowych i opłat rocznych wynikających z ustawy o odpadach,
- 100 – Górnictwo i kopalnictwo, w wysokości 424 tys. zł i stanowiły 100% kwoty prognozowanej w ustawie budżetowej; w dziale tym ujęte są dochody w zakresie wpłat dokonanych za użytkowanie górnicze w ramach koncesji na wydobywanie kopalin, użytkowanie górnicze określonej przestrzeni górotworu oraz złóż wód leczniczych,
- 630 – Turystyka, w wysokości 234 tys. zł i były wyższe od kwoty prognozowanej w ustawie budżetowej o 22,1%; dochody w tym dziele pochodziły głównie z opłat egzaminacyjnych wnoszonych przez kandydatów na przewodników turystycznych górskich, oraz przez przewodników turystycznych i pilotów wycieczek na egzaminy z języków obcych, a także opłat związanych z zaszeregowaniem obiektu hotelarskiego do określonego rodzaju i kategorii,
- 758 – Różne rozliczenia, w wysokości 30 tys. zł,
- 801 – Oświata i wychowanie, w wysokości 3 tys. zł,
- 020 – Leśnictwo, w wysokości 1 tys. zł.

Powyższe kwoty nie uwzględniają środków stanowiących zwrot dotacji przekazanych jednostkom samorządu terytorialnego na realizację przedmiotowych zadań, w tym wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy o finansach publicznych, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

***

Ponadto w ogólnej kwocie dochodów państwowych jednostek budżetowych i innych dochodów niepodatkowych uwzględniane są również wpłaty o charakterze sankcyjnym, a zwłaszcza odsetki od zaległych zobowiązań podatkowych i innych zobowiązań wobec budżetu państwa, pomniejszone o odsetki płacone przez urzędy skarbowe podatnikom z tytułu nienależnie pobranych kar, podatków i odsetek.

Szczegółowy opis składowych pozycji - dochody państwowych jednostek budżetowych i inne dochody niepodatkowe zostaną omówione w sprawozdaniach z poszczególnych części budżetowych.

Wpłaty jednostek samorządu terytorialnego

Wpłaty jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r. wyniosły 2.597.744 tys. zł i były wyższe od kwoty prognozowanej w ustawie budżetowej o 4.418 tys. zł, tj. o 0,2%.

W stosunku do 2018 r. dochody były wyższe nominalnie o 15%, a realnie o 12,4%.

W ustawie budżetowej na 2019 r. kwota wpłat z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin i powiatów oraz część regionalną subwencji ogólnej dla województw została określona w wysokości 2.593.326 tys. zł. z tego:

- wpłaty gmin do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin – 699.991 tys. zł,
- wpłaty powiatów do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla powiatów – 1.383.965 tys. zł,
- wpłaty województw do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej dla województw – 509.370 tys. zł.

Do dokonywania ww. wpłat gminy, powiaty i województwa zobowiązane zostały odpowiednio na podstawie art. 29, art. 30 i art. 70a ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Z wyżej wymienionego tytułu do budżetu państwa wpłynęły dochody zrealizowane przez:

- 1) gminy, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w wysokości 700.098 tys. zł, co stanowi 100% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej, przy czym kwota ta obejmuje zwiększone przez Ministra Finansów w trakcie roku budżetowego wpłaty z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin na 2019 r. o kwotę 108 tys. zł,
- 2) powiaty, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w wysokości 1 383.964 tys. zł, co stanowi 100% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej,
- 3) województwa, z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej w wysokości 509.369 tys. zł, tj. 100% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej.

Rozbieżności pomiędzy wartościami określonymi w ustawie budżetowej, a wpłatami dokonanyymi przez jednostki wynikają z formy ich prezentacji. Wielkości w ustawie budżetowej ujęte zostały w zaokrągleniu do pełnych tysięcy złotych, przy zastosowaniu zasady zaokrąglenia „w górę”, natomiast zrealizowane przez jednostki wpłaty prezentowane są w złotych, zgodnie z ich rzeczywistą wielkością.

Ponadto na rachunek dochodów budżetu państwa, zgodnie z art. 36 ust. 4 pkt 2 i ust. 6 oraz art. 37 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wpłynęła kwota 94.369 tys. zł, z tego:

- z tytułu zwróconych przez jednostki samorządu terytorialnego nienależnych kwot części oświatowej subwencji ogólnej – 93.221 tys. zł,

- z tytułu zwróconych przez jednostki samorządu terytorialnego nienależnych kwot części rekompensującej subwencji ogólnej dla gmin – 7 tys. zł,
- z tytułu zwróconych przez jednostki samorządu terytorialnego nienależnych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej – 888 tys. zł,
- odsetek od nienależnych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej – 154 tys. zł,
- odsetek od nieterminowych wpłat do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin i powiatów – 99 tys. zł.

Wpłaty z zysku NBP

W 2018 r. Narodowy Bank Polski osiągnął wynik finansowy w wysokości 0,0 zł.

Wynik finansowy banku centralnego na tym poziomie przełożył się na brak wpłaty z zysku Narodowego Banku Polskiego w 2019 r.

Poziom wyniku finansowego NBP w 2018 r. został zdeterminowany przede wszystkim przez ujemny wynik z operacji finansowych, przy jednoczesnym wzroście wyniku z tytułu odsetek, dyskonta i premii w porównaniu do 2017 r. Wykonanie wyniku finansowego NBP charakteryzuje duża niepewność, ze względu na wrażliwość poszczególnych pozycji rachunku zysków i strat na zmiany czynników pozostających poza kontrolą banku centralnego, w tym w szczególności kursu złotego do walut obcych, w których utrzymywane są rezerwy dewizowe, stóp procentowych na światowych rynkach finansowych, a także płynności sektora bankowego.

Środki z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegających zwrotowi

Wpłaty do budżetu państwa z Unii Europejskiej w 2019 r. wyniosły 1.865.501 tys. zł i były niższe o 331.679 tys. zł, tj. o 15,1% w stosunku do ustawy budżetowej na 2019 r. Dochody z tego tytułu były wyższe niż w 2018 r. o 59.116 tys. zł, tj. nominalnie więcej o 3,3%, a realnie o 1,0%.

Uzyskane dochody w 2019 r. stanowią głównie refundacje z budżetu Unii Europejskiej oraz od państw członkowskich EFTA wydatków poniesionych przez budżet państwa w zakresie:

1. Perspektywy Finansowej 2014-2020: 1.478.986 tys. zł, z tego:

- Regionalne Programy Operacyjne 2014-2020 – 650.855 tys. zł,
- Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014–2020 – 459.352 tys. zł,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 – 166.631 tys. zł,
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020 – 62.950 tys. zł,
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 – 53.917 tys. zł,
- Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020 – 23.327 tys. zł,
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020 – 25.138 tys. zł,

- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2014-2020 – 16.937 tys. zł,
  - Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 – 8.439 tys. zł,
  - Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – 5.332 tys. zł,
  - Instrument „Łącząc Europę” – 5.286 tys. zł,
  - Europejski Instrument Sąsiedztwa 2014-2020 – 822 tys. zł.
2. Pozostałych programów finansowanych z udziałem środków UE – 187.113 tys. zł.
3. Wspólnej polityki rolnej – 159.024 tys. zł.
4. Programów realizowanych z udziałem środków otrzymywanych od państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – 25.132 tys. zł z tego:
- Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego III Perspektywa Finansowa – 10.935 tys. zł,
  - Norweski Mechanizm Finansowy III Perspektywa Finansowa – 14.197 tys. zł.
5. Perspektywy Finansowej 2007-2013 – 15.246 tys. zł, z tego:
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 – 1.020 tys. zł,
  - Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2007-2013 – 4.109 tys. zł,
  - Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury 2007-2013 – 971 tys. zł,
  - Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa 2007-2013 – 9.146 tys. zł.

Niższe wykonanie dochodów za 2019 r. w stosunku do dochodów ujętych w ustawie budżetowej na rok 2019 wynika z niższego niż zakładano tempa realizacji projektów pomocy technicznej finansowanych z udziałem środków UE i EFTA w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020.

Rozdział 4

Wydatki budżetu państwa

4.1. Wydatki budżetu państwa – informacje ogólne

Zgodnie z art. 110 pkt 2 i 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych budżet państwa określa łączną maksymalną kwotę planowanych wydatków budżetu państwa oraz łączną kwotę planowanych wydatków budżetu środków europejskich. W tej części sprawozdania w sposób szczegółowy omówione zostały tylko wydatki krajowe budżetu państwa. Wydatki budżetu środków europejskich zostały szerzej omówione w Rozdziale 5 Budżet środków europejskich.

W ustawie budżetowej na rok 2019 z dnia 16 stycznia 2019 r. wydatki budżetu państwa zaplanowane zostały w wysokości 416.234.520 tys. zł.

Z zaplanowanych w budżecie państwa środków sfinansowano m.in. rozszerzenie od 1 lipca 2019 r. Programu „Rodzina 500+” na pierwsze dziecko (tj. bez kryterium dochodowego); wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów w części finansowanej ze środków budżetu państwa (tzw. 13. emerytury); wypłatę uzupełniającego świadczenia rodzicielskiego dla osób, które wychowały co najmniej 4 dzieci (tzw. Program „Mama 4+”); wzrost wynagrodzeń nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez ministrów oraz średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego zatrudnionych w szkołach i placówkach objętych subwencjonowaniem prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego; wzrost wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, jak również dalsze zwiększenie wydatków na obronę narodową i ochronę zdrowia.

Pod koniec 2019 r. uwzględniając możliwość przekierowania wygenerowanych w trakcie roku budżetowego oszczędności na realizację innych zadań publicznych, zdecydowano o zmianie struktury wydatków budżetu państwa, w tym zezwalając na wykorzystanie części środków w wysokości 138.284 tys. zł także w roku 2020. W tym celu w dniu 20 grudnia 2019 r. Parlament przyjął ustawę o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019. Szerzej zostało to omówione w podrozdziale 4.2.

Ostatecznie wydatki budżetu państwa wykonane zostały w 2019 r. w wysokości 414.273.014 tys. zł (w tym 138.284 tys. zł to wydatki przesunięte do realizacji w roku 2019 na podstawie ww. ustawy) i były niższe o 1.961.506 tys. zł w stosunku do kwoty ustalonej w ustawie budżetowej na rok 2019, tj. o 0,5%.

Zaplanowane w budżecie państwa wydatki stanowią ich nieprzekraczalny limit (art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych). Ponadto zgodnie z art. 162 pkt 3 w zw. z art. 44 ust. 3 ww. ustawy w toku wykonywania budżetu dysponentów obowiązuje zasada racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem

zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów. Powyższe działania oraz czynniki obiektywne skutkowały niepełnym wykorzystaniem wydatków zaplanowanych w ustawie budżetowej na rok 2019.

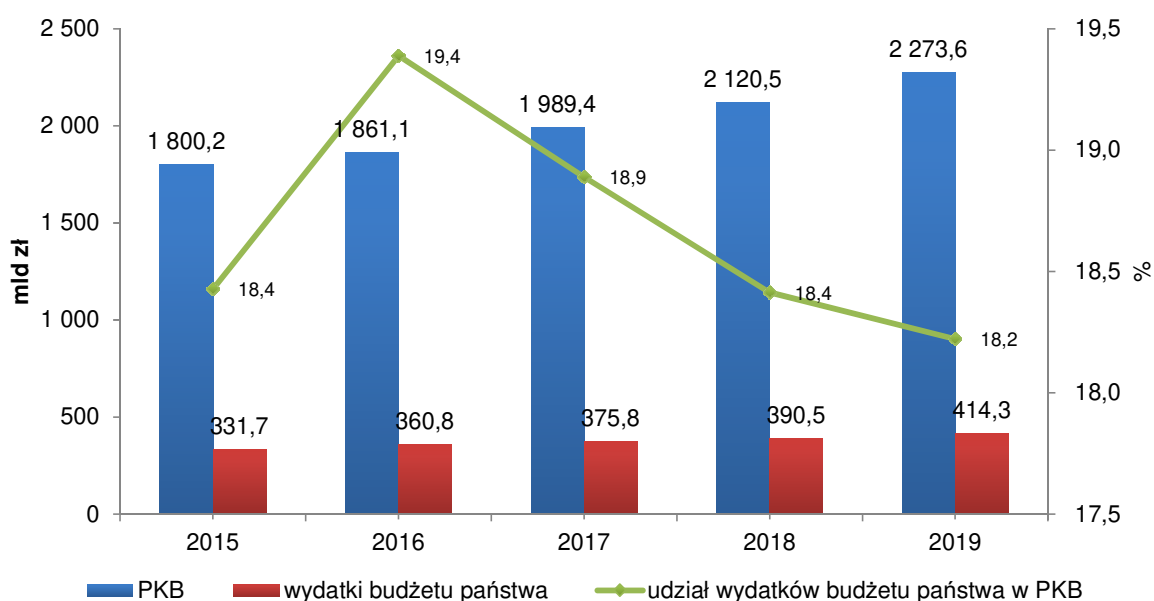
Wśród wydatków, które zrealizowano w niższym stopniu w porównaniu do planu po zmianach należy wymienić środki przeznaczone na:

- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 618.576 tys. zł, w tym 92.282 tys. zł stanowiła kwota nierozdysponowanych rezerw celowych,
- współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej – 308.794 tys. zł,
- wydatki majątkowe – 173.937 tys. zł, w tym 7.776 tys. zł to kwota nierozdysponowanych rezerw celowych.

Szczegółowa analiza wykonania wydatków krajowych w podziale na poszczególne grupy ekonomiczne została omówiona w dalszych częściach sprawozdania w podrozdziale 4.4.

Niemal w całości wykorzystano środki zaplanowane w budżecie państwa w rezerwach celowych, tj. pozostała niezrealizowana kwota 100.923 tys. zł. Wysoki stopień rozdysponowania rezerw celowych w roku 2019 jest wynikiem m.in. realizacji postanowień wyżej wymienionej ustawy 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019.

W porównaniu z 2018 r. zrealizowane wydatki budżetu państwa w roku 2019 były wyższe o 23.818.667 tys. zł, tj. o 6,1%, realnie natomiast były wyższe o 3,7%. Udział zrealizowanych wydatków budżetu państwa w 2019 r. w odnotowanym PKB (tj. 2.273,6 mld zł) wyniósł 18,2%. Na przestrzeni lat 2015-2019 udział zrealizowanych wydatków budżetu państwa ogółem w odnotowanym PKB wyniósł odpowiednio: 18,4% w 2015 r., 19,4% w 2016 r., 18,9% w 2017 r., 18,4% w 2018 r. oraz 18,2% w 2019 r., co przedstawiono na poniższym wykresie.

4.2. Informacja o wydatkach, które nie wygasły z upływem roku budżetowego

Art. 181 ustawy o finansach publicznych przewiduje możliwość wydatkowania środków budżetu państwa zaplanowanych na dany rok budżetowy w roku po nim następującym. Rada Ministrów może wydać rozporządzenie - po uzyskaniu w tej sprawie opinii sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu, nie później niż do dnia 15 grudnia roku budżetowego – w którym ujmowane są wydatki budżetu państwa niewygasające z upływem roku budżetowego. Powyższy przepis ma charakter fakultatywny.

W 2019 r. ww. rozporządzenie nie zostało wydane. Jednocześnie charakter wydatków niewygasających wybranym zadaniom nadały przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019. Na mocy ww. ustawy wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego zostały określone na kwotę 138.284 tys. zł. Powyższa kwota została podzielona w następujący sposób:

- 103.681 tys. zł z przeznaczeniem na „Program modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020”,
- 20.400 tys. zł z przeznaczeniem na zakup ambulansów dla ratownictwa medycznego,
- 14.202 tys. zł z przeznaczeniem na wydatki majątkowe dla samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Środki te, zgodnie z dyspozycją zawartą w art. 181 ust. 5 ustawy o finansach publicznych w dniu 31 grudnia 2019 r. zostały przekazane na wyodrębniony rachunek wydatków centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa, właściwy dla środków na wydatki niewygasające.

Ostateczny termin wydatkowania środków niewygasających dla wszystkich zadań przypadających na dzień 30 kwietnia 2020 r.

Z kwoty planowanych wydatków niewygasających (138.284 tys. zł), wg stanu na dzień 30 kwietnia 2020 r. zrealizowano środki w wysokości 126.512 tys. zł, co stanowi 91,5% planu. Ponadto zaznaczenia wymaga, że w ramach środków niewygasających na „Program modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020” nie zostały złożone stosowne wnioski rozpoczynające procedurę realizacji środków niewygasających na kwotę 1.154 tys. zł. Środki te od dnia 31 grudnia 2019 r. pozostawały na wyodrębnionym rachunku wydatków centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa, właściwego dla środków na wydatki niewygasające, a następnie zostały przekazane na dochody budżetu państwa w związku z brakiem zapotrzebowania ze strony dysponentów realizujących ten Program.

Środki w wysokości 11.771 tys. zł, które nie zostały wykorzystane w terminie (uwzględniające ww. kwotę 1.154 tys. zł), zostały przekazane na dochody budżetu państwa,

zgodnie z art. 181 ust. 8 ustawy o finansach publicznych. Zasilenie rachunku dochodów budżetu państwa z tego tytułu nastąpiło w dniu 15 maja 2020 r.

Wykonanie poszczególnych zadań według części budżetowych przedstawia Tablica nr 8 „Wykonanie w 2020 r. wydatków budżetu państwa, które w 2019 r. nie wygasły z upływem roku budżetowego”.

Poniżej przedstawiono główne przyczyny dotyczące niewykorzystania wydatków niewygasających, które miały znaczący wpływ na wysokość środków przekazanych na dochody budżetu państwa:

1) w części 42 – Sprawy wewnętrzne:

- w zadaniu nr 5 „Zakup kamer nasobnych (Policja)” zaplanowano środki w wysokości 9.400 tys. zł. Zadanie to nie zostało zrealizowane z powodu złożenia przez jednego z uczestników postępowania przetargowego odwołania do Krajowej Izby Odwoławczej na wybór najkorzystniejszej oferty. Wniesione odwołanie oraz zawieszenie organizacji i rozpoznawania spraw przez Krajową Izbę Odwoławczą od dnia 16 marca 2020 r. z powodu pandemii koronawirusa (COVID-19) uniemożliwiło realizację tego zadania,
- w zadaniu nr 7 „Zakup sprzętu transportowego (Policja)” zaplanowano środki w wysokości 3.200 tys. zł, z tego zrealizowano wydatki w wysokości 2.854 tys. zł, co stanowi 89,2% planu. W wyniku przetargu na dostawę dwóch samochodów ciężarowych typu autocysterna do przewozu paliwa lotniczego JETA-1 podpisano umowę z niższą cenowo ofertą,
- w zadaniu nr 29 „Przebudowa budynku nr 13 z przystosowaniem dla potrzeb Szkoły Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie” zaplanowano środki w wysokości 1.200 tys. zł, z tego zrealizowano wydatki w wysokości 998 tys. zł, co stanowi 83,2% planu. Takie wykonanie planu było możliwe dzięki podpisaniu umowy na kwotę niższą od planowanej po wyłonieniu najkorzystniejszej oferty w wyniku postępowania przetargowego,
- w zadaniu nr 30 „Zadania i zakupy inwestycyjne dla SPZOZ MSWiA” zaplanowano środki w wysokości 14.202 tys. zł, z tego zrealizowano wydatki w wysokości 13.563 tys. zł, co stanowi 95,5% planu. Przyczynami niewykorzystania środków w pełnej wysokości były m.in.: konieczność wydłużenia terminu umowy na dostawę 4 kolumn anestetycznych i 4 kolumn chirurgicznych do dnia 30 czerwca 2020 r. (354 tys. zł) oraz trudności związane z wyłonieniem wykonawców postępowań przetargowych (235 tys. zł).

W pozostałych częściach zadania zostały zrealizowane w pełnej wysokości lub w blisko 100% planu.

Uzupełniając informację w zakresie wydatków budżetu państwa, które w 2018 r. nie wygasły z upływem roku budżetowego, zadanie nr 199 realizowane przez dysponenta części 39 –

Transport pn. „Dofinansowanie Funduszu Dróg Samorządowych”, którego termin realizacji przypadał na dzień 31 grudnia 2019 r. zostało zrealizowane w kwocie 1.100 mln zł, tj. 100% planu przewidzianego w ustawie z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018.

4.3. Omówienie wykonania wydatków według działów i części budżetowych z uwzględnieniem różnic między wielkościami uchwalonymi a wykonanymi

Wydatki w budżecie państwa są planowane i wykonywane zgodnie z systematyką wprowadzoną rozporządzeniami Ministra Finansów w sprawie klasyfikacji części budżetowych oraz w sprawie klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych. Przedmiotowa kodyfikacja ma charakter technicznego narzędzia umożliwiającego ewidencjonowanie w przyjętej systematyce określonych zdarzeń, ustalonych przepisami prawa materialnego.

Zasadniczy podział poszczególnych wydatków wskazują działy klasyfikacji budżetowej, definiujące obszary redystrybucji środków budżetowych, jak na przykład: rodzina, pomoc społeczna, obrona narodowa, wymiar sprawiedliwości, szkolnictwo wyższe i nauka, transport i łączność, bezpieczeństwo publiczne czy ochrona zdrowia.

Poza wydatkami zaplanowanymi w danym dziale budżetu państwa nakłady na realizację danego obszaru działalności ponoszone są także z budżetu środków europejskich oraz w ramach planów finansowych jednostek sektora finansów publicznych jak na przykład: państwowych funduszy celowych, państwowych osób prawnych, o których mowa w art. 9 pkt 14 ustawy o finansach publicznych, agencji wykonawczych.

W podrozdziale 2.1 1. *Podstawowe wielkości określone w art. 1 i 2 ustawy budżetowej* zostały już zaprezentowane wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich według wspomnianych powyżej obszarów wydatkowych.

Jednocześnie opis wydatków poniesionych na realizację zadań publicznych wraz z celami oraz wartościami mierników przedstawia budżet w układzie zadaniowym.

Funkcje zaprezentowane w *Informacji o wykonaniu wydatków w układzie zadaniowym w 2019 r.*, dołączanej do Sprawozdania prezentują obszary działalności państwa z perspektywy celów i osiągniętych rezultatów.

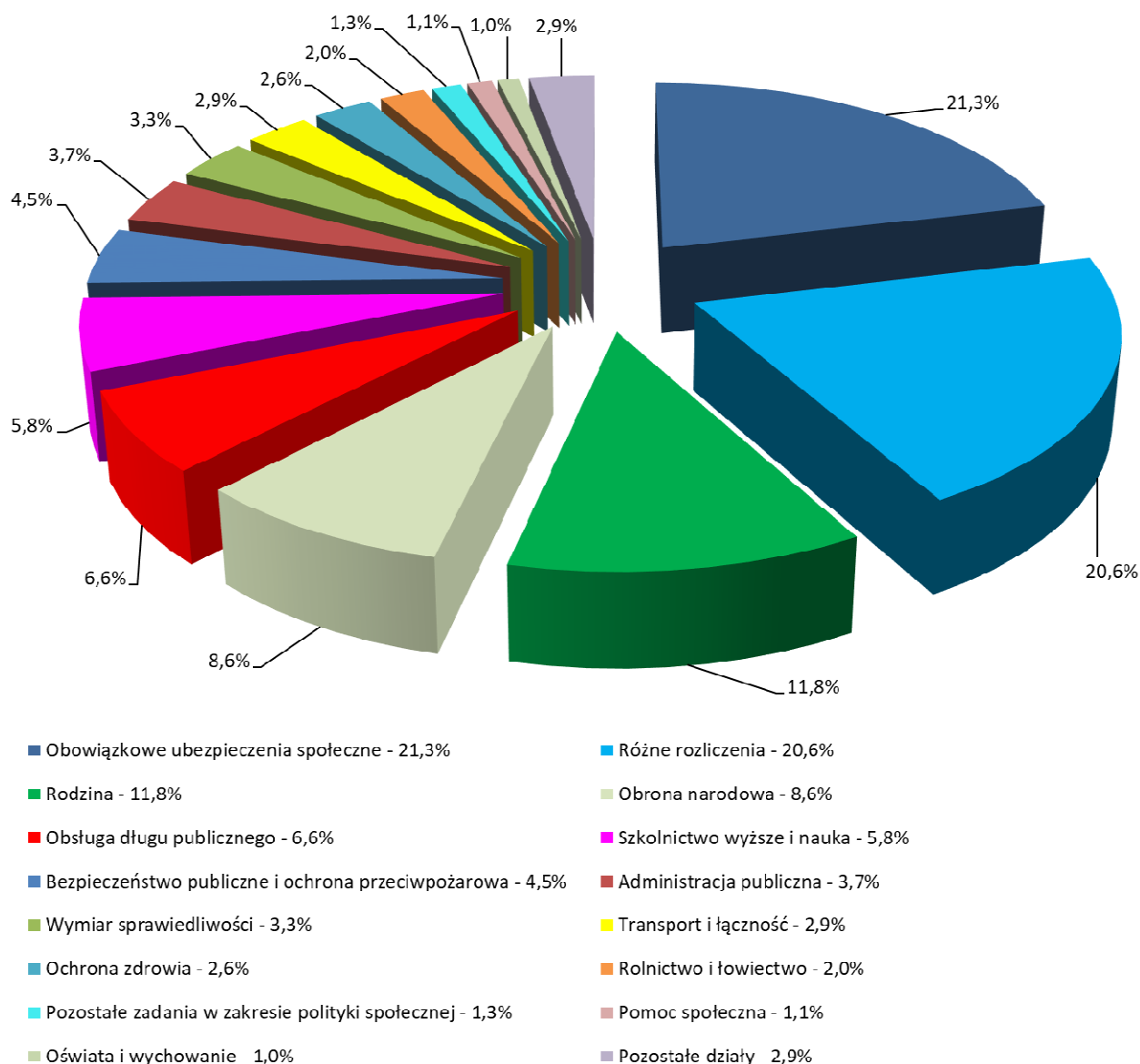
W tej części Omówienia zostanie przedstawiona analiza wydatków budżetu państwa, w odniesieniu do różnic między wielkościami uchwalonymi a wykonanymi oraz różnic do wykonania roku 2018.

Poniższa została przedstawiona tabela prezentująca realizację wydatków budżetu państwa według działów budżetowych w latach 2018-2019.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2018	Ustawa budżetowa na 2019	Rozdysponowanie rezerwy ogólnej 2019	Rozdysponowanie rezerw celowych 2019	Plan po zmianach 2019	Wykonanie 2019	Wskaźniki	
							(7/2)	(7/6)
							%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem	390.454.347	416.234.520	232.592	27.131.673	416.234.520	414.273.014	106,1	99,5
w tym:								
010 Rolnictwo i łowiectwo	9.935.903	4.895.636	3.214	3.894.462	8.455.474	8.371.622	84,3	99,0
020 Leśnictwo	10.603	9.013		2.586	11.345	11.206	105,7	98,8
050 Rybołówstwo i rybactwo	171.941	82.741		69.571	151.330	144.204	83,9	95,3
100 Górnictwo i kopalnictwo	1.552.744	575.364		606.552	918.635	910.041	58,6	99,1
150 Przetwórstwo przemysłowe	843.275	833.206		46.028	835.351	816.018	96,8	97,7
400 Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	215		1.500		1.500	1.500	697,4	100,0
500 Handel	362.741	427.089		3.808	374.250	373.045	102,8	99,7
550 Hotele i restauracje	15.456	19.500			18.093	17.623	114,0	97,4
600 Transport i łączność	17.455.556	11.510.767	6.684	1.305.604	12.084.106	12.011.739	68,8	99,4
630 Turystyka	57.823	58.251		199	58.450	58.309	100,8	99,8
700 Gospodarka mieszkaniowa	2.312.775	747.970	619	230.784	794.051	767.550	33,2	96,7
710 Działalność usługowa	442.452	467.012	2.796	19.311	483.362	474.966	107,3	98,3
720 Informatyka	195.172	25.265			24.795	24.386	12,5	98,3
730 Szkolnictwo wyższe i nauka	22.728.048	23.202.541	10.223	996.039	24.084.771	24.007.999	105,6	99,7
750 Administracja publiczna	14.101.119	14.511.767	54.252	1.325.642	15.643.537	15.401.275	109,2	98,5
751 Urzędy naczelných organów władzy państwowej kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2.836.537	2.750.003		400.067	3.073.282	2.898.599	102,2	94,3
752 Obrona narodowa	34.750.187	36.452.900	400	476.598	35.761.633	35.741.077	102,9	99,9
753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	76.770.778	88.819.232		709.272	88.204.694	88.093.616	114,7	99,9
754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	16.434.133	15.905.755	12.540	2.799.244	18.705.377	18.682.565	113,7	99,9
755 Wymiar sprawiedliwości	12.540.527	13.396.411	12.000	247.572	13.616.378	13.556.304	108,1	99,6
756 Dochody od osób prawnych, od osób fiz. i od in. jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	5.976			5.588	5.588	5.588	93,5	100,0
757 Obsługa długu publicznego	29.486.290	29.200.000			27.346.000	27.336.116	92,7	100,0
758 Różne rozliczenia	79.118.083	110.806.380	6.908	4.270.004	85.550.182	85.336.952	107,9	99,8
801 Oświata i wychowanie	3.888.782	2.085.616	18.724	2.013.803	4.053.294	3.976.274	102,2	98,1
851 Ochrona zdrowia	10.643.696	8.248.570	52.466	3.262.134	11.056.344	10.931.116	102,7	98,9
852 Pomoc społeczna	4.576.575	3.903.045	1.078	898.223	4.724.806	4.641.038	101,4	98,2
853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	4.658.692	5.003.094	1.500	225.614	5.529.595	5.505.170	118,2	99,6
854 Edukacyjna opieka wychowawcza	386.044	125.019	5.863	308.982	432.138	388.482	100,6	89,9
855 Rodzina	39.859.608	37.794.820	400	2.078.770	49.192.107	48.827.914		99,3
900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1.630.186	1.505.117	193	572.753	2.068.885	2.032.828	124,7	98,3
921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2.307.716	2.501.951	29.872	358.874	2.589.711	2.542.976	110,2	98,2
925 Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	110.423	112.172	750	133	113.078	112.408	101,8	99,4
926 Kultura fizyczna	264.295	258.313	10.610	3.455	272.378	271.355	102,7	99,6

* Dział "730 Nauka" otrzymał brzmienie "730 Szkolnictwo w wyższe i nauka", natomiast dział "803 Szkolnictwo w wyższe" został uchylony zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. 2019 r. poz. 257). W 2018 r. realizacja wydatków w dziale 730 - Nauka w wyniosła 6.627.758 tys. zł, natomiast w dziale 803 - Szkolnictwo w wyższe 16.100.290 tys. zł

Poniższy wykres prezentuje udział wydatków w poszczególnych działach w wydatkach budżetu państwa ogółem w 2019 r.

Największy udział wydatków budżetu państwa stanowią wydatki zaliczane do następujących działów:

- 753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (21,3%), z którego środki kierowane są przede wszystkim do funduszy z zakresu ubezpieczeń społecznych zarządzanych przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, a także służb mundurowych, sędziów i prokuratorów na finansowanie świadczeń pieniężnych z zaopatrzenia emerytalnego,
- 758 Różne rozliczenia (20,6%), w którym znaczące wielkości stanowią: subwencja ogólna dla jednostek samorządu terytorialnego oraz składka do budżetu Unii Europejskiej,

- 855 Rodzina (11,8%), z którego finansowane są przede wszystkim: świadczenia wychowawcze wypłacone w związku z realizacją rządowego programu wsparcia dla rodziców „Rodzina 500+”, ale także wspieranie rodziny (np. realizacja programu „Dobry start”), świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia społeczne, w tym za osoby przebywające na urloпах wychowawczych pobierające zasiłek macierzyński, czy za osoby zatrudnione jako nianie,
- 752 Obrona narodowa (8,6%),
- 757 Obsługa długu publicznego (6,6%),
- 730 Szkolnictwo wyższe i nauka (5,8%),
- 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (4,5%).

Należy ponownie podkreślić fakt, że w świetle regulacji zawartych w art. 52 ustawy o finansach publicznych wydatki budżetu państwa ogółem stanowią nieprzekraczalny limit. Jednocześnie limit wydatków w poszczególnych działach/częściach zaplanowanych w ustawie budżetowej może zmieniać się w trakcie roku. Zmiany te są w głównej mierze konsekwencją przesunięć środków z rezerw celowych i rezerwy ogólnej. Wykonanie wydatków ogółem za 2019 r. wyniosło 99,5% w stosunku do planu i w stosunku do planu po zmianach kształtowało się na poziomie od 89,9% (w dziale 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza) do 100% (w działach: 400 – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę, 756 – Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem, 757 – Obsługa długu publicznego) lub prawie 100% (działy: 752 – Obrona narodowa, 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa).

* * *

Rozpatrując wykonanie wydatków budżetu państwa w roku 2019 w porównaniu do planu, ale także do wielkości zrealizowanych w roku 2018 odrębnie należy odnieść się do grupy wydatków przeznaczonych na realizację programów finansowych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych, z uwagi na charakter planowania (uzależniony od kolejnych Perspektyw Finansowych), ale także realizacji w trakcie roku budżetowego (w odniesieniu do art. 194 ustawy o finansach publicznych).

Należy zauważyć, że programy realizowane z udziałem środków unijnych mają, co do zasady, charakter wieloletni. Oznacza to, że wydatki na realizację projektów ponoszone są w poszczególnych latach zgodnie z tempem realizacji projektów. Biorąc pod uwagę doświadczenie z poprzedniej perspektywy finansowej, intensyfikacja wydatków następuje dopiero w kolejnych latach obowiązywania perspektywy. Wynika to z faktu, że w pierwszej kolejności dokonywana jest kontraktacja wydatków, a następnie są ponoszone wydatki przez beneficjentów. Ma to znaczenie szczególnie w zakresie

beneficjentów nie będących państwowymi jednostkami budżetowymi, którzy dopiero po poświadczeniu poniesionych wydatków mogą otrzymać zwrot poniesionych wydatków w zakresie części refundowanej ze środków UE, jak też współfinansowania krajowego pochodzącego z budżetu państwa, o ile zasady programowe tak stanowią, co ma bezpośredni wpływ na tempo ponoszenia wydatków w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020.

W roku 2019 ponoszone były wydatki przede wszystkim w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020, a wykonanie wydatków w porównaniu do roku 2018 było w przypadku większości działów znacznie wyższe z uwagi na zwiększenie tempa realizacji przedmiotowej Perspektywy Finansowej.

W konsekwencji powyższego w poszczególnych działach plan po zmianach w roku 2019 był wyższy niż w roku 2018 a tym samym wyższe było wykonanie wydatków w roku 2019 w porównaniu do roku ubiegłego. Sytuacja taka miała miejsce np. w działach:

- **730 Szkolnictwo wyższe i nauka** – w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka,
- **750 Administracja publiczna** – w zakresie projektów realizowanych z udziałem środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA (głównie w części 34 Rozwój regionalny) oraz projektów realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE, w tym w ramach Wieloletnich Ram Finansowych w zakresie Spraw Wewnętrznych (przede wszystkim w części 85 Budżety Wojewodów) oraz wspólnej polityki rolnej (w części 32 – Rolnictwo),
- **758 Różne rozliczenia** – głównie w zakresie Regionalnych Programów Operacyjnych 2014-2020, w części 34 – Rozwój regionalny,
- **900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska** – w zakresie Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 w części 22 – Gospodarka wodna,
- **921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego** - w zakresie Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020 w części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.

Niskie wykonanie w stosunku do planu po zmianach w roku 2019 nastąpiło głównie w dziale:

- **758 Różne rozliczenia** – w zakresie Regionalnych Programów Operacyjnych 2014-2020 w części 34 Rozwój regionalny,
- **750 Administracja publiczna** – przede wszystkim w zakresie Programów Operacyjnych Perspektywy Finansowej 2014-2020, tj. Pomoc Techniczna, Polska Cyfrowa, Wiedza Edukacja Rozwój oraz Infrastruktura i Środowisko,

Niskie wykonanie w roku 2019 w porównaniu do wykonania w roku 2018 miało miejsce w następujących działach:

- **010 Rolnictwo i łowiectwo** – w zakresie Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w części 44 – Zabezpieczenie społeczne oraz wspólnej polityki rolnej w części 33 – Rozwój wsi,
- **050 Rybołówstwo i rybactwo** – w zakresie realizacji Programu „Rybactwo i Morze” 2014-2020 w części 62 – Rybołówstwo,
- **720 Informatyka** – związane jest z realizacją w różnych perspektywach czasowych projektów realizowanych z udziałem środków *pochodzących z budżetu UE* w ramach Innych środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 6 ustawy o finansach publicznych w części 58 – Główny Urząd Statystyczny.

* * *

Poniżej zostały przedstawione działy, których realizacja była znacząco niższa/wyższa w porównaniu do roku 2018 lub w sposób istotny odbiegała od planu po zmianach w roku 2019 (zarówno w ujęciu kwotowym jak i procentowym).

- 1) **010 Rolnictwo i łowiectwo** – realizacja wydatków w 2019 r. wyniosła 8.371.622 tys. zł i była niższa o 1.564.281 tys. zł, tj. o 15,7% w stosunku do roku 2018. Niższe wykonanie wydatków jest przede wszystkim konsekwencją:
  - wypłaty w 2018 r. pomocy dla gospodarstw rolnych i rybackich, w których powstały szkody spowodowane wystąpieniem w 2018 r. suszy lub powodzi. Rada Ministrów podjęła uchwałę nr 107/2018 z dnia 31 lipca 2018 r. w sprawie ustanowienia programu pomocy dla gospodarstw rolnych i rybackich, w których powstały szkody spowodowane wystąpieniem w 2018 r. suszy lub powodzi, na podstawie której Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa udzieliła pomocy poszkodowanym w łącznej kwocie 2.063.388 tys. zł,
  - niepełnego wykorzystania środków przeznaczonych na inwestycje i zakupy inwestycyjne Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w związku z m. in. nierealizowaniem przez ARiMR w 2019 r. wydatków z tytułu zadania pn. „Budowa i aktualizacja Systemu Identyfikacji Działek Rolnych, budowa, rozbudowa systemu IT” oraz przez KOWR z tytułu „Zakupu, modernizacji i pierwszego wyposażenie nowej siedziby OT KOWR w Gorzowie Wielkopolskim” i zakupu oprogramowania i infrastruktury technicznej,
- 2) **050 Rybołówstwo i rybactwo** – realizacja wydatków na koniec 2019 roku wyniosła 144.204 tys. zł i była niższa o 27.737 tys. zł, tj. o 16,1% w stosunku do roku 2018. Na wskazaną wysokość wykonania wydatków wpływ miało przede wszystkim niższe niż planowano wykorzystanie środków przeznaczonych na inwestycje budowlane i zakupy inwestycyjne Państwowej Straży Rybackiej,

- 3) **100 Górnictwo i kopalnictwo** – realizacja wydatków w 2019 r. w przedmiotowym dziale wyniosła 910.041 tys. zł i była niższa r/r o 642.703 tys. zł (o 41,4%).
Spadek wydatków w porównaniu do 2018 r. to konsekwencja niższych wydatków na zadania restrukturyzacyjne w sektorze górnictwa węgla kamiennego, w tym przede wszystkim na:
- zadania wykonywane w trakcie likwidacji kopalń oraz działania wykonywane po zakończeniu likwidacji kopalń, w tym m.in. zadania związane z zabezpieczeniem kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym,
  - urlopy górnicze oraz urlopy dla pracowników zakładu przeróbki mechanicznej węgla,
- 4) **400 Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę** – realizacja wydatków na koniec 2019 roku wyniosła 1.500 tys. zł i była wyższa o 1.285 tys. zł, tj. o 597,4% w stosunku do roku 2018. Wyższe wykonanie wydatków wynikało przede wszystkim z dofinansowania w 2019 r. zadania pn. „Rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w Gąsawie wraz z wyposażeniem”,
- 5) **550 Hotele i restauracje** – realizacja wydatków na koniec 2019 roku wyniosła 17.623 tys. zł i była wyższa o 2.167 tys. zł, tj. o 14% w stosunku do roku 2018. Wyższe wykonanie wydatków w 2019 roku, przy podobnej liczbie przedsiębiorców, którzy skorzystali z dotacji w roku 2019 w stosunku do roku poprzedniego, było pochodną:
- wzrostu cen zakupu surowców zużytych do przygotowania dotowanych posiłków (wartość zakupionych surowców stanowi bazę do wyliczania kwoty dotacji),
  - zwiększonej wartości sprzedaży realizowanej przez przedsiębiorców prowadzących bary mleczne,
- 6) **600 Transport i łączność** – realizacja wydatków w 2019 r. w przedmiotowym dziale wyniosła 12.011.739 tys. zł i była niższa r/r o 5.443.817 tys. zł (spadek o 31,2%).
Niższe niż w 2018 r. wykonanie wydatków było głównie konsekwencją:
- podejmowanych w roku 2018 decyzji Rady Ministrów i dysponenta części 39 – Transport oraz realizacji ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018 w odniesieniu do dodatkowego sfinansowania w 2018 r. kosztów zmiany struktury właścicielskiej Skarbu Państwa w Spółce PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., czego skutkiem było jednocześnie niższe w 2019 r. w stosunku do roku 2018 r. zapotrzebowanie Spółki na wydatki na dofinansowanie zadań w ramach infrastruktury kolejowej realizowanych przez tę Spółkę,
  - zmiany formuły finansowania zadań drogowych jednostek samorządu terytorialnego; w roku 2018 zakończona została realizacja programów finansowanych z budżetu państwa pn. „Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019” oraz „Rządowy Program na rzecz Rozwoju oraz Konkurencyjności

Regionów poprzez Wsparcie Lokalnej Infrastruktury Drogowej". Ustawą z dnia 23 października 2018 r. został powołany Fundusz Dróg Samorządowych, jako nowy instrument wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w budowie, przebudowie lub remoncie dróg powiatowych i gminnych, w której przewidziano zasilenie ww. Funduszu z budżetu państwa w roku 2018, z możliwością wykorzystania środków w roku 2019. Konsekwencją powyższego w roku 2019 dodatkowych środków z budżetu państwa na Fundusz nie przekazywano,

- wydatkowania niższej kwoty na dofinansowanie zadań w ramach infrastruktury kolejowej realizowanych przez PKP Polskie Linie Kolejowe SA,
- 7) **700 Gospodarka mieszkaniowa** – realizacja wydatków w 2019 r. w przedmiotowym dziale wyniosła 767.550 tys. zł i była niższa r/r o 1.545.225 tys. zł (spadek o 66,8%). Niższe niż w 2018 r. wykonanie wydatków per saldo było spowodowane głównie:
- zmniejszeniem wydatków w obszarze mieszkalnictwa (część 18 - Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo) wynikało w głównej mierze ze zmiany modelu realizacji przedmiotowych zadań, tj. zakończenia bądź wygaszania programów mieszkaniowych m.in. „Mieszkanie dla Młodych”, „Rodzina na Swoim”, „Wykup odsetek od kredytów mieszkaniowych” oraz realizacji wstępnej fazy wdrażania w 2019 r. nowych programów mieszkaniowych,
  - przy jednoczesnym zwiększeniu wydatków w Budżetach wojewodów w szczególności z tytułu wydatków Skarbu Państwa na gospodarkę gruntami i nieruchomościami,
- 8) **710 Działalność usługowa** – realizacja wydatków na koniec 2019 roku wyniosła 474.966 tys. zł i była wyższa o 32.514 tys. zł, tj. o 7,3% w stosunku do roku 2018. Na wyższe wykonanie wydatków miało wpływ zwiększenie wydatków w głównej mierze związanych z:
- realizacją przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii m.in. zadań związanych z aktualizacją danych przestrzennych gromadzonych w centralnej części państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, takich jak:
    - pozyskanie danych satelitarnych dla potrzeb systemu ASG-EUPOS ze stacji referencyjnych, zarządzanych przez inne podmioty,
    - przegląd i inwentaryzacja podstawowej osnowy geodezyjnej na terenie kraju,
    - opracowanie cyfrowej ortofotomapy,
    - pozyskanie danych wysokościowych,
    - aktualizacja BDOT10k,
  - prowadzeniem prac Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej przy GGK,
  - zwiększeniem wynagrodzeń w 2019 r. w budżetach wojewodów,

- 9) **720 Informatyka** – realizacja wydatków w 2019 r. w przedmiotowym dziale wyniosła 24.386 tys. zł i była niższa r/r o 170.786 tys. zł (spadek o 87,5%). Niższe niż w 2018 r. wykonanie wydatków było głównie konsekwencją przede wszystkim zmiany sposobu realizacji zadań przez jednostki służb statystyki publicznej. Zrealizowane wydatki związane były z przetwarzaniem danych statystycznych, projektowaniem, programowaniem i eksploatacją systemów informatycznych,
- 10) **730 Szkolnictwo wyższe i nauka** – realizacja wydatków na koniec 2019 roku wyniosła 24.007.999 tys. zł i była wyższa o 1.279.952 tys. zł, tj. o 5,6% w stosunku łącznego wykonania wydatków w roku 2018 w dziale 730 – Nauka i 803 – Szkolnictwo wyższe (połączenie tych działów w nowy dział 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka było konsekwencją konsolidacji wydatków budżetu państwa na naukę i szkolnictwo wyższe, wprowadzonej na mocy ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce). Wyższe wykonanie wydatków w tym dziale związane było ze zwiększeniem planowanych w ustawie budżetowej na rok 2019 środków z tytułu:
- corocznej waloryzacji wydatków budżetu państwa na finansowanie szkolnictwa wyższego i nauki, określonej w art. 383 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce,
  - zabezpieczenia dodatkowych środków na zwiększenie wynagrodzeń pracowników uczelni.
- Zwiększone wydatki wykorzystane zostały przede wszystkim na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego oraz potencjału badawczego podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki,
- 11) **750 Administracja publiczna** – realizacja wydatków w roku 2019 w tym dziale wyniosła 15.401.275 tys. zł i r/r była wyższa o 1.300.156 tys. zł, tj. o 9,2%. Wzrost wydatków w roku 2019 związany był przede wszystkim z:
- implementacją planowanego na rok 2019 wzrostu wydatków na wynagrodzenia osobowe (co do zasady o 2,3%) oraz podwyższeniem wynagrodzeń pracowników urzędów wojewódzkich od dnia 1 lipca 2019 r.,
  - wzrostem części wynagrodzeniowej dotacji przekazywanych z budżetu państwa,
  - skutkami przechodzącymi dodatkowego wynagrodzenia rocznego oraz dodatkowego uposażenia rocznego żołnierzy,
  - wzrostem wydatków pochodnych od wynagrodzeń,
  - zwiększeniem składek do organizacji międzynarodowych.

Plan po zmianach w dziale Administracja publiczna w 2019 r. ustalony został na poziomie 15.643.537 tys. zł. Wykonanie wydatków w 2019 r. w przedmiotowym dziale stanowiło 98,5% planu po zmianach (niższe o 242.262 tys. zł), co było efektem niższej realizacji wydatków przeznaczonych głównie na:

- wydatki bieżące jednostek budżetowych,
- składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy,
- wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń (np. świadczenia rzeczowe wynikające z przepisów BHP) oraz wypłaty honorariów i wynagrodzeń bezosobowych,
- zakupy usług remontowych,
- podróże służbowe krajowe i zagraniczne,
- koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego oraz różne opłaty i składki,
- szkolenia członków korpusu służby cywilnej oraz pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej,
- zakup wyposażenia na rzecz placówek zagranicznych oraz niższego wykorzystania środków związanych z adaptacją i modernizacją siedzib Ambasad RP,
- potrzeby urzędów wojewódzkich,
- wykonanie prac projektowych i budowlanych w obiektach Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii/Ministerstwa Rozwoju,
- zadanie „Adaptacja nieużytkowanego poddasza kamienicy Lanciego na cele biurowe Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przy ul. Krakowskie Przedmieście 17,
- zakup środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych,

12) **751 Urzędy naczelných organów władzy państwowej kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa** – plan po zmianach w tym dziale w 2019 r. ustalony został na poziomie 3.073.282 tys. zł. Wykonanie wydatków w 2019 r. stanowiło 94,3% planu po zmianach (niższe o 174.683 tys. zł), co było rezultatem przede wszystkim niższego niż planowano wykorzystania środków:

- przeznaczonych na przygotowanie i przeprowadzenie przez Krajowe Biuro Wyborcze wyborów do Sejmu i Senatu RP oraz wyborów do Europarlamentu, głównie związanych z informatyzacją i oprogramowaniem, w tym spoty na wybory,
- zaplanowanych w związku ze zmianą kadencji Sejmu oraz oszczędności uzyskanych w wyniku postępowań przetargowych w Kancelarii Sejmu,
- na wynagrodzenia sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego w wyniku nieobsadzenia stanowisk orzeczniczych, wynikających z czasochłonnych i wieloinstancyjnych procedur weryfikacji kandydatów na stanowiska sędziowskie i asesorskie,
- przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji, w tym głównie przeznaczonych na projekt Telemetria Polska,
- o charakterze budowlanym przez Kancelarię Sejmu,
- w zakresie zadania pn.: „Informatyzacja postępowania sądowo-administracyjnego” oraz zadania pn.: „Prace budowlane w budynku WSA w Szczecinie przy ul. Łąziebnej 6” przez Naczelną Sąd Administracyjny,

- 13) **753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne** – realizacja wydatków w 2019 r. w przedmiotowym dziale wyniosła 88.093.616 tys. zł i była wyższa o 11.322.837 tys. zł (o 14,7%) r/r. Tak ukształtowany poziom zrealizowanych wydatków związany jest z uwzględnieniem:
- wpłaty środków z budżetu państwa do Funduszu Rezerwy Demograficznej w wysokości 8.736.459 tys. zł zgodnie z przepisami art. 1 pkt 7 ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 2473),
  - wyższych kwot dotacji z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Funduszu Emerytalno-Rentowego, których coroczna wysokość jest pochodną całościowej kondycji finansowej poszczególnych funduszy w danym roku budżetowym. Przedmiotowy wzrost dotacji wynikał przede wszystkim z wyższych kosztów transferów na rzecz ludności m. in w związku z przeprowadzoną waloryzacją kwotowo-procentową świadczeń emerytalno-rentowych,
- 14) **754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa** – realizacja wydatków w 2019 r. w przedmiotowym dziale wyniosła 18.682.565 tys. zł i była wyższa r/r o 2.248.432 tys. zł (o 13,7%). Wzrost wydatków wynika przede wszystkim z przyznanych dodatkowych środków na:
- podwyżki uposażeń funkcjonariuszy oraz wynagrodzeń pracowników cywilnych od 1 stycznia 2019 r. w związku z realizacją Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017-2020,
  - podwyżki uposażeń funkcjonariuszy od 1 stycznia 2019 r. w związku z zawartym Porozumieniem pomiędzy Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Stroną Społeczną reprezentowaną przez przedstawicieli związków zawodowych zrzeszających funkcjonariuszy służb resortu spraw wewnętrznych i administracji podpisanym w dniu 8 listopada 2018 r.,
  - podwyżki dla pracowników cywilnych od 1 lipca 2019 r.,
  - skutki podwyżek uposażeń funkcjonariuszy od 1 maja 2018 r.
- Ponadto w trakcie roku 2019 budżet w części 42 – Sprawy wewnętrzne został zwiększony dodatkowo o środki dla Policji tj. na wpłatę do Funduszu Wsparcia Policji w związku z realizacją zapisów ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019 oraz dla Ochotniczej Straży Pożarnej na realizację zadań wynikających z ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej,
- 15) **755 Wymiar sprawiedliwości** – realizacja wydatków w 2019 r. w przedmiotowym dziale wyniosła 13.556.304 tys. zł i r/r była wyższa o 1.015.777 tys. zł (o 8,1%). Wzrost ten był głównie wynikiem:

- zwiększonych wynagrodzeń sędziów, prokuratorów, asesorów i referendarzy sądowych w części 15 – Sądy powszechne, części 37 – Sprawiedliwość oraz części 88 – Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury poprzez wskaźnik wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w II kw., który na rok 2019 wyniósł 7,12%,
  - zwiększonego funduszu wynagrodzeń urzędników sądowych i prokuratury, asystentów sędziów i prokuratorów, kuratorów sądowych, pozostałych pracowników sądów i prokuratur oraz pracowników cywilnych Ministerstwa Sprawiedliwości o 5%,
  - skutków zwiększenia wynagrodzeń pracowników sądów i prokuratur, wynikających z Porozumienia zawartego w dniu 4 lipca 2019 r. pomiędzy Ministrem Sprawiedliwości – Prokuratorem Generalnym a przedstawicielami Sztabu Protestacyjnego Miasteczka Pracowników Sądów i Prokuratury, zgodnie z którym przekazano dodatkowe środki z budżetu państwa na podwyżki od 1 października 2019 r. w wysokości średnio 450 zł na etat w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury. Zgodnie z tym porozumieniem analogiczne podwyżki w sądach powszechnych zostały wygosparowane w ramach posiadanego budżetu,
  - zwiększonych uposażeń i wynagrodzeń funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz pracowników cywilnych Służby Więziennej w następstwie realizacji ustawy o ustanowieniu Programu modernizacji Służby Więziennej w latach 2017-2020 w związku z art. 14 ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019 oraz Porozumienia zawartego w dniu 19 listopada 2018 r. pomiędzy Ministrem Sprawiedliwości oraz Niezależnym Samorządowym Związkiem Zawodowym Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa,
- 16) **757 Obsługa długu publicznego** – realizacja wydatków w roku 2019 wyniosła 27.336.116 tys. zł i była niższa r/r o 2.150.174 tys. zł (mniej o 7,3%) głównie w konsekwencji spadku średniego oprocentowania długu przy przyroście wielkości obsługiwanego zadłużenia, większej skali prefinansowania potrzeb pożyczkowych następnego roku na przetargach zamiany oraz efektów przeprowadzonych w latach 2018-2019 transakcji swap wpływających na rozkład wydatków pomiędzy latami 2018-2020,
- 17) **758 Różne rozliczenia** – realizacja wydatków w 2019 r. w przedmiotowym dziale wyniosła 85.336.952 tys. zł i była wyższa r/r o 6.218.869 tys. zł (o 7,9%). Odnotowane zwiększenie wydatków było przede wszystkim efektem:
- uwzględnienia w kwocie części oświatowej subwencji ogólnej na 2019 r. środków na wzrost o 5% od dnia 1 stycznia 2019 r. średnich wynagrodzeń nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz środków z tytułu skutków przechodzących na 2019 r. podwyżki średnich wynagrodzeń nauczycieli wprowadzonych od dnia 1 kwietnia 2018 r. o 5,35%,

- dodatkowego zwiększenia o 1 mld zł kwoty części oświatowej subwencji ogólnej na 2019 r. z przeznaczeniem na wzrost średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego o 9,6% w okresie od dnia 1 września 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. oraz świadczenia na start dla nauczycieli stażystów,
  - wzrostu wydatków z tytułu części wyrównawczych subwencji ogólnej na 2019 r. r/r wynikającym ze zróżnicowanego wzrostu dochodów podatkowych, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w poszczególnych jednostkach danej grupy, a w szczególności w odniesieniu do gmin, których katalog dochodów podatkowych jest znacznie szerszy niż w przypadku powiatów i województw,
  - wyższej wpłaty składki do budżetu Unii Europejskiej w wyniku wyższego poziomu wydatków w budżecie UE na 2019 r. co przekłada się na wysokość składek dla państw członkowskich,
- 18) **853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej** – realizacja wydatków w 2019 r. w przedmiotowym dziale wyniosła 5.505.170 tys. zł i była wyższa o 846.479 tys. zł (o 18,2%) r/r. Przedmiotowy wzrost wynikał przede wszystkim ze zwiększonych wydatków na wypłatę renty socjalnej w związku z wyższą liczbą świadczeniobiorców oraz wzrostem wysokości przedmiotowego świadczenia w wyniku podniesienia od 1 marca 2019 r. kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy – w stosunku do której renta socjalna jest w pełni relacjonowana - do kwoty 1.100 zł,
- 19) **854 Edukacyjna opieka wychowawcza** – plan po zmianach w tym dziale w 2019 r. ustalony został na poziomie 432.138 tys. zł. Wykonanie wydatków w 2019 r. stanowiło 89,9% planu po zmianach i było niższe o 43.656 tys. zł. Niepełne wykorzystanie środków wynikało przede wszystkim z mniejszej niż zakładano liczby osób uprawnionych do uzyskania pomocy materialnej w formie stypendiów i zasiłków szkolnych oraz wypłaconych zasiłków losowych na cele edukacyjne,
- 20) **855 Rodzina** – realizacja wydatków w 2019 r. w przedmiotowym dziale wyniosła 48.827.914 tys. zł i była wyższa o 8.968.306 tys. zł (o 22,5%) w stosunku do roku 2018. Wzrost ten był głównie spowodowany wyższym wykonaniem w 2019 r. dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego m.in. na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej, innych zadań zleconych gminom oraz powiatom przeznaczonych na:
- Program „Rodzina 500+” z przeznaczeniem na świadczenia wychowawcze, na dodatki wychowawcze dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka oraz dodatki do zryczałtowanej kwoty i dodatki w wysokości świadczenia wychowawczego na dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Zgodnie ustawą z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw, Program „Rodzina 500+”

został rozszerzony i od 1 lipca 2019 r. świadczenie wychowawcze przysługuje na każde dziecko do 18 roku życia, bez kryterium dochodowego,

- wypłatę świadczeń rodzinnych, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego,
- opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne,
- realizację składek na ubezpieczenia społeczne, w tym za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, za osoby pobierające zasiłek macierzyński oraz za osoby zatrudnione jako nianie,
- wypłatę świadczenia dobry start w wysokości 300 zł na każde dziecko z przeznaczaniem na wydatki związane z edukacją szkolną.

Plan po zmianach w tym dziale w 2019 r. ukształtował się na poziomie 49.192.107 tys. zł. Wykonanie wydatków w 2019 r. stanowiło 99,3% planu (niższe o 364.193 tys. zł) i było efektem głównie niepełnego wykorzystania środków w stosunku do planu przeznaczonych na realizację:

- w ramach Programu „Rodzina 500 plus” świadczenia wychowawczego, dodatku wychowawczego, dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego oraz dodatku do zryczałtowanej kwoty stanowiących pomoc państwa w wychowywaniu dzieci,
- świadczeń rodzinnych, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, zasiłku dla opiekuna oraz na opłacanie składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz zasiłek dla opiekuna,
- rządowego programu „Dobry start” w zakresie wypłaty świadczenia w wysokości 300 zł z przeznaczaniem na wydatki związane z edukacją szkolną,
- zadań inwestycyjnych w ramach Resortowego Programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH plus” w szczególności w województwach: mazowieckim, dolnośląskim, zachodniopomorskim, podlaskim i warmińsko-mazurskim,

21) **900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska** – realizacja wydatków w 2019 r. w przedmiotowym dziale wyniosła 2.032.828 tys. zł i była wyższa r/r o 402.642 tys. zł (o 24,7%). Wzrost wydatków spowodowany był przede wszystkim:

- zwiększeniem dotacji dla Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- podwyższeniem wynagrodzeń pracownikom Inspekcji Ochrony Środowiska,

22) **921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego** – realizacja wydatków w 2019 r. w przedmiotowym dziale wyniosła 2.542.976 tys. zł i była wyższa r/r o 235.261 tys. zł (o 10,2%). Wzrost wydatków był przede wszystkim konsekwencją zwiększenia środków przyznanych na zadania inwestycyjne na potrzeby archiwów i muzeów. Dotyczy to głównie wydatków na budowę siedziby Archiwum Narodowego w Krakowie oraz budowę i wyposażenie Muzeum „Pamięć i Tożsamość” im. Św. Jana Pawła II w Toruniu.

Wykonanie wydatków budżetu państwa w 2019 r. według części

Wyszczególnienie	Wykonanie 2018	Ustawa budżetowa 2019	Plan po zmianach 2019	Wykonanie 2019	Wskaźniki	
					5/4	5/2
					%	
<i>1</i>	<i>w tys. zł</i>			<i>%</i>		
<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	
Ogółem	390.454.347	416.234.520	416.234.520	414.273.014	99,5	106,1
w tym:						
01 Kancelaria Prezydenta RP	190.384	199.882	197.682	196.621	99,5	103,3
02 Kancelaria Sejmu	521.152	575.563	533.919	481.918	90,3	92,5
03 Kancelaria Senatu	197.985	220.232	216.197	203.040	93,9	102,6
04 Sąd Najwyższy	108.056	158.171	146.076	140.375	96,1	129,9
05 Naczelny Sąd Administracyjny	448.183	524.788	495.098	478.800	96,7	106,8
06 Trybunał Konstytucyjny	33.723	37.100	36.870	35.921	97,4	106,5
07 Najwyższa Izba Kontroli	281.799	288.676	288.676	287.392	99,6	102,0
08 Rzecznik Praw Obywatelskich	38.563	40.883	40.883	40.767	99,7	105,7
09 Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	39.390	48.069	46.995	33.778	71,9	85,8
10 Urząd Ochrony Danych Osobowych	25.681	31.985	31.985	31.390	98,1	122,2
11 Krajowe Biuro Wyborcze	394.760	76.579	476.057	410.666	86,3	104,0
12 Państwowa Inspekcja Pracy	318.518	338.863	338.879	335.956	99,1	105,5
13 Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	345.372	342.143	344.157	340.560	99,0	98,6
14 Rzecznik Praw Dziecka	11.469	11.585	11.585	11.585	100,0	101,0
15 Sądy powszechne	7.329.220	8.128.345	8.105.566	8.047.071	99,3	109,8
16 Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	342.517	256.555	342.646	335.234	97,8	97,9
17 Administracja publiczna	37.671	35.335	43.473	42.409	97,6	112,6
18 Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo	2.230.182	772.416	644.977	627.863	97,3	28,2
19 Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe	9.178.623	7.178.032	7.669.831	7.631.830	99,5	83,1
20 Gospodarka	503.650	602.952	619.707	597.970	96,5	118,7
21 Gospodarka morska	522.197	571.659	633.534	612.362	96,7	117,3
22 Gospodarka wodna	1.195.446	1.155.296	1.519.082	1.502.321	98,9	125,7
23 Członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej	20.291	22.421	22.081	21.377	96,8	105,4
24 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3.687.700	3.876.219	4.085.273	4.029.016	98,6	109,3
25 Kultura fizyczna	289.562	287.214	300.112	298.791	99,6	103,2
26 Łączność	6.434	6.780	6.561	6.493	99,0	100,9
27 Informatyzacja	238.469	253.625	240.952	228.845	95,0	96,0
28 Szkolnictwo wyższe i nauka*	19.615.153	20.092.957	20.812.833	20.741.067	99,7	105,7
29 Obrona narodowa	41.852.865	44.042.902	43.467.896	43.442.777	99,9	103,8
30 Oświata i wychowanie	501.793	456.298	548.866	512.466	93,4	102,1
31 Praca	380.938	397.107	390.420	384.808	98,6	101,0
32 Rolnictwo	1.208.004	884.877	1.192.507	1.179.853	98,9	97,7
33 Rozwój wsi	6.615.207	3.220.827	4.875.425	4.846.531	99,4	73,3
34 Rozwój regionalny	1.868.314	1.739.487	2.150.850	1.994.835	92,7	106,8
35 Rynki rolne	40.477	39.133	39.501	38.920	98,5	96,2
37 Sprawiedliwość	5.073.163	5.141.660	5.375.696	5.363.658	99,8	105,7
39 Transport	14.125.888	10.420.464	10.062.637	10.022.059	99,6	70,9
40 Turystyka	60.722	60.934	61.050	60.751	99,5	100,0
41 Środowisko	521.446	412.985	704.483	681.484	96,7	130,7
42 Sprawy wewnętrzne	21.912.145	21.539.951	24.702.564	24.676.039	99,9	112,6
43 Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne	199.047	165.460	194.617	194.136	99,8	97,5
44 Zabezpieczenie społeczne	913.581	891.662	900.958	894.759	99,3	97,9
45 Sprawy zagraniczne	2.059.490	2.066.424	2.226.284	2.178.054	97,8	105,8
46 Zdrowie	8.228.979	5.420.838	8.480.423	8.375.180	98,8	101,8
47 Energia	316.216	360.382	311.983	308.480	98,9	97,6
48 Gospodarka Złożami Kopalni	1.559.077	582.661	925.237	916.247	99,0	58,8

Wyszczególnienie	Wykonanie 2018	Ustawa budżetowa 2019	Plan po zmianach 2019	Wykonanie 2019	Wskaźniki	
					5/4	5/2
					w tys. zł	
1	2	3	4	5	6	7
49 Urząd Zamówień Publicznych	32.796	34.613	34.450	33.447	97,1	102,0
50 Urząd Regulacji Energetyki	48.309	43.607	51.281	51.039	99,5	105,7
52 Krajowa Rada Sądownictwa	12.832	16.099	16.099	14.852	92,3	115,7
53 Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	74.007	77.965	78.507	75.914	96,7	102,6
54 Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych	82.620	53.648	117.761	117.336	99,6	142,0
56 Centralne Biuro Antykorupcyjne	227.079	203.999	207.336	207.332	100,0	91,3
57 Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego	727.404	616.676	631.197	631.073	100,0	86,8
58 Główny Urząd Statystyczny	425.391	434.499	496.992	493.402	99,3	116,0
59 Agencja Wywiadu	195.425	263.772	268.432	267.507	99,7	136,9
60 Wyższy Urząd Górniczy	60.457	62.957	63.641	63.638	100,0	105,3
61 Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej	57.921	57.482	60.940	60.886	99,9	105,1
62 Rybołówstwo	163.379	74.954	142.398	135.499	95,2	82,9
63 Rodzina	16.921	12.758	22.713	21.780	95,9	128,7
64 Główny Urząd Miar	164.480	155.791	155.804	155.169	99,6	94,3
65 Polski Komitet Normalizacyjny	32.454	34.723	34.276	33.467	97,6	103,1
66 Rzecznik Praw Pacjenta	13.587	14.114	14.127	14.127	100,0	104,0
67 Polska Akademia Nauk	81.925	83.138	83.138	82.743	99,5	101,0
68 Państwowa Agencja Atomistyki	32.895	32.924	34.497	34.413	99,8	104,6
69 Żegluga śródlądowa	19.527	25.503	23.548	22.792	96,8	116,7
70 Komisja Nadzoru Finansowego	213.791					
71 Urząd Transportu Kolejowego	36.823	36.637	39.033	38.901	99,7	105,6
72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	17.466.474	17.700.473	18.864.626	18.859.152	100,0	108,0
73 Zakład Ubezpieczeń Społecznych	48.621.637	60.447.813	58.241.030	58.133.671	99,8	119,6
74 Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej	48.429	50.005	50.909	50.698	99,6	104,7
75 Rządowe Centrum Legislacji	27.300	27.803	27.716	27.700	99,9	101,5
76 Urząd Komunikacji Elektronicznej	109.964	117.126	116.054	113.687	98,0	103,4
79 Obsługa długu Skarbu Państwa	29.486.290	29.200.000	27.346.000	27.336.116	100,0	92,7
80 Regionalne izby obrachunkowe	124.079	129.529	129.529	129.480	100,0	104,4
81 Rezerwa ogólna		237.500	4.908			
82 Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego	56.429.727	60.762.707	61.762.792	61.761.491	100,0	109,4
83 Rezerwy celowe		29.961.892	100.923			
84 Środki własne Unii Europejskiej	18.660.770	19.157.223	21.719.915	21.719.915	100,0	116,4
85 Budżety wojewodów	58.604.166	49.371.632	67.639.583	66.972.079	99,0	114,3
86 Samorządowe Kolegia Odwoławcze	131.101	131.150	136.250	135.173	99,2	103,1
88 Powszechnie jednostki organizacyjne prokuratury	2.434.889	2.625.431	2.655.038	2.654.923	100,0	109,0

* Część budżetowa "28 Nauka" otrzymała brzmienie "28 Szkolnictwo wyższe i nauka", natomiast część "38 Szkolnictwo wyższe" została uchylona zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 23 listopada 2018 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie klasyfikacji części budżetowych oraz określenia ich dysponentów (Dz.U. poz. 2208).

W 2018 r. realizacja wydatków w części 28 - Nauka wyniosła 6.699.346 tys. zł, natomiast w części 38 - Szkolnictwo wyższe 12.915.807 tys. zł

4.4. Wydatki według grup ekonomicznych

W 2019 r. wykonanie planu wydatków w poszczególnych grupach ekonomicznych z uwzględnieniem zmian wprowadzanych w trakcie wykonywania budżetu przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2018 r.	Ustawa budżetowa na 2019 r.	Plan po zmianach 2019 r.	Wykonanie 2019 r.	5:4	5:2
	w tys. zł				%	
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, w tym:	390.454.347	416.234.520	416.234.520	414.273.014	99,5	106,1
1. Dotacje i subwencje	211.287.236	222.579.619	234.048.782	233.329.136	99,7	110,4
2. Świadczenia na rzecz osób fizycznych	25.810.669	28.476.092	28.496.510	28.364.687	99,5	109,9
3. Wydatki bieżące jednostek budżetowych	72.065.224	81.440.065	78.815.883	78.197.306	99,2	108,5
4. Wydatki majątkowe	26.494.278	21.783.880	18.784.374	18.610.437	99,1	70,2
5. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa	29.486.217	29.199.900	27.345.893	27.336.009	100,0	92,7
6. Środki własne Unii Europejskiej	18.660.770	22.207.223	21.719.915	21.719.915	100,0	116,4
7. Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej*	6.649.952	10.547.741	7.023.164	6.714.370	95,6	101,0

* Wiersz ten obejmuje wydatki budżetu państwa na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków europejskich, finansowanie projektów pomocy technicznej, projektów z udziałem środków otrzymywanych od państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) oraz wydatki na projekty z udziałem innych środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej nie ujętych w budżecie środków europejskich.

Struktura wydatków budżetu państwa w 2018 r. i 2019 r. przedstawiała się następująco:

	2018 r.	2019 r.
Dotacje i subwencje	54,1	56,3
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	6,6	6,8
Wydatki bieżące jednostek budżetowych	18,5	18,9
Wydatki majątkowe	6,8	4,5
Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa	7,6	6,6
Środki własne Unii Europejskiej	4,8	5,2
Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej	1,7	1,6
Wydatki budżetu państwa ogółem	100,0	100,0

W 2019 r. udział poszczególnych grup wydatków w wydatkach ogółem w porównaniu do roku 2018:

- wzrósł w grupie: dotacji i subwencji o 2,2 pkt proc., wydatki bieżące jednostek budżetowych o 0,4 pkt proc., środki własne Unii Europejskiej o 0,4 pkt proc. oraz świadczenia na rzecz osób fizycznych o 0,2 pkt proc.,
- zmniejszył się w grupie: wydatki majątkowe o 2,3 pkt proc., wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa o 1 pkt proc. oraz współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej o 0,1 pkt proc.

<i>w tys. zł</i>	Wykonanie 2018 r.	Wykonanie 2019 r.	Różnica
Ogółem, w tym:	390.454.347	414.273.014	23.818.667
1. Dotacje i subwencje	211.287.236	233.329.136	22.041.899
2. Świadczenia na rzecz osób fizycznych	25.810.669	28.364.687	2.554.018
3. Wydatki bieżące jednostek budżetowych	72.065.224	78.197.306	6.132.082
4. Wydatki majątkowe	26.494.278	18.610.437	-7.883.841
5. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa	29.486.217	27.336.009	-2.150.208
6. Środki własne Unii Europejskiej	18.660.770	21.719.915	3.059.145
7. Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej	6.649.952	6.714.370	64.419

Największy wzrost zrealizowanych wydatków r/r miał miejsce w grupie dotacji i subwencji i wyniósł 22.041.899 tys. zł, tj. o 10,4%. Wzrost wydatków w przedmiotowej grupie wynikał głównie z:

- rozszerzenia od 1 lipca 2019 r. Programu „Rodzina 500+” zgodnie z ustawą z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw, tj. przyznania świadczenia wychowawczego na każde dziecko do 18 roku życia, bez kryterium dochodowego,
- uwzględnienia wpłaty środków z budżetu państwa do Funduszu Rezerwy Demograficznej zgodnie z przepisami art. 1 pkt 7 ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 2473),
- przekazania wyższych kwot dotacji z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Funduszu Emerytalno-Rentowego KRUS, których coroczna wysokość jest pochodną prognozowanej całościowej kondycji finansowej funduszy w danym roku budżetowym. Przedmiotowy wzrost był wynikiem przede wszystkim wyższych kosztów

transferów na rzecz ludności m. in w związku z coroczną waloryzacją świadczeń emerytalno-rentowych,

- wyższej realizacji wydatków ujmowanych w części oświatowej subwencji ogólnej na 2019 r. w związku ze wzrostem o 5% od dnia 1 stycznia 2019 r. średnich wynagrodzeń nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz sfinansowaniem skutków przechodzących podwyżki wynagrodzeń od dnia 1 kwietnia 2018 r. o 5,35%. Dodatkowo w związku z realizacją: podwyżki średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego o 9,6% w okresie od dnia 1 września 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. oraz świadczenia na start dla nauczycieli stażystów.

Wzrosła również realizacja wydatków bieżących jednostek budżetowych – w 2019 r. była wyższa w stosunku do roku 2018 o 6.132.082 tys. zł, tj. o 8,5% i związana była między innymi ze wzrostem:

- wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej,
- środków w zakresie wydatków obronnych przeznaczonych głównie na podwyżki uposażeń żołnierzy zawodowych i wynagrodzeń pracowników wojska oraz kontynuację procesu przebudowy i modernizacji Sił Zbrojnych,
- środków na uposażenia funkcjonariuszy służb podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, w tym wynikających z ustawy o ustanowieniu „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020”, a także wzrostem wynagrodzeń pracowników cywilnych tych formacji, w tym również wynikających z ww. ustawy,
- środków na wynagrodzenia sędziów, prokuratorów, asesorów i referendarzy sądowych - zgodnie z regulacjami ustawowymi określającymi wskaźnik ich wzrostu, a także wzrostu wynagrodzeń pozostałych pracowników sądów i prokuratur, pracowników cywilnych Ministerstwa Sprawiedliwości oraz funkcjonariuszy i pracowników cywilnych Służby Więziennej,
- wydatków na wynagrodzenia i uposażenia funkcjonariuszy Krajowej Administracji Skarbowej.

Istotnie wyższy poziom realizacji wydatków w 2019 roku odnotowany został również w grupie wydatków środki własne Unii Europejskiej i był wyższy r/r o 3.059.145 tys. zł, tj. o 16,4%. Różnica była przede wszystkim efektem wzrostu poziomu budżetu UE oraz poboru ceł, a także rozliczeń za lata poprzednie dokonanych w 2018 roku.

Wyższe o 2.554.018 tys. zł, tj. o 9,9% było również wykonanie wydatków roku 2019 w stosunku do roku 2018 w grupie wydatków świadczenia na rzecz osób fizycznych. Przedmiotowy wzrost był przede wszystkim konsekwencją:

- waloryzacji emerytur i rent od 1 marca 2019 r. wskaźnikiem waloryzacji wynoszącym 102,86% z dodatkowo wprowadzoną minimalną gwarantowaną podwyżką świadczenia na poziomie 70 zł dla służb mundurowych, wzrostem liczby świadczeniobiorców w tej grupie, ponadto w maju 2019 r. wypłacone zostało jednorazowe świadczenie pieniężne tzw. Emerytura +,
- zwiększonych wydatków na wypłatę renty socjalnej w związku z wyższą liczbą świadczeniobiorców oraz wzrostem wysokości świadczenia (waloryzacja oraz podwyższenie wysokości świadczenia do kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, tj. do 1.100 zł),
- wypłaty uzupełniającego świadczenia rodzicielskiego dla osób, które wychowały co najmniej 4 dzieci i z tytułu długoletniego zajmowania się potomstwem nie wypracowały emerytury w wysokości odpowiadającej co najmniej kwocie najniższej emerytury, na mocy ustawy z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym (Dz.U. z 2019 r. poz. 303),
- podwyżki uposażeń żołnierzy oraz wzrostu stanów średniorocznych, należności żołnierzy powiązanych ze wzrostem najniższego uposażenia (należność zagraniczna żołnierzy, gratyfikacja urlopowa), należności przeniesieniowych i osiedleniowych, zasiłku na zagospodarowanie, a także uposażeń żołnierzy niezawodowych (głównie Terytorialnej Służby Wojskowej).

Znaczący spadek w porównaniu do roku 2018 odnotowano w zakresie wydatków majątkowych w wysokości 7.883.841 tys. zł, tj. o 29,8%. Niższe wykonanie wydatków majątkowych w roku 2019 determinowane było przede wszystkim:

- znaczącym zwiększeniem planu wydatków majątkowych w trakcie realizacji budżetu 2018 w zakresie dodatkowego:
  - sfinansowania w 2018 r. kosztów zmiany struktury właścicielskiej Skarbu Państwa w Spółce PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., czego konsekwencją było niższe w 2019 r. zapotrzebowanie na wydatki na dofinansowanie zadań w ramach infrastruktury kolejowej realizowanych przez tę Spółkę,
  - wsparcia obszaru modernizacji technicznej Sił Zbrojnych, a w szczególności na realizację "Przeciwlotniczego i przeciwrakietowego zestawu rakietowego średniego zasięgu Wisła",
- zmniejszeniem wydatków planowanych w ustawie budżetowej do realizacji w tej grupie ekonomicznej w wyniku blokad lub wewnętrznych przeniesień i relokację tych środków m.in. na: dotację celową dla Funduszu Dróg Samorządowych, zasilenie rezerwy celowej utworzonej na podstawie art. 24d ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019 (Dz.U. poz. 2435 ze zm.), z której dokonywane były wpłaty na fundusz zapasowy Narodowego Funduszu

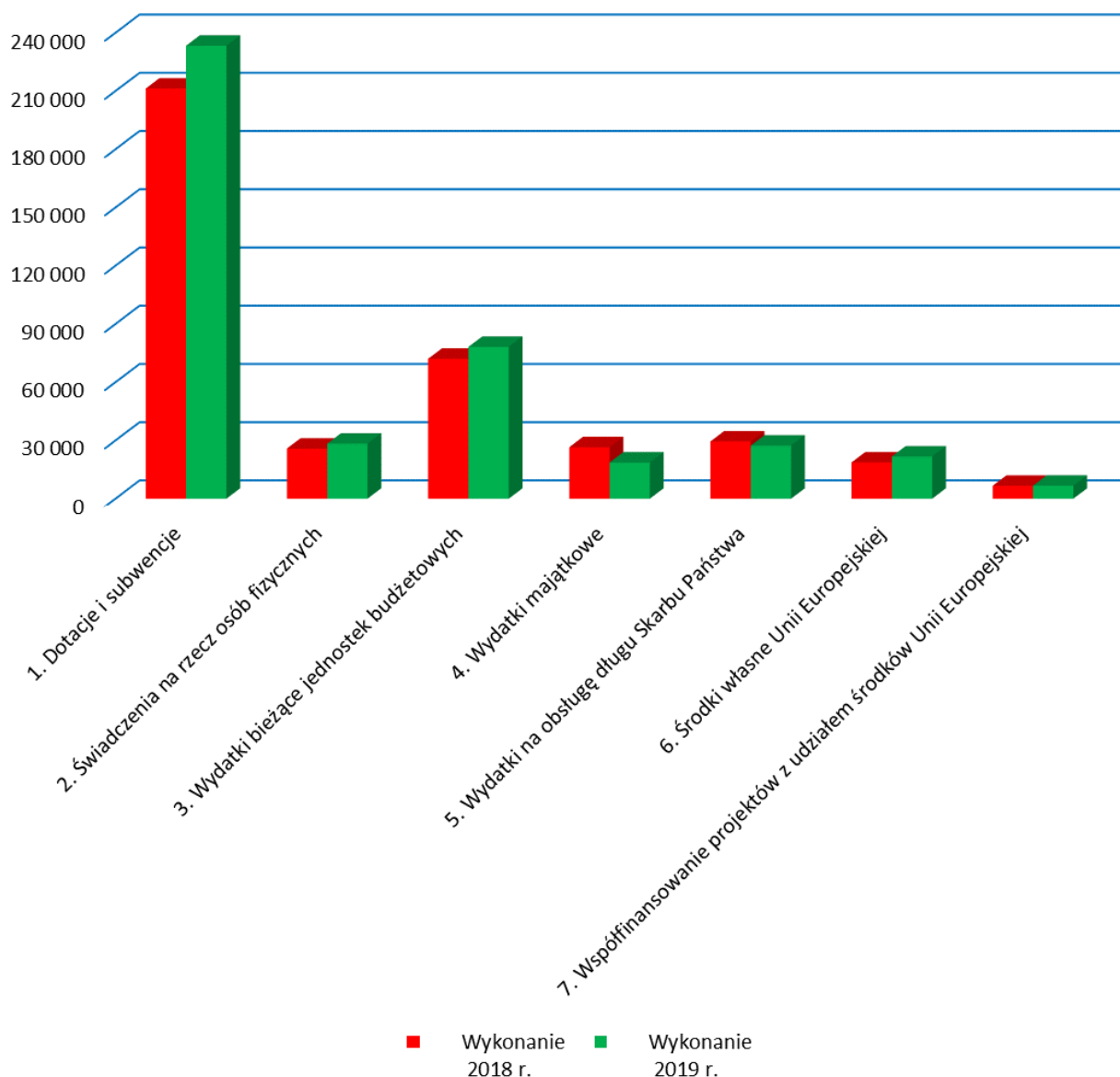
Zdrowia, fundusz centralny Funduszu Wsparcia Policji oraz realizację programu Rodzina 500+,

- zmianą formuły finansowania w 2019 r. inwestycyjnych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego z zakresu dróg gminnych i powiatowych.

Zrealizowany poziom wydatków w grupie wydatków na obsługę długu Skarbu Państwa był niższy o 2.150.208 tys. zł, tj. o 7,3% mniej niż w 2018 r. Było to wypadkową głównie spadku średniego oprocentowania długu przy przyroście wielkości obsługiwanego zadłużenia, większej skali prefinansowania potrzeb pożyczkowych następnego roku na przetargach zamiany oraz efektów przeprowadzonych w latach 2018-2019 transakcji swap, wpływających na rozkład wydatków pomiędzy latami 2018-2020.

W zakresie budżetu środków krajowych ujęte są również wydatki na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków europejskich, finansowanie projektów pomocy technicznej, projektów z udziałem środków otrzymywanych od państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) oraz wydatki na projekty z udziałem innych środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej nie ujętych w budżecie środków europejskich. Realizacja wydatków w tej grupie w 2019 roku była nieznacznie wyższa o 64.419 tys. zł, tj. o 1% w porównaniu do roku 2018.

Realizacja wydatków w latach 2018-2019 w poszczególnych grupach (w mln zł)

W trybie art. 171 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych dysponenci części budżetowych upoważnieni są do dokonywania przeniesień wydatków między rozdziałami i paragrafami klasyfikacji wydatków w ramach danej części i działu.

W konsekwencji spowodowało to przesunięcia środków między grupami wydatków.

Zwiększony został (per saldo) plan wydatków w grupie dotacje i subwencje o 11.469.163 tys. zł oraz w grupie świadczenia na rzecz osób fizycznych o 20.418 tys. zł.

Zmniejszony natomiast (per saldo) został plan w grupach:

- współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej o 3.524.577 tys. zł,

- wydatki majątkowe o 2.999.506 tys. zł,
- wydatki bieżące jednostek budżetowych o 2.624.182 tys. zł,
- wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa o 1.854.007 tys. zł,
- środki własne Unii Europejskiej o 487.308 tys. zł.

Szczegóły dotyczące realizacji wydatków w poszczególnych grupach ekonomicznych zostały opisane w dalszej części materiału.

4.4.1. Dotacje i subwencje

Łączną kwotę dotacji i subwencji w wydatkach budżetu państwa ogółem prezentuje poniższa tabela z wyszczególnieniem dotacji i subwencji realizowanych w grupie wydatków majątkowych omawianych w podrozdziale 4.4.4. oraz w grupie współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej omówionych w podrozdziale 4.4.7.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2018 r.	Ustawa budżetowa na 2019 r.	Plan po zmianach na 2019 r.	Wykonanie 2019 r.	5:4
	w tys. zł				%
1	2	3	4	5	6
Dotacje i subwencje z budżetu państwa ogółem, z tego:	223.057.605	229.582.094	243.827.329	242.813.194	99,6
1. Dotacje z budżetu państwa	166.575.905	153.531.893	164.269.429	163.256.740	99,4
1.1. bieżące	155.096.688	146.529.418	154.775.743	154.057.545	99,5
1.2. majątkowe	5.974.020	2.935.601	3.740.794	3.668.732	97,9
1.3. współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej	5.505.198	4.066.874	5.752.891	5.530.463	96,1
2. Subwencje z budżetu państwa	56.481.700	76.050.201	79.557.901	79.556.454	100,0
2.1. bieżące*	56.190.549	76.050.201	79.273.038	79.271.591	100,0
2.2. majątkowe	291.151		284.863	284.863	100,0

*) Kwota uwzględnia subwencje dla partii politycznych i subwencje na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego i badawczego dla jednostek systemu szkolnictwa wyższego i nauki.

W tej części sprawozdania przedstawione zostało omówienie realizacji bieżących dotacji i subwencji z budżetu państwa, tj. pkt 1.1 i 2.1 powyższej tabeli.

Ogólne dane o bieżących dotacjach i subwencjach przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2019 r.	Plan po zmianach 2019 r.	Wykonanie 2019 r.	4:3
	w tys. zł ¹			%
1	2	3	4	5
Ogółem	222.579.619	234.048.782	233.329.136	99,7
1. Subwencja dla jednostek samorządu terytorialnego	60.762.707	61.477.929	61.476.629	100,0
- część oświatowa subwencji ogólnej	45.907.494	46.907.494	46.906.599	100,0
- pozostała subwencja	14.855.213	14.570.435	14.570.029	100,0
2. Dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego	42.748.899	59.565.746	59.011.979	99,1
- dotacje dla gmin	16.216.090	21.822.559	21.479.530	98,4
- dotacje dla powiatów	4.752.566	5.402.407	5.341.465	98,9
- dotacje dla samorządu województwa	780.243	1.021.953	1.011.790	99,0
- świadczenie wychowawcze, dodatek wychowawczy, dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego oraz dodatek do zryczałtowanej kwoty stanowiącej pomoc państwa w wychowywaniu dzieci (Program "Rodzina 500+")	21.000.000	31.318.827	31.179.193	99,6
3. Dotacje do funduszy celowych	68.327.537	58.686.609	58.681.676	100,0
- Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	49.390.438	38.924.954	38.924.954	100,0
- Fundusz Emerytur Pomostowych ²	817.961			
- Fundusz Emerytalno-Rentowy	17.368.778	18.515.764	18.510.831	100,0
- Fundusz Prewencji i Rehabilitacji	5.000	5.000	5.000	100,0
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	745.360	740.891	740.891	100,0
- Fundusz Dróg Samorządowych		500.000	500.000	100,0

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2019 r.	Plan po zmianach 2019 r.	Wykonanie 2019 r.	4:3
	w tys. zł ¹			%
1	2	3	4	5
4. Subwencje dla podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki	15.235.521	17.745.592	17.745.446	100,0
- jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych	15.028.557	16.848.098	16.847.951	100,0
- jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych	206.964	897.495	897.494	100,0
Dotacje na finansowanie ustawowo określonych zadań bieżących				
5. realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych, w tym:	4.766.600	4.959.734	4.924.099	99,3
- ratownictwo medyczne	2.156.832	2.158.374	2.145.972	99,4
- świadczenia wysokospecjalistyczne	543.615	532.453	521.338	97,9
- Agencja Mienia Wojskowego	790.738	863.497	863.497	100,0
- Wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego	188.204	188.638	188.604	100,0
- publiczna służba krwi	91.038	107.957	107.379	99,5
- państwowe instytucje kultury	77.200	83.556	81.866	98,0
6. Dotacje przedmiotowe	669.416	673.089	668.808	99,4
- jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych	12.798	7.299	7.216	98,9
- jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych	656.618	665.790	661.592	99,4
7. Dotacje podmiotowe	10.602.827	9.519.649	9.483.772	99,6
- jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, z tego:	5.475.672	5.185.289	5.153.284	99,4
- jednostki systemu szkolnictwa wyższego i nauki	2.561.763	2.074.146	2.071.446	99,9
- instytucje kultury	1.106.037	1.221.297	1.216.569	99,6
- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej	117.545	141.367	141.367	100,0
- pozostałe jednostki, w tym:	1.690.327	1.748.480	1.723.902	98,6
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	1.142.206	1.100.832	1.089.096	98,9
- Agencja Rezerw Materiałowych	69.081	68.681	68.681	100,0
- jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych	5.127.155	4.334.359	4.330.489	99,9
8. Pomoc zagraniczna ³		39.924	39.285	98,4
Dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych				
9. i konserwatorskich obiektów zabytkowych przekazane jednostkom zaliczanym i niezaliczanym do sektora finansów publicznych	189.988	233.306	231.976	99,4
Dotacje celowe na zadania zlecone pozostałym jednostkom sektora finansów publicznych	4.724.995	4.966.798	4.934.346	99,3
10. Dotacje dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	1.816.143	2.979.888	2.938.074	98,6
- fundacje	118.800	189.353	186.859	98,7
- stowarzyszenia	381.746	493.904	485.999	98,4
- pozostałe jednostki	1.315.597	2.296.630	2.265.216	98,6
12. Inne transfery w sektorze finansów publicznych w tym:		12.330.323	12.330.323	100,0
- Fundusz Rezerwy Demograficznej		8.736.459	8.736.459	100,0
- Narodowy Fundusz Zdrowia		2.693.676	2.693.676	100,0
- Fundusz Wsparcia Policji		900.000	900.000	100,0
13. Rozliczenia z bankami	650.977	499.169	497.748	99,7
14. Subwencje dla partii politycznych	51.973	49.517	49.517	100,0
15. Zwrot kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty ZUS i KRUS, dotacja dla Funduszu Kościelnego	265.626	315.059	309.872	98,4
16. Rekompensaty utraconych dochodów w podatkach i opłatach lokalnych		5.588	5.588	100,0
17. Rezerwy	11.766.410	865		

¹ Ewentualne różnice (o 1 tys. zł) wynikają z zaokrągleń do pełnych tysięcy.

² W 2019 r. nie zaistniała konieczność przekazania dotacji uzupełniającej do Funduszu Emerytur Pomostowych z uwagi na dokonanie w 2018 r. dodatkowej wpłaty z budżetu państwa do Funduszu w wysokości 1.000.000 tys. zł na mocy ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018 (Dz.U. z 2018 r. poz. 2383).

³ W ustawie budżetowej na rok 2019 dotacje przeznaczone na pomoc zagraniczną były zaplanowane w rezerwach celowych.

W 2019 r. największą pozycję wśród tej grupy wydatków stanowiły subwencje (26,3%) i dotacje (25,3%) na realizację zadań bieżących jednostek samorządu terytorialnego – łącznie 51,6%, a następnie dotacje dla funduszy celowych – 25,1%, subwencje dla podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki – 7,6% wydatków całej grupy. Na pozostałe dotacje wydatkowano 15,7% środków zaliczanych do tej grupy wydatków.

W 2019 r. wykonanie wydatków w grupie ekonomicznej dotacji i subwencji w stosunku do planu po zmianach było niższe o 719.646 tys. zł, tj. o 0,3%, co było spowodowane niższą od planowanej realizacją wydatków głównie na:

- dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego – o 553.767 tys. zł, tj. o 0,9%, w tym o 343.028 tys. zł na dotacje dla gmin (w szczególności przeznaczone na: świadczenia rodzinne; świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego; świadczenie wychowawcze; pomoc materialną dla uczniów o charakterze socjalnym),
- dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom, stowarzyszeniom i pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych – o 41.814 tys. zł, tj. o 1,3%,
- dotacje podmiotowe – o 35.876 tys. zł, tj. o 0,4%,
- dotacje na finansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych – o 35.635 tys. zł, tj. o 0,7%.
- dotacje celowe na zadania zlecone pozostałym jednostkom sektora finansów publicznych – o 32.451 tys. zł, tj. o 0,7%.

Niższe wykorzystanie dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego zostało omówione w dalszej części tego podrozdziału w pkt 4.4.1.1. Subwencje i dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego.

Dotacje celowe w grupie wydatków na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom, stowarzyszeniom i pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych były w 2019 r. niższe od planowanych o 1,3%. Największa różnica wykonania w stosunku do planu w tej grupie wystąpiła w dotacjach dla pozostałych jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych przeznaczonych na:

- 1) tworzenie i funkcjonowanie żłobków – niepełne wykorzystanie środków zaplanowanych na ten cel w ustawie budżetowej na 2019 r. (rezerwa celowa poz. 58 Środki na realizację ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3) była konsekwencją mniejszej niż zakładano liczby podmiotów realizujących zadania w ramach programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Maluch+” 2019,
- 2) realizację zadań w sektorze górnictwa węgla kamiennego. Niewykorzystanie w całości środków zaplanowanych na te zadania w budżecie na 2019 r. wynikało m.in. z:

- niższego od planu wykorzystania środków na zadania wykonywane w trakcie likwidacji kopalń z powodu: nierozstrzygnięcia bądź korzystniejszego niż założono rozstrzygnięcia postępowań przetargowych; odstąpienia od realizacji części zadań związanych z opracowaniem dokumentacji z uwagi na przedłużające się procedury przetargowe; niewykonania likwidacji obiektów pogórnich z powodu niewywiązywania się firm zewnętrznych z zawartej umowy; niższych nakładów na energię i usługi w zakresie utrzymania obiektów i wykonywania prac zabezpieczających,
- niższego od planu wykorzystania środków na urlopy górnicze oraz urlopy dla pracowników zakładu przeróbki mechanicznej węgla z powodu: mniejszej niż założono liczby pracowników, którzy skorzystali ze świadczeń osłonowych; obniżenia wysokości należnych świadczeń dla osób uprawnionych; utraty przez te osoby prawa do świadczenia,

3) pozostałą działalność urzędów naczelnich organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa – środki te nie zostały w całości wykorzystane w stosunku do planu w związku z niepełnym wykorzystaniem kwot dotacji celowych przez podmioty realizujące zadania publiczne w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą.

Na niższe wykorzystanie dotacji podmiotowych istotny wpływ miała niepełna realizacja dotacji podmiotowych dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych (niższa o 0,6%). Było to efektem niepełnej realizacji dotacji m.in. dla Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w związku z weryfikacją potrzeb w zakresie kosztów bieżącego funkcjonowania Centrali i jednostek terenowych Agencji.

Wykonanie dotacji na finansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych było mniejsze o 0,7%, w stosunku do planu po zmianach i wiązało się m.in. z niepełnym wykorzystaniem środków, które były przeznaczone dla Narodowego Funduszu Zdrowia na:

- finansowanie zadań zespołów ratownictwa medycznego (m.in. w związku z rozliczeniem wynagrodzeń przez jednostki realizujące czynności w zakresie ratownictwa medycznego na podstawie aktualnego stanu etatów),
- realizację świadczeń wysokospecjalistycznych (na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 listopada 2019 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu świadczeń wysokospecjalistycznych oraz warunków ich realizacji (Dz. U. z 2019 poz. 2223), część świadczeń utraciła charakter świadczeń wysokospecjalistycznych, jednakże w celu zapewnienia dostępności do ich realizacji, kontynuowane było finansowanie przez Narodowy Fundusz Zdrowia).

Niższa realizacja dotacji celowych na zadania zlecone pozostałym jednostkom sektora finansów publicznych o 0,7% w stosunku do wielkości planowanych była spowodowana m.in. niepełnym wykorzystaniem środków przeznaczonych dla:

- 1) Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, w konsekwencji dokonanych przez beneficjentów zmian w harmonogramach realizacji projektów oraz przesunięć przez agencję terminów rozstrzygnięć niektórych nowych programów i konkursów na kolejny rok, co skutkowało niższą niż planowano realizacją zadań,
- 2) Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na sfinansowanie:
  - dopłat do oprocentowania kredytów bankowych i częściowa spłata kapitału kredytów,
  - dopłat do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie kosztów wznowienia produkcji oraz odtworzenia środków trwałych w przypadku wystąpienia szkód.

4.4.1.1. Subwencje i dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego

W 2019 r. łączne wydatki na subwencje i dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 120.488.607 tys. zł, wobec 105.950.887 tys. zł w roku 2018, tj. wykonanie w roku 2019 było wyższe o 14.537.720 tys. zł na co składa się zwiększenie dotacji per saldo o 9.199.668 tys. zł i zwiększenie subwencji per saldo o 5.338.053 tys. zł (omówione w dalszej części tego podrozdziału).

Wydatki na subwencje i dotacje jednostek samorządu terytorialnego na zadania bieżące stanowiły w 2019 r. 29,1% wydatków ogółem budżetu państwa oraz 5,3% PKB, podczas gdy w 2018 r. udziały te kształtowały się odpowiednio – 27,1% oraz 5% PKB.

Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego

Zasady ustalania subwencji ogólnych dla jednostek samorządu terytorialnego reguluje ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 23, z późn. zm.).

Przedmiotowe wydatki realizowane są w części 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego. Wykonanie wydatków planowanych na 2019 r. wraz z porównaniem analogicznych wydatków zrealizowanych w 2018 r. przedstawia następujące zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2018 r.	Ustawa budżetowa na 2019 r.	Budżet po zmianach 2019 r.	Wykonanie 2019 r.	5:4	5:2
	w tys. zł				%	
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem:	56.429.727	60.762.707	61.762.792	61.761.491	100,0	109,4
Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego	43.075.129	45.907.494	46.907.494	46.906.599	100,0	108,9
Uzupełnienie subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego*	548.167	335.999	640.512	640.512	100,0	116,8
Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla gmin	7.448.414	8.190.531	8.131.735	8.131.332	100,0	109,2
Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla powiatów	2.080.887	2.342.625	2.342.625	2.342.625	100,0	112,6
Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla województw	1.177.801	1.392.732	1.392.732	1.392.732	100,0	118,2
Część rekompensująca subwencji ogólnej dla gmin	2.014		85	85	100,0	4,2
Część równoważąca subwencji ogólnej dla gmin	448.814	699.991	454.274	454.273	100,0	101,2
Część równoważąca subwencji ogólnej dla powiatów	1.272.148	1.383.965	1.383.965	1.383.964	100,0	108,8
Część regionalna subwencji ogólnej dla województw	376.353	509.370	509.370	509.369	100,0	135,3

*) W pozycji tej prezentowane są także wydatki majątkowe w wysokości: kol. 2 – 291.151 tys. zł; kol. 4 i 5 – 284.863 tys. zł; Po ich wyłączeniu wykonanie subwencji dla jednostek samorządu terytorialnego w grupie dotacji i subwencji wynosi w kol. 2 – 56.138.576 tys. zł, kol. 4 – 61.477.929 tys. zł i w kol. 5 – 61.476.628 tys. zł.

W 2019 r. wydatki planowane w części 82 - Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego, zostały wykonane prawie w 100% planu po zmianach.

Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego

Środki części oświatowej subwencji ogólnej przeznaczane są na realizację zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie szkół i placówek, a także na dotowanie szkół i placówek niepublicznych oraz publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego oraz przez osoby fizyczne.

Zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustalana jest corocznie w ustawie budżetowej. Kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej,

nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych (art. 28 ust. 1 ustawy).

Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na 2019 r. (po zmianach) wynosiła 46.907.494 tys. zł.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 46.906.599 tys. zł, z tego dla:

– gmin	21.979.137 tys. zł,
– powiatów	8.564.474 tys. zł,
– miast na prawach powiatu	15.753.221 tys. zł,
– województw	609.767 tys. zł.

Różnica między kwotą części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na 2019 r. (po zmianach), a kwotą przekazaną na rachunki jednostek samorządu terytorialnego wynika z faktu, że 31 grudnia 2019 r. dwie jednostki samorządu terytorialnego dokonały wpłaty na rachunek Ministerstwa Finansów kwoty w łącznej wysokości 895 tys. zł tytułem zwrotu nienależnej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej za rok 2019, tj. Gmina Skąpe w wysokości 47 tys. zł oraz Powiat Łęczycki w wysokości 848 tys. zł.

W przekazanych na rachunki jednostek samorządu terytorialnego kwotach ujęte są również środki przekazane z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej, tworzonej zgodnie z art. 28 ust. 2 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w łącznej wysokości 199.436 tys. zł.

W trakcie roku budżetowego rezerwa części oświatowej subwencji ogólnej została zwiększona o kwotę 11.805 tys. zł w związku ze zmniejszeniami części oświatowej subwencji ogólnej dla 44 jednostek samorządu terytorialnego (art. 37 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

Zmniejszenie części oświatowej subwencji ogólnej na 2019 r. dotyczyło:

– 40 gmin na kwotę	11.360 tys. zł,
– 2 powiatów na kwotę	368 tys. zł,
– 2 miast na prawach powiatu na kwotę	77 tys. zł.

W świetle przepisu art. 28 ust. 3 i 4 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, rezerwą części oświatowej subwencji ogólnej dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego. Podział rezerwy tej części subwencji następuje nie później niż do dnia 30 listopada każdego roku.

Zgodnie z „Kryteriami podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2019”, przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu

i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek Ministra Edukacji Narodowej – rozdysonował do dnia 30 listopada 2019 r. środki w wysokości 199.436 tys. zł (co stanowi 100% środków ww. rezerwy), z tego dla:

– gmin	127.056 tys. zł,
– powiatów	29.706 tys. zł,
– miast na prawach powiatu	42.485 tys. zł,
– województw	189 tys. zł.

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- 1) dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegającego na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w stosunku do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2019 r. – w kwocie 70.557 tys. zł, co stanowi 35,4% rozdzielonej kwoty,
- 2) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków zdarzeń losowych w budynkach szkół (placówek) publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego – w kwocie 1.273 tys. zł, co stanowi 0,6% rozdzielonej kwoty,
- 3) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela albo przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy – Karta Nauczyciela w związku z art. 225 lub z art. 226 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę - Prawo Oświatowe lub z art. 20 ww. ustawy Karta Nauczyciela – w kwocie 19.738 tys. zł, co stanowi 9,9% rozdzielonej kwoty,
- 4) dofinansowanie wyposażenia w pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji podstawy programowej z przedmiotów przyrodniczych w szkołach podstawowych – w kwocie 72.748 tys. zł, co stanowi 36,5% rozdzielonej kwoty,
- 5) dofinansowanie doposażenia publicznych szkół i placówek prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego, w zakresie pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych budynkach, nowych pomieszczeń do nauki pozyskanych w wyniku adaptacji oraz pomieszczeń dla szkół rozpoczynających kształcenie w nowych zawodach - w kwocie 31.663 tys. zł, co stanowi 15,9% rozdzielonej kwoty,
- 6) korektę części oświatowej subwencji ogólnej z tytułu błędów statystycznych – w kwocie 1.008 tys. zł, co stanowi 0,5% rozdzielonej kwoty,
- 7) dofinansowanie innych zadań o jednorazowym charakterze nieuwzględnionych w części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2019 w zakresie świadczeń na start dla nauczycieli stażystów – w kwocie 2.449 tys. zł, co stanowi 1,2% rozdzielonej kwoty.

Ponadto w ustawie budżetowej na rok 2019 w części 83 – Rezerwy celowe, w poz. 52 zaplanowane zostały środki na zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego w wysokości 1.415.000 tys. zł, uwzględniającej ustalony w art. 110 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 17, z późn. zm.) maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na dotację celową na dofinansowanie zadań gmin w zakresie wychowania przedszkolnego w 2019 r.

Na podstawie dokonanego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania podziału środków budżetu państwa przeznaczonych w roku 2019 na dotacje celowe dla gmin i miast na prawach powiatu oraz stosownych wniosków wojewodów, decyzjami ministra właściwego do spraw finansów publicznych w sprawie zmian w budżecie państwa na 2019 r., zostały uruchomione środki w łącznej wysokości 1.412.500 tys. zł (tj. 99,8% planu) z przeznaczeniem na udzielenie gminom oraz miastom na prawach powiatu dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie wydatków bieżących związanych z realizacją zadań w zakresie wychowania przedszkolnego dzieci w wieku do lat 5 w 2019 r.

Subwencja ogólna dla gmin

– część wyrównawcza subwencji ogólnej

Wykonanie w 2019 r. wydatków z tytułu części wyrównawczej subwencji ogólnej dla gmin wyniosło 8.131.332 tys. zł i było wyższe o 9,2% od wykonania wydatków z tego tytułu w 2018 r.

Wzrost ten był wynikiem zwiększenia kwoty podstawowej i uzupełniającej części wyrównawczej subwencji ogólnej dla gmin. Kwota podstawowa dla danej gminy uzależniona jest od wysokości dochodów podatkowych, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, w odniesieniu do tych dochodów wszystkich gmin, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju. Jeżeli wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca gminy jest niższy od 92% analogicznego wskaźnika, obliczonego łącznie dla wszystkich gmin, gmina otrzymuje kwotę podstawową, wchodzącą w skład części wyrównawczej subwencji ogólnej.

Wysokość kwoty uzupełniającej uzależniona jest od gęstości zaludnienia w gminie, w relacji do średniej gęstości zaludnienia w kraju i dochodu gminy na jednego mieszkańca.

Kwotę uzupełniającą otrzymują tylko te gminy, w których gęstość zaludnienia, ustalona przez Główny Urząd Statystyczny, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok bazowy, jest niższa od średniej gęstości zaludnienia w kraju i dochód podatkowy na jednego mieszkańca gminy jest nie wyższy, niż 150% średniego dochodu podatkowego.

Średnie dochody podatkowe na jednego mieszkańca wszystkich gmin przyjęte do wyliczenia części wyrównawczej subwencji ogólnej na 2019 r. wynosiły 1.790,33 zł i były wyższe o 7,3% od tych dochodów na 2018 r., które wynosiły 1.668,68 zł.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że gminy, których dochody podatkowe na jednego mieszkańca są wyższe od 150% analogicznego dochodu obliczonego łącznie dla wszystkich gmin w kraju, nie otrzymują kwoty uzupełniającej części wyrównawczej subwencji ogólnej

(choć jest ona dla nich naliczana). Suma tych kwot zwiększa część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin, przy czym przeniesienie wydatków między odpowiednimi podziałkami klasyfikacji budżetowej jest dokonywane w trakcie wykonywania budżetu.

Kwota przeniesiona do części równoważącej subwencji ogólnej na 2019 r. wynosiła 54.348 tys. zł.

Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla gmin, które dokonały korekty danych przyjmowanych do wyliczenia subwencji i dla których wyliczona kwota była wyższa od należnej, została zmniejszona o nienależne środki w łącznej wysokości 4.449 tys. zł. Środki te utworzyły rezerwę subwencji, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

– część równoważąca subwencji ogólnej

Część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin ustala się w wysokości stanowiącej sumę łącznej kwoty wpłat gmin (w 2019 r. wyniosła ona 699.991 tys. zł i w tej wysokości ujęta została w ustawie budżetowej) oraz łącznej kwoty uzupełniającej części wyrównawczej subwencji ogólnej tych gmin, których wskaźnik dochodów podatkowych jest wyższy od 150% analogicznego wskaźnika obliczonego łącznie dla wszystkich gmin w kraju i które w związku z tym nie otrzymują kwoty uzupełniającej, choć jest ona dla nich obliczana (w 2019 r. było to 54.348 tys. zł). W związku z powyższym, do podziału między gminy przeznaczona została łącznie kwota 754.339 tys. zł.

Część równoważąca subwencji ogólnej na 2019 r., rozdzielona między gminy zgodnie z ustawowymi zasadami, wynosiła 454.273 tys. zł.

Ponieważ kwota części równoważącej subwencji ogólnej, ustalona dla gmin na podstawie przepisów art. 21a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w części związanej z wydatkami na wypłatę dodatków mieszkaniowych, była wyższa od kwoty należnej gminom – pozostałe nierozdzielone środki tej części subwencji ogólnej w kwocie 300.064 tys. zł zostały przeniesione do rezerwy, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy, przeznaczonej dla jednostek samorządu terytorialnego.

Wykonane w 2019 r. wydatki z tytułu części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin, były zgodne z planem (100%) i były wyższe o 1,2% od kwoty tych wydatków wykonanych w 2018 r.

– część rekompensująca subwencji ogólnej

Część rekompensująca subwencji ogólnej dla gmin przeznaczona jest na wyrównanie ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, zajmowanych przez przedsiębiorcę na prowadzenie na podstawie zezwolenia działalności gospodarczej, na terenie specjalnych stref ekonomicznych, w okresie ważności tego zezwolenia.

Środki przeznaczone na część rekompensującą subwencji ogólnej dla gmin zostały zaplanowane w ustawie budżetowej na rok 2019 w części 83 – Rezerwy celowe.

W 2019 r. wnioski o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej na wyrównanie ubytku dochodów podlegających rekompensacji złożyły 2 gminy uprawnione do otrzymania tej części subwencji ogólnej (tj. o 11 gmin mniej niż w 2018 r.).

Kwota części rekompensującej subwencji ogólnej, wynikająca z wniosków uprawnionych gmin, wyniosła 85 tys. zł.

Niższa o 95,8% niż w 2018 r. realizacja wydatków z tytułu części rekompensującej subwencji ogólnej jest wynikiem stopniowego upływu terminu obowiązywania zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie specjalnej strefy ekonomicznej przez przedsiębiorców korzystających ze zwolnienia z podatku od nieruchomości uprawniającego do ubiegania się o przyznanie tej części subwencji ogólnej.

Subwencja ogólna dla powiatów

– część wyrównawcza subwencji ogólnej

Wykonanie wydatków w części wyrównawczej subwencji ogólnej dla powiatów w 2019 r., w wysokości 2.342.625 tys. zł, było wyższe o 12,6% od wykonania wydatków w tej części subwencji w 2018 r., co wynikało ze zwiększenia kwoty podstawowej, której wysokość jest uzależniona od relacji pomiędzy wysokością dochodów podatkowych w poszczególnych powiatach, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, a średnimi dochodami podatkowymi obliczonymi na jednego mieszkańca wszystkich powiatów.

Średnie dochody podatkowe na jednego mieszkańca dla wszystkich powiatów na 2019 r., wyniosły 253,91 zł i wzrosły o 9,2% w odniesieniu do analogicznych dochodów na 2018 r. (232,60 zł).

Wyższe dochody podatkowe na jednego mieszkańca wszystkich powiatów miały także wpływ na zwiększenie kwoty uzupełniającej, wchodzącej w skład części wyrównawczej subwencji ogólnej.

– część równoważąca subwencji ogólnej

Wysokość części równoważącej subwencji ogólnej dla powiatów uzależniona jest od wysokości wpłat do budżetu państwa dokonywanych przez powiaty, w których dochody podatkowe na jednego mieszkańca są większe od 110% dochodów podatkowych wszystkich powiatów, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju.

W 2019 r. wydatki przeznaczone na część równoważącą subwencji ogólnej dla powiatów wynosiły 1.383.964 tys. zł i były o 8,8% wyższe od analogicznych wydatków za 2018 r.

Subwencja ogólna dla województw

– część wyrównawcza subwencji ogólnej

W 2019 r. wykonanie wydatków w części wyrównawczej subwencji ogólnej dla województw, w wysokości 1.392.732 tys. zł, było wyższe o 18,2% od wykonania wydatków w tej części subwencji w 2018 r., co wynikało ze zwiększenia kwoty podstawowej, której wysokość uzależniona jest od relacji między dochodami podatkowymi na jednego mieszkańca w poszczególnych województwach a średnimi dochodami podatkowymi na jednego mieszkańca obliczonymi dla wszystkich województw oraz zwiększenia kwoty uzupełniającej.

Średnie dochody podatkowe na jednego mieszkańca wszystkich województw na 2019 r., w wysokości 178,32 zł, zwiększyły się o 11,9%, w porównaniu do analogicznych dochodów na 2018 r. (159,41 zł).

W 2019 r. kwotę uzupełniającą części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały województwa, w których wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w województwie był niższy od 125% wskaźnika dochodów podatkowych dla wszystkich województw oraz – analogicznie jak w 2018 r. – liczba mieszkańców nie przekraczała 3 milionów.

– część regionalna subwencji ogólnej

Zaplanowana w ustawie budżetowej na rok 2019 część regionalna subwencji ogólnej wyniosła 509.370 tys. zł.

Wykonanie wydatków w 2019 r., w tej części subwencji było wyższe o 35,3% od wykonania w 2018 r. Wyższe wykonanie tych wydatków było wynikiem zwiększenia, w porównaniu do 2018 r., kwoty wpłat do budżetu państwa dokonanych przez województwo o dochodach przekraczających 125% średnich dochodów podatkowych (w 2019 r. podobnie jak w 2018 r. wpłat dokonywało województwo mazowieckie) z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej dla województw.

W 2019 r. kwotę części regionalnej subwencji ogólnej dla województw, otrzymały województwa, których dochody podatkowe, powiększone o część wyrównawczą subwencji ogólnej na jednego mieszkańca były niższe niż 125% dochodów podatkowych wszystkich województw w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Podział tej części subwencji uzależniony jest od stopy bezrobocia oraz poziomu dochodów podatkowych województw, powiększonych o część wyrównawczą subwencji ogólnej.

Uzupełnienie subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego

W ustawie budżetowej na rok 2019 ujęte zostały środki, w wysokości 335.999 tys. zł, przeznaczone na uzupełnienie subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, środki te stanowią rezerwę subwencji ogólnej przeznaczoną na dofinansowanie:

- inwestycji na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu,
- utrzymania rzecznych przepraw promowych o średnim natężeniu ruchu w skali roku powyżej 2000 pojazdów na dobę, wskazanych przez ministra właściwego do spraw transportu,
- remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu.

W 2019 r. środki wyżej wymienionej rezerwy subwencji ogólnej przeznaczone zostały na:

- 1) dofinansowanie inwestycji na drogach powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu - w kwocie 284.863 tys. zł,
- 2) dofinansowanie utrzymania rzecznych przepraw promowych o średnim natężeniu ruchu w skali roku powyżej 2.000 pojazdów na dobę, wskazanych przez ministra właściwego do spraw transportu - w kwocie 25.000. tys. zł,
- 3) dofinansowanie remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu - w kwocie 26.136 tys. zł.

Ponadto, stosownie do art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w toku wykonywania budżetu utworzona została rezerwa subwencji ogólnej, której środki pochodziły z otrzymanych nienależnie przez jednostki samorządu terytorialnego kwot subwencji, ustalonych na rok budżetowy, podlegających zwrotowi do budżetu państwa.

W 2019 r. rezerwę, o której mowa wyżej, przeznaczoną na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego utworzyły zwrócone przez gminy nienależne kwoty części wyrównawczej subwencji ogólnej w wysokości 4.449 tys. zł. Dodatkowo, stosownie do art. 21a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, rezerwa ta została zwiększona o nierozdzielone środki części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin na 2019 r., w wysokości 300.064 tys. zł.

W 2019 r. podział środków rezerwy subwencji ogólnej, w łącznej wysokości 304.513 tys. zł, został dokonany na podstawie art. 36a ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego według kryteriów podziału uzgodnionych z Zespołem ds. Systemu Finansów Publicznych Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Z rezerwy subwencji ogólnej przekazane zostały następujące środki:

- 227.973 tys. zł dla 1.110 gmin,
- 76.540 tys. zł dla 322 powiatów.

W ustawie budżetowej na 2019 r., w części 83 – Rezerwy celowe, w pozycji 54, zaplanowano zgodnie z art. 70c ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego rezerwę w wysokości 280.500 tys. zł, przeznaczoną na dotacje celowe dla województw na dofinansowanie budowy, przebudowy, remontu, utrzymania, ochrony dróg wojewódzkich i zarządzania tymi drogami.

Środki z rezerwy rozdysponowano w pełnej wysokości i przekazano w formie dotacji dla województw, w których powierzchnia dróg wojewódzkich, w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa, była wyższa od powierzchni dróg wojewódzkich w kraju, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju.

Dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego

Dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego planowane i zrealizowane w roku 2019 przedstawia tabela zamieszczona poniżej.

Wyszczególnienie	Kwota dotacji przekazanych na zadania jst w 2018 r.	Ustawa budżetowa na 2019 r.	Plan po zmianach dotacji na zadania jst	Kwota dotacji przekazanych na zadania jst w 2019 r.	5:4
	<i>w tys. zł</i>				%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego, w tym:	52.984.392	43.975.592	61.574.265	60.935.893	99,0
- bieżące	49.812.311	42.748.899	59.565.746	59.011.979	99,1
- majątkowe	2.229.655	108.899	886.340	864.711	97,6
- współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej	942.426	1.117.794	1.122.179	1.059.203	94,4

Opis zawarty w tej części Sprawozdania dotyczy poszczególnych grup ekonomicznych. Dlatego też poniżej zostały omówione jedynie dotacje bieżące dla jednostek samorządu terytorialnego. Dotacje majątkowe opisano w podrozdziale 4.4.4 Wydatki majątkowe. Natomiast szczegółowe omówienie wszystkich dotacji przekazywanych jednostkom samorządu terytorialnego zawarte jest w Sprawozdaniu z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. – Informacja o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

* * *

W 2019 r. na zadania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego zostały przekazane przez ministrów, wojewodów oraz dysponentów innych części budżetowych dotacje celowe na zadania bieżące w kwocie 59.011.979 tys. zł. W kwocie przekazanych dotacji nie została ujęta kwota na finansowanie zadań inwestycyjnych oraz kwota na finansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej. Przekazane dotacje stanowią 99,1% dotacji ujętych w planie po zmianach, uwzględniającym zwiększenia z tytułu rozdysponowania rezerw celowych, rezerwy ogólnej budżetu państwa, rezerw utworzonych

w budżetach wojewodów oraz zmian dokonanych w ramach uprawnień posiadanych przez właściwych dysponentów części budżetowych. Kwoty dotacji przekazane w 2019 r. do jednostek samorządu terytorialnego są wyższe od kwot dotacji przekazanych w 2018 r. per saldo o 9.199.668 tys. zł, tj. o 18,5%.

Kwoty dotacji przekazanych do jednostek samorządu terytorialnego uwzględniają zmiany poziomu i zakresu dotowanych zadań wynikające m.in. z:

- przekazania wyższych w porównaniu do roku 2018 per saldo o kwotę 8.821.888 tys. zł, dotacji celowych w dziale 855 Rodzina, głównie z tytułu rozszerzenia Programu „Rodzina 500+” zgodnie z ustawą z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw. Od 1 lipca 2019 r. świadczenia z Programu przysługują na każde dziecko do 18 roku życia, bez kryterium dochodowego,
- przekazania wyższych w porównaniu do roku 2018 per saldo o kwotę 210.319 tys. zł, dotacji celowych w dziale 010 Rolnictwo i łowiectwo, głównie w związku ze zwiększeniem środków na zwrot części podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej przez producentów rolnych i kosztów postępowania w sprawie jego zwrotu poniesionych przez gminy, które wynikały ze zmiany przepisów w tym zakresie oraz zwiększeniem kwoty odszkodowań za szkody wyrządzone w uprawach rolnych przez zwierzęta łowne,
- przekazania wyższych, w porównaniu do roku 2018, łącznie o kwotę 195.660 tys. zł, dotacji celowych w dziale 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, głównie z tytułu uwzględnienia:
  - wzrostu wynagrodzeń/uposażeń funkcjonariuszy i pracowników cywilnych w związku z sfinansowaniem dwóch przedsięwzięć pod nazwą "Wzmocnienie motywacyjnego systemu uposażeń funkcjonariuszy" oraz „Zwiększenie konkurencyjności wynagrodzeń pracowników cywilnych” realizowanych w ramach Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020,
  - skutków podwyższenia uposażeń oraz pozostałych należności od 1 stycznia 2019 r. strażakom pełniącym służbę w komendach powiatowych/miejskich Państwowej Straży Pożarnej w związku z zawartym Porozumieniem pomiędzy Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Stroną Społeczną reprezentowaną przez przedstawicieli związków zawodowych zrzeszających funkcjonariuszy służb resortu spraw wewnętrznych i administracji podpisanym w dniu 8 listopada 2018 r.,
- przekazania niższych w porównaniu do roku 2018 per saldo o kwotę 110.164 tys. zł, dotacji celowych w dziale 600 Transport i łączność, przeznaczonych głównie na

realizację zadań związanych z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych na drogach gminnych i powiatowych,

- przekazania niższych, w porównaniu do roku 2018, dotacji w dziale 851 Ochrona zdrowia, przeznaczonych głównie na finansowanie składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku lub stypendium – łącznie o kwotę 57.262 tys. zł, w związku ze zmniejszeniem się liczby osób, za które składka zdrowotna finansowana jest z budżetu państwa.

Przekazane kwoty dotacji na finansowanie realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego zadań wg części budżetowych przedstawia poniższe zestawienie.

Części	Plan po zmianach dotacji na zadania bieżące	Kwota dotacji przekazanych na zadania bieżące	3:2
	w tys. zł		%
1	2	3	4
Dotacje ogółem	59.565.746	59.011.979	99,1
Krajowe Biuro Wyborcze	299.286	287.137	95,9
Gospodarka	1.726	1.705	98,8
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1.413	1.199	84,9
Obrona narodowa	3.327	2.934	88,2
Oświata i wychowanie	57.507	42.055	73,1
Transport	673	673	100,0
Środowisko	0	0	100,0
Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne	31	31	100,0
Zabezpieczenie społeczne	4.953	4.805	97,0
Sprawy zagraniczne	771	674	87,4
Główny Urząd Statystyczny	52	52	99,9
Województwa	59.196.007	58.670.713	99,1

Jak wynika z powyższego zestawienia 99,4% dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego na zadania bieżące przekazane zostało z budżetów województw. Natomiast z pozostałych 11 części przekazane zostało 0,6% łącznej kwoty dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego.

Przekazane dotacje do jednostek samorządu terytorialnego na zadania bieżące wg działów przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie		Plan po zmianach dotacji na zadania bieżące	Kwota dotacji przekazanych na zadania bieżące	4:3
		w tys. zł		%
1	2	3	4	5
	Dotacje ogółem	59.565.746	59.011.979	99,1
010	Rolnictwo i łowiectwo	1.146.990	1.145.628	99,9
020	Leśnictwo	731	644	88,1
050	Rybołówstwo i rybactwo	211	205	97,2
100	Górnictwo i kopalnictwo	693	693	100,0
150	Przetwórstwo przemysłowe	1.726	1.705	98,8
600	Transport i łączność	1.053.251	1.049.213	99,6
630	Turystyka	2.762	2.722	98,6
700	Gospodarka mieszkaniowa	212.715	196.421	92,3
710	Działalność usługowa	319.672	317.765	99,4
750	Administracja publiczna	497.300	485.199	97,6
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	299.286	287.137	95,9
752	Obrona narodowa	24.087	23.518	97,6
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2.557.540	2.557.260	100,0
755	Wymiar sprawiedliwości	100.891	99.496	98,6
758	Różne rozliczenia	147.060	147.018	100,0
801	Oświata i wychowanie	1.870.633	1.826.251	97,6
851	Ochrona zdrowia	605.527	598.391	98,8
852	Pomoc społeczna	4.527.478	4.456.744	98,4
853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	203.256	197.286	97,1
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	287.240	244.899	85,3
855	Rodzina	45.678.731	45.346.161	99,3
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	6.443	6.379	99,0
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1.935	1.721	88,9
925	Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	19.585	19.523	99,7

Jak wynika z powyższego zestawienia dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego przekazywane były na zadania klasyfikowane w 24 działach. Najwyższe kwoty dotacji przeznaczone zostały na zadania bieżące: rodziny, pomocy społecznej, bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej, oświaty i wychowania, transportu i łączności, rolnictwa i łowiectwa, ochrony zdrowia oraz administracji publicznej. Dotacje przekazane na te zadania wyniosły łącznie 57.464.847 tys. zł, co stanowi 97,4% łącznej kwoty dotacji przekazywanych do jednostek samorządu terytorialnego. Na zadania bieżące

realizowane w pozostałych 16 działach przypada kwota 1.547.132 tys. zł, tj. 2,6% dotacji przekazanych do jednostek samorządu terytorialnego na te zadania.

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz ustawami ustrojowymi, jednostki samorządu terytorialnego otrzymywały dotacje na: dofinansowanie zadań własnych, finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, a także dotacje na realizację zadań na podstawie porozumień z organami administracji rządowej.

Strukturę przekazanych dotacji wg rodzajów dotacji przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach dotacji na zadania bieżące	Kwota dotacji przekazanych na zadania bieżące	3:2
	w tys. zł		%
1	2	3	4
Dotacje na zadania	59.565.746	59.011.979	99,1
- własne*	6.091.605	5.983.090	98,2
- z zakresu administracji rządowej	53.339.487	52.922.463	99,2
- realizowane na podstawie porozumień	134.654	106.426	79,0

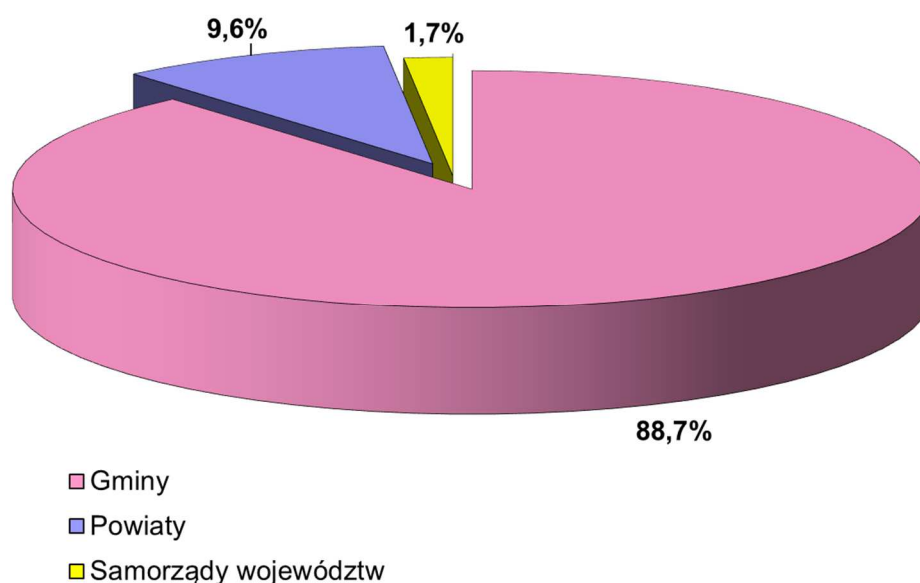
*) kwota uwzględnia wydatki wykonane w § 204 Dotacje przekazane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących gmin z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej finansowanych w całości przez budżet państwa w ramach programów rządowych oraz w § 287 Dotacja z budżetu państwa dla gmin uzdrowiskowych

Dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami stanowią 89,7% łącznej kwoty dotacji przekazywanych do jednostek samorządu terytorialnego.

Dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego kierowane były do gmin, powiatów i samorządów województw. Wielkość dotacji dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego przedstawia poniższe zestawienie.

Nazwa jednostki samorządu terytorialnego	Plan po zmianach dotacji na zadania bieżące	Kwota dotacji przekazanych na zadania bieżące	3:2
	w tys. zł		%
1	2	3	4
Ogółem	59.565.746	59.011.979	99,1
- Gminy	52.819.663	52.341.007	99,1
- Powiaty	5.724.130	5.659.182	98,9
- Samorzady województw	1.021.953	1.011.790	99,0

Struktura dotacji przekazanych na zadania bieżące poszczególnym jednostkom samorządu terytorialnego

Jak wynika z powyższego zestawienia dotacje na zadania bieżące w wysokości 52.341.007 tys. zł, tj. 88,7% łącznej kwoty dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego kierowane było do gmin. Z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 47.608.932 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 41.831 tys. zł, własne – 4.690.244 tys. zł, zostały przeznaczone głównie na:

- finansowanie lub dofinansowanie zadań z zakresu rodziny i pomocy społecznej – 48.244.900 tys. zł, co stanowi 99,2% planu po zmianach i 92,2% dotacji przekazanych do gmin na wydatki bieżące, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 45.512.068 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 3.832 tys. zł, własne – 2.729.000 tys. zł. Dotacje te przeznaczono głównie na:
  - realizację świadczenia wychowawczego wynikającego z ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Program „Rodzina 500+”) – 30.861.490 tys. zł, co stanowi 99,6% planu po zmianach. Środki te przeznaczone zostały na wypłaty świadczenia wychowawczego, a także na koszty obsługi realizacji świadczenia (zadania z zakresu administracji rządowej),
  - świadczenia z funduszu alimentacyjnego, wypłaty jednorazowego świadczenia w wysokości 4.000 zł, zgodnie z art. 10 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, świadczeń rodzinnych (tj. na wypłatę zasiłków rodzinnych, dodatków do tych zasiłków, zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego oraz specjalnego zasiłku opiekuńczego), zasiłku dla opiekuna oraz na opłacanie składki

na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne oraz zasiłek dla opiekuna, a także na koszty obsługi realizacji świadczeń rodzinnych, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, zasiłku dla opiekuna oraz wypłaty jednorazowego świadczenia w wysokości 4.000 zł, zgodnie z art. 10 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (zadania z zakresu administracji rządowej) – 12.496.565 tys. zł, co stanowi 98,74% planu po zmianach,

- zasiłki z pomocy społecznej – 1.565.607 tys. zł. Środki te przeznaczono na dofinansowanie wypłat przez gminy zasiłków okresowych oraz na dofinansowanie wypłat zasiłków stałych (zadania własne),
- realizację rządowego programu „Dobry start” – 1.375.976 tys. zł. Program dotyczy wypłaty świadczenia w wysokości 300 zł na dziecko z przeznaczeniem na wydatki związane z edukacją szkolną (zadania z zakresu administracji rządowej),
- działalność ośrodków pomocy społecznej – 513.661 tys. zł. Środki te przeznaczono na dofinansowanie działalności ośrodków pomocy społecznej, na wypłatę dodatku w wysokości 250 zł miesięcznie na pracownika socjalnego, na wypłacanie wynagrodzenia przyznanego opiekunowi przez sąd opiekuńczy za sprawowanie opieki, zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, oraz na obsługę tego zadania (zadania własne – 487.319 tys. zł, z zakresu administracji rządowej – 26.342 tys. zł),
- działalność ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w tym rozwój bazy całodobowej w jednostkach już funkcjonujących i rozszerzenie typów środowiskowych domów samopomocy w celu dostosowania ŚDS do potrzeb osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz spectrum autyzmu w ramach realizacji Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”) oraz na wypłatę dodatku w wysokości 250 zł miesięcznie na pracownika socjalnego – 468.938 tys. zł (zadania własne – 80 tys. zł, z zakresu administracji rządowej – 468.858 tys. zł),
- pomoc państwa w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji osób dorosłych, w szczególności osób samotnych i w podeszłym wieku – 456.719 tys. zł (zadania własne),
- składki na ubezpieczenie zdrowotne – 208.127 tys. zł. Środki te przeznaczono na opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłki z pomocy społecznej (zasiłek stały i okresowy) oraz niektóre świadczenia rodzinne (świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna), (zadania własne – 89.056 tys. zł, z zakresu administracji rządowej – 119.071 tys. zł),

- usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 147.586 tys. zł (zadania własne – 9.733 tys. zł, z zakresu administracji rządowej – 137.853 tys. zł),
  - dofinansowanie zatrudnienia przez gminy asystentów rodziny, w ramach realizacji Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019 – 48.235 tys. zł (zadania własne),
  - dofinansowanie realizacji zadań, o których mowa w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, w zakresie ustalonym w Resortowym programie rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH+” 2019 – 37.773 tys. zł (zadania własne),
  - pozostałą działalność z zakresu pomocy społecznej – 34.814 tys. zł, w tym na realizację programu wieloletniego „Senior+” – 32.969 tys. zł (zadania własne),
  - wypłatę zryczałtowanych dodatków energetycznych dla odbiorców wrażliwych energii elektrycznej – 12.591 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
  - realizację zadań wynikających z ustawy o Karcie Dużej Rodziny – 3.138 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
- finansowanie zadań z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej oraz oświaty i wychowania – 1.995.338 tys. zł, co stanowi 97% planu po zmianach i 3,8% dotacji przekazanych do gmin na wydatki bieżące, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 259.949 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 11.946 tys. zł, własne – 1.723.443 tys. zł. Dotacje przeznaczono głównie na:
- dofinansowanie zadań własnych gmin w celu zwiększenia dostępności wychowania przedszkolnego – 1.406.744 tys. zł,
  - wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe oraz sfinansowanie kosztów zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w przypadku szkół prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne – 259.949 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
  - dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów realizowanych w formie zasiłków i stypendiów szkolnych – 234.368 tys. zł (zadania własne),
  - realizację zadań wynikających z wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (moduł 3), dotyczących wspierania organów prowadzących publiczne szkoły podstawowe w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki przez organizację stołówek i miejsc spożywania posiłków – 33.577 tys. zł (zadania własne),

- realizację zadań wynikających z Rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2017 – 2019 „Aktywna tablica” – 28.167 tys. zł (zadania własne),
  - dofinansowanie zakupu nowości wydawniczych (książek niebędących podręcznikami) do bibliotek szkolnych i bibliotek pedagogicznych w ramach Programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa” – Priorytet 3 – 10.696 tys. zł (zadania własne),
  - finansowanie wydatków związanych z zatrudnieniem nauczycieli w celu realizacji zadań doradcy metodycznego w gminach – 10.223 tys. zł (zadania realizowane na podstawie porozumień),
  - dofinansowanie – w ramach Rządowego programu „Wyprawka szkolna” – zakupu podręczników dla uczniów dla uczniów niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – 9.001 tys. zł (zadania bieżące z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej finansowanych w całości przez budżet państwa w ramach programów rządowych),
  - realizację zadań wynikających z wieloletniego Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce – 1.203 tys. zł (zadania realizowane na podstawie porozumień),
- finansowanie zadań z zakresu rolnictwa i łowiectwa – 1.120.224 tys. zł, co stanowi 99,93% planu po zmianach i 2,1% dotacji przekazanych do gmin na zadania bieżące. Z kwoty tej środki przeznaczone głównie na zwrot części podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej przez producentów rolnych oraz pokrycie kosztów postępowania w sprawie jego zwrotu poniesionych przez gminę – 1.119.679 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej) oraz na zadania związane z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych – 545 tys. zł (zadania własne),
- finansowanie zadań administracji publicznej – 421.971 tys. zł, co stanowi 97,4% planu po zmianach i 0,8% dotacji przekazanych do gmin na wydatki bieżące, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 421.542 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 429 tys. zł. Dotacje te przeznaczone głównie na zadania zlecone wynikające z ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego, ustawy o ewidencji ludności oraz ustawy o dowodach osobistych. Dotacje na powyższy cel zostały zaplanowane przy przyjęciu jednolitych sposobów kalkulacji wysokości kosztów przedmiotowych zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, tj. według kryterium liczby zrealizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego spraw z uwzględnieniem ujednoliczonego czasu realizacji zadań oraz przyjętej stawki roboczogodziny. Ponadto

- dotacje przeznaczono m.in. na czynności związane z wykonywaniem powszechnego obowiązku obrony, prowadzenie ewidencji działalności gospodarczej,
- finansowanie zadań urzędów naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa – 287.060 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej), co stanowi 95,9% planu po zmianach. Dotacje przeznaczono na realizację zadań wyborczych, w tym głównie na przygotowanie i przeprowadzenie wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz wyborów do Sejmu i Senatu oraz prowadzenie i aktualizację stałego rejestru wyborców,
  - finansowanie zadań z zakresu transportu i łączności – 90.912 tys. zł (zadania własne), co stanowi 99,45% planu po zmianach. Środki te w całości zostały przeznaczone na zadania związane z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych na drogach gminnych,
  - finansowanie zwrotu poniesionych w 2018 r. części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego – 77.240 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach. W 2019 r. gminy otrzymały zwrot na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 lutego 2014 o funduszu sołeckim. Środki z funduszu sołeckiego przeznacza się na realizację zadań własnych gminy, służących poprawie życia mieszkańców, będących zgodnymi ze strategią rozwoju gminy,
  - sfinansowanie dotacji dla gmin uzdrowiskowych – 65.941 tys. zł co stanowi 99,9% planu po zmianach.

Powiaty otrzymały z budżetu państwa dotacje w wysokości 5.659.182 tys. zł, co stanowi 98,9% dotacji ujętych w planie po zmianach i 9,6% łącznej kwoty dotacji przekazanych do jednostek samorządu terytorialnego, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 4.582.915 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 61.253 tys. zł, własne – 1.015.013 tys. zł.

Dotacje na zadania bieżące powiatów przeznaczono głównie na:

- bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową – 2.555.044 tys. zł, co stanowi blisko 100% planu po zmianach i 45,1% dotacji przekazanych do powiatów, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 2.554.096 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 948 tys. zł. Dotacje te przeznaczono głównie na:
  - bieżące funkcjonowanie Komend powiatowych Państwowej Straży Pożarnej – 2.551.371 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
  - zadania związane z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych – 1.684 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
  - realizację programu pn. „Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018-2020” – 912 tys. zł (zadania realizowane na podstawie porozumień),

- zadania obrony cywilnej, tj. głównie na konserwację i utrzymanie systemów alarmowych oraz na modernizację magazynów i konserwację sprzętu obrony cywilnej, zakup materiałów, sprzętu i środków pomocniczych do szkolenia, działalność szkoleniową – 708 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej – 691 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 17 tys. zł).
- finansowanie i dofinansowanie zadań z zakresu rodziny i pomocy społecznej – 1.515.589 tys. zł, co stanowi 99,2% planu po zmianach i 26,8% dotacji przekazanych do powiatów, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 576.795 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 1.298 tys. zł, własne – 937.496 tys. zł.
- Środki przeznaczono m. in. na:
- dofinansowanie utrzymania w ponadgminnych domach pomocy społecznej osób przyjętych do tych domów przed 1 stycznia 2004 r. oraz osób, które zostały przyjęte do domów ze skierowaniem wydanym przed tym dniem – 909.981 tys. zł (zadania własne),
  - realizację dodatku wychowawczego, dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego oraz dodatku do zryczałtowanej kwoty, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Program „Rodzina 500+”) – 317.718 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
  - finansowanie działalności ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w tym rozwój bazy całodobowej w jednostkach już funkcjonujących i rozszerzenie typów środowiskowych domów samopomocy w celu dostosowania ŚDS do potrzeb osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz spectrum autyzmu w ramach realizacji Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”) oraz na wypłatę dodatku w wysokości 250 zł miesięcznie na pracownika socjalnego – 214.054 tys. zł (zadania własne – 1 tys. zł, z zakresu administracji rządowej – 214.053 tys. zł),
  - dofinansowanie zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w ramach realizacji Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019 – 25.589 tys. zł (zadania własne),
  - finansowanie zadań powiatów w zakresie zwalczania przemocy w rodzinie, tj. m.in. na utrzymanie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy, realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz na realizację Ośłonowego Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – 20.766 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej – 19.799 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 967 tys. zł),
  - realizację rządowego programu „Dobry start” w zakresie wypłaty świadczenia w wysokości 300 zł na dziecko umieszczone w pieczy zastępczej lub osobę uczącą się

- będącą osobą usamodzielnioną z przeznaczeniem na wydatki związane z edukacją szkolną – 17.600 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
- finansowanie pobytu dzieci cudzoziemców w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz w rodzinach zastępczych – 3.095 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
- ochronę zdrowia – 591.245 tys. zł, co stanowi 98,9% planu po zmianach i 10,4% dotacji przekazanych do powiatów, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 590.967 tys. zł, własne – 278 tys. zł. Dotacje te zostały przeznaczone głównie na finansowanie składek na ubezpieczenie zdrowotne za nieposiadających uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu: uczniów szkół ponadgimnazjalnych, dzieci przebywające w placówkach pełniących funkcje resocjalizacyjne, wychowawcze, opiekuńcze lub lecznicze oraz za osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku lub stypendium – 590.945 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
- działalność usługową – 299.284 tys. zł, co stanowi 99,4% planu po zmianach i 5,3% dotacji przekazanych do powiatów na zadania bieżące, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 299.272 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 12 tys. zł. Dotacje te zostały przeznaczone głównie na funkcjonowanie Powiatowych Inspektoratów Nadzoru Budowlanego – 195.890 tys. zł oraz na zadania z zakresu geodezji i kartografii – 99.699 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
- realizację zadań z zakresu gospodarki gruntami i nieruchomościami – 195.377 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej) co stanowi 92,4% planu po zmianach i 3,5% dotacji przekazanych do powiatów na zadania bieżące. Środki przeznaczono głównie na wypłatę odszkodowań wynikających z orzeczeń sądowych i decyzji administracyjnych za nieruchomości przejęte na rzecz Skarbu Państwa oraz utrzymanie nieruchomości Skarbu Państwa,
- realizację innych zadań w zakresie polityki społecznej – 187.597 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej), co stanowi 97,1% planu po zmianach i 3,3% dotacji przekazanych na zadania bieżące powiatów. Dotacje te przeznaczono głównie na finansowanie działalności powiatowych zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności, na realizację karty parkingowej oraz na realizację legitymacji osoby niepełnosprawnej – 130.756 tys. zł,
- finansowanie nieodpłatnej pomocy prawnej – 99.496 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej), co stanowi 98,6% planu po zmianach i 1,8% dotacji przekazanych na zadania bieżące powiatów. Dotacje w 91% przeznaczono na wynagrodzenia z tytułu umów zawartych z adwokatami lub radcami prawnymi, w 6% na pokrycie kosztów obsługi organizacyjno-technicznej zadań, natomiast w 3% na zadania z zakresu edukacji prawnej powierzone organizacji pozarządowej,

- transport i łączność – 64.550 tys. zł, co stanowi 99,2% planu po zmianach i 1,1% dotacji przekazanych na zadania bieżące powiatów z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 1.438 tys. zł, a na zadania własne – 63.112 tys. zł. Środki przeznaczono na zadania związane z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych na drogach powiatowych – 62.439 tys. zł. na zadania polegające na dokonaniu klasyfikacji odcinków dróg ze względu na koncentrację wypadków śmiertelnych oraz ze względu na bezpieczeństwo sieci drogowej w miastach na prawach powiatu – 673 tys. oraz na prowadzenie rejestru przedsiębiorców prowadzących stacje kontroli pojazdów i rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców – 1.438 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej).

Najmniej dotacji z budżetu państwa zostało przekazanych do samorządów województw – 1.011.790 tys. zł, co stanowi 99% planu po zmianach i 1,7% dotacji przekazanych do jednostek samorządu terytorialnego, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 730.616 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 3.342 tys. zł, własne – 277.832 tys. zł.

Dotacje na zadania bieżące samorządów województw przeznaczono głównie na finansowanie zadań z zakresu:

- transportu i łączności – 893.751 tys. zł, co stanowi 99,7% planu po zmianach i 88,3% dotacji przekazanych do samorządów województw na wydatki bieżące. Środki przeznaczono dla przewoźników wykonujących krajowe autobusowe przewozy pasażerskie na finansowanie ustawowych uprawnień do przejazdów ulgowych – 638.092 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej), na zadania wynikające głównie z ustawy o przewozie towarów niebezpiecznych – 2.696 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej) oraz na zadania własne związane z dofinansowaniem budowy, przebudowy, remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami wojewódzkimi – 252.963 tys. zł,
- rodziny i pomocy społecznej – 42.417 tys. zł, co stanowi 99% planu po zmianach i 4,2% dotacji przekazanych do samorządów województw na realizację zadań bieżących, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 38.040 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 23 tys. zł, własne – 4.354 tys. zł. Dotacje te przeznaczono głównie na:
  - działalność ośrodków adopcyjnych, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – 38.040 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
  - dofinansowanie utrzymania w ponadregionalnym domu pomocy społecznej osób przyjętych na zasadach sprzed 1 stycznia 2004 r. – 2.813 tys. zł (zadania własne),

- dofinansowanie organizowania szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie – kwota ogółem 1.541 tys. zł (zadania własne),
- rolnictwa i łowiectwa – 19.480 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej), co stanowi 97,5% planu po zmianach i 1,9% dotacji przekazanych do samorządów województw na wydatki bieżące. Dotacje przeznaczono na:
  - odszkodowania za szkody wyrządzone w uprawach rolnych przez zwierzęta łowne oraz zobowiązania wynikające z wyroków i postanowień sądowych i ugód – 17.666 tys. zł,
  - prace geodezyjno-urzędniowe na potrzeby rolnictwa – 1.805 tys. zł,
  - zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, z przeznaczeniem m.in. na zakup mat dezynfekujących dla Mazowieckiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w ramach zwalczania afrykańskiego pomoru świń, przenoszonego przez dziki – 9 tys. zł,
- ogrodów botanicznych i zoologicznych oraz naturalnych obszarów i obiektów chronionej przyrody – 19.439 tys. zł (zadania własne), co stanowi 99,3 % planu po zmianach i 1,9% dotacji przekazanych do samorządów województw na zadania bieżące. Dotacje przeznaczono głównie na dofinansowanie działalności parków krajobrazowych,
- administracji publicznej – 17.959 tys. zł, co stanowi 98,4% planu po zmianach i 1,8% dotacji przekazanych do samorządów województw na wydatki bieżące, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 16.929 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 271 tys. zł, własne – 759 tys. zł. Dotacje te przeznaczono m. in. na: prowadzenie ewidencji zaszeregowania obiektów hotelarskich, udzielanie koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie lub wydobywanie kopalin podstawowych i pospolitych.

4.4.1.2. Dotacje dla funduszy celowych

Dotacje dla funduszy celowych zostały zaplanowane w ustawie budżetowej na rok 2019 w wysokości 68.327.537 tys. zł, wykonanie wyniosło 58.681.676 tys. zł, (tj. o 9.645.861 tys. zł mniej niż w ustawie budżetowej). Niepełne wykorzystanie dotacji miało miejsce w Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Emerytur Pomostowych.

Szczegółowe omówienie funduszy celowych zostało przedstawione w rozdziale 7 Sprawozdania „Wykonanie planów finansowych państwowych funduszy celowych”.

4.4.1.3. Inne dotacje bieżące

W 2019 roku **dotacje przedmiotowe** zostały zaplanowane w ustawie budżetowej w wysokości 669.416 tys. zł. W trakcie realizacji budżetu kwota tych dotacji uległa zwiększeniu o 3.673 tys. zł do 673.089 tys. zł. Natomiast wykonanie wydatków w tej grupie wyniosło 668.808 tys. zł, tj. 99,4% planu po zmianach.

Dotacje przedmiotowe dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych zostały w 2019 r. wydatkowane w kwocie 661.592 tys. zł. Środki te zostały wykorzystane przede wszystkim na dopłaty do:

- krajowych pasażerskich przewozów kolejowych w zakresie ulg przewozowych – 579.703 tys. zł,
- postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej – 48.742 tys. zł,
- posiłków wydawanych w barach mlecznych – 17.623 tys. zł,
- postępu biologicznego w produkcji roślinnej – 7.324 tys. zł,
- przesyłek pocztowych ustawowo zwolnionych z opłat – 2.790 tys. zł,
- rolnictwa ekologicznego – 2.524 tys. zł,
- ochrony roślin – 2.338 tys. zł.

W 2019 r. z kwoty dotacji przedmiotowych dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych wydatkowano 7.216 tys. zł, z tego na dotacje na zadania z zakresu:

- postępu biologicznego w produkcji roślinnej – 3.584 tys. zł,
- postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej – 2.546 tys. zł,
- rolnictwa ekologicznego – 1.085 tys. zł.

Dotacje podmiotowe zostały zaplanowane w ustawie budżetowej na rok 2019 w wysokości 10.602.827 tys. zł. W trakcie realizacji budżetu kwota ta została zmniejszona o 1.083.178 tys. zł do poziomu 9.519.649 tys. zł. Natomiast wykonanie wydatków w tej kategorii dotacji wyniosło 9.483.772 tys. zł, tj. 99,6% planu po zmianach. Środki te zostały przeznaczone dla:

- jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych – 5.153.284 tys. zł,
- jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych – 4.330.489 tys. zł.

W kwocie wydatkowanej na dotacje podmiotowe dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych: 40,2% stanowiły dotacje dla systemu szkolnictwa wyższego i nauki, 23,6% dla instytucji kultury, 2,7% dla samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, a 33,5% dotacje dla pozostałych jednostek sektora finansów publicznych. Wśród dotacji podmiotowych dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych, które wyniosły 1.723.902 tys. zł największe pozycje stanowiły dotacje dla:

- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – 1.089.096 tys. zł,
- Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury – 77.344 tys. zł,
- Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego – 75.000 tys. zł,
- Narodowego Centrum Nauki i Narodowego Centrum Badań i Rozwoju – 74.951 tys. zł,

- Agencji Rezerw Materiałowych – 68.681 tys. zł,
- Polskiej Organizacji Turystycznej – 49.504 tys. zł,
- Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – 45.093 tys. zł,
- pomocniczych jednostek naukowych i innych jednostek organizacyjnych Polskiej Akademii Nauk – 36.206 tys. zł.

Dotacje podmiotowe dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych zrealizowano w wysokości 4.330.489 tys. zł i były one wykorzystane przede wszystkim na:

- pomoc w zakresie finansowania kosztów zarządzania infrastrukturą kolejową, w tym jej utrzymania i remontów do 2023 – 3.605.392 tys. zł,
- zadania uczelni niepublicznych, o których mowa w ustawie z 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.) głównie na: pomoc materialną dla studentów i doktorantów, utrzymanie aparatury naukowo-badawczej i specjalnej infrastruktury informatycznej w zakresie nauki, zadania związane z zapewnieniem osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w prowadzeniu działalności naukowej – 380.211 tys. zł,
- finansowanie zadań w sektorze górnictwa węgla kamiennego wynikających z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1821) oraz ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1771) – 79.295 tys. zł (z łącznej kwoty zrealizowanych wydatków na wsparcie górnictwa węgla kamiennego w wysokości 828.091 tys. zł),
- całkowitej likwidacji zakładu górniczego „Siedlec-Moszczenica”, całkowitej likwidacji niezabytkowej części zakładu górniczego „Wieliczka” i niezabytkowej części zakładu górniczego „Bochnia”, a także utrzymania, zabezpieczenia i ratowania zabytkowych części zakładu górniczego „Wieliczka” i zakładu górniczego „Bochnia” – 61.756 tys. zł.

Jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych, w tym fundacje i stowarzyszenia mogą, zgodnie z ustawą o finansach publicznych, otrzymywać z budżetu państwa dotacje celowe na realizację zadań zleconych na podstawie umów zawartych z dysponentami części budżetowych. W 2019 r. **dotacje na zadania zlecone jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych** wyniosły 2.938.074 tys. zł, tj. 98,6% planu po zmianach.

Z kwoty tej przekazano:

- fundacjom – 186.859 tys. zł,
- stowarzyszeniom – 485.999 tys. zł,
- pozostałym jednostkom – 2.265.216 tys. zł.

W ogólnej kwocie dotacji na zadania zlecone do realizacji tym jednostkom największy był udział dotacji na zadania w zakresie:

- dofinansowania przewozów międzywojewódzkich i międzynarodowych wykonywanych w ramach krajowych pasażerskich przewozów kolejowych – 21,1%, tj. 621.092 tys. zł,
- górnictwa węgla kamiennego – 19,7%, tj. 577.359 tys. zł (z łącznej kwoty zrealizowanych wydatków na wsparcie górnictwa węgla kamiennego w wysokości 828.091 tys. zł),
- dopłat do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich – 15,6%, tj. 459.616 tys. zł,
- kultury fizycznej – 6,5%, tj. 190.490 tys. zł,
- przygotowania jednostek ochotniczych straży pożarnych do działań ratowniczo – gaśniczych oraz zapewnienia gotowości bojowej przez jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego – 5,2%, tj. 151.988 tys. zł,
- utrzymania mocy rezerwowych ze względu na potrzeby Sił Zbrojnych RP – 4,5%, tj. 133.283 tys. zł,
- urzędów naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa przede wszystkim na dotacje celowe przeznaczone na realizację zleczonych przez Prezydium Senatu zadań publicznych w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą – 3,3%, tj. 96.027 tys. zł,
- promocji eksportu – 2,6%, tj. 76.047 tys. zł,
- szkolnictwa wyższego i nauki głównie na: utrzymanie aparatury naukowo-badawczej lub stanowiska badawczego, organizowanie i animowanie działań na rzecz środowiska akademickiego (w szczególności projekty w formie konkursów, akcji informacyjnych, konferencji, seminariów, warsztatów), administrowanie Programem Erasmus+ oraz programem Wspólnotowym Europejski Korpus Solidarności, pokrycie kosztów restrukturyzacji jednostek, Fundusz Kredytów Studenckich – 2,3%, tj. 68.750 tys. zł,
- pomocy zagranicznej – 2,1%, tj. 61.138 tys. zł,
- administracji publicznej – 2%, tj. 57.943 tys. zł, z przeznaczeniem przede wszystkim na:
  - działania podnoszące świadomość o problematyce cyberzagrożeń wśród kadr administracji publicznej,
  - prace badawcze i rozwojowe w obszarze dotyczącym rozwoju telekomunikacji,
  - budowę i wdrożenie Platformy Innowacyjnej Administracji (PIA),
- pozostałej działalności w obszarze rolnictwa i łowiectwa – 1,9%, tj. 56.368 tys. zł, z przeznaczeniem m.in. na:
  - system zbierania i wykorzystania danych rachunkowych z gospodarstw rolnych (FADN),
  - wsparcie realizacji zadań laboratoriów referencyjnych,

- wsparcie organizacji rolniczych w ponadnarodowych i międzynarodowych organizacjach rolników,
  - system monitoringu suszy w Polsce,
- działalności badawczo-rozwojowej związanej z rolnictwem i łowiectwem – 1,9%, tj. 55.416 tys. zł,
  - żłobków – 1,7%, tj. 50.918 tys. zł,
  - pozostałej działalności w zakresie ochrony zdrowia m.in. na zadania wynikające z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 – 1,6%, tj. 46.541 tys. zł,
  - pozostałej działalności w zakresie polityki społecznej przede wszystkim z przeznaczeniem na realizację Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 – 1,3%, tj. 37.753 tys. zł,
  - oświaty i wychowania – 1,1%, tj. 33.293 tys. zł.

4.4.1.4. Inne transfery w sektorze finansów publicznych

Na mocy ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019 (Dz. U. z 2019 r. poz. 2490) wprowadzono regulacje mające na celu umożliwienie przekazania z budżetu państwa dodatkowych środków na realizację niektórych zadań publicznych w 2019 roku. W formie dotacji oraz wpłat z budżetu państwa przekazano dodatkowe środki m.in. do:

- Narodowego Funduszu Zdrowia – 2.693.676 tys. zł,
- Funduszu Wsparcia Policji – 900.000 tys. zł.

Jednocześnie w myśl art. 1 pkt 7 ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 2473) dokonano wpłaty do Funduszu Rezerwy Demograficznej w wysokości 8.736.459 tys. zł.

4.4.1.5. Rozliczenia z bankami

W 2019 r. rozliczenia z bankami wyniosły 497.748 tys. zł, co stanowiło 99,7% planu po zmianach. Środki te zostały przeznaczone głównie na:

- Fundusz Dopłat – 148.680 tys. zł,
- refundację premii gwarancyjnych oraz premii za systematyczne oszczędzanie – 144.912 tys. zł,
- Fundusz Termomodernizacji i Remontów – 122.117 tys. zł,
- wykup odsetek od kredytów mieszkaniowych – 82.039 tys. zł.

4.4.2. Świadczenia na rzecz osób fizycznych

Wydatki przeznaczone na realizację świadczeń na rzecz osób fizycznych ujmowane są w dwóch grupach ekonomicznych, co prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2018	2019			5:4	5:3	5:2
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie			
	tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8
Świadczenia na rzecz osób fizycznych ogółem, z tego:	25.813.678	28.478.169	28.499.131	28.366.757	99,5	99,6	109,9
1. Świadczenia na rzecz osób fizycznych	25.810.669	28.476.092	28.496.510	28.364.687	99,5	99,6	109,9
2. Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej	3.009	2.077	2.621	2.070	79,0	99,7	68,8

Niniejsza część omówienia do Sprawozdania z wykonania budżetu państwa zawiera syntetyczne omówienie wydatków ujętych w pkt 1 w powyższej tabeli.

W ustawie budżetowej na rok 2019 na świadczenia na rzecz osób fizycznych zaplanowano środki w wysokości 28.476.092 tys. zł. W toku realizacji budżetu kwota ta uległa zwiększeniu per saldo o 20.418 tys. zł, tj. do poziomu 28.496.510 tys. zł. Realizacja wydatków ujętych w tej grupie w 2019 r. odnotowana została na poziomie 28.364.687 tys. zł, co stanowiło 99,5% planu po zmianach i była wyższa o 9,9% od realizacji wydatków w 2018 r. Udział wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych w kwocie wydatków budżetu państwa ogółem, ukształtował się na poziomie 6,8% (wzrost o 0,2 pkt proc. w stosunku do 2018 r.).

Środki realizowane w ramach przedmiotowej grupy obejmują przede wszystkim wydatki budżetu państwa, które wypłacane są bezpośrednio osobom fizycznym jako świadczenia w postaci np. emerytur i rent, zasiłków, stypendiów, odszkodowań, rekompensat.

Są to wydatki transferowe, mające charakter bezzwrotny i nieodpłatny. Podstawą wypłaty świadczeń na rzecz osób fizycznych są odrębne regulacje prawne (np. ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawa o rencie socjalnej, ustawa o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym, ustawa o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego).

Największą pozycję w grupie świadczenia na rzecz osób fizycznych stanowią wydatki na świadczenia społeczne (91%), które w 2019 r. wyniosły 25.822.374 tys. zł.

Są to przede wszystkim:

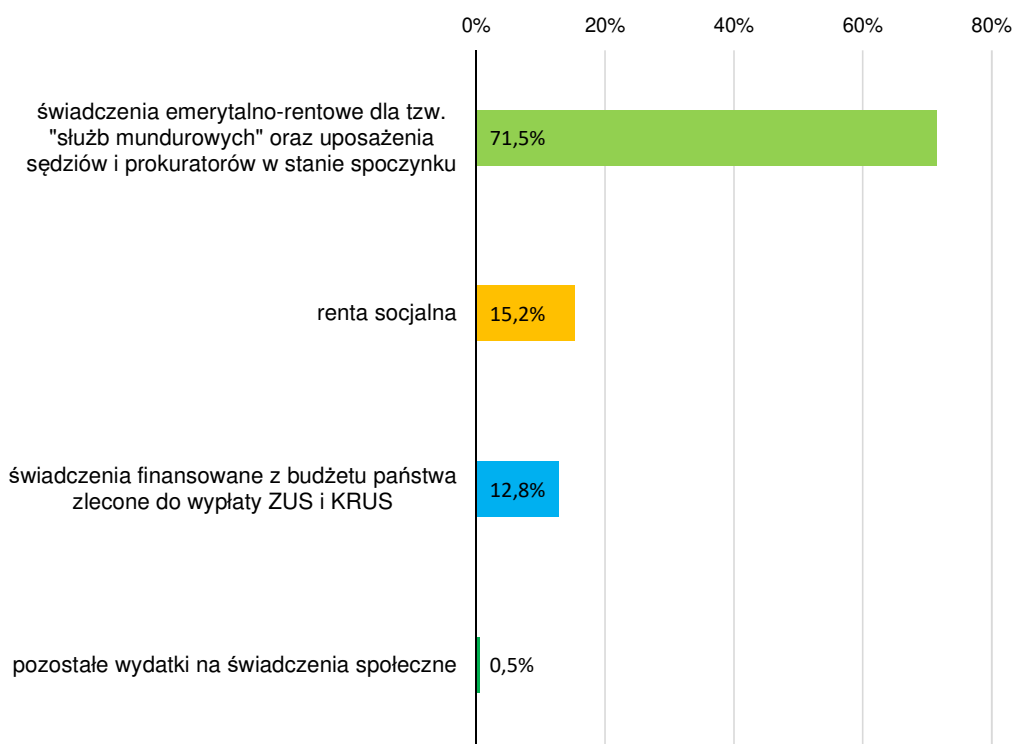
- świadczenia emerytalno-rentowe dla tzw. "służb mundurowych" oraz uposażenia sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku – 18.453.114 tys. zł. W roku 2019 w odniesieniu do wydatków zrealizowanych w roku 2018 nastąpił wzrost o 1.256.579 tys. zł (o 7,3%), na skutek: waloryzacji wysokości świadczeń służb mundurowych wskaźnikiem w wysokości 102,86%¹, z gwarantowaną minimalną podwyżką świadczenia na poziomie 70 zł brutto,

¹ Komunikat Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 lutego 2019 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji rent i emerytur w 2019 r. (M.P. poz.176)

waloryzacji uposażeń sędziów i prokuratorów wskaźnikiem w wysokości 107,12%², w związku z wypłatą jednorazowego świadczenia dla emerytów i rencistów w 2019 r. oraz wzrostem liczby świadczeniobiorców,

- świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – 3.306.624 tys. zł.
W roku 2019 w odniesieniu do roku 2018 nastąpił wzrost wydatków o 351.554 tys. zł (o 11,9%), przede wszystkim jako konsekwencja wypłat od 1 marca 2019 r. rodzicielskich świadczeń uzupełniających dla osób, które wychowały co najmniej 4 dzieci i nie wypracowały emerytury w wysokości odpowiadającej co najmniej kwocie najniższej emerytury oraz wypłatą jednorazowego świadczenia dla emerytów i rencistów w maju 2019 r.,
- wydatki przeznaczone na wypłatę renty socjalnej – 3.933.262 tys. zł. W roku 2019 w porównaniu do roku 2018 nastąpił wzrost wydatków o 725.287 tys. zł (o 22,6%), który wynikał ze wzrostu liczby świadczeniobiorców, wypłaty jednorazowych świadczeń oraz wzrostu wysokości świadczeń. W 2019 r. kwota renty socjalnej została podwyższona do kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, tj. z 1.029,80 zł do kwoty 1.100,00 zł.

Udział procentowy poszczególnych wydatków na świadczenia społeczne w łącznej kwocie wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych przedstawia poniższy wykres:

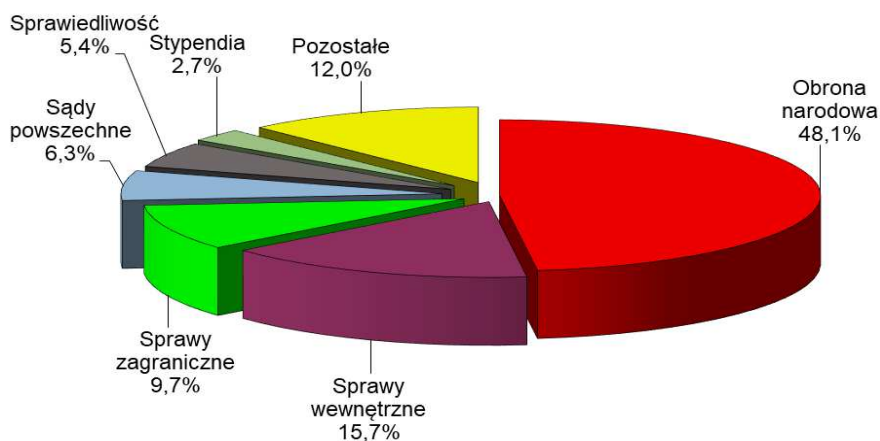

² Zasady wyliczania wskaźnika waloryzacji dla sędziów i prokuratorów regulowane są art. 123 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2019 r. poz. 740 z późn. zm) oraz art. 91 § 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 365 z późn. zm)

Pozostałe wydatki w omawianej grupie ekonomicznej wyniosły 2.542.313 tys. zł i zostały wykorzystane głównie na:

- realizację analogicznie jak w roku 2018, świadczeń finansowanych ze środków części: 29 – Obrona narodowa (1.223.223 tys. zł) oraz 42 – Sprawy wewnętrzne (400.272 tys. zł), przeznaczonych przede wszystkim dla żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy na wypłaty równoważników za brak lub za remont lokalu mieszkalnego, pomoc mieszkaniową oraz gratyfikacje urlopowe i dopłaty do wypoczynku, a także na wypłatę dla cudzoziemców: świadczeń pieniężnych na pokrycie we własnym zakresie kosztów pobytu, ekwiwalentów za żywienie, stałej pomocy pieniężnej na drobne wydatki, stałej pomocy pieniężnej na zakup środków higieny osobistej, jednorazowej pomocy pieniężnej na zakup odzieży,
- świadczenia wypłacane z budżetu części 45 – Sprawy zagraniczne (247.047 tys. zł), przede wszystkim przysługujące członkom służby zagranicznej oraz pracownikom zatrudnionym zgodnie z polskim prawem, wykonującym obowiązki służbowe w placówkach zagranicznych, w tym środki przeznaczone na wypłatę dodatków zagranicznych i walutowych oraz dodatków na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania rodziny przysługujące ambasadorowi i konsulowi kierującemu urzędem konsularnym,
- świadczenia wypłacane z budżetu części 15 – Sądy powszechne (161.425 tys. zł) oraz 37 – Sprawiedliwość (136.539 tys. zł) przeznaczone m.in. na wydatki związane z prowadzeniem postępowań sądowych, świadczenia wynikające z przepisów BHP, odszkodowania w sprawach ze stosunku pracy, odprawy pośmiertne, na sfinansowanie wypłacanych funkcjonariuszom Służby Więziennej równoważników za brak lub za remont lokalu mieszkalnego, równoważników za zwrot kosztów przejazdu, ryczałtów za dojazd do miejsca pełnienia służby, pomoc mieszkaniową, zasiłki na zagospodarowanie, dopłaty do wypoczynku, dodatki wiejskie i pomoc mieszkaniową dla nauczycieli oraz na wypłaty nagród dla osadzonych, zasądzone renty,
- stypendia – 69.621 tys. zł, wypłacane głównie ze środków w częściach: 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka (43.476 tys. zł), 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (10.711 tys. zł) oraz 85 – Budżety Wojewodów (10.204 tys. zł).

Strukturę pozostałych wydatków w ramach grupy ekonomicznej świadczenia na rzecz osób fizycznych przedstawia poniższy wykres:

4.4.3. Wydatki bieżące jednostek budżetowych

Łączne kwoty wydatków bieżących jednostek budżetowych z wyszczególnieniem również wydatków na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków Unii Europejskiej (omówionych odrębnie w podrozdziale 4.4.7) prezentuje poniższa tabela.

Wyszczególnienie	2018	2019			5:4
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	
	w tys. zł				
1	2	3	4	5	6
Łączne wydatki bieżące jednostek budżetowych	72.821.887	87.736.496	79.743.888	79.059.647	99,1
1. Wydatki bieżące jednostek budżetowych	72.065.224	81.440.065	78.815.883	78.197.306	99,2
2. Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej	756.663	6.296.431	928.006	862.341	92,9

W tej części sprawozdania przedstawione zostało omówienie realizacji grupy ekonomicznej wydatki bieżące budżetu państwa (co odpowiada wartościom prezentowanym w pkt 1. powyższej tabeli).

W ustawie budżetowej na rok 2019 na wydatki bieżące jednostek budżetowych zaplanowano środki w wysokości 81.440.065 tys. zł. W wyniku dokonanych przesunięć planowanych wydatków między grupami ekonomicznymi, a także wykorzystania środków z części 83 – Rezerwy celowe na inne niż planowano pierwotnie grupy ekonomiczne kwota wydatków bieżących w planie po zmianach uległa zmniejszeniu per saldo o 2.624.182 tys. zł, tj. do kwoty 78.815.883 tys. zł. Wykonanie wydatków w tej grupie w 2019 r. wyniosło 78.197.306 tys. zł, co stanowi 99,2% planu po zmianach.

Dokonując analizy tej grupy wydatków w stosunku do roku 2018 należy odnotować wzrost o 6.132.082 tys. zł, tj. o 8,5%, który był przede wszystkim efektem:

- podwyższenia wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w związku z przyjęciem średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń, co do zasady na poziomie 102,3%,
- uruchomienia dodatkowych środków przewidzianych na wynagrodzenia osobowe, bezosobowe, dodatkowe wynagrodzenie roczne oraz pochodne od wynagrodzeń, w konsekwencji realizacji ustawowych mechanizmów dotyczących np. wzrostu uposażeń funkcjonariuszy KAS (jako skutek postanowień określonych w Porozumieniu zawartym 21 listopada 2018 r. pomiędzy Szefem KAS a stroną społeczną),
- zwiększenia nakładów na wydatki obronne, w związku ze wzrostem wielkości PKB stanowiącego podstawę do wyliczenia wydatków obronnych zgodnie z regułą zawartą w art. 7 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Dodatkowo środki zostały przeznaczone głównie na poprawę sytuacji materialnej żołnierzy zawodowych i pracowników wojska (podwyżki uposażeń i wynagrodzeń), kontynuację procesu przebudowy i modernizacji Sił Zbrojnych RP, zabezpieczenie potrzeb materiałowych

i procesu szkolenia Sił Zbrojnych oraz na funkcjonowanie Polskich Kontyngentów Wojskowych (w tym utworzenie nowego kontyngentu w Libanie) i jednostek wyznaczonych do udziału w operacjach poza granicami państwa.

Największą pozycję (66,1%) w grupie wydatków bieżących jednostek budżetowych stanowią wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń, które w 2019 r. zostały zrealizowane na poziomie 51.668.181 tys. zł, z tego:

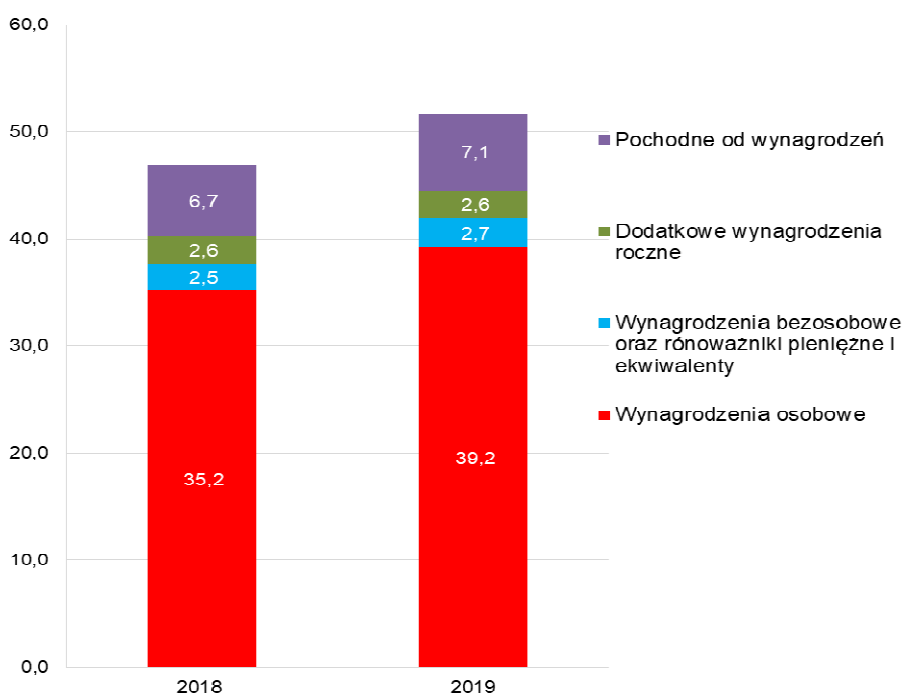
- wynagrodzenia osobowe – 39.238.228 tys. zł,
- wynagrodzenia bezosobowe oraz równoważniki pieniężne i ekwiwalenty – 2.676.144 tys. zł,
- dodatkowe wynagrodzenie roczne – 2.639.941 tys. zł,
- pochodne od wynagrodzeń – 7.113.868 tys. zł.

W porównaniu do 2018 r. nastąpił wzrost agregatu wydatków na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń o 4.740.090 tys. zł, tj. o 10,1%, a jego udział w wydatkach ogółem budżetu państwa wyniósł w 2019 r. 12,5%, wobec 12% w 2018 r.

Realizacja wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w 2019 r. została przedstawiona osobno w podrozdziale 4.6 Omówienia, gdzie szczegółowo zostały zaprezentowane wydatki poniesione na sfinansowanie wynagrodzeń osobowych w państwowej sferze budżetowej realizowanych w świetle przepisów ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw. Z uwagi na niejednorodny zakres omawianych wydatków brak jest porównywalności danych w prezentowanych częściach niniejszego materiału.

Poniższy wykres przedstawia porównanie wydatków na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń w latach 2018-2019.

Porównanie dla lat 2018-2019 (w mld zł)

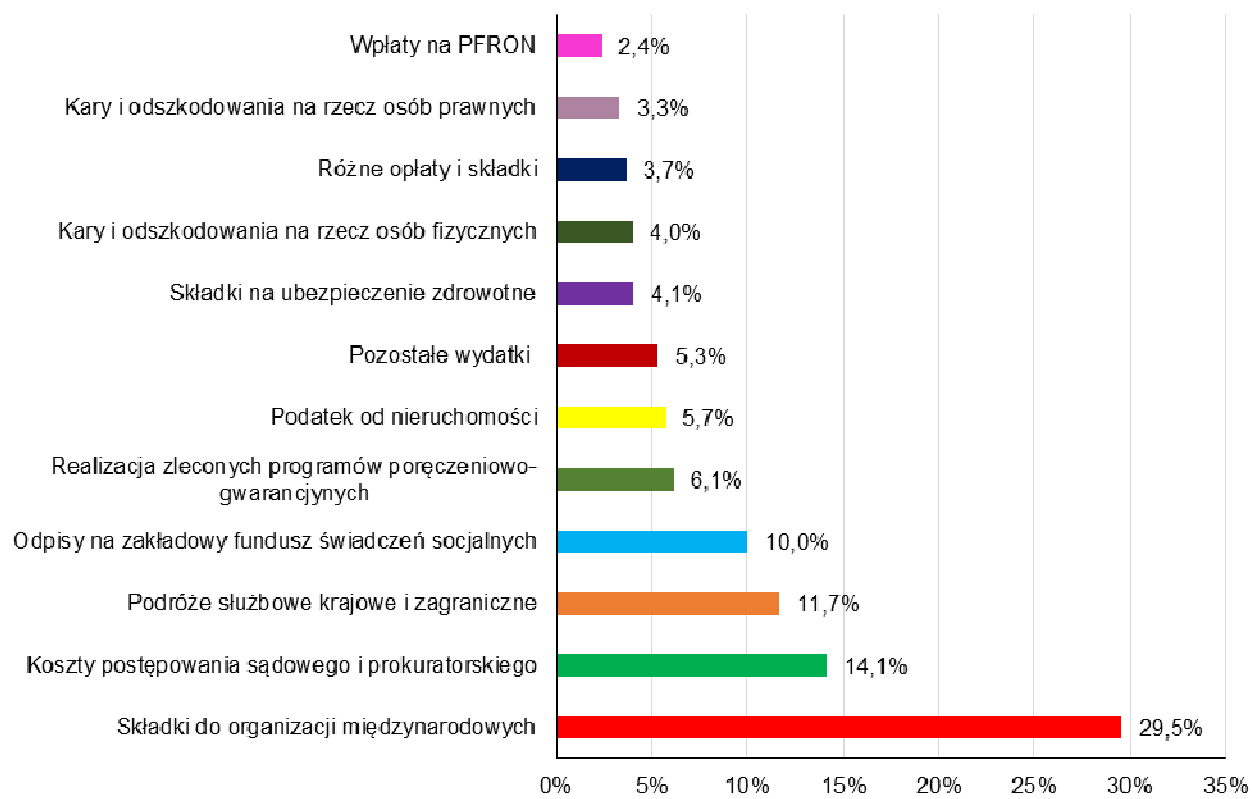
Następną istotną pozycję w tej grupie (27%) stanowią wydatki na zakup towarów i usług, których realizacja wyniosła 21.112.689 tys. zł. Największe pozycje przedmiotowej grupy wydatków dotyczyły zakupu:

- usług pozostałych (m.in. usługi drukarskie, introligatorskie, powielanie, kopiowanie, usługi transportowe, usługi pocztowe i telegraficzne, koszty i prowizje bankowe) – 7.375.748 tys. zł,
- materiałów i wyposażenia – 4.937.859 tys. zł,
- usług remontowych (m. in. usług budowlano-montażowych w zakresie remontów i konserwacji pomieszczeń i budynków, usług konserwacyjnych urządzeń) – 4.246.283 tys. zł,
- energii (opłaty za dostawę energii elektrycznej, ciepłej i innej, gazu oraz wody) – 1.386.382 tys. zł oraz
- leków, wyrobów medycznych i produktów biobójczych – 938.320 tys. zł.

Pozostałe wydatki (6,9%) zostały zrealizowane w kwocie 5.416.436 tys. zł i były wykorzystane przede wszystkim na sfinansowanie:

- składek do organizacji międzynarodowych – 1.600.465 tys. zł,
- kosztów postępowania sądowego i prokuratorskiego – 764.836 tys. zł,
- podróży służbowych – 632.254 tys. zł,
- odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – 542.823 tys. zł,
- realizacji zleconych programów poręczeniowo-gwarancyjnych (np. gwarancji de minimis) – 333.079 tys. zł,
- podatku od nieruchomości – 309.822 tys. zł,
- składek na ubezpieczenie zdrowotne – 219.554 tys. zł,
- kar i odszkodowań wypłacanych na rzecz osób fizycznych – 216.644 tys. zł,
- różnych opłat i składek (m.in. za ubezpieczenia samochodów, kaucje i wkłady mieszkaniowe) – 198.333 tys. zł,
- kar, odszkodowań i grzywien wypłacanych na rzecz osób prawnych – 181.246 tys. zł,
- wpłat na PFRON – 128.247 tys. zł.

Pozostałe wydatki bieżące jednostek budżetowych

4.4.4. Wydatki majątkowe

Łączne kwoty wydatków majątkowych budżetu państwa prezentuje poniższa tabela z wyszczególnieniem również wydatków na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków Unii Europejskiej.

Wyszczególnienie	2018	2019			5:4	5:3	5:2
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie			
	w tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8
Wydatki majątkowe budżetu państwa ogółem, z tego:	27.999.300	23.064.236	20.414.962	20.167.478	98,8	87,4	72,0
1. Majątkowe, w tym:	26.494.278	21.783.880	18.784.374	18.610.437	99,1	85,4	70,2
1.1. Dotacje i subwencje	5.974.020	2.935.601	3.740.794	3.668.732	98,1	125,0	61,4
2. Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej	1.505.022	1.280.356	1.630.588	1.557.041	95,5	120,9	103,5

Zaplanowane w ustawie budżetowej na rok 2019 wydatki majątkowe, w kwocie 23.064.236 tys. zł, ujęte zostały w załączniku „Wydatki budżetu państwa na rok 2019” w dwóch grupach ekonomicznych tj. „Wydatki majątkowe” oraz „Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej”. W trakcie roku budżetowego łączna kwota wydatków majątkowych została zmniejszona do kwoty 20.414.962 tys. zł i zrealizowana w wysokości 20.167.478 tys. zł, tj. w 98,8% w stosunku do planu po zmianach.

Poniższe omówienie dotyczy grupy „Wydatki majątkowe”, o których mowa w pkt 1 powyższej tabeli.

Wydatki w niej ujęte zostały zaplanowane w kwocie 21.783.880 tys. zł. W związku z ich zmniejszeniem w trakcie roku budżetowego, plan po zmianach ukształtował się na poziomie 18.784.374 tys. zł. Zrealizowano je w kwocie 18.610.437 tys. zł, tj. na poziomie 99,1% planu po zmianach (w tym: 133.649 tys. zł wydatki niewygasające), według szczegółowości przedstawionej w tabeli.

Wyszczególnienie	2019 r.			4:3
	Ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	
	w tys. zł			%
1	2	3	4	5
Ogółem	21.783.880	18.784.374	18.610.437	99,1%
1. Wydatki na zadania inwestycyjne jednostek budżetowych	14.847.721	14.526.488	14.447.369	99,5%
2. Rezerwy na inwestycje i zakupy inwestycyjne	3.788.270	7.858	0	0,0%
3. Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych innych jednostek sektora finansów publicznych	2.336.732	2.294.336	2.263.290	98,6%
4. Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	451.453	504.111	491.665	97,5%
5. Wydatki na zadania inwestycyjne pozostałych jednostek	155.032	148.380	136.986	92,3%
6. Wydatki na współfinansowanie programów inwestycyjnych NATO i UE	4.000	43.730	43.561	99,6%
7. Dotacje/wydatki dotyczące zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych:	96.133	87.174	76.927	88,2%
– dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	42.877	54.913	48.001	87,4%
– dla jednostek budżetowych	53.256	32.261	28.926	89,7%
8. Dotacje i subwencje dla jednostek samorządu terytorialnego:	79.039	1.134.307	1.117.342	98,5%
– dotacje dla gmin	743	360.720	352.211	97,6%
– dotacje dla powiatów	77.696	381.803	375.040	98,2%
– dotacje dla samorządów województw	600	106.921	105.228	98,4%
– subwencja na inwestycje na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu	0	284.863	284.863	100,0%
9. Dotacje celowe przekazane z budżetu państwa dla państwowej instytucji kultury na dofinansowanie zadań inwestycyjnych objętych mecenatem państwa	25.500	37.990	33.297	87,6%

Największy udział (99,9%) w ogólnej kwocie wykonania wydatków majątkowych dotyczył 14 obszarów, w ramach których realizowane były przede wszystkim następujące zadania:

- 1) Obrona narodowa – 10.840.589 tys. zł, z czego głównie na:
  - zakup uzbrojenia i sprzętu wojskowego, w ramach Planu modernizacji technicznej Sił Zbrojnych, w celu podwyższenia nowoczesności uzbrojenia i sprzętu wojskowego,

- inwestycje budowlane na potrzeby wojska, m.in. na obiekty sztabowe, koszarowe i szkoleniowe oraz infrastrukturę techniczną dla potrzeb sprzętu wojskowego, a także bazy, składnice i stacje materiałów pędnych i smarów,
  - dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji budowlanych dotyczących Programu Inwestycji NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP),
  - realizację zadań w ramach programu wieloletniego „Zabezpieczenie transportu powietrznego najważniejszych osób w państwie (VIP)”,
- 2) Transport i łączność – 1.878.056 tys. zł, w tym głównie na realizację programu wieloletniego pn. „Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.)”. W ramach tego obszaru realizowane były również wydatki związane z przeciwdziałaniem i usuwaniem skutków klęsk żywiołowych, dofinansowanie inwestycji na drogach wojewódzkich oraz w miastach na prawach powiatu, inwestycje na potrzeby przejść granicznych, urzędów morskich oraz Urzędu Komunikacji Elektronicznej,
- 3) Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa – 1.257.641 tys. zł, głównie:
- na inwestycje budowlane i zakupy inwestycyjne na potrzeby poszczególnych formacji, w tym w ramach „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020”,
  - dla Policji na zakup sprzętu łączności i informatyki związanego z zabezpieczeniem obsługi OST 112,
  - dla Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego na realizację inwestycji budowlanych i zakupów inwestycyjnych, głównie oprogramowania oraz środków trwałych teleinformatyki,
  - dla Centralnego Biura Antykorupcyjnego – głównie na przebudowę obiektu siedziby Delegatury CBA w Gdańsku oraz zakup samochodów, systemów i sieci teleinformatycznych oraz urządzeń telekomunikacyjnych i łączności,
  - na zarządzanie kryzysowe, w tym głównie na zakupy inwestycyjne wyposażenie i utrzymanie wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych,
- 4) Ochrona zdrowia – 1.122.555 tys. zł, z czego głównie na:
- zadania inwestycyjne szpitali klinicznych, w tym 6 obiektów w ramach programów wieloletnich, tj.: „Nowa siedziba Szpitala Uniwersyteckiego Kraków-Prokocim”, „Drugi etap budowy Centrum Kliniczno-Dydaktycznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi wraz z Akademickim Ośrodkiem Onkologicznym”, „Budowa Centrum Medycyny Nieinwazyjnej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego”, „Przebudowa i rozbudowa Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 Uniwersytetu Medycznego w Lublinie”, „Wieloletni program medyczny - rozbudowa i modernizacja Szpitala Uniwersyteckiego Nr 2 im. dr. Jana Biziela w Bydgoszczy”, „Przebudowa Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Krakowie”,

- inwestycje budowlane oraz zakupy inwestycyjne na potrzeby: Samodzielnych *Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej* podległych ministerstwu obrony narodowej i spraw wewnętrznych i administracji oraz Instytutów badawczych podległych ministerstwu obrony narodowej,
  - realizację programów polityki zdrowotnej, w tym głównie w ramach programów wieloletnich: „Narodowy Program Zwalczania Chorób Nowotworowych” oraz „Narodowy Program Rozwoju Medycyny Transplantacyjnej”,
  - ratownictwo medyczne – w głównej mierze na zakup ambulansów dla dysponentów ZRM,
  - dofinansowanie szpitali ogólnych, w tym inwestycyjnych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, realizowanych jako działania z zakresu polityki rozwoju m.in.: „Rozbudowa i modernizacja Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej”, „Poprawa warunków udzielania świadczeń zdrowotnych w zakresie neurologii poprzez modernizację budynku nr 12 SP ZOZ Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego im. Jędrzeja Śniadeckiego w Białymstoku”, „Przebudowa, rozbudowa i nadbudowa istniejącej kuchni szpitalnej na potrzeby Regionalnego Ośrodka Szkolenia Zespołów Żywienia Szpitalnego według nowoczesnych standardów” - SP ZOZ Bielsk Podlaski, „Modernizacja Oddziału Intensywnej Terapii Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie”, „Zakup specjalistycznego wyposażenia i technologii teleinformatycznych dla Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej im. św. Jana z Dukli”.
- Ponadto w obszarze tym realizowano wydatki w ramach programu wieloletniego pn. „Powstanie Śląskiego Ośrodka Kliniczno-Naukowego Zapobiegania i Leczenia Chorób Środowiskowych, Cywilizacyjnych i Wieku Podeszłego im. prof. Zbigniewa Religi”,
- wydatki na System Wspomagania Dowodzenia Państwowego Ratownictwa Medycznego,

5) Szkolnictwo wyższe i nauka – 625.683 tys. zł , z tego na:

- inwestycje budowlane na potrzeby działalności dydaktycznej szkół wyższych nadzorowanych przez ministra do spraw szkolnictwa wyższego, w tym w ramach programów wieloletnich: „*Uniwersytet Warszawski 2016-2025*”, „*Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 2004-2019*” oraz uczelni wojskowych, medycznych, artystycznych i morskich,
- zadania inwestycyjne związane z działalnością naukową, dotyczące głównie: zakupu, wytworzenia lub rozbudowy aparatury naukowo-badawczej, inwestycji budowlanych, rozbudowy infrastruktury informatycznej nauki oraz inwestycji podejmowanych na podstawie umów międzynarodowych, w tym w ramach projektu infrastruktury badawczej FAIR,
- inwestycje budowlane na potrzeby domów studenckich,
- zakupy inwestycyjne na potrzeby Narodowego Centrum Nauki oraz Narodowego Centrum Badań i Rozwoju,

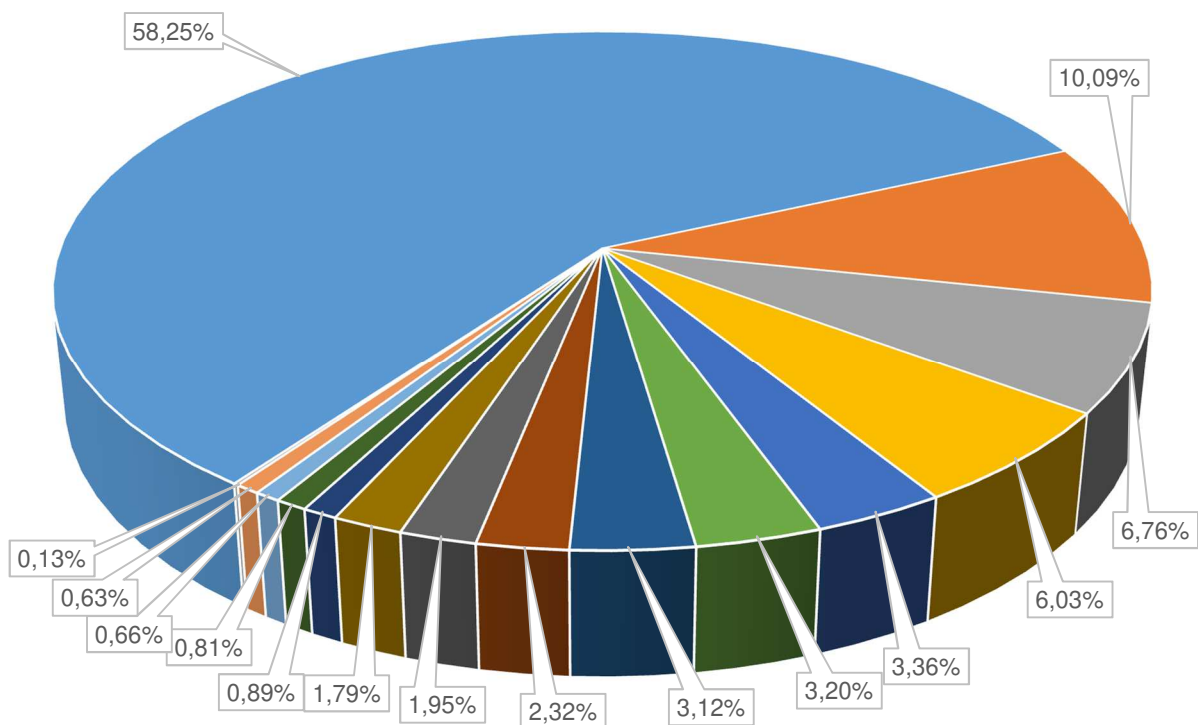
- 6) Administracja publiczna i urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa – 594.611 tys. zł. W ramach tych środków zrealizowane zostały głównie wydatki na inwestycje na potrzeby izb administracji skarbowej wraz z podległymi urzędami skarbowymi i urzędami celno-skarbowymi, urzędów naczelnych i centralnych organów administracji rządowej, urzędów naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa, w tym Kancelarii Sejmu oraz Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,
- 7) Wymiar sprawiedliwości – 581.031 tys. zł, głównie na potrzeby:
- jednostek sądownictwa powszechnego - budowa, rozbudowa i przebudowa obiektów budowlanych Sądów Okręgowych, Rejonowych i Apelacyjnych oraz zakupy inwestycyjne (głównie z zakresu informatyki, w tym wdrożenie, rozwój i modyfikacje systemów informatycznych oraz projektów centralnych realizowanych przez sądy apelacyjne, zakupy licencji i sprzętu informatycznego w celu modyfikacji oraz odnowienia bazy sprzętowej sądów, a także zakup nieruchomości i urządzeń gospodarczo-eksploatacyjnych),
  - więziennictwa, w tym m. in. na wydatki związane z modernizacją Służby Więziennej,
  - jednostek powszechnych prokuratury – głównie na inwestycje budowlane w obiektach Prokuratury Krajowej, Prokurator Rejonowych i Okręgowych,
- 8) Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 432.135 tys. zł, środki te przeznaczone głównie na zadania inwestycyjne realizowane na potrzeby muzeów, archiwów, centrów kultury i sztuki, w tym przede wszystkim na realizację programów wieloletnich:
- *„Budowa Muzeum Historii Polski w Warszawie”*,
  - *„Budowa Kompleksu Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku”*,
  - *„Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”*,
- a także na budowę siedziby Archiwum Narodowego w Krakowie oraz budowę i wyposażenie Muzeum „Pamięć i Tożsamość” im. św. Jana Pawła II w Toruniu,
- 9) Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 362.785 tys. zł, w tym głównie na dofinansowanie zadań inwestycyjnych realizowanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, na realizację zadań na potrzeby Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska, w tym głównie na zadania związane z prowadzeniem kontroli monitoringu wód w zakresie wdrażania dyrektywy 97/676/EWG dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego i zakupy sprzętu laboratoryjnego oraz na ochronę brzegów morskich,
- 10) Różne rozliczenia – 333.296 tys. zł, w tym głównie na uzupełnienie subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego (na inwestycje na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach

miast na prawach powiatu), zwrot części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego w 2018 r.,

- 11) Przetwórstwo przemysłowe – 165.793 tys. zł głównie na realizację programu wieloletniego „Program wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2023”,
- 12) Rolnictwo i łowiectwo oraz rybołówstwo i rybactwo – 151.299 tys. zł głównie na dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (budowa, rozbudowa systemów IT, budowa i aktualizacja Systemu Identyfikacji Działek Rolnych), realizację zadań wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego oraz wojewódzkich i powiatowych inspektoratów weterynarii,
- 13) Oświata i wychowanie oraz edukacyjna opieka wychowawcza – 122.854 tys. zł, głównie na zadania inwestycyjne na potrzeby szkół artystycznych (w tym realizację prac budowlano – instalacyjnych towarzyszących kompleksowej modernizacji wybranych placówek szkolnictwa artystycznego w Polsce), techników, szkół zawodowych rolniczych, szkół podstawowych oraz internatów i burs szkolnych,
- 14) Rodzina, pomoc społeczna oraz pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 118.081 tys. zł na: dofinansowanie zadań w ramach programu wieloletniego „Senior+” na lata 2015 – 2020, żłobków w ramach *Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3* „MALUCH plus”, zadań inwestycyjnych Środowiskowych Domów Samopomocy, Ochotniczych Hufców Pracy oraz Domów Pomocy Społecznej.

Udział poszczególnych obszarów w ogólnej kwocie wydatków majątkowych przedstawia poniższy wykres:

- obrona narodowa - 58,25%
- transport i łączność - 10,09%
- bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa - 6,76%
- ochrona zdrowia - 6,03%
- szkolnictwo wyższe i nauka - 3,36%
- administracja publiczna i urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa - 3,20%
- wymiar sprawiedliwości - 3,12%
- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego - 2,32%
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska - 1,95%
- różne rozliczenia - 1,79%
- przetwórstwo przemysłowe - 0,89%
- rolnictwo i łowiectwo oraz rybołówstwo i rybactwo - 0,81%
- oświata i wychowanie oraz edukacyjna opieka wychowawcza - 0,66%
- rodzina, pomoc społeczna oraz pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej - 0,63%
- pozostałe - 0,13%

4.4.5. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa

Wyszczególnienie	2018	2019			5:4	5:3	5:2
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie			
	w tys. zł				%		
1	2	3	4	5	6	7	8
Obsługa długu Skarbu Państwa, w tym:	29.486.217	29.199.900	27.345.893	27.336.009	100,0	93,6	92,7
1. Obsługa zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa na rynku krajowym	21.524.492	20.767.327	19.744.395	19.739.307	100,0	95,0	91,7
2. Obsługa zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa na rynkach zagranicznych	7.961.723	8.432.573	7.601.498	7.596.702	99,9	90,1	95,4

W ustawie budżetowej na 2019 r. na wydatki w grupie ekonomicznej obsługa długu Skarbu Państwa¹ zaplanowano kwotę 29.199.900 tys. zł, z tego na obsługę zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa na rynku krajowym 20.767.327 tys. zł, a na obsługę zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa na rynkach zagranicznych 8.432.573 tys. zł.

W ciągu roku decyzjami Ministra Finansów limit wydatków w omawianej grupie ekonomicznej został obniżony łącznie o 1.854.007 tys. zł do wysokości 27.345.893 tys. zł. Jednocześnie Minister Finansów dokonał przesunięć wydatków pomiędzy rozdziałami i paragrafami oraz poszczególnymi rodzajami instrumentów.

Dokonane zmiany były rezultatem przede wszystkim niższego niż zakładano salda transakcji swap (w wyniku większej skali transakcji przeprowadzonych w drugiej połowie 2018 r. zmniejszającej wydatki roku 2019), mniejszej sprzedaży długu obsługiwanego w 2019 r. w efekcie korzystniejszej sytuacji budżetowej w latach 2018-19 oraz mocniejszego kursu złotego.

W wyniku tych zmian limit wydatków na obsługę zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa na rynku krajowym został obniżony o 1.022.932 tys. zł do wysokości 19.744.395 tys. zł, a na rynkach zagranicznych o 831.075 tys. zł do wysokości 7.601.498 tys. zł.

Ostateczna realizacja wydatków w grupie obsługa długu Skarbu Państwa w 2019 r. wyniosła 27.336.009 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach, z tego na obsługę zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa na rynku krajowym 19.739.307 tys. zł, na rynkach zagranicznych 7.596.702 tys. zł. Zrealizowany poziom wydatków był niższy o 7,3% niż w 2018 r. Było to wypadkową głównie spadku średniego oprocentowania długu przy przyroście wielkości obsługiwanego zadłużenia, większej skali prefinansowania potrzeb pożyczkowych następnego roku na przetargach zamiany oraz efektów przeprowadzonych w latach 2018-19 transakcji swap, wpływających na rozkład wydatków pomiędzy latami 2018-2020.

¹ Grupa ta nie obejmuje rozliczeń z tytułu poręczeń i gwarancji krajowych udzielonych przez Skarb Państwa dotyczących kosztów prowadzonych postępowań sądowych związanych z poręczeniami SP, które są planowane i ewidencjonowane w części 79 - Obsługa długu Skarbu Państwa, w grupie ekonomicznej - wydatki bieżące jednostek budżetowych (plan 2019 - 100 tys. zł, plan po zmianach - 107 tys. zł, wykonanie - 106 tys. zł).

4.4.6. Środki własne Unii Europejskiej

Wyszczególnienie	2018	2019			5:4	5:3	5:2
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie			
	w tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8
Środki własne Unii Europejskiej	18.660.770	22.207.223	21.719.915	21.719.915	100,0	97,8	116,4

W ustawie budżetowej na 2019 r. wydatki w tej grupie ekonomicznej obejmowały wydatki planowane w części 84 – Środki własne Unii Europejskiej w wysokości 19.157.223 tys. zł oraz w części 83 – Rezerwy celowe w wysokości 3.050.000 tys. zł.

Całkowita kwota składki obliczona przy uwzględnieniu projektu budżetu UE na 2019 r. wynosiła 21.157.223 tys. zł. Mając jednak na uwadze występujące w poprzednich latach znaczące zmiany w wysokości składki oraz w celu optymalnego zarządzania skutkami uchwalanych w 2019 r. korekt budżetowych podjęto decyzję o umieszczeniu części środków na zapłatę składki do UE w kwocie 2.000.000 tys. zł w rezerwie celowej w poz. 8. Dodatkowo w budżecie państwa na 2019 r. przewidziano rezerwę celową na sfinansowanie skutków wyjścia Wielkiej Brytanii z UE w kwocie 1.050.000 tys. zł (poz. 30).

W toku wykonywania ustawy budżetowej środki zaplanowane w limicie części 84 okazały się być niewystarczające. Niedobory środków zostały sfinansowane poprzez uruchomienie w pierwszej kolejności zaplanowanych na ten cel środków w rezerwie celowej poz. 8 w kwocie 2.000.000 tys. zł. Następnie brakującą kwotę uzupełniono środkami z poz. 30 (po zmianie jej przeznaczenia) w wysokości 610.000 tys. zł. Było to konieczne ze względu przede wszystkim na aktualizację danych makroekonomicznych za lata poprzednie oraz wyższą niż zakładano wpłatę z tytułu ceł, która jest uzależniona od rzeczywistego ich poboru.

Ostatecznie wysokość składki wpłaconej przez Polskę do budżetu UE w 2019 r. wyniosła 21.719.915 tys. zł. Pod koniec 2019 r. dysponent części 84 Środki własne Unii Europejskiej dokonał dwukrotnie blokad na łączną kwotę ponad 47 308 tys. zł, które w związku z ich przeznaczeniem na utworzenie rezerw celowych w budżecie państwa obniżyły plan finansowy tej części do poziomu 21.719.915 tys. zł, dostosowując go tym samym do poziomu wykonania wydatków.

Zrealizowane w 2019 r. wydatki stanowiły 100% planu po zmianach i wyniosły w szczególności:

- wpłata obliczona, zgodnie z metodologią UE, na podstawie Dochodu Narodowego Brutto (DNB) – 13.681.311 tys. zł,
- wpłata obliczona, zgodnie z metodologią UE, na podstawie podatku od towarów i usług – 3.194.268 tys. zł,

- wpłata z tytułu udziału w opłatach celnych – 3.570.712 tys. zł,
- wpłata z tytułu finansowania rabatu brytyjskiego – 1.126.636 tys. zł,
- wpłata z tytułu mechanizmu korekcyjnego obniżającego wkłady DNB – 146.988 tys. zł.

Jednocześnie wykonanie wydatków w przedmiotowej grupie ekonomicznej w 2019 r. było o 3.059.145 tys. zł wyższe od wykonania za 2018 r., które wyniosło 18.660.770 tys. zł.

Było to związane z wyższym poziomem wydatków w budżecie UE na 2019 r. oraz wyższą wpłatą składki z tytułu ceł. Dodatkowo w 2018 r. składka została pomniejszona o rozliczenia za lata poprzednie, które wpłynęły na znaczne obniżenie wpłat w tym roku, takich jak aktualizacja danych makroekonomicznych oraz rozliczenie nadpłaty składki za 2017 r.

4.4.7. Wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej

W ustawie budżetowej na rok 2019 z dnia 16 stycznia 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 198), wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej zaplanowano w kwocie 10.547.741 tys. zł, z tego na:

- 1) wydatki ujęte w budżetach dysponentów przeznaczone na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków europejskich, finansowanie projektów pomocy technicznej oraz projektów z udziałem innych środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej nieujętych w budżecie środków europejskich – 5.102.567 tys. zł,
- 2) rezerwę celową pn.: „Rezerwa na realizację projektów współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz ze środków pomocy bezzwrotnej, rozliczenia programów i projektów finansowanych z udziałem tych środków, a także rozliczenia z budżetem ogólnym Unii Europejskiej” – 5.445.174 tys. zł.

W 2019 r. plan po zmianach dysponentów wyniósł 7.023.164 tys. zł, w tym środki uruchomione z rezerw celowych w kwocie ogółem 4.503.498 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 6.714.370 tys. zł, co stanowi 95,6% planu po zmianach¹.

W ramach tej grupy wydatków finansowano następujące zadania:

- finansowanie programów/projektów realizowanych w zakresie Perspektywy Finansowej 2014 – 2020 – plan po zmianach – 4.158.420 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło – 3.889.429 tys. zł, tj. 93,5% planu po zmianach,
- finansowanie programów/projektów realizowanych w ramach Narodowej Strategii Spójności w latach 2007–2013 – plan po zmianach – 12.257 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło – 12.245 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach,
- finansowanie projektów realizowanych w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014 i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego III Perspektywa Finansowa – plan po zmianach – 47.547 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło – 41.137 tys. zł, tj. 86,5% planu po zmianach,
- pozostałe wydatki oraz środki, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 6 w ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.) – plan po zmianach – 279.723 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło – 261.736 tys. zł, tj. 93,6% planu po zmianach,

---

¹ W przypadku wydatków ujętych w tej grupie plan po zmianach zawiera: uruchomienia z rezerw celowych oraz przeniesienia dokonywane w trybie art. 171 i 194 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

- wydatki krajowe na zadania związane z realizacją wspólnej polityki rolnej (WPR) – plan po zmianach – 2.525.217 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło – 2.509.823 tys. zł, tj. 99,4% planu po zmianach.

W zakresie powyższych programów, niższe wykonanie wydatków budżetu państwa w stosunku do zaplanowanych w ustawie budżetowej na 2019 r., wynikało przede wszystkim z faktu, że na etapie prac nad projektem ustawy budżetowej zakładano szybsze tempo realizacji projektów unijnych.

Dodatkowo niewykonanie wydatków wynikało z:

- przesunięcia realizacji projektów na kolejny rok budżetowy w przypadku projektów, które wymagają postępowania przetargowego,
- oszczędności powstałych w wyniku przeprowadzonych postępowań przetargowych,
- zmiany w harmonogramach płatności dokonywanych przez beneficjentów, zwłaszcza w IV kwartale 2019 r. i przesunięcia tych płatności na kolejny rok budżetowy,
- przesunięcia refundacji dla beneficjentów i rozliczeń projektów na kolejny rok budżetowy, które dotyczy wydatków poniesionych przez dysponentów pod koniec roku 2019.

Wydatki w wysokości 6.714.370 tys. zł zostały zrealizowane we wskazanych niżej kwotach i przeznaczone były na projekty realizowane w ramach:

1. Perspektywy Finansowej 2014-2020 w wysokości – 3.889.429 tys. zł, z tego na:
  - 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – 1.486.311 tys. zł,
  - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 – 953.580 tys. zł,
  - Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014-2020 – 541.158 tys. zł,
  - Instrument „Łącząc Europę” (Connecting Europe Facility) 2014-2020 – 109.389 tys. zł,
  - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 – 270.639 tys. zł,
  - Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020 – 121.757 tys. zł,
  - Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020 – 76.962 tys. zł,
  - Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – 46.194 tys. zł,
  - Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020 – 133.476 tys. zł,
  - Europejską Współpracę Terytorialną oraz Europejski Instytut Sąsiedztwa 2014-2020 – 57.071 tys. zł,
  - Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 – 92.894 tys. zł.
2. Narodowej Strategii Spójności na lata 2007-2013 w wysokości 12.245 tys. zł, z tego na:
  - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko – 11.837 tys. zł,

- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – 391 tys. zł,
  - 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – 15 tys. zł,
  - Program Operacyjny Kapitał Ludzki – 1 tys. zł.
3. Pozostałych programów finansowanych z udziałem środków Unii Europejskiej, w tym wydatki związane z realizacją projektów w ramach Wieloletnich Ram Finansowych w Zakresie Spraw Wewnętrznych w wysokości 261.736 tys. zł.
4. Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014 i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014, a także Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego III Perspektywa Finansowa w wysokości 41.137 tys. zł.
5. Wspólnej polityki rolnej w wysokości 2.509.823 tys. zł, w ramach której finansowane były:
- zadania realizowane w ramach I filaru WPR oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020,
  - finansowanie wyprzedzające niektórych działań w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Pomoc Techniczna - realizowana głównie przez jednostki samorządu terytorialnego i jednostki budżetowe oraz scalanie gruntów - realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego).

4.5. Informacja o realizacji programów wieloletnich

W sprawozdaniu z wykonania budżetu państwa przedstawiono informację o realizacji 48 programów wieloletnich, na realizację których wydatkowano 10.570.037 tys. zł, co stanowi 98,5% planu po zmianach wynoszącego 10.731.549 tys. zł.

Największe różnice między planem po zmianach wydatków budżetowych na sfinansowanie programów wieloletnich w 2019 r. a ich wykonaniem wystąpiły w następujących programach:

1. „Budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską” (wydatki stanowiły 47,1% planu po zmianach).
2. „Program Rozpoznania Geologicznego Oceanów – ProGeO” (wydatki stanowiły 57,1% planu po zmianach).
3. „Rządowy Program Uzupelniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Drogowej – Mosty dla Regionów” (wydatki stanowiły 64,5% planu po zmianach).
4. „Udział Rzeczypospolitej Polskiej w Światowej Wystawie EXPO 2020 w Dubaju w Państwie Zjednoczonych Emiratów Arabskich w latach 2019-2021” (wydatki stanowiły 70,6% planu po zmianach).
5. „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa” (wydatki stanowiły 78,4% planu po zmianach).

Przyczyny niewykonania planu finansowego oraz informacje o wpływie tego faktu na stopień osiągnięcia założonych celów omówiono w opisach poszczególnych programów zamieszczonych w dalszej części tego rozdziału.

Do pomiaru stopnia realizacji celów zdefiniowanych dla poszczególnych programów wieloletnich, a także skuteczności oraz efektywności wydatkowania środków publicznych – w załączniku do ustawy budżetowej (*Zestawienie programów wieloletnich w układzie zadaniowym*) – zastosowano mierniki wskazujące na ogólny wynik działań podjętych w 2019 roku podczas ich realizacji, a tym samym na efekty wydatkowania środków z budżetu państwa.

Powody niepełnej realizacji – przyjętych w ustawie budżetowej – wartości mierników programów wieloletnich o charakterze inwestycyjnym dotyczą przede wszystkim wzrostu cen na rynku budowlanym, przedłużających się procedur przetargowych, prac przygotowawczych do inwestycji, opóźnień w pozyskaniu decyzji administracyjnych oraz opóźnień w realizacji prac budowlanych i remontowych.

Natomiast w przypadku niezrealizowania zaplanowanych wartości mierników dla programów wieloletnich posiadających charakter nieinwestycyjny, przyczyny dotyczą m.in. niższego zainteresowania/aktywności samych beneficjentów, do których dany program jest adresowany (lub uczestniczących w jego realizacji – np. jst.). Programami, które wymagają

takiej aktywności są np.: „Senior+”, Wieloletni rządowy program "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023.

W sprawozdaniu przedstawiono także informację o realizacji 3 programów, które nie zostały ujęte w *Załączniku nr 10* do Ustawy budżetowej na 2019 r.

1. Udział Rzeczypospolitej Polskiej w Światowej Wystawie EXPO 2020 w Dubaju w Państwie Zjednoczonych Emiratów Arabskich w latach 2019–2021.
2. Program Rozwoju Talentów Informatycznych na lata 2019–2029.
3. Program na rzecz zwiększania szans rozwojowych Ziemi Słupskiej na lata 2019–2024.

W dalszej części rozdziału zamieszczono szczegółowe omówienie poszczególnych programów wieloletnich realizowanych w 2019 r., w tym wykonania wartości mierników.

4.5.1 Program wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2030¹

Program ustanowiono uchwałą Rady Ministrów nr 122/2011 z dnia 5 lipca 2011 r. z późn. zm. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację Programu był w 2019 r. Minister Rozwoju.

Obowiązujący w latach 2011-2030¹ Program w 2019 r. realizowany był w ramach funkcji **6. Polityka gospodarcza kraju**, zadania *6.1. Wsparcie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki*, podzadania *6.1.4. Wsparcie projektów inwestycyjnych*, działania *6.1.4.1. (o tej samej nazwie)*.

Program ukierunkowany jest na zapewnienie wzrostu innowacyjności i konkurencyjności polskiej gospodarki, m.in. poprzez zwiększanie udziału inwestycji innowacyjnych oraz tworzenie miejsc pracy o wysokiej produktywności. W ramach programu wspierane są bezpośrednie inwestycje w sektorach wysokich technologii (hi-tech), które w największym stopniu przyczyniają się do rozwoju gospodarki i wzmacniają jej przewagę konkurencyjną.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano 167.203 tys. zł, co stanowi 99,96% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Wzrost innowacyjności oraz konkurencyjności polskiej gospodarki	Ministerstwo Rozwoju	Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w danym roku dzięki systemowi wsparcia inwestorów	3.500	4.512

¹W uchwale nr 116/2019 Rady Ministrów z dnia 1 października 2019 r. zmieniającej uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Program wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2023 ” wydłużono okres realizacji Programu do 2030 roku.

W ramach realizacji Programu w 2019 r. utworzono 4.512 nowych miejsc pracy, podpisano 13 nowych umów o udzielenie wsparcia finansowego na realizację inwestycji. Na koniec roku realizowano łącznie 108 umów, z tego 33 umowy dotyczyły inwestycji znajdujących się już w okresie obowiązkowego utrzymania. Ponadto przeprowadzono kontrolę realizacji 50 umów objętych programem.

Wyższe wykonanie wartości miernika wynikało ze zobowiązań umownych przyjętych przez inwestorów.

4.5.2 Udział Polski w Programie na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME) oraz w instrumentach finansowych programów UE wspierających konkurencyjność przedsiębiorstw w latach 2015-2021

Program został ustanowiony uchwałą nr 17/2015 Rady Ministrów z dnia 3 lutego 2015 r. Realizowany był przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP), nadzór nad realizacją Programu sprawował Minister Rozwoju.

Obowiązujący w latach 2015-2021 Program był w 2019 r. realizowany w ramach funkcji **6. Polityka gospodarcza kraju**, zadania *6.1. W Wsparcie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki*, podzadania *6.1.2. W Tworzenie warunków do zwiększania innowacyjności przedsiębiorstw*, działania *6.1.2.1. Wspieranie współpracy w systemie innowacji*.

Głównym celem realizacji Programu jest zapewnienie udziału polskich podmiotów w Programie COSME oraz wykorzystanie dla poprawy konkurencyjności polskich przedsiębiorstw instrumentów finansowych oferowanych w ramach programów unijnych. Osiągnięcie ww. celu odbywa się poprzez zapewnienie finansowania działalności poszczególnych polskich konsorcjów wchodzących w skład sieci Enterprise Europe Network (EEN) oraz Krajowego Punktu Kontaktowego ds. instrumentów finansowych programów UE, których to działalność pozwala przedsiębiorcom na nieprzerwany dostęp do kompleksowych usług informacyjnych i doradczych, usług z zakresu innowacji i transferu technologii, pomocy w poszukiwaniu partnerów technologicznych i handlowych.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano łącznie 9.324 tys. zł, co stanowi 92,9% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Zapewnienie udziału polskich podmiotów w Programie na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME) oraz wykorzystanie dla poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw instrumentów finansowych oferowanych w ramach programów unijnych	Ministerstwo Rozwoju	Ogólna liczba odbiorców działań realizowanych przez instytucje wspierane w ramach Programu (w os.)	30.000	26.197

W ramach realizacji Programu w 2019 r. przedsiębiorcy mieli zapewniony bezpłatny dostęp do usług doradczych i informacyjnych, konsultacji w tym udzielanych drogą elektroniczną nt. instrumentów finansowych programów UE (2.431 osób), brali także udział w organizowanych przez Krajowy Punkt Kontaktowy konferencjach, warsztatach, szkoleniach, seminariach poświęconych instrumentom finansowym UE (9.997 osób).

Uczestniczyli w organizowanych przez sieci EEN wydarzeniach lokalnych i regionalnych tj. targach, panelach dyskusyjnych (7.146 osób), zorganizowanych spotkaniach podczas wydarzeń brokerskich oraz misjach zagranicznych (3.094 osoby). Otrzymali indywidualne wsparcie doradcze (1.396 osób), wsparcie w zawieraniu partnerstw międzynarodowych (1.165 osób). Liczba partnerskich umów biznesowych i technologicznych zawartych przez odbiorców usług wynosiła 257.

MŚP brały udział w programach UE w zakresie instrumentów zwrotnych dzięki zapewnieniu polskich pośredników finansowych oferujących preferencyjne finansowanie na rozwój przedsiębiorstw oraz dostęp do bezpłatnych usług informacyjnych i doradczych z zakresu instrumentów finansowych programów unijnych. Liczba polskich przedsiębiorców, którzy w 2019 r. skorzystali z instrumentów finansowych programów UE obsługiwanych przez KPK wyniosła 19.323 (głównie MŚP).

Wspierano także współpracę MŚP z zagranicznymi partnerami w zakresie wymiany handlowej, technologicznej, transferu wiedzy, technologii lub partnerstwa w zakresie innowacji. Zwiększano wiedzę na temat regulacji prawa i programów UE oraz prowadzenia działalności na rynkach międzynarodowych.

Poziom wykonania miernika był uzależniony od zainteresowania i udziału odbiorców w przedsięwzięciach zaplanowanych przez instytucje wspierane w ramach programu.

4.5.3 Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Program ustanowiono uchwałą Rady Ministrów nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 r. z późn. zm. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację Programu był w 2019 r. Minister Rozwoju.

Obowiązujący w latach 2009-2032 Program w 2019 r. realizowany był w ramach funkcji **12. Środowisko**, zadania *12.1. W System ochrony środowiska i informacji o środowisku*, podzadania *12.1.6. W Gospodarka odpadami*, działania *12.1.6.2. Przedsięwzięcia w zakresie gospodarowania odpadami*.

Realizacja Programu polega przede wszystkim na usuwaniu oraz unieszkodliwianiu wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, likwidacji szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko oraz minimalizacji negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium całego kraju. Ważnym aspektem jest także prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych, w tym szkoleń dla administracji publicznej oraz szkoleń lokalnych dotyczących oceny narażenia i ochrony zdrowia.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano 1.971 tys. zł, co stanowi 98,6% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Wycofanie azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski	Ministerstwo Rozwoju	Liczba gmin, na terenie których przeprowadzono inwentaryzację wyrobów zawierających azbest	2.478	2.436

W ramach Programu w 2019 r.:

- udzielono wsparcia 123 jednostkom samorządu terytorialnego w zakresie sporządzenia inwentaryzacji wyrobów azbestowych na terenie gmin i 4 jednostkom samorządu terytorialnego na działania edukacyjno-informacyjne,
- rozpoczęto realizację 100 szkoleń stacjonarnych dla 2 tys. uczniów szkół średnich, kształcących się w zawodach związanych z budownictwem w zakresie bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest,
- finansowano utrzymanie i rozwój technologiczny Bazy Azbestowej,
- rozpoczęto realizację szkoleń e-learningowych z zakresu bezpiecznego postępowania i usuwania wyrobów zawierających azbest dla 10 tys. pracowników inspekcji pracy, inspekcji sanitarnej, nadzoru budowlanego oraz urzędów gmin.

Uzyskanie niższej od planowanej wartości miernika jest związane z mniejszym od zakładanego zainteresowaniem gmin.

4.5.4 Udział Rzeczypospolitej Polskiej w Światowej Wystawie EXPO 2020 w Dubaju w Państwie Zjednoczonych Emiratów Arabskich w latach 2019-2021

Program ustanowiono uchwałą Rady Ministrów nr 146/2018 z dnia 20 grudnia 2018 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu S.A. sprawuje Minister Rozwoju.

Obowiązujący w latach 2019-2021 Program w 2019 r. realizowany był w ramach funkcji **6. Polityka gospodarcza kraju**, zadania *6.1.W Wsparcie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki*, podzadania *6.1.3. Współpraca gospodarcza z zagranicą i promocja gospodarki polskiej za granicą*, działania *6.1.3.1 Promocja gospodarki oraz wspieranie napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych*.

Celem głównym Programu jest zapewnienie udziału Polski w EXPO 2020 w Dubaju. Cele szczegółowe to: przygotowanie wysokiej jakości Pawilonu i ekspozycji wewnętrznej promującej Polskę i jej osiągnięcia w wybranym obszarze tematycznym, zrealizowanie atrakcyjnego programu promocyjnego obejmującego w szczególności promocję gospodarczą, ale także promocję turystyki, polskiej kultury, regionów. Expo 2020 w Dubaju

ma służyć jako katalizator łączący umysły z całego świata oraz inspirować uczestników do mobilizacji wokół wspólnych wyzwań o zasięgu globalnym. Działania grupują się w ramach 3 podtematów: *Możliwość, Mobilność, Zrównoważony Rozwój*.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano 4.233 tys. zł, co stanowi 70,6% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Zapewnienie udziału Polski w EXPO 2020 w Dubaju	Ministerstwo Rozwoju, Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.	Liczba odwiedzin w Pawilonie Polski (w mln os.)	*	*

*Program nie został ujęty w Załączniku nr 10 do Ustawy budżetowej na rok 2019. Wartość miernika na 2019 r. nie została określona.

W ramach Programu w 2019 r. zrealizowano następujące działania:

- zaprojektowano Pawilon Polski oraz rozpoczęto prace związane z jego budową,
- opracowano logotyp oraz system identyfikacji wizualnej udziału Polski w EXPO 2020,
- prowadzono i bieżącą aktualizację strony internetowej dotyczącej EXPO 2020 – www.expo.gov.pl,
- przeprowadzono nabór do programu partnerskiego dla firm zainteresowanych promocją podczas EXPO 2020,
- opracowano kalendarz wydarzeń w ramach programów promocji regionalnej, założeń programu edukacyjnego.

Środki finansowe nie zostały w całości wykorzystane z uwagi na opóźnienia w realizacji działań przez wykonawcę zewnętrznego wybranego przez PAIH.

4.5.5 Program ochrony brzegów morskich

Program uchwalono ustawą z dnia 28 marca 2003 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program ochrony brzegów morskich” (Dz.U. z 2016 r., poz. 678). Nadzór nad realizacją Programu przez Urzędy Morskie w Gdyni, Słupsku i Szczecinie sprawował w 2019 r. Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

Obowiązujący w latach 2004-2023 Program w 2019 r. realizowany był w ramach funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania *19.3. Transport morski i żegluga śródlądowa*, podzadania *19.3.3. Ochrona brzegów i ograniczenie oddziaływania na środowisko morskie*, działania *19.3.3.1. Ochrona brzegów morskich*.

Program obejmuje przedsięwzięcia mające na celu zabezpieczenie brzegów morskich przed zjawiskiem erozji, w szczególności budowę, rozbudowę i utrzymywanie systemu zabezpieczenia przeciwpowodziowego terenów nadmorskich, w tym usuwanie uszkodzeń

w systemie zabezpieczenia przeciwpowodziowego brzegów morskich. W ramach Programu finansowany jest także monitoring brzegów morskich oraz czynności, prace i badania dotyczące ustalenia aktualnego stanu brzegów morskich na całej długości polskiego wybrzeża. Celem prowadzenia nadzoru brzegów jest wskazanie koniecznych, a także niezbędnych działań zmierzających do ich ratowania.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano 33.989 tys. zł, co stanowi 99,97% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Zapewnienie minimalnych poziomów bezpieczeństwa brzegu morskiego oraz jego położenia po odwodnej stronie granicznej linii ochrony brzegu morskiego	Urzędy Morskie w Gdyni, Słupsku i Szczecinie	Długość linii brzegowej zabezpieczonej w ciągu roku przed zjawiskiem erozji i powodzi od strony morza (w km)	8	12,38

W 2019 r. w ramach Programu zrealizowano m.in. następujące działania:

- umocnienia brzegowe: Kąty Rybackie – Krynica Morska (zakończyła się procedura wywłaszczenia, uzyskano zgodę na realizację przedsięwzięcia, trwają prace zgodnie z harmonogramem rzeczowo – finansowym); Ostrów (usunięto szkody sztormowe, które powstały w styczniu 2019 r); Rewa (trwa procedura uzyskania pozwolenia wodnoprawnego); Hel (remont ścianki szczelnej umocnienia Cypla poprzez jej zabetonowanie); Jastrzębia Góra (uzyskano pozwolenie na wznoszenie obiektów na polskich wodach wewnętrznych), Babie Doły (poszerzono o 1,5 m na całej długości dwie kładki usytuowane na początku i końcu obiektu oraz wyrównano grunt i dokonano nasypu z kruszywa na geowłókninie); Gdynia Orłowo (uzupełniono narzutem kamiennym uszkodzoną konstrukcję); Westerplatte (odtworzono narzut kamienny od strony wody oraz murek żelbetowy i nawierzchnię),
- sztuczne zasilenia brzegu: w rejonach: Karwi, Władysławowa – Kuźnicy, Władysławowa Juraty oraz Międzywodzia,
- zabezpieczenia przeciwpowodziowe w Kuźnicy, opracowano wariantową koncepcję zabezpieczenia, procedowane jest porozumienie z gminą Jastarnia dotyczące zakupu rękawów przeciwpowodziowych,
- wykonanie i naprawa wjazdów technologicznych: OOW Rozewie (wykonano projekt budowlany), wjazd nr 4 Gdynia Oksywie (trwa procedura uzyskania pozwolenia wodnoprawnego), OOW Sobieszewo (wykonano remont wejść na plażę ułożono nawierzchnię z płyt jomb),

- naprawa falochronu na bulwarze w Gdyni – opracowano dokumentację projektową remontu bulwaru nadmorskiego,
- rozpoznanie pól poboru kruszywa w rejonie Dziwnowa, Międzywodzia i Międzyzdrojów,
- odbudowa zespołu ostróg drewnianych zlokalizowanych na wschód od portu Darłowo oraz budowa 6 ostróg brzegowych w Pobierowie,
- monitoring strefy brzegowej poprzez: skanowanie laserowe morskiej strefy brzegowej w granicach administracyjnych Urzędu Morskiego w Szczecinie; cykl pomiarów w granicach administracyjnych Urzędu Morskiego w Słupsku (echosonda wielowiązkowa, pomiary sonarem bocznym, topograficzny ALS, pionowe zdjęcia lotnicze, ukośne zdjęcia lotnicze, monitoring stanu i zachodzących zmian strefy brzegowej, badania modelowe warunków falowo-prądowych wraz z oceną efektywności ochrony dla wybranych odcinków brzegów),
- monitoring brzegu i badania dotyczące ustalenia aktualnego stanu brzegu morskiego, w ramach których wykonano roczne i półroczne kontrole stanu technicznego budowli umocnień i wyznaczono profile poprzeczne brzegu morskiego na odcinku od nasady Półwyspu Helskiego do granicy administracyjnej na zachodzie. Dodatkowo wykonano terenowe badania geotechniczne w Jastrzębiej Górze w celu oceny stateczności klifu.

Wyższe wykonanie wartości miernika osiągnięto w wyniku wprowadzenia nowych zadań do realizacji w trakcie roku budżetowego.

4.5.6 Budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślaną z Zatoką Gdańską

Program ustanowiony został uchwałą Rady Ministrów nr 57/2016 Rady Ministrów z dnia 24 maja 2016 r. Nadzór nad realizacją Programu przez Urząd Morski w Gdyni sprawuje Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

Obowiązujący w latach 2016-2022 Program w 2019 r. realizowany był w ramach funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania *19.3. Transport morski i żegluga śródlądowa*, podzadania *19.3.5. Rozwój infrastruktury dostępnej od strony morza* i działania *19.3.5.1. Pogłębienie i utrzymanie torów wodnych i podejściowych*.

Głównym celem realizacji programu jest otwarcie Zalewu Wiślanego na Morze Bałtyckie oraz na inne istniejące drogi wodne, co przyczyni się do zniesienia barier infrastrukturalnych, ograniczających obecnie rozwój północno-wschodniej części Polski. Nowa droga wodna, podlegająca w całości polskiej jurysdykcji, będzie również gwarancją swobodnej żeglugi statków wszystkich bander do portu w Elblągu oraz do innych portów Zalewu Wiślanego.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano 15.000 tys. zł, co stanowi 47,1% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Zapewnienie bezpieczeństwa regionu oraz umożliwienie wzrostu społeczno-gospodarczego poprzez ustanowienie drogi wodnej, umożliwiającej swobodny i całoroczny dostęp statków morskich wszystkich bander do Elbląga jako morskiego portu Unii Europejskiej	Urząd Morski w Gdyni	Długość toru podejściowego wraz z infrastrukturą (w %)	2,1	0

W 2019 r. w ramach Programu zrealizowano m.in. następujące działania:

- pod nadzorem przyrodniczym dokonano wycinki drzew i krzewów oraz ich uprzątnięcia,
- sprawowano nadzór przyrodniczy w sezonie lęgowym i wegetacyjnym,
- sporządzono wnioski o wydanie koncesji na wydobycie bursztynu,
- sporządzono dokumentację w przedmiocie: „Pomiary batymetryczne w celu doboru optymalnych miejsc nasadzeń roślinności szuwarowej na Zalewie Wiślanym, wykonano budki dla ptaków i nietoperzy,
- dokonano określenia konsystencji osadów oraz oznaczenia związków fosforu i azotu w osadach dennych rzeki Elbląg na odcinku od PGW (Prawej Głównki Wejściowej) do zrzutu z oczyszczalni ścieków w Elblągu,
- przygotowywano opinie i materiały na potrzeby zagranicznych spotkań w sprawach środowiskowych związanych z zadaniem,
- opracowano wnioski o wydanie zezwolenia na wykonanie czynności zabronionych w stosunku do gatunków roślin, zwierząt i/lub grzybów objętych ochroną w związku z planowaną realizacją inwestycji,
- analizowano wpływu fal wywołanych przez pływające jednostki na trzcinowiska zlokalizowane w zachodniej części Zalewu Wiślanego,
- przeprowadzono inwentaryzację ornitologiczną szuwaru trzcinowego w rejonie Mierzei Wiślanej od strony Zalewu Wiślanego, celem potwierdzenia braku lęgów i możliwości przeniesienia szuwaru. Sprawowano nadzór botanika nad usuwaniem i przemieszczeniem szuwaru trzcinowego,
- wykonano operaty szacunkowe dla wyceny nieruchomości gruntowych, a także dla określenia szacunkowej wartości odszkodowania za ograniczenia na działkach na terenie jednostki ewidencyjnej Elbląg,
- sprawowano nadzór geotechniczny na etapie realizacji zadania inwestycyjnego oraz nadzór przyrodniczy nad humusowaniem, usuwaniem karpin oraz wycinką drzew na Mierzei Wiślanej,

- sprawowano nadzór i doradztwo naukowo-techniczne w zakresie branży hydrotechnicznej, mostowej i drogowej,
- oczyszczano dno z materiałów ferromagnetycznych w tym wybuchowych na obszarze Zalewu Wiślanego w granicach Toru Wodnego i na obszarze Rzeki Elbląg,
- prowadzono roboty budowlane „Budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską”.

Ponadto uzyskano dla realizacji inwestycji liczne decyzje administracyjne. Między innymi pozwolenia wodnoprawne na wykonanie urządzeń wodnych, na lokalizowanie na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i nowych obiektów budowlanych, gromadzenie na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią materiałów, które mogą zanieczyścić wody. Także decyzje zezwalające na płoszenie, niepokojenie, zabijanie, niszczenie gniazd, siedlisk i ostoi gatunków objętych ochroną.

Uzyskanie niższej od planowanej wartości miernika jest związane z przedłużaniem się procedur związanych z uzyskaniem decyzji, pozwoleń i uzgodnień niezbędnych do rozpoczęcia prac, odwołaniami od uzyskanych dla inwestycji decyzji, przedłużaniem się procedur przetargowych dot. wyboru wykonawców.

Środki finansowe nie zostały w całości wykorzystane z uwagi na przedłużanie się procedur związanych z uzyskaniem decyzji, pozwoleń i uzgodnień niezbędnych do rozpoczęcia prac, odwołania od uzyskanych dla inwestycji decyzji, przedłużenie się procedur przetargowych dot. wyboru wykonawcy na „Oczyszczenie dna z materiałów ferromagnetycznych w tym wybuchowych - na obszarze Zalewu Wiślanego w granicach Toru Wodnego i na obszarze rzeki Elbląg oraz na obszarze Zalewu Wiślanego w granicach Sztucznej Wyspy oraz na obszarze Zatoki Gdańskiej w granicach Portu osłonowego” oraz na wyłonienie Inżyniera Kontraktu i pełnienie nadzoru środowiskowego nad realizacją robót budowlanych.

4.5.7 Utrzymanie morskich dróg wodnych w rejonie ujścia Odry w latach 2019-2028

Program został ustanowiony uchwałą Nr 204/2017 Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 2017 r. Nadzór nad realizacją Programu przez Urząd Morski w Szczecinie sprawuje Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

Obowiązujący w latach 2019–2028 Program, realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania 19.3. *Transport morski i żegluga śródlądowa*, podzadania 19.3.5. *Rozwój infrastruktury dostępowej od strony morza*, działania 19.3.5.1. *Pogłębienie i utrzymanie torów wodnych i podejściowych*.

Celem programu jest realizacja przedsięwzięć w zakresie:

- przywrócenia parametrów, a następnie corocznego pogłębienia konserwacyjnego toru wodnego prowadzącego z reddy portu morskiego w Świnoujściu do akwenów portowych i ze Świnoujścia przez Zalew Szczeciński i Odrę do Szczecina,

- zapewnienia trwałości projektu realizowanego poza programem wieloletnim pn. „Modernizacja toru wodnego Świnoujście – Szczecin do 12,5 m” po okresie jego realizacji,
- modernizacji i utrzymania pól refulacyjnych służących do odkładu urobku z prac pogłębiarskich,
- zapewnienia bezawaryjnego działania systemów bezpieczeństwa żeglugi wchodzących w skład infrastruktury zapewniającej dostęp do portów w Świnoujściu i Szczecinie.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano 22.330 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Utrzymanie bezpiecznego dostępu od strony morza do portów położonych w rejonie ujścia Odry a w szczególności Świnoujścia i Szczecina	Urząd Morski w Szczecinie	Kubatura urobku pochodząca z wybudowanych, przebudowanych oraz wyremontowanych torów wodnych w ciągu roku (w m ²)	550.000	470.500

W 2019 r. w ramach Programu zrealizowano m.in. następujące działania:

- opracowano dokumentację projektową w zakresie ekspertyzy technicznej i projektu budowlano - wykonawczego remontu Stawy dolnej nabieżnika Świnoujście MŁYNY,
- prowadzono prace konserwacyjno - remontowe ostróg wyspy Chełminek, a także na polach refulacyjnych Mańków oraz Dębina,
- remontowano ostrogi przy falochronie Centralnym w Świnoujściu oraz znaki stałego oznakowania nawigacyjnego, a także znak stawy światła sektorowego Domańce,
- wykonywano prace czerpalno – refulacyjne.

Uzyskanie niższej od planowanej wartości miernika jest związane z potrzebami remontowymi infrastruktury zapewniającej dostęp do portów innych niż tory wodne. Koniecznym było wykonanie m.in. remontu stałego oznakowania nawigacyjnego i ostróg przy falochronie centralnym w Świnoujściu.

4.5.8 Budowa Kompleksu Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku

Program ustanowiono uchwałą Rady Ministrów nr 169/2011 z dnia 6 września 2011 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku sprawuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Obowiązujący w latach 2011-2019 Program w 2019 r. realizowany był w ramach funkcji **9. Kultura i dziedzictwo narodowe**, zadania 9.1. *W Ochrona i popularyzacja dziedzictwa*

i tożsamości narodowej w kraju i za granicą, podzadania 9.1.1.W Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego i miejsc pamięci narodowej w kraju i za granicą, działania 9.1.1.2. Ochrona, udostępnianie, digitalizacja i popularyzacja zasobów dóbr kultury i propagowanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym oraz działania 9.1.1.4.W Ochrona zabytków wpisanych do rejestru i nadzór konserwatorski.

W ramach Programu wspierana jest budowa kompleksu Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, mającego pełnić rolę ponadregionalnego ośrodka edukacyjno-badawczego, który zajmie się upowszechnianiem wiedzy dotyczącej dokonań Józefa Piłsudskiego oraz promocją Polski jako kraju, który uchronił Europę przed totalitaryzmem bolszewickim. Placówka będzie dokumentować rolę i miejsce Józefa Piłsudskiego w dziejach narodu i państwa polskiego, gromadzić pamiątki związane z jego życiem osobistym i działalnością polityczną, kreując i promując postawy obywatelskiego patriotyzmu z wykorzystaniem nowoczesnych, interaktywnych form kontaktu ze zwiedzającymi oraz multimedialnych ekspozycji zgromadzonych eksponatów.

Środki przeznaczone na realizację Programu w 2019 r. wykonano łącznie w kwocie 25.484 tys. zł, co stanowi 98,9% planu po zmianach, z tego w ramach działania 9.1.1.2. wydatkowano 24.318 tys. zł, co stanowi 98,9% planu po zmianach, natomiast w ramach działania 9.1.1.4.W wydatki wyniosły 1.166 tys. zł, co stanowi 99,1% planu po zmianach.

Cel Programu oraz mierniki stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Stworzenie obiektu kultury umacniającego naszą tożsamość narodową, upowszechniającego wiedzę o dziejach ojczystych i uchronienie przed zniszczeniami "Enklawy historycznej", bezcennego z historycznego punktu widzenia, fragmentu naszego narodowego dziedzictwa	Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku	Powierzchnia użytkowa budowanych obiektów w m ²	5.830	5.830
		Powierzchnia obiektów zabytkowych poddanych rewaloryzacji i adaptacji w m ²	600	600

W 2019 r. kontynuowane były główne prace budowlane przy konstrukcji nowego budynku muzealno-edukacyjnego oraz zakupiono jego wyposażenie.

Zakończony został I etap realizacji wystawy stałej oraz przygotowania eksponatów, między innymi przetransportowano na teren wystawy jeden z obiektów wielkogabarytowych (replika samochodu pancernego), zakupiono prawa do ikonografii oraz filmów, wykonano 50% projektów wykonawczych scenografii, przeprowadzono konserwację części obiektów (z tkanin, drewna i skóry, metali, broni oraz militariów).

Kontynuowane były prace konserwatorskie i budowlane w budynku Willi Bzów, wykonano projekt aranżacji wnętrza oraz prace nad odtworzeniem terenów enklawy historycznej – lasu, ogrodu i parku.

W zakresie odtworzenia wnętrz i wyposażenia Dworku "Milusin" wykonano projekt budowlany i wykonawczy, uzyskano pozwolenie na budowę. Zakupiono także elementy wyposażenia i scenografii, dokonano konserwacji eksponatów, wykonano repliki elementów wyposażenia.

4.5.9 Budowa Muzeum Historii Polski w Warszawie

Program został ustanowiony uchwałą nr 118/2015 Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2015 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Muzeum Historii Polski w Warszawie sprawuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Obowiązujący w latach 2016–2021 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **9. Kultura i dziedzictwo narodowe**, zadania 9.1. *W Ochrona i popularyzacja dziedzictwa i tożsamości narodowej w kraju i za granicą*, podzadania 9.1.1. *W Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego i miejsc pamięci narodowej w kraju i za granicą*, działania 9.1.1.2. *Ochrona, udostępnianie, digitalizacja i popularyzacja zasobów dóbr kultury i propagowanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym*.

W ramach programu wieloletniego powstanie w budynku na terenie Cytadeli Warszawskiej obiekt będący siedzibą Muzeum Historii Polski w Warszawie, który ma być jedną z najnowocześniejszych tego typu placówek w Polsce. Muzeum będzie prezentować najważniejsze wątki polskiej historii – państwa i narodu – ze szczególnym uwzględnieniem tematyki wolności – tradycji polskiego parlamentaryzmu, instytucji i ruchów obywatelskich, walki o wolność i niepodległość. Stała ekspozycja Muzeum będzie ukazywać najważniejsze wątki z dziejów Polski od X do XXI wieku. Centralne miejsce znajdzie w niej historia wolności w Polsce (dzieje parlamentaryzmu, ruchów niepodległościowych i obywatelskich) od czasów republiki szlacheckiej w XVI wieku aż po „Solidarność”. Wystawa będzie dokumentować i prezentować również inne wątki historii politycznej, społecznej, kultury i obyczajów.

Środki przeznaczone na realizację Programu w 2019 r. wykonano w kwocie 69.396 tys. zł, co stanowi 99,5% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Stworzenie nowoczesnego budynku Muzeum, w którym zostanie zorganizowana wystawa stała przedstawiająca historię Polski w sposób atrakcyjny i przystępny dla odbiorców w kraju i zagranicy	Muzeum Historii Polski w Warszawie	Powierzchnia użytkowa budowanych obiektów w m ²	44.700*	44.856

*W procesie powstawania projektu wykonawczego została ponownie przeliczona powierzchnia i została oszacowana na poziomie 44.856 m²

W ramach realizacji Programu w 2019 r. wykonano część wyburzeń oraz prace ziemne związane z posadowieniem budynku. Roboty ziemne prowadzone były pod rozszerzonym

nadzorem archeologicznym. Wykonano konstrukcję płyty fundamentowej wraz z kanalizacją pod posadzkową. Wykonano prace konstrukcyjne (żelbetowe), prace izolacyjne ścian fundamentowych, prace murowe, roboty instalacyjne oraz prace związane z przyłączami zewnętrznymi.

Przygotowywano materiały wyjściowe umożliwiające projektantowi wystawy wykonanie projektu wykonawczego. Przeprowadzono analizę: merytoryczną, historyczną i muzealniczą oraz weryfikację dokumentacji projektowej. Realizowano kolejny etap prac nad tekstami kuratorskimi, zamawiano ekspertyzy odpowiadające na merytoryczne potrzeby wynikające z prac nad treścią multimediów, stanowisk interakcji analogowej, a także z opracowaniem materiałów niezbędnych do zaprojektowania makiet, obiektów scenograficznych oraz do wykonania kopii fizycznych. Realizowano kwerendy, których celem było poszukiwanie materiałów archiwalnych, ikonograficznych oraz audiowizualnych do wykorzystania w trakcie budowy ekspozycji stałej, zamawiano kopie cyfrowe materiałów wizualnych i audiowizualnych. Kontynuowało pojedyncze uzupełniające zakupy muzealiów, zakupione obiekty zostały profesjonalnie opisane i zabezpieczone przez konserwatorów.

Powstałe w 2019 r. opóźnienia w realizacji inwestycji wynikały przede wszystkim z występujących utrudnień związanych z koniecznością wywieżenia dużych ilości niewypałów i niewybuchów oraz pracami archeologicznymi.

4.5.10 „Niepodległa” na lata 2017-2022

Program ustanowiono uchwałą Rady Ministrów nr 81/2017 z dnia 24 maja 2017 r. z późn. zm. Wykonawcą Programu jest Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Minister Edukacji Narodowej oraz Wojewodowie. Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Pełnomocnik Rządu do spraw Stulecia Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej.

Obowiązujący w latach 2017-2022 Program wieloletni *„Niepodległa” na lata 2017-2022* realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **9. Kultura i dziedzictwo narodowe**, zadania *9.1. W Ochrona i popularyzacja dziedzictwa i tożsamości narodowej w kraju i za granicą*, podzadania *9.1.1. W Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego i miejsc pamięci narodowej w kraju i za granicą*, działania *9.1.1.9. W Upamiętnianie wydarzeń historycznych*.

W ramach programu wieloletniego organizowane są wydarzenia kulturalne upamiętniające stulecie odzyskania niepodległości, realizowane są projekty o zasięgu lokalnym i międzynarodowym (głównie wystawy, koncerty, festiwale, jak również różnego rodzaju działania animacyjne).

Na realizację programu w 2019 r. wydatkowano łącznie 44.874 tys. zł, co stanowi 93,4% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Wzmocnienie poczucia wspólnoty obywatelskiej Polaków	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Wojewodowie	Liczba przedsięwzięć kulturalnych upamiętniających wydarzenia historyczne dofinansowanych w ramach Programu (narastająco)	650	1.946

W roku 2019 w ramach Programu realizowano następujące działania:

- w Priorytecie 1 Programu – *Projekty Ogólnopolskie*, w 2019 roku realizowano 61 projektów instytucji podległych i nadzorowanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz 1 projekt MEN,
- w Priorytecie 2 – *Projekty regionalne i lokalne* realizowano 119 projektów w ramach programu „Koalicje dla Niepodległej”, 140 projektów samorządowych instytucji kultury i organizacji pozarządowych w ramach programu dotacyjnego „Niepodległa” oraz 16 projektów własnych wojewodów,
- w Priorytecie 3 – *Projekty zagraniczne*, w 2019 roku realizowano 83 projekty własne Instytutu Adama Mickiewicza w ramach programu „Polska 100” oraz 48 projektów samorządowych instytucji kultury i organizacji pozarządowych w ramach programu dotacyjnego „Kulturalne pomosty”.

Na pozytywne odchylenia wartości miernika wpływ miało duże zainteresowanie wszystkich środowisk kulturotwórczych upamiętnieniem kolejnej rocznicy odzyskania niepodległości. Duże znaczenie miały także akcje promocyjne prowadzone przez Biuro Programu „Niepodległa” oraz działalność informacyjna Koordynatora Programu i Operatorów poszczególnych Priorytetów.

Środki finansowe nie zostały w całości wykorzystane z uwagi na wprowadzenie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej oszczędności w sposobie produkcji i dystrybucji gry edukacyjnej „Godność, wolność i niepodległość” oraz multimedialnego przewodnika po Kresach. Wykorzystane zostały dostępne narzędzia informatyczne, tj. zintegrowana platforma e-podręczniki.

4.5.11 Program Rozwoju Talentów Informatycznych na lata 2019-2029

Program ustanowiono uchwałą Nr 43 Rady Ministrów z dnia 28 maja 2019 r. Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Minister Cyfryzacji.

Obowiązujący w latach 2019-2029 Program wieloletni „*Program Rozwoju Talentów Informatycznych na lata 2019-2029*” realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **16. Sprawy obywatelskie**, zadania 16.5. *W Informatyzacja działalności i budowa społeczeństwa informacyjnego*, podzadania 16.5.2. *Wspieranie rozwoju społeczeństwa informacyjnego*, działania 16.5.2.2. *Inicjatywy i projekty w zakresie społeczeństwa informacyjnego*.

Celem głównym Programu była aktywizacja młodzieży ze szkół ponadpodstawowych oraz uczelni pod kątem rozwoju najbardziej zaawansowanych umiejętności informatycznych, jakimi są algorytmiczne rozwiązywanie problemów i programowanie oraz projektowanie gier komputerowych, przez zapewnienie wsparcia metodycznego i merytorycznego. Wspierane były działania ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w wyżej wymienionym zakresie. Program przyczyniał się także do wzmocnienia wizerunku Polski jako kraju talentów informatycznych, w którym warto inwestować w rozwój zaawansowanego technologicznie oprogramowania.

Środki przeznaczone na realizację Programu w 2019 r. wykonano w kwocie 468 tys. zł, co stanowi 92,5% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Zaktywizowanie młodzieży ze szkół ponadpodstawowych oraz uczelni pod kątem rozwoju najbardziej zaawansowanych umiejętności informatycznych, jakimi są algorytmiczne rozwiązywanie problemów i programowanie oraz projektowanie gier komputerowych, przez zapewnienie wsparcia metodycznego i merytorycznego	Ministerstwo Cyfryzacji	Liczba uczniów, którzy podnieśli zaawansowane kompetencje cyfrowe w wyniku uczestnictwa w Programie		0
		Liczba studentów, którzy podnieśli zaawansowane kompetencje cyfrowe w wyniku uczestnictwa w Programie	*	0
		Liczba nauczycieli/wykładowców, którzy podnieśli zaawansowane kompetencje metodyczne i merytoryczne w wyniku uczestnictwa w Programie		0

*Program nie został ujęty w Załączniku nr 10 do Ustawy budżetowej na rok 2019. Wartość miernika na 2019 r. nie została określona.

W ramach realizacji Programu w 2019 r. zostały ogłoszone otwarte konkursy ofert na realizację pilotażowych edycji: *Mistrzostw w Projektowaniu Gier Komputerowych* – 9 sierpnia 2019 r., *Mistrzostw w Algorytmice i Programowaniu* – 26 sierpnia 2019 r.

Realizację „*Mistrzostw w Projektowaniu Gier Komputerowych*” powierzono Fundacji Rozwoju Informatyki, natomiast realizację „*Mistrzostw w Projektowaniu Gier Komputerowych*” powierzono Fundacji Twórczości, Edukacji i Animacji Młodzieży „Teatrikon”.

Umowy na realizację zadań z obydwoma podmiotami podpisano 13 listopada 2019 r., obydwa podmioty rozpoczęły realizację powierzonych zadań.

4.5.12 Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy – IV etap, okres realizacji: lata 2017-2019

Program został ustanowiony uchwałą Rady Ministrów nr 203/2015 z dnia 26 października 2015 r. Nadzór nad realizacją i wdrażaniem wyników Programu przez głównego wykonawcę i koordynatora – Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, sprawował w 2019 r. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, przy współpracy Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Obowiązujący w latach 2017-2019 Program realizowany był w 2019 r. w ramach:

- funkcji **10. Szkolnictwo wyższe i nauka**, zadania *10.2. Badania naukowe służące praktycznym zastosowaniom*, podzadania *10.2.1. Wspieranie badań stosowanych, prac rozwojowych oraz komercjalizacji wyników B+R*, działania *10.2.1.2. Finansowanie badań stosowanych*,
- funkcji **14. Rynek pracy**, zadania *14.2. Budowa nowoczesnych stosunków i warunków pracy*, podzadania *14.2.1. Tworzenie ram prawnych stosunków i warunków pracy oraz współpraca międzynarodowa*, działania *14.2.1.2. Promocja i poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy*.

Program obejmuje jedno z działań państwa na rzecz poprawy bezpieczeństwa i warunków pracy w Polsce (umożliwiając jednocześnie wykonanie zadań wynikających z obowiązujących dokumentów krajowych i międzynarodowych w tym zakresie). Jego realizacja polega na opracowaniu innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych i technicznych, ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich oraz nowych wyrobów, technologii, metod i systemów zarządzania, których wykorzystanie przyczyni się do znaczącego ograniczenia liczby osób zatrudnionych w warunkach narażenia na czynniki niebezpieczne, szkodliwe i uciążliwe oraz ograniczenia związanych z nimi wypadków przy pracy, chorób zawodowych (oraz wynikających z tego strat ekonomicznych i społecznych).

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano łącznie ze wszystkich części budżetowych 30.500 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach na 2019 r., z tego w ramach działania 10.2.1.2. wydatkowano 10.500 tys. zł (100% środków zaplanowanych w części 28 – Nauka), a w ramach działania 14.2.1.2. wydatkowano 20.000 tys. zł (100% środków zaplanowanych w części 31 – Praca).

Cele Programu oraz mierniki stopnia ich realizacji przedstawiono w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Opracowanie innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych i technicznych poprawiających warunki i bezpieczeństwo pracy		Liczba produktów (rozwiązań prewencji technicznej i organizacyjnej) programu wieloletniego w części B	207	200
Opracowanie innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych i technicznych, ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich oraz nowych wyrobów, technologii, metod i systemów zarządzania, których wykorzystanie przyczyni się do znaczącego ograniczenia liczby osób zatrudnionych w warunkach narażenia na czynniki niebezpieczne, szkodliwe i uciążliwe oraz ograniczenia związanych z nimi wypadków przy pracy, chorób zawodowych i wynikających z tego strat ekonomicznych i społecznych	Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy	Liczba zadań w zakresie służb państwowych w danym roku	80	80

Realizacja programu wiązała się z opracowaniem innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych i technicznych, ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich oraz nowych wyrobów, technologii, metod i systemów zarządzania, których wykorzystanie przyczyni się do znaczącego ograniczenia liczby osób zatrudnionych w warunkach narażenia na czynniki niebezpieczne, szkodliwe i uciążliwe oraz ograniczenia związanych z nimi wypadków przy pracy, chorób zawodowych i wynikających z tego strat ekonomicznych i społecznych.

W ramach części A Programu (MRPiPS) w 2019 r. zrealizowano określoną w planie liczbę zadań z zakresu służb państwowych. Opracowane w ramach programu rozwiązania prezentowane były podczas konferencji krajowych i zagranicznych, niektóre z nich, np. publikacje (bazy wiedzy), monografie były również rozpowszechniane wśród pracodawców, pracowników oraz organów kontroli (PIP, PIS).

W ramach części B Programu (MNiSW) trwały prace w ramach 68 projektów w czterech przedsięwzięciach: zachowanie zdolności do pracy (18 projektów); nowe i narastające czynniki ryzyka związane z nowymi technologiami i procesami pracy (25 projektów); inżynieria materiałowa i zaawansowane technologie na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy (20 projektów); kształtowanie kultury bezpieczeństwa (5 projektów).

Nieznacznie niższe wykonanie miernika w roku sprawozdawczym wynikało z wstrzymania przez Wykonawcę jednego z projektów (Instytut Biologii Doświadczalnej PAN) jego realizacji z powodu poważnej awarii aparatury badawczej, a także częściowego niepowodzenia

badawczego Wykonawców w jednym z projektów (Przemysłowy Instytut Automatyki i Pomiarów).

4.5.13 Zabezpieczenie transportu powietrznego najważniejszych osób w państwie (VIP)

Program został ustanowiony uchwałą nr 73/2016 Rady Ministrów z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Minister Obrony Narodowej.

Obowiązujący w latach 2016-2020 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **11. Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic**, zadania *11.1. Utrzymanie i rozwój zdolności operacyjnych SZ RP*, podzadania *11.1.4. Zdolność do zabezpieczenia logistycznego działań*, działania *11.1.4.6. Transport i ruch wojsk*.

Celem Programu jest wzrost zdolności do realizacji zabezpieczenia transportu powietrznego najważniejszych osób w państwie, w tym lotów oznaczonych statusem HEAD, w ramach zadań Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zarówno w obszarze europejskim, jak też i międzykontynentalnym (w tym loty transatlantyckie) – poprzez uzupełnienie wyposażenia Sił Zbrojnych RP o dwa samoloty „małe” i dwa samoloty „średnie” oraz ewentualnie jeden używany samolot średni. Wydatki na realizację Programu zaplanowano w horyzoncie pięciu lat, chociaż faktyczne zakończenie procesu implementacji niektórych zadań wykracza poza ten okres.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano 252.173 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach na 2019 r.*

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Realizacja zabezpieczenia transportu powietrznego najważniejszych osób w państwie, w szczególności lotów oznaczonych statusem HEAD, w ramach zadań Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej	Ministerstwo Obrony Narodowej	Liczba pozyskanych w ramach programu statków powietrznych do transportu najważniejszych osób w państwie	0	0

*W 2019 r. w ramach budżetu dysponenta części wydatkowano dodatkowo kwotę 33.008 tys. zł. w związku z potrzebą przyspieszenia przeszkolenia części personelu latającego i technicznego oraz sfinansowania pakietu szkoleniowego i części dostaw pakietu logistycznego (dla pierwszego samolotu „średniego”).

W 2019 r. główne wydatki dotyczyły zaliczki udzielonej zgodnie z przyjętym harmonogramem w celu pozyskania samolotów „średnich” (w 2020 r. planowane są dostawy 2 samolotów).

Ponadto uzyskano następujące efekty rzeczowe i szkoleniowe na samolot „średni”:

- dostawę elementów pakietu logistycznego,
- szkolenie pilotów, personelu pokładowego i technicznego.

4.5.14 Ochrona zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego

Program ustanowiono uchwałą nr 116/2018 Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia 2018 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Obowiązujący w latach 2019-2023 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **21. Polityka rolna i rybacka**, zadania *21.3.W Ochrona zdrowia i dobrostanu zwierząt oraz zdrowia publicznego*, podzadania *21.3.1.W Ochrona zdrowia, zwalczanie chorób zakaźnych i dobrostan zwierząt*, działania *21.3.1.5. Badania w zakresie ochrony zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego*.

Program stanowi wykonanie zadań wynikających z tytułu członkostwa w Unii Europejskiej dotyczących stworzenia warunków do swobodnego przepływu towarów, w tym przypadku środków spożywczych.

Realizacja Programu przyczynia się do właściwego dokumentowania przez organy Inspekcji Weterynaryjnej statusu kraju w zakresie występowania chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych oraz występowania substancji niedozwolonych w żywności pochodzenia zwierzęcego i substancji niepożądanych w paszach, co warunkuje możliwość prowadzenia handlu zwierzętami i żywnością pochodzenia zwierzęcego wewnątrz Unii Europejskiej, a także eksportu tych towarów do krajów trzecich.

Program stanowi zbiór zadań komplementarnych do działań realizowanych poprzez wdrażane przez rozporządzenia Rady Ministrów programy zwalczania chorób zwierząt realizowane następnie przez Inspekcję Weterynaryjną. Uwzględnia aktualną europejską i światową sytuację epizootyczną, rezultaty badań prowadzonych w poprzednich edycjach programu wieloletniego oraz zadania określone przepisami Unii Europejskiej. Zasadniczym celem tych badań jest tworzenie aktualnego profilu występowania zagrożeń dla zdrowia publicznego powodowanych skażeniami żywności pochodzenia zwierzęcego, występowaniem chorób odzwierzęcych (zoonoz) oraz istotnych z punktu widzenia epizootycznego chorób zakaźnych zwierząt. Realizacja tych zadań ma kluczowe znaczenie dla Polski w Unii Europejskiej, w której ochrona zdrowia konsumenta i ochrona zdrowia zwierząt odgrywają niezwykle ważną rolę.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano 8.806 tys. zł, co stanowi 93,8% planu po zmianach na 2019 r.*

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Stworzenie aktualnego profilu występowania zagrożeń dla zdrowia publicznego wynikających z występowania istotnych chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych oraz skażeń żywności pochodzenia zwierzęcego i pasz	Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach	Planowana liczba przeprowadzonych badań w ramach poszczególnych zadań Programu	45.633*	24.219

* Program został zmieniony uchwałą nr 134/2019 Rady Ministrów z dnia 28 października 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia ww. Programu, ograniczono finansowanie w 2019 r. do kwoty 9.387 tys. zł i zmniejszono planowaną wartość miernika do 24.219 badań.

W 2019 r. zgodnie z przyjętymi założeniami i harmonogramem w ramach Programu realizowano 45 zadań ujętych w 3 obszarach tematycznych:

- kontrola występowania substancji niedozwolonych w żywności pochodzenia zwierzęcego i substancji niepożądanych w paszach (m.in. w zakresie: zawartości promieniotwórczych izotopów cezu; występowania enterotoksyn gronkowcowych; obecności organizmów genetycznie zmodyfikowanych),
- zdrowie publiczne: ocena występowania chorób odzwierzęcych (m.in. w zakresie: rejestracji występowania wścieklizny zwierząt domowych i wolno żyjących oraz badania stabilności miana wirusa w szczepionkach do doustnej immunizacji lisów, występowania gruźlicy bydłowej i mykobakterioz u zwierząt dzikich w różnych regionach Polski, występowania leptospirozy u świń, koni, bydła i małych przeżuwaczy),
- ochrona zdrowia zwierząt: ocena stanu występowania chorób zakaźnych zwierząt hodowlanych i wolno żyjących (m.in. w zakresie: rozprzestrzeniania zakażeń *Mycoplasma gallisepticum* i *Mycoplasma meleagridis* w stadach reprodukcyjnych kur i indyków, występowania zakażeń wirusem Schmallenberg (SBV), zakażeń lentiwirusami małych przeżuwaczy u owiec).

Ponadto w ramach Programu realizowano panel szkoleniowy dla pracowników Inspekcji Weterynaryjnej, przeprowadzono 21 szkoleń w obszarze bezpieczeństwa żywności pochodzenia zwierzęcego i pasz oraz zwalczania chorób zakaźnych zwierząt i zoonoz (18 tematów szkoleniowych, 1.262 przeszkolonych pracowników).

Przyczyną niewykorzystania środków były m.in. niższe koszty, przeprowadzonych w ramach „Panelu szkoleniowego”, szkoleń zaplanowanych na 2019 r.

Pomimo niewykorzystania środków finansowych, osiągnięta wartość miernika nie odbiegała od wartości określonej w zmieniającej uchwale Rady Ministrów.

4.5.15 Działania na rzecz poprawy konkurencyjności i innowacyjności sektora ogrodniczego z uwzględnieniem jakości i bezpieczeństwa żywności oraz ochrony środowiska naturalnego

Program został ustanowiony uchwałą nr 105/2015 Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. Nadzór nad realizacją Programu przez Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Obowiązujący w latach 2015-2020 Program w 2019 r. realizowany był w ramach funkcji **21. Polityka rolna i rybacka**, zadania *21.1. W Rozwój produkcji roślinnej i ochrona roślin uprawnych*, podzadania *21.1.3. W Ochrona roślin i nasiennictwo*, działania *21.1.3.6. Badania w zakresie ochrony roślin i nasiennictwa*.

Program ma na celu stworzenie jak najlepszych warunków dla wzrostu konkurencyjności oraz innowacyjności gospodarstw ogrodniczych, które zapewniają jednocześnie bezpieczeństwo żywnościowe kraju oraz ochronę środowiska naturalnego poprzez m.in.: tworzenie postępu biologicznego w produkcji ogrodniczej, ograniczanie ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin, opracowanie i wdrażanie systemów oraz technologii wytwarzania produktów ogrodniczych o wysokiej jakości i bezpiecznych dla konsumentów, zwiększenie populacji pszczoły miodnej i dzikich owadów zapylających, podniesienie poziomu wiedzy producentów rolnych, doradców rolniczych, inspektorów ochrony roślin i nasiennictwa.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano środki w wysokości 8.116 tys. zł, co stanowi 85,1% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Stworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności i innowacyjności gospodarstw ogrodniczych, zapewniających bezpieczeństwo żywnościowe kraju i ochronę środowiska naturalnego	Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach	Liczba publikacji*	199	193

*narastająco.

W ramach Programu zrealizowano w 2019 roku m. in. następujące działania:

- do badań rejestrowych COBORU zgłoszono: 2 odmiany jabłoni, nowego średnio-wczesnego mieszańca kapusty głowiastej białej oraz średnio-wczesnego ogórka polowego. Do krajowego rejestru odmian wpisano 1 odmianę jabłoni, 1 odmianę maliny i 2 odmiany porzeczki czarnej,
- zaktualizowano 3 metodyki integrowanej ochrony roślin dla producentów i doradców oraz 3 metodyki Integrowanej Produkcji Roślin. Opracowano 8 poradników sygnalizatora

- do prognozowania występowania agrofagów dla 4 roślin warzywnych oraz 4 roślin ozdobnych. Opracowano lub zaktualizowano analizy zagrożenia fitosanitarnego ze strony organizmów szkodliwych na potrzeby eksportu: jabłek, sadzonek truskawki, owoców borówki wysokiej oraz fasoli,
- uzupełniono komputerowy zbiór danych na temat środków stosowanych w uprawach małoobszarowych i zalecanych w krajach UE do ochrony przed agrofagami oraz komputerowy zbiór danych agrofagów występujących na terenie UE. Oceniono skuteczność działania, fitotoksyczność i wpływ na faunę pożyteczną wybranych preparatów w uprawach roślin sadowniczych warzywnych i ozdobnych. Opracowano programy ochrony przed agrofagami dla 2 gatunków roślin sadowniczych, 4 gatunków roślin warzywnych, 5 gatunków roślin ozdobnych oraz zaktualizowano programy opracowane w latach poprzednich,
  - zaktualizowano i wydano drukiem 2 broszury: „INSTRUKCJA - Badania sprawności technicznej sprzętu ochrony roślin – opryskiwacze szklarniowe”, „DOBRA PRAKTYKA – Samodzielna kontrola opryskiwaczy szklarniowych”. Opracowano 2 broszury: „INSTRUKCJA – Badania sprawności technicznej sprzętu do stosowania środków ochrony roślin w formie granulatu” oraz „DOBRA PRAKTYKA – samodzielna kontrola sprzętu do stosowania środków ochrony roślin w formie granulatu”,
  - rozszerzono zakres akredytowanych metod analitycznych o możliwość badania pozostałości środków ochrony roślin 17 dodatkowych substancji; oceniono pozostałości środków ochrony roślin w 1.100 próbach wspomagając realizację nadzoru nad prawidłowością stosowania środków. Wykonano analizy pozostałości środków ochrony roślin w 100 próbach wód powierzchniowych (Wisła i jej dorzecza),
  - zaktualizowano automatyczny system zbierania danych meteorologicznych i uzyskanych podczas monitorowania wilgotności gleby w celu wyznaczania potrzeb wodnych roślin ogrodniczych (Internetowa Platforma Wspomagania Decyzji Nawodnieniowych); opracowano metodyki szacowania potrzeb wodnych dla jagody kamczackiej i porzeczki czerwonej oraz zalecenia uprawowe dotyczące wykorzystania lamp LED do doświetlania ogórków,
  - prowadzono ocenę cech hodowlanych i użytkowych pszczół z uwzględnieniem odporności na pasożyta *Varroa*, prowadzono hodowlę murarki rogatej oraz nożycówki pospolitej. Oceniono bioróżnorodność dzikich owadów zapylających na terenach z uprawą rzepaku ozimego i gryki. Oceniono 1 pokarm dla pszczół i 1 preparat do zwalczania warrozy oraz przygotowano opracowanie „Sektor pszczelarski w Polsce w 2019 roku” oraz wydano drukiem monografię „Atlas pospolitych gatunków pszczół Polski”,
  - opracowano broszury pt. „Tradycyjne i innowacyjne kierunki zagospodarowania jabłek w Polsce”, „Elementy ekologicznej uprawy jabłoni”, „Metody polepszania jakości gleb zdegradowanych w uprawie roślin sadowniczych”, „Metody polepszania jakości gleb zdegradowanych w uprawie warzyw”, „Racjonalne nawożenie pomidora w uprawie

bezglębowej”, „Racjonalne nawożenie papryki w uprawie gruntowej pod osłonami”, „Racjonalne nawożenie róż w uprawie szklarniowej na kwiat cięty”,

- opracowano oferty wdrożeniowe dotyczące: nowych odmian jabłoni oraz moreli, stratyfikacji nasion derenia jadalnego, podatności odmian pigwy wielkoowocowej na zarazę ogniową, produkcji przecierów z owoców świdoliwy, fertygacji azotem ogórka szklarniowego uprawianego w wełnie mineralnej, zbioru i przechowywania gruszek odmiany ‘Konferencja’, przechowywania brokułów oraz przechowywania cykorii liściowej,
- przygotowano i przeprowadzono 8 otwartych szkoleń dotyczących: hodowli matek pszczelich, innowacyjnych technologii mikrobiologicznych w uprawie roślin, roli pożytecznych mikroorganizmów w uprawach roślin ogrodniczych i poprawie jakości gleby, zrównoważonego nawożenia roślin ogrodniczych i zapobiegania degradacji gleb, wytwarzania elitarnego materiału szkółkarskiego roślin sadowniczych, integrowanej ochrony oraz ekologicznej produkcji roślin ogrodniczych, wykorzystania Internetowej Platformy Wspomagania Decyzji Nawodnieniowych. Przygotowano i przeprowadzono dwa szkolenia dla pracowników PIORiN pt. „Podstawy diagnostyki sprzętu do stosowania środków ochrony roślin”,
- upowszechniano wyniki Programu podczas licznych konferencji, targów, wystaw i spotkań branżowych jak również podczas zorganizowanej w dniu 10 grudnia w Skierniewicach Konferencji Upowszechnieniowo-Wdrożeniowej Nauka–Praktyce nt. Program Wieloletni „Działania na rzecz poprawy konkurencyjności i innowacyjności sektora ogrodniczego z uwzględnieniem jakości i bezpieczeństwa żywności oraz ochrony środowiska naturalnego”. Działa zakładka poświęcona programowi wieloletniemu na stronie internetowej Instytutu Ogrodnictwa: <http://www.inhort.pl/pw>.

Osiągnięta wartość miernika nie odbiegała od wartości przyjętej na rok 2019. Miernik prezentowany jest w ujęciu narastającym, niższe od planowanego wykonanie miernika wynika z metodologii pomiaru. W 2015 roku wydano 6 publikacji mniej niż planowano.

4.5.16 Tworzenie naukowych podstaw postępu biologicznego i ochrona roślinnych zasobów genowych źródłem innowacji i wsparcia zrównoważonego rolnictwa oraz bezpieczeństwa żywnościowego kraju

Program został ustanowiony uchwałą nr 104/2015 Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Radzikowie oraz Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Obowiązujący w latach 2015-2020 Program wieloletni realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **21. Polityka rolna i rybacka**, zadania *21.1. W Rozwój produkcji roślinnej i ochrona roślin uprawnych*, podzadania *21.1.3. W Ochrona roślin i nasiennictwo*, działania *21.1.3.6. Badania w zakresie ochrony roślin i nasiennictwa*.

Przeznaczeniem Programu jest zapewnienie warunków do produkcji odmian roślin w celu wytwarzania bezpiecznej żywności i paszy, kształtowania jakości surowców roślinnych, a także zwiększania konkurencyjności rolnictwa na obszarach wiejskich. Wskazany cel główny realizowany był poprzez cele szczegółowe w ramach pięciu obszarów badawczych, które obejmują m.in. ochronę zasobów genowych roślin użytkowych; zwiększanie wartości użytkowej roślin poprzez poszerzanie ich puli genetycznej i wdrażanie postępu biologicznego; monitoring zmian zdolności chorobotwórczych populacji organizmów szkodliwych i kwarantannowych roślin uprawnych; zachowanie czystości produkcji i bezpieczeństwa żywności wobec obecności w systemach rolniczych produktów genetycznie zmodyfikowanych oraz upowszechnianie wiedzy o hodowli roślin, nasiennictwie i nowych technologiach dla zrównoważonego rolnictwa. W ramach Programu do praktyki rolniczej przekazywane są wyjściowe materiały hodowlane, prowadzony jest monitoring zmian zdolności chorobotwórczych populacji organizmów szkodliwych i kwarantannowych najważniejszych dla polskiego rolnictwa gatunków roślin uprawnych, a wyniki badań i obserwacji przekazywane są służbom PIORIN.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano środki w wysokości 7.745 tys. zł, co stanowi 99,5% planu po zmianach na 2019 r.**

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Zapewnienie warunków do produkcji odmian roślin w celu wytwarzania bezpiecznej żywności i paszy, kształtowania jakości surowców roślinnych, a także zwiększania konkurencyjności rolnictwa na obszarach wiejskich	Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – PIB w Radzikowie, Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach	Liczba opracowań, publikacji i działań propagujących piśmiennictwo w zakresie wdrażania postępu biologicznego w produkcji roślinnej*	380**	341

*narastająco.

** Program został zmieniony uchwałą nr 129/2019 Rady Ministrów z dnia 28 października 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia ww. Programu, ograniczono finansowanie w 2019 r. do kwoty 7.786 tys. zł i zmniejszono planowaną wartość miernika w ujęciu narastającym do 341.

Zaplanowane w 2019 r. cele były realizowane m.in. przez:

- utrzymywanie roślinnych zasobów genowych w formie nasion (w przechowalni długoterminowej) i w kolekcjach polowych (rośliny rozmnażane wegetatywnie) oraz wykorzystując techniki takie, jak kriokonserwacja i in vitro. Wykonano charakterystyki i oceny polowe i laboratoryjne oraz wprowadzono dane ocen do centralnej bazy danych o zasobach genowych. Udostępniano obiekty z banku genów oraz prowadzono stronę internetową służącą do zamawiania obiektów. Prowadzono działalność popularyzatorską i szkoleniową w celu podnoszenia świadomości społeczeństwa w zakresie znaczenia roślinnych zasobów genowych. Przekazano pierwszą partię nasion do depozytu w Globalnym Banku Nasion na Spitsbergenie,

- prowadzenie prac w celu poszerzania puli genetycznej gatunków roślin uprawianych na cele żywnościowe i nieżywnościowe oraz w kierunku wytworzenia materiałów dla hodowli. Dokonano oceny przydatności nowych odmian oraz wysokości plonu, wartości paszowej, zawartości składników odżywczych i bioaktywnych w plonach pochodzących z uprawy zbóż oraz roślin bobowatych w mieszankach wewnątrzgatunkowych i międzygatunkowych oraz oceny przydatności roślin motylkowatych drobnonasiennych do zagospodarowania gruntów o niskiej wartości rolniczej oraz zastosowano osad ściekowy jako nawóz,
- monitoring porażenia upraw wybranych gatunków przez patogeny oraz szkodniki, publikowanie na bieżąco wyników monitoringu upraw; charakteryzowanie patogeniczności izolatów ważniejszych patogenów i wybranych szkodników roślin uprawnych; prowadzenie i stałe uzupełnianie kolekcji patogenów. W wyniku prowadzonej oceny odporności wyróżniono odporne na patogeny odmiany roślin uprawnych. Oceniono skuteczność stosowania środków dezynfekcyjnych w miejscach produkcji ziemniaków,
- zwalidowanie 4 metod analiz GMO służących wykrywaniu i ilościowemu oznaczeniu modyfikacji genetycznych kukurydzy i bawełny. Zaproponowano i zwalidowano uniwersalny, wielogatunkowy system analiz przesiewowych dla produktów żywnościowych i paszowych. Przeprowadzono szkolenia dla laboratoriów urzędowych oraz pracowników IJHARS w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2020 r. ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o oznakowaniu produktów wytworzonych bez wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowanych jako wolnych od tych organizmów (Dz.U. poz. 1401). Na podstawie uzyskanych wyników z doświadczeń polowych z mieszankami rzepaku i kukurydzy określono, że w łanie kukurydzy nie dochodzi do rozległego rozprzestrzenienia się obcych genów. Stwierdzono, że metodą pozwalającą na ograniczenie liczby samosiewów rzepaku jest płytka uprawa pozbiorowa lub jej brak bezpośrednio po zbiorze,
- opracowanie raportów rynkowych zawierających bieżącą analizę stanu i funkcjonowania rynku materiału siewnego roślin rolniczych. Przeprowadzono szkolenia, dla pracowników PIORIN oraz laboratoriów zakładowych, dotyczące zmian w Międzynarodowych Przepisach Oceny Nasion ISTA oraz oceny wartości siewnej i zdrowotności nasion. Wykazano korzyści z tytułu stosowania kwalifikowanego materiału siewnego i odmian rekomendowanych. Oceniono udział odmian rekomendowanych zbóż i ziemniaka w produkcji i wpływ stosowania kwalifikowanego materiału siewnego na wysokość plonu i opłacalność produkcji. Opracowano i wydano XXII edycję „Charakterystyki Krajowego Rejestru Odmian Ziemniaka” i opracowano zalecenia dla praktyki. Prowadzono szkolenia rolników i doradców promujące stosowanie kwalifikowanego materiału siewnego i sadzeniakowego oraz wdrażanie postępu biologicznego w hodowli ziemniaka do praktyki rolniczej,
- udostępnianie wszystkich publikacji powstałych w ramach programu oraz wyników realizowanych zadań na stronie internetowej programu <http://pw.ihar.edu.pl/>, która została zmodernizowana i dostosowana dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

Miernik celu głównego został osiągnięty na poziomie określonym w uchwale zmieniającej.

4.5.17 Rolnictwo Polskie i UE 2020+. Wyzwania, szanse, zagrożenia, propozycje

Program został ustanowiony uchwałą nr 21/2015 Rady Ministrów z dnia 10 lutego 2015 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Obowiązujący w latach 2015-2019 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **21. Polityka rolna i rybacka**, zadania *21.5. Wsparcie gospodarstw rolnych, rozwój wsi oraz żywność regionalna, tradycyjna i systemy jakości żywności*, podzadania *21.5.6. Kształtowanie ustroju rolnego państwa i gospodarki żywnościowej*, działania *21.5.6.1. Tworzenie warunków dla kształtowania ustroju rolnego państwa i gospodarki żywnościowej*.

Program jest podzielony na osiem tematów, obejmujących podstawowe zagadnienia ekonomiczne i społeczne, odnoszące się do tematyki rolnictwa, gospodarki żywnościowej i regionów wiejskich w ujęciu regionalnym, krajowym, unijnym oraz globalnym. Tematy badawcze zostały uszczegółowione poprzez wyodrębnienie 27 zadań badawczych. Głównym celem Programu jest wsparcie instytucji centralnych w tym głównie MRiRW w monitorowaniu kluczowych uwarunkowań społeczno-gospodarczych i instytucjonalnych, a także w planowaniu, negocjowaniu, analizie, ocenie i wdrażaniu polityk na rzecz dalszego rozwoju polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich oraz wzrostu konkurencyjności sektora rolno-żywnościowego w okresie do i po 2020 r.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano środki w wysokości 5.804 tys. zł, co stanowi 99,4% planu po zmianach na 2019 r.*

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Wsparcie instytucji centralnych, w tym głównie MRiRW w monitorowaniu kluczowych uwarunkowań społeczno-gospodarczych i instytucjonalnych oraz planowaniu, negocjowaniu, analizie, ocenie i wdrażaniu polityk na rzecz rozwoju polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich oraz wzrostu konkurencyjności sektora rolno-żywnościowego w okresie do i po 2020 roku	Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB w Warszawie	Liczba opublikowanych recenzowanych monografii	24*	8

*Program został zmieniony uchwałą nr 135/2019 Rady Ministrów z dnia 29 października 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia ww. Programu, ograniczono finansowanie w 2019 r. do kwoty 5.837 tys. zł i zmniejszono planowaną wartość miernika do 8.

Rok 2019 był ostatnim rokiem realizacji Programu, prowadzone badania obejmowały zagadnienia dotyczące: zmian jakościowych w gospodarce światowej, determinant aktywności innowacyjnej, finansowych i fiskalnych uwarunkowań poprawy efektywności i konkurencyjności polskiego rolnictwa, oceny jego zrównoważenia, ekonomicznej wyceny efektów zewnętrznych i dóbr wspólnych w rolnictwie, barier modernizacji i rozwoju gospodarstw i przedsiębiorstw rolnych oraz wyzwań związanych ze zmianami klimatu i polityki rolnej, ewolucji i perspektyw rynków rolno-spożywczych, polaryzacji społecznej i stabilności ekonomicznej w procesach rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, źródeł wzrostu oraz ewolucji struktur i roli sektora rolno-spożywczego w perspektywie do 2020 roku.

Kontynuowano cykl seminariów, podczas których prezentowane były osiągnięcia w zakresie prac objętych Programem, wśród ważniejszych podjętych działań upowszechniających wyniki badań w 2019 roku należy wymienić zorganizowanie seminariów pt.: „Innowacyjność i zrównoważony rozwój w rolnictwie i na obszarach wiejskich”, „Poziom rozwoju gospodarczego w ujęciu terytorialnym”, „Ekonomiczne i etyczne aspekty cyfryzacji w sektorze rolno-spożywczym”, „Rolnictwo precyzyjne - możliwości aplikacyjne i badawcze”, „Większe gospodarstwa rolne osób fizycznych i ważniejsze zachowania zarządcze ich właścicieli w latach 1864-2018”, „Zarządzanie ryzykiem dochodowym w gospodarstwach rolnych - dylematy wsparcia po 2020 roku”, „Konsumpcja cukru w Polsce”, „Kierunki zmian form organizacyjnych i prawnych gospodarstw rolniczych w Polsce na tle wybranych krajów”, „Rośliny strączkowe - efektywność ich uprawy w wybranych gospodarstwach rolnych w Polsce”, „Perspektywy gospodarstw rodzinnych”.

Miernik celu głównego został osiągnięty na poziomie określonym w uchwale zmieniającej.

4.5.18 Wspieranie działań w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Polsce oraz kształtowania jakości surowców roślinnych na lata 2016-2020

Program ustanowiono uchwałą nr 223/2015 Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2015 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy w Puławach sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Obowiązujący w latach 2016-2020 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **21. Polityka rolna i rybacka**, zadania *21.1. W Rozwój produkcji roślinnej i ochrona roślin uprawnych*, podzadania *21.1.3. W Ochrona roślin i nasiennictwo*, działania *21.1.3.6. Badania w zakresie ochrony roślin i nasiennictwa*.

Celem realizacji Programu jest wspieranie działań w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Polsce i ograniczenia niekorzystnego oddziaływania rolnictwa na środowisko oraz kształtowanie jakości surowców roślinnych z uwzględnieniem zasad WPR i zmian klimatu. Realizowane w ramach programu działania nakierowane są na ocenę skutków WPR, polityki klimatyczno-energetycznej, a także na wspieranie działań mających na celu ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego

(ochrona gleb, wód, powietrza). Tematyka uwzględnia problemy kształtowania jakości surowców roślinnych, wiążące się z oczekiwaniami społeczeństwa, ma również na celu zapobieganie degradacji środowiska rolniczego i kształtowanie jakości produkcji poprzez stosowanie różnych instrumentów i dostosowywanie produkcji rolniczej do nowych wyzwań i uwarunkowań (m.in. prawnych), uwzględnia również nowe wyzwania dla polskiego rolnictwa, takie jak: przewidywane zmiany klimatyczne; dążenie do zachowania bioróżnorodności biologicznej i zabezpieczenia zapotrzebowania na żywność i paszę oraz pokrycie zapotrzebowania na biomasę do produkcji energii odnawialnej, racjonalne nawożenie i ograniczanie emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększanie sekwestracji CO₂ w glebach, nawozowe wykorzystanie produktów pofermentacyjnych z biogazowni rolniczych na środowisko przyrodnicze.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano środki w wysokości 4.818 tys. zł, co stanowi 99,96% planu po zmianach**.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Wspieranie działań w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ograniczanie niekorzystnego wpływu rolnictwa na środowisko oraz kształtowanie jakości surowców roślinnych z uwzględnieniem zasad WPR i zmian klimatu	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach	Liczba publikacji, która stanowi sumę publikacji z tzw. listy filadelfijskiej z kat. A oraz pozostałych publikacji kat. B i inne*	347**	301

*narastająco.

**Program został zmieniony uchwałą nr 132/2019 Rady Ministrów z dnia 28 października 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia ww. Programu, ograniczono finansowanie w 2019 r. do kwoty 4.820 tys. zł i zmniejszono planowaną wartość miernika do 301.

Program realizowany w 2019 roku umożliwił diagnozę stanu aktualnego rolnictwa. Stanowił płaszczyznę wielokierunkowej, zróżnicowanej merytorycznie współpracy, zarówno w zakresie pozyskiwania danych jak i wykorzystania wyników analiz i ocen. Stwarzał również możliwości wsparcia działalności doradztwa i praktyki rolniczej w zakresie poprawy innowacyjności i konkurencyjności sektora rolnego. Wszystkie cele szczegółowe zostały zrealizowane a ich odzwierciedleniem są poniżej opisane najważniejsze efekty rzeczowe.

Przygotowano propozycję tabeli kryteriów i wskaźników uwzględniających jakość i funkcje gleb do podejmowania decyzji w zakresie planowania przestrzennego oraz wkład do diagnozy sytuacji w rolnictwie i obszarach na etapie opracowania Planu Strategicznego dla WPR.

Wyznaczono wskaźniki jakości gleb, które mogą być wykorzystywane przy ocenie stopnia utraty przez gleby funkcji siedliskowej i retencyjnej gleb zdegradowanych w wyniku zjawiska erozji wodnej. Wypracowano na podstawie opracowanych wskaźników wspólną metodykę

oceny gleb użytkowanych rolniczo. Opracowano wyniki oznaczeń zawartości przyswajalnych dla roślin form fosforu, potasu i magnezu oraz statystyczną ocenę uzyskanych wyników z uwzględnieniem grupy czynników, które mogą wpływać na zawartość analizowanych pierwiastków w glebach. Uzupełniono szczegółową ocenę wpływu instrumentów WPR na stan i zmiany parametrów glebowych. Wykonano analizę zawartości azotanów oraz fosforanów w płytkich wodach gruntowych i w wodach powierzchniowych. Dokonano oceny trendów zmian zawartości azotu mineralnego w glebie do roku 2018. Wydano „Zbiór zaleceń dobrej praktyki rolniczej”. Opracowano mapy: stężenia azotanów i fosforanów w wodach glebowo-gruntowych, zawartości azotu mineralnego w warstwach gleby, stężenia azotanów i fosforanów w wodach powierzchniowych.

Oceniono przestrzenne zróżnicowanie zawartości węgla organicznego w glebie i przeanalizowano zmiany w odniesieniu do 2008 r. na podstawie wyników monitoringu prowadzonego przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą. Określono produkcyjne i środowiskowe skutki nieracjonalnej gospodarki azotem i fosforem na podstawie wyników wieloletnich doświadczeń. Określono strukturę zużycia nawozów mineralnych i chemicznych środków ochrony w uprawie wybranych gatunków roślin. Dokonano oceny stosowania środków wspomagających w ograniczaniu skutków środowiskowych, stresów abiotycznych i biotycznych w produkcji roślinnej. Opracowano zagadnienia dotyczące zaleceń agrotechnicznych i nawozowych do metodyk integrowanej ochrony rzepaku ozimego i jarego. Określono wpływ agrotechniki na zawartość związków o charakterze przeciwutleniaczy w ziarnie zbóż ozimych oraz wpływ stosowania zasad integrowanej technologii produkcji na bioróżnorodność flory zachwaszczającej rośliny uprawne. Oszacowano emisję amoniaku w skali regionalnej (województwa). Podjęto szereg działań w ramach popularyzacji uzyskanych wyników: zorganizowano 8 konferencji/warsztatów, wygłoszono 122 referaty i zaprezentowano 81 posterów na konferencjach krajowych i międzynarodowych; wygłoszono 25 wykładów; opracowano 5 zaplanowanych opinii/ekspertyz, wydano 2 zeszyty z serii „Studia i Raporty IUNG-PIB” oraz 46 publikacji. Miernik został osiągnięty na poziomie określonym w uchwale zmieniającej.

4.5.19 Ochrona roślin uprawnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności oraz ograniczenia strat w plonach i zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt domowych i środowiska

Program ustanowiono uchwałą nr 225/2015 Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2015 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Obowiązujący w latach 2016-2020 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **21. Polityka rolna i rybacka**, zadania *21.1. W Rozwój produkcji roślinnej i ochrona roślin uprawnych*, podzadania *21.1.3. W Ochrona roślin i nasiennictwo*, działania *21.1.3.6. Badania w zakresie ochrony roślin i nasiennictwa*.

Cel główny Programu realizowany jest przez wdrażanie integrowanej ochrony roślin oraz ograniczanie zagrożeń związanych ze stosowaniem środków ochrony roślin dla ludzi, zwierząt i środowiska (m.in. podniesienie poziomu wiedzy producentów rolnych, doradców rolnych oraz inspektorów ochrony roślin i nasiennictwa), a także ochronę terytorium Polski przed przedostaniem i rozprzestrzenianiem się organizmów kwarantannowych oraz innych organizmów stanowiących szczególne zagrożenia.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano środki w wysokości 5.404 tys. zł, co stanowi 99,6% planu po zmianach **.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Ochrona roślin uprawnych, z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności oraz ograniczenia strat w plonach i zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt domowych i środowiska	Instytut Ochrony Roślin - Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu	Liczba publikacji*	74 **	73

*narastająco

**Program został zmieniony uchwałą nr 131/2019 Rady Ministrów z dnia 28 października 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia ww. Programu, ograniczono finansowanie w 2019 r. do kwoty 5.427 tys. zł i zmniejszono planowaną wartość miernika do 73.

W 2019 r. zgodnie z przyjętymi założeniami i harmonogramem, program zrealizowano w dwóch blokach tematycznych.

W pierwszym bloku tematycznym zrealizowano 11 zadań. Ich efektem jest opracowanie nowych i zaktualizowanie już istniejących metodyk integrowanej ochrony roślin upraw rolniczych, w szczególności takich jak kukurydza, rzepak ozimy i jary, a także upowszechnienie ich wśród przede wszystkim producentów i doradców rolnych oraz pracowników służb ochrony roślin. Opracowano programy ochrony roślin przed najważniejszymi sprawcami chorób, szkodnikami i chwastami w głównych uprawach roślin rolniczych oraz zaktualizowano wykaz środków zalecanych do stosowania w integrowanej produkcji roślin rolniczych. Opracowano kompleksowe programy ochrony wybranych rolniczych upraw małoobszarowych. Prowadzono również monitoring uodparniania się agrofagów na chemiczne środki ochrony roślin. Zmodernizowano i sukcesywnie aktualizowano na stronie internetowej Platformę Sygnalizacji Agrofagów. Prowadzono prace w zakresie monitorowania zużycia oraz sprzedaży środków ochrony roślin, co jest istotnym elementem analizy ryzyka związanego z ich stosowaniem i wpływem na środowisko. Upowszechniano i wdrażano wiedzę o integrowanej ochronie roślin wśród producentów rolnych, doradców i inspektorów Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa na terenie całego kraju.

W drugim bloku tematycznym prowadzono 3 zadania. Obejmowały one wykonanie szybkiej oceny zagrożenia dla gatunków agrofagów będących w warunkach Polski potencjalnie

największym zagrożeniem, a także diagnostykę, określenie obszarów potencjalnego występowania, zmienność populacyjną i określenie sposobów ograniczania występowania organizmów szkodliwych, w tym organizmów kwarantannowych, takich jak np. węgorzek sosnowiec. Wzbogacono też kolekcję mikroorganizmów patogenicznych dla roślin o 15 kultur grzybów i 4 szczepy bakterii oraz udostępniono 15 patogenicznych izolatów dla potrzeb pracowników instytucji naukowych oraz Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Badania prowadzone w ramach tego bloku pozwoliły na zachowanie właściwego utrzymania bezpieczeństwa fitosanitarnego kraju. Efektem zadań prowadzonych w tym bloku tematycznym jest opracowanie i udoskonalenie metod identyfikacji ważnych gospodarczo organizmów szkodliwych dla roślin, w szczególności organizmów, które podlegają obowiązkowi zwalczania, oraz metod zwalczania i ograniczania rozprzestrzeniania się tych organizmów.

Miernik został osiągnięty na poziomie określonym w uchwale zmieniającej.

4.5.20 Zwiększenie wykorzystania krajowego białka paszowego dla produkcji wysokiej jakości produktów zwierzęcych w warunkach zrównoważonego rozwoju

Program został ustanowiony uchwałą nr 222/2015 Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2015 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, Instytut Genetyki Roślin Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu oraz Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Obowiązujący w latach 2016-2020 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **21. Polityka rolna i rybacka**, zadania *21.1. W Rozwój produkcji roślinnej i ochrona roślin uprawnych*, podzadania *21.1.3. W Ochrona roślin i nasiennictwo*, działania *21.1.3.6. Badania w zakresie ochrony roślin i nasiennictwa*.

Głównym celem Programu jest stworzenie możliwości do zwiększania bezpieczeństwa białkowego kraju na cele paszowe i żywnościowe w warunkach zrównoważonego rozwoju. Cel osiągnąć jest m.in. przez opracowanie nowych metod i technik uwzględniających ulepszenie procesów fizjologicznych roślin wpływających na cechy plonotwórcze, jakość nasion oraz zwiększających efektywność hodowli odmian, opracowanie dla praktyki rolniczej naukowych podstaw z zakresu agrotechniki roślin strączkowych, opartych na nowych technologiach uprawy, wpływających na większe wykorzystanie potencjału biologicznego roślin strączkowych, opłacalność uprawy, a w konsekwencji sprzyjających zwiększeniu powierzchni uprawy w kraju i prowadzącego do ograniczenia importu poekstrakcyjnej śruty sojowej.

W ramach Programu realizowane są badania w kierunku zwiększenia wykorzystania krajowego białka paszowego dla drobiu i świń poprzez właściwe skarmianie i uzyskanie produktów zwierzęcych wysokiej jakości. Prowadzone są również działania mające na celu doskonalenie i rozwój systemu rynkowego obrotu surowcami rodzimych roślin białkowych poprzez komercjalizację produktów, wykreowanie modelowej, stymulującej rozwój popytu

na rodzime rośliny białkowe, strategii biznesowej kreatora rynku, a także monitorowanie i prognozowanie skutków ekonomiczno-finansowych podmiotów uczestniczących w rynku rodzimych roślin białkowych. Program obejmuje swoim zasięgiem również zwiększenie wykorzystania potencjału paszowego trwałych użytków zielonych w produkcji białka poprzez ich renowację. Wiedza uzyskana w trakcie realizacji Programu, służąca m. in. wdrażaniu do praktyki rolniczej, jest upowszechniana poprzez publikacje i materiały informacyjne. Wyniki programu udostępniane są na stronie internetowej programu, dodatkowo prowadzony jest, skierowany do szerokiego grona odbiorców, cykl szkoleniowy realizowany w ośrodkach doradztwa rolniczego oraz szkołach rolniczych.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano środki w wysokości 3.837 tys. zł, co stanowi 97,7% planu po zmianach.*

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Stworzenie możliwości do zwiększania bezpieczeństwa białkowego kraju na cele paszowe i żywnościowe w warunkach zrównoważonego rozwoju	Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, Instytut Genetyki Roślin Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu oraz Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach	Liczba opracowań, publikacji i działań propagujących piśmiennictwo o możliwościach wykorzystania rodzimych roślin strączkowych i źródeł białka roślinnego	19*	10

*Program został zmieniony uchwałą nr 130/2019 Rady Ministrów z dnia 28 października 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia ww. Programu, ograniczono finansowanie w 2019 r. do kwoty 3.928 tys. zł i zmniejszono planowaną wartość miernika do 10

W ramach realizacji Programu w 2019 r. kontynuowano m.in. prace nad:

- opracowaniem nowych metod i technik dla ulepszenia wartości odmian roślin strączkowych, uwzględniających ulepszenie procesów fizjologicznych roślin wpływających na cechy plonotwórcze, jakość nasion i zwiększających efektywność hodowli odmian,
- zwiększeniem wykorzystania krajowego białka paszowego dla drobiu, świń i krów mlecznych poprzez właściwe skarmianie i uzyskanie produktów zwierzęcych wysokiej jakości.

Przeprowadzono badania ankietowe wśród 100 rolników zajmujących się uprawą roślin bobowatych grubonasiennych, a także w 101 zakładach paszowych zlokalizowanych na terenie całego kraju. Badania pozwoliły poznać opinię oraz określić oczekiwania uczestników tego rynku w zakresie możliwości współpracy przy wykorzystaniu internetowej platformy komunikacji rynku rodzimych roślin białkowych. Uzyskane wyniki posłużą do opracowania końcowego modelu organizacji i funkcjonowania rynku rodzimych roślin białkowych w Polsce. W części badań dotyczącej sytuacji ekonomicznej podmiotów uczestniczących w łańcuchu obrotów rodzimych roślin białkowych na cele paszowe

przeprowadzono analizę finansową zakładów paszowych. Stwierdzono między innymi, że zakłady tej branży cechują się dobrą kondycją finansową. Przejawia się to zachowaniem zdolności płatniczych oraz sprawnym gospodarowaniem posiadanym majątkiem, racjonalną i bezpieczną polityką finansowania, zgodną z teoretycznymi jej zasadami. To przekładało się na stosunkowo wysoką rentowność zaangażowanego majątku i kapitału wniesionego przez właścicieli.

Miernik został osiągnięty na poziomie określonym w uchwale zmieniającej.

4.5.21 Ochrona i zarządzanie krajowymi zasobami genetycznymi zwierząt gospodarskich w warunkach zrównoważonego użytkowania

Program ustanowiono uchwałą Rady Ministrów nr 224/2015 z dnia 15 grudnia 2015 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Instytut Zootechniki – Państwowy Instytut Badawczy w Krakowie sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Obowiązujący w latach 2016-2020 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **21. Polityka rolna i rybicka**, zadania *21.2. Rozwój hodowli i produkcji zwierzęcej*, podzadania *21.2.1. Postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej*, działania *21.2.1.5. Badania w zakresie postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej*.

Głównym celem Programu jest zapewnienie stabilnych warunków do realizacji tematów badawczych wspomagających postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej. Realizacja Programu obejmuje w szczególności:

- ochronę zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich w warunkach zrównoważonego ich użytkowania,
- monitorowanie w zakresie genetycznych i biotechnologicznych podstaw rozwoju hodowli i produkcji zwierzęcej,
- ocenę warunków utrzymania zwierząt gospodarskich i jakości pasz,
- upowszechnianie wiedzy z zakresu nowoczesnych metod hodowli, chowu i ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich.

Program obejmuje cztery obszary tematyczne związane z zarządzaniem krajowymi zasobami genetycznymi zwierząt, a także kształceniem kadr i upowszechnianiem wiedzy w zakresie zrównoważonej produkcji zwierzęcej. Program zapewnia rozszerzenie działań związanych z zabezpieczeniem różnorodności biologicznej zwierząt gospodarskich w warunkach zrównoważonego użytkowania, a także doskonalenie analiz molekularnych w genotypowaniu bydła oraz utworzenie bazy referencyjnej profili DNA świń. Zakłada także gromadzenie i weryfikację danych o realizacji norm utrzymania zwierząt gospodarskich oraz zbieranie i upowszechnianie informacji o paszach. W Programie przewidziano również propagowanie najnowszych osiągnięć z zakresu chowu i hodowli zwierząt gospodarskich w trakcie szkoleń, warsztatów, seminariów, konferencji, a także za pośrednictwem wydawnictw w wersji papierowej lub elektronicznej.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano środki w wysokości 8.491 tys. zł, co stanowi 99,6% planu po zmianach*.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Zapewnienie postępu biologicznego w hodowli zwierząt gospodarskich i produkcji zwierzęcej przez tworzenie warunków do prowadzenia oraz powszechnego dostępu i korzystania z wyników oceny wartości hodowlanej i użytkowej zwierząt gospodarskich oraz biologicznych, technologicznych i środowiskowych uwarunkowań rozwoju produkcji zwierzęcej, a także informacji o wartości pokarmowej środków żywienia tych zwierząt i ich jakości, z uwzględnieniem racjonalnego sposobu korzystania ze środowiska przy zachowaniu bogatej bioróżnorodności zwierząt gospodarskich	Instytut Zootechniki – Państwowy Instytut Badawczy w Krakowie	Procentowy udział zwierząt gospodarskich poddanych ocenie, w tym metodami cytogenetycznymi i molekularnymi DNA, w stosunku do zwierząt zgłoszonych do badań	100	100

W 2019 r. realizowano 12 zadań ujętych w 3 obszarach tematycznych:

1) *Zrównoważone użytkowanie i ochrona bioróżnorodności zwierząt gospodarskich.*

Efektom realizacji zadań tego obszaru tematycznego były działania związane z zabezpieczeniem różnorodności biologicznej zwierząt gospodarskich w warunkach zrównoważonego użytkowania oraz ochrona zasobów genetycznych poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich. Hodowcy zwierząt ras rodzimych, którzy realizowali programy ochrony koordynowane przez wykonawców Programu mogli poprawić dochodowość swoich gospodarstw dzięki środkom z programu rolno-środowiskowego. Wykonano oszacowania wartości hodowlanej bydła, świń i owiec. Wdrażanie do praktyki hodowlanej wyników oceny pozwalało na doskonalenie cech ilościowych i jakościowych populacji aktywnej wymienionych gatunków zwierząt. Konwencjonalne oszacowanie wartości hodowlanych stanowi również podstawę dla prowadzenia oceny genomowej obejmującej obecnie coraz większą część aktywnej populacji, przyspieszającej dwukrotnie uzyskiwany postęp genetyczny. Opracowano metodę szacowania wartości hodowlanej dla szybkości oddawania mleka i temperamentu oraz przetestowano model

* Program został zmieniony uchwałą nr 133/2019 Rady Ministrów z dnia 28 października 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia ww. Programu, ograniczono finansowanie w 2019 r. do kwoty 8.528 tys. zł.

oceny wartości hodowlanej dla przebiegu porodu i śmiertelności cieląt, a także wdrożono go do praktyki hodowlanej. Oszacowane wartości hodowlane dla tych cech przygotowano do udostępnienia organizacjom hodowlanym. W zakresie hodowli świń powiększono bazy danych dotyczących oceny cech jakości mięsa pozyskanych z oceny poubojowej w stacjach kontroli. Wygenerowano i przesłano zestawienia o kriokolekcji na potrzeby systemu informatycznego (European Farm Animal Biodiversity Information System). Przygotowano m.in. Raport Krajowy (Progress Report on the Implementation of the Global Plan of Action for Animal Genetic Resources – 2007-2019).

2) *Genomowe i biotechnologiczne podstawy hodowli zwierząt gospodarskich i produkcji zwierzęcej.*

Efektem realizacji zadań tego obszaru tematycznego było m.in. powiększenie kolekcji banku DNA o 4.624 prób materiału biologicznego pobranego od buhajów i krów hodowlanych, pozwalającego na prowadzenie szeroko zakrojonych badań genetycznych. Tworzona w ramach programu referencyjna baza genotypów świń jest pierwszym krokiem do opracowania oceny genomowej, obejmującej młode zwierzęta, co przyczyni się do zwiększenia intensywności selekcji i uzyskania odpowiedniego postępu hodowlanego. Ocena narażenia owiec na trzęsawkę umożliwi hodowcom wykluczenie owiec posiadających niekorzystne genotypy z hodowli oraz kontrolę genotypów nowo kupowanych do stad osobników przez co hodowcy mogą zmniejszyć ryzyko wystąpienia tej choroby w stadach objętych monitoringiem. Prowadzono kontrolę pochodzenia zwierząt gospodarskich w oparciu o ustalenie profili DNA oraz wystawiano międzynarodowo uznawaną dokumentację rodowodową.

3) *Ocena warunków utrzymania zwierząt gospodarskich i jakości pasz w zrównoważonym użytkowaniu.*

Efektem realizacji zadania tego obszaru tematycznego było „Opracowanie obiektywnych wskaźników dobrostanu zwierząt w odniesieniu do zmieniających się warunków utrzymania”, w ramach którego opracowano 7 różnych wariantów poprawy dobrostanu świń i bydła, tj.: dobrostan loch - zwiększona powierzchnia w budynkach, dobrostan tuczników - zwiększona powierzchnia w budynkach, dobrostan loch - dostęp do wybiegu, dobrostan tuczników - dostęp do wybiegu, dobrostan krów mlecznych – wypas, dobrostan krów mlecznych utrzymywanych grupowo - zwiększona powierzchnia w budynkach, dobrostan krów mamek.

4.5.22 Przedsięwzięcia technologiczno-przyrodnicze na rzecz innowacyjnej, efektywnej i niskoemisyjnej gospodarki na obszarach wiejskich

Program ustanowiono uchwałą nr 154/2016 Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 2016 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Obowiązujący w latach 2016-2020 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **21. Polityka rolna i rybacka**, zadania 21.5. *W Wsparcie gospodarstw rolnych, rozwój wsi oraz żywność regionalna, tradycyjna i systemy jakości żywności*, podzadania 21.5.9. *W Wsparcie infrastruktury wsi*, działania 21.5.9.3. *Badania i ekspertyzy w zakresie wsparcia infrastruktury wsi*.

Cele Programu realizowane są w ramach 8 zadań, których wykonanie w 2019 r. polegało m.in. na prowadzeniu badań terenowych oraz laboratoryjnych, wykonaniu opracowań, raportów, wytycznych, aktualizacji baz danych, a także działalności informacyjno-szkoleniowej.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano środki w wysokości 3.548 tys. zł, co stanowi 91,6% planu po zmianach.*

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Zwiększenie innowacyjności i efektywności działań na rzecz kształtowania, ochrony i użytkowania odnawialnych źródeł energii oraz doboru i użytkowania technicznych środków produkcji roślinnej i zwierzęcej; uzupełnianie bazy danych w zakresie różnorodności biologicznej, zasobów wody i klimatu	Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach	Analityczne opracowania i rekomendacje	11 *	6

*Program został zmieniony uchwałą nr 127/2019 Rady Ministrów z dnia 28 października 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia ww. Programu, ograniczono finansowanie w 2019 r. do kwoty 3.874 tys. zł i zmniejszono planowaną wartość miernika do 6.

W ramach realizacji Programu w 2019 r. wykonano następujące zadania:

- przeprowadzenie cyklu badań laboratoryjnych standardowej próby fermentacji biogazowej wytypowanych 7 substratów; opracowanie procedury obliczania wartości redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz zanieczyszczeń powietrza ze źródeł rolniczych; monitoring efektów przyrodniczych,
- prowadzenie działań rolno-środowiskowo-klimatycznych PROW 2014-2020, udostępnianie wyników w internecie,
- kontynuacja importu danych do ogólnopolskiej bazy danych obiektów małej retencji,
- monitoring procesów samoistnej renaturyzacji dziesięciu cieków zachodzącej po wykonaniu prac utrzymaniowych,
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjno-szkoleniowych dla doradców dotyczących racjonalnej gospodarki nawozowej oraz ochrony wód,
- wspieranie działań MRiRW związanych z ochroną środowiska przed zanieczyszczeniami i emisjami pochodzenia rolniczego,

- przeprowadzenie działań informacyjno-promocyjno-szkoleniowych dla doradców dotyczących racjonalnej gospodarki nawozowej oraz ochrony wód,
- wykonanie 2 pełnych cykli pomiarowych na 18 przydomowych oczyszczalniach ścieków,
- opracowanie receptur podbudów dróg na bazie gruntów wzmocnianych dodatkami chemicznymi.

Miernik został osiągnięty na poziomie określonym w uchwale zmieniającej.

Przyczyną niewykorzystania środków było w głównej mierze niższe wykorzystanie części środków przeznaczonych na wynagrodzenia, niższe niż oszacowano koszty delegacji oraz oszczędności przy zakupie materiałów oraz usług obcych.

4.5.23 Odbudowa i zrównoważony rozwój produkcji oraz przetwórstwa naturalnych surowców włóknistych dla potrzeb rolnictwa i gospodarki

Program został ustanowiony uchwałą nr 171/2017 Rady Ministrów z dnia 26 października 2017 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Obowiązujący w latach 2017-2020 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **21. Polityka rolna i rybacka**, zadania *21.1. W Rozwój produkcji roślinnej i ochrona roślin uprawnych*, podzadania *21.1.3. W Ochrona roślin i nasiennictwo*, działania *21.1.3.6. Badania w zakresie ochrony roślin i nasiennictwa*.

Program ma na celu stworzenie możliwości do odtworzenia produkcji i przetwórstwa krajowych naturalnych surowców włókienniczych. Zakłada działania wspierające odbudowę krajowego areału upraw roślin włóknistych oraz produkcji zwierzęcej na włókna naturalne.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano środki w wysokości 2.419 tys. zł, co stanowi 97,6% planu po zmianach na 2019 r.*

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Stworzenie możliwości do odtworzenia produkcji i przetwórstwa krajowych naturalnych surowców włókienniczych	Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu	Liczba opracowań, publikacji i działań propagujących tematykę produkcji i przetwórstwa krajowych naturalnych surowców włókienniczych	3*	2

*Program został zmieniony uchwałą nr 141/2019 Rady Ministrów z dnia 28 października 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia ww. Programu, ograniczono finansowanie w 2019 r. do kwoty 2.478 tys. zł i zmniejszono planowaną wartość miernika do 2.

W ramach realizacji celu Programu w 2019 r.: przygotowano dwie publikacje propagujące tematykę produkcji i przetwórstwa krajowych naturalnych surowców włókienniczych;

opracowano perspektywiczną, wyselekcjonowaną do dalszych prac hodowlanych linię lnu; uzyskano dziewięć odmian: dwie odmiany lnu włóknistego, dwie odmiany lnu oleistego i pięć odmian konopi włóknistych testowanych w warunkach glebowo – klimatycznych Polski; opracowano nową metodę pozyskiwania i przetwarzania surowców włóknistych; opracowano technologię uzyskiwania produktów na bazie roślin włóknistych; przygotowano pięć prototypów nowych produktów; uzyskano dwa izolaty substancji bioaktywnych na bazie opracowanych technologii; opracowano technologię produkcji i przetwórstwa włókien białkowych; przeprowadzono trzy szkolenia, warsztaty; zorganizowano wystawę.

Ponadto, w ramach realizacji zadań uzyskano następujące perspektywiczne rezultaty prac badawczych: zmodyfikowano technikę namnażania konopi w kulturach in vitro; przygotowano Bank DNA konopi zawierający 529 prób (wysokiej jakości materiału genetycznego namnażanych linii/genotypów); opracowano i opublikowano Poradnik Sygnalizatora Lnu; przygotowano i opublikowano Program Ochrony Lnu; wybrano do programów hodowlanych siedem odmian lnu oleistego o istotnie najniższej aktywności kumulowania kadmu w nasionach; opracowano technologię wytwarzania wysokiej jakości przędz i tkanin konopnych wraz z wyprodukowaniem partii doświadczalnych.

W obszarze badawczym *„Wzrost konkurencyjności upraw lnu i konopi włóknistych poprzez wykorzystanie postępu biologicznego i innowacji technologicznych”* wyprowadzono perspektywiczne mieszańce lnu i konopi włóknistych jako materiał wyjściowy do prac hodowlanych nad uzyskaniem nowych odmian o wysokiej wartości gospodarczej.

W przypadku lnu uprawnego badania dotyczyły form włóknistych, oleistych i tzw. dwucelowych, łączących cechy form włóknistych i oleistych. Konopie selekcjonowano pod względem wysokiego plonu biomasy, wysokiej zawartości celulozy oraz cech morfologicznych predysponujących je do uprawy na olejki eteryczne. Uzupełnieniem prac genetyczno-hodowlanych były doświadczenia agrotechniczne, mające na celu opracowanie optymalnych technologii uprawy lnu i konopi włóknistych. Określono wpływ czynników agrotechnicznych na plon i jakość włókna, plon nasion oraz aktywność roślin do pochłaniania z gleby metali ciężkich. Testowano innowacyjne środki ochrony roślin w celu wytypowania i opracowania najskuteczniejszych metod ochrony lnu i konopi włóknistych, zgodnych z integrowanym systemem ochrony roślin. Porównano krajowe odmiany lnu i konopi włóknistych z wiodącymi odmianami zagranicznymi w celu sprawdzenia ich zdolności plonowania w warunkach glebowo – klimatycznych Polski. Prowadzono badania biotechnologiczne, w wyniku których zmodyfikowano technikę namnażania konopi w kulturach in vitro, a następnie otrzymano z tychże kultur 58 linii konopi włóknistych. Utworzono ponadto Bank DNA zawierający wysokiej jakości materiał genetyczny namnażanych genotypów konopi. Prowadzono działalność popularyzatorską i szkoleniową w celu prezentowania i promocji uzyskiwanych wyników badań.

W obszarze badawczym *„Rozwój zrównoważonych technologii pozyskiwania, przetwarzania i wielokierunkowego wykorzystania rolniczych surowców włóknistych”* opracowano technologię dotyczącą otrzymania lnianego włókna dekortykowanego o niskim poziomie

zanieczyszczeń, określono metody dostosowania odpadowych włókien lnianych i konopnych dla różnych kierunków zastosowań. Ustalono parametry technologiczne wytwarzania metodą wytlaczania nowoczesnych kompozytów z napełniaczami naturalnymi z konopi oraz parametry przetwórstwa metodą formowania wtryskowego pod kątem wytwarzania wyrobów technicznych. Opracowano technologię wytwarzania wysokiej jakości przędz i tkanin na bazie włókien konopnych oraz uzyskano wysokiej jakości przędze i tkaniny konopne, z których zostaną wytworzone wyroby włókiennicze w następnych etapach realizacji Programu. Uzyskano izolaty z nasion lnu i wiech konopi oraz wykonano charakterystykę laboratoryjną substancji o potencjalnej aktywności biologicznej. Pozyskano trzy szczepy drożdży o wysokiej zawartości białka i witamin z grupy B, jako efektywnych producentów białka. Posłużą one do produkcji wysokobiałkowego dodatku do pasz dla zwierząt gospodarskich. Opracowano metodę hodowli komórek drożdżowych na hydrolizacie biomasy roślinnej pozyskanej z konopi przemysłowych. Prowadzono działalność popularyzatorską i szkoleniową nt. możliwości wyprodukowania wysokiej jakości włókna z wykorzystaniem metod odklejania surowców włóknistych, wytwarzania metodą wytlaczania nowoczesnych kompozytów z napełniaczami naturalnymi z konopi, uprawy roślin barwierskich, produkcji wysokobiałkowego dodatku do pasz dla zwierząt gospodarskich, produkcji i przetwórstwa krajowych naturalnych surowców włóknistych w zakresie konwersji biomasy konopi do biopaliw.

W obszarze badawczym „*Odbudowa potencjału produkcji włókien białkowych, ich przetwórstwa i wykorzystania*” wykonano charakterystykę właściwości grenarskich i hodowlanych wszystkich ras jedwabnika morwowego, co umożliwiło selekcję ras owada do produkcji mieszańców przemysłowych. Ponadto, rozpoczęto proces zwiększenia ilości materiału genetycznego wybranych ras jedwabnika. Utrzymano zasoby genowe morwy białej. Opracowano technologię karbonizacji wełny owczej potnej przed praniem oraz technologie przygotowania wełny alpaki do dalszego przerobu, scharakteryzowano i określono najważniejsze parametry włókien alpaki i wełny owczej krajowych ras owiec o wełnie jednolitej, które mają znaczenie dla przemysłu tekstylnego. Przeprowadzono badania możliwości przerobu wełny alpaki w wełniarskim parku maszynowym, w wyniku czego wytworzono przędzę dziewiarską mieszkankową z włókien alpaki i wełny owczej. Prowadzono intensywną działalność popularyzatorską oraz szkoleniową celem podnoszenia świadomości rolników w zakresie jedwabnictwa, agrotechniki i wykorzystania morwy białej oraz zastosowania produktów jedwabnych w polskiej gospodarce. Zorganizowano także szkolenia i warsztaty dla CDR i ODR w zakresie włókna alpaki oraz wełny owczej.

Niepełne wykorzystanie środków na realizację programu było spowodowane głównie niezrealizowaniem części wydatków w kategoriach delegacje, usługi obce oraz koszty pośrednie.

Miernik został osiągnięty na poziomie określonym w uchwale zmieniającej.

4.5.24 Uniwersytet Warszawski 2016-2025

Program ustanowiono uchwałą nr 209/2015 Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2015 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Uniwersytet Warszawski sprawuje Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Obowiązujący w latach 2016-2025 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **10. Szkolnictwo wyższe i nauka**, w ramach zadania 10.1. Zarządzanie systemem szkolnictwa wyższego i nauki, podzadania 10.1.2. Utrzymanie i rozwój infrastruktury szkolnictwa wyższego i nauki, działania 10.1.2.2 Rozwój infrastruktury związanej z kształceniem.

Realizacja Programu ma na celu ożywienie potencjału nauk humanistycznych i społecznych oraz włączenie ich do innowacyjnych, eksperymentalnych programów, a także wzmocnienie międzynarodowej pozycji Uniwersytetu Warszawskiego oraz zwiększenie roli uczelni w animowaniu przemian społecznych i gospodarczych. Uczelnia jest jedną z 20 najlepszych uczelni w UE.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano środki z budżetu państwa w wysokości 35.140 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Rozbudowa infrastruktury Uniwersytetu Warszawskiego	Uniwersytet Warszawski	Wskaźnik przyrostu powierzchni całkowitej budynków w ramach programu wieloletniego (w m ²)	8.400	8.394

Realizując Program w 2019 r. wykonano następujące prace w ramach zadań:

- „BUW (podziemie) – przebudowa na cele zajęć sportowych” – zakończono roboty budowlane wraz z montażem oraz dostawą sprzętu i wyposażenia na potrzeby zajęć sportowych. Inwestycja została przekazana do użytkowania,
- „Budowa budynku naukowo-dydaktycznego, ul. Dobra 55 (filologia i lingwistyka); II etap” – prowadzono roboty budowlane: wykopy, prace w zakresie wykonania ścian szczelinowych, prace związane z likwidacją kolizji z siecią elektroenergetyczną średniego napięcia, badania archeologiczne, rozpoczęto prace w zakresie instalacji Odnawialne źródła energii,
- „Budowa budynku naukowo - dydaktycznego na Kampusie Ochota (psychologia, kognitywistyka, psychofizjologia)” – odebrano projekt budowlany, trwała procedura uzyskania pozwolenia na budowę, kontynuowano prace w zakresie procesu certyfikacji budownictwa zrównoważonego i ekologicznego,
- „Rozbudowa Domu Studenckiego nr 5 na Kampusie Służewiec (poprzez dobudowanie nowego skrzydła) na potrzeby domu studenckiego i Wydawnictw Uniwersytetu

- Warszawskiego*” – powtórnie przeprowadzono postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na wybór generalnego wykonawcy robót budowlano-montażowych,
- *„Budowa budynku na kampusie głównym (górnym dziedzińcu)” – ponowiono postępowanie na wykonanie szczegółowego opracowania pracy konkursowej wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego,*
  - *„Przebudowa poddasza Pałacu Kazimierzowskiego na potrzeby biurowe” – wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na opracowanie wielobranżowej dokumentacji technicznej przebudowy poddasza. Postępowanie zostało unieważnione z uwagi, że cena najtańszej oferty przewyższa ponad dwukrotnie kwotę jaką zamawiający przeznaczył na finansowanie zamówienia. Wykonano i odebrano aktualizację ekspertyzy stanu ochrony przeciwpożarowej budynku,*
  - *„Budowa budynku naukowo-dydaktycznego przy ul. Bednarskiej 2/4” – zakończono pierwszy etap studialno-realizacyjnego konkursu architektoniczno-urbanistycznego na opracowanie koncepcji architektonicznej wraz z zagospodarowaniem terenu dla inwestycji. Wybrano prace, które zostały zakwalifikowane do II etapu konkursu. Zakończono prace obejmujące opracowanie modelu obliczeniowego oraz przeprowadzenie symulacji zapotrzebowania na energię budynku,*
  - *„Przebudowa budynku w Alejach Ujazdowskich 4 dla centrum współpracy i dialogu” – zakończono realizację robót budowlanych oraz dostawę i montaż wyposażenia. Uzyskano pozwolenie na użytkowanie,*
  - *„Budowa domu studenckiego na Kampusie Służewiec” – dokonano odbioru pierwszego etapu umowy na rozbiórkę budynku dydaktycznego i budynku technicznego. Zakończono pierwszy etap prac projektowych budynku obejmujący opracowanie projektu koncepcyjnego,*
  - *„Przebudowa budynku Porektorskiego” – opracowano program funkcjonalno-użytkowy, który obecnie znajduje się na etapie procedur odbiorowych. Zostały wydane zalecenia konserwatorskie dotyczące przebudowy budynku.*

4.5.25 Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 2004-2019

Program realizowany jest na podstawie ustawy z dnia 22 lipca 2004 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 2004-2019” (Dz.U. z 2019 r. poz. 1137). Nadzór nad realizacją Programu przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu sprawuje Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Obowiązujący w latach 2004-2019 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **10. Szkolnictwo wyższe i nauka**, w ramach zadania *10.1. Zarządzanie systemem szkolnictwa wyższego i nauki*, podzadania *10.1.2. Utrzymanie i rozwój infrastruktury szkolnictwa wyższego i nauki*, działania *10.1.2.2 Rozwój infrastruktury związanej z kształceniem*.

Realizacja Programu pozwoli zwiększyć zakres kształcenia oraz prowadzenia badań na unikatowych kierunkach studiów, w szczególności nowoczesnych technologii, informatyzacji oraz szeroko pojętej komunikacji społecznej. Ponadto, ma umożliwiać wzrost kształcenia kadr nowoczesnej administracji, dobrze przygotowanej do wypełnienia zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej oraz zadań stojących przed samorządami lokalnymi.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano środki w wysokości 5.746 zł, co stanowi 100% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Rozbudowa infrastruktury Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Sumaryczna powierzchnia użytkowa w m ² obiektów oddanych do użytku w ramach programu wieloletniego	79.761*	74.561

*Planowana wartość miernika do projektu ustawy budżetowej na 2019 r. została określona na podstawie umowy zawartej na realizację zadania inwestycyjnego pn. „Budowa Uniwersyteckich Obiektów Sportowych Poznań Morasko” zakładającą budowę hali sportowej. Na dalszym etapie, dokonano aktualizacji prowadzonej inwestycji, w wyniku której planowaną wartość miernika określono na poziomie 74.561 m².

W 2019 r. w ramach zadania „Zakup gruntów – Kampus Morasko” dokonano zakupu działek na rzecz UAM; zadanie inwestycyjne zostało zakończone.

W ramach zadania „Budowa Uniwersyteckich Obiektów Sportowych Poznań – Morasko” osiągnięto następujące efekty rzeczowe, wybudowano: stadion lekkoatletyczny, boisko do piłki nożnej, tor dla rolkarzy, obiekty gospodarcze, drogi wewnętrzne, małą architekturę i infrastrukturę techniczną oraz kort tenisowy otwarty.

4.5.26 Program Rozpoznania Geologicznego Oceanów – ProGeO

Program ustanowiono uchwałą Rady Ministrów nr 113/2017 z dnia 25 lipca 2017 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Głównego Geologa Kraju sprawował w 2019 r. Minister Klimatu.

Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **12. Środowisko**, zadania 12.4. *W Gospodarka zasobami i strukturami geologicznymi*, podzadania 12.4.1. *W Gospodarcze wykorzystanie zasobów i struktur geologicznych oraz badania geologiczne*, działania 12.4.1.3. *W Badania geologiczne*.

Celem strategicznym Programu jest wsparcie i zintensyfikowanie prac nad badaniem struktur złożowych charakterystycznych dla obszarów dna oceanicznego, grzbietów śródoceanicznych, stref podwodnych wyniesień oraz gujotów, łuków wulkanicznych mórz marginalnych, a także stref szelfu kontynentalnego w ramach współpracy międzynarodowej lub w strefach będących w jurysdykcji Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano z budżetu państwa 55 tys. zł, co stanowi 57,1% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Zwiększenie bezpieczeństwa surowcowego i energetycznego kraju poprzez podjęcie działań zmierzających do zwiększenia bazy zasobowej złóż kopalin, a docelowo eksploatacji dna oceanicznego	Główny Geolog Kraju	Liczba planów pracy na eksplorację zasobów dna oceanicznego zatwierdzonych przez MODM w formie kontraktów	1	0

W 2019 r. podjęto prace nad ustaleniem kwestii organizacyjnych oraz przepływu środków finansowych w Programie. Zgodnie ze Szczegółowym planem finansowym, zawartym w uchwale ustanawiającej PProGeO, 99,7% środków pochodzi z NFOŚiGW, tak więc przygotowanie m.in. rejsów badawczych, sprzętu, załogi, obsługi specjalistów i badań towarzyszących opierać się będzie wyłącznie na finansowaniu z NFOŚiGW. Prace nad zmianą uchwały nr 113 Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2017 r., miały na celu umożliwienie prawidłowego przepływu środków finansowych pomiędzy Wykonawcą (Ministerstwo), Finansującym (NFOŚiGW) oraz podmiotem, któremu powierzono realizację zadania (PIG-PIB).

Kolejnym krokiem było rozpoczęcie przygotowań nad kwestiami technicznymi oraz prawno-organizacyjnymi pierwszego rejsu badawczego. W celu dywersyfikacji kosztów oraz ryzyka całego przedsięwzięcia podjęto decyzję o zmianie formy realizacji Programu: odłożono w czasie realizację pierwszego rejsu badawczego na ryfcie atlantyckim (pierwotnie planowanego na II połowę 2019 r.) i rozpoczęto poszukiwania partnera, z którym Polska mogłaby zorganizować badania. Delegacja Ministerstwa uczestniczyła w 25. Sesji Międzynarodowej Organizacji Dna Morskiego oraz w workshopach w Pretorii i Paryżu.

Polska nie wystąpiła o nowy kontrakt do Międzynarodowej Organizacji Dna Morskiego (MODM), stąd też wykonanie miernika wynosi 0. Miernik przyjęty dla Programu określa liczbę planów pracy na eksplorację zasobów dna oceanicznego, zatwierdzonych przez MODM w formie kontraktów. W 2019 r. Polska rozpoczęła rozmowy dotyczące kolejnego kontraktu zarówno w formie joint venture z Enterprise, jak również w porozumieniu z Indonezją. Jednakże, wobec opóźnień w realizacji bieżącego kontraktu, rozmowy i robocze ustalenia z potencjalnymi partnerami zostały tymczasowo ograniczone.

Niższe od zaplanowanego wydatkowanie środków finansowych w 2019 r. wynika przede wszystkim z rezygnacji z wykonania ekspertyzy dotyczącej działalności oceanicznej.

4.5.27 Narodowy Program Rozwoju Medycyny Transplantacyjnej

Program został ustanowiony uchwałą Rady Ministrów nr 164/2010 z dnia 12 października 2010 r. z późn. zm. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację Programu jest Minister Zdrowia.

Obowiązujący w latach 2011-2020 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **20. Zdrowie**, zadania 20.1. W System opieki zdrowotnej i dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej podzadania 20.1.4. W Świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych działanie 20.1.4.7. Świadczenia opieki zdrowotnej w zakresie programów polityki zdrowotnej oraz zadania 20.4. W Rozwój infrastruktury systemu ochrony zdrowia, podzadania 20.4.1. W (o tej samej nazwie), działania 20.4.1.3. Inwestycje budowlane oraz wymiana i modernizacja sprzętu w zakresie programów polityki zdrowotnej.

W ramach Programu dąży się do zwiększenia dostępności do leczenia przeszczepieniem komórek, tkanek i narządów. Realizowany jest także program identyfikacji pacjentów podwyższonego ryzyka immunologicznego, którego celem jest precyzyjne dobranie dawcy nerki o cechach antygenowych minimalizujących odrzucenie przeszczepu, co ma doprowadzić do zwiększenia efektywności przeszczepień tego narządu w Polsce. Rozwój programu na przestrzeni lat, wzrost liczby ośrodków prowadzących badania w ramach ww. zadania oraz wzrost finansowania pozwolą na ograniczenie ryzyka odrzucenia przeszczepu u zidentyfikowanych biorców.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano łącznie kwotę 41.884 tys. zł, co stanowi 88,0% planu po zmianach na 2019 r., z tego w ramach działania 20.1.4.7. – 27.878 tys. zł, co stanowi 90,4% planu po zmianach, natomiast w ramach działania 20.4.1.3. – 14.006 tys. zł co stanowi 83,6% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Rozwój medycyny transplantacyjnej	Ministerstwo Zdrowia	Liczba przeszczepień narządów (odpowiednio dla dawców żywych i zmarłych) w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców	43-44	40,26

Celem programu jest dążenie do przybliżenia się do wskaźników europejskich w zakresie liczby przeszczepień narządów, tkanek i komórek. W roku 2019 cel był osiągnięty poprzez realizację różnorodnych kierunków interwencji określonych dla następujących priorytetów: promocja transplantologii i idei transplantacji komórek, tkanek i narządów; wsparcie procesu leczenia przeszczepieniem komórek, tkanek lub narządów; wsparcie struktur organizacyjnych dedykowanych transplantologii; edukacja personelu medycznego.

Centrum Organizacyjno-Koordynacyjne ds. Transplantacji „Poltransplant” realizowało następujące zadania:

- wdrożenie programu szkoleniowego na zasadach ETPOD,

- pozyskiwanie i badania HLA potencjalnych niespokrewnionych dawców szpiku,
- program monitorowania biorców wysokoimmunizowanych (przeszczep nerki), finansowanie częściowe procedur medycznych,
- szkolenie nowych koordynatorów pobierania komórek, tkanek i narządów,
- finansowanie koordynatorów pobierania i przeszczepiania: nerki od żywego dawcy (przeszczepianie spokrewnione, niespokrewnione, krzyżowe, łańcuchowe) oraz komórek krwiotwórczych w ośrodkach hematologicznych,
- finansowanie koordynatorów pobierania i przeszczepiania komórek, tkanek i narządów,
- organizacja i przeprowadzenie specjalistycznych szkoleń dla koordynatorów pobierania i przeszczepiania komórek, tkanek i narządów.

Krajowe Centrum Bankowania Tkanek i Komórek realizowało następujące zadania:

- program monitorowania biorców wysokoimmunizowanych (przeszczep rogówki), finansowanie częściowe procedur medycznych;
- leczenie choroby przeszczep przeciw gospodarzowi (GVHD), finansowanie częściowe procedur medycznych,
- finansowanie procedur medycznych nowych rodzajów przeszczepiania poprzez przygotowanie do przeszczepiania: hodowanych komórek naskórka, konserwowanych naczyń krwionośnych, autologicznych hodowanych komórek chrząstki pobranych od żywego dawcy, allogenicznych przeszczepów ścięgien pobranych od osób zmarłych, allogenicznych przeszczepów łąkotec pobranych od osób zmarłych,
- przechowywanie komórek krwiotwórczych krwi pępowinowej dla biorcy niespokrewnionego,
- szkolenia osób wykonujących czynności bezpośrednio związane z pobieraniem, testowaniem, przetwarzaniem, przechowywaniem i przeszczepianiem komórek i tkanek,
- budowa ogólnopolskiego systemu dystrybucji pobrań tkanek do banków w celu przygotowania preparatów tkankowych,
- zakup zasobów, w tym informatycznych, umożliwiających śledzenie losów komórek i tkanek - kodowane SEC.

Bezpośrednio przez Ministra Zdrowia realizowane były: akcje promocyjne i edukacyjne (kampanie medialne); szkolenia personelu medycznego w zakresie umiejętności komunikacji dotyczącej pobierania narządów do przeszczepienia; innowacyjne przeszczepy (krtani twarzy, jelita i kończyny górnej); prace remontowo-budowlane w ośrodkach transplantacyjnych, bankach tkanek i komórek oraz medycznych laboratoriach diagnostycznych testujących komórki, tkanki i narządy.

Osiągnięcie zaplanowanej wartości miernika jest uzależnione od wielu czynników, nie została ona osiągnięta, w związku z tym, że wykonanie przeszczepu jest ściśle związane ze zgodnością tkankową dawcy i biorcy, jak również z samym pozyskaniem dawcy oraz czasem, który upływa pomiędzy pobraniem narządu, a przeszczepem, czy chociażby kwalifikacją medyczną pozyskanego narządu. Nie każdy pobrany narząd zostaje zakwalifikowany do przeszczepienia.

Powody medyczne uniemożliwiają wcześniejsze dokładne zaplanowanie liczby procedur medycznych, niższe wykorzystanie środków finansowych spowodowane było faktem, że m.in. nie wydatkowano w pełni środków zaplanowanych na zadania dotyczące: pobierania, przechowywania i przeszczepiania komórek, tkanek i narządów oraz nerki od żywego dawcy; leczenia choroby przeszczep przeciwko gospodarzowi; przygotowania do przeszczepienia hodowanych komórek naskórka; budowy ogólnopolskiego systemu dystrybucji pobrań tkanek do banków w celu przygotowania preparatów tkankowych oraz rozwoju, doskonaleniu oraz modernizacji ustawowych rejestrów transplantacyjnych.

4.5.28 Program zapobieżenia negatywnym skutkom deficytu pilotów w Śmigłowcowej Służbie Ratownictwa Medycznego (HEMS) oraz modernizacji samolotowego zespołu transportowego w Lotniczym Pogotowiu Ratunkowym w Warszawie

Program został ustanowiony uchwałą Rady Ministrów nr 12/2018 z dnia 29 stycznia 2018 r. z późn. zm. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację Programu było Lotnicze Pogotowie Ratunkowe w Warszawie nadzór nad realizacją Programu sprawował Minister Zdrowia.

Obowiązujący w latach 2018-2023 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **20. Zdrowie**, zadania *20.2. W Ratownictwo medyczne*, podzadania *20.2.1. W (o tej samej nazwie)*, działania *20.2.1.1. Działalność lotniczych zespołów ratownictwa medycznego*.

Celem Programu jest poprawa dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych przez lotnicze zespoły ratownictwa medycznego oraz przez samolotowy zespół transportowy. Cel ma być realizowany dzięki zapobieżeniu negatywnym skutkom deficytu pilotów w HEMS oraz przez modernizację samolotowego zespołu transportowego. Zapobieżenie skutkom deficytu pilotów będzie się odbywało przez zapewnienie szkolenia polegającego na osiągnięciu wymogów nalotowych przez pilotów – kandydatów do zatrudnienia na stanowisku dowódcy śmigłowca EC-135. Modernizacja samolotowego zespołu transportowego umożliwi minimalizację przerw w 24-godzinnej ciągłości operacyjnej zespołu, zwiększenie potencjału samolotowego zespołu transportowego i eliminację występujących ograniczeń w dostępie do samolotowego zespołu transportowego.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano łącznie kwotę 43.125 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Poprawa dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej udzielanych przez lotnicze zespoły ratownictwa medycznego oraz samolotowy zespół transportowy przez zapobieżenie negatywnym skutkom deficytu pilotów w Śmigłowiec Służbie Ratownictwa Medycznego oraz modernizację samolotowego zespołu transportowego	Lotnicze Pogotowie Ratunkowe w Warszawie	1) Liczba wyszkolonych pilotów (w os.)	8	8
		2) Procentowy stopień realizacji Działania I w poszczególnych latach	25	25

W roku 2019 w ramach programu wieloletniego zostały zrealizowane częściowe zakupy inwestycyjne tj. samolot z zabudowaną kabiną medyczną i sprzętem medycznym oraz zrealizowano szkolenie pilotów. Na mocy Uchwały Nr 147/2019 Rady Ministrów z dnia 26 listopada 2019 r. (RM-111-151-19) zmieniającej uchwałę w sprawie ustanowienia Programu, zagwarantowana została finansowa realizacja Programu w latach kolejnych w zakresie Działania II tj. modernizacji Samolotowego Zespołu Transportowego.

4.5.29 Programy wsparcia finansowego inwestycji w infrastrukturę w ochronie zdrowia

Podstawą prawną ustanowienia Programów wieloletnich wsparcia finansowego inwestycji w infrastrukturę w ochronie zdrowia są: art. 102 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych z późn. zm., uchwała nr 66/2015 Rady Ministrów z dnia 12 maja 2015 r. z późn. zm., uchwała nr 72/2011 Rady Ministrów z dnia 24 maja 2011 r. z późn. zm., uchwała nr 197/2015 Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2015 r. z późn. zm., uchwała nr 202/2017 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2017 r. z późn. zm., uchwała nr 203/2017 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2017 r., uchwała nr 85/2018 Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 2018 r. z późn. zm. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację Programów jest Minister Zdrowia.

Programy realizowane były w 2019 r. w ramach funkcji **20. Zdrowie**, zadania *20.4. W Rozwój infrastruktury systemu ochrony zdrowia*, podzadania *20.4.1. W (o tej samej nazwie)*, działania *20.4.1.1. W Inwestycje budowlane w obiektach związanych z ochroną zdrowia z wyłączeniem programów polityki zdrowotnej*. W zestawieniu programów wieloletnich w układzie zadaniowym stanowiącym Załącznik nr 10 do ustawy budżetowej na rok 2019 wykazano następujące programy:

– „Nowa siedziba Szpitala Uniwersyteckiego Kraków-Prokocim”,

- „Budowa Centrum Medycyny Nieinwazyjnej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego”,
- „Przebudowa Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Krakowie”,
- „Przebudowa i rozbudowa Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 Uniwersytetu Medycznego w Lublinie”,
- „Drugi etap budowy Centrum Kliniczno – Dydaktycznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi wraz z Akademickim Ośrodkiem Onkologicznym”,
- „Wieloletni program medyczny – rozbudowa i modernizacja Szpitala Uniwersyteckiego Nr 2 im. dr Jana Bizuela w Bydgoszczy”,
- „Powstanie Śląskiego Ośrodka Kliniczno-Naukowego Zapobiegania i Leczenia Chorób Środowiskowych, Cywilizacyjnych i Wieku Podeszłego im. prof. Zbigniewa Religi”.

Na realizację wszystkich siedmiu programów w 2019 r. wydatkowano łącznie 373.946 tys. zł, co stanowi 99,9% planu po zmianach na 2019 r.

Programy obejmowały działania związane z budową, przebudową oraz rozbudową obiektów szpitalnych, w ramach których w 2019 r. zrealizowano szereg działań, takich jak:

1. *„Nowa siedziba Szpitala Uniwersyteckiego Kraków-Prokocim”* – inwestycja została zrealizowana na poziomie 100% w ramach środków budżetu państwa, zakończono wszelkie prace wchodzące w skład kompleksu nowej siedziby. Dokonano odbiorów końcowych, prowadzono prace końcowe przy lądowisku dla helikopterów oraz zagospodarowaniu terenu wokół szpitala. Realizowano prace związane z wyposażaniem poprzez dostawy sprzętu medycznego i jego uruchomienie m.in. angiografy, rezonanse, tomografy, aparaty RTG, kolumny, lampy operacyjne, kompleksowe wyposażenie centralnej sterylizatorni oraz komory hiperbaryczne. Zakończono proces przeprowadzki do nowej siedziby.
2. *„Budowa Centrum Medycyny Nieinwazyjnej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego”* – zaawansowanie całości kosztów inwestycji wyniosło 71%. Zgodnie z zakresem rzeczowym prowadzone były roboty ziemne oraz budowa stanu surowego budynku A. Prowadzono prace izolacyjne na dachu budynku A oraz prace elewacyjne (fasady szklane i stolarka okienna) oraz roboty wewnętrzne. Rozpoczęto roboty instalacyjne – montaż kanałów, kabli, przewodów. Wykonywano budowę sieci zewnętrznych. Realizowano dostawy i montaż mebli w części pomieszczeń zbudowanych w etapie 1. Negatywne odchylenie od planowanej wartości miernika wynika z przesunięcia części robót etapu 2 w zakresie rzeczowym, które spowodowane jest późniejszym niż wstępnie zakładano zakończeniem robót etapu 1.
3. *„Przebudowa Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Krakowie”* – inwestycja zrealizowana została w 95% całości kosztów, w zakresie budowy obiektów podstawowych wykonano wewnętrzne tynki, posadzki i nowe pokrycie dachowe; rozpoczęto wykonywanie prac w budynku N, wykonano roboty rozbiórkowe, wykonane

zostało pokrycie dachowe i elewacja. W budynku "O" realizowano roboty rozbiórkowe instalacji wentylacji mechanicznej i wodnokanalizacyjnej, elektrycznej i teletechnicznej, wykonywane były instalacje elektryczna, centralnego ogrzewania, wodnokanalizacyjna, wentylacji mechanicznej; w budynku N rozpoczęto wykonywanie prac w zakresie pionów wentylacji mechanicznej i wodnokanalizacyjnej. Dokonano zakupu uzupełniającego wyposażenia (tabliczki odznaczeniowe, folie okienne, wózko-wanny).

Negatywne odchylenie od planowanej wartości miernika wynika z konieczności zapewnienia ciągłości działalności leczniczej Szpitala i niezbędnych przerw pomiędzy oddaniem nowych frontów robót wykonawcy, w których prowadzona jest działalność lecznicza, a przeniesieniem ich do wyremontowanych budynków. Długotrwałe procedury prób i sprawdzeń, zmierzające do uzyskania decyzji pozwolenia na użytkowanie oraz uprawomocnienie się tej decyzji pozwoliło na przeniesienie oddziałów i poradni do nowych lokalizacji w miesiącach kwiecień-maj 2019 r. Ponadto, w czerwcu bieżącego roku prowadząc roboty rozbiórkowe w pięciokondygnacyjnym budynku o konstrukcji żelbetowej monolitycznej stwierdzono zarysowania płyt i rygli stropowych, co wymaga bardzo rozległego czasochłonnego wzmocnienia konstrukcji nośnej (potwierdzone niezależną opinią konstrukcyjną).

4. *„Przebudowa i rozbudowa Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 Uniwersytetu Medycznego w Lublinie”* – zgodnie z zakresem rzeczowym realizowano prace w zakresie przebudowy budynku A (roboty wewnętrzne – budowlane i instalacyjne oraz sieci) przy ul. Radziwiłłowskiej 13. Wyposażano budynek. Realizowano dostawy wyposażenia aparatury i sprzętu medycznego do Zakładu Radioterapii. Zakończono prace projektowe i rozpoczęto budowę obiektów podstawowych z instalacjami przy ul. Staszica 16. Zakończono budowę obiektów podstawowych z instalacjami oraz realizowano wyposażenie budynków przy ul. Głuskiej 1.

Negatywne odchylenie od planowanej wartości miernika wynika ze zmian terminu opracowania dokumentacji projektowej oraz pozwolenia na budowę, co wpłynęło na przesunięcie terminu przeprowadzenia postępowania przetargowego na wybór wykonawcy robót budowlanych, a także rozpoczęcia prac.

5. *„Drugi etap budowy Centrum Kliniczno-Dydaktycznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi wraz z Akademickim Ośrodkiem Onkologicznym”* – kontynuowano prace ziemne i przyłączeniowe Zespołu Poradni Specjalistycznych i Serwerowni w budynku A2 CKD. Kontynuowano prace ogólnobudowlane w zakresie budowy Zespołu Poradni Specjalistycznych i Serwerowni w budynku A2 CKD. Realizowano roboty wykończeniowe. Prowadzono roboty brukarskie. Kontynuowano prace instalacyjne w budynku Zespołu Poradni Specjalistycznych i Serwerowni – A2 CKD. Realizowano dostawy wyposażenia medycznego i biurowego. Poniesiono koszty dokumentacji projektowej oraz zakupu dedykowanej licencji, prac geodezyjnych oraz koszty okołoprojektowe.

6. „Wieloletni program medyczny – rozbudowa i modernizacja Szpitala Uniwersyteckiego Nr 2 im. dr. Jana Biziela w Bydgoszczy” – zostały wykonane prace projektowe i przygotowawcze (w tym opracowanie wielobranżowej dokumentacji projektowej budynku przeznaczonego na cele medyczne, ładowiska dla śmigłowców oraz modernizacji kuchni szpitalnej), prace instalacyjne i częściowo prace budowlane związane z rozbudową budynku kuchni oraz doposażenie Klinik w sprzęt medyczny.

Negatywne odchylenie od planowanej wartości miernika wynika z długotrwałej procedury przetargowej związanej z wyborem Wykonawcy projektu budowlanego, a także konieczności wprowadzenia do dokumentacji projektowej istotnych zmian w zakresie ochrony przeciwpożarowej, co dodatkowo wydłużyło termin jej opracowania.

7. „Powstanie Śląskiego Ośrodka Kliniczno-Naukowego Zapobiegania i Leczenia Chorób Środowiskowych, Cywilizacyjnych i Wieku Podeszłego im. prof. Zbigniewa Religi” – podpisano umowę z Generalnym Wykonawcą inwestycji i podjęto prace nad aktualizacją Programu inwestycji, uwzględniającą modyfikację Wartości kosztorysowej inwestycji (WKI) oraz Harmonogramu rzeczowo-finansowego. Zgodnie z zakresem rzeczowym wykonano prace projektowe, rozpoczęto przygotowanie terenu pod plac budowy. Negatywne odchylenie od planowanej wartości miernika wynika z długotrwałej procedury przetargowej związanej z wyborem Generalnego Wykonawcy inwestycji, przez co niemożliwe było rozpoczęcie w 2019 r. robót budowlanych związanych z budową obiektu podstawowego.

4.5.30 Narodowy Program Zwalczania Chorób Nowotworowych

Program ustanowiono uchwałą Rady Ministrów nr 208/2015 z dnia 3 listopada 2015 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją programu sprawuje wykonawca Programu – Minister Zdrowia.

Obowiązujący w latach 2016-2024² Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **20. Zdrowie**, zadania *20.4. W Rozwój infrastruktury systemu ochrony zdrowia*, podzadania *20.4.1. W (o tej samej nazwie)*, działania *20.4.1.3. Inwestycje budowlane oraz wymiana i modernizacja sprzętu w zakresie programów polityki zdrowotnej* oraz zadania *20.5. W Profilaktyka, edukacja i promocja zdrowia oraz nadzór sanitarno-epidemiologiczny*, podzadania *20.5.1. W Profilaktyka zdrowotna i promocja zdrowego trybu życia*, działania *20.5.1.4. Profilaktyka, edukacja i promocja zdrowia w ramach programów polityki zdrowotnej*.

Program obejmował szereg działań w ramach 5 priorytetów Programu, tj.:

---

² Program został zniesiony uchwałą nr 11 Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020 r. uchylającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego na lata 2016-2024 pod nazwą "Narodowy Program Zwalczania Chorób Nowotworowych". Zadania Programu będą kontynuowane w ramach Narodowej Strategii Onkologicznej ustanowionej uchwałą nr 10 Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia programu wieloletniego pn. Narodowa Strategia Onkologiczna na lata 2020-2030 (M.P. poz. 189) zgodnie z harmonogramem jej wdrażania.

- promocję zdrowia i profilaktykę nowotworów (m.in. promowanie aktywnego trybu życia, zdrowego odżywiania, działań na rzecz ograniczenia palenia tytoniu, ograniczenia spożywania alkoholu, profilaktyki nowotworów złośliwych skóry),
- profilaktykę wtórną, diagnostykę oraz wykrywanie nowotworów (m.in. badania przesiewowe w kierunku wykrywania: raka jelita grubego, raka piersi, raka szyjki macicy, opieka nad rodzinami wysokiego, dziedzicznie uwarunkowanego ryzyka zachorowania na nowotwory złośliwe oraz badania w kierunku wczesnego wykrywania raka płuca),
- wsparcie procesu leczenia nowotworów (zakup i wymiana sprzętu do leczenia nowotworów, zakup endoprotez onkologicznych dla dzieci oraz zintegrowana opieka nad pacjentami onkologicznymi i ich bliskimi),
- edukację onkologiczną (działania mające na celu poprawę stanu wiedzy i umiejętności personelu medycznego oraz przedstawicieli innych zawodów medycznych w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia – z zakresu diagnostyki onkologicznej),
- wspomaganie systemu rejestracji nowotworów (działania na rzecz poprawy funkcjonowania obecnego systemu gromadzenia danych o chorobach nowotworowych w Polsce oraz jakości publikowanych danych).

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano łącznie kwotę 208.030 tys. zł, co stanowi 84,3% planu po zmianach na 2019 r., z tego w ramach działania 20.4.1.3 – 105.997 tys. zł, co stanowi 96,5% planu po zmianach, natomiast w ramach działania 20.5.1.4. – 102.033 tys. zł co stanowi 74,6% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Dążenie do przybliżenia się do wskaźników europejskich w zakresie 5-letnich przeżyć chorych na nowotwory mające największy udział w strukturze zgonów na nowotwory w Polsce	Ministerstwo Zdrowia	Liczba osób przypadająca na 1 akcelerator w kraju i w poszczególnych województwach (w tys.)	230-225	228,5

W zakresie promocji zdrowia i profilaktyki nowotworów prowadzone były różnego rodzaju działania promocyjne, edukacyjne i informacyjne na rzecz zwiększenia zgłaszalności Polaków na badania profilaktyczne. Kontynuowana była kampania społeczna „Planuję długie życie”, w ramach której uruchomiona została strona www.planujedlugiezycie.pl. Przeprowadzona została kampania spotowa w oparciu o emisję spotów edukacyjnych o następującej tematyce: rak piersi i szyjki macicy, rak jelita grubego, rak płuca, rak skóry – czerniak, rak gruczołu krokowego (prostaty), ogólnej promującej zdrowy tryb życia: dieta, aktywność, o otyłości - wskazujący na złe nawyki żywieniowe i ich korelację na choroby nowotworowe ze wskazaniem na otyłość wśród młodzieży, promujący badanie cytologiczne

z akcentem bożonarodzeniowym. Emisja spotów została przeprowadzona w pasmach telewizyjnych i radiowych o zasięgu ogólnopolskim i regionalnym. Ponadto wyprodukowany został cykl audycji radiowych i telewizyjnych łącznie z emisją w paśmie ogólnopolskim, śniadaniowym i regionalnym, poruszane były zagadnienia zdrowotne ze szczególnym uwzględnieniem tematów dotyczących profilaktyki onkologicznej. Zakupiony został również pakiet edukacyjny składający się z materiałów edukacyjnych dla uczniów klas 2 i 3 szkół podstawowych, scenariusze lekcji dla nauczycieli oraz projekt gry planszowej. Kampania społeczna objęła również publikację cyklu artykułów prasowych w prasie lokalnej. Dodatkowo działania wsparte zostały w mediach społecznościowych.

W zakresie działań profilaktycznych – wykonano 73.769 badań kolonoskopowych w kierunku wczesnego wykrywania raka jelita grubego. Dodatkowo prowadzona była opieka nad rodzinami z wysokim, dziedzicznym uwarunkowaniem ryzyka zachorowania na nowotwory złośliwe (w działaniach uczestniczyło 37 podmiotów leczniczych w całym kraju).

W zakresie wsparcia procesu leczenia nowotworów na potrzeby leczenia dzieci z nowotworami kości zakupiono 32 endoprotezy onkologiczne, co pozwoliło na ograniczenie niepełnosprawności u dzieci z nowotworami układu kostno-mięśniowego i zapewniło dostęp do postępowania chirurgicznego mniej okaleczającego (z wykorzystaniem endoprotez onkologicznych).

W ramach zadań inwestycyjnych zakupiono sprzęt dla potrzeb zakładów radioterapii, klinik i oddziałów torakochirurgii, klinik i oddziałów hematoonkologii oraz diagnostyki onkologicznej, a także mammografy.

W ramach zadania pn. „Doposażenie zakładów radioterapii” zakupiono 6 akceleratorów, 11 aparatów HDR do brachyterapii oraz 20 stacji planowania leczenia w ramach wymiany wyeksploatowanego sprzętu oraz uzupełnienia stanu wyposażenia jednostek w te urządzenia.

W ramach zadania pn. „Doposażenie klinik i oddziałów hematoonkologicznych w sprzęt do diagnostyki i leczenia białaczek” wyposażono w sprzęt 8 jednostek wybranych na realizatorów zadania w zakresie białaczek dzieci oraz 8 jednostek wybranych na realizatorów zadania w zakresie białaczek dorosłych.

W ramach zadania pn. „Doposażenie klinik i oddziałów torakochirurgii w sprzęt do leczenia raka płuca” doposażono kliniki i oddziały torakochirurgii - łącznie 20 jednostek wybranych na realizatorów programu w ramach konkursu.

Dla 5 jednostek wybranych w ramach konkursu na realizatorów zadania pn. „Zakup aparatury diagnostycznej dla wczesnego wykrywania nowotworów - mammografy” zakupione zostały mammografy cyfrowe.

W zakresie działań edukacyjnych prowadzono szkolenia dla lekarzy ginekologów, położnych, diagnostów laboratoryjnych, techników elektroradiologii oraz lekarzy kolonoskopistów. Prowadzono także szkolenia w zakresie: wsparcia psychoonkologicznego dla pacjentów

onkologicznych i ich bliskich, oraz szkolenia personelu medycznego w zakresie psychoonkologii. W ramach wsparcia psychoonkologicznego dla pacjentów onkologicznych edukowano łącznie 1.580 pacjentów z problemami onkologicznymi i ich bliskich. Przeprowadzone szkolenia personelu medycznego w zakresie psychoonkologii – dały w efekcie 626 przeszkolonych osób z kilku grup zawodowych (lekarze, pielęgniarki, położne, psychologowie, fizjoterapeuci oraz pracownicy innych specjalności powiązanych z pracą z pacjentem onkologicznym).

Ponadto wspierano funkcjonowanie działania Krajowego Rejestru Nowotworów i 16 wojewódzkich biur rejestracji nowotworów w zakresie zbierania i gromadzenia danych o nowotworach oraz zapewnienia wysokiej, jakości tych danych.

Kwota niewykorzystana w roku 2019 wynikała przede wszystkim z niższej, niż zakładano, zgłaszalności pacjentów na badania finansowane w ramach programu. Niektórzy realizatorzy poszczególnych zadań wykonali niższą niż zaplanowali liczbę badań ze względu na niższą, niż oczekiwali wstępnie zgłaszalność pacjentów na badania przesiewowe raka jelita grubego. Natomiast, w przypadku wydatków majątkowych, niewydatkowana kwota wynikała z osiągnięcia przez realizatorów poszczególnych zadań inwestycyjnych niższych cen u dostawców na zakup sprzętu.

4.5.31 Rządowy Program Rezerw Strategicznych

Program ustanowiono uchwałą Rady Ministrów nr 160/2017 z dnia 10 października 2017 r. Wykonawcą Programu jest Minister Aktywów Państwowych.

Obowiązujący w latach 2017-2021 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **6. Polityka gospodarcza kraju**, zadania *6.2. W Bezpieczeństwo gospodarcze państwa i gospodarka złożami kopalini*, podzadania *6.2.2. Rezerwy strategiczne oraz zapasy agencyjne ropy naftowej i paliw*, działania *6.2.2.1. Rezerwy strategiczne*.

Podstawowym celem Programu jest określenie asortymentu i ilości rezerw strategicznych, które mają być tworzone i utrzymywane (lub likwidowane) w poszczególnych latach jego obowiązywania. Rezerwy te będą wykorzystywane w celu wsparcia realizacji zadań w zakresie bezpieczeństwa i obronności państwa, odtworzenia infrastruktury krytycznej, złagodzenia zakłóceń w ciągłości dostaw służących funkcjonowaniu gospodarki i zaspokojeniu podstawowych potrzeb obywateli, ratowania ich życia i zdrowia, a także wypełnienia zobowiązań międzynarodowych Rzeczypospolitej Polskiej.

Na realizację programu w 2019 r. wydatkowano 197.723 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Określenie asortymentu i ilości rezerw strategicznych, które mają być tworzone i utrzymywane (lub likwidowane) w poszczególnych latach jego obowiązywania	Ministerstwo Aktywów Państwowych	Procent realizacji wielkości bazowej rezerw, określonej przez organ tworzący (w %)	nie mniej niż 80	99,6

Założony na 2019 r. cel został osiągnięty. Asortyment i ilość rezerw strategicznych były utrzymywane zgodnie z założonym planem. Uzyskano stan rezerw strategicznych na poziomie wynikającym z decyzji i dyspozycji organu tworzącego rezerwy. Ze względu na charakter Programu, informacja na temat zadań realizowanych w jego ramach stanowi informację niejawną.

4.5.32 Program integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020

Program został ustanowiony uchwałą Rady Ministrów nr 202/2014 z dnia 7 października 2014 r. Wykonawcą Programu w 2019 r. był Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Minister Edukacji Narodowej oraz Wojewodowie. Jednocześnie Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji koordynował i nadzorował jego realizację (jako minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych).

Program obowiązujący w latach 2014-2020 w 2019 roku realizowany był w ramach funkcji **16. Sprawy obywatelskie**, zadania *16.2.W Przeciwdziałanie dyskryminacji oraz działania na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*, podzadania *16.2.1.W (o tej samej nazwie)*, działania *16.2.1.1.W Działania krajowe i współpraca międzynarodowa na rzecz społeczności romskiej*.

Głównym celem Programu jest zwiększenie poziomu integracji społeczności Romów w Polsce, rozumianej jako niezbędna aktywność państwa na rzecz poprawy ważnych aspektów życia społecznego osób należących do romskiej mniejszości etnicznej, w szczególności w obszarze dostępu do systemu oświaty, rynku pracy, systemu ubezpieczenia społecznego, opieki zdrowotnej, a także poprawy sytuacji mieszkaniowej.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano łącznie 10.162 tys. zł, co stanowi 91,4% planu po zmianach – z tego z części 43 – Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne wydatkowano 414 tys. zł (99,5% planu po zmianach), z części 30 – Oświata i wychowanie – 488 tys. zł (69,7% planu po zmianach) oraz z części 85 – Województwa – 9.260 tys. zł (92,6% planu po zmianach).

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Zwiększenie integracji społeczności romskiej w Polsce poprzez działania w obszarze edukacji, aktywizacji zawodowej, ochrony zdrowia oraz poprawy sytuacji mieszkaniowej	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Wojewodowie	Liczba Romów uczestniczących w Programie integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020 w stosunku do liczby osób deklarujących przynależność do romskiej mniejszości etnicznej (w %)	75	75,1

Zadania objęte Programem realizowały jednostki samorządu terytorialnego, podmioty zaliczone do sektora finansów publicznych oraz organizacje pozarządowe (w tym organizacje mniejszości romskiej). Wojewodowie odpowiedzialni byli za wydatkowanie środków na terenie województwa. Finansowane w ramach Programu zadania w podziale na obszary to:

- działalność świetlic integracyjnych, organizacja dodatkowych zajęć wyrównawczych z języka polskiego w przedszkolach i szkołach, wyposażenie uczniów w wyprawki szkolne, podręczniki, ubezpieczenie uczniów, wypoczynek letni i zimowy (edukacja),
- prace społecznie użyteczne, roboty publiczne, poradnictwo prawne, działalność samopomocowa w zakresie zatrudnienia, staże zawodowe (aktywizacja zawodowa),
- zatrudnianie pielęgniarek środowiskowych dla społeczności romskiej, profilaktyczne badania lekarskie i szczepienia ochronne, opieka zdrowotna nad dziećmi i młodzieżą w środowisku nauczania i wychowania (ochrona zdrowia),
- remonty lokali zamieszkałych przez Romów głównie w województwach: dolnośląskim, małopolskim, opolskim i warmińsko-mazurskim; inwestycje w ramach wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą, zakup mieszkań komunalnych dla Romów – woj. małopolskie (poprawa sytuacji mieszkaniowej).

Przyczyną niewykorzystania środków finansowych zaplanowanych na realizację ww. programu w cz. 30 były rezygnacje uczestników z realizacji zadań, korekty wniosków oraz zwroty niewykorzystanych środków mających odzwierciedlenie m.in. w rzeczywistych potrzebach wnioskodawców oraz przestrzeganiu terminów wynikających z podpisanych umów/porozumień.

4.5.33 Wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023

Program został ustanowiony uchwałą nr 140/2018 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. Wykonawcami Programu są Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Minister Edukacji Narodowej, którzy monitorują realizację Programu za pośrednictwem Wojewodów i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Obowiązujący w latach 2019-2023 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **3. Edukacja, wychowanie i opieka**, zadania 3.1. *W Oświata i wychowanie*, podzadania 3.1.7. *W Wspieranie działalności edukacyjno-wychowawczej*, działania 3.1.7.6. *W Realizacja działań edukacyjnych, w tym opiekuńczych, terapeutycznych i resocjalizacyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym* oraz funkcji **13. Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny**, zadania 13.1. *W Pomoc i integracja społeczna*, podzadania 13.1.2. *W Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*, działania 13.1.2.6. *W Pomoc państwa w zakresie dożywiania oraz pomoc żywnościowa dla najuboższych*.

Celem Programu jest wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. Ze środków przekazywanych gminom w ramach Programu dofinansowane zostaną zarówno posiłki wydawane na stołówkach, ale również te dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano łącznie ze wszystkich części budżetowych 496.733 tys. zł, co stanowi 97,7% planu po zmianach na 2019 r., z tego w ramach działania 3.1.7.6.W wydatkowano 39.911 tys. zł (99,8% planu po zmianach), a w ramach działania 13.1.2.6.W wydatkowano 456.822 tys. zł (97,6% planu po zmianach).

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłków w trakcie pobytu w szkole	Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Minister	Liczba szkół publicznych, która została objęta Programem (w tys.)	0,5	0,716
Zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza, starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych	Edukacji Narodowej, Wojewodowie	Liczba osób objętych dożywianiem (w mln os.)	1,2	1

Ze środków Programu w 2019 r. w module 1 i 2 przyznawano pomoc w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności czy świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Otrzymanie pomocy uzależnione jest od kryterium stanowiącym o 150% progu dochodowego wskazanego w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, od dnia 1 października 2018 r. wysokość kryterium dochodowego uprawniającego do otrzymania bezpłatnej pomocy z Programu wynosi: dla osoby samotnie gospodarującej – 1.051,50 zł, a na osobę w rodzinie

- 792 zł. Ponadto Rada gminy może także podjąć uchwałę o podwyższeniu kryterium dochodowego.

W ramach modułu 3 udzielano wsparcia finansowego na: doposażenie i poprawę standardu funkcjonujących stołówek szkolnych (własnej kuchni i jadalni), doposażenie stołówek szkolnych, które nie funkcjonowały, tak aby mogły zostać uruchomione, zorganizowanie nowych stołówek szkolnych, adaptację, poprawę standardu i wyposażenie pomieszczeń przeznaczonych do spożywania posiłków (jadalni).

Na niższe wykonanie zaplanowanych na 2019 r. mierników oraz wydatków w modułach 1 i 2 wpływ miały między innymi poprawa sytuacji materialnej rodzin (wpływ programu „Rodzina 500+”) oraz absencja chorobowa uczniów.

W ramach modułu 3 na wyższe w 2019 r. wykonanie miernika wpływ miało częstsze występowanie z wnioskami o niższą dotację, co w konsekwencji pozwoliło przyznać dotację większej liczbie szkół. Należy pamiętać, że wysokość dotacji uzależniona jest od posiadania przez jednostki samorządu terytorialnego wkładu własnego (nie mniej niż 20%).

4.5.34 „Senior+” na lata 2015-2020

Program ustanowiono uchwałą Rady Ministrów nr 34/2015 z dnia 17 marca 2015 r. z późn. zm. Wykonawcą Programu w 2019 r. był Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Wojewodowie.

Obowiązujący w latach 2015-2020 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **13. Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny**, zadania *13.1. W Pomoc i integracja społeczna*, podzadania *13.1.4. W Wspieranie aktywnego starzenia się*, działania *13.1.4.1. W (o tej samej nazwie)*.

Celem strategicznym Programu jest zwiększenie aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym seniorów poprzez rozbudowę infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie liczby miejsc w placówkach „Senior+”. Dofinansowywane są działania jednostek samorządu w zakresie rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior+” i Klubów „Senior+”. Udostępniana jest seniorom infrastruktura pozwalająca na aktywne spędzanie wolnego czasu, a także zaktywizowanie i zaangażowanie ich w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano 65.664 tys. zł, co stanowi 88,0% planu po zmianach.

Cel Programu i miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Zapewnienie wsparcia seniorom (osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60+) poprzez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, obejmującej także usługi w zakresie aktywności ruchowej lub kinezyterapii, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej, w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Wojewodowie	Liczba zrealizowanych zadań publicznych dofinansowanych w ramach Programu wieloletniego "Senior+" na lata 2015-2020	767	707

W ramach Programu w 2019 r. zostały wykonane następujące działania:

- dofinansowanie utworzenia 280 nowych placówek, w tym 58 Dziennych Domów „Senior+” oraz 222 Klubów „Senior+” oraz wsparcie finansowe bieżącego funkcjonowania 427 placówek, w tym 209 Dziennych Domów „Senior+” oraz 218 Klubów „Senior+”, które utworzono w latach 2015-2018 w całej Polsce;
- realizację wydarzenia promującego Program – IV Spotkania Seniorów dla uczestników placówek „Senior+” utworzonych w ramach programu wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020 w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Osób Starszych (25.09.2019 r.) oraz czwartej rocznicy działalności placówek „Senior+” w Polsce;
- przygotowanie generatora ofert dla edycji 2020 Programu Senior+, który umożliwił składanie ofert w ramach kolejnej edycji otwartego konkursu ofert.

Na niższe wykonanie zaplanowanego na 2019 r. miernika oraz wydatków decydujący wpływ miała rezygnacja 77 jednostek samorządu terytorialnego rekomendowanych do otrzymania dotacji, z przyjęcia dotacji oraz podpisania umowy lub z realizacji zadania w jego trakcie, z takich powodów jak m.in.: zmiana źródła finansowania zadania na środki pochodzące z Regionalnego Programu Operacyjnego; niespełnienia standardów lokalowych i innych warunków określonych w programie; brak możliwości utworzenia placówki w pierwotnie zaplanowanym miejscu; zmiany przeznaczenia środków budżetowych ze względu na sytuację klęsk żywiołowych w gminach (sytuacja powodziowa, pożary lasów); problemy formalne i techniczne wykonania inwestycji.

4.5.35 Program polskiej energetyki jądrowej

Program ustanowiono uchwałą Rady Ministrów nr 15/2014 z dnia 28 stycznia 2014 r.

Program był realizowany przez Ministerstwo Aktywów Państwowych i Państwową Agencję Atomistyki.

Program obowiązujący w latach 2014-2030 w 2019 roku realizowany był w ramach funkcji

6. Polityka gospodarcza kraju, zadania 6.2. *W Bezpieczeństwo gospodarcze państwa*

i gospodarka złożami kopalni, podzadania 6.2.1.W Rynki paliw i energii, działania 6.2.1.6. Działalność w zakresie rozwoju energetyki jądrowej.

Program ukierunkowany jest na wdrożenie w Polsce energetyki jądrowej, a przez to zapewnienie dostaw odpowiedniej ilości energii elektrycznej po akceptowalnych dla odbiorców (tj. gospodarki i społeczeństwa) cenach, przy równoczesnym zachowaniu wymagań ochrony środowiska. Dzięki Programowi zwiększone zostanie bezpieczeństwo energetyczne kraju w wyniku dywersyfikacji struktury wytwarzania energii elektrycznej przez wprowadzenie energetyki jądrowej. W jego ramach realizowane będą zróżnicowane przedsięwzięcia niezbędne do wdrożenia energetyki jądrowej oraz zapewnienia bezpiecznej i efektywnej jej eksploatacji.

Na realizację Programu w 2019 r. ze środków budżetu państwa wydatkowano łącznie 3.022 tys. zł, co stanowi 99,4% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Wdrożenie w Polsce energetyki jądrowej, co przyczyni się do zapewnienia dostaw odpowiedniej ilości energii elektrycznej po akceptowalnych dla gospodarki i społeczeństwa cenach, przy równoczesnym zachowaniu wymagań ochrony środowiska	Ministerstwo Aktywów Państwowych, Państwowa Agencja Atomistyki	Poziom akceptacji społecznej dla rozwoju energetyki jądrowej w Polsce (w %)	59	46

W 2019 roku prowadzono działania informacyjne, edukacyjne, mające na celu zaangażowanie polskiego przemysłu w rozwój energetyki jądrowej; wykonano szereg analiz na potrzeby aktualizacji Programu; prowadzono poszukiwania nowej lokalizacji składowiska odpadów promieniotwórczych nisko i średnio aktywnych oraz działania zawarte w Krajowym Planie postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym.

Państwowa Agencja Atomistyki realizowała zadania związane z: wykonaniem niezbędnych ekspertyz i analiz dotyczących ram prawnych określających funkcjonowanie energetyki jądrowej; realizacją programu kształcenia dla instytucji związanych z energetyką jądrową oraz przygotowaniem do pełnienia roli dozoru jądrowego i radiologicznego dla potrzeb energetyki jądrowej oraz innych służb i instytucji niezbędnych do wdrożenia energetyki jądrowej.

Przyczyną niewykonania zaplanowanej na 2019 r. wartości miernika było m.in. przeprowadzenie badania opinii Polaków w zakresie popierania rozwoju energetyki jądrowej w Polsce dopiero pod koniec 2019 r., w związku z powyższym zaplanowane na 2019 r. działania informacyjno-edukacyjne będą realizowane w 2020 r.

4.5.36 Oświęcimski strategiczny program rządowy – Etap V 2016-2020

Program ustanowiony został uchwałą nr 146/2015 Rady Ministrów z dnia 18 sierpnia 2015 r. z późn. zm. Program był koordynowany w 2019 r. przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Wojewodę Małopolskiego. Podmiotami bezpośrednio realizującymi Program byli: Miasto Oświęcim, Gmina Oświęcim, Powiat Oświęcimski, Województwo Małopolskie oraz Gmina Brzeszcze i Gmina Chełmek.

Obowiązujący Program w latach 2016-2020 realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **9. Kultura i dziedzictwo narodowe**, zadania *9.1. W Ochrona i popularyzacja dziedzictwa i tożsamości narodowej w kraju i za granicą*, podzadania *9.1.1. W Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego i miejsc pamięci narodowej w kraju i za granicą*, działania *9.1.1.7. W Opieka nad miejscami pamięci narodowej oraz grobami i cmentarzami wojennymi*.

Celem Programu jest uporządkowanie i zagospodarowanie terenów wokół Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau, rozwój działalności edukacyjnej, poprawa dostępności komunikacyjnej oraz atrakcyjności turystycznej Oświęcimia. Realizacja Programu służy zachowaniu pokoju społecznego wokół byłego KL Auschwitz-Birkenau dla tworzenia warunków godnego upamiętnienia największego w Europie i świecie *Miejsca Pamięci* masowej zagłady, wpisanego na listę *Światowego Dziedzictwa Dóbr Kultury UNESCO*.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano 7.813 tys. zł, co stanowi 99,8% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Zapewnienie pokoju społecznego wokół byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau dla tworzenia warunków godnego upamiętnienia największego w Europie i świecie miejsca pamięci masowej zagłady, wpisanego na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, głównie poprzez wsparcie działań jednostek samorządu terytorialnego Ziemi Oświęcimskiej na rzecz zagwarantowania godnych warunków upamiętnienia ofiar masowej zagłady, odpowiedniej dostępności miejsc pamięci i bezkonfliktowego funkcjonowania Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau, przy jednoczesnym tworzeniu warunków dla harmonijnego rozwoju społeczno-gospodarczego lokalnych wspólnot samorządowych	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Wojewoda Małopolski	Liczba wykonanych zadań Programu do końca roku (w szt. narastająco)	21	21

W ramach Programu realizowano działania w 2019 r. polegające na:

- Budowa drogi odbarczającej (odnoga ul Ofiar Faszyzmu drogi powiatowej k1877 – dawnej 04-104) usytuowanej na przedpolu Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau

- w Brzezince – kontynuowano roboty budowlane w zakresie: kanalizacji deszczowej wraz z zabudową pompowni wód, konstrukcji drogi, nawierzchni, chodników, zjazdów, oświetlenia, poboczy oraz oznakowania poziomego i pionowego, a także dokonano wypłaty odszkodowań za działki zajęte pod realizację inwestycji drogowej,
- Przebudowa ul. Wierzbowej w Brzezince – opracowano dokumentację projektowo-kosztorysową inwestycji drogowej, projekt tymczasowej organizacji ruchu na czas prowadzenia robót oraz aktualizację kosztorysu inwestorskiego wraz z przedmiarem robót dla wykonania odcinków sieci kanalizacji sanitarnej,
  - Przebudowa ul. Garbarskiej i ul. Krętej – przebudowano jezdnię ul. Krętej, wybrukowano chodniki i miejsca postojowe, zbudowano zjazdy do posesji i ciągi pieszo-rowerowe, wykonano odwodnienie, przebudowano i wyremontowano kanalizację sanitarną, sieć teletechniczną, przebudowano linie kablowe średniego napięcia i oświetlenie ulic oraz urządzono zieleń,
  - Przebudowa ulicy Prusa i ulicy Orzeszkowej – wykonano na ul. Orzeszkowej modernizację infrastruktury podziemnej i konstrukcji drogi, nową nawierzchnię jezdni, miejsca postojowe i chodniki, na ul. Prusa część robót rozbiórkowych, demontaż obiektu kubaturowego, część ogrodzeń, kolektor kanalizacji deszczowej wraz ze studniami wodnościekowymi i podłączeniami oraz część robót w zakresie przebudowy sieci elektrycznej i teletechnicznej,
  - Utrzymanie terenów Skarbu Państwa – wykonano prace porządkowe polegające na sprzątnięciu i koszeniu traw oraz uprzątnięciu i utylizacji papy na terenach, na których znajdują się budynki dawnej kantyny SS oraz Lagerhausu,
  - Przebudowa ul. Wysokie Brzegi – wykonano: przebudowę i rozbudowę ul. Wysokie Brzegi, na odcinku od ronda na północnej obwodnicy Oświęcimia do skrzyżowania z ul. Szpitalną, wraz z przebudową części tego skrzyżowania, przebudowę odcinka bocznego ulicy do skrzyżowania z linią kolejową PKP, brukowane chodniki, zjazdy, pobocza z kruszywa kamiennego, wiatę przystankową, wprowadzono nową stałą organizację ruchu drogowego, tereny zielone obsiano trawą,
  - Przebudowa ulicy Olszewskiego od skrzyżowania z ulicą Słowackiego do ronda im. A. Tekli w Oświęcimiu – wykonana została przebudowa ulicy, obejmująca wykonanie wymiany uzbrojenia podziemnego, nowej nawierzchni jezdni i chodników, modernizację oświetlenia ulicznego, budowę ścieżki rowerowej oraz montaż infrastrukturalnych elementów bezpieczeństwa ruchu drogowego,
  - Budowa ścieżki rowerowej związanej z miejscami pamięci KL Auschwitz-Birkenau – opracowano dokumentację projektową dla odcinka ścieżki rowerowej od ulicy Dąbrowskiego do ulicy Piastowskiej w Brzeszczach oraz dokonano zakupu materiałów dla konstrukcji podbudowy drogi, elementów podziemnej części elektroinstalacyjnej i sanitarnej, wykonania nawierzchni, urządzeń bezpieczeństwa ruchu oraz elementów konstrukcyjnych ulic.

4.5.37 Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa

Program ustanowiony został uchwałą nr 180/2015 Rady Ministrów z dnia 6 października 2015 r. Program realizuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego za pośrednictwem Biblioteki Narodowej w Priorytecie 1 Programu oraz Instytutu Książki w Krakowie w Priorytecie 2, a także Minister Edukacji Narodowej w Priorytecie 3. Nadzór nad realizacją programu sprawuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Obowiązujący w latach 2016-2020 Program realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **9. Kultura i dziedzictwo narodowe**, zadania 9.2. *Działalność artystyczna, upowszechniająca, promująca kulturę i dialog międzykulturowy*, podzadania 9.2.1. *(o tej samej nazwie)*, działania 9.2.1.6. *Wspieranie i promowanie literatury i czytelnictwa*, a także funkcji **3. Edukacja, wychowanie i opieka**, zadania 3.1. *W Oświata i wychowanie*, podzadania 3.1.2. *W Kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne*, działania 3.1.2.2. *W Wsparcie dostępu do książek, podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych*.

Podstawowym celem Programu jest poprawa stanu czytelnictwa w Polsce poprzez wzmocnienie roli bibliotek szkolnych, pedagogicznych i publicznych jako lokalnych ośrodków życia społecznego, stanowiących centrum dostępu do kultury i wiedzy w małych miasteczkach, gminach wiejskich i miejsko-wiejskich.

Na realizację programu w 2019 r. wydatkowano łącznie 76.015 tys. zł, co stanowi 78,4% planu po zmianach, w tym w priorytetach 1 i 2 wydatkowano 61.609 tys. zł, co stanowi 92,0% planu po zmianach; w priorytecie 3 wydatkowano 14.406 tys. zł, co stanowi 48,0% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
1) Wzmocnienie potencjału i roli bibliotek	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Biblioteka Narodowa,	1) Liczba nowych, zmodernizowanych, wyremontowanych i wyposażonych obiektów bibliotecznych (narastająco)	1) 204	1) 146
2) Uatrakcyjnienie księgozbiorów bibliotek	Instytut Książki w Krakowie	2) Liczba zakupionych nowości wydawniczych (w mln egzemplarzy)	2) 5,3	2) 3,7
3) Wzmocnienie potencjału i roli bibliotek szkolnych i pedagogicznych poprzez zakup nowości wydawniczych	Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewodowie	3) Odsetek uczniów korzystających z zakupionych nowości wydawniczych do biblioteki szkolnej (w %)	3) 60	3) 72

W 2019 r w ramach Programu zrealizowano następujące działania:

Priorytet 1 Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych – Biblioteka Narodowa koordynowała jego realizację, ustalono kryteria i zasady podziału dotacji na zakup nowości wydawniczych, ogłoszono nabór wniosków, zaakceptowano podział dotacji w wysokości 26.500 tys. zł dla 2.505 bibliotek publicznych.

Priorytet 2 Infrastruktura bibliotek – Instytut Książki koordynował jego realizację, ogłoszony został V nabór wniosków na zadania rozpoczynające się w 2019 r., w wyniku naboru rozdysponowano kwotę 39.400 tys. zł, dofinansowanie otrzymało 77 bibliotek.

Priorytet 3 Rozwijanie zainteresowań uczniów poprzez promowanie i wspieranie rozwoju czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, w tym zakup nowości wydawniczych – Minister Edukacji Narodowej przygotował propozycję podziału środków budżetu państwa między wojewodów oraz ministrów, dokonano oceny wniosków, przekazano środki budżetu państwa organom prowadzącym szkoły i biblioteki pedagogiczne, dokonano zakupów książek. Ponadto w szkołach i bibliotekach pedagogicznych prowadzone były działania promujące czytelnictwo. Wzrosło zainteresowanie czytelnictwem, odsetek uczniów korzystających z zakupionych nowości wydawniczych do bibliotek szkolnych wyniósł 72% (zakładany – 60%).

Przyczyną niewykonania zaplanowanej na 2019 r. wartości miernika w *Priorytecie 1* były zmiany na rynku książki oraz dynamika procesów czytelniczych, ewolucja oczekiwań użytkowników bibliotek publicznych. Różnice w wartościach wskaźników wynikają również ze struktury dokonywanych zakupów przez biblioteki, które chcąc przyciągnąć czytelników wartościowym i atrakcyjnym księgozbiorem, muszą zapewnić dostęp do głośnych i szeroko reklamowanych nowości wydawniczych, gdy ich cena jest jeszcze relatywnie wysoka, a także do kosztownych pozycji o dużej wartości literackiej, w tym także graficznej i edytorskiej.

Niewykonanie zaplanowanej na 2019 r. wartości miernika w *Priorytecie 2* wynika z faktu, że w jego ramach realizowane są głównie zadania wieloletnie (w zdecydowanej większości dwu i trzyletnie), a w sprawozdaniu ujęto tylko zadania zakończone. Z dotychczas przyznanych dofinansowań wynika, że do końca 2020 r. mają powstać 223 obiekty biblioteczne. Na osiągniętą wartość miernika miały również wpływ: wnioskowanie przez beneficjentów o wyższe kwoty dofinansowania, niż pierwotnie zakładano oraz dynamika zmian na rynku budowlanym (wzrost cen materiałów i usług budowlanych, problemy z przeprowadzaniem przetargów, wyłanianiem wykonawców czy terminową realizacją prac budowlanych i remontowych). Wymienione wyżej sytuacje oddziaływały m.in. na opóźnienia w wypłacie środków pochodzących z dofinansowania, wysokie zwroty niewykorzystanego dofinansowania, liczne zmiany w harmonogramach realizacji zadań, wydłużenie terminów realizacji zadań oraz rezygnację z realizacji zadań.

Przyczyną niewykorzystania środków finansowych zaplanowanych na realizację ww. programu w *Priorytecie 3* były m.in.: rezygnacje z wniesienia wkładu własnego przez

organy prowadzące; likwidacje lub przekształcenia szkół, które występowały o środki dotacji; oszczędności wynikające z różnicy cen uzyskanych w wyniku przeprowadzonych postępowań przetargowych.

4.5.38 Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.)

Program ustanowiony został uchwałą nr 156/2015 Rady Ministrów z dnia 8 września 2015 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad sprawował w 2019 r. Minister Infrastruktury.

Obowiązujący w latach 2014-2023 Program realizowany był w 2019 r. w ramach:

- funkcji **17. Kształtowanie rozwoju regionalnego kraju**, zadania *17.2. W Koordynacja, zarządzanie i wdrażanie realizacji programów operacyjnych polityki spójności oraz pozostałych programów finansowanych z udziałem niepodlegających zwrotowi środków pomocowych*, podzadania *17.2.1. W Koordynacja realizacji, zarządzanie i wdrażanie programów realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE*,
- funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania *19.1. W Transport drogowy i infrastruktura drogową*, podzadania *19.1.3. Zarządzanie siecią dróg krajowych oraz podzadania 19.1.4. W Budowa, przebudowa, utrzymanie i remonty sieci dróg publicznych*.

Program jest dokumentem o charakterze operacyjno-wdrożeniowym względem strategii zintegrowanej pn. *Strategia Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.)*. W ramach Programu określone są cele dotyczące rozwoju infrastruktury drogowej stanowiącej własność Skarbu Państwa oraz harmonogram realizacji inwestycji służących ich osiągnięciu wraz ze źródłami finansowania planowanych działań.

Głównym założeniem Programu jest budowa spójnego i nowoczesnego systemu dróg krajowych, zapewniającego efektywne funkcjonowanie drogowego transportu osobowego i towarowego.

Na realizację Programu z budżetu państwa w 2019 r. wydatkowano 4.170.099 tys. zł środków budżetowych, tj. 99,4% planu po zmianach.

W 2019 r. na Program wydatkowano łącznie (ze wszystkich źródeł finansowania) środki w wysokości ogółem 13.767.618 tys. zł, w tym:

- Budżet państwa – 4.170.099 tys. zł,
- Krajowy Fundusz Drogowy – 9.597.519 tys. zł (w tym 4.418.254 tys. zł stanowiły wydatki podlegające refundacji z budżetu środków europejskich).

Cel Programu i miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Poprawa dostępności komunikacyjnej Polski i połączenie z głównymi korytarzami transportowymi	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	Stopień realizacji docelowej sieci dróg szybkiego ruchu (w %)	55,75	51,45

Zakres prac w 2019 roku obejmował budowę autostrad, dróg ekspresowych i obwodnic, a także prace przygotowawcze oraz nadzory; przebudowę dróg i mostów wraz z zadaniami poprawiającymi bezpieczeństwo ruchu drogowego; ochronę środowiska wraz z budową i przebudową urządzeń ochrony środowiska.

Na niższą od zaplanowanej wartość miernika wpływ miały m.in.: wydłużenie terminu ukończenia odcinków dróg: S3 (Kaźmierzów – w. Lubin Północ), S5 (Białe Błota – Szubin), S10 (obwodnicy miasta Wałcz); S5 (Szubin – Jaroszewo), S7 (Lubień - Naprawa), S17 (w. Lubelska (bez węzła) – pocz. obwodnicy Kołbieli); S6 (obwodnica Koszalina i Sianowa na S6 wraz z odcinkiem S11 w. Bielice – w. Koszalin Zachód).

4.5.39 Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku

Program ustanowiono uchwałą Rady Ministrów nr 162/2015 z dnia 15 września 2015 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w 2019 r. sprawował Minister Infrastruktury.

Program w 2019 r. realizowany był w ramach:

- funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania *19.2. Transport kolejowy i infrastruktura kolejowa*, podzadania *19.2.4. Rozwój infrastruktury kolejowej*, działania *19.2.4.2. Budowa, modernizacja i rewitalizacja linii kolejowych*,
- funkcji **11. Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic**, zadania *11.4.W Gotowość struktur administracyjno-gospodarczych kraju do obrony państwa*, podzadania *11.4.2.W Pozamilitarne przygotowania obronne*, działania *11.4.2.2.W Zaspokajanie potrzeb Sił Zbrojnych i wojsk sojusznicznych przez sektor pozamilitarny*.

Program jest dokumentem określającym zadania inwestycyjne w zakresie rozwoju infrastruktury kolejowej zarządzanej przez PKP Polskie Linie Kolejowe SA. Głównym kierunkiem realizacji Programu jest wzmocnienie roli transportu kolejowego w zintegrowanym systemie transportowym kraju poprzez stworzenie spójnej i nowoczesnej sieci linii kolejowych, która zwiększy dostępność oraz poprawi jakość świadczonych usług na rzecz przewoźników oraz pasażerów, nadawców i odbiorców towarów przewożonych koleją.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano z budżetu państwa 493.152 tys. zł, tj. 95,5% planu po zmianach.

W 2019 r. na Program wydatkowano łącznie (ze wszystkich źródeł finansowania) środki w wysokości ogółem 9.099.398 tys. zł, w tym:

- Budżet państwa – 493.152 tys. zł,
- Budżet środków europejskich – 5.800.143 tys. zł,
- Fundusz Kolejowy – 1.073.953 tys. zł,
- Pozostałe źródła (kredyty z EBI, obligacje PKP PLK SA, środki własne PKP PLK SA, itp.) – 1.732.150 tys. zł.

Ponadto PKP PLK SA prefinansowała część wydatków środkami własnymi w wysokości 5.274.062 tys. zł.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Zwiększenie długości przebudowanych linii kolejowych	PKP PLK S.A.	Długość przebudowanych linii kolejowych (w km toru)	1.492,6	1.728,8

W ramach realizacji Programu w 2019 r. przeprowadzono szereg zadań polegających na: modernizacji i rewitalizacji nawierzchni kolejowej; modernizacji i budowie skrzyżowań linii kolejowej i dróg; modernizacji urządzeń sieci trakcyjnej; modernizacji lub budowie nowoczesnych, komputerowych urządzeń sterowania ruchem kolejowym.

Większe wykonanie wartości miernika wynika między innymi z realizacji zakresu prac torowych na linii nr 9, który nie został ujęty na etapie tworzeniu planu na 2019 r. oraz ze zmiany kolejności fazowania robót i przyspieszenia realizacji prac przez wykonawcę. Zgodnie z art. 38c ust. 6 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym minister właściwy ds. transportu składa Radzie Ministrów sprawozdanie z wykonania KPK w terminie do końca maja każdego roku. W związku z powyższym ostateczne wartości w zakresie wykonania planu programu wieloletniego zostaną wykazane w sprawozdaniu, które dostępne będzie w maju 2020 r.

4.5.40 Pomoc w zakresie finansowania kosztów zarządzania infrastrukturą kolejową, w tym jej utrzymania i remontów do 2023 roku

Program został ustanowiony uchwałą Nr 7/2018 Rady Ministrów z dnia 16 stycznia 2018 r. Koordynację i nadzór nad realizacją Programu sprawuje Minister Infrastruktury.

Obowiązujący w latach 2019-2023 Program w 2019 r. realizowany był w ramach funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania 19.2. *Transport kolejowy i infrastruktura kolejowa*, podzadania 19.2.3. *Efektywne wykorzystanie infrastruktury kolejowej*, działań: 19.2.3.1. *Utrzymanie i remonty infrastruktury kolejowej (z wyłączeniem*

linii o znaczeniu obronnym), 19.2.3.2. Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania infrastruktury kolejowej.

Celem realizacji Programu wieloletniego jest poprawa stanu infrastruktury kolejowej w zakresie jej charakterystyk wpływających na istotne z punktu widzenia użytkowników (przewoźników) parametry, przede wszystkim czas przejazdu i dopuszczalne naciski osi taboru oraz uwarunkowania eksploatacyjne m.in. w zakresie przepustowości. Program określa ramy finansowe oraz warunki realizacji zamierzeń państwa dotyczące infrastruktury kolejowej w zakresie zarządzania nią, w tym działalności utrzymaniowo-remontowej, przewidywane do wykonania do końca 2023 roku. Program dotyczy zagwarantowania wieloletniego finansowania ze środków budżetowych infrastruktury kolejowej (w zakresie kosztów zarządzania nią ponoszonych przez zarządców infrastruktury, którzy udostępniają infrastrukturę kolejową, kalkulują oraz pobierają opłaty za korzystanie z niej w sposób zgodny z przepisami ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (tj. po tzw. koszcie bezpośrednim)).

Proces utrzymania infrastruktury prowadzony jest przez zarządców na całej zarządzanej sieci kolejowej w sposób nieprzerwany. Jego realizacja ma na celu zapewnienie odpowiedniego stanu infrastruktury, w oparciu o ustalone normy i rygory i obejmuje obsługę techniczną, diagnostykę, naprawy planowe, konserwację oraz naprawy awaryjne. Ważnym kierunkiem działań w tym obszarze jest dążenie do utrzymywania infrastruktury w stanie nie pogorszonej oraz poprawy stanu w lokalizacjach ważnych dla przewoźników z punktu widzenia prowadzenia przez nich działalności przewozowej oraz dla korzystających z infrastruktury kolejowej obywateli – w lokalizacjach niespełniających ich oczekiwań odnośnie do funkcji użytkowych.

Na realizację Programu w 2019 r. wydatkowano z budżetu państwa 3.605.392 tys. zł, tj. 99,95% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Wzmocnienie roli transportu kolejowego w zintegrowanym systemie transportowym kraju poprzez zahamowanie, a następnie odwrócenie tendencji spadkowej udziału transportu kolejowego w przewozach. Cel jest ukierunkowany na realizację działań w zakresie utrzymania i remontów istniejącej sieci kolejowej	Zarządcy infrastruktury kolejowej	Udział długości eksploatowanych linii kolejowych spełniających standardy do ogólnej długości eksploatowanych linii kolejowych (w %)	83,5	86,9

W 2019 r. podjęto prace związane z wypełnianiem działań utrzymaniowo - remontowych mających, co do zasady, charakter operacyjny odnoszący się do bieżących potrzeb. PKP PLK SA zgodnie z wymogami Programu realizowała także zadania celowe, co skutkowało istotną poprawą parametrów eksploatacyjnych, odejściem od likwidowania infrastruktury kolejowej oraz utrzymaniem przejezdności eksploatowanych linii kolejowych. Prowadzono działania pozwalające na utrzymanie odpowiedniego poziomu jakości infrastruktury kolejowej, zgodnie z oczekiwaniami rynkowymi przewoźników kolejowych i innych użytkowników infrastruktury, co przełożyło się na wzrost przewozów kolejowych oraz przyrost wykonywanej pracy eksploatacyjnej.

4.5.41 Rządowy Program Uzupelniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Drogowej – Mosty dla Regionów

Program został ustanowiony uchwałą Nr 93/2018 Rady Ministrów z dnia 9 lipca 2018 r. Koordynację i nadzór nad realizacją Programu przez Wojewodów sprawował w 2019 r. Minister Funduszy i Polityki Regionalnej.

Obowiązujący Program w latach 2019-2025 realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania *19.1. W Transport drogowy i infrastruktura drogowa*, podzadania *19.1.4. W Budowa, przebudowa, utrzymanie i remonty sieci dróg publicznych*, działania *19.1.4.6. W Pozostałe drogi publiczne*.

Celem Programu jest uzupełnienie lokalnej infrastruktury drogowej o brakujące przeprawy mostowe w ciągu dróg będących w zarządzaniu JST, a przez to poprawa wewnętrznej spójności komunikacyjnej regionów Polski przy wsparciu z budżetu państwa. Program ma na celu wsparcie finansowe jednostek samorządu terytorialnego dla uzupełnienia istniejącej sieci drogowej w zakresie:

- 1) przygotowania dokumentacji niezbędnej do uzyskania decyzji pozwalających na realizację inwestycji,
- 2) budowy brakujących przepraw mostowych.

Zakres wsparcia dotyczy realizacji inwestycji na drogach publicznych gminnych, powiatowych lub wojewódzkich.

Na realizację programu w 2019 r. wydatkowano 403 tys. zł, co stanowi 64,5% planu po zmianach na 2019 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Poprawienie wewnętrznej spójności komunikacyjnej regionów poprzez uzupełnienie lokalnej infrastruktury drogowej o brakujące przeprawy mostowe w ciągu dróg będących w zarządzaniu JST	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Wojewodowie	Liczba zadań, dla których przyznano środki na opracowanie dokumentacji (szt. narastająco)*	14*	6

*W załączniku 10 do ustawy budżetowej na 2019 r. nie określono miernika. W trakcie 2019 r. przyjęto miernik: Liczba zadań, dla których przyznano środki na opracowanie dokumentacji (narastająco) (szt.), przez miernik ten rozumie się liczbę podpisanych umów dotacji z beneficjentami przez wojewodów. Jednocześnie wartość miernika na 2019 r. zaplanowano na poziomie 14 szt.

29 marca 2019 r. zakończył się nabór na zadania polegające na przygotowaniu dokumentacji niezbędnej do uzyskania decyzji pozwalających na budowę nowej przeprawy mostowej wraz z niezbędnymi dojazdami do najbliższej drogi publicznej, z wyłączeniem rozbudowy i nadbudowy. W ramach naboru złożono 75 wniosków o dofinansowanie. Komisja składająca się z przedstawicieli MliR, MI, GDDKiA dokonała wstępnej oceny wniosków. W trzecim kwartale 2019 r. wręczono 15 pozytywnych opinii dla wniosków wybranych do dofinansowania, a w czwartym 2019 r. kolejnych 5. Podpisano 6 umów, w tym jedną o charakterze ramowym. Umowy są sukcesywnie podpisywane przez wojewodów zgodnie z harmonogramami realizacji zadań.

Niższe wykorzystanie środków oraz nieosiągnięcie zaplanowanego pierwotnie miernika wyniku w dużej mierze z harmonogramu realizacji Programu. Opinie w trybie art. 20a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2019 r. poz. 1295, z późn. zm.), były wydawane w trzecim i czwartym kwartale, co wpłynęło na przesunięcia w czasie podpisywania umów i zmiany harmonogramów wydatkowania środków.

4.5.42 Program na rzecz zwiększania szans rozwojowych Ziemi Słupskiej na lata 2019 – 2024

Program został ustanowiony uchwałą Nr 117/2019 Rady Ministrów z dnia 7 października 2019 r. Koordynatorem Programu jest minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, a jednostką realizującą Wojewoda Pomorski.

Obowiązujący Program w latach 2019–2024 realizowany był w 2019 r. w ramach funkcji **17. Kształtowanie rozwoju regionalnego kraju**, zadania 17.1.W *Wsparcie rozwoju regionalnego kraju*, podzadania 17.1.2. *Wsparcie rozwoju województw w ramach programów krajowych*.

Program ma na celu zwiększanie możliwości rozwoju Ziemi Słupskiej i podniesienie jakości życia jej mieszkańców, poprzez wsparcie finansowe zadań własnych wybranych jednostek samorządu terytorialnego z zakresu polityki rozwoju. W ramach Programu wsparcie mogą otrzymać zadania polegające na realizacji inwestycji w czterech obszarach mających kluczowy wpływ dla rozwoju lokalnego:

- infrastruktura drogowa oraz inwestycje towarzyszące na rzecz mobilności i bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- infrastruktura społeczna,
- infrastruktura czasu wolnego oraz infrastruktura turystyczna,
- racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2019 plan	2019 wykonanie
Zwiększenie możliwości rozwoju Ziemi Słupskiej i podniesienie jakości życia jej mieszkańców poprzez wsparcie finansowe zadań własnych wybranych jednostek samorządu terytorialnego z zakresu polityki rozwoju	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Wojewoda Pomorski	Liczba zadań, dla których wydano pozytywną opinię ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego o dofinansowaniu zadania z budżetu państwa (szt. narastająco)	*	0

*Program nie został ujęty w Załączniku nr 10 do Ustawy budżetowej na rok 2019.

W treści Programu wskazano, iż będzie on realizowany w latach 2019-2024, przy czym wydatki budżetu państwa w związku z jego realizacją zostały zaplanowane na lata 2020-2024, dlatego też w roku sprawozdawczym nie poniesiono wydatków na dotację celową w ramach Programu.

4.6. Wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej w 2019 r.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw, w ustawie budżetowej na rok 2019 zaplanowano dla państwowej sfery budżetowej:

- 1) kwoty bazowe dla osób objętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń w poszczególnych grupach pracowniczych, które wyniosły dla:
  - osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe – 1.789,42 zł,
  - członków korpusu służby cywilnej, etatowych członków samorządowych kolegiów odwoławczych i kolegiów regionalnych izb obrachunkowych, pracowników Rządowego Centrum Legislacji, ekspertów, asesorów i aplikantów eksperckich Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, członków służby zagranicznej niebędących członkami korpusu służby cywilnej – 1.916,94 zł,
  - członków Krajowej Izby Odwoławczej przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych – 1.558,33 zł,
  - żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy – 1.523,29 zł,
  - funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej – 1.701,09 zł,
- 2) średnioroczne wskaźniki wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej:
  - a) średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, z wyłączeniem żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy oraz osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe – 102,3%,
  - b) średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej dla żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy oraz osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe – 100,0%.

Zgodnie z art. 30 ust. 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela kwota bazowa dla nauczycieli – 3.045,21 zł.

W ustawie budżetowej na rok 2019 zaplanowano dla państwowych jednostek budżetowych, w podziale na części i działy klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych oraz na poszczególne grupy osób wynagrodzenia w wysokości 35.291.883 tys. zł i w rezerwach celowych 1.856.430 tys. zł (łącznie z rezerwami celowymi – 37.148.313 tys. zł).

W ciągu roku w stosunku do ustawy budżetowej wprowadzono następujące zmiany:

- 1) z rezerw uruchomiono ogółem wynagrodzenia w wysokości 1.495.683 tys. zł,

- 2) zmniejszono środki na wynagrodzenia w kwocie 276 tys. zł, w związku z przeniesieniem wydatków na wynagrodzenia na podstawie art. 194 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,

Ponadto w ramach przeniesień:

- 1) planowanych dochodów i wydatków dokonanych rozporządzeniami Prezesa Rady Ministrów na podstawie przepisów prawa materialnego, przeniesione zostały odpowiednio planowane kwoty wynagrodzeń między częściami budżetowymi/działami,
- 2) wydatków na uposażenia na podstawie art. 10a ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw.

Wynagrodzenia dla pracowników państwowych jednostek budżetowych w podziale na grupy pracownicze przedstawia poniższa tabela.

WYSZCZEGÓLNIENIE a - Plan wg ustawy budżetowej b - Wykonanie wg Rb-70	WYNAGRODZENIA ^{1/} w tys. zł		
	OGÓŁEM	z tego:	
		Wynagrodzenia	Dodatkowe wynagrodzenia roczne ^{2/}
1	2	3	4
OGÓŁEM			
a ^{3/}	37.148.313	34.581.318	2.566.995
b	36.074.277	33.796.458	2.277.819
Osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń			
a	5.607.219	5.201.243	405.976
b	5.947.079	5.579.682	367.397
Członkowie korpusu służby cywilnej			
a	8.606.547	7.962.831	643.716
b	9.062.897	8.520.704	542.193
Osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe			
a	40.424	40.424	
b	32.821	32.821	
Etatowi członkowie samorządowych kolegiów odwoławczych			
a	63.920	59.110	4.810
b	63.366	58.901	4.465
Funkcjonariusze Służby Celno-Skarbowej			
a	744.253	689.982	54.271
b	817.227	767.270	49.957
Żołnierze zawodowi i funkcjonariusze			
a	18.164.578	16.855.990	1.308.588
b	18.105.516	16.926.835	1.178.682

WYSZCZEGÓLNIENIE	WYNAGRODZENIA ^{1/} w tys. zł		
	OGÓŁEM	z tego:	
		Wynagrodzenia	Dodatkowe wynagrodzenia roczne ^{2/}
a - Plan wg ustawy budżetowej b - Wykonanie wg Rb-70			
1	2	3	4
Sędziowie delegowani do Ministerstwa Sprawiedliwości lub innej jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej, prokuratorzy oraz asesory prokuratorscy			
a	1.147.876	1.063.871	84.005
b	1.109.165	1.035.195	73.970
Eksperti, asesory i aplikanci eksperccy Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej			
a	18.500	17.095	1.405
b	18.253	17.085	1.168
Pracownicy Rządowego Centrum Legislacji			
a	19.468	17.977	1.491
b	19.337	17.981	1.355
Etatowi członkowie kolegiów regionalnych izb obrachunkowych			
a	22.475	20.752	1.723
b	21.026	19.623	1.403
Członkowie Krajowej Izby Odwoławczej przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych			
a	7.417	6.848	569
b	6.693	6.255	438
Członkowie służby zagranicznej niebędący członkami korpusu służby cywilnej			
a	28.299	26.123	2.176
b	21.737	20.129	1.608
Nauczyciele zatrudnieni w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej			
a	820.907	762.642	58.265
b	849.161	793.978	55.184

1/ wynagrodzenia finansowane z budżetu państwa i budżetu środków europejskich,

2/ dla żołnierzy dodatkowe uposażenie roczne, a dla funkcjonariuszy – nagroda roczna,

3/ łącznie z rezerwami celowymi: planowane wynagrodzenia w rezerwach w wysokości – 1.856.430 tys. zł,

W roku 2019 wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych objętych przepisami ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w układzie działowym kształtowały się następująco:

WYSZCZEGÓLNIENIE	WYNAGRODZENIA ^{1/} (w tys. zł)			
	a - Plan wg ustawy budżetowej b - Wykonanie wg Rb-70	z tego:		
		OGÓŁEM	Wynagrodzenia	Dodatkowe wynagrodzenia roczne ^{2/}
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	
OGÓŁEM				
	a ^{3/}	37.148.313	34.581.318	2.566.995
	b	36.074.277	33.796.458	2.277.819
Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo				
	a	514.210	476.447	37.763
	b	545.264	513.418	31.846
Dział 020 – Leśnictwo				
	a	777	718	59
	b	777	730	47
Dział 050 – Rybołówstwo i rybactwo				
	a	22.849	21.144	1.705
	b	23.900	22.422	1.478
Dział 150 – Przetwórstwo przemysłowe				
	a	6.962	6.428	534
	b	6.882	6.434	448
Dział 500 – Handel				
	a	64.925	60.049	4.876
	b	66.712	62.714	3.997
Dział 600 – Transport i łączność				
	a	713.710	661.136	52.574
	b	719.194	675.512	43.682
Dział 710 – Działalność usługowa				
	a	66.197	61.485	4.712
	b	65.638	61.925	3.713
Dział 720 – Informatyka				
	a	18.595	17.441	1.154
	b	16.494	15.451	1.043
Dział 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka				
	a	2.355	2.181	174
	b	2.575	2.413	162
Dział 750 – Administracja publiczna				
	a	7.860.924	7.275.219	585.705
	b	8.255.412	7.759.779	495.633
Dział 752 – Obrona narodowa				
	a	9.856.361	9.123.437	732.924
	b	9.779.383	9.148.233	631.149
Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne				
	a	21.678	20.017	1.661
	b	21.618	20.386	1.232
Dział 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa				
	a	9.966.352	9.266.544	699.808
	b	10.208.489	9.550.688	657.801
Dział 755 – Wymiar sprawiedliwości				
	a	3.538.290	3.284.445	253.845
	b	3.541.742	3.307.464	234.278

WYSZCZEGÓLNIENIE	WYNAGRODZENIA ^{1/} (w tys. zł)			
	a - Plan wg ustawy budżetowej b - Wykonanie wg Rb-70	OGÓŁEM	z tego:	
			Wynagrodzenia	Dodatkowe wynagrodzenia roczne ^{2/}
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	
Dział 801 – Oświata i wychowanie				
a	1.106.472	1.028.488	77.984	
b	1.142.965	1.071.618	71.347	
Dział 851 – Ochrona zdrowia				
a	944.854	875.746	69.108	
b	1.026.535	962.509	64.027	
Dział 852 – Pomoc społeczna				
a	90	87	3	
b	93	92		
Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej				
a	156.741	145.518	11.223	
b	153.726	144.233	9.493	
Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza				
a	53.113	49.444	3.669	
b	55.090	51.722	3.369	
Dział 855 - Rodzina				
a	29.012	26.966	2.046	
b	34.688	32.971	1.717	
Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska				
a	209.367	193.766	15.601	
b	269.868	256.969	12.899	
Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego				
a	138.049	128.182	9.867	
b	137.232	128.775	8.457	

1/ wynagrodzenia finansowane z budżetu państwa i budżetu środków europejskich,

2/ dla żołnierzy dodatkowe uposażenie roczne, a dla funkcjonariuszy – nagroda roczna,

3/ łącznie z rezerwami celowymi, planowane wynagrodzenia w rezerwach w wysokości – 1.856.430 tys. zł.

Zgodnie ze sprawozdaniem Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach za 2019 r., w państwowych jednostkach budżetowych wynagrodzenia wyniosły – 36.074.277 tys. zł, a przeciętne wynagrodzenie – 5.886,5 zł.

Przeciętne wynagrodzenie w porównaniu z rokiem ubiegłym (5.335,2 zł) wzrosło o 10,3%.

Wzrost ten był efektem przede wszystkim:

- 1) podwyższenia uposażeń żołnierzy zawodowych,
- 2) wzrostu wynagrodzeń osobowych w związku z przyjęciem - co do zasady - średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń na poziomie 102,3%,

- 3) skutków przechodzących związanych z rozdysponowaniem rezerw celowych z roku 2018,
- 4) skutków podwyższenia od dnia 1 maja 2018 roku uposażeń funkcjonariuszy służb mundurowych zatrudnionych na najniższych stanowiskach oraz dodatku stołecznego dla funkcjonariuszy Policji,
- 5) wzrostu dodatkowego wynagrodzenia rocznego, nagrody rocznej funkcjonariuszy oraz dodatkowego uposażenia rocznego żołnierzy, w tym głównie w związku ze zwiększeniem w 2018 roku liczebności Sił Zbrojnych RP żołnierzy zawodowych oraz zwiększeniem zatrudnienia pracowników cywilnych z uwagi na konieczność zabezpieczenia nowych zadań realizowanych przez Siły Zbrojne RP związanych m.in. z kontynuacją tworzenia Wojsk Obrony Terytorialnej, zabezpieczeniem obsługi wojsk sojuszniczych czy wzmocnieniem jednostek na wschodniej flance NATO,
- 6) zwiększenia zatrudnienia funkcjonariuszy oraz pracowników cywilnych w Agencji Wywiadu,
- 7) podwyżek wynagrodzeń sędziów, prokuratorów i asesorów prokuratorskich,
- 8) zwiększenia wynagrodzeń z przeznaczeniem na sfinansowanie wynagrodzeń w:
  - Biurze Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców,
  - kuratoriach oświaty,
- 9) przeniesienia wydatków z dotacji w części 24 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego na zwiększenie wynagrodzeń w szkołach artystycznych oraz internatach i bursach szkolnych w związku z koniecznością wsparcia dla państwowych jednostek szkolnictwa artystycznego stopnia podstawowego i średniego w celu zmniejszenia problemów płacowych w tych jednostkach,
- 10) zwiększenia uposażeń w związku z koniecznością sfinansowania od 1 stycznia 2019 r. podwyżek dla funkcjonariuszy:
  - Służby Więziennej,
  - Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa.

Rozdział 5

Budżet środków europejskich

Budżet środków europejskich, stosownie do postanowień ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r., obejmuje refundacje wydatków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich (tj. w ramach funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rybackiego, Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, wspólnej polityki rolnej, Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, Instrumentu „Łącząc Europę”), z wyłączeniem środków przeznaczonych na realizację projektów pomocy technicznej.

5.1. Dochody budżetu środków europejskich

W ustawie budżetowej na rok 2019 w części 87 – Dochody budżetu środków europejskich zaplanowane zostały dochody budżetu środków europejskich w łącznej wysokości 69.716.396 tys. zł.

Na powyższą kwotę składają się dochody z tytułu realizacji:

1) Perspektywy finansowej 2014-2020, tj.:

- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych w wysokości 19.955.335 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa w wysokości 1.364.104 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój w wysokości 4.449.023 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 w wysokości 16.044.965 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 w wysokości 2.508.352 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 w wysokości 1.406.848 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze 2014-2020 w wysokości 263.117 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w wysokości 248.321 tys. zł,
- Instrumentu „Łącząc Europę” w wysokości 3.028.950 tys. zł,

2) Mechanizmu Finansowego EOG III Perspektywa Finansowa w wysokości 6.635 tys. zł,

3) Norweskiego Mechanizmu Finansowego III Perspektywa Finansowa w wysokości 11.226 tys. zł,

4) wspólnej polityki rolnej w wysokości 20.429.520 tys. zł.

W 2019 r. zrealizowano dochody budżetu środków europejskich w łącznej wysokości 73.549.101 tys. zł, co stanowi 105,5% planu ujętego w ustawie budżetowej na rok 2019.

Zrealizowane dochody związane były z realizacją zadań oraz rozliczeniami płatności końcowych w ramach:

1) Perspektywy finansowej 2007-2013, tj.:

- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych w wysokości 5.761.052 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w wysokości 7 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka w wysokości 768.153 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w wysokości 145.829 tys. zł,

2) Perspektywy finansowej 2014-2020, tj.:

- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych w wysokości 21.005.986 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa w wysokości 1.247.502 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój w wysokości 4.245.896 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 w wysokości 16.076.855 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 w wysokości 1.965.787 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 w wysokości 1.313.774 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze 2014-2020 w wysokości 234.380 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w wysokości 226.214 tys. zł,
- Instrumentu "Łącząc Europę" w wysokości 1.595.362 tys. zł,

3) Mechanizmu Finansowego EOG III Perspektywa Finansowa w wysokości 12.195 tys. zł,

4) Norweskiego Mechanizmu Finansowego III Perspektywa Finansów w wysokości 825 tys. zł,

5) wspólnej polityki rolnej w wysokości 18.949.283 tys. zł.

5.2. Wydatki budżetu środków europejskich

W ustawie budżetowej na rok 2019 w budżecie środków europejskich zaplanowane zostały wydatki w łącznej wysokości 85.281.687 tys. zł z przeznaczeniem na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich, z wyłączeniem projektów pomocy technicznej.

W ramach powyższej kwoty w poszczególnych częściach budżetowych zaplanowana została kwota 49 285 159,00 tys. zł na wydatki przeznaczone na projekty realizowane w ramach:

1) Perspektywy finansowej 2014-2020, tj.:

- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych,
- Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020,
- Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020,

- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020,
- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
- Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020,
- Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze 2014-2020,
- Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020,
- Instrumentu "Łącząc Europę",

2) Mechanizmu Finansowego EOG III Perspektywa Finansowa,

3) Norweskiego Mechanizmu Finansowego III Perspektywa Finansowa,

4) wspólnej polityki rolnej.

Pozostała część wydatków została zaplanowana w rezerwie celowej w wysokości 35.996.528 tys. zł. Na powyższą wartość składają się:

- poz. 98 przeznaczona na finansowanie programów z budżetu środków europejskich w kwocie 35.979.765 tys. zł,
- poz. 99 przeznaczona na finansowanie wynagrodzeń w ramach budżetu środków europejskich w kwocie 16.763 tys. zł.

Umieszczenie części wydatków w rezerwie celowej pozwala na sprawniejszą i bardziej elastyczną realizację projektów finansowanych w ramach poszczególnych programów, przyczyniając się tym samym do lepszej absorpcji środków unijnych.

W 2019 r. w ramach budżetu środków europejskich wykorzystano kwotę 70.906.596 tys. zł, co stanowi 83,1% planu budżetu środków europejskich ujętego w ustawie budżetowej na rok 2019 z uwzględnieniem środków planowanych w rezerwie celowej.

Wykonanie wydatków budżetu środków europejskich za 2019 r. wyniosło 70.906.596 tys. zł, co stanowi 96,7% w stosunku do planu po zmianach (ujętego w częściach dysponentów bez rezerw celowych) i przedstawia się następująco:

1) Perspektywa finansowa 2007-2013, tj.:

- 2 Regionalne Programy Operacyjne w wysokości 327 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki w wysokości 7 tys. zł, co stanowi 80,4% planu po zmianach,
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka w wysokości 1.697 tys. zł, co stanowi 99,9% planu po zmianach,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko w wysokości 145.829 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach,

2) Perspektywa finansowa 2014-2020, tj.:

- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych w wysokości 22.375.598 tys. zł, co stanowi 93,2% planu po zmianach,

- Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014–2020 w wysokości 1.398.862 tys. zł, co stanowi 95,2% planu po zmianach,
  - Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020 w wysokości 4.240.452 tys. zł, co stanowi 97,7% planu po zmianach,
  - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 w wysokości 16.044.114 tys. zł, co stanowi 98,6% planu po zmianach,
  - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014 - 2020 w wysokości 2.705.601 tys. zł, co stanowi 90,0% planu po zmianach,
  - Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 w wysokości 1.313.595 tys. zł, co stanowi 98,4% planu po zmianach,
  - Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020 w wysokości 258.861 tys. zł, co stanowi 89,9% planu po zmianach,
  - Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w wysokości 226.214 tys. zł, co stanowi 96,2% planu po zmianach,
  - Instrument "Łącząc Europę" w wysokości 2.448.237 tys. zł, co stanowi 100,0% planu po zmianach,
- 3) Mechanizm Finansowy EOG III Perspektywa Finansowa w wysokości 12.193 tys. zł, co stanowi 74,2% planu po zmianach,
- 4) Norweski Mechanizm Finansowy III Perspektywa Finansowa w wysokości 822 tys. zł, co stanowi 14,4% planu po zmianach,
- 5) wspólna polityka rolna w wysokości 19.734.185 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach.

W ustawie budżetowej na rok 2019 zaplanowano deficyt budżetu środków europejskich w wysokości 15.565.291 tys. zł. Wynik budżetu środków europejskich za 2019 r. ukształtował się ostatecznie na poziomie 2.642.506 tys. zł.

Rozdział 6

Rozliczenia z Unią Europejską

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej związane jest z uczestnictwem w systemie finansowym UE, obejmującym przede wszystkim budżet ogólny UE. Budżet ten akceptowany jest corocznie przez Radę UE i Parlament Europejski, tzw. władzę budżetową UE, na wniosek Komisji Europejskiej i mieści się w ramach wieloletniego planu finansowego UE – perspektywy finansowej. Wysokość polskiej składki do budżetu UE oraz wysokość potencjalnych transferów do Polski jest ograniczona limitami wyznaczonymi w perspektywie finansowej, a doprecyzowanymi w rocznych budżetach UE.

Większość środków napływających do Polski w 2019 roku związana była z płatnościami w ramach perspektywy finansowej 2014-2020.

Bilans, wynikający z napływu środków z UE, w tym środków stanowiących dochody budżetu państwa i budżetu środków europejskich oraz środków przekazanych do budżetu UE w 2019 r. przedstawia poniższe zestawienie.

Treść		Ustawa/planowany napływ środków	Wykonanie/faktyczny napływ środków
		w tys. zł	
1		2	3
I.	ŚRODKI PRZEKAZANE PRZEZ UE I PAŃSTWA EFTA	69.964.536	68.734.777
1.	Zadania wynikające ze wspólnej polityki rolnej	20.337.147	18.905.332
2.	Programy realizowane z udziałem funduszy strukturalnych, EFR i EFMR	49.313.206	49.557.165
3.	Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy	17.861	85.167
4.	Pozostałe	296.322	187.113
II.	ŚRODKI PRZEKAZANE DO BUDŻETU UE	21.157.223	21.719.915
1.	Środki własne UE (składka do budżetu UE)	21.157.223	21.719.915
III.	RÓŻNICA (I-II)	48.807.313	47.014.862

Środki przekazane przez Unię Europejską

Środki pochodzące z programów realizowanych ze środków Unii Europejskiej załącznik Nr 15, ujmowane były w ustawie budżetowej na rok 2019 na podstawie art. 121 ust.1 i ust. 2 pkt 4) i 5) ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

W ustawie budżetowej na rok 2019 załącznik Nr 15 obejmował m. in.:

1. Programy w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020:
  - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
  - Program Operacyjny Inteligentny Rozwój,
  - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój,
  - Program Operacyjny Polska Cyfrowa,
  - Program Operacyjny Pomoc Techniczna,
  - Europejska Współpraca Terytorialna,
  - Europejski Instrument Sąsiedztwa,
  - Program Operacyjny Polska Wschodnia,
  - Regionalne Programy Operacyjne,
  - Program Operacyjny Rybactwo i Morze,
  - Instrument „Łącząc Europę”,
  - Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa.
2. Norweski Mechanizm Finansowy 2009-2014 i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014.
3. Norweski Mechanizm Finansowy III Perspektywa Finansowa i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego III Perspektywa Finansowa.
4. Programy w ramach Narodowej Strategii Spójności w latach 2007-2013 (NSS).
5. Wspólną politykę rolną.

W ustawie budżetowej na rok 2019 załącznik 15 obejmował 2 części:

1. Planowane dochody i wydatki budżetu środków europejskich oraz budżetu państwa w latach 2019-2021 w zakresie Perspektywy Finansowej 2014-2020, wspólnej polityki rolnej oraz programów realizowanych z udziałem państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).
2. Planowane wydatki budżetu środków europejskich oraz budżetu państwa na 2019 r. w zakresie Perspektywy Finansowej 2014-2020, wspólnej polityki rolnej oraz programów realizowanych z udziałem państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

Ad.1

W ustawie budżetowej na rok 2019 w zakresie programów operacyjnych w ramach Perspektywy Finansowej 2014 – 2020, wspólnej polityki rolnej oraz programów realizowanych z udziałem państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) zaplanowano dochody w wysokości 71.617.254 tys. zł, z tego dochody w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020 w wysokości 50.983.043 tys. zł, wspólnej polityki rolnej w wysokości 20.610.251 tys. zł oraz w ramach programów realizowanych z udziałem państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) w wysokości 23.960 tys. zł. Wykonanie dochodów w 2019 roku ogółem dla wszystkich programów wyniosło 75.227.489 tys. zł, co stanowi 105% planu.

Wydatki na 2019 rok w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020, wspólnej polityki rolnej, Narodowej Strategii Spójności w latach 2007-2013 oraz programów realizowanych z udziałem państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) zaplanowano w wysokości 54.302.349 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 80.033.164 tys. zł, z czego zrealizowano 77.359.231 tys. zł, co stanowi 96,7% planu po zmianach.

W ramach powyższych kwot na wydatki:

1. Programów w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020 zaplanowano środki z:
  - Unii Europejskiej – w wysokości 40.913.101 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 55.009.194 tys. zł, z czego zrealizowano 52.518.323 tys. zł, co stanowi 95,5% planu po zmianach,
  - Budżetu Państwa (współfinansowanie) – 1.882.130 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 2.534.070 tys. zł, z czego zrealizowano 2.382.641 tys. zł, co stanowi 94% planu po zmianach.
2. Wspólnej polityki rolnej zaplanowano środki z:
  - Unii Europejskiej – w wysokości 10.220.265 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 19.915.637 tys. zł, z czego zrealizowano 19.905.238 tys. zł, co stanowi 99,9% planu po zmianach,
  - Budżetu Państwa (współfinansowanie) – 1.185.100 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 2.344.457 tys. zł, z czego zrealizowano 2.338.771 tys. zł, co stanowi 99,8% planu po zmianach.
3. Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014 i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego III Perspektywa Finansowa i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego III Perspektywa Finansowa zaplanowano środki z:
  - państw członkowskich EFTA – w wysokości 90.466 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 64.651 tys. zł, z czego zrealizowano 50.156 tys. zł,

co stanowi 77,5% planu po zmianach,

- Budżetu Państwa (współfinansowanie) – 11.287 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 5.028 tys. zł, z czego zrealizowano 3.995 tys. zł, co stanowi 79,5% planu po zmianach.

4. NSS 2007-2013 nie planowano środków, natomiast w zakresie środków z:

- Unii Europejskiej – plan po zmianach wyniósł 147.869 tys. zł, z czego zrealizowano 147.861 tys. zł, co stanowi 99,9% planu po zmianach,
- Budżetu Państwa (współfinansowanie) – plan po zmianach wyniósł 12.257 tys. zł, z czego zrealizowano 12.245 tys. zł, co stanowi 99,9% planu po zmianach.

Ad.2

Wydatki w 2019 rok na realizację programów operacyjnych finansowanych z udziałem środków z UE, wspólnej polityki rolnej oraz programów realizowanych z udziałem państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) zostały przedstawione w podziale na części budżetowe i poszczególne programy operacyjne.

Największe wydatki zostały zrealizowane w ramach następujących programów:

- Wspólnej polityki rolnej – plan po zmianach wyniósł 22.260.094 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 22.244.009 tys. zł, z tego odpowiednio:
  - Unia Europejska – 19.915.637 tys. zł, z czego zrealizowano 19.905.238 tys. zł,
  - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 2.344.457 tys. zł, z czego zrealizowano 2.338.771 tys. zł,
- Regionalnych Programów Operacyjnych (perspektywa 2014-2020) – plan po zmianach wyniósł 25.594.573 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 23.861.910 tys. zł, z tego odpowiednio:
  - Unia Europejska – 24.685.180 tys. zł, z czego zrealizowano 23.025.495 tys. zł,
  - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 909.392 tys. zł, z czego zrealizowano 836.415 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 – plan po zmianach wyniósł 17.246.778 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 16.997.693 tys. zł, z tego odpowiednio:
  - Unia Europejska – 16.436.110 tys. zł, z czego zrealizowano 16.210.742 tys. zł,
  - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 810.668 tys. zł, z czego zrealizowano 786.952 tys. zł,
- Programu Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020 – plan po zmianach wyniósł 4.447.733 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 4.317.414 tys. zł, z tego odpowiednio:

- Unia Europejska – 4.424.894 tys. zł, z czego zrealizowano 4.303.403 tys. zł,
  - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 22.838 tys. zł, z czego zrealizowano 14.011 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 – plan po zmianach wyniósł 3.307.878 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 2.976.240 tys. zł, z tego odpowiednio:
- Unia Europejska – 3.072.392 tys. zł, z czego zrealizowano 2.759.519 tys. zł,
  - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 235.486 tys. zł, z czego zrealizowano 216.721 tys. zł,
- Instrument "Łącząc Europę" – plan po zmianach wyniósł 2.559.884 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 2.557.626 tys. zł, z tego odpowiednio:
- Unia Europejska – 2.455.967 tys. zł, z czego zrealizowano 2.455.005 tys. zł,
  - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 103.917 tys. zł, z czego zrealizowano 102.620 tys. zł.

Na wykorzystanie ww. wydatków przeznaczono środki ujęte na etapie planowania ustawy budżetowej w budżetach dysponentów, jak i uruchomione decyzjami Ministra Finansów z rezerwy celowej budżetu państwa poz. 8 oraz rezerw celowych budżetu środków europejskich poz. 98 i 99.

Największe wykorzystanie wydatków w związku z realizacją programów unijnych wystąpiło w następujących częściach budżetowych:

- 34 Rozwój regionalny w kwocie ogółem 26.426.789 tys. zł, z tego:
  - Unia Europejska – 25.536.516 tys. zł,
  - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 890.273 tys. zł,
- 33 Rozwój wsi w kwocie ogółem 22.035.167 tys. zł, z tego:
  - Unia Europejska – 19.772.351 tys. zł,
  - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 2.262.816 tys. zł,
- 39 Transport w kwocie ogółem 13.703.563 tys. zł, z tego:
  - Unia Europejska – 13.190.909 tys. zł,
  - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 512.654 tys. zł.

W ramach części 34 ujęte zostały przede wszystkim wydatki na realizację Regionalnych Programów Operacyjnych. Należy zauważyć, że dotacje dla samorządów województw i ich jednostek organizacyjnych, działających jako instytucja zarządzająca lub jako instytucja pośrednicząca, były udzielane przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.

W ramach części 33 ujęte zostały wydatki na realizację wspólnej polityki rolnej.

W ramach części 39 środki te były przeznaczone głównie na inwestycje związane z drogami i kolejami w 2019 roku i realizowane w ramach m. in. Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

Środki pochodzące z programów realizowanych ze środków Unii Europejskiej (załącznik Nr 16), ujmowane były w ustawie budżetowej na rok 2019 na podstawie art. 122 ust. 1 pkt 2 lit. b i c ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

W ustawie budżetowej na rok 2019 załącznik nr 16 obejmował:

1. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko w ramach Narodowej Strategii Spójności w latach 2007-2013 (NSS).
2. Perspektywę Finansową 2014-2020, w tym:
  - Krajowe Programy Operacyjne na lata 2014-2020:
    - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
    - Program Operacyjny Inteligentny Rozwój,
    - Program Operacyjny Polska Wschodnia,
    - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój,
    - Program Operacyjny Polska Cyfrowa,
    - Program Operacyjny Pomoc Techniczna,
    - Program Operacyjny Rybactwo i Morze,
    - Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa,
  - 16 Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020,
  - Instrument „Łącząc Europę”.
3. Norweski Mechanizm Finansowy III Perspektywa Finansowa.
4. Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego III Perspektywa Finansowa.
5. Wspólną politykę rolną.

W ustawie budżetowej na rok 2019 załącznik 16 Wykaz programów wraz z limitami wydatków i zobowiązań w kolejnych latach obowiązywania Narodowej Strategii Spójności w latach 2007-2013, wspólnej polityki rolnej, Perspektywy Finansowej 2014-2020 oraz programów realizowanych z udziałem państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) obejmował 2 części:

1. Limity zobowiązań i wydatków w kolejnych latach obowiązywania Narodowej Strategii Spójności w latach 2007-2013, Perspektywy Finansowej 2014-2020 oraz programów

realizowanych z udziałem państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

2. Limity kwot wydatków w ramach wspólnej polityki rolnej w latach 2019-2021.

Ad. 1

W ustawie budżetowej na 2019 r. w ramach Narodowej Strategii Spójności w latach 2007-2013, Perspektywy Finansowej 2014-2020 oraz programów realizowanych z udziałem państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), zaplanowany został limit zobowiązań na lata 2007-2025 w wysokości 519.978.054 tys. zł. W ramach tego limitu w latach 2007-2019 zaciągnięte zostały zobowiązania, tj. zawarte zostały umowy z beneficjentami na kwotę 492.352.065 tys. zł, w tym zawierały:

- wkład środków europejskich w wysokości 417.187.028 tys. zł, w tym w ramach:
  - Krajowych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 – na kwotę 168.807.875 tys. zł,
  - 16 Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 – na kwotę 105.917.559 tys. zł,
  - Instrumentu „Łącząc Europę” – na kwotę 16.442.897 tys. zł,
  - Norweskiego Mechanizmu Finansowego III Perspektywa Finansowa – na kwotę 129.235 tys. zł,
  - Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego III Perspektywa Finansowa – na kwotę 113.607 tys. zł,
- wkład budżetu państwa w wysokości 26.732.800 tys. zł, w tym w ramach:
  - Krajowych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 – na kwotę 8.938.720 tys. zł,
  - 16 Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 – na kwotę 3.806.645 tys. zł,
  - Instrumentu „Łącząc Europę” – na kwotę 1.738.228 tys. zł,
  - Norweskiego Mechanizmu Finansowego III Perspektywa Finansowa – na kwotę 18.007 tys. zł,
  - Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego III Perspektywa Finansowa – na kwotę 15.409 tys. zł.

Natomiast w zakresie wykonania wydatków w roku 2019, obejmujących kwoty z wniosków o płatność, zaplanowana została kwota w wysokości 75.250.681 tys. zł, z tego w zakresie wydatków beneficjentów ujętych we wnioskach o płatność zrealizowano 58.408.947 tys. zł, w tym:

- wkład środków europejskich w wysokości 66.967.368 tys. zł, z tego w zakresie wydatków beneficjentów ujętych we wnioskach o płatność zrealizowano 50.617.707 tys. zł,

w tym w ramach:

- Krajowych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 zaplanowano 35.593.567 tys. zł, z tego zrealizowano 26.037.900 tys. zł,
  - 16 Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 zaplanowano 27.028.341 tys. zł, z tego zrealizowano 22.102.462 tys. zł,
  - Instrumentu „Łącząc Europę” zaplanowano 4.012.338 tys. zł, z tego zrealizowano 2.447.408 tys. zł,
  - Norweskiego Mechanizmu Finansowego III Perspektywa Finansowa zaplanowano 93.834 tys. zł, z tego zrealizowano 10.718 tys. zł,
  - Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego III Perspektywa Finansowa zaplanowano 90.572 tys. zł, z tego zrealizowano 19.219 tys. zł,
- wkład budżetu państwa w wysokości 4.354.507 tys. zł, z tego w zakresie wydatków beneficjentów ujętych we wnioskach o płatność zrealizowano 2.039.284 tys. zł, w tym w ramach:
- Krajowych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 zaplanowano 2.428.941 tys. zł, z tego zrealizowano 1.169.968 tys. zł,
  - 16 Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 zaplanowano 1.211.771 tys. zł, z tego zrealizowano 728.459 tys. zł,
  - Instrumentu „Łącząc Europę” zaplanowano 669.058 tys. zł, z tego zrealizowano 136.757 tys. zł,
  - Norweskiego Mechanizmu Finansowego III Perspektywa Finansowa – na kwotę 18.679 tys. zł, z tego zrealizowano 1.373 tys. zł,
  - Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego III Perspektywa Finansowa – na kwotę 8.678 tys. zł, z tego zrealizowano 2.727 tys. zł.

Ad. 2

W ustawie budżetowej na 2019 r. w ramach wspólnej polityki rolnej w zakresie limitów kwot wydatków w 2019 r. zaplanowane zostały kwoty:

- wkład środków europejskich w wysokości 20.264.548 tys. zł, z tego zrealizowano 19.905.238 tys. zł,
- wkład budżetu państwa w wysokości 2.805.858 tys. zł, z tego zrealizowano 2.338.771 tys. zł.

Programy finansowane z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej wraz z limitami wydatków budżetu państwa przeznaczonych na finansowanie tych programów (nieujętych w załączniku 16), przedstawia załącznik 17.

W ustawie budżetowej na rok 2019 załącznik 17 obejmował środki w ramach:

1. Funduszu Azylu, Migracji i Integracji oraz Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego.
2. Innych środków finansowanych z budżetu UE.

Ad.1

W ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji oraz Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego zaplanowano wydatki w wysokości 21.044 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 167.994 tys. zł. Wykonanie wydatków w 2019 roku w zakresie Funduszu Azylu, Migracji i Integracji oraz Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego wyniosło 156.634 tys. zł, co stanowi 93% planu po zmianach.

Ad.2

W ramach pozostałych programów finansowanych z udziałem środków Unii Europejskiej ponoszone były wydatki wynikające z realizacji projektów przede wszystkim w ramach innych środków finansowanych z budżetu UE, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Wydatki te zaplanowane zostały w wysokości 64.333 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 111.729 tys. zł. Wykonanie wydatków w 2019 roku w zakresie tych środków wyniosło 105.102 tys. zł, co stanowi 94% planu po zmianach.

Rozdział 7

Wykonanie planów finansowych państwowych funduszy celowych

Zgodnie z art. 9 pkt 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych do sektora finansów publicznych zalicza się państwowe fundusze celowe. Podstawą gospodarki finansowej państwowego funduszu celowego jest roczny plan finansowy, który zgodnie z art. 122 tej ustawy stanowi załącznik do ustawy budżetowej.

W 2019 r. łączne przychody państwowych funduszy celowych wyniosły 304.277.240 tys. zł, tj. 101,3% planu po zmianach (300.349.448 tys. zł), w tym dotacje z budżetu państwa wyniosły 58.683.639 tys. zł, które stanowiły 19,3% przychodów ogółem.

W 2019 r. łączne koszty funduszy celowych wyniosły 307.930.903 tys. zł, tj. 97,9% planu po zmianach (314.610.588 tys. zł).

Szczegółowe informacje o przychodach i kosztach poszczególnych Funduszy przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie		Przychody	w tym: dotacja z budżetu	Koszty
		w tys. zł		
1	2	3	4	5
1	Fundusze związane z ubezpieczeniami społecznymi	268.693.201	57.440.785	270.099.197
1.1	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	246.173.343	38.924.954	246.625.656
1.2	Fundusz Emerytalno-Rentowy	21.453.643	18.510.831	21.664.193
1.3	Fundusz Prewencji i Rehabilitacji	44.605	5.000	44.137
1.4	Fundusz Administracyjny	708.009		706.911
1.5	Fundusz Emerytur Pomostowych	313.601		1.058.300
2	Fundusze związane z zadaniami socjalnymi państwa	21.898.012	742.854	23.592.906
2.1	Fundusz Pracy	14.728.032		6.388.742
2.2	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych*	5.822.003	742.854	5.397.468
2.3	Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	521.109		2.329.522
2.4	Fundusz Solidarnościowy	783.096		9.436.418
2.5	Fundusz Dostępności	43.772		40.756
3	Fundusze związane z prywatyzacją	277.339		1.465.461
3.1	Fundusz Reprywatyzacji	85.098		1.337.589
3.2	Fundusz Rekompensacyjny	192.241		127.872

Wyszczególnienie		Przychody	w tym: dotacja z budżetu	Koszty
1	2	3	4	5
4	Fundusze związane z bezpieczeństwem i obronnością kraju	3.465.978		1.653.744
4.1	Fundusz Zapasów Interwencyjnych	1.291.777		494.115
4.2	Fundusz Wsparcia Policji	976.786		76.858
4.3	Fundusz Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego	5.533		280
4.4	Fundusz - Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców	156.921		191.174
4.5	Fundusz Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieszennych Zakładów Pracy	160.365		152.036
4.6	Fundusz Modernizacji Sił Zbrojnych	459.403		238.286
4.7	Fundusz Wsparcia Straży Granicznej	1.444		1.444
4.8	Fundusz Wsparcia Państwowej Straży Pożarnej	46.413		45.547
4.9	Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej	367.336		454.004
5	Fundusze związane z nauką, kulturą i kulturą fizyczną	1.097.284		1.152.156
5.1	Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków	709		5
5.2	Fundusz Zajęć Sportowych dla Uczniów	19.740		27.755
5.3	Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej	854.598		890.154
5.4	Fundusz Promocji Kultury	222.237		234.242
6	Pozostałe	8.845.424	500.000	9.967.438
6.1	Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym	7.626		1.432
6.2	Fundusz Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego	123		0
6.3	Fundusz Rozwiązywania Problemów Hazardowych	15.773		35.952
6.4	Fundusz Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego	43.980		38.074
6.5	Fundusz Niskoemisyjnego Transportu	362.621		600
6.6	Fundusz Dróg Samorządowych	3.643.096	500.000	5.825.109
6.7	Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych o Charakterze Użyteczności Publicznej	123.175		10.033
6.8	Fundusz Inwestycji Kapitałowych	0		0
6.9	Fundusz Wyплаты Różnicy Ceny	4.649.030		4.056.238
Razem		304.277.240	58.683.639	307.930.903

* w tym dotacja z budżetu państwa dla państwowego funduszu celowego przekazana w kwocie 740.891 tys. zł oraz na finansowanie projektów z udziałem środków UE w kwocie 1.963 tys. zł.

7.1. Fundusze związane z ubezpieczeniami społecznymi

Zrealizowane przychody Funduszy związanych z ubezpieczeniami społecznymi w 2019 r. wyniosły 268.693.201 tys. zł, co stanowi 88,3% przychodów wszystkich funduszy oraz 100,9% wobec ujętych w planie po zmianach (266.387.967 tys. zł). Koszty wyniosły 270.099.197 tys. zł, tj. 87,7% kosztów realizacji zadań ogółem oraz 100,3% ujętych w planie po zmianach (269.413.749 tys. zł).

W tej grupie Funduszy znajdują się te, które otrzymują największe dotacje z budżetu państwa, tj. Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (38.924.954 tys. zł) oraz Fundusz Emerytalno-Rentowy (18.510.831 tys. zł). W roku 2019 Fundusze z tej grupy łącznie otrzymały z budżetu państwa 57.440.785 tys. zł w formie dotacji.

7.1.1. Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (FUS) utworzony ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych jest państwowym funduszem celowym i nie posiada osobowości prawnej, a dysponentem jego środków jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Celem działania Funduszu jest realizacja zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych, a podstawowym źródłem przychodów są składki na ubezpieczenia społeczne. W sytuacji, gdy wpływy ze składek nie zapewniają pełnej i terminowej wypłaty świadczeń gwarantowanych przez Państwo, Fundusz może otrzymywać z budżetu państwa dotacje i nieoprocentowane pożyczki w granicach określonych w ustawie budżetowej.

Na realizację planu finansowego FUS w 2019 roku w głównej mierze wpływ miały następujące zdarzenia:

- 1) przeprowadzono waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych wskaźnikiem 102,86% nie mniej jednak niż 70 zł oraz podwyższono najniższe świadczenie do poziomu 1.100 zł brutto wobec zakładanej w ustawie budżetowej waloryzacji wskaźnikiem 103,26%,
- 2) od 1 października 2017 r. obniżony został wiek emerytalny, który wynosi 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn,
- 3) zrealizowano wyższy w stosunku do założonego w ustawie budżetowej wskaźnik wzrostu zatrudnienia w gospodarce narodowej o 1,7 pkt proc. oraz przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej o 1,6 pkt proc. Jednocześnie stopa bezrobocia (na koniec okresu) była niższa o 0,4 pkt proc. niż zakładano w ustawie budżetowej.

Na wykonanie planu finansowych istotny wpływ miała również ustawa z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw. Na mocy tej ustawy Fundusz Solidarnościowy został wskazany jako źródło finansowania jednorazowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów, w celu koncentracji tej pomocy w ramach jednej jednostki sektora finansów publicznych. Realizując zapisy ww. ustawy w dniu 30 grudnia 2019 r. Fundusz Solidarnościowy zrefundował Funduszowi Ubezpieczeń Społecznych wydatki poniesione na wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów w 2019 r. w wysokości 8.736.459 tys. zł, a Fundusz Ubezpieczeń Społecznych zwrócił do budżetu państwa dotację w powyższej kwocie (świadczenie to było planowane do sfinansowania z FUS w ustawie budżetowej na rok 2019). Minister Finansów dokonał wpłaty środków z budżetu państwa do Funduszu Rezerwy Demograficznej w wysokości równej kwocie dotacji zwróconej przez FUS.

Przychody Funduszu w 2019 r. wyniosły 246.173.343 tys. zł, co stanowi 100,5% kwoty planu i były o 7.701.088 tys. zł, tj. o 3,2% wyższe niż w roku poprzednim.

Z danych sprawozdawczych ZUS wynika, że w 2019 roku przypis składek na ubezpieczenie społeczne wyniósł 198.308.441 tys. zł, tj. 106% planu oraz był o 8,9% większy w stosunku do roku 2018. Według ZUS wpływy ze składek wyniosły 196.947.190 tys. zł, tj. 106,3% planu i wzrosły w porównaniu do roku poprzedniego o 9,5%.

Rok 2019 był kolejnym rokiem dobrej koniunktury na rynku pracy, dynamicznego wzrostu zatrudnienia oraz rosnącej presji płacowej. Przełożyło się to na wyższy niż zakładano wzrost funduszu wynagrodzeń, a tym samym przyczyniło się do wzrostu wpłat składek na ubezpieczenia społeczne. Według ZUS stopień pokrycia wydatków wpływami ze składek osiągnął w roku 2019 rekordowy poziom 80,5% i był on wyższy o 1,9 pkt proc. od odnotowanego w 2018 r.

W 2019 roku Zakład kontynuował prowadzenie działań egzekucyjnych wobec dłużników składek na ubezpieczenia społeczne. Wskaźnik ściągальności składek od płatników ukształtował się na poziomie 99,3%, co pozwala pozytywnie ocenić zdolność płatników do regulowania zobowiązań składkowych.

Dotacja z budżetu państwa w 2019 r. dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na wypłaty świadczeń gwarantowanych przez państwo była przekazana w wysokości 38.924.954 tys. zł (tj. 78,8% planu) wobec ustalonej w ustawie budżetowej kwoty 49.390.438 tys. zł. Niższe zapotrzebowanie na środki z dotacji budżetu państwa związane było z korzystną sytuacją finansową Funduszu, na co wpływ miała korzystna sytuacja gospodarcza i dobra koniunktura na rynku pracy.

W porównaniu do kwoty dotacji przekazanej do FUS w 2018 r., kwota ta była wyższa o 3.102.231 tys. zł. Od 2019 roku dotacja obejmuje środki, które w ubiegłych latach były wykazywane w pozycji refundacja z tytułu przekazania składek do OFE – w całym roku 2019 kwota ta wyniosła 3.445.931 tys. zł.

Do FUS przekazano również środki zgromadzone na rachunkach członków OFE w kwocie 6.925.574 tys. zł, tj. 98,6% planu, które były niższe w porównaniu do roku poprzedniego o 13,5%, co wynika z efektu wysokiej bazy w 2018 r. spowodowanego przekazywaniem w tamtym okresie wysokich transz suwaka w związku z obniżeniem wieku emerytalnego

Pozostałe przychody Funduszu według przypisu wyniosły 1.966.569 tys. zł i były wyższe od zaplanowanych o 39,7%. Wynikało to głównie z wysokiego poziomu wpłacanych przez płatników odsetek za zwłokę od nieterminowego opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, zwrotu nienależnie pobranych świadczeń oraz opłaty prolongacyjnej.

Koszty Funduszu w 2019 r. wyniosły 246.625.656 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach i były wyższe o 15.004.586 tys. zł, tj. o 6,5%, w stosunku do roku poprzedniego.

Podstawowym zadaniem realizowanym z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych są transfery na rzecz ludności obejmujące wypłaty świadczeń długoterminowych (emerytury i renty) oraz

pozostałe świadczenia o charakterze jednorazowym lub krótkoterminowym (zasiłki: chorobowe, macierzyńskie, pogrzebowe, jednorazowe odszkodowania powypadkowe itd.). Koszt wypłat ww. świadczeń na rzecz ludności wyniósł w 2019 r. 240.027.979 tys. zł i stanowił 99,8% kwoty pierwotnie planowanej, w tym koszt wypłat emerytur i rent wraz z dodatkami wyniósł 214.246.353 tys. zł i były wyższy od pierwotnego planu o 0,3% (tj. o 611.756 tys. zł). W stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost kosztów z tytułu wypłat tych świadczeń o 12.999.801 tys. zł, tj. o 6,5%.

W 2019 r. z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zrealizowane zostały w szczególności następujące zadania:

- wypłata emerytur – 166.081.896 tys. zł, z tego: z funduszu emerytalnego – 164.847.036 tys. zł i z funduszu rentowego – 1.234.860 tys. zł. Wydatki na emerytury były wyższe o 158.585 tys. zł (o 0,1%) od pierwotnego planu oraz o 11.714.894 tys. zł, tj. o 7,6%, wyższe od wykonania w 2018 r.,
- wypłata rent – 41.818.373 tys. zł, z tego: z funduszu rentowego – 38.153.941 tys. zł, a z funduszu wypadkowego – 3.664.432 tys. zł. Wydatki na renty były wyższe o 505.717 tys. zł (o 1,2%) od pierwotnego planu oraz wyższe o 1.031.224 tys. zł, tj. o 2,5%, w porównaniu do 2018 r.

Wydatki na świadczenia emerytalno-rentowe były wyższe w 2019 r. w porównaniu do 2018 r. głównie w wyniku przeprowadzenia waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych wskaźnikiem 102,86%, nie mniej niż 70 zł. Według ZUS w 2019 r. przeciętna miesięczna liczba emerytur i rent finansowanych z FUS wyniosła 7.920,5 tys., zaś przeciętne świadczenie emerytalno-rentowe wyniosło 2.242,81 zł i było niższe od planowanego o 0,1%. Wysokość świadczenia wzrosła w stosunku do roku 2018 o 4,6%. Liczba wypłacanych emerytur i rent w ujęciu rocznym wzrosła o 132,1 tys. osób w stosunku do roku 2018, co w głównej mierze wynika z rosnącej liczby świadczeń emerytalnych,

- wypłata pozostałych świadczeń wyniosła 25.781.626 tys. zł, tj. 95,6% pierwotnego planu i wzrosła w stosunku do 2018 r. o 1.234.203 tys. zł, tj. o 5%. Kwota ta została przeznaczona głównie na:
  - zasiłki chorobowe – 12.181.959 tys. zł, tj. 95,8% pierwotnego planu. Kwota wydatków na zasiłki chorobowe wzrosła w stosunku do 2018 r. o 5,6% na skutek wzrostu podstawy obliczania zasiłku, tj. w wyniku wzrostu wynagrodzeń,
  - zasiłki macierzyńskie – zostały wykonane w kwocie 8.479.239 tys. zł, tj. 95,8% pierwotnego planu i wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 2,6%. Jest to konsekwencją wzrostu przeciętnej wysokości zasiłku macierzyńskiego, która była wyższa w stosunku do roku poprzedniego o 5,8%, głównie w wyniku wzrostu przeciętnej wysokości zasiłku macierzyńskiego w trakcie trwania urlopu rodzicielskiego,
  - zasiłki pogrzebowe wyniosły 1.391.681 tys. zł tj. 98,8% pierwotnego planu i były wyższe o 1,4% w relacji do wydatków zrealizowanych na ten cel w 2018 r.,

- wydatki na świadczenia rehabilitacyjne – ukształtowały się na poziomie 1.853.913 tys. zł, tj. 97,4% planu i wzrosły o 7,3% w relacji do 2018 r., w wyniku wzrostu przeciętnej wysokości świadczeń o 7,3%,
- koszty bieżące Funduszu zrealizowane zostały w wysokości 4.165.115 tys. zł, tj. 99,4% kwoty planowanej i przeznaczone były przede wszystkim na:
- odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – 3.865.499 tys. zł, tj. 100% kwoty planowanej,
  - finansowanie prewencji rentowej – 204.225 tys. zł, tj. 90,9% kwoty planowanej. Leczeniem rehabilitacyjnym objęto 86,4 tys. ubezpieczonych, tj. o 4,2 tys. osób mniej niż w 2018 r.,
  - finansowanie prewencji wypadkowej – 89.590 tys. zł, tj. 99,5% kwoty planowanej. Wydatki z tego tytułu przeznaczono m.in. na dofinansowanie działań prowadzonych przez płatników składek skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej oraz koszty realizacji zadań związanych z upowszechnianiem wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz o sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Należności Funduszu na koniec 2019 r. wyniosły 11.126.525 tys. zł. Jednocześnie zwiększyły się one w stosunku do stanu na koniec 2018 r. o 345.761 tys. zł i były wyższe o 1.119.756 tys. zł od planu po zmianach w związku ze wzrostem należności wynikających z rozliczeń na kontach płatników.

Zobowiązania Funduszu na koniec 2019 r. były o 16.451 tys. zł wyższe od stanu na koniec 2018 r. i o 556.800 tys. zł niższe od planu po zmianach. W 2018 r. Fundusz Ubezpieczeń Społecznych nie korzystał ze wsparcia z budżetu państwa w formie pożyczek. W związku z powyższym Fundusz aktualnie nie posiada zobowiązań z tytułu pożyczek z budżetu państwa.

7.1.2. Fundusz Emerytalno-Rentowy

Fundusz Emerytalno-Rentowy (FER) funkcjonuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. FER jest państwowym funduszem celowym i nie posiada osobowości prawnej, a dysponentem jego środków jest Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Głównym zadaniem Funduszu jest finansowanie gwarantowanych przez państwo świadczeń z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, a ponadto finansowanie emerytur i rent z innego ubezpieczenia społecznego wypłacanych łącznie ze świadczeniami z ubezpieczenia emerytalno-rentowego wraz z dodatkami, ubezpieczeń zdrowotnych rolników i ich domowników oraz refundacji określonych kosztów Funduszowi Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli przepisy emerytalne przewidują taką refundację.

Fundusz finansowany jest przede wszystkim z uzupełniającej dotacji z budżetu państwa oraz dotacji z budżetu państwa przeznaczonej na składki na ubezpieczenie zdrowotne, bowiem składka płacona przez rolników pokrywa tylko część wydatków. W kwocie dotacji znajdują się środki na sfinansowanie składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem.

Przychody Funduszu zaplanowane w 2019 r. w wysokości 20.366.352 tys. zł, zostały zrealizowane w kwocie 21.453.643 tys. zł (tj. 105,3% planu po zmianach), w tym:

- dotacja z budżetu państwa – 18.510.831 tys. zł,
- przypis składek od rolników – 1.370.734 tys. zł,
- refundacja kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i inne transfery – 1.441.651 tys. zł.

Dotacja z budżetu państwa dla FER ustalona została w ustawie budżetowej na 2019 r. w kwocie 17.368.778 tys. zł, a zrealizowana została w wysokości 18.510.831 tys. zł (tj. 106,6%). Wyższa od planu realizacja dotacji wynika z wypłaty nieplanowanych jednorazowych świadczeń dla emerytów i rencistów, o których mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019 r., a także przeprowadzenia w marcu 2019 r. wyższej niż pierwotnie planowano waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych wskaźnikiem 102,86%, nie mniej niż 70 zł.

Zgodnie z wykonaniem planu finansowego Funduszu przychody ze składek (przypis) wyniosły 1.370.734 tys. zł (tj. 98,5% planu) i stanowiły 6,4% ogółu przychodów Funduszu. Niższe wykonanie tej pozycji przychodów wynika z mniejszej niż zaplanowano liczby osób ubezpieczonych. Jednocześnie ściągальność składek ukształtowała się na poziomie 102,2% wobec planowanej 99%.

Ponadto zarówno po stronie przychodów jak i kosztów ujęto w planie FER transfer środków na świadczenia zbiegowe i inne transfery w kwocie 1.477.096 tys. zł. Kwota ta została wykonana w 97,6%. Ujęcie tej pozycji w planie FER w tej samej kwocie po stronie przychodów jak i kosztów nie wpływa na ogólny stan Funduszu.

Przychody Funduszu przeznaczone były m.in. na finansowanie:

- emerytur rolniczych oraz rent rolniczych,
- zasiłków pogrzebowych,
- zasiłków macierzyńskich,
- składek na ubezpieczenie zdrowotne płaconych za rolników i ich domowników.

Koszty Funduszu w 2019 r. ukształtowały się na poziomie 21.664.193 tys. zł i stanowiły 106,2% planu po zmianach.

Najważniejszym zadaniem Funduszu jest finansowanie wydatków na wypłatę emerytur i rent rolniczych. Koszty z tego tytułu wyniosły 16.824.280 tys. zł, co stanowi 77,7% kosztów ogółem i 109% planu po zmianach. Niższe wykonanie w stosunku do planu wynika z niższej liczby

świadczeniobiorców. Przeciętna liczba świadczeniobiorców pobierających emerytury wyniosła 883 tys. osób, a liczba osób pobierających renty 237 tys. Przeciętna emerytura (bez dodatków) wyniosła 1.152 zł, a przeciętna renta (bez dodatków) 1.176 zł.

Drugim zadaniem, pod względem udziału w kosztach ogółem jest finansowanie składek na ubezpieczenie zdrowotne za rolników i ich domowników. Wydatki na ten cel wyniosły 1.760.455 tys. zł, co stanowi 99,7% planu.

Kolejnym zadaniem realizowanym przez Fundusz jest wypłata zasiłków pogrzebowych, które stanowią 0,9% ogółu kosztów. Koszty z tego tytułu zrealizowane zostały w kwocie 196.494 tys. zł, tj. 86,2% planu.

Odpis na fundusz administracyjny - wydatek bieżący Funduszu - wyniósł 574.528 tys. zł i został zrealizowany zgodnie z planem przyjętym w ustawie budżetowej.

7.1.3. Fundusz Prewencji i Rehabilitacji

Fundusz Prewencji i Rehabilitacji działa na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i przeznaczony jest na finansowanie kosztów rzeczowych Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego związanych z:

- zapobieganiem wypadkom przy pracy rolniczej i chorobom zawodowym rolników m.in. poprzez:
  - analizowanie przyczyn wypadków i chorób,
  - prowadzenie dobrowolnych nieodpłatnych szkoleń i instruktażu dla ubezpieczonych w zakresie zasad ochrony życia i zdrowia w gospodarstwie rolnym oraz postępowania w razie wypadku przy pracy rolniczej,
  - upowszechnianie wśród ubezpieczonych wiedzy o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i rolniczych chorobach zawodowych,
- finansowaniem działań na rzecz pomocy ubezpieczonym i osobom uprawnionym do świadczeń z ubezpieczenia, wykazującym całkowitą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym, ale rokującą jej odzyskanie w wyniku leczenia i rehabilitacji albo zagrożonym taką niezdolnością, w tym m.in. poprzez:
  - kierowanie na rehabilitację leczniczą do zakładów rehabilitacyjnych,
  - prowadzenie zakładów rehabilitacji leczniczej,
  - prowadzenie, we własnym zakresie, badań i analiz przyczyn niezdolności do pracy,
  - promocję zdrowia.

Fundusz tworzy się z odpisu od funduszu składkowego, w wysokości do 6,5% planowanych wydatków funduszu składkowego oraz z dotacji z budżetu państwa.

Przychody Funduszu w 2019 r. wyniosły 44.605 tys. zł, tj. 100,1% planu, w tym:

- odpis z funduszu składkowego – 39.525 tys. zł,
- dotacja z budżetu państwa – 5.000 tys. zł,
- pozostałe przychody – 80 tys. zł obejmujące przede wszystkim kwotę odsetek z tytułu lokowania wolnych środków Funduszu w formie depozytu u Ministra Finansów.

Koszty realizacji zadań Funduszu ukształtowały się na poziomie 44.137 tys. zł, tj. 98,2% planu i przeznaczone zostały na:

- koszty własne – 38.660 tys. zł, tj. 98,3% planu. Największą pozycją kosztów własnych był zakup usług zdrowotnych w kwocie 34.984 tys. zł. Z rehabilitacji leczniczej skorzystało 14.461 rolników zagrożonych utratą zdolności do pracy oraz w okresie wakacji 1.184 dzieci rolników pojechało na turnusy rehabilitacyjne,
- koszty inwestycyjne – 5.477 tys. zł, tj. 97,5% planu. Są to środki przeznaczone na inwestycje dla Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej, których podmiotem tworzącym jest Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

7.1.4. Fundusz Administracyjny

Fundusz Administracyjny działa na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i przeznaczony jest na finansowanie kosztów obsługi ubezpieczenia społecznego rolników i kosztów obsługi zadań w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego. Jest państwowym funduszem celowym i nie posiada osobowości prawnej, a dysponentem jego środków jest Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Fundusz składa się z odpisu od Funduszu Składkowego w wysokości do 12% planowanych wydatków oraz z odpisu od Funduszu Emerytalno-Rentowego w wysokości do 3,5% planowanych wydatków oraz z refundacji przez właściwe instytucje kosztów związanych z realizacją ubezpieczenia zdrowotnego oraz realizacją innych zadań powierzonych Prezesowi Kasy na podstawie odrębnych przepisów. W razie powstania niedoboru Fundusz Administracyjny jest zasilany ze środków Funduszu Składkowego.

Zdecydowaną większość przychodów Funduszu stanowi odpis od Funduszu Emerytalno-Rentowego.

Przychody Funduszu wyniosły w 2019 r. 708.009 tys. zł, tj. 100,5% planu, z tego:

- odpis z Funduszu Emerytalno-Rentowego – 547.528 tys. zł, tj. 100% w stosunku do planu,
- odpis z Funduszu Składkowego – 72.969 tys. zł, tj. 100% w stosunku do planu,
- pozostałe przychody – 60.512 tys. zł, tj. 106,3% w stosunku do planu (w tym refundacja przez ZUS kosztów obsługi tzw. świadczeń zbiegowych, refundacja kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty).

Biorąc pod uwagę katalog zadań finansowanych ze środków Funduszu, koszty zrealizowano w wysokości 706.911 tys. zł, tj. 97,9% planu po zmianach. Główne pozycje kosztów to:

- koszty własne – 665.736 tys. zł (tj. 97,8% planu po zmianach), przeznaczono m.in. na:
  - wynagrodzenia pracowników Kasy – 349.756 tys. zł (99,4% planu po zmianach oraz 49,5% łącznych kosztów realizacji zadań Funduszu),
  - opłaty pocztowe i usługi bankowe – 71.686 tys. zł (tj. 95,6% planu po zmianach),
  - zakup usług informatycznych – 69.075 tys. zł (tj. 99% planu po zmianach).

7.1.5. Fundusz Emerytur Pomostowych

Fundusz Emerytur Pomostowych (FEP) utworzony na podstawie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, działa jako państwowy fundusz celowy powołany w celu finansowania emerytur pomostowych.

Przychody Funduszu pochodzą głównie z dotacji budżetu państwa oraz ze składek w całości finansowanych przez płatników w wysokości 1,5% podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Przychody Funduszu ukształtowały się w 2019 r. na poziomie 313.601 tys. zł, tj. 28,6% planu, z tego:

- składki – 296.898 tys. zł,
- pozostałe przychody – 16.703 tys. zł.

W ostatnich dniach 2018 r. FEP otrzymał jednorazową wpłatę z budżetu państwa w wysokości 1.000.000 tys. zł dokonaną na podstawie art. 29 g ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018, dlatego w 2019 r. nie było potrzeby zasilania funduszu dotacją z budżetu państwa, zaplanowaną w kwocie 817.961 tys. zł.

Pozostałe przychody FEP wyniosły 16.703 tys. zł, na które złożyły się głównie: oprocentowanie środków na rachunkach bankowych w kwocie 11.398 tys. zł, odsetki od należności z tytułu składek w kwocie 3.669 tys. zł oraz zwrot nienależnie pobranych świadczeń w kwocie 1.340 tys. zł.

Koszty Funduszu w 2019 r. wyniosły 1.058.300 tys. zł i stanowiły 96,3% planu. Główną pozycję kosztów stanowią wydatki na emerytury pomostowe. Na emerytury pomostowe wraz z odsetkami za opóźnienia w ustalaniu prawa do świadczeń wydatkowano 1.051.415 tys. zł, tj. o 42.233 tys. zł mniej niż założono w planie ze względu na mniejszy poziom przeciętnej wysokości przyznanego świadczenia.

Jak wynika z informacji przekazanych przez ZUS przeciętna miesięczna liczba świadczeniobiorców ukształtowała się na poziomie 29,2 tys. osób i była wyższa o 17,9% w stosunku do 2018 r. Wzrost ten wynika m.in. z większej liczby nowo przyznanych emerytur pomostowych, która w stosunku do roku 2018 wzrosła o 17,4%.

Natomiast przeciętna wysokość emerytury pomostowej w 2019 r. wyniosła 2.902,5 zł i była niższa od planowanej o 1,2% oraz jednocześnie była wyższa w stosunku do roku poprzedniego o 7,7%, co jest spowodowane wzrostem relacji przeciętnej wysokości nowo przyznanej emerytury pomostowej do przeciętnej wysokości wypłaty, która w 2019 r. wyniosła 111,2% wobec 109,1% w 2018 r., oraz przeprowadzeniem w marcu 2019 r. waloryzacji emerytur wskaźnikiem 102,86%, nie mniej niż 70 zł.

Kolejną pozycję kosztów Funduszu stanowi odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który wyniósł 3.022 tys. zł i został wykonany w 100% planu.

W 2019 r. koszty Funduszu dotyczące pozostałych zmniejszeń wyniosły 3.863 tys. zł i obejmowały głównie rozwiązanie rezerw na świadczenia oraz odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu odsetek od składek.

7.2. Fundusze związane z zadaniami socjalnymi państwa

Zadania realizowane przez tę grupę Funduszy to: wypłata zasiłków dla bezrobotnych łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne oraz zasiłków przedemerytalnych, szkolenia bezrobotnych i środki na aktywizację bezrobotnych, dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych oraz refundacja składek na ubezpieczenia społeczne uprawnionym osobom niepełnosprawnym, ochrona roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, dochodzenie zwrotu wypłaconych świadczeń w drodze windykacji, a także finansowanie świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji oraz finansowanie zadań polegających na wsparciu działań w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami lub jej poprawy, w tym w zakresie likwidacji barier architektonicznych w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej, jak również wsparcie finansowe emerytów i rencistów.

Zrealizowane przychody ogółem Funduszy związanych z zadaniami socjalnymi państwa wyniosły w 2019 r. 21.898.012 tys. zł, tj. 110,7% planu po zmianach (19.773.857 tys. zł), a koszty poniesione zostały w wysokości 23.592.906 tys. zł, tj. 90,1% planu po zmianach (26.190.228 tys. zł).

W tej grupie zasilenie z budżetu państwa w postaci dotacji (742.854 tys. zł, tj. 99,5% planu po zmianach 746.745 tys. zł) otrzymał Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

7.2.1. Fundusz Pracy

Fundusz Pracy działa na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Podstawowym zadaniem Funduszu jest aktywizacja zawodowa bezrobotnych oraz łagodzenie skutków bezrobocia.

Przychody Funduszu Pracy wyniosły w 2019 r. 14.728.032 tys. zł i były wyższe od planu oraz planu po zmianach o 1.623.946 tys. zł., tj. o 12,4%.

Wpływy z obowiązkowej składki 2,3% wyniosły 12.970.302 tys. zł. Były one wyższe od planu o 1.317.302 tys. zł, tj. o 11,3%. Zrealizowanie w 2019 r. wyższych przychodów z obowiązkowej składki wynikało z poprawy sytuacji na rynku pracy.

Płatności w ramach środków europejskich wyniosły 1.151.885 tys. zł, tj. 99,6% planu. Kwota ta stanowi zwrot wydatków poniesionych przez powiatowe urzędy pracy z tytułu realizacji pozakonkursowych projektów w ramach Programów Operacyjnych w perspektywie finansowej 2014-2020.

Pozostałe przychody wyniosły 605.844 tys. zł, tj. 205,4% planu. Zrealizowanie większych przychodów w tej pozycji wynika m.in. z odsetek od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych w wysokości 269.579 tys. zł, w tym odsetek od wolnych środków przekazywanych w zarządzanie Ministrowi Finansów, które wyniosły 258.210 tys. zł.

Koszty realizacji zadań (wydatki) Funduszu Pracy wyniosły w 2019 r. 6.388.742 tys. zł i były niższe od planu po zmianach o kwotę 1.332.360 tys. zł, co stanowiło 82,7% planu po zmianach.

Wydatki na zasiłki dla bezrobotnych, łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne wyniosły 1.667.088 tys. zł (wyplata zasiłków dla bezrobotnych – 1.309.212 tys. zł, składki na ubezpieczenia społeczne – 357.876 tys. zł). Były one niższe od planu po zmianach o 122.912 tys. zł. W ustawie budżetowej na 2019 r. założono, że liczba średniomiesięcznie wypłaconych zasiłków dla bezrobotnych wyniesie 152,0 tys., a wyniosła 146,2 tys.

Przeciętna wysokość zasiłku w 2019 r. wyniosła 746,1 zł (bez składek) i była niższa od planowanej o 27,8 zł. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2019 r. wyniosła 866,4 tys. osób i była o 102,5 tys. osób niższa niż na koniec 2018 r. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wyniosła 5,2% i była o 0,6 pkt proc. niższa niż na koniec 2018 r.

Na dodatki aktywizacyjne wydatkowano 100.850 tys. zł, tj. 98,9% planu po zmianach. W ramach tej kwoty wypłacono 305,8 tys. dodatków.

Na świadczenia integracyjne wydatkowano 54.763 tys. zł, tj. 91,3% planu. W ramach tej kwoty wypłacono 58,3 tys. świadczeń.

Wydatki na zasiłki i świadczenia przedemerytalne wyniosły 1.237.271 tys. zł, tj. 92,4% planu po zmianach.

Na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu wydatkowano 2.762.344 tys. zł, tj. o 407.703 tys. zł (o 12,9%) mniej, niż w planie po zmianach. Środki te przeznaczono głównie na:

- programy na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej – 2.183.697 tys. zł (tj. 91,5% planu po zmianach) – w 2019 r. programami objęto 399,6 tys. osób,
- dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników – 209.529 tys. zł, tj. 70,4% planu,

- Krajowy Fundusz Szkoleniowy – 199.489 tys. zł (87,4% planu),
- koszty związane z realizacją zadań w zakresie rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w latach 2018-2022 – 163.414 tys. zł (tj. 81,7% planu),

Na wynagrodzenia, składki, dodatki do wynagrodzeń oraz odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych wydatkowano 191.665 tys. zł, tj. 95,4% planu po zmianach, z tego na:

- wynagrodzenia i składki pracowników powiatowych urzędów pracy – 142.991 tys. zł (95,8% planu),
- dodatki do wynagrodzeń pracowników powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy oraz Ochotniczych Hufców Pracy – 37.976 tys. zł (97,0% planu po zmianach),
- wynagrodzenia, składki pracowników wojewódzkich urzędów pracy oraz odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – 10.698 tys. zł (85,6% planu).

Wydatki na pozostałe zadania wyniosły 256.916 tys. zł (tj. 89,2% planu po zmianach) i były przeznaczone głównie na:

- systemy informatyczne w publicznych służbach zatrudnienia (inwestycje, rozwój, eksploatacja) – 102.348 tys. zł,
- koszty poboru składki na Fundusz Pracy przez ZUS – 64.852 tys. zł,
- koszty wysyłki zawiadomień, druków, prowizji bankowych, komunikowania się z bezrobotnymi i innymi podmiotami – 45.420 tys. zł.

7.2.2. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych działa na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Przychody Funduszu w 2019 r. wyniosły 5.822.003 tys. zł i były wyższe od planu po zmianach o 322.734 tys. zł tj. o 5,9%. Zrealizowanie wyższych przychodów wynika głównie ze wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej.

Na kwotę przychodów złożyły się głównie:

- dotacje z budżetu państwa – 742.854 tys. zł (99,5% planu) przeznaczone na:
  - dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych i zrekompensowanie gminom 50% dochodów utraconych na skutek zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych – 740.891 tys. zł,
  - finansowanie projektów z udziałem środków z UE – 1.963 tys. zł,
- środki otrzymane z Unii Europejskiej – 12.551 tys. zł,

- wpłaty pracodawców – 4.736.555 tys. zł (wyższe od planu po zmianach o 252.043 tys. zł tj. o 5,6%),
- pozostałe przychody, tj. m. in. odsetki od należności i nieterminowych wpłat, zwroty dofinansowań i dotacji z lat ubiegłych – 327.435 tys. zł (wyższe od planu o 71.677 tys. zł, tj. o 28,0%).

Koszty Funduszu wyniosły 5.397.468 tys. zł i były niższe od planu po zmianach o 230.708 tys. zł, tj. o 4,1%. Środki Funduszu zostały przeznaczone głównie na:

- dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych – 3.263.419 tys. zł (98,3% planu), z tego na: chronionym rynku pracy – 1.469.179 tys. zł, otwartym rynku pracy – 1.793.257 tys. zł, mieszanym rynku pracy – 982 tys. zł,
- wydatki dla jednostek samorządu terytorialnego – 1.084.295 tys. zł, (99,8% planu po zmianach), z tego dla: samorządów województw – 185.612 tys. zł, powiatów – 898.682 tys. zł. Sejmik województwa i rada powiatu w formie uchwały określają zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, na które przeznaczają środki Funduszu przekazane przez Prezesa Zarządu PFRON,
- zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym – 279.569 tys. zł (85,0% planu po zmianach),
- wydatki na programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą – 187.780 tys. zł (86,1% planu po zmianach), głównie na program „Aktywny Samorząd” – 150.449 tys. zł,
- wydatki na refundację składek na ubezpieczenia społeczne osobom niepełnosprawnym wykonującym działalność gospodarczą, niepełnosprawnym rolnikom lub rolnikom zobowiązanym do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika – 104.647 tys. zł (97,9% planu),
- zrekompensowanie gminom dochodów utraconych z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień z podatków od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej – 46.061 tys. zł (83,7% planu),
- wydatki związane z bieżącą działalnością Biura i Oddziałów Funduszu – 140.660 tys. zł (82,2% planu po zmianach), w tym wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi – 73.873 tys. zł (98,2% planu).

7.2.3. Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych działa na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy.

Przychody Funduszu zaplanowane w 2019 r. w wysokości 476.036 tys. zł, zrealizowane zostały w kwocie 521.109 tys. zł, co stanowi 109,5% planu. Wyższe wykonanie wynika

głównie z wyższych przychodów z tytułu składek od pracodawców. Zrealizowanie w 2019 r. wyższych przychodów ze składek wynikało z poprawy sytuacji na rynku pracy.

Na przychody Funduszu uzyskane w roku 2019 złożyły się głównie:

- składki od pracodawców (0,10% podstawy wymiaru) w kwocie 424.249 tys. zł, co stanowi 107,1% planu,
- pozostałe przychody w kwocie 96.830 tys. zł, tj. 120,9% planu, głównie z tytułu:
  - odsetek (bieżących i od wolnych środków przekazanych w zarządzenie Ministrowi Finansów) w kwocie 23.909 tys. zł,
  - pozostałych odsetek w kwocie 55.353 tys. zł – są to odsetki ustawowe naliczone od wierzytelności Funduszu.

Koszty realizacji zadań Funduszu w 2019 r. wyniosły 2.329.522 tys. zł, co stanowi 84,4% planu po zmianach. Niższe wykonanie jest spowodowane głównie niższym złożonym zapotrzebowaniem Ministra Zdrowia na finansowanie kosztów związanych ze specjalizacją oraz realizacją staży podyplomowych lekarzy, lekarzy dentyków, pielęgniarek i położnych. Koszty obejmowały głównie:

- koszty związane ze specjalizacją oraz realizacją staży podyplomowych lekarzy, lekarzy dentyków, pielęgniarek i położnych – 1.942.864 tys. zł, tj. 86,6% planu,
- refundację wynagrodzeń pracowników młodocianych – 230.932 tys. zł, tj. 68,4% planu. Niższe wykonanie jest spowodowane niższym złożonym zapotrzebowaniem na środki przez Ochotnicze Hufce Pracy,
- umorzenia nieściągalnych należności z tytułu wypłaconych świadczeń w kwocie 106.149 tys. zł, co stanowi 75,8% planu; umorzeniu podlegają należności, w stosunku do których wyczerpane zostały wszystkie procedury windykacyjne, zwrot wypłaconych świadczeń okazał się niemożliwy lub związany byłby z poniesieniem kosztów znacznie przewyższających wysokość dochodzonych należności,
- różne przelewy w kwocie 21.513 tys. zł, tj. 81,1% planu; kwota ta stanowi refundację wydatków poniesionych przez marszałków województw na obsługę Funduszu (wynagrodzenia i pozostałe koszty obsługi),
- wpłaty do budżetu państwa w kwocie 4.220 tys. zł, tj. 76,3% planu; kwota ta stanowi refundację wydatków poniesionych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na obsługę Funduszu (wynagrodzenia i pozostałe koszty obsługi).

Transfery na rzecz ludności mieszczące się w należnościach Funduszu dokonane na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy – planowane w kwocie 135.000 tys. zł, zrealizowane zostały w kwocie 124.168 tys. zł dla 13.480 osób, co stanowi 92,0% planu.

Z tytułu transferów powiększających należności za pracodawców niewypłacalnych w rozumieniu ww. ustawy zostały wypłacone głównie następujące świadczenia:

- wynagrodzenia za pracę, które planowano w kwocie 52.166 tys. zł, zrealizowano w kwocie 39.708 tys. zł (10.771 świadczeń – średnio na jedno świadczenie 3.687 zł),
- odprawy pieniężne przysługujące na podstawie przepisów o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników planowane w kwocie 41.896 tys. zł, zrealizowano w kwocie 40.215 tys. zł (5.772 świadczeń – średnio na jedno świadczenie 6.967 zł),
- składki na ubezpieczenia społeczne należne od pracodawców na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych, przysługujące od świadczeń wypłaconych ze środków Funduszu, planowane w kwocie 10.838 tys. zł, zrealizowano w kwocie 10.157 tys. zł (13.320 świadczeń – średnio na jedno świadczenie 763 zł),
- odszkodowania, o których mowa w art. 361 § 1 Kodeksu pracy, planowane w kwocie 15.289 tys. zł, zrealizowano w kwocie 14.325 tys. zł (2.407 świadczeń – średnio na jedno świadczenie 5.951 zł).

7.2.4. Fundusz Solidarnościowy

Fundusz Solidarnościowy działa na podstawie ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym. Ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych została zmieniona nazwa Funduszu.

Przychody Funduszu w 2019 r. wyniosły 783.096 tys. zł i były wyższe od planu po zmianach o 131.496 tys. zł tj. o 20,2%. Na kwotę przychodów złożyły się głównie:

- wpływy z obowiązkowej składki 0,15% - 766.671 tys. zł i były one wyższe od planu o 119.671 tys. zł, tj. o 18,5%. Zrealizowanie w 2019 r. wyższych przychodów z obowiązkowej składki wynikało z poprawy sytuacji na rynku pracy,
- pozostałe przychody – 16.425 tys. zł, tj. 357,1% planu. Zrealizowanie większych przychodów w tej pozycji wynika z uzyskanych wyższych od planowanych odsetek od wolnych środków przekazywanych w zarządzenie terminowe Ministrowi Finansów, które wyniosły 16.065 tys. zł.

Koszty Funduszu wyniosły 9.436.418 tys. zł i były niższe od planu po zmianach o 601.867 tys. zł, tj. o 6,0%. Środki Funduszu zostały przeznaczone głównie na:

- świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji wraz z kosztami obsługi – 605.343 tys. zł (74,6% planu po zmianach). Zadanie było realizowane z pożyczki udzielonej w 2019 r. ze środków Funduszu Pracy w kwocie 4.000.000 tys. zł,

- programy rządowe i resortowe, w tym obejmujące realizację zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych – 50.302 tys. zł (11,4% planu po zmianach). Koszty dotyczyły realizacji wyłącznie 4 programów resortowych. Niskie wykonanie planu wynika m.in. z uruchomienia programów w trakcie roku, z braku przystąpienia samorządów do programów oraz z rezygnacji przez samorzady z ich realizacji,
- odpis na Fundusz Dostępności – 40.000 tys. zł (100,0% planu po zmianach),
- refundację wypłaconego z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jednorazowego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019 r. – 8.736.459 tys. zł (100,0% planu po zmianach). Zadanie to zostało realizowane z pożyczki udzielonej w 2019 r. ze środków Funduszu Rezerwy Demograficznej w tożsamej kwocie, tj. 8.736.459 tys. zł.

7.2.5. Fundusz Dostępności

Fundusz Dostępności został utworzony na mocy ustawy z 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Plan Funduszu nie został określony na etapie opracowywania ustawy budżetowej, a dopiero po jej wejściu w życie.

Środki Funduszu mają być przeznaczone na likwidację barier architektonicznych w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej w formie preferencyjnych, nisko oprocentowanych pożyczek udzielanych przez podmiot zarządzający środkami przekazanymi z Funduszu – tj. Bank Gospodarstwa Krajowego, z możliwością częściowego umorzenia. Inwestycje mogą dotyczyć zarówno przebudowy, rozbudowy lub modernizacji budynków (oraz terenów bezpośrednio wokół nich), których zagospodarowanie warunkuje dostęp do budynku mieszkaniowego. Możliwa jest również instalacja wind, podjazdów dla wózków, automatycznych drzwi, videodomofonów, platform przychodowych i podjazdów.

Przychody Funduszu w 2019 r. zrealizowano w wysokości 43.772 tys. zł, tj. 102,1% planu po zmianach. Ich źródłem były głównie środki pochodzące:

- z odpisu z Funduszu Solidarnościowego – kwota 40.000 tys. zł,
- ze środków finansowych zwróconych z pożyczek udzielanych ze środków funduszy europejskich oraz z tytułu odsetek – kwota 3.772 tys. zł.

Koszty realizacji zadań ze środków Funduszu poniesione zostały w kwocie 40.756 tys. zł, co stanowi 95,1% planu po zmianach. Ze środków Funduszu finansowane były działania w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, lub jej poprawy.

7.3. Fundusze związane z prywatyzacją

Wydatki tej grupy Funduszy przeznaczane były na zaspokajanie roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa, a także na rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

W grupie tych funduszy w 2019 r. zrealizowano przychody w wysokości 277.339 tys. zł, tj. 119,0% planu po zmianach (233.100 tys. zł), a koszty poniesiono w wysokości 1.465.461 tys. zł, tj. 44,8% planu po zmianach (3.270.700 tys. zł).

7.3.1. Fundusz Reprywatyzacji

Fundusz Reprywatyzacji został utworzony na podstawie art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników. Na rachunku Funduszu gromadzone są środki pochodzące ze sprzedaży 5% akcji należących do Skarbu Państwa w każdej ze spółek powstałych w wyniku komercjalizacji, dochody z tytułu posiadania akcji, przychody z tytułu zbycia tych akcji, odsetki od udzielonych pożyczek oraz odsetki od środków zgromadzonych na rachunku Funduszu.

W 2019 r. przychody Funduszu zostały zrealizowane w wysokości 85.098 tys. zł, co stanowi 166% planu (51.297 tys. zł) i 115% planu po zmianach (74.000 tys. zł), z tego:

- odsetki w wysokości 82.897 tys. zł stanowiące 162% planu (51.297 tys. zł) i 114% planu po zmianach (73.000 tys. zł), w tym:
  - odsetki od środków zgromadzonych na rachunku bankowym Funduszu w wysokości 56.910 tys. zł stanowiące 185% planu (30.797 tys. zł) i 104% planu po zmianach (54.500 tys. zł),
  - odsetki od udzielonych pożyczek w wysokości 17.427 tys. zł, stanowiące 85% planu (20.500 tys. zł) i 94% planu po zmianach (18.500 tys. zł),
- różne, w tym określone ustawowo przychody państwowych funduszy celowych w wysokości 2.195 tys. zł, w tym opłata za gotowość naliczona zgodnie z umową pożyczki nr 380/DSKP/17 w wysokości 1.306 tys. zł,
- inne zwiększenia, w tym zmniejszenie odpisów aktualizujących należności w związku z dokonanymi wpłatami w nieplanowanej wysokości 6 tys. zł.

Z uwagi na zakończenie procesów prywatyzacji nie planowano wpływów ze sprzedaży 5% akcji należących do Skarbu Państwa w każdej ze spółek powstałych w wyniku komercjalizacji.

Przychody Funduszu z tytułu odsetek od środków zgromadzonych na rachunku Funduszu zostały wykonane w wysokości wyższej niż planowane w związku z wpłatą dokonaną z budżetu państwa w grudniu 2018 r. na podstawie art. 29e i art. 38d ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018 w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018, w wysokości

2.100.000 tys. zł, z przeznaczeniem na realizację projektów inwestycyjnych, co spowodowało zwiększenie stanu funduszu na początku 2019 r. i pozwoliło na dokonanie dodatkowych lokat.

W zakresie odsetek od udzielonych pożyczek w 2019 r. przychód z tego tytułu był niższy od planowanego ze względu na wykorzystanie przez pożyczkobiorcę, tj. Telewizję Polską S.A. zaplanowanej na 2019 r. kwoty 450.000 tys. zł w terminach późniejszych niż terminy początkowe określone w umowie pożyczki.

Ze środków Funduszu zrealizowane zostały koszty w wysokości 1.337.589 tys. zł, co stanowi 176% planu (760.700 tys. zł) i 47% planu po zmianach (2.860.700 tys. zł), z tego:

- wydatki związane z zaspokojeniem roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa zasądzonych wyrokami w wysokości 111.656 tys. zł, stanowiące 51% planu i planu po zmianach (220.000 tys. zł),
- odsetki od odszkodowań zasądzonych wyrokami w wysokości 8.480 tys. zł, stanowiące 28% planu i planu po zmianach (30.000 tys. zł),
- koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego w wysokości 2.753 tys. zł, stanowiące 39% planu i planu po zmianach (7.000 tys. zł),
- wydatki na zakup i objęcie akcji w wysokości 1.206.240 tys. zł stanowiące 302% planu (400.000 tys. zł) i 48% planu po zmianach (2.500.000 tys. zł),
- inne zmniejszenia w tym odpisy aktualizujące należności w nieplanowanej wysokości 8.460 tys. zł.

W 2019 r. nie wpłynął żaden wniosek o wypłatę odszkodowań wobec osób represjonowanych, w związku z tym nie zrealizowano kosztów w tym zakresie.

Koszty zaplanowane w 2019 r. na dotacje przekazywane z państwowych funduszy celowych na realizację zadań bieżących dla jednostek sektora finansów publicznych w wysokości 100.000 tys. zł nie zostały zrealizowane. Wnioski samorządów o udzielenie ww. dotacji złożone do Ministra Finansów, nie zostały zakwalifikowane do realizacji. Zgodnie z art. 56 ust. 4e ustawy o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników jednostka samorządu terytorialnego, występująca o dotację, musi wykazać szczególne okoliczności uzasadniające udzielenie dotacji, w tym związane z jej sytuacją finansową, uniemożliwiającą samodzielne zaspokojenie roszczeń. Koszty zaplanowane na wynagrodzenia bezosobowe (koszty wynagrodzeń wypłacanych na podstawie umów zlecenia lub umów o dzieło osobom fizycznym) w wysokości 100 tys. zł podobnie jak koszty z grupy wydatków bieżących jednostek w wysokości 500 tys. zł nie zostały zrealizowane, co wynika z braku podejmowania działań związanych z prowadzeniem szeroko rozumianych prac nad regulacjami z zakresu reprivatyzacji, które wymagałyby poniesienia kosztów tego typu.

Zrealizowanie kosztów związanych z zaspokojeniem roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa zasądzonych wyrokami (w tym: odszkodowania, odsetki oraz koszty postępowań sądowych) w kwocie niższej niż planowana, wynika z przebiegu

postępowań administracyjnych i sądowych prowadzonych przez właściwe organy, z reguły długotrwałych. Oznacza to przesunięcie realizacji planowanych wypłat odszkodowań na lata następne. Mniejsza liczba zrealizowanych wyroków sądowych wpłynęła bezpośrednio na zmniejszenie wydatków związanych z kosztami postępowań sądowych, jak również na zmniejszenie kosztów wynagrodzeń biegłych sądowych za sporządzanie opinii i ekspertyz w sprawach toczących się przed sądami o przyznanie odszkodowań. Koszty zaplanowane w 2019 r. na nabycie lub objęcie przez Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Rady Ministrów akcji spółek zostały zrealizowane przez Ministra Finansów w ww. wysokości zgodnie z pisemnymi zleceniami wypłaty Prezesa Rady Ministrów.

7.3.2. Fundusz Rekompensacyjny

Fundusz Rekompensacyjny utworzony został na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Środki Funduszu przeznaczone są na finansowanie wypłat świadczeń pieniężnych z tytułu rekompensaty za mienie pozostawione poza obecnymi granicami RP oraz na obsługę wypłat z tytułu tych świadczeń.

Przychodem Funduszu są głównie wpływy ze sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa z ich częściami składowymi realizowanej w trybach przetargowych, o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 400.000 ha oraz wpływy z tytułu odpłatnego korzystania z mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, przekazywane przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w formie zaliczek kwartalnych, w wysokości ustalonej w rocznym planie finansowym Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz odsetki bankowe.

Przychody Funduszu na 2019 rok zostały zaplanowane w kwocie ogółem 159.100 tys. zł, zrealizowane zostały w kwocie 192.241 tys. zł, co stanowi 120,8% planu.

Przychody Funduszu pochodziły z następujących tytułów:

– ze sprzedaży nieruchomości oraz dzierżawy mienia pochodzącego z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w kwocie 153.600 tys. zł (100,0% planu).

Są to wpłaty dokonane przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, zgodnie z art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej,

– odsetek bankowych, które wyniosły 10.739 tys. zł (195,3% planu),

– wpływy z różnych dochodów w kwocie 38 tys. zł,

– wpływy z rozliczeń z lat ubiegłych w kwocie 27.864 tys. zł.

Wpływy z rozliczeń z lat ubiegłych dotyczą wpłaty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa z tytułu rozliczenia za 2018 r. i stanowią różnicę pomiędzy kwotą do przekazania do Funduszu Rekompensacyjnego, a kwotą wpłaconych zaliczek z Zasobu do Funduszu.

Koszty realizacji zadań ze środków Funduszu na 2019 rok zostały zaplanowane w kwocie 410.000 tys. zł, a zrealizowane w kwocie 127.872 tys. zł, co stanowi 31,2% planu. Ze środków Funduszu zrealizowane zostały następujące wydatki:

- wypłaty rekompensat dla osób uprawnionych w kwocie 126.629 tys. zł (31,1% planu). Mniejsze niż planowano koszty na wypłaty rekompensat wynikały z przekazania przez wojewodów do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji mniejszej niż zakładano liczby wniosków dotyczących potwierdzonego prawa do rekompensaty, co spowodowało niższy poziom wypłat rekompensat. W związku z powyższym wypłacano również niższe prowizje dla Banku Gospodarstwa Krajowego za obsługę tych wypłat,
- wypłaty (zakup usług pozostałych) prowizji w kwocie 1.243 tys. zł dla Banku Gospodarstwa Krajowego z tytułu powierzenia Bankowi wypłaty rekompensat oraz zapłaty wynagrodzenia za usługę wsparcia technicznego aplikacji Systemu Informatycznego Rejestru (SIR) oraz usługę wsparcia dla licencji Oracle w zakresie niezbędnym do funkcjonowania SIR.

7.4. Fundusze związane z bezpieczeństwem i obronnością kraju

Do zadań realizowanych przez Fundusze tej grupy zaliczamy: przebudowę i modernizację techniczną Sił Zbrojnych, bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz bezpieczeństwo pojazdów i ich właścicieli, modernizację jednostek organizacyjnych Policji, Państwowej Straży Pożarnej i Straży Granicznej, udzielanie pomocy osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych, rodzinom tych osób oraz osobom pokrzywdzonym, resocjalizację osób pozbawionych wolności jak również modernizację przywieziennych zakładów pracy, a także zasady postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym.

W wyniku działalności Funduszy zrealizowano w 2019 r. przychody w kwocie 3.465.978 tys. zł, tj. 116,9% planu po zmianach (2.964.814 tys. zł), a koszty zostały wykonane w wysokości 1.653.744 tys. zł, tj. 38,8% planu po zmianach (4.259.095 tys. zł).

7.4.1. Fundusz Zapasów Interwencyjnych

Fundusz Zapasów Interwencyjnych został utworzony na podstawie art. 28a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym.

Przychody Funduszu w 2019 r. zrealizowano w wysokości 1.291.777 tys. zł, tj. 112,3% kwoty z ustawy budżetowej oraz 110,0% planu po zmianach. Ich źródłem były głównie środki pochodzące z opłaty zapasowej wnoszonej przez przedsiębiorców, to jest producentów wykonujących działalność gospodarczą w zakresie produkcji paliw lub przetwarzania paliw, a także handlowców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie przywozu ropy naftowej lub paliw.

Koszty realizacji zadań ze środków Funduszu poniesione zostały w kwocie 494.115 tys. zł, co stanowi 28,9% kwoty z ustawy budżetowej oraz 28,7% planu po zmianach.

Środki Funduszu zostały przeznaczone przede wszystkim na:

- utrzymywanie zapasów agencyjnych – kwota 343.955 tys. zł,
- zakupy paliw na zapasy agencyjne - kwota 128.887 tys. zł,
- pokrycie kosztów działalności Agencji Rezerw Materiałowych związanych z wykonywaniem zadań w zakresie zapasów interwencyjnych - kwota 15.976 tys. zł.

Niższe niż planowano wykonanie kosztów spowodowane było przede wszystkim niższym niż planowano wykonaniem kosztów zakupu ropy naftowej i paliw w ramach tworzenia zapasów agencyjnych, z uwagi na:

- utrzymujący się w 2019 r. deficyt pojemności magazynowych pod planowane zakupy paliw na zapasy agencyjne,
- wejście w życie nowelizacji ustawy o zapasach oraz nałożenie na Agencję Rezerw Materiałowych obowiązku zwiększania udziału paliw w strukturze zapasów agencyjnych, w związku z czym odstąpiono od zakupu ropy naftowej zaplanowanej na 2019 rok.

7.4.2. Fundusz Wsparcia Policji

Fundusz Wsparcia Policji został utworzony na podstawie art. 13 ust. 4c ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.

Źródłem przychodów Funduszu są środki finansowe uzyskane przez Policję w trybie i na warunkach określonych w art. 13 ust. 3 i 4a ww. ustawy, na podstawie zawieranych przez dysponentów Funduszu umów i porozumień, określających przeznaczenie środków przekazywanych jednostkom Policji.

Fundusz uzyskał w 2019 r. przychody w wysokości 976.786 tys. zł (96,6% planu po zmianach). Są to głównie środki otrzymane zgodnie z art. 24c ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019 w wysokości 900.000 tys. zł.

Ponadto na przychody składały się następujące pozycje:

- wpłaty od jednostek samorządu terytorialnego – 75.160 tys. zł,
- wpłaty od państwowych jednostek organizacyjnych, stowarzyszeń, fundacji oraz banków – 1.514 tys. zł,
- odsetki – 112 tys. zł.

Koszty Funduszu wyniosły 76.858 tys. zł (7,8% planu po zmianach), głównie zostały poniesione na:

- rekompensaty pieniężne dla policjantów za czas służby przekraczający normę 40-godzinnego tygodnia służby – 21.447 tys. zł,

- nagrody dla policjantów za osiągnięcia w służbie – 2.124 tys. zł,
- zakupy inwestycyjne – 34.754 tys. zł,
- wydatki inwestycyjne związane z budową i modernizacją obiektów – 5.434 tys. zł,
- zakup usług remontowych – 2.936 tys. zł,
- zakup usług pozostałych – 3.401 tys. zł,
- zakup sprzętu i uzbrojenia – 3.386 tys. zł, zakup materiałów i wyposażenia – 2.620 tys. zł.

Tak niski stopień wykonania planu wynika z faktu, że środki pochodzące z rezerwy celowej budżetu państwa, na wpłatę do Funduszu Wsparcia Policji (kwota 900 mln zł) w związku z realizacją zapisów ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019, zostały przekazane do ww. Funduszu w dniu 31 grudnia 2019 r. Tym samym w roku 2019 nie było możliwe rozdysponowanie tych środków.

Przekazane środki w kwocie 900 mln zł przeznaczone miały zostać na pokrycie wydatków inwestycyjnych, modernizacyjnych, remontowych, kosztów utrzymania i funkcjonowania jednostek organizacyjnych Policji oraz zakup niezbędnych na ich potrzeby towarów i usług.

7.4.3. Fundusz Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego

Fundusz został utworzony z dniem 1 stycznia 2005 r. na podstawie art. 31c ustawy z dnia 30 maja 1996 r. o gospodarowaniu niektórymi składnikami mienia Skarbu Państwa oraz o Agencji Mienia Wojskowego w celu realizacji zadań inwestycyjnych oraz modernizacji uzbrojenia i wyposażenia jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych, w szczególności Policji i Straży Granicznej. Od 1 października 2015 r. Fundusz działa w oparciu o art. 31 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego.

Fundusz uzyskał w 2019 r. przychody w wysokości 5.533 tys. zł (131,4% planu po zmianach), z tytułu:

- wpływu ze sprzedaży mienia przekazanego Agencji Mienia Wojskowego przez jednostki organizacyjne resortu (5.484 tys. zł),
- odsetek od środków zgromadzonych na rachunku bankowym (49 tys. zł).

Wyższe wykonanie planu przychodów wynika z wyższej niż planowano wpłaty przez Agencję Mienia Wojskowego odpisu na Fundusz.

Koszty Funduszu wyniosły 280 tys. zł (5,7% planu po zmianach) i zostały poniesione na adaptację obiektu na potrzeby PSG w Opolu w Śląskim OSG oraz na zakup skutera śnieżnego dla Bieszczadzkiego Oddziału SG i dofinansowanie zakupu zespołu prądotwórczego o mocy 12-KW dla SOP.

Niskie wykonanie planu kosztów w 2019 r. wynikało głównie z harmonogramu wydatkowania środków z Funduszu. Część zadań, które miały zostać sfinansowane ze środków tego

Funduszu w 2019 r. została przeniesiona na rok 2020 lub termin płatności realizowanych zadań w 2019 r. nastąpi dopiero w 2020 r.

7.4.4. Fundusz – Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców

Fundusz Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców (CEPiK) działa na podstawie ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym. CEPiK jest systemem informatycznym obejmującym centralną bazę danych gromadzącą dane i informacje o pojazdach, ich właścicielach i posiadaczach oraz osobach posiadających uprawnienia do kierowania pojazdami.

Źródłem przychodów Funduszu są wpływy z opłaty pobranej za udostępnienie danych lub informacji z centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców oraz wpływy z opłat ewidencyjnych (m.in. od umów OC, za wpis terminu kolejnego badania technicznego, za wydanie dowodu rejestracyjnego, pozwolenia czasowego, tablic rejestracyjnych, nalepki kontrolnej, karty pojazdu i prawa jazdy, oraz wydanie i wymianę prawa jazdy, a także za wpis przedsiębiorcy do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodek doskonalenia techniki jazdy i ośrodek szkolenia kierowców).

Fundusz uzyskał w 2019 r. przychody w wysokości 156.921 tys. zł (tj. 110,5% planu), na które składają się:

- opłaty ewidencyjne uiszczone przez zakłady ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych,
- opłaty ewidencyjne pobrane przez organy i podmioty zobowiązane do ich pobierania (na podstawie ustawy Prawo o ruchu drogowym),
- opłaty pobrane za udostępnianie danych lub informacji z Centralnej Ewidencji Pojazdów i Centralnej Ewidencji Kierowców,
- odsetki z lokat i depozytów.

Koszty Funduszu CEPiK wyniosły 191.174 tys. zł, co stanowi 69,6% planu ujętego w ustawie budżetowej. Niższe wykonanie kosztów wynika z mniejszych zakupów usług oraz mniejszych wydatków inwestycyjnych.

7.4.5. Fundusz Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy

Fundusz Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy działa na podstawie ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 maja 2017 r. w sprawie Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy.

Przychody Funduszu wyniosły w 2019 r. 160.365 tys. zł, co stanowiło 127,3% planu po zmianach.

Przychodami Funduszu były w szczególności:

- potrącenia 45% z wynagrodzenia za pracę skazanego,
- wpłaty przywieziennych zakładów pracy w wysokości co najmniej 25% środków uzyskanych z tytułu zwolnień określonych w ustawie.

W 2019 r. ze środków Funduszu zrealizowano koszty w łącznej wysokości 152.036 tys. zł, co stanowiło 80,0% planu po zmianach.

Koszty Funduszu przeznacza się na finansowanie zadań w zakresie resocjalizacji osób pozbawionych wolności, w szczególności na tworzenie nowych miejsc pracy, ochronę istniejących stanowisk, tworzenie w zakładach karnych infrastruktury niezbędnej dla działań resocjalizacyjnych, modernizację przywieziennych zakładów pracy i ich produkcji, organizowanie nauki zawodu i doskonalenia zawodowego oraz organizowanie szkoleń w zakresie aktywizacji zawodowej i umiejętności poszukiwania pracy. Ze środków Funduszu mogą być także udzielane pożyczki lub dotacje dla podmiotów zatrudniających osoby pozbawione wolności. Ponadto przedsiębiorcy zatrudniający osadzonych nabyli uprawnienie do uzyskania ze środków Funduszu ryczałtu w wysokości 35% wartości wynagrodzenia przysługującego zatrudnionym osobom pozbawionym wolności.

7.4.6. Fundusz Modernizacji Sił Zbrojnych

Fundusz Modernizacji Sił Zbrojnych utworzony na podstawie art. 11 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej jest państwowym funduszem celowym, którego dysponentem jest Minister Obrony Narodowej. Fundusz gromadzi środki głównie z wpłat Agencji Mienia Wojskowego, z wpływów za udostępnianie poligonów wojskom obcym oraz wpływów za specjalistyczne usługi wojskowe wykonywane w czasie realizacji zadań szkoleniowych. Zgromadzone środki Funduszu przeznaczone są na dofinansowanie zadań z zakresu modernizacji technicznej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Przychody Funduszu zostały wykonane w kwocie 459.403 tys. zł, tj. 197,3% planu po zmianach, w tym:

- odszkodowania i kary umowne – 181.851 tys. zł (148,1% planu po zmianach),
- wsparcie wojsk obcych i udostępniania im poligonów – 69.518 tys. zł (122,3% planu po zmianach),
- wpłaty Agencji Mienia Wojskowego – 28.877 tys. zł (100% planu po zmianach),
- pozostałe odsetki – 16.475 tys. zł (170% planu po zmianach),
- pozostałe tytuły, m.in. wpływy z rozliczeń z lat ubiegłych, specjalistyczne usługi wojskowe oraz wpłaty Zakładu Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego – 15.951 tys. zł (108,9% planu po zmianach).

Wyższa realizacja przychodów Funduszu wynika głównie z uzyskania ponadplanowych wpływów z tytułu odszkodowań i kar umownych od kontrahentów, w związku z niewywiązaniem się z warunków określonych w umowach dotyczących zakupu uzbrojenia i sprzętu wojskowego.

W roku 2019 koszty Funduszu zrealizowano w kwocie 238.286 tys. zł, tj. 34,6% planu po zmianach i przeznaczono na cele określone w ustawie o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych RP, tj. na zakupy uzbrojenia i sprzętu wojskowego.

7.4.7. Fundusz Wsparcia Straży Granicznej

Fundusz Wsparcia Straży Granicznej został utworzony na podstawie art. 8a ust. 2 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej.

Źródłem przychodów Funduszu w 2019 roku były środki finansowe uzyskane przez Straż Graniczną na podstawie umów i porozumień zawartych pomiędzy właściwymi dysponentami Funduszu, a jednostkami samorządu terytorialnego, bankami oraz instytucjami ubezpieczeniowymi.

Przychody Funduszu wyniosły w 2019 r. 1.444 tys. zł (78,1% planu po zmianach), a głównymi przychodami były wpłaty od jednostek w kwocie 1.442 tys. zł.

Przyczyną niższego wykonania planu przychodów Funduszu była mniejsza niż wstępnie planowano liczba umów zawartych i zrealizowanych z podmiotami, które mogą wspierać finansowo jednostki organizacyjne Straży Granicznej. W konsekwencji również plan wydatków został zrealizowany na niższym od planowanego poziomie.

Koszty Funduszu wyniosły 1.444 tys. zł, (78,1% planu po zmianach), z tego:

- koszty własne – 942 tys. zł (74,2% planu po zmianach). Środki te zostały wydatkowane głównie na zakup materiałów i wyposażenia tj. paliwa, materiałów szkoleniowych, kwaterunkowych i biurowych, wyposażenia medycznego, materiałów opatrunkowych i ochronnych,
- koszty inwestycyjne – 501 tys. zł (86,7% planu po zmianach). Środki zostały wykorzystane na zakup m.in. samochodów do przewozu osób zatrzymanych, pojazdów ATV, dostawę oraz montaż systemu audiowizualnego i dyskusyjno-przewodowego, kontener biurowy, trybuna honorowa zewnętrzna wraz z zadaszeniem, klimatyzacja, system zarządzania kamerami do automatycznego rozpoznawania numerów tablic rejestracyjnych, schody treningowe, system monitoringu.

7.4.8. Fundusz Wsparcia Państwowej Straży Pożarnej

Fundusz Wsparcia Państwowej Straży Pożarnej został utworzony na podstawie art. 19e ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej.

Źródłem przychodów Funduszu w 2019 roku były przede wszystkim wpłaty od jednostek na fundusz celowy (m.in. jednostek samorządu terytorialnego) oraz środki pochodzące z kar umownych i odsetek bankowych.

Fundusz uzyskał przychody w wysokości 46.413 tys. zł (63,0% planu po zmianach), z tytułu:

- wpłat od jednostek – 45.763 tys. zł (w tym na zadania inwestycyjne – 30.037 tys. zł),
- innych zwiększeń (m.in. kar umownych) – 570 tys. zł,
- odsetek bankowych – 80 tys. zł.

Koszty Funduszu wyniosły 45.547 tys. zł (56,0% planu po zmianach) i zostały poniesione na:

- koszty własne – 6.117 tys. zł (w tym przede wszystkim na zakup usług oraz materiałów i wyposażenia),
- koszty inwestycyjne – 33.833 tys. zł (w tym: na budowę, rozbudowę i modernizację obiektów, zakup sprzętu transportowego, techniki specjalnej),
- dotacje dla jednostek organizacyjnych PSP na realizację zadań bieżących – 5.490 tys. zł.

Główną przyczyną odchyień od planu jest wycofanie się darczyńców ze wsparcia finansowego jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej, co przełożyło się na mniejszą niż pierwotnie planowano liczbę umów zawartych i zrealizowanych z podmiotami, które mogą wspierać finansowo te jednostki. W konsekwencji również plan wydatków został zrealizowany na niższym od planowanego poziomie.

7.4.9. Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej

Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 września 2017 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej - Funduszu Sprawiedliwości.

Przychody Funduszu wyniosły 367.336 tys. zł, co stanowiło 160,5% planu po zmianach przychodów na rok 2019. Wyższe wykonanie przychodów Funduszu wynikało z tytułu orzeczonych przez sądy nawiązek oraz świadczeń pieniężnych, jak również ze zwiększonych wpływów z tytułu potrąceń z wynagrodzeń przysługujących za pracę skazanych.

Przychody Funduszu stanowiły:

- środki pieniężne pochodzące z orzeczonych przez sądy nawiązek oraz świadczeń pieniężnych,

- środki pieniężne pochodzące z potrąceń w wysokości 7% wynagrodzenia przysługującego za pracę skazanych zatrudnionych na podstawie skierowania do pracy,
- środki pieniężne pochodzące z wykonania kar dyscyplinarnych poprzez obniżenie przypadającej skazanemu części wynagrodzenia za pracę, nie więcej niż o 25% na okres do 3 miesięcy, spadków, zapisów i darowizn, dotacji zbiórek i innych źródeł.

Koszty Funduszu zostały zrealizowane w kwocie 454.004 tys. zł, tj. 143,1% planu po zmianach, w głównej mierze z tytułu dotacji na realizację zadań bieżących w wysokości 62.379 tys. zł, jak również poniesionych w okresie sprawozdawczym kosztów własnych w kwocie 48.325 tys. zł, kosztów inwestycyjnych w kwocie 95.166 tys. zł oraz kosztów ujętych w pozycji „inne zmniejszenia” w kwocie 239.216 tys. zł.

Środki Funduszu przeznacza się na:

- pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz członkom ich rodzin, zwłaszcza pomoc medyczną, psychologiczną, rehabilitacyjną, prawną oraz materialną, udzielaną przez jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych oraz niezaliczane do sektora finansów publicznych i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia, fundacje, organizacje i instytucje,
- szkolenia dla organów prowadzących postępowania karne i ich pracowników podnoszące kompetencje w zakresie postępowania z osobami pokrzywdzonymi przestępstwem i świadkami oraz propagowania alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów, w szczególności mediacji w sprawach rodzinnych, nieletnich i karnych,
- realizację przez jednostki sektora finansów publicznych zadań ustawowych związanych z ochroną interesów osób pokrzywdzonych przestępstwem i świadków, a także wykrywaniem i zapobieganiem przestępczości oraz likwidacją skutków pokrzywdzenia przestępstwem,
- finansowanie alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów, w szczególności mediacji w sprawach rodzinnych, nieletnich i karnych,
- edukację z zakresu przeciwdziałania przemocy i przestępczości w szczególności funkcjonariuszy Policji i pracowników jednostek oświatowych oraz ochrony zdrowia,
- pomoc postpenitencjarną osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz osobom im najbliższym, udzielaną przez zawodowych kuratorów sądowych oraz Służbę Więzienną,
- pomoc postpenitencjarną osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz członkom ich rodzin, udzielaną przez stowarzyszenia, fundacje, organizacje oraz instytucje, których celem działania jest realizacja zadań wchodzących w zakres uczestnictwa społeczeństwa w wykonywaniu orzeczeń oraz pomocy w społecznej readaptacji skazanych, jak również kościoły i inne związki wyznaniowe – z wyłączeniem osób godnych zaufania,

- pomoc psychologiczną świadkom i osobom im najbliższym,
- działalność podejmowaną lub powierzoną przez Ministra Sprawiedliwości, jako dysponenta Funduszu, mającą na celu wsparcie i rozwój systemu pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz pomocy postpenitencjarnej, w szczególności na:
  - promowanie i wspieranie inicjatyw i przedsięwzięć służących poprawie sytuacji osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz skutecznej readaptacji skazanych,
  - podejmowanie przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i informacyjnym, w tym dotyczących przyczyn i uwarunkowań przestępczości oraz jej zapobiegania,
  - pokrywanie kosztów związanych z organizowaniem i prowadzeniem kształcenia, studiów podyplomowych, kursów dokształcających i szkoleń,
  - podejmowanie, organizowanie i zlecanie badań naukowych i prac rozwojowych oraz współpracy z innymi jednostkami w tym zakresie, dotyczących sytuacji oraz potrzeb osób pokrzywdzonych przestępstwem, świadków oraz osób skazanych, a także przyczyn i uwarunkowań przestępczości oraz jej zapobiegania,
  - promowanie systemu pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom oraz pomocy postpenitencjarnej,
  - upowszechnianie wiedzy na temat praw osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów, w szczególności mediacji w sprawach rodzinnych, nieletnich i karnych,
  - działania wspierające rodziny zagrożone dysfunkcyjnością, w szczególności w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień oraz współuzależnień i rozwiązywania konfliktów w rodzinie.

7.5. Fundusze związane z kulturą i kulturą fizyczną

Fundusze ujęte w tej grupie realizują zadania w zakresie: rozwijania sportu wśród dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych oraz dofinansowania inwestycji sportowych, promowania przedsięwzięć artystycznych, ochrony polskiego dziedzictwa narodowego, wspierania zadań realizowanych przez Polski Instytut Sztuki Filmowej oraz dofinansowania zajęć sportowych dla uczniów.

W wyniku działalności tych Funduszy w 2019 r. osiągnięto przychody w wysokości 1.097.284 tys. zł, tj. 102,2 planu po zmianach (1.073.360 tys. zł) oraz poniesiono koszty w wysokości 1.152.156 tys. zł, tj. 95,2% planu po zmianach (1.210.824 tys. zł).

7.5.1. Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków

Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków powstał z dniem 1 stycznia 2018 r. Fundusz działa na podstawie ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Przychody Funduszu w 2019 r. zostały wykonane w wysokości 709 tys. zł, tj. 35,5% planu po zmianach. W strukturze przychodów Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków nie ma przychodów o gwarantowanej wysokości. Źródła przychodów charakteryzuje mała przewidywalność i stabilność, co powoduje, że określone w planie finansowym kwoty mogą nie znajdować pokrycia w rzeczywistych kwotach wykonania planu. Wykonanie planu przychodów jest niezależne od działań Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Głównym źródłem przychodów Funduszu są administracyjne kary pieniężne za nieprzestrzeganie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zadania, które mogą być finansowane ze środków tego Funduszu to prace konserwatorskie i restauratorskie oraz roboty budowlane realizowane bezpośrednio przy zabytku. Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków stanowi tylko uzupełniające źródło finansowania takich prac. Głównym źródłem ich finansowania są środki budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Koszty Funduszu w 2019 r. zostały wykonane w wysokości 5 tys. zł, tj. 0,2% planu po zmianach. Środki Funduszu będą wydatkowane w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „ochrona zabytków”. Z uwagi na tryb naborów wniosków i terminy z tym związane, zakłada się, że pierwsze wydatkowanie środków nastąpi w ramach edycji programu na 2020 r.

7.5.2. Fundusz Zajęć Sportowych dla Uczniów

Fundusz Zajęć Sportowych dla Uczniów działa na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Źródłem przychodów Funduszu są wpływy z tytułu opłat wnoszonych przez podmioty świadczące usługi, których przedmiotem jest reklama napojów alkoholowych.

Przychody Funduszu w 2019 r. zostały wykonane w wysokości 19.740 tys. zł, tj. 112,7% planu. Wyższe wykonanie wynika przede wszystkim z większych wpływów z opłat wnoszonych przez podmioty świadczące usługi, których przedmiotem jest reklama napojów alkoholowych.

Koszty Funduszu, określone w ustawie budżetowej na rok 2019 w kwocie 28.870 tys. zł, zostały wykonane w wysokości 27.755 tys. zł, tj. w 96,1%. Przeznaczone były na dofinansowanie zajęć sportowych dla uczniów, prowadzonych przez stowarzyszenia działające w sferze kultury fizycznej oraz inne organizacje pozarządowe, które w ramach swojej statutowej działalności realizują zadania z zakresu upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, a także zajęć organizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz na zadania określone w przepisach o zdrowiu publicznym w zakresie aktywności fizycznej.

Priorytetem programowym w dofinansowaniu organizacji zajęć sportowych dla uczniów są zajęcia ukierunkowane na upowszechnianie nauki pływania w ramach programu pn. „Umiem pływać”. Ponadto w 2019 r. ze środków Funduszu dofinansowano zajęcia nakierowane na upowszechnianie sportów zimowych (najbardziej popularne dyscypliny to: narciarstwo biegowe, narciarstwo zjazdowe, snowboard, łyżwiarstwo, hokej na lodzie) oraz zajęcia w zakresie gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej skierowane do uczniów szkół podstawowych w ramach zadania z zakresu zdrowia publicznego (w tym korzystających z wychowania przedszkolnego) i innych typów szkół.

7.5.3. Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej

Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej działa na podstawie ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych.

Źródłem przychodów Funduszu w 2019 r. było 75% wpływów pochodzących z dopłat do stawek w grach losowych objętych monopolem państwa.

Wykonanie przychodów Funduszu ukształtowało się na poziomie 854.598 tys. zł, tj. 102,5% planu po zmianach. Wyższy poziom wykonania przychodów Funduszu wynika przede wszystkim z uzyskania innych nieplanowanych przychodów w wysokości 24.647 tys. zł. Dotyczyły one głównie pozostałych środków obrotowych w wysokości 24.043 tys. zł, stanowiących wartość nierozliczonych umów dotacyjnych z roku 2019 oraz wpływów z odsetek od dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości, wpływów z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat (z tyt. odsetek z VAT i opłaty prolongacyjnej), wpływów ze zwrotów dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

Koszty Funduszu zrealizowane w wysokości 890.154 tys. zł, tj. 95,1% planu po zmianach, zostały poniesione na:

- zadania inwestycyjne – 469.239 tys. zł, realizowane w ramach programów związanych z przebudową, remontami i dofinansowaniem inwestycji obiektów sportowych, w tym:
  - program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu – 162.245 tys. zł,
  - program Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej – 127.168 tys. zł,
  - program rozwoju szkolnej infrastruktury sportowej – 58.409 tys. zł,
  - program rozwoju małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej o charakterze wielopokoleniowym – Otwarte Strefy Aktywności – 55.221 tys. zł,
  - program rozwoju ponadlokalnej infrastruktury sportowej – 20.443 tys. zł,
- zadania bieżące – 418.474 tys. zł, z tego:

- rozwijanie sportu wśród dzieci i młodzieży – 339.883 tys. zł. Środki na ten cel przeznaczono na realizację następujących programów: „Szkolenie i współzawodnictwo sportowe młodzieży uzdolnionej” (203.828 tys. zł) oraz „Zadania z upowszechniania sportu dzieci i młodzieży ” (136.055 tys. zł),
- rozwijanie sportu wśród osób niepełnosprawnych – 38.591 tys. zł. W ramach tych środków dofinansowano zadania z dwóch obszarów, tj. przygotowania i udział w igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych, mistrzostwach świata i mistrzostwach Europy w sportach nieobjętych programem igrzysk paraolimpijskich i igrzysk głuchych (19.997 tys. zł) oraz wspieranie przedsięwzięć w zakresie upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych (18.594 tys. zł),
- zadania z zakresu zdrowia publicznego – 20.000 tys. zł poprzez wspieranie programów aktywności fizycznej jako przeciwdziałania nadwadze i otyłości u dzieci i młodzieży,
- zadania związane z przygotowaniem w 2019 r. kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata lub Europy – 20.000 tys. zł. Realizacja tych zadań odbywała się na podstawie art. 13 ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019.

7.5.4. Fundusz Promocji Kultury

Fundusz Promocji Kultury działa na podstawie ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych. Dysponentem Funduszu jest Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Głównym źródłem przychodów jest 20% wpływów pochodzących z dopłat do stawek w grach objętych monopolem państwa.

Przychody Funduszu zaplanowane w wysokości 220.440 tys. zł zostały wykonane w kwocie 222.237 tys. zł, tj. 100,8% planu. Wyższe wykonanie przychodów wynika głównie z tytułu wyższych wpływów z dopłat do stawek w grach hazardowych.

Koszty Funduszu ustalone w planie po zmianach w kwocie 243.463 tys. zł zostały wykonane w wysokości 234.242 tys. zł, tj. 96,2% planu po zmianach.

Środki Funduszu przeznaczone zostały na promowanie i wspieranie:

- ogólnopolskich i międzynarodowych przedsięwzięć artystycznych, w tym o charakterze edukacyjnym – 123.799 tys. zł,
- twórczości literackiej i czasopiśmiennictwa oraz działania na rzecz kultury języka polskiego i rozwoju czytelnictwa, wspieranie czasopism kulturalnych i literatury niskonakładowej – 21.280 tys. zł,
- działań na rzecz ochrony polskiego dziedzictwa narodowego – 53.064 tys. zł,
- zadań realizowanych w ramach projektów, w tym projektów inwestycyjnych oraz projektów współfinansowanych z funduszy europejskich i międzynarodowych, z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego – 17.236 tys. zł,

– twórców i artystów, w tym w formie pomocy socjalnej – 3.019 tys. zł.

Łącznie na powyższe zadania wydatkowano 218.398 tys. zł, co stanowi 95,7% planu po zmianach.

Ponadto na zadania realizowane przez Polski Instytut Sztuki Filmowej przekazano kwotę 11.267 tys. zł zgodnie z planem po zmianach. Na realizację zadania z tytułu wypłat wynagrodzeń za użyczenie przez biblioteki publiczne egzemplarzy utworów bibliotecznych przekazano kwotę 4.073 tys. zł.

7.6. Pozostałe Fundusze

Zadania poniższych Funduszy związane są m.in. z krajowym systemem informacji o terenie oraz ewidencją gruntów i budynków, z nowymi metodami profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z uzależnień od hazardu, wzmocnieniem potencjału organizacji pożytku publicznego oraz wspieraniem społeczeństwa obywatelskiego jak również wprowadzaniem paliw alternatywnych w celu zmniejszenia stosowania oleju napędowego i benzyn silnikowych w transporcie, a także przekazywaniem środków finansowych na potrzeby związane z budową, przebudową lub remontem dróg powiatowych i gminnych, oraz zadań obejmujących budowę mostów zlokalizowanych w ciągach dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych, czy też z likwidacją luki transportowej, spowodowanej brakiem dostępności autobusowej publicznego transportu zbiorowego dla obywateli.

Z tytułu działalności Funduszy tej grupy w 2019 r. osiągnięto przychody w wysokości 8.845.424 tys. zł, tj. 89,2% planu po zmianach (9.916.350 tys. zł) oraz poniesiono koszty w wysokości 9.967.438 tys. zł, tj. 97,1% planu po zmianach (10.265.992 tys. zł).

7.6.1. Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym

Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym został utworzony na podstawie ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Głównym zadaniem Funduszu jest aktualizacja i utrzymanie państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

W roku 2019 przychody Funduszu wyniosły 7.626 tys. zł, tj. 115,7% zaplanowanych w ustawie budżetowej i pochodziły głównie z wpływów z tytułu:

- określonych ustawowo przychodów państwowych funduszy celowych,
- wpłat egzaminacyjnych oraz opłat za wydawanie świadectw, dyplomów, zaświadczeń, certyfikatów i ich duplikatów.

Wzrost przychodów spowodowany był głównie większą liczbą korzystających z usług teleinformatycznego systemu wspomagania pomiarów satelitarnych i nawigacji – ASG EUPOS.

W 2019 r. ze środków Funduszu zostały poniesione koszty w wysokości 1.432 tys. zł (16,8% planu z ustawy budżetowej), w tym na:

- wydatki na zakupy inwestycyjne,
- wynagrodzenia bezosobowe,
- zakup usług pozostałych.

Na niższe wykonanie kosztów miały wpływ m.in. znacząco niższa niż przewidywano liczba powiatów, które zwróciły się o wsparcie finansowe przy tworzeniu i utrzymywaniu wspólnych elementów infrastruktury technicznej dotyczących publikacji danych państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, w tym wsparcia przy podniesieniu stopnia informatyzacji tego zasobu, a także oszczędności przetargowe.

7.6.2. Fundusz Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego

Fundusz Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego działa na podstawie art. 27ab ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Podstawowym celem Funduszu jest wzmocnienie potencjału organizacji pożytku publicznego m.in. poprzez wyrównywanie szans ich rozwoju, rozwój wolontariatu w tych organizacjach, podnoszenie wiedzy i umiejętności osób działających w organizacjach.

Przychody Funduszu w 2019 r. wyniosły 123 tys. zł i były wyższe od planu o 103 tys. zł, tj. o 515,0%. Na kwotę przychodów złożyły się głównie środki finansowe pochodzące z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych niewydatkowane przez organizacje, które utraciły status organizacji pożytku publicznego. Zrealizowanie wyższych przychodów wynika z ich niestalego charakteru.

W roku 2019 Fundusz nie ponosił kosztów z uwagi na to, że zgromadzona kwota była zbyt niska, żeby uruchomić mechanizm wsparcia organizacji pożytku publicznego.

7.6.3. Fundusz Rozwiązywania Problemów Hazardowych

Fundusz Rozwiązywania Problemów Hazardowych został utworzony na podstawie art. 88 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych.

Przychód Funduszu w 2019 r. stanowił 1% wpływów z dopłat z gier objętych monopolem państwa, zaś wydatki były przeznaczone na następujące zadania:

- prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej i opracowywanie specjalistycznych ekspertyz, raportów, sprawozdań dotyczących problematyki uzależnień od hazardu lub innych uzależnień niestanowiących uzależnienia od substancji psychoaktywnych,
- opracowywanie i wdrażanie nowych metod profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z uzależnień od hazardu lub innych uzależnień niestanowiących uzależnienia od substancji psychoaktywnych,
- udzielanie finansowej pomocy instytucjom i stowarzyszeniom realizującym zadania związane z rozwiązywaniem problemów wynikających z uzależnień od hazardu lub innych

uzależnień niestanowiących uzależnienia od substancji psychoaktywnych, w tym sporządzanie oceny rozpowszechnienia i zagrożeń patologicznym hazardem,

- prowadzenie działań ukierunkowanych na podnoszenie jakości programów profilaktycznych i terapeutycznych, a także zwiększanie kompetencji zawodowych osób zajmujących się leczeniem w celu zwiększenia skuteczności oraz dostępności leczenia uzależnień od hazardu lub innych uzależnień niestanowiących uzależnienia od substancji psychoaktywnych dla osób uzależnionych i ich bliskich,
- zadania określone w przepisach o zdrowiu publicznym.

W 2019 r. przychody Funduszu wyniosły 15.773 tys. zł, co stanowiło 138,2% planu po zmianach. Wyższa realizacja przychodów spowodowana była wyższymi wpływami z odsetek oraz rozliczeń dotacji z lat ubiegłych.

Koszty Funduszu zrealizowane w 2019 r. w kwocie 35.952 tys. zł stanowiły 74,9% planu po zmianach. Niższe, w stosunku do planu na 2019 r., wydatkowanie środków spowodowane było głównie niespełnieniem wymogów formalno-prawnych części składanych wniosków lub oddaleniem z powodów niespełnienia wymogów merytorycznych. Do realizacji przyjęte zostały wyłącznie wnioski spełniające wszystkie kryteria, określone w szczegółowych warunkach naboru wniosków.

7.6.4. Fundusz Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Fundusz Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego został utworzony na mocy ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o grach hazardowych oraz niektórych innych ustaw. Celem Funduszu jest wspieranie społeczeństwa obywatelskiego na drodze do wszechstronnego rozwoju poprzez wdrażanie systemowych rozwiązań służących wzmocnieniu i podnoszeniu jakości działania całego sektora pozarządowego.

Fundusz Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego nie posiada osobowości prawnej. Rachunek Funduszu, którego dysponentem jest Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, prowadzony jest przez Bank Gospodarstwa Krajowego Oddział w Warszawie.

W roku 2019 na rachunku Funduszu zgromadzono przychody w wysokości 43.980 tys. zł, tj. 101,6% planu, na które składają się 4% wpływy z tytułu dopłat do stawek w grach hazardowych objętych monopolem państwa w wysokości 43.544 tys. zł oraz odsetki w kwocie 426 tys. zł.

Środki Funduszu przeznacza się wyłącznie na:

- działania nastawione na przygotowanie i wdrożenie systemowych rozwiązań służących wzmocnieniu i podniesieniu jakości działania całego sektora pozarządowego lub jego znaczących części (branż, środowisk),

- wspieranie rozwoju porozumień organizacji, platform współpracy, reprezentacji środowisk organizacji sektora pozarządowego,
- wspieranie działań statutowych organizacji sektora pozarządowego,
- rozwój instytucjonalny organizacji, w tym: budowanie stabilnych podstaw ich dalszego funkcjonowania, tworzenie perspektywicznych planów działania i finansowania, podnoszenie standardów pracy i zarządzania organizacją.

Koszty realizacji zadań na 2019 r., zaplanowane na kwotę 46.573 tys. zł, wyniosły 38.074 tys. zł, tj. zostały zrealizowane w 81,8% planu. Niższe w stosunku do planu wykonanie kosztów wynika z:

- przeniesienia na przyszły rok konkursu z Priorytetu 2a w ramach Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 (PROO), w związku z tym było niższe niż zaplanowano zapotrzebowanie w zakresie kosztów zarządzania programem,
- niewyłonienia jednego z 16 partnerów w ramach Programu Korpus Solidarności pomimo ogłoszenia dwóch konkursów.

7.6.5. Fundusz Niskoemisyjnego Transportu

Fundusz Niskoemisyjnego Transportu został powołany ustawą z dnia 6 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw w celu finansowego wsparcia projektów związanych z rozbudową infrastruktury umożliwiającej stosowanie paliw alternatywnych w celu zmniejszenia stosowania oleju napędowego i benzyn silnikowych w transporcie.

Przychody Funduszu w 2019 r. zrealizowano w wysokości 362.621 tys. zł, tj. 106,5% planu po zmianach. Ich źródłem były głównie wpływy z tytułu:

- opłaty zastępczej, o której mowa w art. 23 ust. 1a ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz wpływy z tytułu opłaty emisyjnej, o której mowa w art. 321a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska w części przypadającej Funduszowi – kwota 359.708 tys. zł,
- odsetek od lokowanych wolnych środków Funduszu – kwota 2.350 tys. zł,
- przekazanych przez operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego w wysokości 0,1% uzasadnionego zwrotu z kapitału zaangażowanego w wykonywaną działalność gospodarczą w zakresie przesyłania energii elektrycznej, o których mowa w art. 16b ust. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne – kwota 562 tys. zł.

Koszty realizacji zadań ze środków Funduszu poniesione zostały w 2019 r. w kwocie 600 tys. zł, co stanowi 0,2% planu po zmianach. Środki Funduszu zostały przeznaczone na pokrycie kosztów zarządzania Funduszem. W roku 2019 nie wykazano kosztów realizacji działań ustawowych. W wyniku przedłużającego się procesu legislacyjnego nie uruchomiono naborów w ramach Funduszu.

7.6.6. Fundusz Dróg Samorządowych

Fundusz Dróg Samorządowych (FDS) jest państwowym funduszem celowym, który został utworzony na podstawie ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Dróg Samorządowych. Dysponentem Funduszu jest minister właściwy do spraw transportu.

Przyjęty w ustawie o FDS mechanizm dofinansowania ma na celu sprawne przekazywanie środków finansowych na potrzeby związane z budową, przebudową lub remontem dróg powiatowych i gminnych, a także zadań obejmujących budowę mostów zlokalizowanych w ciągach dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Ponadto Fundusz finansuje inwestycje na drogach samorządowych, które zostały jednocześnie zaliczone do dróg o znaczeniu obronnym.

Fundusz jest mechanizmem wieloletnim, stanowiącym jednocześnie instrument zapewnienia finansowania dużych inwestycji samorządowych. Tym samym pozwala na tworzenie spójnej sieci dróg lokalnych, odpowiadających potrzebom dynamicznie rozwijającej się infrastruktury drogowej.

Plan finansowy Funduszu na 2019 r. jest jego pierwszym planem finansowym. W 2019 r. sporządzono jedną zmianę planu, która dotyczyła zwiększenia wartości zobowiązań wieloletnich do kwoty 4 mld zł.

Głównymi źródłami finansowania Funduszu w 2019 r. były:

- dotacja celowa z części budżetowej, której dysponentem jest Minister Infrastruktury – 1.100.000 tys. zł,
- wpłaty Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – 1.400.000 tys. zł,
- dotacja celowa z części budżetowej, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej – 500.000 tys. zł,
- wpłaty Dyrekcji Generalnej Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe – 119.420 tys. zł,
- wpłaty spółek w wysokości 7,5% zysku za rok 2018 – 74.743 tys. zł,
- skarbowe papiery wartościowe – 1.533.550 tys. zł,
- odsetki (w tym od wolnych środków przekazywanych w zarządzanie terminowe MF) – 12.455 tys. zł,
- pozostałe wpływy (m. in. kary naliczone przy realizacji zadań) – 1.048 tys. zł.

Z opisywanych wyżej źródeł do końca 2019 r. uzyskano wpływy w wysokości 4.743.096 tys. zł.

W ramach Funduszu w roku 2019 do realizacji przeniesiono zadania z naboru do Programu przeprowadzonego we wrześniu 2018 roku. Na listach podstawowych znalazło się 829 zadań na łączną kwotę dofinansowania 1,26 mld zł. Na przełomie marca i kwietnia 2019 roku

został przeprowadzony kolejny nabór, w wyniku którego na listach podstawowych znalazło się 3.220 zadań (na łączną kwotę dofinansowania 3,27 mld zł), z czego 2.690 zadań to zadania jednoroczne, natomiast 530 zadań to zadania wieloletnie. Kwota zaciągniętych zobowiązań na lata 2020-2026 wynosi 1,24 mld zł.

W ramach naborów na 2019 rok Prezes Rady Ministrów zatwierdził łącznie na listach podstawowych i rezerwowych 5.127 zadań, w tym 1.294 zadania na drogach powiatowych oraz 3.833 zadania na drogach gminnych. Łączna wartość środków Funduszu (z uwzględnieniem tzw. rezerwy PRM) przyznanych w 2019 roku na realizację zadań gminnych i powiatowych wyniosła 4.489.072 tys. zł. Jednostki samorządu terytorialnego wykorzystały środki w wysokości 3.831.721 tys. zł, tj. 85,3% tej kwoty.

W ramach zadań zatwierdzonych do dofinansowania w naborach do Funduszu w 2019 r. dofinansowanie otrzymało łącznie 4.280 zadań, z tego 3.131 zadań na drogach gminnych i 1.149 zadań na drogach powiatowych. Do końca 2019 roku jednostki samorządu terytorialnego zakończyły i rozliczyły łącznie 794 zadania na kwotę dofinansowania 614.667 tys. zł, z tego 543 zadania gminne z kwotą dofinansowania 324.223 tys. zł i 251 zadań powiatowych na kwotę dofinansowania 290.444 tys. zł. Ponadto w 2019 roku zawarto umowy wieloletnie w łącznej wysokości 1.089.518 tys. zł na realizację zadań obronnych (do końca 2019 roku wydatkowano 13.074 tys. zł.).

Ostateczne rozliczenie środków Funduszu z 2019 roku może nastąpić dopiero po zakończeniu i rozliczeniu przez beneficjentów zadań z zatwierdzonej listy na 2019 rok.

Na koniec 2019 roku zobowiązania dotyczące realizacji zadań Funduszu wyniosły ogółem 1.985.132 tys. zł, w tym:

- projekty wieloletnie dotyczące zadań obronnych – 1.076.444 tys. zł,
- projekty wieloletnie dotyczące zadań gminnych i powiatowych - 881.520 tys. zł,
- pozostałe projekty gminne i powiatowe – 27.168 tys. zł.

Plan kosztów w kwocie 5.016.630 tys. zł został zrealizowany w 116,1%, tj. w kwocie 5.825.109 tys. zł. Na kwotę tę złożyły się:

- wykorzystane przez jednostki samorządu terytorialnego środki na realizację zadań gminnych i powiatowych – 3.831.721 tys. zł,
- zobowiązania dotyczące zadań obronnych – 1.076.444 tys. zł,
- zobowiązania dotyczące zadań gminnych i powiatowych (z uwzględnieniem należności wynikających z rozliczeń z jst.) – 903.860 tys. zł,
- środki poniesione na realizację zadań obronnych – 13.074 tys. zł,
- usługi bankowe – 10 tys. zł.

7.6.7. Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych o Charakterze Użyteczności Publicznej

Państwowy fundusz celowy pod nazwą Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych o Charakterze Użyteczności Publicznej (FRPA) został utworzony na podstawie ustawy z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Fundusz został ustanowiony w celu zlikwidowania luki transportowej, spowodowanej brakiem dostępności autobusowej publicznego transportu zbiorowego dla obywateli, z uwagi na niewystarczający poziom środków finansowych na realizację zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Na podstawie przepisów ww. ustawy wprowadzono mechanizm wsparcia finansowego dla organizatorów publicznego transportu zbiorowego, poprzez dopłatę do 1 wozokilometra deficytu pojedynczej linii o charakterze użyteczności publicznej, z wyłączeniem komunikacji miejskiej. Dysponentem Funduszu jest minister właściwy do spraw transportu.

Środki Funduszu pochodzą z:

- opłaty emisyjnej,
- opłaty paliwowej,
- opłaty zastępczej,
- przychodów z opłat za zezwolenia, kary pieniężne i grzywny pobierane przez Głównego Inspektora Transportu Drogowego i Wojewódzkich Inspektorów Transportu Drogowego,
- budżetu państwa w części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw transportu,
- odsetek bankowych.

Fundusz jest programem długookresowym, mającym na celu systematyczne uruchamianie regularnych linii autobusowych w przewozach o charakterze użyteczności publicznej oraz sprzyjającym tworzeniu spójnej i funkcjonalnej sieci komunikacyjnej odpowiadającej na bieżące zapotrzebowanie społeczne.

Pierwszy plan finansowy Funduszu obejmuje okres od dnia wejścia w życie ww. ustawy tj. od dnia 18 lipca do 31 grudnia 2019 r.

W 2019 r. przychody Funduszu zrealizowano w wysokości 123.175 tys. zł, co stanowi 41% planu (300.005 tys. zł). Źródłem finansowania Funduszu w zakresie środków pochodzących z opłat w 2019 r. jest opłata emisyjna, w wysokości 7% wpływów z tej opłaty, zaplanowana w kwocie 30.000 tys. zł. Faktyczny przychód z tego tytułu wyniósł 78.456 tys. zł., co stanowiło 262% planu. Opłaty za zezwolenia, kary pieniężne i grzywny pobierane przez Główny Inspektorat Transportu Drogowego i Wojewódzkich Inspektorów Transportu Drogowego wyniosły 44.276 tys. zł, co stanowiło 177% planu, a przychody z tytułu odsetek osiągnięto na poziomie 443 tys. zł.

Koszty realizacji zadań w 2019 r. wynosiły 10.033 tys. zł co stanowiło 3% planu (300.005 tys. zł). Na niski stopień wykonania planu kosztów wpływ miała niewielka ilość wniosków o dopłaty od organizatorów publicznego transportu zbiorowego. To, iż w 2019 r. ogłoszono dwa nabory wniosków, w wyniku których wpłynęły łącznie 294 wnioski od organizatorów o dopłatę dla uruchomienia 1.500 linii komunikacyjnych. Łączna liczba wozokilometrów linii objętych dopłatą z Funduszu wyniosła 17.243 tys. wozokilometrów, wnioskowana przez organizatorów kwota dopłaty wyniosła 17.095 tys. zł. Dysponent Funduszu dokonał podziału na poszczególne województwa kwoty 300.000 tys. zł przeznaczonej na dofinansowanie realizacji zadań własnych organizatorów w zakresie przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej w 2019 roku. Wojewodowie wydatkowali kwotę 10.033 tys. zł.

7.6.8. Fundusz Inwestycji Kapitałowych

Fundusz Inwestycji Kapitałowych został utworzony w 2019 r., w wyniku nowelizacji ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym. Dysponentem Funduszu jest Prezes Rady Ministrów.

Zgodnie z art. 33b ust. 1 ww. ustawy, przychodami Funduszu są w szczególności:

- 1) wpłaty z zysku spółek, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 1 grudnia 1995 r. o wpłatach z zysku przez jednoosobowe spółki Skarbu Państwa,
- 2) środki w wysokości 30% każdej wypłaconej dywidendy, a także zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy, z akcji należących do Skarbu Państwa,
- 3) środki z tytułu zwrotu pomocy publicznej lub wsparcia niebędącego pomocą publiczną, udzielonych przedsiębiorcom z Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców wraz z należnościami ubocznymi,
- 4) dotacje celowe z budżetu państwa,
- 5) odsetki od wolnych środków Funduszu, przekazanych w zarządzanie zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Przychód Funduszu w 2019 r. został zaplanowany w wysokości 201 tys. zł (z tytułu zwrotu pomocy publicznej lub wsparcia niebędącego pomocą publiczną, udzielonych przedsiębiorcom z Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców, wraz z należnościami ubocznymi oraz odsetki od lokat). Przychód ten nie został jednak zrealizowany, ze względu na brak wpłaty, do końca 2019 r., zrealizowanych wpływów z ww. tytułu na rachunek Funduszu przez Ministra Rozwoju.

Po stronie wydatkowej w planie finansowym Funduszu na 2019 r. zaplanowano wyłącznie ewentualne wydatki na pokrycie kosztów związanych z obsługą bankową Funduszu, w tym na ewentualne wynagrodzenia dla Banku Gospodarstwa Krajowego (1 tys. zł). W 2019 r. takie wydatki nie wystąpiły.

7.6.9. Fundusz Wypłaty Różnicy Ceny

Fundusz Wypłaty Różnicy Ceny został powołany ustawą z dnia 28 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw w celu utrzymania cen energii na tym samym poziomie poprzez finansowanie utraconego przychodu spółek energetycznych w 2019 roku. Pierwotnie w ustawie przez cały rok wypłacie miała podlegać kwota różnicy ceny. Niemniej jednak ustawa z dnia 13 czerwca 2019 r. zmieniająca ustawę o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw, ustawę o efektywności energetycznej oraz ustawę o biokomponentach i biopaliwach ciekłych wprowadziła inny podział mechanizmów i nazewnictwa.

Plan Funduszu nie został określony na etapie opracowywania ustawy budżetowej, a dopiero po wejściu w życie powyższej ustawy.

Przychody Funduszu w 2019 r. zrealizowano w wysokości 4.649.030 tys. zł, tj. 101,1% planu po zmianach. Ich źródłem były głównie:

- wpływy stanowiące 80% środków uzyskanych w wyniku przeprowadzenia aukcji uprawnień do emisji gazów cieplarnianych – kwota 4.625.526 tys. zł,
- odsetki z tytułu lokowania wolnych środków Funduszu – kwota 23.504 tys. zł.

Koszty realizacji zadań ze środków Funduszu poniesione zostały w kwocie 4.056.238 tys. zł, co stanowi 90,0% planu po zmianach. Środki Funduszu zostały przeznaczone w całości na wypłatę kwoty różnicy ceny, która obejmuje wypłatę kwoty różnicy ceny, rekompensaty finansowej oraz dofinansowania w ramach pomocy de minimis.

Rozdział 8

Wykonanie planów finansowych agencji wykonawczych, instytucji gospodarki budżetowej oraz państwowych osób prawnych, o których mowa w art. 9 pkt 14 ustawy o finansach publicznych

8.1. Agencje Wykonawcze

Agencja wykonawcza jest państwową osobą prawną tworzoną na podstawie odrębnej ustawy w celu realizacji zadań państwa. Podstawą gospodarki finansowej agencji wykonawczej jest roczny plan finansowy sporządzany także w ujęciu kasowym tj. dochody i wydatki ujmowane są w terminie ich zapłaty.

W ustawie budżetowej na rok 2019 zamieszczono plany finansowe następujących agencji wykonawczych nadzorowanych przez:

Prezesa Rady Ministrów

1. Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego,

Ministra Rozwoju

2. Polska Agencja Kosmiczna,
3. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości,

Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

4. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju,
5. Narodowe Centrum Nauki,

Ministra Obrony Narodowej

6. Agencja Mienia Wojskowego,

Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

7. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
8. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa wraz z planem finansowym Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa,
9. Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych,

Ministra Aktywów Państwowych

10. Agencja Rezerw Materiałowych.

W 2019 r. łączne przychody wyżej wymienionych jednostek wyniosły 8.509.153 tys. zł, w tym 5.885.728 tys. zł pochodziło z dotacji z budżetu państwa, co stanowiło 69,2% przychodów ogółem. Suma kosztów poniesionych przez te jednostki wyniosła 8.164.417 tys. zł. Oznacza to, że suma wyników finansowych brutto agencji wykonawczych była dodatnia i wyniosła 344.737 tys. zł, jednocześnie była wyższa od planowanej o 323.552 tys. zł (tj. o 1427,3%).

Na poprawę wyniku finansowego agencji wykonawczych największy wpływ miało wykonanie planu finansowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Ograniczenie kosztów o 43,9%, przy jednoczesnym spadku przychodów w tej agencji o 1,0% spowodował poprawę wyniku finansowego o 252.382 tys. zł. Ponadto lepsze wyniki odnotowano w planie finansowym Agencji Mienia Wojskowego (o 68.888 tys. zł) oraz Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (o 38.185 tys. zł).

Podstawowe wielkości dotyczące wykonania planów finansowych agencji wykonawczych przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Wyszczególnienie	Przychody wykonane	w tym dotacja z budżetu	Koszty wykonane	Wynik finansowy brutto planowany	Wynik finansowy brutto zrealizowany
1	2	3	4	5	6	7
1.	Polska Agencja Kosmiczna	13.454	10.419	10.500	0	2.954
2.	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	275.186	138.868	275.067	0	119
3.	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju	1.074.039	1.015.058	1.073.844	0	195
4.	Narodowe Centrum Nauki	1.240.964	1.236.888	1.240.867	40	97
5.	Agencja Mienia Wojskowego	1.285.051	863.497	1.197.612	18.552	87.440
6.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	2.403.672	2.284.000	2.409.249	-7.067	-5.577
7.	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	600.948	20.175	330.345	18.221	270.603
7a.	Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa	1.171.481	0	1.204.970	-71.674	-33.489
8.	Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych	79.308	34.793	78.554	2.681	754
9.	Agencja Rezerw Materiałowych	242.740	197.723	221.032	39.952	21.708
10.	Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego	122.310	84.307	122.377	20.480	-67
	Razem	8.509.153	5.885.728	8.164.417	21.185	344.737

8.1.1. Polska Agencja Kosmiczna (PAK) powstała na mocy ustawy z dnia 26 września 2014 r. o Polskiej Agencji Kosmicznej, realizuje zadania w zakresie badań i rozwoju techniki kosmicznej, w tym inżynierii satelitarnej oraz ich zastosowania dla celów użytkowych, gospodarczych, obronnych, bezpieczeństwa państwa oraz naukowych. Do zadań Agencji należy m.in. inicjowanie, przygotowywanie oraz wdrażanie założeń, głównych kierunków badań i programów rozwoju w dziedzinie badania i użytkowania przestrzeni kosmicznej, zapewnienie spójności polskiej polityki kosmicznej realizowanej w ramach programów Unii Europejskiej, reprezentowanie polskiego interesu gospodarczego i naukowego w dziedzinie badania i użytkowania przestrzeni kosmicznej na arenie międzynarodowej oraz prowadzenie rejestru obiektów wypuszczonych w przestrzeń kosmiczną.

Przychody Agencji wyniosły w 2019 r. 13.454 tys. zł, tj. 118,2% planu z ustawy budżetowej oraz 89,4% planu po zmianach. Przychody pochodziły głównie z dotacji z budżetu państwa w wysokości 10.419 tys. zł, tj. 77,4% przychodów ogółem. Koszty Agencji wyniosły w 2019 r. 10.500 tys. zł, tj. 92,3% planu z ustawy budżetowej oraz 69,8% planu po zmianach. Niższe wykonanie przychodów w 2019 r. w stosunku do wielkości planowanych w ustawie budżetowej i planie po zmianach wynikały z osiągnięcia niższych niż pierwotnie szacowano przychodów pochodzących z działalności gospodarczej. Natomiast po stronie kosztów niższe wykonanie w 2019 r. w stosunku do wielkości planowanych w ustawie budżetowej i planie po zmianach wynikały głównie z niższych niż pierwotnie zakładano odpisów amortyzacyjnych, wydatków na zakup usług obcych w związku z rezygnacją z zaplanowanego zwiększenia wynajmowanych przez Agencję powierzchni biurowych, odstępiania od remontu pomieszczeń PAK.

Wynik finansowy brutto Agencji na koniec roku wyniósł 2.954 tys. zł, podczas gdy w ustawie budżetowej zakładano wynik zrównoważony.

8.1.2. Zadaniem Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) jest działanie na rzecz przedsiębiorczości poprzez wspieranie: rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, eksportu, rozwoju regionalnego, wykorzystania nowych technik i technologii, wykorzystania potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz rozwoju zasobów ludzkich. Przychodami PARP są przede wszystkim dotacje otrzymywane z budżetu państwa na realizację zadań ustawowych oraz na pokrycie bieżących kosztów funkcjonowania Agencji, a także pozostałe przychody, na które składają się głównie przychody pochodzące z rozliczenia dotacji udzielonych PARP w latach ubiegłych. W 2019 r. przychody PARP wyniosły 275.186 tys. zł i były wyższe o 52.339 tys. zł (tj. 23,5%) w stosunku do planu przyjętego w ustawie budżetowej oraz wyższe o 49.487 tys. zł (tj. 21,9%) w stosunku do planu po zmianach. Przychody z dotacji z budżetu państwa wyniosły 138.868 tys. zł, co stanowiło 50,5% przychodów ogółem. Wyższe przychody w 2019 r. w stosunku do wielkości planowanych w ustawie budżetowej i planie po zmianach wynikały z osiągnięcia większych niż pierwotnie szacowano przychodów pochodzących z rozliczenia dotacji udzielonych PARP w latach ubiegłych oraz odsetek zwróconych przez beneficjentów oraz rozwiązania odpisów

aktualizujących należności, w związku z ich spłatą, które dotyczyły w szczególności: POIG, POIR, POKL i dotacji podmiotowej.

Koszty Agencji wyniosły 275.067 tys. zł i były wyższe o 52.220 tys. zł (tj. 23,4%) w stosunku do planu w ustawie budżetowej oraz wyższe o 49.368 tys. zł (tj. 21,9%) w stosunku do planu po zmianach. Wyższe koszty w 2019 r. w stosunku do wielkości w planie po zmianach wynikały w dużej mierze z większych niż pierwotnie planowano kosztów dotyczących odpisów aktualizujących należności m.in. wynikających z realizacji projektów w ramach perspektywy finansowej 2007-2013, a w szczególności projektów z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

Koszty realizacji zadań ustawowych, w ramach których Agencja udziela wsparcia innym podmiotom wyniosły 66.111 tys. zł, co stanowi 24,0% kosztów ogółem.

Wynik finansowy brutto Agencji na koniec roku wyniósł 119 tys. zł podczas gdy w ustawie budżetowej zakładano wynik zrównoważony.

8.1.3. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR) jako agencja wykonawcza realizuje zadania z zakresu polityki naukowej państwa. Centrum wspiera tworzenie nowoczesnych rozwiązań i technologii poprzez finansowanie projektów badawczo-rozwojowych, ukierunkowanych na zacieśnienie współpracy sektora nauki i gospodarki. Udziela dofinansowania najbardziej wartościowym projektom, wyłanianym w trybie konkursowym, a następnie nadzoruje ich prawidłową realizację.

Ponadto w perspektywie finansowej 2014-2020 NCBiR zajmuje się wdrażaniem trzech programów operacyjnych: Inteligentny Rozwój, Wiedza Edukacja Rozwój oraz Polska Cyfrowa. Agencja ta jest również operatorem w programie Norweski Mechanizm Finansowy.

Przychodami Centrum są przede wszystkim dotacje otrzymywane z budżetu państwa na realizację zadań ustawowych oraz na pokrycie bieżących kosztów i dofinansowania inwestycji związanych z zarządzaniem zadaniami. Ponadto NCBiR może uzyskiwać przychody z innych źródeł, w tym z budżetu Unii Europejskiej, międzynarodowych programów badawczych, komercjalizacji wyników prowadzonych badań.

W trakcie roku 2019 dokonano zmiany planu finansowego Centrum. Efektem bieżącego monitorowania dokonywanych wydatków, zobowiązań oraz postępów w realizacji finansowanych projektów, było zmniejszenie przychodów i kosztów o 156.446 tys. zł.

Zrealizowane w 2019 r. przychody Centrum wyniosły 1.074.039 tys. zł (72,1% planu ujętego w ustawie budżetowej i 80,5% planu po zmianach), w tym dotacje przekazane z budżetu państwa stanowiły 1.015.058 tys. zł.

Koszty wyniosły 1.073.844 tys. zł. (72,0% planu ujętego w ustawie budżetowej i 80,5% planu po zmianach), w tym na realizację zadań przekazano środki w wysokości 938.141 tys. zł, co stanowiło 87,4% kosztów ogółem.

W ramach prowadzonej działalności Narodowe Centrum Badań i Rozwoju przede wszystkim finansowało:

- badania stosowane w formie projektów wykonywanych w ramach programów ustanawianych przez Centrum,
- prace B+R oraz komercjalizację ich wyników w podmiotach mających zdolność zastosowania wyników prac badawczych w praktyce,
- realizację zadań na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa,
- projekty w ramach programu wieloletniego „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy”,
- zadania współfinansowane z Unii Europejskiej w ramach programów operacyjnych: Inteligentny Rozwój, Wiedza Edukacja Rozwój oraz Polska Cyfrowa.

W planie finansowym Centrum ujęto również środki europejskie przewidziane dla beneficjentów programów operacyjnych. Środki przekazane przez NCBiR innym podmiotom na realizację zadań badawczych, łącznie ze środkami europejskimi, wyniosły 4.188.414 tys. zł (94,4% planu po zmianach).

Niższe niż zakładano wykonanie kosztów wynikało przede wszystkim z niepełnego wykorzystania środków przewidzianych na realizację zadań, w związku z dokonanymi przez beneficjentów zmianami w harmonogramach realizacji projektów oraz przesunięciem przez agencję terminów rozstrzygnięć niektórych nowych programów i konkursów na kolejny rok. Ponadto część beneficjentów zdecydowała o rozpoczęciu realizacji projektów z nowych konkursów w 2020 r. Dodatkowo ograniczeniu uległy koszty związane z funkcjonowaniem agencji, głównie z tytułu niższego zapotrzebowania na wynagrodzenia dla ekspertów, w związku z mniejszą niż przewidywano liczbą złożonych wniosków w ramach naborów projektów.

Wynik brutto agencji wyniósł 195 tys. zł, natomiast wynik netto, po uwzględnieniu należnego podatku dochodowego od osób prawnych, 191 tys. zł.

8.1.4. Narodowe Centrum Nauki (NCN) jako agencja wykonawcza wspiera działalność naukową w zakresie badań podstawowych, podejmowanych w celu zdobycia nowej wiedzy.

Przychodami Centrum są przede wszystkim dotacje otrzymywane z budżetu państwa na realizację zadań ustawowych oraz na pokrycie bieżących kosztów i dofinansowania inwestycji związanych z zarządzaniem wykonywanymi zadaniami. Ponadto Narodowe Centrum Nauki może uzyskiwać przychody z innych źródeł, w tym środki przekazane przez krajowe i zagraniczne podmioty finansujące programy badawcze.

W trakcie roku 2019 plan finansowy Narodowego Centrum Nauki był dwukrotnie zmieniany. Zmiany te wynikały głównie z:

- zwiększenia środków pozyskiwanych z UE w związku z udziałem Centrum w programach międzynarodowych finansowanych z Programu Ramowego Horyzont 2020,

- oszczędności wygospodarowanych przez NCN w związku z bieżącym monitorowaniem dokonywanych wydatków, zobowiązań oraz postępów w realizacji finansowanych projektów.

Zrealizowane w 2019 roku przychody Centrum wyniosły 1.240.964 tys. zł (96,9% planu ujętego w ustawie budżetowej i 97,3% planu po zmianach), w tym dotacje przekazane z budżetu państwa stanowiły 1.236.888 tys. zł.

Koszty wyniosły 1.240.867 tys. zł (96,8% planu ujętego w ustawie budżetowej i 97,3% planu po zmianach), w tym na realizację zadań przekazano środki w wysokości 1.206.657 tys. zł, co stanowiło 97,2% kosztów ogółem.

W ramach prowadzonej działalności Narodowe Centrum Nauki finansowało przede wszystkim realizację badań podstawowych w formie:

- projektów badawczych, w tym finansowanie zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej niezbędnej do realizacji tych projektów,
- projektów badawczych, w tym mających na celu stworzenie unikatowego warsztatu naukowego lub powołanie nowego zespołu naukowego,
- projektów badawczych dla doświadczonych naukowców mających na celu realizację pionierskich badań naukowych, w tym interdyscyplinarnych, ważnych dla rozwoju nauki,
- stypendiów doktorskich i staży po uzyskaniu stopnia doktora,
- współpracy międzynarodowej.

Niższe niż zakładano wykonanie kosztów wynikało przede wszystkim z niższego zapotrzebowania Centrum na środki finansowe związane z kosztami zarządzania wykonywanymi zadaniami, m.in. w zakresie środków planowanych na usługi obce, pozostałe koszty funkcjonowania, wynagrodzenia ekspertów oceniających wnioski złożone w ramach konkursów ogłaszanych przez Centrum.

Wynik finansowy agencji na koniec roku był dodatki i wyniósł 97 tys. zł.

8.1.5. Agencja Mienia Wojskowego (AMW) działała na podstawie *ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego*. Agencja jest nadzorowana przez Ministra Obrony Narodowej. Agencja realizuje zadania własne i zadania zlecone, do których należą przede wszystkim: gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa, obrót mieniem, w tym: sprzedaż lokali mieszkalnych i innych nieruchomości oraz infrastruktury, działalność gospodarcza wynikająca z potrzeb obronności, obrót z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, przechowywanie i obrót materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, budowa i remonty lokali mieszkalnych oraz wypłaty świadczeń mieszkaniowych dla żołnierzy.

W planie finansowym Agencji na 2019 r. przyjęto przychody w wysokości 1.181.512 tys. zł, po zmianach 1.307.196 tys. zł oraz koszty 1.162.960 tys. zł, po zmianach 1.275.012 tys. zł. AMW osiągnęła przychody w wysokości 1.285.051 tys. zł, tj. 98,3% planu po zmianach, co wynikało m.in. z niższych od planowanych przychodów ze sprzedaży nieruchomości i pozostałego mienia trwałego. Poniesione koszty wyniosły 1.197.612 tys. zł, czyli 93,9% planu po zmianach, co wynikało głównie z niższych od planowanych kosztów funkcjonowania oraz kosztów realizacji zadań.

Zaplanowane na 2019 r. dotacje w wysokości 790.738 tys. zł, podwyższone do kwoty 863.528 tys. zł, wykorzystane zostały w wysokości 863.497 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach. Przeznaczono je na wypłatę świadczeń oraz odpraw mieszkaniowych dla żołnierzy, a także na utrzymanie miejsc internatowych za żołnierzy uprawnionych do zakwaterowania tymczasowego oraz na pokrycie kosztów utrzymania zbędnych nieruchomości oraz mienia ruchomego od dnia ich przejęcia do końca 2019 r.

Wynik finansowy brutto Agencji wyniósł 87.440 tys. zł, natomiast wynik netto po uwzględnieniu należnego podatku dochodowego od osób prawnych oraz pozostałych obciążeń wyniku finansowego (odpis na Fundusz Modernizacji Sił Zbrojnych i Fundusz Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego) wyniósł 51.173 tys. zł, co w stosunku do kwoty przewidzianej w planie po zmianach (1.293 tys. zł) oznacza jego poprawę o kwotę 49.880 tys. zł.

8.1.6. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) jest państwową osobą prawną, nad którą nadzór sprawuje minister właściwy do spraw rozwoju wsi, a w zakresie gospodarki finansowej – minister właściwy do spraw finansów publicznych. Agencja, posiadając od akcesji Polski do UE status unijnej agencji płatniczej, działa na podstawie przepisów polskich, jak i unijnych. Środki na realizację zadań wynikających z pełnienia funkcji agencji płatniczej tj. transfery środków europejskich w ramach współfinansowania z budżetu państwa i finansowania z budżetu środków europejskich nie są ujmowane w planie finansowym ARiMR.

Do głównych zadań ARiMR realizowanych ze środków krajowych w ramach planu finansowego należą: dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie części kosztów inwestycji i częściowa spłata kapitału kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych, finansowanie lub dofinansowanie ponoszonych przez producentów rolnych kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich.

W 2019 r. przychody Agencji wyniosły 2.403.672 tys. zł i zostały zrealizowane w 126,1% planu z ustawy budżetowej (98,6% planu po zmianach), natomiast koszty wyniosły 2.409.249 tys. zł i zrealizowane zostały w 125,9% planu z ustawy budżetowej (98,6% planu po zmianach), w tym koszty realizacji zadań wyniosły 1.152.130 tys. zł i stanowiły 47,8% kosztów ogółem. Wynik Agencji był ujemny i wyniósł (-) 5.577 tys. zł, jednocześnie poprawił się w stosunku do planowanego w ustawie budżetowej o 1.490 tys. zł.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w 2019 r. otrzymała dotację z budżetu państwa, w wysokości 2.284.000 tys. zł (w 2018 r. 2.968.642 tys. zł). Dotacje zostały przeznaczone m.in. na:

- dotację podmiotową w kwocie 1.089.096 tys. zł na koszty działalności statutowej,
- dotację celową w kwocie 1.152.137 tys. zł, m.in. na:
  - dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie części kosztów inwestycji i częściową spłatę kapitału kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych,
  - dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie kosztów wznowienia produkcji rolniczej oraz odtworzenia środków trwałych w przypadku wystąpienia szkód,
  - finansowanie lub dofinansowanie ponoszonych przez producentów rolnych kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich z gatunku bydło, owce, kozy, świnie lub konie,
  - finansowanie zalesiania gruntów rolnych,
  - dopłaty krajowe do materiału siewnego,
  - pomoc finansową z innych tytułów, w tym: dla podmiotów, które poniosły szkody w gospodarstwach rolnych lub rybackich spowodowane wystąpieniem w 2019 r. suszy, huraganu, gradu, deszczu nawalnego, przymrozków wiosennych lub powodzi,
- dotację celową w kwocie 42.767 tys. zł na finansowanie projektów z udziałem środków UE – na wydatki bieżące, w tym 14.898 tys. zł na współfinansowanie.

Dotacja na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa została wykonana w kwocie 88.683 tys. zł.

8.1.7. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR) rozpoczął działalność 1 września 2017 r. Powstał z połączenia zniesionych: Agencji Rynku Rolnego i Agencji Nieruchomości Rolnych.

W 2019 r. KOWR uzyskał przychody w wysokości 600.948 tys. zł, które stanowiły 99,0% planu z ustawy budżetowej (98,2% planu po zmianach). Koszty ogółem wyniosły 330.345 tys. zł, co stanowiło 56,1% planu z ustawy budżetowej (57,7% planu po zmianach).

Niższe od planowanego wykonanie kosztów wynikało przede wszystkim z niższych wydatków na realizację zadań głównie w zakresie restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne, toczących się postępowań o dopłaty do materiału siewnego, niższych wydatków na wynagrodzenia wraz z pochodnymi i świadczeń, m.in. w związku z niższą liczbą osób zatrudnionych w przeliczeniu na pełny etat oraz niższych wydatków na materiały i energię.

Wynik finansowy brutto wyniósł 270.603 tys. zł, a w związku z wpłatą do budżetu państwa nadwyżki środków finansowych, wynik netto wyniósł 7.705 tys. zł.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa wykorzystał dotacje z budżetu państwa w wysokości 20.175 tys. zł, z tego:

- dotację celową w wysokości 10.511 tys. zł na realizację mechanizmów krajowych, głównie w zakresie wspierania rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą, promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych oraz wsparcia działań na rzecz odnawialnych źródeł energii,
- dotację celową na finansowanie projektów z udziałem środków UE w wysokości 9.664 tys. zł na realizację m.in. Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

8.1.7.a. Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa (ZWRSP) stanowi mienie Skarbu Państwa przejęte po likwidacji państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej.

W roku 2019 przychody ogółem Zasobu WRSP wyniosły 1.171.481 tys. zł i były wyższe od wielkości planowanej w ustawie budżetowej o 9,6% tj. o 102.181 tys. zł (stanowiły 96,1% planu po zmianach) i wynikały one głównie z wyższych przychodów niż zakładano, z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu i innych przychodów m.in. w związku rozwiązaniem rezerw na sprawy sądowe w zakresie mienia Zasobu, które zostały już zakończone.

Poniesione koszty ogółem w wysokości 1.204.970 tys. zł były wyższe od wielkości planowanej w ustawie budżetowej o 5,6%, tj. o 63.996 tys. zł (stanowiły 93,3% planu po zmianach) i wynikały głównie ze zwiększenia środków na koszty funkcjonowania Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, zwiększenia kosztów gospodarowania mieniem Zasobu w zakresie kosztów operacyjnych wynikających z utworzenia odpisów aktualizujących należności z tytułu czynszu dzierżawnego oraz sprzedaży mienia Zasobu z rozłożeniem w związku z pomocą dla rolników, którzy ponieśli straty spowodowane wystąpieniem w 2019 r. niekorzystnych zjawisk pogodowych oraz zwiększeniem kosztów finansowych w związku z niższą ceną skupu pszenicy.

Wynik finansowy poprawił się w stosunku do wielkości zaplanowanej w ustawie budżetowej i planu po zmianach o 38.185 tys. zł i wyniósł (-)33.489 tys. zł.

8.1.8. Centralny Ośrodek Badań Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) realizuje zadania związane z prowadzeniem badań urzędowych, w zakresie badania i rejestracji odmian roślin, porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego oraz ochrony prawnej odmian roślin.

Przychody COBORU za 2019 r. wyniosły 79.308 tys. zł i były niższe o 31.995 tys. zł (tj. o 28,7%) od planowanych w ustawie budżetowej, w tym 34.793 tys. zł pochodziło z dotacji z budżetu państwa. Niższe wykonanie przychodów wynika w szczególności z niższych niż zakładano przychodów z prowadzonej działalności, w szczególności z uzyskania niższych niż zakładano przychodów z działalności rolniczej (co spowodowane

było znacznie gorszymi cenami płodów rolnych i słabymi plonami, spowodowanymi złymi warunkami atmosferycznymi oraz wymarzeniem zbóż ozimych oraz suszą panującą w 2019 r.), a także uzyskaniem niższych przychodów z działalności badawczo-doświadczalnej (co wynika m.in. z wymarzenia posiadanych upraw doświadczalnych skutkujących brakiem możliwości wykonania doświadczeń).

Koszty ogółem wynosiły 78.554 tys. zł i były niższe o 30.068 tys. zł (tj. o 27,7%) od wartości planowanej w ustawie budżetowej.

Niższe wykonanie kosztów funkcjonowania i kosztów realizacji zadań wynika głównie z niższego niż zakładano zużycia składników materiałowych i energii, głównie opału i energii elektrycznej. Ponadto, niższe wykonanie usług obcych związane jest z uzyskaniem niższych cen usług w wyniku przeprowadzonych rozpoznań cenowych i postępowań przetargowych. Wystąpiły też niższe wydatki na wynagrodzenia. Poniesiono również niższe niż zakładano koszty podróży służbowych, ubezpieczeń majątkowych, świadczeń BHP oraz szkoleń pracowników.

W związku z powyższym wynik finansowy brutto wyniósł 754 tys. zł i był niższy od wartości planowanej w ustawie budżetowej o kwotę 1.927 tys. zł.

8.1.9. Agencja Rezerw Materiałowych (ARM) realizująca zadania w zakresie gospodarowania rezerwami strategicznymi, jak również utrzymania państwowych zapasów ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego.

W 2019 r. przychody Agencji wyniosły 242.740 tys. zł, w tym dotacje z budżetu państwa (podmiotowa i celowa) 197.723 tys. zł. Zrealizowane przychody były niższe w stosunku do ustawy budżetowej o 16,3% oraz o 16,5% w stosunku do wartości w planie po zmianach. Koszty ogółem wyniosły 221.032 tys. zł. Realizacja kosztów była niższa o 11,6% w stosunku do ustawy budżetowej oraz wyższa o 1,0% w stosunku do wartości w planie po zmianach.

W trakcie 2019 roku plan ARM został zmieniony, zgodnie z procedurą określoną w art. 21 ustawy o finansach publicznych. Niższe, w stosunku do ustawy budżetowej, a także planu po zmianach, wykonanie przychodów Agencji nastąpiło m.in. w wyniku zmniejszonego wykorzystania powierzchni magazynowej wynajmowanej kontrahentom w Składnicach ARM, w których przechowywane są również rezerwy strategiczne. Niższe, w stosunku do ustawy budżetowej, wykonanie kosztów wynikało z poniesienia przez Agencję niższych niż planowano kosztów funkcjonowania, a także poniesienia niższych kosztów na utrzymanie rezerw strategicznych w magazynach obcych, na skutek uzyskania korzystniejszych stawek w przeprowadzonych postępowaniach przetargowych oraz krótszego niż zakładano okresu przechowywania nowo utworzonych rezerw. Wykonanie kosztów w stosunku do planu po zmianach było wyższe, a przekroczenie powstało w pozycji pozostałych kosztów i dotyczy głównie dokonanej korekty rocznej podatku VAT zgodnie z art. 90c ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług oraz obejmują pozycje nie wydatkowe zaksięgowane w ciężar kosztów tj.:

- zmniejszenie wartości zapasów, zgodnie z dokonaną wyceną na dzień bilansowy w trybie ustawy o rachunkowości i ujęcie odpisów aktualizujących wartość zapasów,
- koszty związane z utylizacją oraz nieodpłatnym przekazaniem rezerw strategicznych w ramach pomocy humanitarnej,
- utworzenie odpisów na należności.

Agencja osiągnęła dodatni wynik finansowy na koniec roku 2019 w wysokości 21.708 tys. zł, tj. o 18.244 tys. zł niższy od planowanego w ustawie budżetowej.

8.1.10. Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (NIW-CRSO) został utworzony na podstawie ustawy z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego i realizuje zadania na rzecz wspierania rozwoju wspólnoty obywatelskiej i społeczeństwa obywatelskiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Na realizację zadań Narodowy Instytut Wolności-Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego otrzymuje dotacje z budżetu państwa oraz środki z Funduszu Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (fundusz celowy).

W 2019 r. wykonanie przychodów NIW-CRSO osiągnęło poziom 122.310 tys. zł, co stanowi 80,1% planu przychodów według ustawy budżetowej i 79,6% planu po zmianach.

W 2019 r. w NIW-CRSO poniesiono koszty w wysokości 122.377 tys. zł (92,6% planu według ustawy budżetowej i 91,9% planu po zmianach), głównie na:

- koszty funkcjonowania Instytutu (wydatki bieżące i majątkowe),
- środki przyznane innym podmiotom (w ramach programu rządowego Program Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, Program Wsparcia Rozwoju Organizacji Harcerskich i Skautowych na lata 2018 – 2030).

NIW-CRSO osiągnął wynik finansowy w wysokości (-)67 tys. zł. Różnica w pozycji wynik finansowy netto i brutto pomiędzy wartością planowaną (20.480 tys. zł), a wykonaną wynika z uwzględnienia w planie finansowym w pozycji przychody wydatków na cele inwestycyjne NIW-CRSO, natomiast w wykonaniu przychodów, wydatki na ten cel nie zostały uwzględnione, z uwagi na fakt, iż zgodnie z art. 32 Ustawy o Narodowym Instytucie Wolności Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, wydatki na ten cel nie stanowią przychodu.

8.2. Instytucje gospodarki budżetowej

Instytucja gospodarki budżetowej (IGB) jest jednostką sektora finansów publicznych utworzoną w celu realizacji zadań publicznych, która odpłatnie wykonuje wyodrębnione zadania, a koszty swojej działalności oraz zobowiązania pokrywa z uzyskanych przychodów.

W ustawie budżetowej na rok 2019 zamieszczono plany finansowe następujących instytucji gospodarki budżetowej utworzonych przez:

Szefa Kancelarii Prezydenta RP

1. Centrum Obsługi Kancelarii Prezydenta RP,

Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Krakowie

2. Centrum Zakupów dla Sądownictwa Instytucja Gospodarki Budżetowej,

Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

3. Centrum Obsługi Administracji Rządowej,

Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

4. Centralny Ośrodek Informatyki,

5. Centrum Usług Logistycznych,

Ministra Sportu

6. Centralny Ośrodek Sportu,

Ministra Obrony Narodowej

7. Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego,

Ministra Sprawiedliwości

8. Mazowiecka Instytucja Gospodarki Budżetowej „MAZOVIA”,

Ministra Zdrowia

9. Profilaktyczny Dom Zdrowia w Juracie,

Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego

10. Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS.

W 2019 r. łączne przychody wyżej wymienionych jednostek wyniosły 1.112.250 tys. zł, w tym 167.046 tys. zł pochodziło z dotacji z budżetu państwa, co stanowi 15,0% przychodów ogółem. Dotacje z budżetu państwa w 2019 r. zostały przekazane do Zakładu Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (142.875 tys. zł) oraz Centralnego Ośrodka Sportu (24.171 tys. zł).

Suma kosztów poniesionych przez instytucje gospodarki budżetowej wyniosła 1.098.101 tys. zł. Oznacza to, że wynik finansowy brutto instytucji gospodarki budżetowej był dodatni i wyniósł 14.149 tys. zł.

W stosunku do ustawy budżetowej na 2019 r. łączne przychody instytucji gospodarki budżetowej były wyższe o 1,5%, zaś koszty poniesione przez te jednostki były niższe o 0,5%. Tak więc wynik finansowy brutto instytucji gospodarki budżetowej był wyższy od zaplanowanego o 22.141 tys. zł.

Zrealizowane w 2019 r. kwoty przychodów, z uwzględnieniem dotacji budżetowych, kosztów oraz planowany i zrealizowany wynik finansowy brutto przedstawiają się następująco:

Lp.	Wyszczególnienie	Przychody	w tym dotacja z budżetu	Koszty	Wynik finansowy brutto planowany	Wynik finansowy brutto zrealizowany
1	2	3	4	5	6	7
1.	Centrum Obsługi Kancelarii Prezydenta RP	65.030	0	63.682	1.100	1.348
2.	Centrum Zakupów dla Sądownictwa Instytucja Gospodarki Budżetowej	7.312	0	7.147	81	165
3.	Centrum Obsługi Administracji Rządowej	53.015	0	53.908	-5.667	-892
4.	Centralny Ośrodek Informatyki	181.970	0	172.551	100	9.419
5.	Centrum Usług Logistycznych	44.354	0	43.090	394	1.264
6.	Centralny Ośrodek Sportu	156.783	24.171	159.292	-8.020	-2.510
7.	Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego	198.497	142.875	197.588	164	910
8.	Mazowiecka Instytucja Gospodarki Budżetowej „MAZOVIA”	399.946	0	395.622	3.794	4.323
9.	Profilaktyczny Dom Zdrowia w Juracie	1.899	0	1.740	37	159
10.	Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS	3.444	0	3.481	25	-37
	Razem	1.112.250	167.046	1.098.101	-7.992	14.149

8.2.1. Centrum Obsługi Kancelarii Prezydenta RP (COKPRP) realizuje zadania publiczne na rzecz Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie obsługi gospodarczej, techniczno-remontowej, inwestycyjnej, porządkowej, teleinformatycznej, kancelaryjnej, usług wydawniczych i poligraficznych oraz obsługi recepcyjnej, transportowej, hotelarskiej, gastronomicznej, szkoleniowej, wizerunkowej, rekreacyjnej, gospodarki materiałowej i zaopatrzenia.

W 2019 roku Centrum Obsługi KPRP osiągnęło przychody ogółem w wysokości 65.030 tys. zł, co stanowi 92,7% planu po zmianach i 116,2% planu wg ustawy budżetowej.

Koszty zrealizowano na poziomie 63.682 tys. zł, co stanowi 92,2% planu po zmianach i 116,1% planu wg ustawy budżetowej, głównie z tytułu:

- wynagrodzeń,
- usług obcych,
- materiałów i energii.

Uwzględniając nieco niższe od planu po zmianach przychody oraz koszty, Centrum Obsługi KPRP w 2019 r. osiągnęło w 2019 r. wynik brutto w kwocie 1.348 tys. zł, tj. 122,5% planowanego wyniku.

8.2.2. Przedmiotem działalności **Centrum Zakupów dla Sądownictwa Instytucji Gospodarki Budżetowej (CZDS IGB)** jest prowadzenie centralnych zamówień publicznych dla jednostek sądownictwa powszechnego, zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych, oraz prowadzenie działalności szkoleniowo – wypoczynkowej.

Rok 2019 Centrum zakończyło wynikiem finansowym w wysokości 165 tys. zł uzyskując przychody na poziomie 7.312 tys. zł, tj. 119,2% planu z ustawy budżetowej i koszty w kwocie 7.147 tys. zł, tj. 118,1% planu z ustawy budżetowej.

8.2.3. W 2019 r. **Centrum Obsługi Administracji Rządowej (COAR)** wykonywało zadania na rzecz Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, jednostek sektora finansów publicznych oraz dokonywało sprzedaży materiałów, towarów i usług dla pozostałych odbiorców zewnętrznych.

Do zakresu działania COAR należało przede wszystkim:

- zapewnienie technicznych, w tym teleinformatycznych, warunków pracy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,
- świadczenie usług wypoczynkowych i konferencyjnych,
- prowadzenie działalności związanej z doradztwem w zakresie informatyki, oprogramowaniem oraz zarządzaniem urządzeniami informatycznymi,
- prowadzenie wspólnych i centralnych zamówień publicznych.

Przychody w 2019 r. zostały zrealizowane w wysokości 53.015 tys. zł, tj. 98,3% planu po zmianach, które osiągnięto głównie z tytułu przychodów z prowadzonej działalności.

Koszty COAR w 2019 roku wyniosły 53.908 tys. zł, tj. 94,9% planu po zmianach.

Centrum za 2019 rok osiągnęło ujemny wynik finansowy -892 tys. zł.

8.2.4. **Centralny Ośrodek Informatyki (COI)** jest instytucją gospodarki budżetowej utworzoną przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, do której zadań należy przede wszystkim odpłatne wykonywanie usług głównie w zakresie:

- prowadzenia centralnej ewidencji pojazdów (CEP) oraz centralnej ewidencji kierowców (CEK),
- funkcjonowania ewidencji lub rejestrów państwowych, w szczególności wchodzących w skład Systemu Rejestrów Państwowych,
- utrzymania centrów komputerowych dla systemów informatycznych i teleinformatycznych prowadzonych lub przewidzianych do prowadzenia przez Ministra oraz zasobów w nich eksploatowanych,

- tworzenia e-usług, w szczególności dla obywateli i przedsiębiorców,
- utrzymania i rozwoju platformy obywatel.gov.pl oraz systemu elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej ePUAP.

Przychody w 2019 r. zostały zrealizowane w wysokości 181.970 tys. zł, tj. 92,2% planu po zmianach.

Największe przychody osiągnięto głównie z tytułu:

- utrzymania systemu CEPiK,;
- administrowania Zintegrowaną Infrastrukturą Rejestrów,
- poprawnego i nieprzerwanego działania systemu ePUAP,
- utrzymania i serwisu Systemu Rejestrów Państwowych,
- udostępniania danych w ramach Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców,
- utrzymania i rozwoju Profilu Zaufanego i Dostawcy Tożsamości.

W 2019 r. koszty COI wyniosły 172.551 tys. zł, tj. 87,5% planu po zmianach i związane były z realizacją zadań powierzonych COI w zakresie wykonywanych projektów informatycznych na rzecz MSWiA oraz innych instytucji.

Zysk brutto na koniec 2019 roku wyniósł 9.419 tys. zł, wobec planowanego w ustawie budżetowej 100 tys. zł.

8.2.5. Centrum Usług Logistycznych (CUL) zostało utworzone na podstawie zarządzenia nr 41 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie utworzenia instytucji gospodarki budżetowej pn. „Centrum Usług Logistycznych”, rozpoczęło działalność z dniem 21 grudnia 2010 r., po przekształceniu części gospodarstw pomocniczych jednostek Policji oraz gospodarstwa pomocniczego MSWiA.

Centrum Usług Logistycznych realizuje zadania obejmujące w szczególności: zakwaterowanie osób w przejętych obiektach (funkcjonariuszy Policji, SOP, Straży Granicznej oraz innych służb), organizację i obsługę szkoleń organizowanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komendę Główną Policji i inne służby, zabezpieczenie funkcjonowania lotniska Warszawa-Babice dla potrzeb lotnictwa porządku publicznego, lotnictwa cywilnego oraz utrzymania go w gotowości na wypadek sytuacji nadzwyczajnych, świadczenie usług w zakresie wsparcia działań lotnictwa służb porządku publicznego, świadczenie usług hotelowych dla funkcjonariuszy i pracowników resortu spraw wewnętrznych i innych osób fizycznych, wykonywanie zadań specjalnych w zakresie zakwaterowania i wyżywienia osób uczestniczących lub poszkodowanych w klęskach żywiołowych i innych zagrożeniach.

Przychody ogółem jednostki w 2019 r. wyniosły 44.354 tys. zł (89,4% planu zawartego w ustawie budżetowej), z tego przychody z tytułu prowadzonej działalności wyniosły 43.713 tys. zł oraz pozostałe przychody 641 tys. zł.

Koszty CUL zamknęły się kwotą 43.090 tys. zł (87,5% planu wg ustawy budżetowej).

Niższe wykonanie przychodów związane jest głównie z niższymi przychodami ze sprzedaży towarów i usług (o 10,8%), natomiast niższe wykonanie kosztów wynika głównie z niższego

niż planowano odpisu amortyzacyjnego (o 21,1%), wykonania usług obcych (o 13,8%), płatności odsetkowych wynikających z zaciągniętych zobowiązań (o 51,6%) oraz pozostałych kosztów funkcjonowania (o 39,4%).

Wynik finansowy CUL poprawił się w stosunku do ustawy budżetowej o 320,8% i wyniósł 1.264 tys. zł. Największy udział w wyniku finansowym miały ośrodki szkoleniowo – wypoczynkowe, bursy, Stacja Paliw w Gorzowie Wielkopolskim oraz Lotnisko Warszawa – Babice.

8.2.6. Centralny Ośrodek Sportu (COS) realizuje zadania publiczne w zakresie kultury fizycznej poprzez tworzenie warunków organizacyjnych, ekonomicznych i technicznych dla szkolenia sportowego prowadzonego przez polskie związki sportowe i inne podmioty działające w zakresie kultury fizycznej, w tym zapewnienie zaplecza materialno-technicznego dla potrzeb szkolenia.

Plan finansowy COS w ustawie budżetowej na rok 2019 zakładał uzyskanie przychodów na poziomie 127.950 tys. zł oraz wykonanie kosztów w kwocie 135.970 tys. zł. Instytucja zrealizowała zaplanowane wielkości na poziomie wyższym od zakładanego. Przychody COS zrealizowano w wysokości 156.783 tys. zł tj. na poziomie 122,5% w stosunku do prognozowanych. Wykonanie przychodów na poziomie wyższym wynikało głównie z uzyskania wyższych przychodów z prowadzonej działalności, co związane było z większym niż zakładano wykorzystaniem obiektów i infrastruktury sportowej COS przez polskie związki sportowe dzięki stałemu rozwojowi bazy sportowej.

Wykonanie kosztów w wysokości 159.292 tys. zł było natomiast wyższe o 23.322 tys. zł, tj. o 17,2% od kwoty założonej w planie w ustawie budżetowej, głównie z powodu wzrostu kosztów bieżącego utrzymania wykorzystywanych przez polskie związki sportowe obiektów. Jednocześnie w trakcie roku pozyskano dodatkowe środki z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, co przełożyło się na zwiększenie kosztów dotyczących wydatków majątkowych.

Centralny Ośrodek Sportu otrzymuje dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań bieżących, z przeznaczeniem na utrzymanie i zarządzanie obiektami sportowymi na potrzeby szkolenia sportowego oraz na dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych. Zaplanowane na 2019 r. dotacje celowe w łącznej wysokości 24.171 tys. zł zostały zrealizowane w 100%. Poprzez dofinansowanie z dotacji celowej obiekty sportowe COS zostały utrzymane w 2019 r. w pełniej zdolności eksploatacyjnej, co dało możliwość prowadzenia procesu treningowego.

Wynik finansowy brutto COS był ujemny i wyniósł -2.510 tys. zł, jednocześnie był wyższy o 5.510 tys. zł od planowanego w ustawie budżetowej.

8.2.7. Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (ZIOTP) realizuje zobowiązania strony polskiej wynikające z członkostwa w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w zakresie udziału Rzeczypospolitej Polskiej w Programie Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Dziedzinie Bezpieczeństwa (Program NSIP – NATO Security Investment Programme).

W planie finansowym ZIOTP w ustawie budżetowej na 2019 r. zaplanowano przychody w wysokości 235.146 tys. zł oraz koszty na poziomie 234.982 tys. zł. W związku ze zmianą „Planu inwestycji NSIP na 2019 r.”, dokonano zmniejszenia w ramach procedury zmiany planu finansowego: przychodów do poziomu 199.433 tys. zł i kosztów do poziomu 198.733 tys. zł.

Przychody ZIOTP zostały wykonane w wysokości 198.497 tys. zł, tj. 99,5% w stosunku do kwoty przewidzianej w planie po zmianach, głównie z powodu uzyskania niższych od planowanych przychodów z tytułu naliczonych kar umownych oraz odsetek od rachunków bankowych.

Poniesione koszty wyniosły 197.588 tys. zł, tj. 99,4% planu po zmianach.

Z zaplanowanej kwoty dotacji w wysokości 143.210 tys. zł, obniżonej w wyniku zmiany planu finansowego o 100 tys. zł wydatkowano środki w wysokości 142.875 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach, z przeznaczeniem na realizację projektów inwestycyjnych zawartych w pakietach inwestycyjnych NATO oraz na sfinansowanie części bieżących kosztów funkcjonowania Zakładu.

Wynik finansowy brutto Zakładu zrealizowany został w kwocie 910 tys. zł, tj. o 210 tys. zł więcej od kwoty przyjętej w planie po zmianach, na co w głównej mierze miały wpływ naliczone kary umowne.

8.2.8. Mazowiecka Instytucja Gospodarki Budżetowej „MAZOVIA”

W ustawie budżetowej na rok 2019 zamieszczono plan finansowy instytucji gospodarki budżetowej utworzonej, na podstawie zarządzenia Ministra Sprawiedliwości, w drodze przekształcenia z gospodarstw pomocniczych funkcjonujących przy aresztach śledczych oraz zakładach karnych. Została ona utworzona na mocy zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 listopada 2010 r. w sprawie utworzenia Mazowieckiej Instytucji Gospodarki Budżetowej MAZOVIA. Dodatkowo na mocy zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie połączenia Mazowieckiej Instytucji Gospodarki Budżetowej MAZOVIA, Bałtyckiej Instytucji Gospodarki Budżetowej BALTICA, Pomorskiej Instytucji Gospodarki Budżetowej POMERANIA, Podkarpackiej Instytucji Gospodarki Budżetowej CARPATIA i Zachodniej Instytucji Gospodarki Budżetowej PIAST w 2018 r. ww. Instytucje Gospodarki Budżetowej zostały połączone poprzez włączenie do IGB MAZOVIA.

Jednostka ta realizuje działania publiczne polegające na prowadzeniu oddziaływań penitencjarnych oraz resocjalizacyjnych wobec osób skazanych na karę pozbawienia wolności poprzez organizowanie pracy sprzyjającej zdobywaniu kwalifikacji zawodowych. Prowadzi działalność produkcyjną, handlowo-usługową oraz wykonuje roboty remontowo-budowlane na rzecz organu założycielskiego, jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Sprawiedliwości, pozostałych jednostek organizacyjnych sektora finansów publicznych oraz innych podmiotów niebędących jednostkami sektora finansów publicznych.

Średnioroczne zatrudnienie ogółem w przeliczeniu na pełnozatrudnionych w 2019 r. wyniosło 1.716 etatów, w tym 964 pracowników cywilnych oraz 752 skazanych. Udział osób pozbawionych wolności w zatrudnieniu ogółem stanowił 44%.

W 2019 r. łączne przychody wyżej wymienionej jednostki wyniosły 399.946 tys. zł, natomiast suma kosztów poniesionych przez te jednostki wyniosła 395.622 tys. zł. Oznacza to, że wynik finansowy brutto był dodatni i wyniósł 4.323 tys. zł. W porównaniu do planu zawartego w ustawie budżetowej wykonane przychody i koszty były niższe odpowiednio o 2,4% i 2,6%. Zrealizowany wynik był o 529 tys. zł wyższy od planowanego.

8.2.9. Profilaktyczny Dom Zdrowia (PDZ) w Juracie w 2019 r. w pełni finansował swoją działalność z wpływów z tytułu pobytów rehabilitacyjnych osób niepełnosprawnych, wczasów profilaktyczno-leczniczych oraz organizacji szkoleń i konferencji.

W 2019 r. przychody PDZ w Juracie zostały zrealizowane w 117,2% w stosunku do zaplanowanych w ustawie budżetowej i wyniosły 1.899 tys. zł.

Koszty poniesione przez tę instytucję wyniosły 1.740 tys. zł, tj. 109,9% zaplanowanych w ustawie budżetowej.

Tym samym PDZ w Juracie wypracował zysk brutto w kwocie 159 tys. zł, tj. 429,7% zysku brutto planowanego w wysokości 37 tys. zł.

Po zakończeniu każdego roku obrotowego PDZ zobowiązany jest do wpłacania na rachunek dochodów budżetu państwa 40% wypracowanego zysku netto. Wpłata do budżetu państwa za 2019 rok wyniosła 57 tys. zł.

8.2.10. Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS (CBiES) pełni funkcję ogólnopolskiej i międzynarodowej placówki kształcenia statystycznego dla potrzeb pracowników oraz instytucji służb statystyki publicznej. Świadczy także usługi edukacyjne oraz badawcze na rzecz innych jednostek i instytucji oraz osób. Prowadzi i organizuje działalność wspomagającą naukowe badania statystyczne i innowacyjne, współpracuje z wieloma renomowanymi uczelniami i ośrodkami badawczymi w kraju i za granicą.

W 2019 r. przychody CBiES zostały zrealizowane w wysokości 3.444 tys. zł, tj. 45% planu po zmianach, na które składały się przychody z prowadzonej działalności w wysokości 3.432 tys. zł oraz pozostałe przychody w wysokości 12 tys. zł. Głównym powodem spadku przychodów było zmniejszenie realizowanych projektów badawczych w związku z ograniczeniem środków na badania w ramach POPT wynikających z harmonogramu realizacji tych badań.

Koszty w 2019 roku wyniosły 3.481 tys. zł, tj. 45,7% planu po zmianach i dotyczyły głównie:

- wynagrodzeń osobowych i bezosobowych,
- materiałów i energii,
- usług obcych.

Centrum za 2019 rok osiągnęło wynik finansowy w wysokości -37 tys. zł.

8.3. Państwowe osoby prawne

Jednostki sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych są powoływane na podstawie odrębnych ustaw, jako państwowe osoby prawne w celu realizacji wybranych zadań publicznych.

W ustawie budżetowej na rok 2019 zamieszczono plany finansowe następujących państwowych osób prawnych nadzorowanych przez:

Prezesa Rady Ministrów

1. Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia,
2. Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego,
3. Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka,

Ministra Rozwoju

4. Krajowy Zasób Nieruchomości,
5. Urząd Dozoru Technicznego,
6. Polskie Centrum Akredytacji,
7. Polska Organizacja Turystyczna,

Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej

8. Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”,

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

9. Polski Instytut Sztuki Filmowej,
10. Centrum Polsko – Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia,

Ministra Sportu

11. Polska Agencja Antydopingowa,

Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

12. Polski Klub Wyścigów Konnych,
13. Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie,
14. 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego,

Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

15. Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej,

Ministra Infrastruktury

16. Polska Agencja Żeglugi Powietrznej,
17. Transportowy Dozór Techniczny,

Ministra Klimatu

18. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
19. 23 parki narodowe (Babiogórski, Białowiecki, Biebrzański, Bieszczadzki, Bory Tucholskie, Drawieński, Gorczański, Gór Stołowych, Kampinoski, Karkonoski, Magurski, Narwiański, Ojcowski, Pieniński, Poleski, Roztoczański, Słowiński, Świętokrzyski, Tatrzański, Ujście Warty, Wielkopolski, Wigierski, Woliński),

Ministra Spraw Zagranicznych

20. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych,

Ministra Zdrowia

21. Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji,

Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

22. Zakład Ubezpieczeń Społecznych,

oraz

23. Rzecznik Finansowy.

Ponadto sprawozdanie zawiera również wykonanie planu finansowego:

24. Centrum Łukasiewicz - utworzonego na podstawie Ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz, nadzorowanego przez *Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego*,
25. Instytutu Europy Środkowej utworzonego na podstawie Ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o Instytucie Europy Środkowej, nadzorowanego przez *Prezesa Rady Ministrów*,
26. Polskiego Instytutu Ekonomicznego utworzonego na podstawie Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o Polskim Instytucie Ekonomicznym, nadzorowanego przez *Prezesa Rady Ministrów*,
27. Polskiego Laboratorium Antydopingowego utworzonego na podstawie Ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie, nadzorowanego przez *Ministra Sportu*,
28. Agencji Badań Medycznych utworzonej na podstawie Ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Agencji Badań Medycznych, nadzorowanej przez *Ministra Zdrowia*,
29. Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego utworzonej na mocy Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym oraz niektórych innych ustaw, nadzorowanej przez *Ministra Finansów*,
30. Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego utworzonego na mocy Ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru

nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku, nadzorowanego przez Prezesa Rady Ministrów.

W 2019 r. łączne przychody wyżej wymienionych jednostek wyniosły 14.278.788 tys. zł, w tym 1.599.368 tys. zł pochodziło z dotacji z budżetu państwa, co stanowi 11,2% przychodów ogółem. Suma kosztów poniesionych przez te jednostki wyniosła 12.220.678 tys. zł.

W stosunku do ustawy budżetowej wykonane przychody państwowych osób prawnych stanowiły 121,2% zaplanowanych. Przy wyższych o 9,3% kosztach, łączny wynik finansowy brutto został zrealizowany w kwocie 2.058.109 tys. zł, tj. wyższej od zaplanowanej o 1.369.034 tys. zł. Jest to związane głównie z uzyskaniem wyższych, od założonych w ustawie budżetowej, wyników w planach finansowych Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (o 793.111 tys. zł) i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (o 507.810 tys. zł). Jednocześnie ww. jednostki generują największe przychody i odpowiednio koszty. Ich łączne przychody wyniosły 9.455.423 tys. zł, tj. 66,2% przychodów ogółem. Jednostki te zrealizowały koszty w łącznej wysokości 7.657.267 tys. zł, tj. 62,7% sumy kosztów wszystkich państwowych osób prawnych.

Najwyższe kwoty dotacji z budżetu państwa w 2019 r. zostały przekazane:

Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu „Wody Polskie” (910.434 tys. zł), wojewódzkim ośrodkom doradztwa rolniczego (196.066 tys. zł) oraz parkom narodowym (89.134 tys. zł). Jednostki te otrzymały 74,8% dotacji ogółem.

Zrealizowane w 2019 r. kwoty przychodów, z uwzględnieniem dotacji budżetowych, kosztów oraz planowany i zrealizowany wynik finansowy brutto przedstawiają się następująco:

1	Wyszczególnienie 2	Przychody 3	w tym dotacja z budżetu 4	Koszty 5	Wynik finansowy brutto planowany *) 6	Wynik finansowy brutto zrealizowany 7
1.	Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia	9.476	9.176	9.284	7	192
2.	Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego	3.890	3.500	3.862	0	28
3.	Instytut Współpracy Polsko - Węgierskiej im. Wacława Felczaka	5.239	5.239	5.239	0	0
4.	Krajowy Zasób Nieruchomości	11.595	11.096	9.389	0	2.206
5.	Urząd Dozoru Technicznego	493.638		378.151	79.032	115.487
6.	Polskie Centrum Akredytacji	23.952	5	23.646	38	306

Wyszczególnienie		Przychody	w tym dotacja z budżetu	Koszty	Wynik finansowy brutto planowany *)	Wynik finansowy brutto zrealizowany
1	2	3	4	5	6	7
7.	Polska Organizacja Turystyczna	55.379	49.908	54.867	0	512
8.	Państwowe Gospodarstwo Wodne "Wody Polskie"	1.585.979	910.434	1.598.010	3.100	-12.031
9.	Polski Instytut Sztuki Filmowej	276.541	54.523	247.523	0	29.018
10.	Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia	6.680	6.503	6.684	0	-4
11.	Polska Agencja Antydopingowa	7.687	7.400	7.557	0	130
12.	Polski Klub Wyścigów Konnych	8.255	444	6.834	136	1.420
13.	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie	30.088	24.687	30.040	30	48
14.	16 Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego	340.662	196.066	330.942	804	9.720
15.	Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej	65.007	51.941	64.927	5	80
16.	Polska Agencja Żeglugi Powietrznej	989.396	14.680	960.882	25.671	28.514
17.	Transportowy Dozór Techniczny	65.159		57.903	1.252	7.256
18.	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	4.774.832	44.464	2.981.721	1.000.000	1.793.111
19.	23 parki narodowe	286.617	89.134	283.079	-9.370	3.538
20.	Polski Instytut Spraw Międzynarodowych	14.412	12.890	14.170	0	242
21.	Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji	47.154	127	38.870	0	8.284
22.	Zakład Ubezpieczeń Społecznych	4.680.591		4.675.546	-502.765	5.045
23.	Rzecznik Finansowy	18.689		18.689	0	0
24.	Centrum Łukasiewicz	12.096	11.943	12.435	0	-339
25.	Instytut Europy Środkowej	2.982	2.905	2.838	0	144
26.	Polski Instytut Ekonomiczny	13.478	9.788	12.724	1.158	754
27.	Polskie Laboratorium Antydopingowe	13.581	2.800	10.438	0	3.143
28.	Agencja Badań Medycznych	4.778	4.715	4.778	0	0
29.	Polska Agencja Nadzoru Audytowego	0	0	98	-473	-98
30.	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego	430.955	75.000	369.552	90.450	61.403
Razem		14.278.788	1.599.368	12.220.678	689.075	2.058.109

*) Wynik finansowy brutto planowany w ustawie budżetowej lub planie po zmianach w przypadku jednostek, które nie zostały ujęte w ustawie budżetowej na 2019 r.

8.3.1. Działalność Ośrodka Studiów Wschodnich im. Marka Karpia (OSW) reguluje ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o Ośrodku Studiów Wschodnich im. Marka Karpia. Głównym zadaniem OSW jest opracowywanie oraz udostępnianie organom władzy publicznej RP informacji o istotnych wydarzeniach i procesach politycznych, społecznych i gospodarczych w otoczeniu międzynarodowym Polski, przygotowywanie analiz, ekspertyz i studiów prognostycznych.

Przychody w 2019 r. zostały zrealizowane w kwocie 9.476 tys. zł, tj. 98,9% planu po zmianach, a koszty w wysokości 9.284 tys. zł, tj. 97,8% wykonania planu po zmianach.

OSW zakończył rok 2019 z wynikiem brutto 192 tys. zł, tj. wyższym o 104 tys. zł od zakładanego w planie po zmianach.

8.3.2. Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego (IZZW) został utworzony na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 2015 r. o Instytucie Zachodnim im. Zygmunta Wojciechowskiego.

Do zadań Instytutu należy m. in.: gromadzenie, opracowywanie oraz udostępnianie organom władzy publicznej informacji o istotnych wydarzeniach i procesach politycznych, społecznych i gospodarczych, przygotowywanie analiz, ekspertyz i studiów prognostycznych, organizowanie i prowadzenie badań naukowych, prowadzenie baz danych i archiwów, gromadzenie specjalistycznego księgozbioru i dokumentacji naukowej oraz prowadzenie otwartej działalności bibliotecznej.

Plan przychodów IZZW został zrealizowany w wysokości 3.890 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach. Przychody osiągnięto głównie z tytułu dotacji podmiotowej, którą w ustawie budżetowej zaplanowano w wysokości 3.500 tys. zł.

Koszty Instytutu Zachodniego w 2019 roku wyniosły 3.862 tys. zł, co stanowi 97,6% planu po zmianach.

Instytut Zachodni za 2019 rok osiągnął dodatni wynik finansowy w wysokości 28 tys. zł.

8.3.3. Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka (IWPW) został utworzony na podstawie ustawy z dnia 8 lutego 2018 r. o Instytucie Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka.

Głównym zadaniem Instytutu jest przekazywanie młodym pokoleniom znaczenia tradycji polsko-węgierskiej oraz wzmacnianie współpracy i nawiązywanie kontaktów między przedstawicielami młodego pokolenia, wspieranie współpracy naukowej, inicjatyw oraz projektów naukowych i oświatowych, wspieranie wzajemnej myśli innowacyjnej polsko-węgierskich organizacji kulturalnych, gospodarczych i politycznych w celu wzmacniania konkurencyjności obu państw.

Przychody i koszty w 2019 r. zostały zrealizowane w kwocie 5.239 tys. zł.

8.3.4. Krajowy Zasób Nieruchomości (KZN) Krajowy Zasób Nieruchomości jest państwową osobą prawną utworzoną na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości.

Powołany na gruncie ww. ustawy Krajowy Zasób Nieruchomości ma na celu gospodarowanie nieruchomościami Skarbu Państwa, przeznaczając je na cele mieszkaniowe.

Na koniec 2019 roku przychody zrealizowano w kwocie 11.595 tys. zł i pochodziły głównie z dotacji z budżetu państwa.

Koszty organizacji funkcjonowania jednostki wyniosły 9.389 tys. zł. Koszty poniesiono głównie na wynagrodzenia wraz z pochodnymi (5.299 tys. zł), usługi obce (1.011 tys. zł), amortyzację (622 tys. zł) oraz na koszty realizacji zadań (1.811 tys. zł).

Krajowy Zasób Nieruchomości dysponował środkami pochodzącymi z dotacji budżetu państwa. Przedmiotowe środki zostały zaplanowane w rezerwie celowej pozycja 29 pn. „Środki na sfinansowanie kosztów organizacji, funkcjonowania oraz realizacji zadań Krajowego Zasobu Nieruchomości” w wysokości 50.000 tys. zł. Wykonanie wyniosło 11.185 tys. zł (w tym dotacja podmiotowa 7.708 tys. zł, dotacja celowa 3.388 tys. zł, dotacja majątkowa 89 tys. zł).

Na niższe wykonanie wydatków miały wpływ mniejsze od planowanych:

- koszty realizacji zadania w związku z brakiem informacji o sprzedaży nieruchomości, które mogłyby stanowić przedmiot prawa pierwokupu przez KZN,
- wydatki na wykonanie uzbrojenia technicznego gruntów z uwagi na brak ostatecznych i zatwierdzonych planów gospodarowania gruntami,
- koszty sporządzenia analiz i ekspertyz oraz funkcjonowanie biura KZN.

8.3.5. Urząd Dozoru Technicznego (UDT) realizuje zadania ustawowe związane ze sprawowaniem dozoru technicznego w Polsce.

Przychody UDT w 2019 r. wyniosły 493.638 tys. zł, tj. 107,8% planu z ustawy budżetowej oraz 97,1% planu po zmianach.

Przychody UDT osiąga przede wszystkim z tytułu opłat uzyskiwanych za badania urządzeń znajdujących się pod dozorem technicznym oraz pobieranych za świadczenie usług rynkowych. Wyższe o 35.635 tys. zł przychody w porównaniu do planu są wynikiem wyższych przychodów z prowadzonej działalności oraz pozostałych przychodów.

Koszty zrealizowano w wysokości 378.151 tys. zł, tj. 99,8% planu z ustawy budżetowej oraz planu po zmianach.

Koszty UDT wynikają głównie z wspierania państwa i obywateli w zapewnieniu bezpieczeństwa użytkowania urządzeń technicznych, zostały zrealizowane na poziomie planu w ustawie budżetowej (99,8%) Koszty związane z wynagrodzeniami i narzutami

w stosunku do ustawy budżetowej zostały wykonane w wysokości 103,6% natomiast 99,6% w stosunku do planu po zmianach.

W 2019 r. UDT wypracował zysk brutto w wysokości 115.487 tys. zł, który był wyższy od zaplanowanego w ustawie budżetowej o 36.455 tys. zł tj. o 46,1%. Osiągnięty wynik finansowy skutkuje wpłatą do budżetu państwa w wysokości 34.646 tys. zł, wyższą od planowanej o 10.936 tys. zł tj. o 46,1%.

8.3.6. Polskie Centrum Akredytacji (PCA) jest krajową jednostką akredytującą upoważnioną do akredytacji jednostek certyfikujących, kontrolujących, laboratoriów badawczych i wzorcujących oraz innych podmiotów prowadzących oceny zgodności i weryfikacje na podstawie ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku.

Przychody PCA w 2019 r. wyniosły 23.952 tys. zł, tj. 101% planu z ustawy budżetowej oraz 100,7% planu po zmianach. Poziom przychodów w PCA zależny jest od liczby prowadzonych postępowań o akredytację.

Koszty zrealizowano w wysokości 23.646 tys. zł, tj. 99,9% planu z ustawy budżetowej oraz planu po zmianach.

W 2019 r. PCA wypracowało zysk brutto w wysokości 306 tys. zł, który był wyższy od zaplanowanego w ustawie budżetowej o 268 tys. zł.

8.3.7. Polska Organizacja Turystyczna (POT) realizuje m.in. zadania z zakresu promocji Polski jako kraju atrakcyjnego turystycznie przez Zagraniczne Ośrodki Polskiej Organizacji Turystycznej oraz prowadzi działania promocyjne na rynku krajowym i na rynkach zagranicznych przez POT w Warszawie, w tym m.in. wydawnictwa krajowe i zagraniczne, targi turystyczne, organizacja study tour i study press, działania public relations, informacja turystyczna, organizacja imprez promocyjnych w kraju i za granicą, prowadzenie badań marketingowych i analiz, promocja w Internecie.

POT w 2019 r. zrealizowała przychody na poziomie 104,4% planu wg. ustawy budżetowej na rok 2019, natomiast wykonanie kosztów było wyższe o 1.805 tys. zł, tj. o 3,4% (w stosunku do planowanych w ustawie budżetowej). Wyższe przychody wynikają głównie ze wzrostu przychodów własnych POT, pozyskanych między innymi ze współfinansowania zadań promocyjnych realizowanych we współpracy z podmiotami zewnętrznymi w zakresie uczestnictwa w imprezach targowych realizowanych w 2019 roku i prowadzonej działalności gospodarczej. Wzrost kosztów spowodowany był głównie wyższymi kosztami realizacji zadań statutowych. Łączne przychody zostały zrealizowane w kwocie 55.379 tys. zł oraz koszty w kwocie 54.867 tys. zł. Konsekwencją powyższego, wynik finansowy, którego zaplanowana wielkość równała się zeru, na koniec 2019 roku był dodatni i wyniósł 512 tys. zł.

Przychodami POT były: dotacje z budżetu państwa w kwocie 49.908 tys. zł, środki otrzymane z Unii Europejskiej w kwocie 2.685 tys. zł oraz przychody własne w kwocie 2.786 tys. zł.

8.3.8. Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie” (PGW Wody Polskie) zostało powołane jako państwowa osoba prawna w celu realizacji zadań w obszarze gospodarki wodnej ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.

Przychody PGW Wody Polskie za 2019 r. wyniosły 1.585.979 tys. zł i były wyższe od zaplanowanych w ustawie budżetowej o 96.330 tys. zł (tj. o 6,4%), przy otrzymaniu dotacji z budżetu państwa w wysokości 910.434 tys. zł niższej od zaplanowanej o 13.337 tys. zł (tj. o 1,4%).

Przychodami PGW Wody Polskie są głównie: wpływy z tytułu opłat za usługi wodne oraz opłaty podwyższone, wpływy z tytułu należności za korzystanie ze śródlądowych dróg wodnych oraz urządzeń wodnych stanowiących własność Skarbu Państwa, wpływy z opłat rocznych z oddania w użytkowanie gruntów pokrytych wodami, wobec których Wody Polskie wykonują prawa właścicielskie, wpływy z opłat z tytułu umów dotyczących wykonywania rybactwa śródlądowego na śródlądowych wodach płynących stanowiących własność Skarbu Państwa, wpływy z tytułu gospodarowania mieniem Skarbu Państwa związanym z gospodarką wodną, wpływy z tytułu opłaty legalizacyjnej i opłaty za udzielanie zgód wodnoprawnych, przychody z tytułu wykonywania działalności gospodarczej.

Ponadto zgodnie z art. 256 ustawy Prawo wodne przychodami PGW Wody Polskie mogą być środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, niepodlegające zwrotowi, inne niż środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, środki z kredytów i pożyczek oraz dotacje celowe z budżetu państwa.

Wyższe wykonanie planu przychodów wynika głównie z większych wpływów z tytułu opłat za usługi wodne i opłat podwyższonych.

Koszty PGW Wody Polskie za 2019 r. wyniosły 1.598.010 tys. zł i były wyższe od zaplanowanych o 111.461 tys. zł (tj. o 7,5%).

Wyższe wykonanie kosztów w stosunku do planu wynikało głównie z przyjęcia do użytkowania nowych środków trwałych, sukcesywnie przejmowanego majątku od jednostek samorządu terytorialnego oraz trudna do zaplanowania i oszacowania w trakcie roku budżetowego wartość odpisów aktualizujących należności oraz biernych rozliczeń międzyokresowych.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie w 2019 roku zrealizowało ujemny wynik finansowy brutto w wysokości -12.031 tys. zł.

8.3.9. Polski Instytut Sztuki Filmowej (PISF) jest jednostką realizującą zadania związane z polityką państwa w dziedzinie kinematografii. Realizacja przychodów, kosztów oraz wyniku finansowego brutto Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej była wyższa w porównaniu do wielkości zaplanowanych w ustawie budżetowej na 2019 r. Przychody zwiększyły się o 48,2% do kwoty 276.541 tys. zł, natomiast koszty o 32,6% do kwoty 247.523 tys. zł. Konsekwencją powyższego wyniku finansowego brutto, którego zaplanowana wielkość równała się zeru, na koniec 2019 r. był dodatni i wyniósł 29.018 tys. zł.

Wykonanie przychodów na ww. poziomie spowodowane było uzyskaniem większych niż planowano wpływów od podmiotów zobowiązanych do ich wpłaty zgodnie z ustawą z dnia 30 czerwca 2005 r. o kinematografii oraz dotacji celowych uzyskanych na wspieranie produkcji audiowizualnej na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o finansowym wspieraniu produkcji audiowizualnej. W konsekwencji uzyskania wyższych przychodów realizując ustawowe zadania zwiększone zostały koszty Instytutu, co odzwierciedla również plan po zmianach.

Koszty Instytutu zrealizowane w kwocie 247.523 tys. zł przeznaczono w 8,0% na jego utrzymanie. Pozostałą część kosztów tj. 92,0% wydatkowano na realizację zadań statutowych związanych z polityką państwa w dziedzinie kinematografii, w tym m.in. na: rozwój polskiej produkcji i koprodukcji filmowej, wspieranie debiutów filmowych oraz rozwój artystyczny młodych twórców, promocję polskich filmów i ich twórców, utrzymanie archiwów filmowych, rozwój potencjału polskiego niezależnego przemysłu kinematograficznego, a w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw działających w tej dziedzinie oraz na realizację zadań związanych ze wspieraniem produkcji audiowizualnej.

8.3.10. Centrum Polsko - Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia (CPRDiP) w ramach swojej działalności Centrum inicjuje i wspiera podejmowanie działań w Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich takich jak badania naukowe, działalność wydawnicza i edukacyjna, wymiana młodzieży i studentów czy też organizowanie konferencji. Ponadto Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia organizowało konferencje, sympozja, wykłady, seminaria i dyskusje, aktualizowało trójjęzyczną stronę internetową, informowało o swojej działalności w popularnych mediach i serwisach społecznościowych (Facebook i Twitter).

W 2019 r. Centrum zrealizowało zarówno przychody jak i koszty na poziomie wyższym w stosunku do założonych w ustawie budżetowej o 15,4%. Wykonanie przychodów na ww. poziomie spowodowane było uzyskaniem wyższych dotacji podmiotowych na dofinansowanie działalności statutowej CPRDiP m.in. w związku z planowaniem i przygotowaniem organizacji przedsięwzięć wpisanych w obchody 80. Rocznicy Zbrodni Katyńskiej oraz w związku z przeniesieniem praw do wydawania czasopisma „Nowa Polska” z Instytutu Książki do CPRiDP. Wyższe koszty były spowodowane m.in. realizacją powyższych zadań. Wynik finansowy brutto na koniec 2019 r. był niższy niż planowany w ustawie budżetowej i wyniósł -4 tys. zł.

8.3.11. Polska Agencja Antydopingowa (POLADA) zrealizowała w 2019 r. przychody w wysokości 7.687 tys. zł (214,4% w stosunku do planu według ustawy budżetowej) i poniosła koszty w wysokości 7.557 tys. zł (210,8% w stosunku do planu według ustawy budżetowej). Wynik finansowy, którego zaplanowana wielkość równała się zeru, na koniec 2019 r. był dodatni i wyniósł 130 tys. zł.

Przychodami POLADA były głównie: dotacja podmiotowa z budżetu państwa w wysokości 7.400 tys. zł oraz przychody z prowadzonej działalności w wysokości 279 tys. zł.

Kwotę przychodów z prowadzonej działalności stanowiły przychody z tytułu komercyjnych kontroli antydopingowych oraz przychody z tytułu działań edukacyjnych uzyskane w ramach realizacji działalności informacyjno – edukacyjnej związanej z kampanią GRAMY FAIR.

Wykonanie dotacji podmiotowej i ustalonego planu po zmianach na 2019 r. w kwocie 7.400 tys. zł było wyższe w stosunku do ustawy budżetowej o 3.900 tys. zł. Związane to było z wejściem życie z dniem 1 stycznia 2019 r. przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie, w wyniku której nastąpiło poszerzenie zakresu zadań należących do działalności bieżącej POLADA, finansowanej ze środków dotacji podmiotowej. W celu zabezpieczenia ich realizacji na podstawie art. 10 ww. ustawy minister właściwy do spraw kultury fizycznej upoważniony został do przeniesienia w roku 2019 wydatków budżetu państwa w ramach części 25 Kultura fizyczna do wysokości 3.900 tys. zł z przeznaczeniem na zwiększenie dotacji podmiotowej dla POLADA do kwoty 7.400 tys. zł.

Wykonanie przychodów z prowadzonej działalności na poziomie 328,2% planu wg. ustawy budżetowej na rok 2019 oraz 118,2% planu po zmianach wynika z większego niż planowano zainteresowania z tytułu sprzedaży usług w sferze edukacyjnej.

8.3.12. Polski Klub Wyścigów Konnych (PKWK) jest państwową osobą prawną, działającą w oparciu o przepisy ustawy z dnia 18 stycznia 2001 r. o wyścigach konnych. Podstawowym przedmiotem jego działalności jest ustalanie warunków rozgrywania gonitw oraz czuwanie nad ich przestrzeganiem, działanie na rzecz umacniania i doskonalenia hodowli koni i rozwoju wyścigów konnych.

PKWK zrealizował przychody w wysokości 8.255 tys. zł (133,5% w stosunku do planu z ustawy budżetowej oraz 95,6% w planie po zmianach) i poniósł koszty w wysokości 6.834 tys. zł (113,0% w stosunku do planu z ustawy budżetowej oraz 80,4% w planie po zmianach). Rok 2019 jednostka zakończyła z dodatnim wynikiem brutto w kwocie 1.420 tys. zł, wyższym od zaplanowanego w ustawie budżetowej o 1.284 tys. zł.

Na wzrost przychodów w stosunku do planu z ustawy budżetowej wpływ miało głównie uzyskanie przychodów z tytułu zorganizowania przez PKWK Narodowego Pokazu Koni Arabskich Czystej Krwi oraz Aukcji Pride of Poland, co jednocześnie związane było ze zwiększeniem kosztów z tego tytułu. Ponadto, na wzrost kosztów w stosunku do planu z ustawy budżetowej wpływ miało zwiększenie nagród dla właścicieli i hodowców koni polskiej hodowli.

8.3.13. Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (CDR) jest państwową osobą prawną, działającą w oparciu o przepisy ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego. CDR realizuje zadania z zakresu doradztwa rolniczego, m.in. opracowuje analizy i prognozy w zakresie rozwoju doradztwa rolniczego, prowadzi szkolenia dla pracowników ośrodków wojewódzkich i nauczycieli szkół rolniczych, przygotowuje i przekazuje ośrodkom wojewódzkim materiały informacyjne i szkoleniowe, w tym dotyczące pomocy w zakresie działalności gospodarstw rolnych i produkcji rolniczej finansowanej

lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych, upowszechnia wyniki badań naukowych w praktyce rolniczej.

W 2019 r. CDR zrealizował przychody w wysokości 30.088 tys. zł (tj. 145,5% założonych w ustawie budżetowej oraz 86% w planie po zmianach), w tym 24.687 tys. zł z dotacji celowej z budżetu państwa (dotacja celowa na realizację zadań bieżących CDR została zwiększona w trakcie roku o kwotę 7.110 tys. zł) i poniósł koszty w wysokości 30.040 tys. zł (145,4% w stosunku do planu wg ustawy budżetowej oraz 85,9% do planu po zmianach). Rok 2019 jednostka zakończyła z dodatnim wynikiem brutto w kwocie 48 tys. zł, wyższym od zaplanowanego w ustawie budżetowej o 18 tys. zł.

Zwiększenie przychodów i kosztów w CDR, w stosunku do planu z ustawy budżetowej, nastąpiło głównie na skutek:

- zwiększenia, zgodnie z decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dotacji celowej na współfinansowanie pomocy technicznej w ramach PROW 2014-2020 (utrzymanie Jednostki Centralnej KSOW),
- realizacji przedsięwzięć w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, które nie były przewidziane na etapie opracowania projektu planu CDR.

8.3.14. Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego (WODR) są państwowymi osobami prawnymi, działają w oparciu o przepisy ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego. Realizują zadania z zakresu doradztwa rolniczego, polegające m. in. na prowadzeniu szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich, podnoszeniu ich kwalifikacji zawodowych, prowadzą działalność informacyjną wspierającą rozwój produkcji rolniczej, upowszechniają metody produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska, prowadzą analizy rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzą i upowszechniają informacje rynkowe w tym zakresie.

Łączne przychody szesnastu Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego zostały zrealizowane w 2019 r. w wysokości 340.662 tys. zł (tj. 114,1% założonych w ustawie budżetowej), w tym dotacje z budżetu państwa w kwocie 196.066 tys. zł. Łączne koszty wyniosły 330.942 tys. zł (tj. 111,1% w stosunku do planu wg ustawy budżetowej).

Wykonanie przychodów i kosztów na ww. poziomie spowodowało, iż łączny wynik finansowy brutto WODR był dwunastokrotnie wyższy od zaplanowanego w ustawie budżetowej i wyniósł 9.720 tys. zł, co wynika głównie z realizacji, wyższych niż zakładano, przychodów z zadań z zakresu doradztwa rolniczego.

8.3.15. Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej (NAWA) utworzona została 1 października 2017 r. na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.

NAWA jest państwową osobą prawną, realizującą zadania z zakresu umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki. Głównymi celami Agencji są: inicjowanie i realizowanie działań

wspierających międzynarodową wymianę akademicką oraz proces umiędzynarodowienia polskich uczelni i jednostek naukowych, upowszechnianie informacji o polskim systemie szkolnictwa wyższego i nauki, promocja języka polskiego poza granicami RP.

Przychody NAWA wyniosły 65.007 tys. zł (34% planu po zmianach) i pochodziły głównie z dotacji otrzymanych z budżetu państwa. Koszty wykonane zostały w wysokości 64.927 tys. zł (34% planu po zmianach), z tego 20.703 tys. zł wydatkowano na koszty funkcjonowania, zaś 44.225 tys. zł na koszty realizacji zadań.

Niepełne wykonanie przychodów i kosztów wynika ze zróżnicowanego harmonogramu realizowanych programów, które zostaną uwzględnione po częściowym lub ostatecznym rozliczeniu z beneficjentami.

W 2019 r. NAWA realizowała zadania obejmujące głównie finansowanie programów, w tym m.in. Programu stypendialnego dla Polonii oraz Akademickie Partnerstwa Międzynarodowe, które umożliwiły młodzieży polskiego pochodzenia odbycie studiów wyższych i doktoranckich w Polsce oraz rozwój współpracy naukowej, wdrożeniowej i dydaktycznej.

8.3.16. Polska Agencja Żeglugi Powietrznej (PAŻP) jest państwową osobą prawną działającą na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. o Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej. PAŻP podlega ministrowi właściwemu do spraw transportu, z tym że prawa i obowiązki państwowej władzy nadzorującej w rozumieniu przepisów Unii Europejskiej oraz inne prawa i obowiązki w zakresie wykonywania bieżącego nadzoru nad realizacją zadań przez Agencję, wykonuje Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

Agencja prowadzi samodzielną gospodarkę finansową, z uwzględnieniem prawa Unii Europejskiej, umów międzynarodowych oraz przepisów Europejskiej Organizacji Bezpieczeństwa Żeglugi Powietrznej EUROCONTROL.

PAŻP w szczególności zapewnia bezpieczną, ciągłą, płynną i efektywną żeglugę powietrzną w polskiej przestrzeni powietrznej przez wykonywanie funkcji instytucji zapewniających służby żeglugi powietrznej, zarządzanie przestrzenią powietrzną oraz zarządzanie przepływem ruchu lotniczego zgodnie z przepisami Unii Europejskiej dotyczącymi Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej, umowami i przepisami międzynarodowymi, przepisami ustawy Prawo lotnicze oraz innymi przepisami krajowymi.

W 2019 r. jednostka działała na podstawie planu finansowego zatwierdzonego przez Ministra Infrastruktury w dniu 14 października 2019 r., a następnie zmienionego za zgodą Ministra Infrastruktury, w dniu 18 grudnia 2019 r.

W 2019 r. PAŻP osiągnęła przychody na poziomie 989.396 tys. zł, tj. o 2,1% wyższe od przychodów określonych w ustawie budżetowej (w wysokości 969.280 tys. zł). W związku z powyższym przy wykonanych kosztach w kwocie 960.882 tys. zł, jednostka osiągnęła wynik finansowy brutto w wysokości 28.514 tys. zł, tj. wyższy od zapisanego w ustawie budżetowej o 2.843 tys. zł.

Na kwotę wykonanych przychodów wpływ miały przede wszystkim przychody z prowadzonej działalności, w tym przychody ze sprzedaży usług nawigacyjnych w kwocie 936.652 tys. zł (tj. o 1,4% więcej niż w ustawie budżetowej i o 0,1% mniej niż w planie po zmianach).

PAŻP uzyskał wyższe niż zaplanowano pozostałe przychody, w tym przychody z odsetek, przychody z tytułu rozliczenia dofinansowania projektów z UE, a także pozostałe przychody finansowe i operacyjne w łącznej kwocie 38.064 tys. zł (o 19,2% więcej niż w ustawie budżetowej i o 25,6% więcej niż w planie po zmianach). Na przekroczenie planowanych przychodów w głównej mierze wpłynęła wyższa od planowanych realizacja rozliczeń dofinansowania programów unijnych reprezentowanych w pozostałych przychodach operacyjnych.

W 2019 r. PAŻP zrealizował dotację celową udzielaną z budżetu państwa na podstawie art. 130 ust. 7 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze na sfinansowanie kosztów związanych z zapewnieniem służb dla lotów zwolnionych z opłat nawigacyjnych w kwocie 14.680 tys. zł. Różnica wielkości dotacji ujętej w ustawie budżetowej (i planie po zmianach) oraz wykonaniu wynika z memoriałowego jej ujmowania, stosownie do obowiązujących w jednostce Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz ustawy o rachunkowości.

Wykonanie kosztów w kwocie 960.882 tys. zł stanowi 101,8% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej oraz 100,9% planu po zmianach.

Na wyższe wykonanie kosztów w stosunku do planu wpływ miały przede wszystkim wyższe od zaplanowanych pozostałe koszty funkcjonowania oraz inne pozostałe koszty operacyjne.

Wyższe wykonanie pozostałych kosztów funkcjonowania (108,2% kwoty ujętej w ustawie budżetowej na 2019 r. i 110% planu po zmianach), wynika z wyższych kosztów składek i opłat członkowskich EUROCONTROL, kosztów rezerw aktuarialnych w tym kosztów rezerw na nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne i rentowe, a także wyższych kosztów szkoleń pracowników.

Wzrost pozostałych kosztów spowodowany jest głównie aktualizacją wartości pozostałych kosztów operacyjnych związanych z ujęciem kosztów rezerwy na potencjalne odszkodowania z tytułu bezumownego korzystania z gruntu i wywłaszczeń.

Niższe wydatki na amortyzację (94,9% kwoty ujętej w ustawie budżetowej na 2019 r. i 98,6% planu po zmianach) wynikały m.in. z niższej niż planowano aktualizacji okresu amortyzacji, terminów oddań majątku trwałego do użytku.

Wynagrodzenia osobowe wykonano w wysokości 100,9% w stosunku do kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej i 97,8% w stosunku do planu po zmianach. Niższe wykonanie w stosunku do planu po zmianach wynika głównie z niższego kosztu wynagrodzeń zasadniczych, między innymi z faktu niezrealizowania zaplanowanego poziomu zatrudnienia oraz w wyniku wpływu skutków długotrwałych okresów chorobowych zgłaszanych przez pracowników, czy wpływu skutków korzystania przez pracowników z przysługujących im form opieki i zasiłków (zasiłek

macierzyński, opieka nad dzieckiem itp.) finansowanych przez Zakłada Ubezpieczeń Społecznych.

8.3.17. Transportowy Dozór Techniczny (TDT) jest państwową osobą prawną, specjalistyczną jednostką dozoru technicznego, działającą na podstawie ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym. TDT podlega ministrowi do spraw transportu.

TDT realizuje zadania m.in. w zakresie wykonywania czynności dozoru technicznego nad urządzeniami, które mogą stwarzać zagrożenie życia lub zdrowia ludzkiego, mienia i środowiska, w zakresie nadzoru i kontroli przestrzegania przepisów o dozorcze technicznym dotyczących urządzeń do odzyskiwania par paliwa, a także wydawania świadectw dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych materiałów niebezpiecznych.

W 2019 r. TDT zrealizował przychody w kwocie 65.159 tys. zł, tj. o 4,5% wyższe od przychodów zaplanowanych w ustawie budżetowej (i wynikających z planu po zmianach). Uzyskane przychody, przy kosztach ogółem w kwocie 57.903 tys. zł, spowodowały, że wynik finansowy brutto wyniósł 7.256 tys. zł i jest o 6.004 tys. zł wyższy od zaplanowanego w ustawie budżetowej. W efekcie, stosownie do art. 60 ustawy o dozorcze technicznym, wpłata do budżetu państwa wyniesie 2.177 tys. zł.

Wzrost przychodów w stosunku do planu wynika głównie ze wzrostu liczby przeprowadzonych czynności w ramach działalności z tytułu dozoru technicznego – w stosunku do szacowanych na etapie planowania.

Działalność w zakresie dozoru technicznego w 2019 r. nadal pozostawała podstawowym obszarem działania TDT. W 2019 r. przychody z tego tytułu stanowiły 80,9% przychodów uzyskanych przez jednostkę z prowadzonej działalności. Innego rodzaju działalność TDT mająca wpływ na wielkość przychodów w 2019 r. to: czynności z zakresu certyfikacji i oceny zgodności, czynności odbiorów technicznych oraz działalność dotycząca stacji kontroli pojazdów oraz homologacji i laboratorium.

Koszty ogółem w wysokości 57.903 tys. zł (tj. niższe o 5,3% od ustawy budżetowej i planu po zmianach) obejmują przede wszystkim wynagrodzenia wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy (69,7% kosztów ogółem) - w większości inspektorów odpowiedzialnych za wykonywanie głównych zadań nałożonych na jednostkę, tj. czynności z zakresu dozoru technicznego.

Niższe niż planowano koszty wynikają głównie z mniejszych kosztów amortyzacji (51,8% planu na 2019 r. i 60,7% planu po zmianach) oraz kosztów zużycia materiałów i energii (55,9% planu na 2019 r. i 73,7% i planu po zmianach), a także pozostałych kosztów funkcjonowania (79,1% planu na 2019 r. i 82% planu po zmianach).

Niższe koszty amortyzacji wynikają z różnic pomiędzy wartościami szacowanymi na podstawie danych statystycznych i planowanych zakupów, a wartościami ulegającymi zmianie w trakcie roku. Niższa wartość kosztów zużycia materiałów i energii w stosunku do planu na rok 2019 wynika między innymi z niższych niż planowane cen paliw oraz

z rezygnacji z zakupów części planowanego wyposażenia, w związku z dobrym stanem technicznym posiadanego sprzętu.

Natomiast wzrost w stosunku do planowanych w ustawie budżetowej pozostałych kosztów o 1.082 tys. zł (704,5% planu na 2019 r.) wynika z wyższych pozostałych kosztów operacyjnych związanych z koniecznością ujmowania w tej pozycji kosztów energii dot. nowej siedziby TDT, do czasu oddania budynku do użytkowania.

8.3.18. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

został powołany w celu finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie określonym ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Przychody NFOŚiGW w 2019 roku wyniosły 4.774.832 tys. zł i były wyższe od zaplanowanych w planie po zmianach o 851.497 tys. zł (tj. o 21,7%) przy otrzymaniu dotacji z budżetu państwa w wysokości 44.464 tys. zł, niższych o 8.347 tys. zł (tj. o 15,8%) w stosunku do planowanych.

Przychodami Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej są głównie wpływy z tytułu: opłat i kar za korzystanie ze środowiska, opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych, opłaty wynikające z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji opłat zastępczych i kar wynikających z ustawy Prawo energetyczne, ustawy o odnawialnych źródłach energii i ustawy o efektywności energetycznej oraz pozostałych opłat i kar.

Do głównych przyczyn wyższego od zaplanowanych przychodów tego Funduszu należą:

- wyższe od zaplanowanych wpływy z tytułu opłaty zastępczej i kar wynikających z ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
- wyższe od zaplanowanych wpływy z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska wynikających z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

Natomiast koszty jakie poniósł NFOŚiGW wyniosły 2.981.721 tys. zł i były niższe o 541.614 tys. zł (tj. o 15,4%) w stosunku do planu po zmianach. Było to spowodowane niższymi niż zaplanowano kosztami funkcjonowania oraz niższymi kosztami realizacji zadań. Niższe wykonanie kosztów wynikało głównie z:

- obniżenia wartości kontraktów zawartych przez beneficjentów z wykonawcami w wyniku rozstrzygnięć postępowań przetargowych,
- przesunięciami wypłat na kolejne lata, w związku z opóźnieniami w realizacji przedsięwzięć.

Narodowy Fundusz zrealizował w 2019 r. dodatni wynik finansowy w wysokości 1.793.111 tys. zł, który był wyższy w stosunku do wyniku planowanego w planie po zmianach o 1.393.111 tys. zł.

8.3.19. Parki Narodowe jako państwowe osoby prawne prowadzą samodzielną gospodarkę finansową, pokrywając z uzyskiwanych przychodów wydatki na finansowanie zadań określonych w ustawie o ochronie przyrody. Środki na bieżącą działalność oraz na współfinansowanie realizacji projektów z udziałem środków zagranicznych, parki narodowe otrzymują m.in. z dotacji celowych z budżetu państwa. Aktualnie w Polsce funkcjonują 23 parki narodowe. Wszystkie polskie parki narodowe włączono do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Przychody 23 parków narodowych w 2019 r. wyniosły 286.617 tys. zł i były, w stosunku do ustawy budżetowej wyższe o 1,2% (tj. o 3.335 tys. zł). Koszty jakie poniosły parki w badanym okresie wyniosły 283.079 tys. zł i były niższe w stosunku do planu o 3,3% (tj. o 9.573 tys. zł).

Wykonanie przychodów i kosztów na ww. poziomie spowodowało, iż wynik finansowy brutto parków narodowych był wyższy o 12.908 tys. zł od zaplanowanego w ustawie budżetowej i wyniósł 3.538 tys. zł. Uzyskanie dodatniego wyniku finansowego spowodowane było w głównej mierze poniesieniem niższych kosztów na działalności bieżącej parków narodowych oraz kosztów realizacji zadań w stosunku do zaplanowanych.

8.3.20. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych (PISM) powołany na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych zajmuje się przede wszystkim prowadzeniem badań naukowych w zakresie spraw międzynarodowych, przygotowaniem analiz, ekspertyz i studiów prognostycznych z zakresu spraw międzynarodowych, doskonaleniem zawodowym kadr wykonujących zadania w zakresie stosunków międzynarodowych i polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej oraz upowszechnianiem w społeczeństwie polskim wiedzy z dziedziny współczesnych stosunków międzynarodowych.

Przychody PISM zostały zrealizowane w kwocie 14.412 tys. zł, tj. o 2,3% wyższej od planowanej w ustawie budżetowej na 2019 r.

Przychody osiągnięto głównie z tytułu dotacji podmiotowej, którą zaplanowano w wysokości 12.584 tys. zł. W trakcie roku budżetowego nastąpiło zwiększenie planu w tej pozycji z rezerwy ogólnej o kwotę 1.200 tys. zł z przeznaczeniem na kontynuację przez PISM projektu analitycznego, dotyczącego polsko – amerykańskiej współpracy wojskowej. Środki z dotacji podmiotowej zostały wykorzystane przez PISM w wysokości 12.890 tys. zł

Koszty zostały zrealizowane w wysokości 14.170 tys. zł, tj. 100,6% wielkości zaplanowanej w ustawie budżetowej.

PISM zakończył rok 2019 z wynikiem 242 tys. zł.

8.3.21. Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji (AOTMiT) to instytucja działająca na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W zakresie realizacji zadań związanych z oceną świadczeń opieki zdrowotnej AOTMiT działa na zlecenie Ministra Zdrowia. Opiniuje

ministerialne i samorządowe projekty programów zdrowotnych, dokonuje taryfikacji świadczeń opieki zdrowotnej, a także prowadzi szeroko rozumianą działalność informacyjną i szkoleniową w zakresie oceny technologii medycznych w Polsce i na świecie.

W 2019 r. AOTMiT zrealizowała przychody w wysokości 47.154 tys. zł (tj. 100,8% założonych w ustawie budżetowej), i poniosła koszty w wysokości 38.870 tys. zł (83,1% w stosunku do planu wg ustawy budżetowej). W konsekwencji czego rok 2019 jednostka zakończyła z dodatnim wynikiem brutto w kwocie 8.284 tys. zł.

W porównaniu do planu po zmianach AOTMiT zrealizowała przychody i koszty na poziomie odpowiednio 101,1% i 85,6%. Przy takiej strukturze wykonania wynik finansowy brutto AOTMiT był wyższy od zaplanowanego o 7.064 tys. zł. Różnice w zakresie realizacji przychodów, w stosunku do wartości ujętych w planie po zmianach, wynikają głównie z uzyskania wyższych przychodów z tytułu opłat za przygotowanie analiz weryfikacyjnych Agencji.

Niższe koszty wynikają przede wszystkim z wykonania wynagrodzeń na poziomie 89,1% planu po zmianach w związku z osiągnięciem niższego niż planowano poziomu zatrudnienia oraz z mniejszą niż planowano częstotliwością spotkań członków Rady ds. Taryfikacji, a także z niższymi niż planowano kosztami najmu nieruchomości siedziby wraz z kosztami utrzymania.

8.3.22. Do głównych zadań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) Do głównych zadań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) należy gromadzenie składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne obywateli oraz dystrybucja świadczeń (np. emerytur, rent, zasiłków chorobowych lub macierzyńskich) w wysokości i na zasadach ustalonych w przepisach powszechnie obowiązujących.

Zaplanowane w ustawie budżetowej na 2019 r. przychody i koszty ZUS wykonał odpowiednio w 99,4%, tj. 4.680.591 tys. zł i 89,7%, tj. 4.675.546 tys. zł, co pozwoliło poprawić wynik finansowy brutto o 507.810 tys. zł do kwoty 5.045 tys. zł - w ustawie budżetowej zakładano osiągnięcie ujemnego wyniku w wysokości (-) 502.765 tys. zł.

Przychody ZUS w kwocie 4.680.591 tys. zł pochodziły z następujących źródeł:

- odpisu z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 3.865.499 tys. zł,
- odpisu z Funduszu Emerytur Pomostowych w kwocie 3.022 tys. zł,
- poboru i dochodzenia składek innych niż na FUS w kwocie 235.154 tys. zł,
- zwrotu kosztów obsługi świadczeń zleconych Zakładowi do wypłaty w kwocie 278.779 tys. zł,
- przychodów finansowych (głównie z tytułu odsetek) w kwocie 26.149 tys. zł,
- pozostałych przychodów w kwocie 271.989 tys. zł.

Niższe wykonanie przychodów wynika głównie z niższej realizacji pozostałych przychodów (mniej o 32.962 tys. zł, tj. o 10,8% w stosunku do planu wg ustawy budżetowej). Dominujący wpływ na kształtowanie się tej grupy przychodów miały przychody z tytułu zwrotu kosztów egzekucyjnych w kwocie 189.272 tys. zł. Ponadto znaczące pozycje pozostałych przychodów stanowiły m.in.:

- wynagrodzenie za terminowe wpłacanie podatku i składek oraz za ustalenie i wypłatę świadczeń z ubezpieczenia chorobowego – kwota 57.650 tys. zł,
- zwrot zasądzonych kosztów postępowania sądowego i egzekucyjnego – kwota 12.752 tys. zł,
- otrzymane odszkodowania, kary i grzywny od osób fizycznych oraz prawnych – kwota 4.670 tys. zł.

Koszty zaplanowane w ustawie budżetowej w kwocie 5.212.395 tys. zł, zostały zrealizowane na poziomie niższym o 536.849 tys. zł, tj. o 10,3%. Niższe wykonanie kosztów jest spowodowane głównie oszczędnościami w zakupie usług obcych (313.743 tys. zł oszczędności, tj. 27,4% w stosunku do planu wg ustawy budżetowej) i dotyczy m.in. usług związanych z przetwarzaniem danych oraz usług remontowych i konserwacyjnych. Ponadto na oszczędności po stronie kosztów ogółem miały wpływ również niższe koszty amortyzacji (150.965 tys. zł oszczędności, tj. o 37,9% mniej w stosunku do planu wg ustawy budżetowej), głównie w zakresie amortyzacji według stawek (naliczanej od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych).

Na niższe wykonanie kosztów w ww. pozycjach wpływ miało m.in.:

- przesunięcie na rok 2020 części zadań w ramach: opieki serwisowej, zakupu serwisu pogwarancyjnego urządzeń aktywnych LAN/WAN wraz z osprzętem i oprogramowaniem, utrzymania i modyfikacji systemu informatycznego ARS, z uwagi na przedłużające się postępowania przetargowe,
- przesunięcie na rok 2020 terminów realizacji zadania związanego z modyfikacją i rozwojem oprogramowania KSI (usługi wsparcia), z uwagi na mniejsze wykorzystanie środków związane ze zmianami legislacyjnymi,
- zmniejszenie ilości świadczeń przetwarzanych przez Zakłady Elektronicznej Techniki Obliczeniowej – ZETO,
- niepełne wykorzystanie środków na: opiekę serwisową urządzeń IBM, serwis i wsparcie macierzy dyskowych dla platformy Mainframe,
- przesunięcie na rok 2020 zadań w ramach: m.in. zakupu serwisu pogwarancyjnego urządzeń LAN WAN wraz z osprzętem i oprogramowaniem, opieki serwisowej systemu kopii bezpieczeństwa i podsystemu dyskowego, usługi opieki serwisowej Oracle, z uwagi na przedłużające się postępowania przetargowe,

- rezygnację z realizacji zadań: zakupu drukarek i urządzeń wielofunkcyjnych w okresie gwarancyjnym, utrzymania i serwisu Samoobsługowych Urządzeń Informatycznych oraz serwisu pogwarancyjnego serwerów Mainframe.

Wartość zobowiązań wg stanu na dzień 31.12.2019 r. wyniosła 707.573 tys. zł i jest większa o 176.943 tys. zł (tj. 33,3%) od planowanych w ustawie budżetowej. Wyższe od planowanych zobowiązania wynikają z utworzonej rezerwy na odsetki z tytułu opóźnień w przekazywaniu składek do OFE dotyczących zaległości z lat ubiegłych (31.392 tys. zł) oraz większych zobowiązań z tytułu rozrachunków.

8.3.23. Do zadań **Rzecznika Finansowego (RF)** należy podejmowanie działań w zakresie ochrony klientów podmiotów rynku finansowego, których interesy Rzecznik reprezentuje. Gospodarka finansowa Rzecznika Finansowego prowadzona była w oparciu o zasadę, iż dokonywanie wydatków następuje w granicach kwot określonych w planie finansowym, zgodnie z planowanym przeznaczeniem, w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów. Plan finansowy przyjęty w ustawie budżetowej na rok 2019 opierał się na kosztach ponoszonych w poprzednich latach, a także przewidywanego zakresu zadań.

W 2019 roku planowano przychody w wysokości 19.786 tys. zł. Zostały wykonane w wysokości 18.689 tys. zł, co stanowiło 94,5% planu.

Rzecznik osiągnął przychody od podmiotów rynku finansowego 18.437 tys. zł oraz pozostałe przychody 252 tys. zł, na które składały się przychody z tytułu pozasądowego rozpatrywania sporów 119 tys. zł, odsetki 49 tys. zł oraz pozostałe przychody operacyjne 83 tys. zł. Pozostałe przychody pomniejszają koszty ogółem poniesione w roku i podlegają rozliczeniu z podmiotami rynku finansowego.

W 2019 roku Rzecznik Finansowy zaplanował koszty w wysokości 19.786 tys. zł. Wykonano łącznie 18.689 tys. zł. 64% planu stanowiły wynagrodzenia wraz z pochodnymi i łącznie zostały wykonane w 97%. Usługi obce stanowiły 28% planu i zostały wykonane w 93%.

Średnie zatrudnienie w Biurze Rzecznika Finansowego w 2019 r. wyniosło 104,91 osób w przeliczeniu na pełne etaty. Przeciętne zatrudnienie w 2019 r. w stosunku do 2018 r. było utrzymane na podobnym poziomie (w 2018 r. wyniosło 104,84).

8.3.24. Centrum Łukasiewicz utworzone zostało 1 kwietnia 2019 r. na podstawie ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz. Zgodnie z art. 122 ww. ustawy plan finansowy Centrum na rok 2019 sporządzony został przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki.

Centrum jest państwową osobą prawną powołaną do planowania i koordynowania badań naukowych i prac rozwojowych szczególnie ważnych dla realizacji polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa oraz polityki naukowej państwa. Do podstawowych zadań tej jednostki należy zapewnienie mechanizmów współpracy podmiotów tworzących Sieć Łukasiewicz, zapewnienie środków finansowych na realizację zadań Sieci, realizacja

projektów badawczych w ramach celów Sieci, komercjalizacja wyników badań naukowych i prac rozwojowych lub know-how związanego z tymi wynikami, współpraca międzynarodowa w zakresie badań naukowych, prac rozwojowych oraz komercjalizacji.

Przychodami Centrum są przede wszystkim subwencje i dotacje otrzymywane z budżetu państwa na koszty działalności, finansowanie projektów badawczych oraz inwestycje. Ponadto jednostka ta może uzyskiwać przychody z innych źródeł, w tym pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz z działalności gospodarczej.

Przychody Centrum Łukasiewicz w 2019 r. wyniosły 12.096 tys. zł (46,0% planu po zmianach) i pochodziły głównie z subwencji i dotacji otrzymanych z budżetu państwa (11.943 tys. zł). Koszty wykonane zostały w wysokości 12.435 tys. zł (47,2% planu po zmianach).

W 2019 r. Centrum podejmowało działania zmierzające do:

- konsolidacji instytutów Sieci Łukasiewicz w grupy badawcze,
- utworzenia Platformy Kompetencji w Sieci,
- wdrożenia centralnego systemu monitoringu źródeł finansowania projektów realizowanych w Sieci,
- zapewnienia nadzoru i kontroli nad instytutami Sieci.

Ponadto jednostka ta, na zlecenie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zorganizowała Kongres Społecznej Odpowiedzialności Nauki – Nauka dla Ciebie.

Niepełne wykonanie przychodów i kosztów związane było z niższym – niż zakładano - zapotrzebowaniem na środki finansowe. W procesie tworzenia nowej instytucji wystąpiły oszczędności np. w środkach przewidzianych na wynagrodzenia z pochodnymi z uwagi na sukcesywne zatrudnianie nowych pracowników.

Wynik finansowy Centrum na koniec roku był ujemny i wyniósł - 339 tys. zł.

8.3.25. Instytut Europy Środkowej (IEŚ) został utworzony na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o Instytucie Europy Środkowej.

Do zadań Instytutu należy m. in.:

- prowadzenie działalności analitycznej wspierającej działania polityczne na rzecz budowania współpracy z państwami Europy Środkowej i Europy Środkowo-Wschodniej,
- współpraca z zagranicznymi podmiotami zajmującymi się stosunkami międzynarodowymi, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów mających siedzibę w państwach Europy Środkowej i Europy Środkowo-Wschodniej,
- prowadzenie badań naukowych w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych, ze szczególnym uwzględnieniem stosunków międzynarodowych, polityki zagranicznej

oraz planowanych projektów współpracy międzynarodowej i transgranicznej w Europie Środkowej i Europie Środkowo-Wschodniej.

Przychody zostały zrealizowane w wysokości 2.982 tys. zł, tj. 73,4% planu po zmianach.

Koszty Instytutu w 2019 roku wyniosły 2.838 tys. zł, tj. 69,9% planu po zmianach. Rok 2019 był pierwszym rokiem funkcjonowania Instytutu Europy Środkowej. Działalność IEŚ w pierwszych trzech miesiącach skupiała się przede wszystkim na zorganizowaniu pracy nowego Instytutu oraz zatrudnieniu kompetentnej kadry. Gotowość do działania merytorycznego Instytut osiągnął w połowie kwietnia 2019 r. Sytuacja finansowa Instytutu jest dobra, częściowy zwrot dotacji wynika z pierwszego roku funkcjonowania oraz, co się z tym wiąże, skróconego okresu merytorycznej działalności IEŚ.

Instytut Europy Środkowej za 2019 rok osiągnął wynik w kwocie 144 tys. zł.

8.3.26. Polski Instytut Ekonomiczny (PIE) powstał w miejsce zlikwidowanego Instytutu Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktur - Państwowego Instytutu Badawczego.

Został on utworzony na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o Polskim Instytucie Ekonomicznym.

Do zadań Instytutu należy m. in.:

- inspirowanie, organizowanie i prowadzenie badań naukowych w zakresie nauk ekonomicznych i społecznych oraz przekazywanie ich wyników organom władzy publicznej,
- przygotowywanie analiz, ekspertyz i studiów progностycznych z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych,
- współpraca z polskimi i zagranicznymi instytucjami, ośrodkami nauki i osobami fizycznymi oraz promocja polskiej myśli analitycznej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej,
- współpraca z jednostkami akademickimi i naukowymi, w tym zagranicznymi, w realizacji badań naukowych z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych, na podstawie porozumień w celu pozyskiwania funduszy z realizacji badań, w tym z ich komercjalizacji.

Przychody PIE w 2019 r., zrealizowane w wysokości 13.478 tys. zł (101,1% planu po zmianach), osiągnięto z tytułu: dotacji podmiotowej, przychodów z prowadzonej działalności oraz pozostałych przychodów.

Koszty Instytutu w 2019 roku wyniosły 12.724 tys. zł, tj. 104,5% planu po zmianach.

Instytut za 2019 rok osiągnął dodatni wynik finansowy w wysokości 754 tys. zł.

8.3.27. Polskie Laboratorium Antydopingowe zostało utworzone na mocy przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o zwalczaniu doping w sporcie i rozpoczęło swoją działalność z dniem 1 stycznia 2019 r. Z tego względu plan finansowy na rok 2019 PLAD nie był ujęty w załączniku do ustawy budżetowej na rok 2019.

W pierwszym roku swojej działalności PLAD zrealizowało przychody w wysokości 13.581 tys. zł i poniosło koszty w wysokości 10.438 tys. zł. Wynik finansowy na koniec 2019 r. był dodatni i wyniósł 3.143 tys. zł.

Przychodami PLAD były głównie przychody z prowadzonej działalności zrealizowane na poziomie 7.681 tys. zł. Kwotę przychodów z prowadzonej działalności PLAD stanowiły głównie przychody z tytułu analiz próbek od Polskiej Agencji Antydopingowej, analiz próbek od innych klientów. Przychodami PLAD były również dotacje z budżetu państwa wykonane w wysokości 2.800 tys. zł, w tym dotacja podmiotowa 2.400 tys. zł z przeznaczeniem na prowadzenie działań niezbędnych do utrzymania akredytacji Światowej Agencji Antydopingowej, krajowej jednostki akredytującej na zgodność z normą ISO obowiązującą w laboratoriach badawczych, inne zadania wynikające ze standardów międzynarodowych Światowej Agencji Antydopingowej oraz celowa w wysokości 400 tys. zł na realizację zadania zleconego pn. „Badanie wydalania acetonidu triamcinolonu i jego metabolitu w świetle przepisów antydopingowych Światowej Agencji Antydopingowej”.

Niższe wykonanie dotacji celowej, w stosunku do planu po zmianach ustalonego na poziomie 800 tys. zł wynika z faktu, że z przyczyn niezależnych od PLAD część dotacji celowej nie została zrealizowana w 2019 r. i jednostka zwróciła do Ministerstwa Sportu niewykorzystaną kwotę.

8.3.28. Agencja Badań Medycznych (ABM) jest państwową osobą prawną, działającą na podstawie ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Agencji Badań Medycznych. Celem działalności Agencji jest wspieranie działalności innowacyjnej w ochronie zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju niekomercyjnych badań klinicznych. Jednostka ta jest nadzorowana przez ministra właściwego do spraw zdrowia.

Rok 2019 był pierwszym rokiem funkcjonowania Agencji. Plan finansowy ABM nie był ujęty w załączniku do ustawy budżetowej na rok 2019.

W zatwierdzonym w trakcie roku 2019 planie finansowym ABM na 2019 r. ustalono przychody i koszty w kwocie 5.265 tys. zł. Wykonanie planu zarówno po stronie przychodów jak i kosztów wyniosło 4.778 tys. zł, co stanowi 90,8% realizacji planu po zmianach.

Niższe koszty wynikają m.in. z wykonania wynagrodzeń na poziomie 91,1% planu po zmianach w związku z osiągnięciem niższego niż planowano poziomu zatrudnienia.

Główną pozycją przychodów była dotacja podmiotowa, którą wykonano w wysokości 4.715 tys. zł. Wynik finansowy brutto wyniósł 0 tys. zł.

8.3.29. Polska Agencja Nadzoru Audytowego (PANA) utworzona została 12 września 2019 r. na podstawie art. 12 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym oraz niektórych innych ustaw jako osoba prawna. PANA jest nowym organem nadzoru publicznego nad biegłymi rewidentami i firmami audytorskimi. W roku 2019 PANA prowadziła działania

przygotowawcze i organizacyjne niezbędne do rozpoczęcia realizacji jej zadań z dniem 1 stycznia 2020 r. Plan finansowy na rok 2019 zatwierdzony został przez Ministra Finansów.

W 2019 r. na finansowanie zadań PANA została przewidziana dotacja z budżetu państwa, która zgodnie z art. 95d ust. 2 ww. ustawy została w całości odniesiona na fundusz podstawowy PANA.

W 2019 r. PANA ponosiła jedynie koszty, które wyniosły 98 tys. zł i były niższe od zaplanowanych o 375 tys. zł (tj. o 79,3%). Agencja otrzymała dotację budżetową w wysokości 611 tys. zł i była ona niższa od zaplanowanej o 1 289 tys. zł (tj. o 67,8%).

8.3.30. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF), na mocy ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku od dnia 1 stycznia 2019 r. stał się państwową osobą prawną, której zadaniem jest zapewnienie obsługi Komisji Nadzoru Finansowego i Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego.

Komisja Nadzoru Finansowego sprawuje nadzór nad rynkiem finansowym składającym się z:

- nadzoru kapitałowego,
- nadzoru ubezpieczeniowego,
- nadzoru emerytalnego,
- nadzoru bankowego,
- nadzoru nad instytucjami płatniczymi i biurami usług płatniczych,
- nadzoru nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi i Krajową Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową,
- nadzoru nad pośrednikami kredytu hipotecznego oraz ich agentami,
- nadzoru nad agencjami ratingowymi,
- nadzoru uzupełniającego nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji i firm inwestycyjnych wchodzących w skład konglomeratu finansowego.

Celem nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, a także zaufania i ochrony interesów uczestników rynku.

Koszty funkcjonowania Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego pokrywane są przede wszystkim z wpłat wnoszonych przez podmioty rynku finansowego w wysokości i na zasadach określonych w ustawach, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym.

Na rozpoczęcie działalności, aby zapewnić Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego płynność finansową, gdyż jako jednostka budżetowa Komisja Nadzoru Finansowego

zakończyła swoją działalność z zerowymi stanami na bieżących rachunkach bankowych dochodów i wydatków, do czasu dokonania pierwszych wpłat na pokrycie kosztów nadzoru przez podmioty nadzorowane, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego otrzymał Dotację podmiotową (cz. 83 – Rezerwy celowe w budżecie 2019 r.) w wysokości 75.000 tys. zł, która w ciągu 2019 r. została zwrócona do budżetu państwa.

Przychody UKNF wraz z otrzymaną „Dotacją podmiotową” z budżetu państwa w 2019 r. wyniosły 430.955 tys. zł, co stanowiło wykonanie planu przychodów w 93,7%.

Koszty jakie UKNF poniósł w 2019 r. wyniosły 369.552 tys. zł, co stanowi 99,9% wykonania planu.

Za 2019 r. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego w pierwszym roku działalności jako państwowa osoba prawna, osiągnął dodatni wynik finansowy w wysokości 61.403 tys. zł.

Rozdział 9

Finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa

9.1. Potrzeby pożyczkowe netto budżetu państwa i ich finansowanie

Deficyt budżetu państwa, który jest głównym składnikiem potrzeb pożyczkowych netto, wyniósł w 2019 r. 13.737,8 mln zł wobec kwoty 28.500,0 mln zł przyjętej w ustawie budżetowej. Nadwyżka budżetu środków europejskich wyniosła 2.642,5 mln zł wobec planowanego deficytu w wysokości 15.565,3 mln zł. Z tytułu pozostałych składników nastąpiło pomniejszenie potrzeb pożyczkowych netto na kwotę 11.275,4 mln zł wobec planowanego zwiększenia potrzeb o 1.926,0 mln zł. Potrzeby pożyczkowe brutto wyniosły 122.757,6 mln zł wobec kwoty 163.705,3 mln zł założonej w ustawie budżetowej na 2019 r.

Wyszczególnienie	2018	2019		4:2	4:3
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Wykonanie		
	mln zł				
1	2	3	4	5	6
Potrzeby pożyczkowe netto budżetu państwa	1.346,3	45.991,3	-180,2	-	-
– deficyt budżetu państwa	10.406,2	28.500,0	13.737,8	132,0	48,2
– deficyt budżetu środków europejskich*	3.524,6	15.565,3	-2.642,5	-	-
– refundacja dla FUS z tytułu przekazywania składek emerytalnych do OFE	3.304,1				
– kredyty i pożyczki udzielone	201,4	1.117,9	-13,3	-	-
– prefinansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej	-9,8	-134,8	-73,0	747,5	54,2
– płatności związane z udziałami Skarbu Państwa w międzynarodowych instytucjach finansowych	140,5	279,5	195,6	139,2	70,0
– zarządzanie płynnością sektora finansów publicznych	-12.714,7	701,7	-15.188,1	119,5	-
– zarządzanie środkami europejskimi	-2.386,8	-13,1	5.182,7	-	-
– pozostałe przychody i rozchody	-1.119,4	-25,2	-1.379,4	123,2	-
Finansowanie potrzeb pożyczkowych netto budżetu państwa	1.346,3	45.991,3	-180,2	-	-
1. Finansowanie krajowe	22.830,6	57.051,7	16.380,6	71,7	28,7
1.1 Skarbowe papiery wartościowe	25.556,6	57.051,7	21.647,7	84,7	37,9
1.2 Środki na rachunkach budżetowych	-2.726,1	0,0	-5.267,1	193,2	-
2. Finansowanie zagraniczne	-21.484,2	-11.060,5	-16.560,8	77,1	149,7
2.1 Obligacje skarbowe	-11.682,1	-5.570,9	-16.789,7	143,7	301,4
2.2 Kredyty otrzymane	-4.363,8	-907,8	-5.056,6	115,9	557,0
2.3 Przepływy związane z rachunkiem walutowym	-5.438,3	-4.581,8	5.285,5	-	-

* Wartość ujemna oznacza nadwyżkę budżetu środków europejskich.

Łączne potrzeby pożyczkowe netto w 2019 r. ukształtowały się na ujemnym poziomie 180,2 mln zł wobec przyjętej w ustawie budżetowej dodatniej kwoty 45.991,3 mln zł, co było wypadkową:

a) niższych potrzeb z tytułu:

- deficytu budżetu państwa (o 14.762,2 mln zł),
- deficytu budżetu środków europejskich (o 18.207,8 mln zł),
- kredytów i pożyczek udzielonych (o 1.131,2 mln zł),
- płatności związanych z udziałami Skarbu Państwa w międzynarodowych instytucjach finansowych (o 83,8 mln zł),
- zarządzania płynnością sektora finansów publicznych (o 15.889,8 mln zł),
- pozostałych przychodów i rozchodów (o 1.354,3 mln zł),

b) wyższych potrzeb z tytułu:

- prefinansowania zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej (o 61,8 mln zł),
- zarządzania środkami europejskimi (o 5.195,9 mln zł).

Finansowanie potrzeb pożyczkowych netto odbyło się na rynku krajowym, gdzie wyniosło 16.380,6 mln zł i było niższe od zakładanego o 40.671,2 mln zł. Finansowanie zagraniczne było ujemne i wyniosło 16.560,8 mln zł (niższe od zakładanego o 5.500,3 mln zł).

Na finansowanie krajowe złożyły się następujące pozycje:

- 1) dodatnie saldo z tytułu sprzedaży i wykupów skarbowych papierów wartościowych w wysokości 21.647,7 mln zł (niższe od planowanego o 35.404,1 mln zł) będące wynikiem:
  - dodatniego salda w obligacjach zmiennoprocentowych w wysokości 22.396,8 mln zł (wyższe o 7.705,0 mln zł),
  - ujemnego salda w obligacjach stałoprocentowych w wysokości 8.418,0 mln zł (niższe o 45.346,8 mln zł),
  - zerowego salda w obligacjach indeksowanych (niższe o 1.628,2 mln zł),
  - dodatniego salda sprzedaży i wykupu obligacji oszczędnościowych w wysokości 7.668,9 mln zł (wyższe o 3.866,0 mln zł),
- 2) ujemne saldo środków pozostających na rachunkach budżetu państwa na początek i na koniec roku w wysokości 5.267,1 mln zł (niższe o 5.267,1 mln zł), co wynikało ze wzrostu środków złotych na koniec 2019 r. w stosunku do końca 2018 r.

Na ujemne saldo finansowania zagranicznego w wysokości 16.560,8 mln zł złożyły się następujące pozycje:

- 1) ujemne saldo emisji i wykupów obligacji skarbowych wyemitowanych na międzynarodowych rynkach finansowych w wysokości 16.789,7 mln zł (niższe o 11.218,8 mln zł),
- 2) ujemne saldo kredytów otrzymanych w wysokości 5.056,6 mln zł (niższe o 4.148,8 mln zł),
- 3) dodatnie saldo przepływów związanych z rachunkiem walutowym w wysokości 5.285,5 mln zł (wyższe o 9.867,3 mln zł).

Proces finansowania potrzeb pożyczkowych w 2019 r. przebiegał w niepewnych, zmiennych i złożonych uwarunkowaniach rynkowych, gospodarczych i międzynarodowych.

Najważniejsze czynniki, które wpływały na jego kształtowanie, były następujące:

- 1) polityka pieniężna głównych banków centralnych:
  - USA: trzy obniżki stóp procentowych po 25 pb oraz rozpoczęcie procesu redukcji sumy bilansowej banku do września 2019 r.,
  - strefa euro: obniżka stopy depozytowej o 10 pb do -0,5% oraz wznowienie programu skupu aktywów od listopada 2019 r. w wysokości 20 mld EUR miesięcznie,
  - Chiny: obniżki głównych stóp procentowych banku centralnego oraz stopy rezerwy obowiązkowej,
- 2) zmniejszenie niepewności w kwestii napięć w relacjach handlowych pomiędzy Stanami Zjednoczonymi i Chinami w wyniku deklaracji o podpisaniu porozumienia handlowego,
- 3) niepewność związana z warunkami wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej,
- 4) wzrost napięcia geopolitycznego w relacjach pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Iranem,
- 5) polityka pieniężna NBP i sytuacja na rynku krajowym:
  - stabilizacja stóp procentowych (referencyjna na poziomie 1,50%), sygnalizacja w ciągu roku przez większość członków RPP kontynuacji polityki niskich stóp i deklaracja prezesa NBP o prawdopodobnym utrzymaniu stóp na dotychczasowym poziomie do końca obecnej kadencji RPP,
  - dobra sytuacja gospodarcza oraz korzystna realizacja budżetu państwa, skutkująca zmniejszeniem potrzeb pożyczkowych i ograniczeniem emisji długu,
  - agencje Standard and Poor's, Moody's i Fitch utrzymały dotychczasowe ratingi (A-, A2 i A-) z perspektywą stabilną.

Prowadzona polityka zarządzania długiem zapewniała niezbędny poziom finansowania potrzeb pożyczkowych oraz realizację celu określonego w przyjętej przez Radę Ministrów „Strategii zarządzania długiem sektora finansów publicznych w latach 2019-2022”, tj. minimalizację kosztów obsługi długu w długim okresie przy przyjętych ograniczeniach poziomu ryzyka.

9.2. Przychody i rozchody budżetu państwa

Przychody i rozchody budżetu państwa ukształtowały się w 2019 r. odpowiednio na poziomie 4.073.581,6 mln zł oraz 4.062.486,4 mln zł. Jednocześnie przychody i rozchody bez zobowiązań finansowych zaciąganych i spłacanych w tym samym roku budżetowym oraz operacji finansowych dokonywanych pomiędzy rachunkami Ministra Finansów wyniosły odpowiednio 302.143,3 mln zł oraz 291.048,1 mln zł. Odpowiadają one następującym kwotom przyjętym w ustawie budżetowej: przychodom na poziomie 347.522,1 mln zł oraz rozchodom w wysokości 303.456,9 mln zł. Wielkości te wynikają z art. 52 ust. 1a ustawy o finansach publicznych, który stanowi, że rozchody z tytułu zobowiązań finansowych zaciąganych i spłacanych w tym samym roku budżetowym oraz operacji finansowych dokonywanych pomiędzy tymi rachunkami nie są zaliczane do limitu rozchodów ustalanego w ustawie budżetowej. Dalsze omówienie przychodów i rozchodów jest przedstawione w dwóch ujęciach:

- w kwotach obejmujących całość przychodów i rozchodów (wykonanie całkowite),
- w kwotach odpowiadających rozchodom objętym limitem z ustawy budżetowej, tj. bez uwzględniania zobowiązań zaciąganych i spłacanych w tym samym roku budżetowym oraz operacji finansowych dokonywanych pomiędzy rachunkami Ministra Finansów (wykonanie wg limitu).

Kwoty wyłączone z limitu rozchodów kwoty i w konsekwencji z przychodów obejmowały:

- w przychodach i rozchodach krajowych - środki z tytułu zarządzania płynnością sektora finansów publicznych na kwotę 3.685.518,5 mln zł, obligacje oszczędnościowe w wysokości 3.893,3 mln zł oraz depozyty zabezpieczające w transakcjach pochodnych w wysokości 132,0 mln zł,
- w przychodach i rozchodach zagranicznych – przepływy związane z rachunkiem walutowym w wysokości 81.894,5 mln zł.

9.2.1. Przychody i rozchody krajowe

Przychody krajowe ukształtowały się na poziomie 3.904.881,6 mln zł i złożyły się na nie następujące tytuły:

- 1) skarbowe papiery wartościowe – przychody ze sprzedaży w wysokości 133.319,3 mln zł, z czego z tytułu:
  - obligacji rynkowych – 116.074,5 mln zł. Środki te pochodziły ze sprzedaży obligacji stałoprocentowych w wysokości 72.621,1 mln zł i obligacji zmiennoprocentowych w wysokości 43.453,4 mln zł,
  - obligacji oszczędnościowych – 17.244,7 mln zł,
- 2) pożyczki udzielone – przychody w wysokości 91,1 mln zł będące wynikiem spłaty przez:

- jednostki samorządu terytorialnego (34,7 mln zł),
  - Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych (56,3 mln zł),
- 3) prefinansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej – przychody w wysokości 230,1 mln zł,
- 4) zarządzanie płynnością sektora finansów publicznych – przychody w wysokości 3.755.638,1 mln zł,
- 5) pozostałe przychody w wysokości 1.566,2 mln zł, z czego z tytułu:
- środków uzyskanych w ramach działań konsolidacyjnych Ministra Finansów do okresowego wykorzystania w procesie finansowania potrzeb pożyczkowych. Obejmowały one środki z rachunku rezerw poręczeńowych i gwarancyjnych Skarbu Państwa (20,2 mln zł) oraz środki pochodzące z rozliczania budżetu środków europejskich (1.321,0 mln zł),
  - z prywatyzacji brutto (7,8 mln zł),
  - uzyskanych wpłat w ramach depozytów zabezpieczających w transakcjach pochodnych (217,2 mln zł),
- 6) środki na rachunkach budżetowych – przychody w wysokości 14.036,9 mln zł wynikające ze stanu środków złotych na koniec 2018 r.

Przychody	2018	2019			5:3	4:2
		Ustawa budżetowa*	Wykonanie całkowite	Wykonanie wg limitu*		
	mln zł				%	
1	2	3	4	5	6	7
Przychody krajowe	3.232.585,3	235.302,4	3.904.881,6	215.337,8	91,5	120,8
1. Skarbowe papiery wartościowe	122.394,5	139.297,5	133.319,3	129.425,9	92,9	108,9
a) SPW rynkowe	109.677,8	129.613,5	116.074,5	116.074,5	89,6	105,8
- bony skarbowe	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
- obligacje rynkowe	109.677,8	129.613,5	116.074,5	116.074,5	89,6	105,8
o zmiennym oprocentowaniu	36.081,2	30.156,2	43.453,4	43.453,4	144,1	120,4
o stałym oprocentowaniu	73.596,6	97.829,1	72.621,1	72.621,1	74,2	98,7
indeksowane	0,0	1.628,2	0,0	0,0	0,0	-
b) obligacje oszczędnościowe	12.716,6	9.684,0	17.244,7	13.351,4	137,9	135,6
2. Pożyczki udzielone	99,1	80,8	91,1	91,1	112,6	91,9
3. Prefinansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE	261,4	465,6	230,1	230,1	49,4	88,0
4. Zarządzanie płynnością sektora finansów publicznych	3.097.296,3	46.433,1	3.755.638,1	70.119,6	151,0	121,3
5. Pozostałe przychody	1.223,2	40.025,3	1.566,2	1.434,2	3,6	128,0
6. Środki na rachunkach budżetowych	11.310,8	9.000,0	14.036,9	14.036,9	156,0	124,1

* Bez uwzględnienia zobowiązań zaciąganych i spłacanych w tym samym roku. Na kwotę zrealizowanych tego typu operacji złożyły się środki z tytułu zarządzania płynnością sektora finansów publicznych w wysokości 3.685.518,5 mln zł, obligacji oszczędnościowych w wysokości 3.893,3 mln zł oraz depozytów zabezpieczających w transakcjach pochodnych w wysokości 132,0 mln zł.

Przychody krajowe bez uwzględniania zobowiązań zaciąganych i spłacanych w tym samym roku ukształtowały się na poziomie 215.337,8 mln zł wobec założonych 235.302,4 mln zł (91,5%). Taka realizacja była wypadkową:

- 1) niższych o 9.871,6 mln zł przychodów z tytułu skarbowych papierów wartościowych, co było wypadkową niższych potrzeb pożyczkowych, zrealizowanego prefinansowania w 2018 r. oraz prefinansowania potrzeb pożyczkowych 2020 roku na przetargach zamiany,
- 2) wyższych o 10,2 mln zł przychodów z tytułu pożyczek udzielonych,
- 3) niższych o 235,5 mln zł przychodów z tytułu prefinansowania zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE,
- 4) wyższego o 23.686,5 mln zł poziomu środków przyjętych na koniec roku w depozyt lub zarządzanie w ramach zarządzania płynnością sektora finansów publicznych,
- 5) niższych o 38.591,1 mln zł pozostałych przychodów. Założona kwota obejmowała głównie potencjalne wpływy z tytułu zwiększonej sprzedaży SPW związanej z prefinansowaniem potrzeb pożyczkowych 2020 r. i finansowaniem ewentualnych dodatkowych potrzeb. Zrealizowane kwoty emisji SPW z tego tytułu znajdują się we właściwej pozycji,
- 6) wyższego o 5.036,9 mln zł stanu środków na rachunkach budżetowych na początku roku.

Rozchody krajowe ukształtowały się na poziomie 3.871.844,8 mln zł i złożyły się na nie następujące tytuły:

- 1) skarbowe papiery wartościowe – rozchody w wysokości 111.671,6 mln zł związane z wykupem:
  - obligacji rynkowych – 102.095,7 mln zł. Kwota była wynikiem wykupów obligacji stałoprocentowych w wysokości 81.039,1 mln zł i obligacji zmiennoprocentowych w wysokości 21.056,6 mln zł,
  - obligacji oszczędnościowych – 9.575,9 mln zł,
- 2) pożyczki udzielone – rozchody w wysokości 75,4 mln zł wynikające z udzielenia pożyczek jednostkom samorządu terytorialnego,
- 3) prefinansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej – rozchody w wysokości 157,2 mln zł,
- 4) zarządzanie płynnością sektora finansów publicznych – rozchody w wysokości 3.740.450,0 mln zł,
- 5) pozostałe rozchody w wysokości 186,8 mln zł wynikające z realizacji okresowych płatności w ramach depozytów zabezpieczających w transakcjach pochodnych (185,2 mln zł) oraz odpisy z tytułu przychodów z prywatyzacji (1,6 mln zł),
- 6) środki na rachunkach budżetowych – rozchody w wysokości 19.304,0 mln zł wynikające ze stanu środków złotych na koniec 2019 r.

Rozchody	2018	2019			5:3	4:2
		Ustawa budżetowa*	Wykonanie całkowite	Wykonanie wg limitu*		
	mln zł				%	
1	2	3	4	5	6	7
Rozchody krajowe	3.195.898,6	179.014,6	3.871.844,8	182.301,0	101,8	121,2
1. Skarbowe papiery wartościowe	96.837,8	82.245,7	111.671,6	107.778,2	131,0	115,3
a) SPW rynkowe	88.472,8	76.364,6	102.095,7	102.095,7	133,7	115,4
- bony skarbowe	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
- obligacje rynkowe	88.472,8	76.364,6	102.095,7	102.095,7	133,7	115,4
o zmiennym oprocentowaniu	24.569,2	15.464,4	21.056,6	21.056,6	136,2	85,7
o stałym oprocentowaniu	63.903,6	60.900,2	81.039,1	81.039,1	133,1	126,8
indeksowane	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
b) obligacje oszczędnościowe	8.365,0	5.881,1	9.575,9	5.682,6	96,6	114,5
2. Pożyczki udzielone	86,8	303,0	75,4	75,4	24,9	86,9
3. Prefinansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE	251,6	330,8	157,2	157,2	47,5	62,5
4. Zarządzanie płynnością sektora publicznego	3.084.581,6	47.134,8	3.740.450,0	54.931,5	116,5	121,3
5. Pozostałe rozchody	103,8	40.000,2	186,8	54,8	0,1	179,9
6. Środki na rachunkach budżetowych	14.036,9	9.000,0	19.304,0	19.304,0	214,5	137,5

* Bez uwzględnienia zobowiązań zaciąganych i spłacanych w tym samym roku. Na kwotę zrealizowanych tego typu operacji włożyły się środki z tytułu zarządzania płynnością sektora finansów publicznych w wysokości 3.685.518,5 mln zł, obligacji oszczędnościowych w wysokości 3.893,3 mln zł oraz depozytów zabezpieczających w transakcjach pochodnych w wysokości 132,0 mln zł.

Rozchody krajowe bez uwzględniania zobowiązań zaciąganych i spłacanych w tym samym roku wyniosły 182.301,0 mln zł wobec założonej kwoty 179.014,6 mln zł (101,8%).

Taka realizacja była wypadkową:

- 1) wyższych o 25.532,5 mln zł rozchodów z tytułu wykupu skarbowych papierów wartościowych, co było wypadkową zrealizowanych operacji prefinansowania w 2018 r. oraz prefinansowania potrzeb pożyczkowych na 2020 r. (przetargi zamiany obligacji),
- 2) niższych o 227,6 mln zł rozchodów z tytułu pożyczek udzielonych. Było to wynikiem nieudzielenia pożyczek dla Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych (wobec założonej kwoty 103,0 mln zł) oraz niższych pożyczek dla jednostek samorządu terytorialnego (75,4 mln zł wobec 200,0 mln zł),
- 3) niższych o 173,7 mln zł rozchodów z tytułu prefinansowania zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE,
- 4) wyższej o 7.796,7 mln zł realizacji rozchodów z tytułu zarządzania płynnością sektora finansów publicznych,

- 5) niższych o 39.945,4 mln zł pozostałych rozchodów. Założona w ustawie kwota zawierała przede wszystkim potencjalne rozchody z tytułu zwiększenia potrzeb pożyczkowych netto lub wykupu długu (zrealizowane kwoty z tych tytułów znajdują się we właściwych pozycjach), zaś kwota 54,8 mln zł dotyczy płatności w ramach depozytów zabezpieczających w transakcjach pochodnych (53,2 mln zł) oraz odpisów z prywatyzacji (1,6 mln zł),
- 6) wyższego o 10.304,0 mln zł od zakładanego stanu środków złotych na rachunkach budżetowych na koniec 2019 r.

9.2.2. Przychody i rozchody zagraniczne

Przychody zagraniczne ukształtowały się na poziomie 168.700,0 mln zł i złożyły się na nie następujące tytuły:

- 1) obligacje skarbowe – przychody ze sprzedaży obligacji na międzynarodowych rynkach finansowych w wysokości 8.535,0 mln zł,
- 2) kredyty otrzymane – przychody w wysokości 3.054,0 mln zł w efekcie zaciągnięcia kredytów w następujących instytucjach:
  - Europejski Bank Inwestycyjny (2.971,4 mln zł) na projekty refinansujące wydatki poniesione przez budżet państwa na zadania inwestycyjne w obszarach, w ramach których realizowana jest umowa (np. nauki i szkolnictwa wyższego, badań uniwersyteckich),
  - Bank Światowy (78,3 mln zł) – na projekty związane z ochroną przeciwpowodziową dorzecza Odry oraz na projekty związane z ochroną przeciwpowodziową dorzecza Odry i Wisły,
  - Bank Rozwoju Rady Europy (4,3 mln zł) - na projekt ochrony przeciwpowodziowej dorzecza Odry i Wisły,
- 3) zarządzanie środkami europejskimi – przychody w wysokości 69.806,7 mln zł wynikające z wpływów środków z Komisji Europejskiej,
- 4) kredyty i pożyczki udzielone - przychody w wysokości 124,4 mln zł będące wynikiem spłat dokonywanych na podstawie zawartych umów międzynarodowych,
- 5) przepływy związane z rachunkiem walutowym – przychody w wysokości 87.180,0 mln zł z tytułu wykorzystania środków walutowych.

Przychody	2018	2019			5:3	4:2
		Ustawa budżetowa*	Wykonanie całkowite	Wykonanie wg limitu*		
	mln zł				%	
1	2	3	4	5	6	7
Przychody zagraniczne	147.314,7	112.219,7	168.700,0	86.805,5	77,4	114,5
1. Obligacje skarbowe	4.149,2	17.755,3	8.535,0	8.535,0	48,1	205,7
2. Kredyty otrzymane	4.975,9	4.625,0	3.054,0	3.054,0	66,0	61,4
a) Europejski Bank Inwestycyjny	4.796,5	4.146,1	2.971,4	2.971,4	71,7	61,9
b) Bank Światowy	92,9	286,6	78,3	78,3	27,3	84,3
c) Bank Rozwoju Rady Europy	86,5	192,3	4,3	4,3	2,2	4,9
3. Zarządzanie środkami europejskimi	66.995,5	69.729,5	69.806,7	69.806,7	100,1	104,2
4. Kredyty i pożyczki udzielone	128,1	109,9	124,4	124,4	113,1	97,1
5. Pozostałe przychody	0,0	20.000,0	0,0	0,0	0,0	-
6. Przepływy związane z rachunkiem walutowym	71.065,9	0,0	87.180,0	5.285,5	-	122,7

* Bez uwzględniania pełnych kwot operacji finansowych dokonywanych pomiędzy rachunkami Ministra Finansów (pozycja „przepływy związane z rachunkiem walutowym”), w wykonaniu kwota wynikająca z salda tych operacji.

Realizacja przychodów zagranicznych, bez operacji finansowych dokonywanych pomiędzy rachunkami Ministra Finansów, wyniosła 86.805,5 mln zł wobec planowanej w ustawie budżetowej kwoty 112.219,7 mln zł (77,4%). Taka realizacja była wypadkową:

- 1) niższych o 9.220,2 mln zł przychodów z tytułu emisji obligacji skarbowych na międzynarodowych rynkach finansowych (dwie emisje na rynku euro o łącznej wartości nominalnej 2.000,0 mln EUR),
- 2) niższych o 1.571,0 mln zł przychodów z tytułu kredytów otrzymanych w międzynarodowych instytucjach finansowych,
- 3) wyższych o 77,2 mln zł przychodów z tytułu zarządzania środkami europejskimi, co było efektem większych wpływów z Komisji Europejskiej,
- 4) wyższych o 14,4 mln zł przychodów z tytułu spłat udzielonych kredytów i pożyczek zagranicznych,
- 5) braku pozostałych przychodów – przyjęta w planie kwota 20.000,0 mln zł obejmowała potencjalne operacje związane z wyższym finansowaniem zagranicznym. Wyższe zrealizowane kwoty w niektórych tytułach znajdują się we właściwych pozycjach,
- 6) odmiennej realizacji salda przepływów związanych z rachunkiem walutowym. Zrealizowane dodatnie saldo wobec planowanego ujemnego (i zerowych przychodów) w zastosowanym ujęciu oznacza wzrost przychodów o 5.285,5 mln zł. Było to wynikiem kształtowania się sytuacji budżetowej oraz przebiegu procesu finansowania na rynku krajowym oraz rynkach zagranicznych,
- 7) kształtowania się kursów walutowych w ciągu roku.

Rozchody zagraniczne ukształtowały się na poziomie 190.641,6 mln zł, a na tę kwotę złożyły się następujące tytuły:

- 1) obligacje skarbowe – rozchody w wysokości 25.324,7 mln zł związane z wykupem obligacji wyemitowanych na międzynarodowych rynkach finansowych,
- 2) kredyty otrzymane – rozchody w wysokości 8.110,6 mln zł związane ze spłatą kredytów otrzymanych od:
  - Europejskiego Banku Inwestycyjnego (6.880,1 mln zł),
  - Banku Światowego (1.187,1 mln zł),
  - Banku Rozwoju Rady Europy (43,4 mln zł),
- 3) zarządzanie środkami europejskimi – rozchody w wysokości 74.989,4 mln zł wynikające przede wszystkim z przekazania środków złotych do budżetu środków europejskich,
- 4) kredyty i pożyczki udzielone - rozchody w wysokości 126,7 mln zł z tytułu realizacji umów międzynarodowych z rządami innych państw,
- 5) płatności związane z udziałami Skarbu Państwa w międzynarodowych instytucjach finansowych – rozchody w wysokości 195,6 mln zł,
- 6) przepływy związane z rachunkiem walutowym – rozchody w wysokości 81.894,5 mln zł z tytułu zasilenia rachunku walutowego.

Rozchody	2018	2019			5:3	4:2
		Ustawa budżetowa*	Wykonanie całkowite	Wykonanie wg limitu*		
	mln zł				%	
1	2	3	4	5	6	7
Rozchody zagraniczne	166.766,5	124.442,3	190.641,6	108.747,0	87,4	114,3
1. Obligacje skarbowe	15.831,3	23.326,1	25.324,7	25.324,7	108,6	160,0
2. Kredyty otrzymane	9.339,8	5.532,8	8.110,6	8.110,6	146,6	86,8
a) Europejski Bank Inwestycyjny	8.151,8	4.349,2	6.880,1	6.880,1	158,2	84,4
b) Bank Światowy	1.145,3	1.141,6	1.187,1	1.187,1	104,0	103,6
c) Bank Rozwoju Rady Europy	42,7	42,0	43,4	43,4	103,3	101,7
3. Zarządzanie środkami europejskimi	64.608,8	69.716,4	74.989,4	74.989,4	107,6	116,1
4. Kredyty i pożyczki udzielone	341,9	1.005,6	126,7	126,7	12,6	37,1
5. Płatności związane z udziałami Skarbu Państwa w międzynarodowych instytucjach finansowych	140,5	279,5	195,6	195,6	70,0	139,2
6. Pozostałe rozchody	0,0	20.000,0	0,0	0,0	0,0	-
7. Przepływy związane z rachunkiem walutowym	76.504,2	4.581,8	81.894,5	0,0	0,0	107,0

* Bez uwzględniania pełnych kwot operacji finansowych dokonywanych pomiędzy rachunkami Ministra Finansów (pozycja „przepływy związane z rachunkiem walutowym”), w ustawie budżetowej kwota wynikająca z salda tych operacji.

Realizacja rozchodów zagranicznych, bez operacji finansowych dokonywanych pomiędzy rachunkami Ministra Finansów, wyniosła 108.747,0 mln zł wobec planowanej w ustawie budżetowej kwoty 124.442,3 mln zł (87,4%). Ta realizacja była wypadkową:

- 1) wyższych o 1.998,5 mln zł rozchodów z tytułu wykupu obligacji skarbowych w efekcie przedterminowego odkupu obligacji nominowanych w USD zapadających w 2021 r. na kwotę 1.064,4 mln zł,
- 2) wyższych o 2.577,8 mln zł rozchodów z tytułu spłaty kredytów otrzymanych w efekcie przedterminowej spłaty dwóch kredytów z Europejskiego Banku Inwestycyjnego o wartości 2.486,3 mln zł,
- 3) wyższych o 5.273,0 mln zł rozchodów z tytułu zarządzania środkami europejskimi. Są one związane z realizacją budżetu środków europejskich,
- 4) niższych o 878,9 mln zł rozchodów z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych na podstawie umów międzynarodowych. Wynikało to m.in. z opóźnień w realizacji kontraktów finansowanych umową z Tanzanią, Kenią, Wietnamem, Mongolią, Ukrainą i Mołdawią, z braku kontraktów do finansowania w ramach umów z Kirgistanem i Angolą oraz braku nowych umów kredytowych,
- 5) niższych o 83,8 mln zł rozchodów z tytułu płatności związanych z udziałami Skarbu Państwa w międzynarodowych instytucjach finansowych,
- 6) braku pozostałych rozchodów - przyjęta w planie kwota 20.000,0 mln zł obejmowała potencjalne operacje związane z prefinansowaniem potrzeb pożyczkowych i zarządzaniem długiem oraz z tytułu wyższych wpływów na rachunek walutowy. Zrealizowane operacje (odkup obligacji zapadających w 2021 r. oraz przedterminowa spłata kredytów z Europejskiego Banku Inwestycyjnego) znajdują się we właściwej pozycji,
- 7) odmiennej realizacji salda przepływów związanych z rachunkiem walutowym. Zrealizowane dodatnie saldo w zastosowanym ujęciu oznacza brak zakładanych rozchodów (i ujemnego salda) w wysokości 4.581,8 mln zł,
- 8) kształtowania się kursów walutowych w ciągu roku.

Rozdział 10

Państwowy dług publiczny, poręczenia i gwarancje oraz należności Skarbu Państwa

Ustawa o finansach publicznych nakłada na Ministra Finansów obowiązek podawania do publicznej wiadomości m.in.:

- 1) kwot państwowego długu publicznego (PDP) i długu Skarbu Państwa (SP) oraz ich relacji do produktu krajowego brutto (art. 38 ustawy o finansach publicznych),
- 2) kwoty ustalonej w wyniku przeliczenia kwoty państwowego długu publicznego na walutę polską z zastosowaniem dla zobowiązań wyrażonych w walutach obcych średniej arytmetycznej średnich kursów każdej z walut obcych ogłaszanych przez NBP obowiązujących w dni robocze danego roku budżetowego pomniejszoną o kwotę wolnych środków służących finansowaniu potrzeb pożyczkowych budżetu państwa w kolejnym roku budżetowym oraz jej relację do produktu krajowego brutto (art. 38a, pkt 3 ustawy o finansach publicznych).

Jednocześnie jako członek Unii Europejskiej Polska sprawozdaje się do Komisji Europejskiej m. in. z zakresu długu sektora instytucji rządowych i samorządowych (general government).

Główne kategorie długu wg definicji krajowej i wg definicji unijnej

Wyszczególnienie	Stan na 31 XII 2018 r.	Relacja do PKB	Stan na 31 XII 2019 r.	Relacja do PKB**
	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Dług Skarbu Państwa	954.269,3	45,0	973.338,2	42,8
Państwowy dług publiczny	984.313,5	46,4	990.940,9	43,6
Kwota obliczona na podstawie art. 38a pkt 3 ustawy o finansach publicznych	943.871,9	44,5	957.412,2	42,1
Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych*	1.035.703,9	48,8	1.045.129,0	46,0

* Zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu Rady (WE) NR 479/2009 z dnia 25 maja 2009 r. o stosowaniu Protokołu w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu załączonego do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

** Zgodnie z Obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 maja 2020 r. w sprawie pierwszego szacunku wartości produktu krajowego brutto w 2019 r. wartość PKB w 2019 r. wyniosła 2.273,6 mld zł.

PDP w relacji do PKB obliczony zgodnie z zasadami określonymi w art. 38 oraz relacja kwoty obliczonej zgodnie z art. 38a pkt 3 ustawy o finansach publicznych wyniosły w 2019 r. odpowiednio 43,6% oraz 42,1%. Oznacza to, że próg ostrożnościowy 55% zapisany w art. 86 ustawy o finansach publicznych nie został przekroczony. Relacja kwoty obliczonej zgodnie

z art. 38a, pkt 3 ustawy o finansach publicznych znajdowała się poniżej progu 43% PKB zawartego w stabilizującej regule wydatkowej, zapisanej w art. 112aa ustawy o finansach publicznych.

Relacja do PKB zadłużenia sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniosła 46,0%, a więc znalazła się znacznie poniżej progu 60% zapisanego w traktacie z Maastricht (wobec 77,8% dla całej Unii Europejskiej oraz 84,1% dla strefy euro).

Różnice pomiędzy PDP a długiem sektora instytucji rządowych i samorządowych (mln zł)

Państwowy dług publiczny	990.940,9
Dostosowanie zakresu sektora	55.754,0
Dług funduszy umiejscowionych w BGK – KFD (+)	47.133,4
Nabycie aktywów infrastrukturalnych (autostrady) (+)	9.538,5
Skarbowe papiery wartościowe (SPW) i depozyty na rachunku MF funduszy umiejscowionych w BGK (-)	-2.257,8
Przedsiębiorstwa zaliczone do sektora instytucji rządowych i samorządowych (+)	17.155,4
Bankowy Fundusz Gwarancyjny oraz fundusz ochrony środków gwarantowanych	-15.815,6
Dostosowanie z zakresu tytułów dłużnych	-1.566,0
Zobowiązania wymagalne (-)	-1.949,7
Zobowiązania stale spłacane przez jednostki sektora finansów publicznych za podmioty, którym uprzednio udzielono poręczenia lub gwarancji (+)	0,0
Zrestrukturyzowane/zrefinansowane krótkoterminowe kredyty handlowe, leasing zwrotny i inne (+)	842,6
Instrumenty pochodne	-458,9
Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych	1.045.129,0

10.1. Państwowy dług publiczny

Na koniec 2019 r. PDP wyniósł 990.940,9 mln zł, co oznacza wzrost w stosunku do końca 2018 r. o 6.627,5 mln zł (tj. o 0,7%). W relacji do PKB, PDP obniżył się z 46,4% do 43,6%.

Zmiany jakie zaszły w poziomie i strukturze długu publicznego w 2019 r. oraz jego relacji do PKB były wynikiem sytuacji finansowej jednostek sektora finansów publicznych, w tym głównie sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego, poziomu potrzeb pożyczkowych budżetu państwa oraz sytuacji makroekonomicznej (tempa wzrostu PKB, poziomu kursów walutowych i stóp procentowych).

Wielkości i struktura PDP w podziale na sektory finansów publicznych

Wyszczególnienie	Stan na	Struktura	Stan na	Struktura	Zmiana XII 2019 r. – XII 2018 r.	
	31 XII 2018 r.		31 XII 2019 r.		mln zł	%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Państwowy dług publiczny ¹⁾	984.313,5	100,0	990.940,9	100,0	6.627,5	0,7
1. Dług sektora rządowego	907.315,9	92,2	907.652,6	91,6	336,7	0,0
1.1. Dług Skarbu Państwa	905.593,7	92,0	905.615,4	91,4	21,7	0,0
1.2. Pozostały dług sektora rządowego	1.722,3	0,2	2.037,2	0,2	315,0	18,3
2. Dług sektora samorządowego	76.928,5	7,8	83.231,1	8,4	6.302,6	8,2
2.1. Dług jednostek samorządu terytorialnego i ich związków	72.635,1	7,4	78.314,5	7,9	5.679,4	7,8
2.2. Pozostały dług sektora samorządowego	4.293,4	0,4	4.916,6	0,5	623,2	14,5
3. Dług sektora ubezpieczeń społecznych**	69,1	0,0	57,2	0,0	-11,9	-17,2

* Kwota zobowiązań wg tytułów dłużnych po wyeliminowaniu przepływów finansowych pomiędzy podmiotami należącymi do sektora finansów publicznych (tj. po tzw. konsolidacji).

** W skład sektora ubezpieczeń społecznych wchodzi ZUS, KRUS i zarządzane przez nie fundusze oraz NFZ (podział na sektory pozostawiono pomimo braku ustawowych definicji sektorów).

Na zmianę długu sektora rządowego dominujący wpływ miał wzrost zadłużenia samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (o 251,6 mln zł, tj. 18,4%) przy wzroście skonsolidowanego zadłużenia Skarbu Państwa o 21,7 mln zł, tj. 0,002%.
W sektorze samorządowym największe nominalne zmiany odnotowano w przypadku jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - wzrost o 5.679,4 mln zł, tj. 7,8%.
Natomiast zmiana zadłużenia sektora ubezpieczeń społecznych wynika przede wszystkim ze spadku zadłużenia funduszy zarządzanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (o 11,9 mln zł, tj. 17,2%).

Informacje o PDP w podziale na dług krajowy i zagraniczny prezentowane są w dwóch przekrojach, według kryterium miejsca emisji ¹ i kryterium rezydenta ².

Wyszczególnienie	Stan na 31 XII 2018 r.	Struktura	Stan na 31 XII 2019 r.	Struktura	Zmiana XII 2019 r. – XII 2018 r.	
	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Państwowy dług publiczny według kryterium miejsca emisji	984.313,5	100,0	990.940,9	100,0	6.627,5	0,7
1. Dług krajowy	688.248,0	69,9	716.176,3	72,3	27.928,3	4,1
1.1. Dług z tytułu papierów wartościowych	623.424,0	63,3	645.125,4	65,1	21.701,4	3,5
1.2. Dług z tytułu kredytów i pożyczek	57.277,0	5,8	62.353,1	6,3	5.076,0	8,9
1.3. Pozostały dług ^{*)}	7.547,0	0,8	8.697,9	0,9	1.150,9	15,2
2. Dług zagraniczny	296.065,5	30,1	274.764,6	27,7	-21.300,9	-7,2
2.1. Dług z tytułu papierów wartościowych	211.245,9	21,5	193.721,8	19,5	-17.524,1	-8,3
2.2. Dług z tytułu kredytów i pożyczek	84.810,0	8,6	81.029,3	8,2	-3.780,7	-4,5
2.3. Pozostały dług ^{*)}	9,6	0,0	13,6	0,0	4,0	41,1

Wyszczególnienie	Stan na 31 XII 2018 r.	Struktura	Stan na 31 XII 2019 r.	Struktura	Zmiana XII 2019 r. – XII 2018 r.	
	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Państwowy dług publiczny według kryterium rezydenta	984.313,5	100,0	990.940,9	100,0	6.627,5	0,7
1. Dług krajowy	516.782,7	52,5	580.883,2	58,6	64.100,4	12,4
1.1. Dług z tytułu papierów wartościowych	451.967,2	45,9	509.843,2	51,5	57.876,0	12,8
1.2. Dług z tytułu kredytów i pożyczek	57.277,0	5,8	62.353,1	6,3	5.076,0	8,9
1.3. Pozostały dług ^{*)}	7.538,5	0,8	8.686,8	0,9	1.148,3	15,2
2. Dług zagraniczny	467.530,7	47,5	410.057,8	41,4	-57.472,9	-12,3
2.1. Dług z tytułu papierów wartościowych	382.702,7	38,9	329.003,9	33,2	-53.698,8	-14,0
2.2. Dług z tytułu kredytów i pożyczek	84.810,0	8,6	81.029,3	8,2	-3.780,7	-4,5
2.3. Pozostały dług ^{*)}	18,1	0,0	24,6	0,0	6,5	36,2

^{*)} Pozostały dług stanowi zadłużenie z tytułu: zobowiązań wymagalnych, przyjętych depozytów oraz zobowiązań z tytułu przedpłat na samochody.

¹ Kryterium miejsca emisji uwzględnia miejsce zaciągania zobowiązań, niezależnie od tego kto jest wierzycielem.

² Pojęcia rezydent i nierezydent zostały określone w ustawie z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe (Dz.U. z 2019, poz. 160).

10.2. Dług Skarbu Państwa

W PDP dominującą pozycję stanowi dług Skarbu Państwa (jego udział po konsolidacji wynosi 91,4%). Na koniec 2019 r. dług SP ukształtował się na poziomie 973.338,2 mln zł, co oznaczało wzrost w stosunku do końca 2018 r. o 19.068,9 mln zł, tj. o 2,0%.

W tym samym okresie relacja długu SP do PKB zmniejszyła się z 45,0% do 42,8%.

Wzrost długu SP w 2019 r. był głównie wypadkową:

- 1) ujemnych potrzeb pożyczkowych netto budżetu państwa (-0,2 mld zł), przy deficycie budżetu państwa w wysokości 13,7 mld zł, saldzie zarządzania środkami europejskimi (+5,2 mld zł) oraz saldzie depozytów JSFP i sądowych (-15,2 mld zł),
- 2) obligacji przekazanych na podstawie innych ustaw niż ustawa budżetowa (+5,9 mld zł),
- 3) różnic kursowych (-1,2 mld zł),
- 4) pożyczki Funduszu Solidarnościowego (+8,7 mld zł) wobec Funduszu Rezerwy Demograficznej (w ramach sektora finansów publicznych, bez wpływu na państwowy dług publiczny).

Szczegółowe rozliczenie zmiany długu SP prezentuje tabela.

Wyszczególnienie	mld zł
Zmiana długu Skarbu Państwa w 2019 r.	19,1
1. Potrzeby pożyczkowe netto budżetu państwa, w tym:	-0,2
1.1. Deficyt budżetu państwa	13,7
1.2. Deficyt budżetu środków europejskich	-2,6
1.3. Saldo depozytów JSFP i depozytów sądowych	-15,2
1.4. Zarządzanie środkami europejskimi	5,2
1.5. Saldo pożyczek udzielonych	0,0
1.6. Pozostałe potrzeby pożyczkowe ¹⁾	-1,3
2. Zmiana długu Skarbu Państwa niewynikająca z potrzeb pożyczkowych, w tym:	3,9
2.1. Różnice kursowe	-1,2
2.2. Zmiana stanu środków na rachunkach budżetowych	0,0
2.3. Pozostałe czynniki ²⁾ , w tym:	5,1
- przekazanie obligacji SP na podstawie innych ustaw niż ustawa budżetowa	5,9
3. Zmiana pozostałego długu Skarbu Państwa	15,3
3.1. Depozyty JSFP ³⁾	5,7
3.2. Pozostałe depozyty ⁴⁾	0,9
3.3. Pożyczka SP wobec JSFP ⁵⁾	8,7
3.4. Pozostałe zadłużenie SP	0,0

¹⁾ Saldo prefinansowania zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE, udziały w międzynarodowych instytucjach finansowych oraz pozostałe rozliczenia krajowe i zagraniczne

²⁾ Dyskonto od SPW, indeksacja SPW, transakcje sell-buy-back

³⁾ Depozyty przyjęte od jednostek sektora finansów publicznych (JSFP) posiadających osobowość prawną oraz depozyty sądowe od JSFP posiadających osobowość prawną.

⁴⁾ Depozyty od jednostek sektora instytucji rządowych i samorządowych nienależących do SFP, depozyty sądowe od podmiotów spoza sektora finansów publicznych (SFP) i depozyty zabezpieczające wynikające z umów CSA.

⁵⁾ Pożyczka Funduszu Solidarnościowego (FS) z Funduszu Rezerw Demograficznych (FRD), bez wpływu na państwowy dług publiczny, ze względu na eliminację wzajemnych zobowiązań JSFP.

Finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa odbywało się głównie poprzez emisje SPW na rynku krajowym oraz w mniejszym stopniu na rynkach zagranicznych.

Podobnie jak PDP, zadłużenie SP w podziale na dług krajowy i zagraniczny prezentowane jest w dwóch przekrojach, tj. wg kryterium rezydenta i miejsca emisji.

Wyszczególnienie	Stan na 31 XII 2018 r.	Struktura	Stan na 31 XII 2019 r.	Struktura	Zmiana XII 2019 – XII 2018	
	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Dług Skarbu Państwa	954.269,3	100	973.338,2	100	19.068,9	2,0
<i>kryterium miejsca emisji</i>						
- dług krajowy	674.422,0	70,7	716.453,5	73,6	42.031,5	6,2
- dług zagraniczny	279.847,2	29,3	256.884,7	26,4	-22.962,5	-8,2
<i>kryterium rezydenta</i>						
- dług krajowy	502.956,8	52,7	581.160,4	59,7	78.203,6	15,5
- dług zagraniczny	451.312,5	47,3	392.177,8	40,3	-59.134,6	-13,1

10.2.1. Dług Skarbu Państwa według kryterium miejsca emisji w 2019 r.

10.2.1.1. Dług krajowy Skarbu Państwa w 2019 r.

Zadłużenie krajowe SP wg kryterium miejsca emisji na koniec 2019 r. wyniosło 716.453,5 mln zł i wzrosło w stosunku do końca 2018 r. o 42.031,5 mln zł, tj. o 6,2%.

Zadłużenie krajowe SP (w mln zł)

Wyszczególnienie	Stan na		Zmiana XII 2019 r. – XII 2018 r.	
	31 XII 2018 r.	31 XII 2019 r.		
	<i>mln zł</i>		%	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Zadłużenie krajowe Skarbu Państwa	674.422,0	716.453,5	42.031,5	6,2
1. Dług z tytułu SPW	646.894,9	673.619,4	26.724,5	4,1
1.1. Rynkowe SPW	627.157,3	646.050,4	18.893,1	3,5
- bony skarbowe	0,0	0,0	0,0	0,0
- obligacje o oprocentowaniu stałym	449.920,0	445.371,2	-4.548,8	-1,0
- obligacje o oprocentowaniu zmiennym	172.606,5	195.926,5	23.320,0	13,5
- obligacje rynkowe indeksowane	4.630,8	4.752,7	121,9	2,6
1.2. Obligacje oszczędnościowe	19.737,6	27.569,0	7.831,4	39,7
2. Pozostałe zadłużenie krajowe SP	27.527,1	42.834,1	15.307,0	55,6

W 2019 r. zadłużenie w krajowych rynkowych SPW zwiększyło się o 18.893,1 mln zł. Wzrost odnotowano przede wszystkim w kategorii obligacji o zmiennym oprocentowaniu (o 23.320,0 mln zł). W kategorii obligacji o oprocentowaniu stałym odnotowano spadek (o 4.548,8 mln zł). Zadłużenie z tytułu obligacji oszczędnościowych w 2019 r. wzrosło o 7.831,4 mln zł. Wzrost zadłużenia odnotowano także w przypadku pozostałego zadłużenia krajowego SP (o 15.307,0 mln zł), gdzie największą pozycją były depozyty przyjmowane w ramach konsolidacji zarządzania płynnością. Zarówno na koniec 2018 r. jak i 2019 r. nie występowało zadłużenie w bonach skarbowych.

Zmiany długu krajowego Skarbu Państwa według grup wierzycieli (w mln zł)

Wyszczególnienie	31 XII 2018 r.		31 XII 2019 r.		Zmiana XII 2019 r. – XII 2018 r.	
	mln zł	udział [%]	mln zł	udział [%]	mln zł	%
1	2	3	4	5	6	7
Zadłużenie krajowe Skarbu Państwa	674.422,0	100,0	716.453,5	100,0	42.031,5	6,2%
krajowy sektor bankowy	264.143,2	39,2	305.104,9	42,3	40.961,7	15,5%
krajowy sektor pozabankowy	218.811,4	32,4	254.013,0	35,5	35.201,6	16,1%
inwestorzy zagraniczni	191.467,5	28,4	157.335,6	22,0	-34.131,9	-17,8%

10.2.1.2. Dług zagraniczny Skarbu Państwa w 2019 r.

W 2019 r. zadłużenie zagraniczne SP według kryterium miejsca emisji, wyrażone w złotych, wyniosło 256.884,7 mln zł. W stosunku do końca 2018 r. oznaczało to spadek o 22.962,5 mln zł, tj. 8,2%. Zmiana ta była wynikiem:

- 1) spadku zadłużenia nominowanego w euro o 1.624,0 mln EUR – wypadkową głównie:
  - emisji obligacji 10-letnich (1.500 mln EUR),
  - emisja obligacji 30-letnich (500 mln EUR),
  - wykupu obligacji zapadających w 2019 roku (2.475 mln EUR),
  - zaciągania nowych kredytów w międzynarodowych instytucjach finansowych (731,0 mln EUR),
  - spłaty zaciągniętych kredytów (1.880,0 mln EUR),
- 2) spadku zadłużenia nominowanego w dolarze amerykańskim o 2.442,0 mln USD – w wyniku częściowego wykupu obligacji,
- 3) spadku zadłużenia nominowanego we franku szwajcarskim o 1.000,0 mln CHF w wyniku wykupu obligacji,
- 4) spadku zadłużenia nominowanego w juanie chińskim o 3.000,0 mln CNY, do zera w wyniku wykupu obligacji,
- 5) umocnienia PLN wobec EUR o 1,0%, osłabienia PLN wobec USD o 1,0%, wobec CHF o 2,7% oraz wobec JPY o 2,4%.

Zadłużenie zagraniczne SP (w mln zł)

Wyszczególnienie	Stan na		Zmiana	
	31 XII 2018	31 XII 2019		
	mln zł			%
1	3	3	4	5
Zadłużenie zagraniczne Skarbu Państwa	279.847,2	256.884,7	-22.962,5	-8,2
1. Dług z tytułu SPW	211.128,1	193.721,8	-17.406,3	-8,2
2. Dług z tytułu kredytów z MIF	68.719,1	63.162,9	-5.556,2	-8,1
Bank Światowy	29.044,2	27.732,8	-1.311,4	-4,5
Europejski Bank Inwestycyjny	38.725,1	34.528,4	-4.196,8	-10,8
Bank Rozwoju Rady Europy	949,8	901,7	-48,0	-5,1
3. Pozostałe zadłużenie zagraniczne SP	0,021	0,005	-0,016	-77,6

* W przeliczeniu po kursach fixingowych NBP na ostatni dzień roku.

** Międzynarodowe instytucje finansowe.

W 2019 r. **zadłużenie zagraniczne SP według kryterium miejsca emisji**, wyrażone w EUR, wyniosło **60.322,8** mln EUR. W stosunku do końca 2018 r. oznaczało to spadek o 4.757,9 mln EUR, tj. o 7,3%. Zmiana ta była przede wszystkim wynikiem:

- 1) ujemnego salda emisji obligacji skarbowych wyemitowanych za granicą (-3.608,9 mln EUR),
- 2) spadku zadłużenia w kredytach otrzymanych z międzynarodowych instytucji finansowych (-1.149,0 mln EUR),
- 3) osłabienia się EUR wobec USD (o 2,0%), CHF (o 3,6%) i JPY (o 3,3%).

Zadłużenie zagraniczne SP (w mln EUR)

Wyszczególnienie	Stan na		Zmiana	
	31 XII 2018	31 XII 2019	XII 2019 r. – XII 2018 r.	
	mln zł			%
1	2	3	4	5
Zadłużenie zagraniczne Skarbu Państwa*	65.080,8	60.322,8	-4.757,9	-7,3%
1. Dług z tytułu SPW	49.099,6	45.490,6	-3.608,9	-7,4%
2. Dług z tytułu kredytów z MIF**	15.981,2	14.832,2	-1.149,0	-7,2%
Bank Światowy	6.754,5	6.512,3	-242,1	-3,6%
Europejski Bank Inwestycyjny	9.005,8	8.108,1	-897,7	-10,0%
Bank Rozwoju Rady Europy	220,9	211,8	-9,1	-4,1%
3. Pozostałe zadłużenie zagraniczne	0,005	0,001	-0,004	-77,3%

* W przeliczeniu po kursach fixingowych NBP na ostatni dzień roku.

** Międzynarodowe instytucje finansowe.

Struktura walutowa zadłużenia zagranicznego

Wyszczególnienie	bez uwzględnienia transakcji swap		po uwzględnieniu transakcji swap	
	31 XII 2018 r.	31 XII 2019 r.	31 XII 2018 r.	31 XII 2019 r.
1	2	3	4	5
EUR	76,8	80,1	78,5	81,3
USD	17,5	15,6	13,8	11,6
CHF	2,0	0,8	4,6	3,6
pozostałe	3,7	3,5	3,1	3,5

Na zadłużenie zagraniczne SP na koniec 2019 r. składały się głównie dwie pozycje:

- 1) **zadłużenie z tytułu SPW**, wynoszące 193.721,8 mln zł (45.490,6 mln EUR), tj. 75,4% zadłużenia zagranicznego.

Na koniec 2019 r. 73,6% całości emisji stanowiły obligacje nominowane w euro, 20,7% w dolarach amerykańskich 4,6% w jenach japońskich oraz 1,0% we frankach szwajcarskich,

- 2) **zadłużenie z tytułu zaciągniętych kredytów** – 63.162,9 mln zł (14.832,2 mln EUR), tj. 24,6% zadłużenia zagranicznego. Całość zadłużenia z tytułu kredytów stanowił dług wobec międzynarodowych instytucji finansowych nominowany w EUR.

10.2.2. Dług Skarbu Państwa według kryterium rezydenta w 2019 r.

Na koniec grudnia 2019 r. zadłużenie wobec rezydentów wyniosło 581.160,4 mln zł i wzrosło w porównaniu z grudniem 2018 r. o 78.203,6 mln zł. W tym samym okresie zadłużenie wobec nierezydentów spadło o 59.134,6 mln zł, do poziomu 392.177,8 mln zł. Udział nierezydentów na koniec 2019 r. wyniósł 40,3% wobec 47,3% na koniec 2018 r.

W zadłużeniu krajowym dominował dług z tytułu krajowych emisji rynkowych SPW (84,1%). Obligacje skarbowe wyemitowane na rynek zagraniczny znajdujące się w portfelu rezydentów stanowiły 3,8% całości krajowego zadłużenia. W długu zagranicznym największy udział stanowiło zadłużenie z tytułu rynkowych SPW – 83,9% (z czego 40,1% przypadało na papiery skarbowe wyemitowane na rynek krajowy, a 43,8% na obligacje wyemitowane na rynek zagraniczny). Udział kredytów zagranicznych w długu SP wobec nierezydentów wyniósł 16,1%.

Dług Skarbu Państwa według kryterium rezydenta

Wyszczególnienie	Stan na koniec XII 2018 r.	Struktura	Stan na koniec XII 2019 r.	Struktura	Zmiana XII 2019 – XII 2018	
	mln zł	%	mln zł	%	mln zł	%
1	2	3	4	5	6	7
Dług Skarbu Państwa	954.269,3	100,0	973.338,2	100,0	19.068,9	2,0
I. Dług krajowy Skarbu Państwa (wobec rezydentów)	502.956,8	52,7	581.160,4	59,7	78.203,6	15,5
1. Dług z tytułu SPW	475.438,1	49,8	538.337,2	55,3	62.899,1	13,2
1.1. Rynkowe SPW	455.747,1	47,8	510.839,1	52,5	55.091,9	12,1
- bony skarbowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- obligacje skarbowe wyemitowane na rynek krajowy	435.744,9	45,7	488.796,6	50,2	53.051,7	12,2
- obligacje skarbowe wyemitowane na rynek zagraniczny	20.002,2	2,1	22.042,5	2,3	2.040,3	10,2
1.2. Obligacje oszczędnościowe	19.691,0	2,1	27.498,2	2,8	7.807,2	39,6
2. Pozostały dług Skarbu Państwa	27.518,7	2,9	42.823,1	4,4	15.304,4	55,6
II. Dług zagraniczny Skarbu Państwa (wobec nierezydentów)	451.312,5	47,3	392.177,8	40,3	-59.134,6	-13,1
1. Dług z tytułu SPW	382.584,9	40,1	329.003,9	33,8	-53.581,0	-14,0
1.1. Rynkowe SPW	382.538,3	40,1	328.933,0	33,8	-53.605,2	-14,0
- bony skarbowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- obligacje skarbowe wyemitowane na rynek krajowy	191.412,4	20,1	157.253,7	16,2	-34.158,6	-17,8
- obligacje skarbowe wyemitowane na rynek zagraniczny	191.125,9	20,0	171.679,3	17,6	-19.446,6	-10,2
1.2 Obligacje oszczędnościowe	46,6	0,0	70,8	0,0	24,2	51,9
2. Dług z tytułu kredytów	68.719,1	7,2	63.162,9	6,5	-5.556,2	-8,1
3. Pozostały dług Skarbu Państwa	8,5	0,0	11,0	0,0	2,6	30,3

10.3. Poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa w 2019 r.

10.3.1. Wykorzystanie ustawowego limitu poręczeń i gwarancji

Zgodnie z art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, łączną kwotę, do wysokości której mogą być udzielane przez Skarb Państwa poręczenia i gwarancje, określa corocznie ustawa budżetowa, przy czym, zgodnie z art. 31 ust. 2, kwota ta nie obejmuje poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa udzielonych na wykonanie zobowiązań objętych już poręczeniem lub gwarancją Skarbu Państwa, w zakresie, w jakim nie powoduje to zwiększenia zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji.

W ustawie budżetowej na rok 2019 limit gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa został ustalony na kwotę 200.000 mln zł. Istotną część ww. limitu tworzy łączna kwota uwzględniona na ewentualne gwarancje dotyczące wsparcia sektora finansowego na podstawie ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym oraz ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji finansowych oraz o rządowych instrumentach stabilizacji finansowej. W 2019 r. udzielono gwarancji Skarbu Państwa na łączną kwotę 6.929,6 mln zł, co stanowi 3,46% ww. kwoty limitu zaplanowanej na 2019 r. Gwarancje te zostały udzielone na podstawie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne. Z uwagi na fakt, iż istotną część ww. limitu tworzą kwoty uwzględnione na ewentualne gwarancje dotyczące wsparcia sektora bankowego w przypadku wystąpienia zjawisk kryzysowych, niewykorzystanie prognozowanego limitu należy ocenić pozytywnie.

10.3.2. Stan zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń

Wyszczególnienie	Stan na		Zmiana XII 2019 – XII 2018
	31 XII 2018 r.	31 XII 2019 r.	
	mln zł		
1	2	3	4
Potencjalne zobowiązania	108.798,7	111.371,3	2.572,7
<i>w tym:</i>			
z tytułu gwarancji zagranicznych	97.106,2	100.015,6	2.909,4
z tytułu poręczeń i gwarancji krajowych	11.692,4	11.355,7	-336,7

Zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń są to zobowiązania potencjalne (niewymagalne), gdyż ich wypłata ze środków budżetu państwa następuje warunkowo, tj. dopiero w momencie, gdy podmiot nie dokona samodzielnej spłaty swoich zobowiązań kredytowych lub zobowiązań wynikających z emisji obligacji.

Łączne, potencjalne (niewymagalne) zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń na dzień 31.12.2019 r. wyniosły 111.371,3 mln zł, w tym:

- 1) z tytułu gwarancji zagranicznych 100.015,6 mln zł.

Potencjalne zobowiązania Skarbu Państwa z ww. tytułu dotyczą gwarancji udzielonych bankom zagranicznym i międzynarodowym instytucjom finansowym np. EBI, BRRE. W 2019 r. nastąpił wzrost zobowiązań o kwotę 2.909,4 mln zł w wyniku:

- zwiększenia zobowiązań z tytułu udzielenia nowych gwarancji,
  - zmniejszenia zobowiązań w wyniku spłat rat kapitałowych i odsetek przez samych kredytobiorców,
  - zmian kursów walut,
- 2) z tytułu poręczeń i gwarancji krajowych 11.355,7 mln zł.

Potencjalne zobowiązania z ww. tytułu obejmują poręczenia i gwarancje spłaty kredytów bankowych oraz emisji obligacji. Spadek zobowiązań z tego tytułu w 2019 r. wyniósł 336,7 mln zł i był wynikiem zmniejszenia zobowiązań w wyniku spłat odsetek przez samych kredytobiorców.

Tak istotne zmniejszenie stanu należności Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń jest konsekwencją zdjęcia z ewidencji wiarygodności w wysokości 46,1 mln zł w związku z wykreśleniem jednego z dłużników z Krajowego Rejestru Sądowego.

10.4. Należności Skarbu Państwa

Należności Skarbu Państwa na koniec 2019 r. wyniosły 152.616,5 mln zł i wzrosły w stosunku do końca 2018 r. o 5.465,3 mln zł, tj. o 3,7%. Na zmianę należności znaczący wpływ miał wzrost należności podatkowych i niepodatkowych o 5.692,7 mln zł, tj. o 4,1%.

Wyszczególnienie	Stan na:		Zmiana	
	31 XII 2018 r.	31 XII 2019 r.	XII 2019 – XII 2018	
	<i>mln zł</i>			%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Razem	147.151,1	152.616,5	5.465,3	3,7
1. Należności podatkowe i niepodatkowe pozostałe do zapłaty	137.797,4	143.490,1	5.692,7	4,1
1) Należności podatkowe, w tym:	111.794,6	116.720,2	4 925,6	4,4
1.1) Podatki pośrednie	99.350,8	104.243,9	4 893,0	4,9
1.2) Podatek dochodowy od osób prawnych	4.920,3	4.981,5	61,2	1,2
1.3) Podatek dochodowy od osób fizycznych	7.516,0	7.490,6	-25,4	-0,3
1.4) Podatek od niektórych instytucji finansowych	2,5	2,5	0,0	1,1
1.5) Podatki zniesione	5,1	1,8	-3,3	-65,0
2) Należności niepodatkowe, w tym:	26.002,8	26.769,9	761,7	3,0
2.1) Wpłaty z zysku od przedsiębiorstw państwowych oraz spółek SP	1,8	2,5	0,7	37,1

Wyszczególnienie	Stan na:		Zmiana	
	31 XII 2018 r.	31 XII 2019 r.	XII 2019 – XII 2018	
	mln zł			%
1	2	3	4	5
2.2) Cło	275,2	210,0	-65,2	-23,7
2.3) Pozostałe dochody ¹⁾	25.725,7	26.557,4	831,6	3,2
2. Należności z tytułu przejściowego wykupienia odsetek od kredytów mieszkaniowych	647,3	395,0	-252,3	-39,0
3. Należności z tytułu pożyczek udzielonych ze środków budżetu państwa:	1.424,3	1.332,3	-91,9	-6,5
1) Pożyczki na prefinansowanie dla jednostek sektora finansów publicznych	183,2	110,3	-72,9	-39,8
2) Pożyczki udzielane sędziom i prokuratorom na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych	303,9	300,7	-3,1	-1,0
3) Pożyczka dla KUKKE	391,3	335,0	-56,3	-14,4
4) Pożyczki udzielone jednostkom samorządu terytorialnego	545,9	586,3	40,4	7,4
4. Należności bieżące i zaległe z tytułu udzielonych kredytów zagranicznych ²⁾	6.602,7	6.755,4	152,7	2,3
5. Należności z tytułu gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa, w tym:	265,7	230,9	-34,7	-13,1
1) z tytułu poręczeń i gwarancji krajowych	254,3	219,2	-35,1	-13,8
2) z tytułu gwarancji zagranicznych	11,4	11,7	0,3	2,7
6. Inne należności	413,8	412,7	-1,1	-0,3

¹⁾ Obejmują należności z tytułu dochodów budżetu państwa związanych z realizacją zadań zleconych JST oraz zaległości z tytułu opłat, odszkodowań, grzywien, kar i różnych innych dochodów.

²⁾ Wyliczeń dokonano po kursach z dnia 29 grudnia 2018 r.: 3,7597 USD/PLN i 4,3000 EUR/PLN oraz z dnia 31 grudnia 2019 r.: 3,7977 USD/PLN i 4,2585 EUR/PLN. Dla należności w RT wyliczeń dokonano po kursie 21 gr/RT.

10.4.1. Należności podatkowe i niepodatkowe pozostałe do zapłaty

Należności budżetu państwa podatkowe i niepodatkowe pozostałe do zapłaty na koniec 2019 r. wyniosły 143.490,1 mln zł, co oznaczało wzrost o 5.692,7 mln zł, tj. o 4,1% w porównaniu z końcem 2018 r.

Należności podatkowe na koniec 2019 r. wyniosły 116.720,2 mln zł i były wyższe w porównaniu z 2018 r. o 4.925,6 mln zł, tj. o 4,4%. Wzrost należności podatkowych w 2019 r. wynikał przede wszystkim ze wzrostu należności z tytułu podatków pośrednich (o 4.893,0 mln zł, tj. o 4,9%).

Należności podatkowe pozostałe do zapłaty obejmują należności płatne w ratach i odroczone, w postępowaniu egzekucyjnym, objęte decyzjami o wstrzymaniu wykonania decyzji ostatecznej, w postępowaniu ugodowym, układowym i upadłościowym, objęte egzekucją sądową, wynikające z decyzji nieostatecznych (bez nadanego rygoru

natychmiastowej wykonalności) oraz należności, w stosunku do których nie podjęto żadnych czynności i pozostałe.

Na wzrost zaległości wpłynęły następujące czynniki:

- przypisanie decyzji wydanych przez dyrektorów urzędów kontroli skarbowej, naczelników urzędów celno-skarbowych oraz naczelników urzędów skarbowych, określające wysokie kwoty zobowiązań podatkowych, w tym decyzji wydanych w trybie art. 108 ustawy o podatku od towarów,
- brak możliwości skutecznego prowadzenia postępowania egzekucyjnego wobec podmiotów (podatników, osób trzecich) posiadających zaległości podatkowe (m.in. wynikające z decyzji wydanych na podstawie art. 108 ustawy o podatku od towarów i usług) z uwagi na brak majątku (ruchomego, nieruchomego, praw majątkowych, środków pieniężnych, wierzytelności),
- trudności w wyegzekwowaniu zaległości od osób, które brały udział w procederze wystawiania fikcyjnych faktur, a także prowadzących działalność w branżach objętych ryzykiem zewnętrznym (obróć paliwami, handel złomem i sprzętem elektronicznym, sprzedaż internetowa),
- nieuregulowanie przez podatników zobowiązań wynikające ze złożonych zeznań podatkowych, deklaracji oraz ich korekt,
- brak możliwości zastosowania skutecznych środków egzekucyjnych z uwagi na brak majątku podatników pozwalającego na zaspokojenie wierzytelności,
- brak wpłat zaliczek na podatek dochodowy w ciągu roku, co generuje obowiązek poniesienia znacznej kwoty podatku deklarowanego w rocznym zeznaniu o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty),
- objęcie zaległych należności toczącymi się postępowaniami upadłościowymi,
- opóźnienia w płatnościach pomiędzy kontrahentami - powstanie tzw. zatorów płatniczych oraz kredytowanie się przedsiębiorców środkami, które powinny być wpłacone do budżetu państwa.

W celu ograniczenia wzrostu zaległości urzędy skarbowe niezwłocznie podejmowały działania mające na celu ściąganie niezapłaconych zobowiązań podatkowych.

Ponadto podejmowały również takie działania jak:

- działania informacyjne i dyscyplinujące w ramach tzw. „miękkiej egzekucji”,
- bieżące poszukiwanie majątku dłużników z wykorzystaniem wszystkich dostępnych narzędzi, w szczególności: CERBER, CEPiK, POLTAX, CZM, e-ORUS, OGNIVO, Analizator, WRO-system, STIR, JPK,
- kierowanie zapytań do organów rentowych ZUS i KRUS w celu ustalenia płatnika,
- kierowanie do podatnika zawiadomień o zagrożeniu wpisem do Rejestru Należności Publicznoprawnych,

- przeprowadzanie rozmów z podatnikami, podczas których analizowana jest ich sytuacja finansowa i majątkowa w zakresie możliwości spłacenia posiadanych zaległości np. poprzez udzielenie ulgi w spłacie zaległości podatkowych,
- występowanie do Sądu o nakazanie wyjawienia majątku przez zobowiązanych,
- wysyłanie pism dyscyplinujących do podatników uporczywie zalegających,
- kierowanie do sądu wnioski o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej,
- przenoszenie odpowiedzialności na osoby trzecie, następców praw,
- kierowanie do komórki karnej-skarbowej wniosków o ukaranie w związku z nieterminowym regulowaniem zobowiązań podatkowych lub uporczywym niepłaceniem podatków.

Zwiększeniu efektywności działań administracji skarbowej w zwalczaniu nierejestrowanej sprzedaży detalicznej oraz unikania i uchylania się od opodatkowania podatkiem VAT służyć będzie również wdrożenie wirtualnych kas rejestrujących.

W latach 2019-20 planowany jest rozwój systemu monitorowania przewozu drogowego i kolejowego towarów, co powinno pozytywnie oddziaływać na stronę dochodową budżetu państwa i zmniejszyć uszczuplenia, w tym z tytułu akcyzy (LPG, oleje opałowe).

Od stycznia 2019 r. funkcjonują nowe rozwiązania w obszarze podatków dochodowych, zorientowane na uszczelnienie systemu podatków dochodowych. W szczególności, są to:

- obowiązek przekazywania do organów podatkowych informacji o schematach podatkowych,
- zmiana zasad poboru podatku u źródła,
- modyfikacja przepisów klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania,
- opodatkowanie niezrealizowanych zysków kapitałowych w przypadku przeniesienia składników majątku, rezydencji podatkowej lub stałego zakładu do innego państwa.

Rozwiązania te oraz planowana do wdrożenia w 2020 r. automatyczna wymiana informacji o schematach podatkowych transgranicznych wpłyną na ograniczenie stosowania mechanizmów tzw. agresywnego planowania podatkowego.

Podjętym będą działania nakierowane na poprawę efektywności egzekucji administracyjnej. Ponadto, zwiększenie skuteczności działania administracji skarbowej umożliwi planowana modernizacja funkcjonowania tzw. wyspecjalizowanych urzędów skarbowych w obsłudze podmiotów, których działalność gospodarcza charakteryzuje się wysokim poziomem skomplikowania transakcji gospodarczych, wdrożenie Programu Współdziałania, rozwój cyfryzacji sprawozdań finansowych i wykorzystywanie danych w nich zawartych na potrzeby jednostek KAS.

Całkowita kwota zaległości we wpłatach z zysku na dzień 31 grudnia 2019 r. wyniosła 2,5 mln zł, co oznacza wzrost o 0,7 mln zł w stosunku do zaległości na dzień 31 grudnia 2018 r.

Należności wynikają z:

- długów dotyczących podmiotów znajdujących się w upadłości lub likwidacji, które zostały zgłoszone do masy upadłości poszczególnych podmiotów,
- bieżących zobowiązań podmiotów prowadzących działalność, które są sukcesywnie egzekwowane.

Należności z tytułu cła wyniosły na koniec 2019 r. 210,0 mln zł i były niższe w stosunku do wykazanych na koniec 2018 r. o 65,2 mln zł tj. o 23,7%. Na spadek zaległości w cła wpłynął spadek zaległości związanych z:

- nielegalnym wprowadzeniem towaru na obszar celny WE lub ujawnieniem przemytu – spadek zaległości o 44,03%,
- wydaniem decyzji w zakresie wymiaru należności w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości w wyniku przeprowadzenia powtórnej kontroli – spadek zaległości o 35,84%,
- wydaniem decyzji w zakresie ponownego wymiaru należności w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości w zgłoszeniu celnym – spadek zaległości o 16,29%,
- niezakończeniem procedury tranzytu (WPT, TIR) – spadek zaległości o 15,07%,
- należnościami wymierzonymi wg dokumentu SAD – spadek zaległości o 7,37%.

Natomiast wzrosły zaległości związane z naruszeniem warunków stosowanej procedury (o 8,69%) oraz nieznacznie zaległości związane z usunięciem towaru spod dozoru celnego (o 0,01%).

10.4.2. Należności Skarbu Państwa z tytułu przejściowego wykupienia ze środków budżetu państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych

Stan należności Skarbu Państwa z tytułu przejściowego wykupienia ze środków budżetu państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych (w ujęciu memoriałowym) na koniec 2019 r. wynosi 395.044 tys. zł. Oznacza to zmniejszenie w stosunku do stanu na koniec 2018 r. (647.322 tys. zł) o 252.278 tys. zł, tj. o 39,0%.

Na stan należności na dzień 31 grudnia 2019 r. miały wpływ:

1) zwiększenia stanu zadłużenia o 5.159 tys. zł, w tym z tytułu:

– środków przekazanych na przejściowy wykup odsetek	3.933 tys. zł
– naliczonego oprocentowania przejściowo wykupionych odsetek podlegającego skapitalizowaniu na koniec roku	206 tys. zł
– korekty	1.020 tys. zł

2) zmniejszenia stanu zadłużenia o 257.437 tys. zł, w tym z tytułu:

– spłat dokonanych przez kredytobiorców	2.507 tys. zł
– umorzenia zadłużenia kredytobiorców	253.595 tys. zł
– korekty	1.335 tys. zł

10.4.3. Należności z tytułu pożyczek udzielonych ze środków budżetu państwa

Stan należności z tytułu pożyczek udzielonych ze środków budżetu państwa na koniec 2019 r. wyniósł 1.332,3 mln zł, co oznaczało spadek o 91,9 mln zł, tj. o 6,5% względem końca 2018 r. Należności z tytułu pożyczek udzielonych ze środków budżetu państwa obejmują następujące pozycje:

- 1) **Należności z tytułu pożyczek na prefinansowanie**, które na koniec 2019 r. wyniosły 110,3 mln zł, w tym:
  - należności z tytułu pożyczek udzielonych jednostkom sektora finansów publicznych realizujących programy i projekty finansowane z udziałem Funduszu Spójności spadły do 0. Spłacona została ostatnia pożyczka w ramach mechanizmu prefinansowania. W związku z faktem, że ostatnie środki w ramach mechanizmu prefinansowania uruchomione były w 2011 r., w 2019 r. nie zaplanowano z tego tytułu rozchodów w zał. 18 do ustawy budżetowej.
  - należności z tytułu pożyczek udzielonych przez BGK w ramach finansowania wyprzedzającego niektórych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz 2014-2020: 110,3 mln zł.

W porównaniu do stanu na koniec 2018 r. należności spadły o 72,9 mln zł, tj. o 39,8%.

- 2) **Należności z tytułu pożyczek udzielonych sędziom i prokuratorom na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych** na dzień 31 grudnia 2019 r. wyniosły 300,7 mln zł i spadły w porównaniu z 2018 r. o 3,1 mln zł, tj. o 1,0%.
- 3) **Należności z tytułu pożyczek udzielonych KUKE S.A.**, które według stanu na koniec 2019 r. wyniosły 334,0 mln zł i spadły o 56,3 mln zł, tj. o 14,4% w porównaniu z końcem 2018 r. Spadek stanu należności budżetu państwa z tytułu pożyczek udzielonych KUKE S.A. o ponad 56,3 mln zł wynikał z faktu dokonania przez Korporację spłat kapitału i odsetek od pożyczek oraz braku w 2019 r. nowych pożyczek dla KUKE S.A. W roku 2019 KUKE dokonała spłat następujących kwot:
  - rat kapitałowych: 56,3 mln zł,
  - odsetek bieżących: 3,9 mln zł.
- 4) **Należności z tytułu udzielonych pożyczek jednostkom samorządu terytorialnego**, które na koniec 2019 r. wyniosły 586,3 mln zł i wzrosły w porównaniu z końcem 2018 r. o 40,4 mln zł, tj. o 7,4%. Odnotowany z tego tytułu wzrost należności Skarbu Państwa na koniec roku 2019 r., w stosunku do końca roku 2018, był wynikiem:
  - zwiększenia należności z tytułu udzielenia w 2019 r. dwóch pożyczek na rzecz JST,
  - zmniejszenia należności w rezultacie spłat dokonanych przez poszczególne jednostki.

Należności z tytułu pożyczek udzielonych JST (w tys. zł)

Pożyczkobiorca	Stan na		Przyrost/-Spadek
	31.12.2018 r.	31.12.2019 r.	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Powiat kłodzki	5.866,60	4.693,40	-1.173,20
Powiat poddębicki	4.422,90	3.870,00	-552,90
Miasto Sejny	3.200,00	0,00	-3.200,00
Powiat strzelecko - drezdenecki	7.008,00	6.132,00	-876,00
Miasto i Gmina Biezuń	5.400,00	5.100,00	-300,00
Powiat tucholski	14.468,60	13.868,60	-600,00
Gmina Nowinka	7.884,80	7.461,60	-423,20
Gmina Harasiuki	2.850,00	7,30	-2.842,70
Powiat łaski	10.558,20	9.464,30	-1.093,90
Powiat wąlecki	12.588,50	11.724,50	-864,00
Województwo mazowieckie	221.444,80	221.296,90	-147,90
(w tym odsetki)	3.444,80	3.296,90	
Powiat kamieński	3.907,10	3.457,10	-450,00
Gmina Piekoszków	7.831,60	0,00	-7.831,60
Gmina Recz	8.200,00	7.350,00	-850,00
Powiat świebodziński	1.600,00	1.600,00	0,00
Powiat gorzowski	39.666,50	39.566,50	-100,00
Gmina Bielice	9.639,20	9.589,20	-50,00
Gmina Płaska	1.430,00	1.310,00	-120,00
Gmina Chojna	7.036,80	6.936,80	-100,00
Gmina Białogard	19.163,50	19.063,50	-100,00
Gmina Rewal	43.864,80	32.477,50	-11.387,30
Gmina Biały Bór	15.300,00	14.850,00	-450,00
Gmina Rąbino	3.444,00	2.944,00	-500,00
Gmina Grzmiąca	2.316,00	2.200,00	-116,00
Powiat śremski	81.694,30	81.446,20	-248,10
Gmina Maszewo	5.090,30	3.702,70	-1.387,60
Gmina Strzelno	0,00	13.761,30	13.761,30
Powiat Kluczborski	0,00	62.473,00	62.473,00
Ogółem	545.876,50	586.346,40	40.469,90

10.4.4. Należności Skarbu Państwa z tytułu udzielonych kredytów zagranicznych

Należności SP z tytułu udzielonych kredytów zagranicznych obejmują należności w USD, EUR i rublach transferowych. Należności te składają się z należności głównej 3.822,0 mln zł i odsetek 2.933,4 mln zł. Stan należności wyniósł na koniec 2019 r. 6.755,4 mln zł i wzrósł wobec końca 2018 r. o 152,7 mln zł (tj. o 2,3%), co było wynikiem:

- naliczonych odsetek,
- różnic kursowych.

10.4.5. Należności Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń

Należności Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń na dzień 31.12.2019 r. wyniosły (wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie) 230,9 mln zł, w tym z tytułu:

- gwarancji zagranicznych: 11,7 mln zł,
- poręczeń i gwarancji krajowych: 219,2 mln zł.

Odnutowany w 2019 r. spadek poziomu należności Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń o 34,7 mln zł, tj. o 13,1% był wypadkową:

- zmniejszenia należności w wyniku prowadzonych działań windykacyjnych wobec dłużników Skarbu Państwa,
- zmniejszenia należności w wyniku samodzielnej spłaty przez dłużników części należności i zawarcia z dłużnikami umów o zwolnienie z pozostałej części długu,
- zmniejszenia należności w wyniku zdjęcia z ewidencji należności na mocy wyroku sądu oraz wykreślenia dłużnika z Krajowego Rejestru Sądowego,
- zwiększenia należności w wyniku zaewidencjonowania odsetek ustawowych za opóźnienie od należności Skarbu Państwa,
- zwiększenia należności w wyniku zaewidencjonowania odsetek ustawowych za opóźnienie od wierzytelności Skarbu Państwa,
- zwiększenia należności (o 11,0 mln zł) z tytułu gwarancji dla SK Banku.

10.4.6. Inne należności

Pozycja „Inne należności” obejmuje należności z tytułu udzielonej pomocy publicznej w formie gwarancji i poręczeń SP³, należności związane z wystąpieniem Polski z Międzynarodowego Banku Inwestycyjnego, należności z tytułu kredytów udostępnionych w ramach kredytów udzielonych przez b. ZSRR, dotyczących Porozumienia Generalnego z 1986 r. oraz należności z tytułu sald na rachunkach likwidacyjnych. Stan należności z wymienionych tytułów na dzień 31 grudnia 2019 r. wyniósł 412,1 mln, co oznaczało spadek o 1,1 mln zł (0,3%) w stosunku do końca 2018 r.

---

³ Należności te powstały w wyniku wydania przez Komisję Europejską *Decyzji w sprawie pomocy państwa udzielonej przez Polskę Stoczni Gdynia S.A.*, na mocy której gwarancje i poręczenia udzielone stoczni przez Skarb Państwa zostały uznane za niezgodne ze wspólnym rynkiem.

Rozdział 11

Sektor finansów publicznych

11.1. Dochody, wydatki i wynik sektora finansów publicznych

Dochody i wydatki sektora finansów publicznych¹ w 2019 r. zestawione zostały dla sektora finansów publicznych w podziale na następujące podsektory:

- a) rządowy – obejmujący budżet państwa (BP), budżet środków europejskich, instytucje gospodarki budżetowej, agencje wykonawcze oraz Polską Akademię Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne, państwowe instytucje kultury, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej dla których organem założycielskim lub nadzorującym jest organ administracji rządowej lub inna jednostka zaliczana do podsektora rządowego, uczelnie publiczne, państwowe fundusze celowe, z wyłączeniem państwowych funduszy celowych zaliczonych do podsektora ubezpieczeń społecznych, państwowe osoby prawne, o których mowa w art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, z wyłączeniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wydzielone rachunki, prowadzone przez państwowe jednostki budżetowe, o których mowa w art. 11a i w art. 163 ust. 1 ustawy o finansach publicznych,
- b) samorządowy – obejmujący budżety jednostek samorządu terytorialnego (JST) oraz ich związki, związki metropolitalne, samorządowe zakłady budżetowe, samorządowe instytucje kultury, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej dla których organem założycielskim lub nadzorującym jest jednostka samorządu terytorialnego, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego, wydzielone rachunki samorządowych jednostek budżetowych, o których mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych,
- c) ubezpieczeń społecznych – obejmujący Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Emerytalno-Rentowy, Fundusz Rezerwy Demograficznej, Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ), Fundusz Pracy, Fundusz Składkowy, Fundusz Motywacyjny, Fundusz Administracyjny, Fundusz Prewencji i Rehabilitacji, Fundusz Emerytur Pomostowych oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W 2019 r. sektor finansów publicznych zanotował nadwyżkę w wysokości 1.254,4 mln zł, tj. 0,1% PKB, co oznacza pogorszenie, o ok. 0,1 pkt proc. w stosunku do 2018 r., kiedy osiągnięto nadwyżkę w wysokości 4.179,1 mln zł, tj. 0,2% PKB. Natomiast po wyeliminowaniu wyniku budżetu środków europejskich (neutralnego dla wyniku sektora

---

¹ Obowiązujące regulacje prawne (ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.) nie definiują podziału jednostek sektora finansów publicznych na podsektory. Zaprezentowana klasyfikacja jednostek sektora finansów publicznych na podsektory przyjmuje przyporządkowanie zgodne z metodyką unijną (ESA2010).

instytucji rządowych i samorządowych wg metodyki unijnej) wynik sektora finansów publicznych pogorszył się o ok. 0,4 pkt proc. PKB (z nadwyżki 0,4% PKB do deficytu 0,1% PKB).

Na wynik sektora finansów publicznych w 2019 r. złożyły się:

- deficyt podsektora rządowego w wysokości 17.041,6 mln zł (0,7% PKB),
- nadwyżka podsektora ubezpieczeń społecznych w wysokości 19.757,7 mln zł (0,9% PKB),
- deficyt podsektora samorządowego w wysokości 1.461,7 mln zł (0,1% PKB).

Negatywny wpływ na wynik sektora finansów publicznych miało przede wszystkim pogorszenie wyniku podsektora rządowego (o 6.371,7 mln zł), w tym budżetu państwa o ok. 3.331 mln zł, oraz zmniejszenie nadwyżki podsektora ubezpieczeń społecznych o ok. 2.021 mln zł, natomiast w sposób pozytywny na zmianę wyniku sektora finansów publicznych w 2019 r. w stosunku do 2018 r. wpłynęła poprawa wyniku budżetu środków europejskich (o ok. 6.167,1 mln zł) oraz podsektora samorządowego (o ok. 5.467,8 mln zł), w tym znacznie lepszy niż w 2018 r. wynik odnotowały jednostki samorządu terytorialnego (poprawa o ok. 5.838 mln zł). Pogorszenie wyniku podsektora rządowego, po wyłączeniu wyniku budżetu państwa i wyniku budżetu środków europejskich, wynikało m. in. z wyniku Funduszu Solidarnościowego, który w roku 2019 r. przekazał do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych środki na refundację świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019 r. (tzw. „trzynastej emerytury”) oraz pogorszenia wyniku Funduszu Reprywatyzacji (w 2018 r. Fundusz otrzymał dodatkowe środki z budżetu państwa w wysokości 2,1 mld zł)².

W 2019 r. relacja dochodów sektora finansów publicznych do PKB spadła o 0,1 pkt proc. i wyniosła 40,7%, co było wypadkową z jednej strony spadku wpływów podatkowych o 0,3 pkt proc., z drugiej zaś wzrostu dochodów niepodatkowych o ok. 0,2 pkt proc. Wzrost dochodów niepodatkowych był zdeterminowany przede wszystkim wysokimi wpływami ze składek na ubezpieczenia społeczne (wzrost o ok. 0,3 pkt proc. PKB, które stanowią ok. 59% dochodów niepodatkowych), na co wpływ miała bardzo dobra sytuacja na rynku pracy. Czynniki determinujące poziom dochodów podatkowych z tytułu głównych podatków (VAT, akcyza, podatki dochodowe) zostały szczegółowo omówione w rozdziale poświęconym dochodom budżetu państwa.

W 2019 r. wydatki sektora finansów publicznych utrzymały się w relacji do PKB na poziomie z 2018 r. tj. 40,6% PKB, co było wypadkową z jednej strony spadku relacji do PKB wydatków majątkowych (o 0,5 pkt proc. PKB), z drugiej zaś wzrostu wydatków z tytułu świadczeń

---

² podstawie art. 29e i art. 38d ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018 (Dz. U. z 2017 r. poz. 2371) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018 (Dz. U. poz. 2383)

na rzecz osób fizycznych (o 0,6 pkt proc. PKB) tj. wydatków przeznaczonych na finansowanie emerytur, rent, zasiłków rodzinnych, zasiłków dla bezrobotnych, innych zasiłków i świadczeń oraz stypendiów. Udział w PKB wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych wzrósł z 17,0% PKB w 2018 r. do 17,6% PKB, przy czym na wydatki te w 2019 r. przypadało 43,3% łącznych wydatków sektora finansów publicznych, wobec 41,8% w 2018 r. Poziom wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych determinowany był poziomem świadczeń emerytalnych, rentowych (wskaźnik waloryzacji emerytur i rent w 2019 r. wynosił 102,86%³), i innych zasiłków wypłacanych w ramach ubezpieczenia społecznego, świadczeń rodzinnych, poziomem finansowania z budżetu państwa ważnych programów społecznych takich jak program „Rodzina 500+”, czy „Dobry Start”. W 2019 r. podwyższono także świadczenia pielęgnacyjne (z 1.477 zł do 1.583 zł). Warto zauważyć, że w 2019 r. przeprowadzono waloryzację z gwarancją minimalnej kwoty waloryzacji. Oznacza to, że emerytury i renty zostały podwyższone wskaźnikiem waloryzacji, przy czym kwota podwyżki nie mogła być niższa niż 70 zł.⁴ Od 1 marca 2019 r. podwyższono także kwoty najniższej emerytury i najniższej renty z tytułu niezdolności do pracy (kwota najniższej emerytury, renty rodzinnej oraz najniższej renty z tytułu niezdolności do pracy dla osób całkowicie niezdolnych do pracy wzrosła do 1.100 zł miesięcznie z 1.000 zł, a w przypadku renty z tytułu niezdolności do pracy dla osób częściowo niezdolnych do pracy do 825 zł miesięcznie z 750 zł). Kwota świadczenia przedemerytalnego wzrosła do 1.140,99 zł miesięcznie z 1.070,99 zł. Na wzrost wydatków socjalnych wpływ miało także rozszerzenie Programu „Rodzina 500+” i objęcie nim od lipca 2019 r. wszystkich dzieci do 18 roku życia. W 2019 r. dokonano także wypłaty jednorazowych świadczeń pieniężnych dla emerytów i rencistów, tzw. „trzynastych emerytur” (wysokość świadczenia 1.100 zł.)⁵.

W 2019 r. odnotowano spadek w relacji do PKB (o 0,2 pkt proc.) wydatków na obsługę długu publicznego. Czynniki mające wpływ na poziom wydatków na obsługę długu Skarbu Państwa zostały omówione w rozdziale poświęconym wydatkom budżetu państwa.

Szczegółowe zestawienie dochodów i wydatków sektora finansów publicznych w podziale na podsektory zawiera tablica zamieszczona w załączniku.

2. Fiskalne kryteria konwergencji

Fiskalne kryteria konwergencji dotyczą poziomu deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych. Stanowią one podstawę do oceny sytuacji fiskalnej kraju i odnoszą się do maksymalnego, dopuszczalnego poziomu deficytu i długu instytucji rządowych i samorządowych zawartego w *Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej* (TFUE) oraz

---

³ Komunikat Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 lutego 2019 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2019 r. (M.P. poz. 176)

⁴ W przypadku renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy i renty inwalidzkiej III grupy kwota waloryzacji nie mogła być niższa niż 52,50 zł, a w przypadku emerytury częściowej - nie mniej niż 35 zł.

⁵ Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019 r. (Dz. U poz. 743)

w dołączonym do niego Protokole nadmiernego deficytu. *Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej* (TFUE) zobowiązuje w art. 126 ust. 1 państwa członkowskie UE do unikania nadmiernego, tj. przekraczającego 3% PKB deficytu nominalnego sektora. Obowiązek ten został doprecyzowany w *rozporządzeniu Rady (WE) nr 1467/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu*, które tworzy tzw. część korygującą *Paktu Stabilności i Wzrostu*. Natomiast wielkość długu sektora instytucji rządowych i samorządowych nie może przekroczyć 60% PKB.

Zgodnie z ww. kryteriami deficyt i dług sektora liczony jest według zasad Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych⁶ (ESA2010) oraz wytycznych zawartych w Podręczniku deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych (MGDD)⁷.

Wykorzystywane przez Komisję Europejską dane statystyczne w odniesieniu do sektora instytucji rządowych i samorządowych (ESA2010) różnią się od danych opracowywanych w oparciu o ustawę *o finansach publicznych* w kwestii zakresu podmiotowego sektora, innej klasyfikacji niektórych transakcji oraz odmiennej koncepcji rachunkowej. Szczegółowy opis metod, procedur oraz źródeł danych wykorzystywanych przez Główny Urząd Statystyczny podczas kompilacji wyniku sektora instytucji rządowych i samorządowych na potrzeby Unii Europejskiej zawarty jest w publikacji: *Procedura nadmiernego deficytu (EDP) - skonsolidowany wykaz źródeł i metod*⁸. Obowiązek opracowywania w/w materiału wynika z *Rozporządzenia Rady (WE) nr 479/2009, z późniejszymi zmianami* i ma celu umożliwienie Eurostatowi (Europejski Urząd Statystyczny) ocenę zgodności stosowanych praktyk z zasadami ESA.

Zgodnie z tzw. notyfikacją fiskalną opublikowaną przez GUS⁹ deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych według ESA2010 wyniósł w 2019 r. 16,8 mld zł, tj. 0,7% PKB i w stosunku do 2018 r. wzrósł o ok. 11,9 mld zł tj. 0,5 pkt proc. r/r. Wyższy deficyt sektora był głównie skutkiem wzrostu wydatków o 0,5 pkt proc. PKB (w tym, wydatków na transfery socjalne o 0,8 pkt proc.) przy jednoczesnej stabilizacji dochodów sektora.

Wielkość deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych była zdeterminowana przez:

- deficyt podsektora instytucji rządowych na szczeblu centralnym, który wyniósł ok. 27,1 mld zł (1,2% PKB) i w stosunku do 2018 r. wzrósł o ok. 15,6 mld zł, tj. 0,7 pkt proc. r/r,
- deficyt podsektora instytucji samorządowych na szczeblu lokalnym w wysokości ok. 4,4 mld zł (0,2% PKB) i w stosunku do 2018 r. spadł o ok. 2,3 mld zł, tj. o 0,1 pkt proc. r/r,
- nadwyżkę podsektora funduszy ubezpieczeń społecznych w wysokości ok. 14,7 mld zł (0,6% PKB) i w stosunku do 2018 r. nastąpiła poprawa wyniku o ok. 1,5 mld zł, tj. o 0,0 pkt proc. r/r.

---

⁶ *European System of Integrated Economic Accounts* wprowadzony w życie Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 roku

⁷ *Manual on Government Deficit and Debt (MGDD)*, edycja 2019

⁸ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/excessive-deficit-procedure/edp-inventories>

⁹ Komunikat dotyczący deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2019 roku (za lata 2016-2019) z dnia 22 kwietnia 2020 r.

SPIS TABLIC

1. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne w latach 2015 – 2019.
2. Sprawozdanie dotyczące przestrzegania zasady w zakresie relacji państwowego długu publicznego oraz długu Skarbu Państwa do PKB w roku budżetowym 2019.
3. Informacja dotycząca długu, deficytu, poręczeń i gwarancji sektora finansów publicznych w roku budżetowym 2019.
4. Zadłużenie Skarbu Państwa wg kryterium miejsca emisji w układzie wg instrumentów (nominał, mln zł).
5. Zadłużenie Skarbu Państwa w układzie podmiotowym (nominał, mln zł).
6. Zestawienie dochodów i wydatków sektora finansów publicznych w roku 2019.
7. Dochody budżetu państwa.
8. Wykonanie w 2020 r. wydatków budżetu państwa, które w 2019 r. nie wygasły z upływem roku budżetowego.

Tablica 1. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne w latach 2015 - 2019

Wyszczególnienie	jedn.	2015	2016	2017	2018	2019 Ustawa	2019 Wykonanie
Procesy realne							
PKB	%	103,8	103,1	104,9	105,3	103,8	104,1
Eksport	%	107,7	108,8	109,5	107,0	106,0	104,7
Import	%	106,6	107,6	109,8	107,6	106,9	102,7
Popyt krajowy	%	103,3	102,3	104,9	105,6	104,2	103,0
Spożycie	%	102,8	103,5	104,1	104,3	103,2	104,1
- prywatne	%	103,0	103,9	104,5	104,5	103,5	103,8
- publiczne	%	102,3	101,9	102,9	103,7	102,2	104,9
Akumulacja	%	104,9	98,0	107,9	110,6	107,7	99,3
- nakłady brutto na środki trwałe	%	106,1	91,8	104,0	109,4	108,4	107,2
PKB w cenach bieżących	mld zł	1.800,2	1.861,1	1.989,4	2.120,5	2.233,7	2.273,6
Ceny							
Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych - średnioroczna	%	99,1	99,4	102,0	101,6	102,3	102,3
Dynamika cen produkcji sprzedanej przemysłu - średnioroczna	%	97,8	99,9	102,9	102,1	102,1	101,2
Deflator PKB	%	100,8	100,3	101,9	101,2	102,3	102,9
Wynagrodzenia							
Przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej	zł	3.908	4.052	4.284	4.590	4.765	4.918
w tym:							
- w sektorze przedsiębiorstw	zł	4.121	4.277	4.530	4.852	5.105	5.169
Rynek pracy							
Przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej	tys. etatów	9.823	10.122	10.411	10.606	10.641	10 839*
w tym:							
- w sektorze przedsiębiorstw	tys. etatów	5.602	5.760	6.017	6.230	6.133	6.395
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych (koniec okresu)	tys. osób	1.563	1.335	1.082	969	915	866
Stopa bezrobocia rejestrowanego (koniec okresu)	%	9,7	8,2	6,6	5,8	5,6	5,2
Kurs walutowy							
EUR/PLN (średni w roku)	PLN	4,18	4,36	4,26	4,26	4,15	4,30
Stopy procentowe							
Stopy procentowe w ujęciu nominalnym - operacji otwartego rynku (średnio w okresie)	%	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Bilans płatniczy na bazie transakcji							
Saldo obrotów bieżących do PKB	%	-0,6	-0,5	0,1	-1,0	-1,0	0,5

* Szacunki MF; wstępne dane zostaną opublikowane przez GUS w 17 czerwca br., natomiast ostateczne dane w tym zakresie ukażą się 30 listopada 2020 r.

Tablica 2. Sprawozdanie dotyczące przestrzegania zasady w zakresie relacji państwowego długu publicznego oraz długu Skarbu Państwa do PKB w roku budżetowym 2019

Wyszczególnienie	kwota (mld zł)	relacja do PKB (%)
1) państwowy dług publiczny	990,9	43,6%
2) dług Skarbu Państwa	973,3	42,8%
3/5 PKB	1.364,1	
PKB	2.273,6	

Tablica 3. Informacja dotycząca długu, deficytu, poręczeń i gwarancji sektora finansów publicznych w roku budżetowym 2019

Wyszczególnienie	kwota (mld zł)	relacja do PKB (%)
1) państwowy dług publiczny	990,9	43,6%
2) niewymagalne zobowiązania z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych	114,9	5,1%
3) dług Skarbu Państwa	973,3	42,8%
4) niewymagalne zobowiązania z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa	111,4	4,9%
5) państwowy dług publiczny obliczony z zastosowaniem dla zobowiązań wyrażonych w walutach obcych średniej arytmetycznej średnich kursów każdej z walut obcych ogłaszanych przez NBP i obowiązujących w dni robocze 2019 roku	993,4	43,7%
6) wolne środki służące finansowaniu potrzeb pożyczkowych budżetu państwa w 2020 r.	36,0	1,6%
7) państwowy dług publiczny obliczony z zastosowaniem dla zobowiązań wyrażonych w walutach obcych średniej arytmetycznej średnich kursów każdej z walut obcych ogłaszanych przez NBP i obowiązujących w dni robocze 2019 roku pomniejszony o wolne środki służące finansowaniu potrzeb pożyczkowych budżetu państwa w 2020 r.	957,4	42,1%
8) nadwyżka sektora finansów publicznych	1,3	0,1%
9) deficyt budżetu państwa	13,7	0,6%

Tablica 4. Zadłużenie Skarbu Państwa wg kryterium miejsca emisji w układzie wg instrumentów (nominał, mln zł)

	XII 2018	struktura	XII 2019	struktura	zmiana	
	w mln zł	XII 2018 w %	w mln zł	XII 2019 w %	XII 2019 - XII 2018 w mln zł	w %
Zadłużenie Skarbu Państwa	954.269,3	100,0%	973.338,2	100,0%	19.068,9	2,0%
I. Zadłużenie krajowe Skarbu Państwa	674.422,0	70,7%	716.453,5	73,6%	42.031,5	6,2%
1. Zadłużenie z tytułu SPW	646.894,9	67,8%	673.619,4	69,2%	26.724,5	4,1%
1.1. Rynkowe SPW	627.157,3	65,7%	646.050,4	66,4%	18.893,1	3,0%
oprocentowanie stałe - nieindeksowane	449.920,0	47,1%	445.371,2	45,8%	-4.548,8	-1,0%
obligacje OK	31.351,5	3,3%	24.753,9	2,5%	-6.597,6	-21,0%
obligacje PS	181.365,9	19,0%	183.135,2	18,8%	1.769,3	1,0%
obligacje DS	174.723,6	18,3%	171.657,4	17,6%	-3.066,1	-1,8%
obligacje WS	62.479,0	6,5%	65.824,6	6,8%	3.345,6	5,4%
oprocentowanie stałe - indeksowane	4.630,8	0,5%	4.752,7	0,5%	121,9	2,6%
obligacje IZ	4.630,8	0,5%	4.752,7	0,5%	121,9	2,6%
oprocentowanie zmienne	172.606,5	18,1%	195.926,5	20,1%	23.320,0	13,5%
obligacje WZ	170.606,5	17,9%	193.926,5	19,9%	23.320,0	13,7%
obligacje PP	2.000,0	0,2%	2.000,0	0,2%	0,0	0,0%
1.2. Oszczędnościowe SPW	19.737,6	2,1%	27.569,0	2,8%	7.831,4	39,7%
oprocentowanie stałe	7.948,8	0,8%	9.100,9	0,9%	1.152,1	14,5%
obligacje OTS	1.164,4	0,1%	1.411,6	0,1%	247,1	21,2%
obligacje POS	367,6	0,0%	563,5	0,1%	195,8	53,3%
obligacje DOS	6.416,7	0,7%	7.125,8	0,7%	709,1	11,1%
oprocentowanie zmienne	11.788,8	1,2%	18.468,1	1,9%	6.679,3	56,7%
obligacje TOZ	564,6	0,1%	537,4	0,1%	-27,1	-4,8%
obligacje COI	6.480,7	0,7%	12.217,1	1,3%	5.736,4	88,5%
obligacje ROS	23,4	0,0%	61,2	0,0%	37,7	161,0%
obligacje EDO	4.694,2	0,5%	5.578,9	0,6%	884,7	18,8%
obligacje ROD	25,9	0,0%	73,5	0,0%	47,6	183,8%
2. Pozostałe zadłużenie Skarbu Państwa	27.527,1	2,9%	42.834,1	4,4%	15.307,0	55,6%
depozyty JSFP*	21.678,1	2,3%	27.328,4	2,8%	5.650,2	26,1%
pozostałe depozyty**	5.827,6	0,6%	6.758,2	0,7%	930,6	16,0%
zobowiązania wymagalne	25,5	0,0%	7,6	0,0%	-17,9	-70,4%
zadłużenie Funduszu Solidarnościowego wobec inne	0,0	0,0%	8.736,5	0,9%	8.736,5	-
	3,5	0,0%	3,6	0,0%	0,1	1,9%
II. Zadłużenie zagraniczne Skarbu Państwa	279.847,2	29,3%	256.884,7	26,4%	-22.962,5	-8,2%
1. Zadłużenie z tytułu SPW	211.128,1	22,1%	193.721,8	19,9%	-17.406,3	-8,2%
1.1. Rynkowe SPW	211.128,1	22,1%	193.721,8	22,8%	-17.406,3	-8,2%
oprocentowanie stałe	209.838,1	22,0%	193.721,8	19,9%	-16.116,3	-7,7%
EUR	144.789,6	15,2%	142.647,0	14,7%	-2.142,6	-1,5%
USD	48.923,1	5,1%	40.143,7	4,1%	-8.779,4	-17,9%
CHF	5.724,9	0,6%	1.960,7	0,2%	-3.764,3	-65,8%
JPY	8.756,2	0,9%	8.970,5	0,9%	214,3	2,4%
CNY	1.644,3	0,2%	0,0	0,0%	-1.644,3	-100,0%
oprocentowanie zmienne	1.290,0	0,1%	0,0	0,0%	-1.290,0	-100,0%
EUR	1.290,0	0,1%	0,0	0,0%	-1.290,0	-100,0%
2. Kredyty zagraniczne	68.719,1	7,2%	63.162,9	6,5%	-5.556,2	-8,1%
oprocentowanie stałe	28.342,4	3,0%	27.367,7	2,8%	-974,7	-3,4%
EUR	28.342,4	3,0%	27.367,7	2,8%	-974,7	-3,4%
oprocentowanie zmienne	40.376,8	4,2%	35.795,2	3,7%	-4.581,5	-11,3%
EUR	40.376,8	4,2%	35.795,2	3,7%	-4.581,5	-11,3%
3. Pozostałe zadłużenie Skarbu Państwa	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0	0,0%

*) Depozyty przyjęte od JSFP posiadających osobowość prawną

**) Depozyty sądowe od JSFP posiadających osobowość prawną i podmiotów spoza SFP oraz depozyty zabezpieczające w ramach umów CSA

Tablica 5. Zadłużenie Skarbu Państwa w układzie podmiotowym (nominał, mln zł)

	XII 2018	struktura	XII 2019	struktura	zmiana	
	w mln zł	XII 2018 w %	w mln zł	XII 2019 w %	XII 2019 - XII 2018 w mln zł	w %
Zadłużenie Skarbu Państwa	954.269,3	100,0%	973.338,2	100,0%	19.068,9	2,0%
I. Zadłużenie Skarbu Państwa wobec rezydentów	502.956,8	52,7%	581.160,4	59,7%	78.203,6	15,5%
Krajowe banki komercyjne	277.481,0	29,1%	330.076,9	33,9%	52.595,9	19,0%
1. Krajowe SPW	264.075,3	27,7%	305.008,0	31,3%	40.932,8	15,5%
1.1. Rynkowe SPW	264.075,3	27,7%	305.008,0	31,3%	40.932,8	15,5%
obligacje OK	13.958,5	1,5%	10.132,3	1,0%	-3.826,2	-27,4%
obligacje PS	80.819,3	8,5%	98.650,6	10,1%	17.831,3	22,1%
obligacje DS	42.477,3	4,5%	52.085,2	5,4%	9.607,9	22,6%
obligacje WS	9.110,0	1,0%	11.213,7	1,2%	2.103,7	23,1%
obligacje IZ	442,1	0,0%	31,8	0,0%	-410,3	-92,8%
obligacje WZ	117.268,0	12,3%	132.894,4	13,7%	15.626,3	13,3%
2. Pozostałe zadłużenie Skarbu Państwa	67,9	0,0%	8.833,3	0,9%	8.765,4	12.908,5%
depozyty JSFP*	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0	-
pozostałe depozyty**	67,9	0,0%	96,8	0,0%	28,9	42,6%
zobowiązania wymagalne	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0	0,0%
zadłużenie Funduszu Solidarnościowego wobec FRD	0,0	0,0%	8.736,5	0,9%	8.736,5	-
inne	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0%	-
3. Zagraniczne SPW	13.337,8	1,4%	16.235,6	1,7%	0,0%	0,0%
Krajowy sektor pozabankowy	225.475,7	23,6%	251.083,4	25,8%	0,0%	0,0%
1. Krajowe SPW	191.360,6	20,1%	211.286,7	21,7%	19.926,1	10,4%
1.1. Rynkowe SPW	171.669,6	18,0%	183.788,6	18,9%	12.118,9	7,1%
obligacje OK	9.679,9	1,0%	12.737,3	1,3%	3.057,5	31,6%
obligacje PS	42.638,3	4,5%	40.310,7	4,1%	-2.327,6	-5,5%
obligacje DS	37.995,3	4,0%	39.836,6	4,1%	1.841,3	4,8%
obligacje WS	25.334,9	2,7%	25.951,7	2,7%	616,8	2,4%
obligacje IZ	3.092,4	0,3%	3.910,2	0,4%	817,8	26,4%
obligacje WZ	50.928,9	5,3%	59.042,1	6,1%	8.113,2	15,9%
obligacje PP	2.000,0	0,2%	2.000,0	0,2%	0,0	0,0%
1.2. Oszczędnościowe SPW	19.691,0	2,1%	27.498,2	2,8%	7.807,2	39,6%
obligacje OTS	1.163,3	0,1%	1.410,8	0,1%	247,5	21,3%
obligacje POS	367,6	0,0%	563,3	0,1%	195,8	53,3%
obligacje DOS	6.407,0	0,7%	7.113,0	0,7%	705,9	11,0%
obligacje TOZ	564,1	0,1%	537,2	0,1%	-26,9	-4,8%
obligacje COI	6.467,8	0,7%	12.178,1	1,3%	5.710,4	88,3%
obligacje ROS	23,4	0,0%	61,2	0,0%	37,7	161,0%
obligacje EDO	4.671,9	0,5%	5.561,1	0,6%	889,2	19,0%
obligacje ROD	25,9	0,0%	73,5	0,0%	47,6	183,8%
2. Pozostałe zadłużenie Skarbu Państwa	27.450,8	2,9%	33.989,8	3,5%	6.539,1	23,8%
depozyty JSFP*	21.670,5	2,3%	27.328,4	2,8%	5.657,9	26,1%
pozostałe depozyty**	5.751,3	0,6%	6.650,3	0,7%	899,1	15,6%
zobowiązania wymagalne	25,5	0,0%	7,5	0,0%	-17,9	-70,4%
inne	3,5	0,0%	3,6	0,0%	0,1	1,9%
3. Zagraniczne SPW	6.664,4	0,7%	5.806,9	0,6%	-857,5	-12,9%
II. Zadłużenie Skarbu Państwa wobec nierzedyntów	451.312,5	47,3%	392.177,8	40,3%	-59.134,6	-13,1%
1. Krajowe SPW	191.459,0	20,1%	157.324,6	16,2%	-34.134,4	-17,8%
1.1. Rynkowe SPW	191.412,4	20,1%	157.253,7	16,2%	-34.158,6	-17,8%
obligacje OK	7.713,2	0,8%	1.884,3	0,2%	-5.828,9	-75,6%
obligacje PS	57.908,2	6,1%	44.173,9	4,5%	-13.734,3	-23,7%
obligacje DS	94.251,0	9,9%	79.735,7	8,2%	-14.515,4	-15,4%
obligacje WS	28.034,1	2,9%	28.659,2	2,9%	625,1	2,2%
obligacje IZ	1.096,3	0,1%	810,7	0,1%	-285,7	-26,1%
obligacje WZ	2.409,5	0,3%	1.990,0	0,2%	-419,5	-17,4%
1.2. Oszczędnościowe SPW	46,6	0,0%	70,8	0,0%	24,2	51,9%
obligacje OTS	1,1	0,0%	0,8	0,0%	-0,3	-28,5%
obligacje POS	0,0	0,0%	0,1	0,0%	0,1	-
obligacje DOS	9,7	0,0%	12,9	0,0%	3,2	32,6%
obligacje TOZ	0,5	0,0%	0,3	0,0%	-0,2	-45,2%
obligacje COI	12,9	0,0%	39,0	0,0%	26,1	201,4%
obligacje ROS	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0	-
obligacje EDO	22,3	0,0%	17,8	0,0%	-4,6	-20,4%
obligacje ROD	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0	-
2. Zagraniczne SPW	191.125,9	20,0%	171.679,3	17,6%	-19.446,6	-10,2%
3. Kredyty zagraniczne	68.719,1	7,2%	63.162,9	6,5%	-5.556,2	-8,1%
Europejski Bank Inwestycyjny	38.725,1	4,1%	34.528,4	3,5%	-4.196,8	-10,8%
Bank Światowy	29.044,2	3,0%	27.732,8	2,8%	-1.311,4	-4,5%
Bank Rozwoju Rady Europy	949,8	0,1%	901,7	0,1%	-48,0	-5,1%
4. Pozostałe zadłużenie Skarbu Państwa	8,5	0,0%	11,0	0,0%	2,6	30,3%

*) Depozyty przyjęte od JSFP posiadających osobowość prawną

**) Depozyty sądowe od JSFP posiadających osobowość prawną i podmiotów spoza SFP oraz depozyty zabezpieczające w ramach umów CSA

Tablica 6. ZESTAWIENIE DOCHODÓW I WYDATKÓW SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH W ROKU 2019

w mln zł

	Sektor finansów publicznych 1)	Konsolidacja międzyszczeblowa	Podsektor rządowy 2)	Konsolidacja podsektora rządowego	Podsektor samorządowy 2)	Konsolidacja podsektora samorządowego	Podsektor ubezpieczeń społecznych 2)	Konsolidacja podsektora ubezpieczeń społecznych
I. DOCHODY OGÓŁEM	924.957,9	301.721,0	521.802,1	43.086,3	321.026,5	15.637,9	383.850,3	9.353,9
1. Dochody podatkowe	462.868,3	766,0	367.032,7	258,0	96.601,6	439,4	0,0	0,0
- podatki pośrednie	255.100,6	316,0	255.416,6	207,7	0,0	0,0	0,0	0,0
- podatek dochodowy od osób prawnych	50.788,8	47,2	39.934,4	50,3	10.901,6	0,0	0,0	0,0
- podatek dochodowy od osób fizycznych	121.961,0	0,0	65.444,9	0,0	56.516,1	0,0	0,0	0,0
- inne podatki	35.017,9	402,8	6.236,8	0,0	29.183,9	439,4	0,0	0,0
2. Dochody niepodatkowe	462.089,6	300.955,0	154.769,4	42.828,3	224.424,9	15.198,5	383.850,3	9.353,9
- dywidenda	3.902,8	0,0	3.513,2	0,0	294,7	0,0	94,9	0,0
- wpłaty z zysku NBP	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- cło	4.409,0	0,0	4.409,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- składki	270.725,3	29.890,3	1.144,3	46,6	0,0	0,0	299.471,3	2.983,7
- pozostałe dochody	107.024,8	252.301,1	70.288,3	39.891,4	205.905,4	15.129,4	83.132,2	6.370,2
- środki z UE i z innych źródeł niepodlegające zwrotowi	76.027,7	18.763,6	75.414,6	2.890,3	18.224,8	69,1	1.151,9	0,0
II. WYDATKI OGÓŁEM	923.703,5	301.721,0	538.843,7	43.086,3	322.488,2	15.637,9	364.092,6	9.353,9
1. Dotacje i subwencje	67.610,0	201.662,2	251.189,8	36.600,0	17.739,2	9.270,6	343,2	4.671,8
2. Świadczenia na rzecz osób fizycznych	399.598,1	47.010,1	39.992,5	0,0	51.304,2	0,0	355.311,5	1.434,2
3. Inne wydatki bieżące	305.839,1	31.516,3	130.999,5	895,2	198.487,8	3.116,1	7.868,1	3.247,9
4. Wydatki majątkowe	100.383,4	20.671,3	67.863,4	5.238,0	52.621,5	3.250,9	569,8	0,0
5. Obsługa długu publicznego	28.553,0	861,1	27.078,6	353,1	2.335,5	0,3	0,0	0,0
6. Środki własne Unii Europejskiej	21.719,9	0,0	21.719,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
III. DEFICYT / NADWYŻKA (I.-II.)	1.254,4	0,0	-17.041,6	0,0	-1.461,7	0,0	19.757,7	0,0

1) Po wyeliminowaniu transferów wewnątrz sektora między jego elementami.

2) Po wyeliminowaniu transferów wewnątrz podsektora.

Tablica 7. Dochody budżetu państwa

Wyszczególnienie	2018 Wykonanie	2019		4:2	4:3
		Ustawa	Wykonanie		
		tys. zł		%	
1	2	3	4	5	6
DOCHODY OGÓŁEM	380.048.140	387.734.520	400.535.255	105,4	103,3
Dochody podatkowe i niepodatkowe	378.241.754	385.537.340	398.669.755	105,4	103,4
1. Dochody podatkowe	349.353.843	359.731.300	367.290.721	105,1	102,1
1.1. Podatki pośrednie	248.957.472	254.680.000	255.624.245	102,7	100,4
a) podatek od towarów i usług	174.947.071	179.600.000	180.891.751	103,4	100,7
b) podatek akcyzowy	72.108.486	73.000.000	72.395.920	100,4	99,2
c) podatek od gier	1.901.915	2.080.000	2.336.574	122,9	112,3
1.2. Podatek CIT	34.640.853	34.800.000	39.984.713	115,4	114,9
1.3. Podatek PIT	59.558.738	64.300.000	65.444.928	109,9	101,8
1.4. Podatek od wydobycia niektórych kopalin	1.689.121	1.400.000	1.536.509	91,0	109,8
1.5. Podatek od niektórych instytucji finansowych	4.507.386	4.551.300	4.700.379	104,3	103,3
1.6. Pozostałe dochody podatkowe	273	0	-54	-19,6	
2. Dochody niepodatkowe	28.887.911	25.806.040	31.379.034	108,6	121,6
2.1. Dywidendy i wpłaty z zysku	2.792.216	2.781.618	3.510.656	125,7	126,2
2.2. Cło	4.034.596	4.184.000	4.409.000	109,3	105,4
2.3. Dochody państwowych jednostek budżetowych i inne dochody niepodatkowe	19.801.635	16.247.096	20.861.634	105,4	128,4
2.4. Wpłaty jednostek samorządu terytorialnego	2.259.465	2.593.326	2.597.744	115,0	100,2
3. Środki z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegających zwrotowi	1.806.385	2.197.180	1.865.501	103,3	84,9

Tablica 8. Wykonanie w 2020 r. wydatków budżetu państwa, które w 2019 r. nie wygasły z upływem roku budżetowego

Nr zadania	Zadanie	Plan*)	Wykonanie	Wskaźnik 4/3	Przekazano na dochody*)
		w tys. zł		%	w tys. zł
1	2	3	4	5	6
Ogółem budżety urzędów naczelnich, jednostek centralnych, wojewodów i samorządowych kolegiów odwoławczych		138.284	126.512	91,5	11.771
	cz. 42				
	SPRAWY WEWNĘTRZNE	114.611	104.023	90,8	10.588
1	Zakup kamizelek kuloodpornych zewnętrznych (Straż Graniczna)	2.109	2.109	100,0	0
2	Doposażenie śmigłowca W-3 AM Anakonda w system obserwacji lotniczej średniego zasięgu (Straż Graniczna)	4.970	4.970	100,0	0
3	Modernizacja centralnych systemów informatycznych Policji z wykorzystaniem nowych technologii serwerowych, macierzowych, aplikacyjnych, podzadanie "Budowa Systemu Elektronicznej Poczty Policji (SEPP)"	25.613	25.613	100,0	0
4	Modernizacja policyjnych sieci radiowych w 13 miastach i aglomeracjach miejskich do systemu standardu ETSI Tetra	3.033	3.033	100,0	0
5	Zakup kamer nasobnych (Policja)	9.400	0	0,0	9.400
6	Zakup sprzętu informatyki, łączności i oprogramowania oraz modernizacja systemów informatycznych Policji	6.301	6.301	100,0	0
7	Zakup sprzętu transportowego (Policja)	3.200	2.854	89,2	346
8	Zakup systemów optoelektronicznych (Straż Graniczna)	8.194	8.194	100,0	0
9	Modernizacja centralnych systemów informatycznych Policji z wykorzystaniem nowych technologii serwerowych, macierzowych, aplikacyjnych, podzadanie "Budowa Systemu Elektronicznej Poczty Policji (SEPP)"	72	72	100,0	0
10	Przebudowa budynku zamieszkania zbiorowego - segment B, C, D1 - Szkoła Policji w Pile	2.000	2.000	100,0	0
11	Modernizacja centralnych systemów informatycznych Policji z wykorzystaniem nowych technologii serwerowych, macierzowych, aplikacyjnych, podzadanie "Budowa Systemu Elektronicznej Poczty Policji (SEPP)"	5.729	5.729	100,0	0
12	Budowa nowej siedziby Komisariatu Policji Gdynia - Chwarzno	174	174	100,0	0
13	Budowa nowej siedziby Komisariatu Policji w Chmielniku	1.000	1.000	100,0	0
14	Budowa nowej siedziby Posterunku Policji w Izabelinie	400	400	100,0	0
15	Budowa nowej siedziby Posterunku Policji w Szypliszkach	100	100	100,0	0
16	Przebudowa budynku administracyjnego E-F przy ul. Pułaskiego 26 w Komendzie Miejskiej Policji w Suwałkach	1.000	1.000	100,0	0
17	Rozbudowa i modernizacja nowej siedziby Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu	3.000	3.000	100,0	0
18	Budowa bazy dla poduszkowców i jednostek pływających w m. Nowa Pasłęka (Straż Graniczna)	2.064	2.064	100,0	0
19	Budowa bazy dla statków powietrznych w m. Gdańsk- Rębiechowo (Straż Graniczna)	4.061	4.061	100,0	0
20	Budowa budynku wielofunkcyjnego (biurowo - internatowego) w m. Krynica Morska / Przebudowa obiektów w Placówce Straży Granicznej w m. Krynica Morska	2.960	2.960	100,0	0

Nr zadania	Zadanie	Plan*)	Wykonanie	Wskaźnik 4/3	Przekazano na dochody*)
		w tys. zł		%	w tys. zł
1	2	3	4	5	6
21	Budowa krytej strzelnicy w m. Chełm (Straż Graniczna)	3.750	3.750	100,0	0
22	Budowa krytej strzelnicy w m. Gdańsk (Straż Graniczna)	259	259	100,0	0
23	Budowa Placówki Straży Granicznej w m. Krynki	1.200	1.200	100,0	0
24	Przebudowa budynku na potrzeby Placówki Straży Granicznej w m. Ruda Śląska	396	396	100,0	0
25	Przebudowa budynku na potrzeby Placówki Straży Granicznej w Tarnowie	1.298	1.298	100,0	0
26	Przebudowa budynku nr 2 w m. Białystok (Straż Graniczna)	2.300	2.300	100,0	0
27	Przebudowa budynku nr 5 przy ul. Podchorążych 38 w m. Warszawa (w zakresie adaptacji poddasza do celów administracyjno-biurowych) - Straż Graniczna	3.326	3.326	100,0	0
28	Częściowy remont budynku warsztatowo-obslugowego w obiekcie Podchorążych 32, Warszawa (Służba Ochrony Państwa)	1.300	1.300	100,0	0
29	Przebudowa budynku nr 13 z przystosowaniem dla potrzeb Szkoły Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie	1.200	998	83,2	202
30	Zadania i zakupy inwestycyjne dla SPZOZ MSWiA	14.202	13.563	95,5	640
	cz. 46				
	ZDROWIE	20.400	20.371	99,9	29
31	Zakup ambulansów	19.200	19.171	99,8	29
32	Zakup ambulansów	1.200	1.200	100,0	0
	cz. 85/06				
	WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE	839	839	100,0	0
33	Budowa Komendy Powiatowej PSP w Lubartowie z bazą ratowniczo-gaśniczych kontenerów wymiennych	839	839	100,0	0
	cz. 85/08				
	WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE	1.280	1.280	100,0	0
34	Budowa Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej w Szprotawie	1.280	1.280	100,0	0

*) Kwota wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego określona w ustawie z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019 (Dz. U. poz. 2490) wynosi 138.283.592 zł., natomiast kwota wydatków niewygasających wykazana przez dysponentów części budżetowych w sprawozdaniach Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa za rok 2019 wynosi 137.130.067 zł. Zgodnie z art. 181 ust. 8 ustawy o finansach publicznych środki na wydatki niewygasające niewykorzystane w terminie wynikającym z ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019 podlegają przekazaniu na dochody budżetu państwa w roku bieżącym tj. 2020 r.